

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
У ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ - 2023

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»**

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
У ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ**

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗМІСТУ
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ - 2023**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

Київ 2023

Модернізація змісту професійної освіти в умовах євроінтеграції України-2023: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 30 березня 2023 р. в режимі онлайн) / упорядн.: Сафонов Ю. М., Паржницький В. В., Коломоєць Г. А., Шевчук Л. І., Кайтановська О.М., Шнюкова І.В., Шамралуєк О.Л., 2023. 452 с.

Рекомендовано до друку

*Вченою радою Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»
(протокол №6 від 28 червня 2023 року);*

*Науково-методичною радою Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області
(протокол № 2 від 24 травня 2023 року).*

Рецензенти:

Самойленко Наталія Юріївна, кандидат педагогічних наук, директор Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області.

Осипенко Сергій Миколайович, доктор філософії, директор Державного навчального закладу «Дніпрорудненський професійний ліцей».

Упорядники:

Сафонов Ю. М., доктор економічних наук, професор, заступник директора Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»;

Паржницький В. В., кандидат педагогічних наук, начальник відділу науково-методичного забезпечення професійної освіти Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти».

Коломоєць Г. А., кандидат педагогічних наук, старший дослідник, начальник відділу науково-методичного забезпечення підвищення якості освіти, Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти».

Шевчук Л. І., кандидат педагогічних наук, доцент, директор Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області, заступник голови;

Кайтановська О. М., науковий співробітник сектору наукового та навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності професійної освіти відділу науково-методичного забезпечення професійної освіти Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»;

Шнюкова І. В., науковий співробітник сектору наукового та навчально-методичного забезпечення організації освітнього процесу професійної освіти відділу науково-методичного забезпечення професійної освіти Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»;

Шамралуєк О. Л., кандидат педагогічних наук, методист Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновків несуть відповідальність автори матеріалів.

ЗМІСТ

<p>Супрун В'ячеслав Васильович ОСВІТНЯ СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН ТА ВИКЛИКІВ СУЧАСНОСТІ</p>	13
<p>Щербак Ольга Іванівна МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ</p>	22
<p>Шевчук Людмила Іванівна НОВІ ПІДХОДИ ДО РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ У ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ</p>	27
<p>Сергєєва Лариса Миколаївна ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОЦЕС</p>	31
<p>Братко Марія Василівна СВІТОВИЙ ДОСВІД ПЕДАГОГІЧНОЇ ІННОВАТИКИ І ПРАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: ПОШУК ТОЧОК ДОТИКУ</p>	34
<p>Супрун В'ячеслав Васильович, Максимчук Вячеслав Володимирович ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ</p>	38
<p>Nataliia Bessarab READINESS OF THE TEACHER OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL FOR INNOVATIVE ACTIVITIES IN TODAY'S CONDITIONS</p>	46
<p>Шнюкова Ірина Вадимівна ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА</p>	48
<p>Матейчук Денис Володимирович ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ У ПРОФЕСІЙНУ ОСВІТУ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ</p>	53
<p>Коломоєць Галина Анатоліївна, Малечко Тетяна Анатоліївна АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ПРОФЕСІЙ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ</p>	59
<p>Балабанов Сергій Олексійович КОНКУРС ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНОГО РОБІТНИКА У ЗАКЛАДІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ</p>	61

Бартків Світлана Михайлівна ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	64
Блідна Лариса Миколаївна ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ	67
Бойко Наталія Валеріївна ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗП(ПТ)О: ДИСТАНЦІЙНЕ ЧИ ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ?	71
Буренкова Тетяна Миколаївна НАОЧНІСТЬ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ. РОЗРОБКА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАСОБУ НАВЧАННЯ	76
Буряківська Наталя Андріївна ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА	79
Вернидуб Оксана Михайлівна МОНІТОРИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ	84
Віролайн Оксана Василівна ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ ЯК ІНТЕГРАЦІЯ ОЧНОЇ, ЗАОЧНОЇ, МЕРЕЖЕВОЇ, ДИСТАНЦІЙНОЇ ТА ЕКСТЕРНАТНОЇ ФОРМ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ	88
Волонтир Світлана Вікторівна ЗАСТОСУВАННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТІ	91
Воробйова Олена Анатоліївна ОСВІТНІ ЗАСТОСУНКИ ТА СВІЖІ ІМПУЛЬСИ НАВЧАННЯ	93
Гармаш Тетяна Петрівна, Гармаш Петро Петрович ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ЯК ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	97
Голубенко Антоніна Володимирівна ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ (НА ПРИКЛАДІ ПЛАТФОРМИ MOODLE)	100
Горбенко Антоніна Андріївна ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ОПЕРАЦІЙНІ СИСТЕМИ»	110

Громик Наталія Василівна ЗАСТОСУВАННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ	117
Грон Вікторія Віталіївна ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – ВИКЛИК ПЕРЕХІДНОЇ ЕПОХИ	121
Данеко Вікторія Володимирівна ДУАЛЬНА ФОРМА ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ	124
Дранічнікова Вікторія Анатоліївна ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ) В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН	133
Дребіт Наталія Іванівна ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАТЕРІАЛЬНОГО ПОТОКУ ЗНАНЬ В УМОВАХ ДІЯЛЬНОСТІ НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИХ ЦЕНТРІВ ЗП(ПТ)О	136
Дробна Владлена Анатоліївна ЦИФРОВИЙ ІНСТРУМЕНТ DRAW.IO – ПОМІЧНИК ВИКЛАДАЧА У ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ	141
Єріс Юлія Василівна ВПРОВАДЖЕННЯ БІЛІНГВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ГАЛУЗІ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ	146
Жигун Вікторія Григорівна, Пальоха Ольга Вадимівна, Колейко Вікторія Юріївна ТЕХНОЛОГІЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ	149
Жукова Анна Робертівна АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ	152
Зайцева Лариса Євгенівна УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ З ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ НОВОЇ ФОРМАЦІЇ	159

Зайченко Наталія Олексіївна СУЧАСНА НАВЧАЛЬНО-ОРГАНІЗАЦІЙНА ТА НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОЇ ШКОЛИ. ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПІДХОДІВ У ДІЯЛЬНІСТЬ ЗП(ПТ)О	162
Зарівняк Ірина Святославівна ІННОВАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗП(ПТ)О В РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ	166
Зборовець Наталія Миколаївна ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА	169
Іванченко Оксана Олександрівна ЗАСТОСУВАННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТІ	176
Калантай Анна Сергіївна УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ З ПРОФЕСІЇ «КУХАР; КОНДИТЕР»	180
Каменєва Поліна Вікторівна ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИКЛАДАЧЕМ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ	187
Карпенко Юлія Петрівна МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	190
Керницька Людмила Володимирівна ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ	193
Клюс Євгенія Олександрівна ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА	198
Корогода Іван Іванович ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	203
Кофанова Наталія Олександрівна ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ ЗА ДОПОМОГОЮ ОНЛАЙН-РЕСУРСІВ	206
Кулинич Олена Анатоліївна ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	209

Лобас Віталій Михайлович, Тригубчак Дмитро Іванович МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ЗАХВОРЮВАНOSTI, МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОМЕНЕВИХ МЕТОДІВ, ЇХНІ ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ	212
Лужняк Людмила Володимирівна СТВОРЕННЯ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО КОНТЕНТУ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ	215
Мавдрик Тетяна Миколаївна ВІРТУАЛЬНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОФІЛЮ	220
Мазур Тетяна Борисівна ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – СПОСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	225
Мамєдова Юлія Аслан кизи РОЗБУДОВА ДИСТАНЦІЙНОГО ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	228
Мариніна Вікторія Іванівна МОТИВАЦІЯ ЯК ФАКТОР УСПІХУ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ НА УРОКАХ ПРИРОДНИЧИХ НАУК	232
Марич Людмила Володимирівна ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК СПОСІБ ВЗАЄМОДІЇ ВСІХ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ	237
Мейгес Тетяна Вікторівна НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИЙ ЦЕНТР – ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДРОЗДІЛ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ	239
Мельник Ілона Олексіївна ТВОРЧІСТЬ ВИКЛАДАЧА ПОЧИНАЄТЬСЯ З «А», А ЗАВЕРШУЄТЬСЯ ОБДАРОВАНІСТЮ УЧНЯ З «Я»	241
Миколайчук Володимир Васильович ФОРМИ ПОДАННЯ ОСВІТНЬОГО МАТЕРІАЛУ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	243

Мороз Євгенія Василівна РЕФОРМА І МОДЕРНІЗАЦІЯ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В УКРАЇНІ	250
Мороз Тетяна Олександрівна ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ ТА НАВЧАННІ	253
Мусій Владислав Сергійович ВИКОРИСТАННЯ ІКТ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ТА ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНЦІЇ МОЛОДІ	255
Нагаєвська Ірина Олександрівна ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІКТ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА (ПСИХОЛОГІНІ) ЗП(ПТ)О	260
Нестеренко Інна Борисівна ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	266
Новікова Оксана Вікторівна, Зіньковська Олена Святославівна РЕАЛІЗУЄМО СЕБЕ ІННОВАЦІЙНО В НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНОМУ ЦЕНТРІ СУЧАСНОГО ПЕРУКАРСЬКОГО МИСТЕЦТВА «BEAUTY-СТУДІЯ»	268
Новосад Олена Петрівна ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ	272
Оліх Майя Володимирівна ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРЕВАГИ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ	277
Осіна Наталя Анатоліївна, Паржницький Олександр Вікторович ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ГЕЙМІФІКАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	289
Павенко Наталя Вікторівна AGILE-ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЗП(ПТ)О	292
Пальоха Ольга Вадимівна, Клязника Тетяна Олександрівна ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	296

Панченко Олена Віталіївна НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИЙ ЦЕНТР – ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДРОЗДІЛ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ	299
Піхуля Сергій Олексійович ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗНАНЬ З ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ТА ОСНОВ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ПІД ЧАС УРОКУ- ТРЕНІНГУ	301
Плаксюк Інна Іванівна ДИСТАНЦІЙНЕ ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ: МЕТОДИЧНІ НОТАТКИ ІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ	306
Процюк Людмила Олександрівна, Дякова Оксана Василівна ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМИ MICROSOFT TEAMS ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ ГІГІЄНА ТА ЕКОЛОГІЯ У СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	312
Ратушний Сергій Дмитрович ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ПЕДАГОГА	315
Ребрина Віталій Арсенович, Ребрина Анатолій Арсенович ЧИ ЗНАЄ ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ПРО ІСТОРІЮ РОЗВИТКУ ІНФОРМАТИКИ В УКРАЇНІ?	318
Рогозевич Галина Михайлівна КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ПРИ ВПРОВАДЖЕННІ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ З ПРОФЕСІЇ «АДМІНІСТРАТОР»	321
Романов Леонід Анатолійович ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ПРИСТРОЇВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	324
Романова Ганна Миколаївна ПРОЄКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ	327
Рудковська Ольга Робертівна РОБОТА У РЕДАКТОРІ «КІНОСТУДІЯ (WINDOWS MOVIE MAKER)» ЯК ЗАСІБ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ МАТЕРІАЛУ ДЛЯ РОБОТИ ІЗ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ	330
Рукавішнікова Ольга Володимирівна СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИХ ЦЕНТРІВ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ОСУЧАСНЕННЯ ЗП(ПТ)О	333

Савельєва Ірина Рудольфівна ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ФІЗИКИ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	336
Сівак Жанна Іванівна ОРГАНІЗАЦІЯ ГРУПОВОЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ	339
Сінтяй Петро Леонтійович ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ MOODLE В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ, ЯК ЗАСІБ КОМП'ЮТЕРНОГО СУПРОВОДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ	342
Сопільник Марія Павлівна ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – СПОСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА УРОКАХ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН	344
Срібняк Лариса Василівна СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКЛАДАННЯ ІНФОРМАТИКИ ПРИ ДИСТАНЦІЙНІЙ ТА ЗМІШАНІЙ ФОРМІ НАВЧАННЯ	347
Супрун В'ячеслав Васильович, Пікож Тамара Михайлівна ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	354
Супрун Костянтин В'ячеславович ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	363
Танасійчук Андрій Андрійович ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В РОБОТІ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ	370
Тарасюк Ірина Володимирівна ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ХАРЧОВОЇ ІНДУСТРІЇ	374
Терновецька Ангеліна Миколаївна ПІЛОТУВАННЯ КУРСУ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ «ДЕМОКРАТІЯ: ІДЕЇ НА ПРАКТИЦІ» У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	376

Ткач Людмила Іванівна ЛОГІСТИКА ІННОВАЦІЙ. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ТА КАДРОВОГО ПОТОКІВ ЦЕНТРУ ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ ЗП(ПТ)О	379
Ткачук Ганна Едуардівна ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ П(ПТ)О	385
Токар Тетяна Миколаївна ПРОГРАМИ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ	388
Трещова Вікторія Вікторівна ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НА УРОКАХ КРЕСЛЕННЯ	391
Фурман Анжела Миколаївна ВПРОВАДЖЕННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	394
Цюпак Ольга Володимирівна СУЧАСНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	399
Червоняк Галина Володимирівна ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ ТА НАВЧАННІ	404
Чорний Олександр Володимирович ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТЕОРЕТИЧНОГО НАВЧАННЯ	411
Шамралуєк Леонід Васильович ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ДО ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	417
Шамралуєк Олена Леонідівна АКТУАЛІТЕТИ ДІЯЛЬНОСТІ МЕТОДИЧНОЇ СЛУЖБИ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	419
Шара Ірина Михайлівна ЗАСТОСУВАННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ ЯК ОДНОГО З ПОТУЖНИХ МЕТОДІВ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНОГО РОБІТНИКА	423

Шатських Наталія Сергіївна ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ПРОФЕСІЇ «КУХАР»	426
Шевчук Євген Ігорович, Рудик Любов Тимофіївна ВПРОВАДЖЕННЯ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ	429
Шиптей Анна Володимирівна ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА	434
Щербаков Олександр Євгенійович ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА	441
Яковлева Олена Миколаївна ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	444

ОСВІТНЯ СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН ТА ВИКЛИКІВ СУЧАСНОСТІ

Супрун В'ячеслав Васильович,
кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри менеджменту освіти та права
Центрального інституту післядипломної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ

Створення в Україні сучасної високоефективної системи освіти є однією з найважливіших умов конкурентоздатності держави на європейському та світовому ринку. Прийняття нових законодавчих і правових актів щодо регулювання та розвитку сфери освіти, провадження реформи децентралізації влади не лише створюють потенційну основу, а й призводять до появи поступових якісних змін у формуванні нових механізмів впливу держави на реформування освітньої галузі України, створення ефективною системи управління розвитком освіти та формування трудового потенціалу України в умовах трансформаційних змін та сучасних викликів.

При цьому, освітня політика становиться державним пріоритетом України, адже саме це є основою політичного, економічного, соціального та духовного прогресу суспільства. Базуючись на розвитку інформаційних технологій формується єдиний освітній простір, а також зростає світовий ринок освітніх послуг, який вимагає від вітчизняної системи професійної (професійно-технічної) освіти швидкої адаптації, координації та стратегічної орієнтації на інтеграцію у міжнародний освітній простір. Наразі відбувається процес інтернаціоналізації професійної (професійно-технічної) освіти за змістом, організаційними формами та методиками навчання.

Водночас, суспільно-політичні та соціально-економічні зміни, що відбуваються в Україні, гібридні загрози національній безпеці, воєнні дії, протиепідемічні заходи і обмеження суттєво впливають на діючу систему освіти. Формуються нові ідеологія та практика життєдіяльності сучасного закладу освіти як соціально-педагогічної системи, результатом якої постає забезпечення сучасної якості освіти на підставі збереження її фундаментальності та відповідності актуальним і перспективним потребам особистості, суспільства й держави.

Наголосимо, що масштабне реформування освіти в Україні стало можливим завдяки прийняттю рамкового Закону України «Про освіту», який визначив метою освіти всебічний розвиток людини як особистості та найвищої

цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору [1].

Безперечно, першочерговим завданням розвитку вітчизняної системи освіти в цілому та професійної (професійно-технічної) освіти зокрема, постає підвищення її якості, досягнення високого ступеня відповідності якості надання освітніх послуг запитам суспільства, що потребує удосконалення механізмів управління освітою шляхом забезпечення системних змін в управлінні закладами та установами освіти, наявності у педагогічних та управлінських кадрів нових компетентностей, які дадуть їм можливість навчити і підготувати нове покоління особистостей, здатних успішно соціалізуватися, провадити навчальну та подальшу професійну діяльність, працювати автономно і відповідально, максимально швидко адаптуватися до змінюваних умов, приймати рішення, розв'язувати проблеми, реалізовувати ефективну комунікацію, використовувати критичне та системне мислення, сучасні методики навчання, орієнтовані не на репродукцію знань, а на формування знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, ефективно навчатися у процесі навчання та роботи, змінюючи при цьому набуті раніше навички тощо [1].

В сучасних умовах розвитку України глобалізація торкнулась усіх сфер життєдіяльності нашого суспільства, виступила каталізатором освітніх реформ, зокрема трансформації системи професійної освіти. Ґрунтуючись на розвитку інформаційних технологій формується єдиний освітній простір, а також зростає світовий ринок освітніх послуг, який вимагає від вітчизняної системи професійної (професійно-технічної) освіти швидкої адаптації, координації та стратегічної орієнтації на інтеграцію у міжнародний освітній простір. Наразі відбувається процес інтернаціоналізації професійної освіти і навчання за змістом, організаційними формами та методиками навчання. В цілому, професійна освіта перетворюється на ефективний інструмент проникнення знань, виробничих та педагогічних технологій, капіталу, стає конкурентною перевагою у боротьбі за ринок праці та під час вирішення геополітичних завдань.

Формування ринкових відносин в Україні відбувається в умовах зростання ролі регіоналізації та глобалізації суспільних процесів. У цьому

контексті пошук альтернативних моделей розвитку, заснованих на засадах сучасної економічної теорії, вимагає перегляду існуючих стереотипів і концепцій на предмет їх трансформацій і прилаштування до нових економічних реалій та трансформаційних змін.

В освітній сфері перед нами постають нові глобальні виклики, які потребують нестандартних рішень і мають бути враховані на всіх рівнях вітчизняної освітньої політики. Адже світ не стоїть на місці. Поза війною в Україні світове співтовариство продовжує активно розвиватися. Наймогутніші держави з усіх сил конкурують за таланти. Практично в будь-якій сфері вимоги до умінь і навичок працівників змінюватимуться.

Підприємствам, які мають намір встигнути за четвертою промисловою революцією, доведеться допомогти своїм співробітникам пристосуватися до нових умов. Людина мусить змінюватися кожні 10 років, тому що людство переживає не одну технологічну революцію. Домогтися успіху зможуть ті, хто на перше місце ставитиме талант. Крім того, важливою складовою стане й різноманітність робочої сили, а розмиття географічних кордонів і можливість працювати віддалено дозволяє співпрацювати з талановитими людьми з будь-якої країни світу [2].

Ще 150 років тому людина могла конкурувати з іншими людьми за рахунок фізичної сили. Двадцять років тому вона конкурувала на рівні знань і навичок. Тепер конкуренція відбуватиметься навколо здатності адаптуватися до змін і застосовувати інновації. Відповідно освітній процес має бути трансформований у напрямі індивідуалізації освітньої взаємодії, навчання, формування творчого мислення і збільшення самостійної роботи здобувачів освіти. Тобто, використання сучасних інструментів вимагає від компаній та їх працівників гнучкості й адаптивності, готовності «прокачувати» навички. Окрім оволодіння навичками у сфері ІТ, роботодавці мають робити ставку на крос-функціональність персоналу. Особливо цінуються і матимуть «попит» фахівці, які працюють «на перетині» професій. Багато компаній прагнуть сформувати команди професіоналів, які володіють знаннями відразу в кількох галузях. Технології змінюють актуальність професій. Освіта та наука потребують трансформації та змін, які відповідають викликам сучасності [2].

Слід зазначити, що найголовнішим чинником розвитку трудового потенціалу є професійна підготовка. Потрібні значні зміни, що пов'язані з фінансуванням та організацією професійної освіти трудового потенціалу, а саме об'єднання та координування зусиль центральних та місцевих органів виконавчої влади та самоврядування, представників освітньої галузі та роботодавців, що забезпечить збалансування попиту та пропозиції робочої сили на ринку праці в пріоритетних напрямках розвитку України та галузей економіки

кваліфікованими кадрами. Залучення роботодавців до процесу підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації кваліфікованих кадрів та оновленню навчально-матеріальної бази закладів освіти, змісту професійної освіти, розвиток соціального партнерства, є вирішальним чинником розвитку сфери освіти й подальшого розвитку економіки країни в цілому. Безперечно, процес формування трудового потенціалу це складна економічна система з певними властивостями.

Ефективність функціонування освітньої складової розвитку трудового потенціалу, як сукупності процесів у сфері освіти та професійної підготовки, спрямованих на покращення його кількісних показників і якісних характеристик відповідно до вимог ринку праці, є можливою лише при посиленні відповідальності основних його гравців – освіти, науки і бізнесу – за результати економічного розвитку держави, що, на жаль, супроводжується низькими обсягами фінансування державою та бізнесом сфер освіти і науки, відсутністю реальної консолідованої співпраці сторін задля пошуку підходу та механізму рішень низки проблем.

Важливим є здійснення підготовки кадрів на підставі програм спільної діяльності та взаємодії закладів освіти з роботодавцями. Активна участь усіх заінтересованих сторін, у тому числі роботодавців, у розробленні стандартів освіти та освітніх програм, формуванні державного та регіонального замовлення, зміцненні матеріально-технічної бази, а також у відновленні престижності професійної (професійно-технічної) освіти та популяризації професій, спеціальностей є надзвичайно важливою.

Вітчизняна професійна (професійно-технічна) освіта досить ґрунтовно підходить до формування компонентів освітньої складової трудового потенціалу – його базової складової, яка являє собою органічну єдність освітніх та кваліфікаційних характеристик і ділових якостей працездатного населення, набутих в процесі навчання, що дають змогу реалізовувати власні трудові здібності і трудові можливості з метою узгодження суспільних та індивідуальних інтересів на основі впровадження інноваційних підходів та сучасних технологій.

Сьогодні значення професійної (професійно-технічної) освіти в умовах функціонування воєнної економіки України неможливо переоцінити. Підготовка кваліфікованих робітничих кадрів для оборони та відбудови України – важливе стратегічне завдання, яке стоїть перед українським суспільством.

За таких умов недостатньо інвестували лише в економіку, виробництво чи технології. Інвестиції в людей, в їхню освіту, компетентності не менш важливі, бо надалі ці люди створюватимуть продукт з більшою доданою

вартістю.

Основні, взаємопов'язані комплекси функцій освітньої складової розвитку трудового потенціалу, на нашу думку, можна поділити на соціально-культурні, соціально-економічні та соціально-політичні.

Освітня складова розвитку трудового потенціалу для своєї ефективності потребує нових інструментів і механізмів впровадження інноваційних форм навчання, зокрема компетентнісного підходу, освіти протягом життя, визнання результатів неформального навчання, дистанційного навчання тощо. За цим має стояти реальне впровадження Національної рамки кваліфікації, слідуючи шляхом більшості передових країн світу та змін, що стимулюють глибокий підхід до деталізації знань, вмінь, навичок, компетентностей та рівнів кваліфікацій, а також способів їх досягнення та присвоєння.

Безперервна професійна освіта та підготовка кадрів на основі Національної системи кваліфікацій стане засобом духовного і матеріального добробуту української нації, зміцнить взаємозв'язок між сферою освітніх послуг та ринком праці, сприятиме національному та міжнародному визнанню кваліфікацій, що отримані в Україні. Звідси забезпечення якості Національної системи кваліфікацій є основою розбудови економіки України та її повоєнного відновлення.

При цьому протягом 3-4 років близько 40% кваліфікаційних навичок працівників вимагають суттєвого оновлення. Саме такий феномен ринку праці. Мова йде про важливість перекваліфікації та підвищення кваліфікації. З огляду на це, без ефективної системи освіти впродовж життя так би мовити «строк життя» працівника на ринку праці не буде перевищувати 10 років, інакше це буде стримувати розвиток підприємств, організацій та економіки країни. Тобто людина мусить змінюватися кожні 10 років, тому що людство переживає не одну технологічну революцію.

Згідно із даними Європейського центру розвитку професійної освіти та навчання у країнах ЄС лише 15% дорослого працюючого населення мають відповідний і достатній досвід участі в освіті впродовж життя, а ринок праці висуває подібні вимоги вже до 46% працюючих в Європі. При цьому, витрати на освіту впродовж життя в ЄС складають до 0,2% ВВП, що у 7-8 разів менше, ніж на вищу освіту. Ці 0,2% – це занадто мало, кажуть фахівці в країнах Європи. До речі, в Україні фінансування освіти впродовж життя складає близько 0,04 % ВВП, це у 25 раз менше, ніж видатки на вищу освіту.

Вірогідно, що навчити здобувача, надати йому предметні знання та кваліфікаційні навички – це завдання закладів професійної освіти з минулого. Це має бути інша модель закладу професійної (професійно-технічної) освіти – активного учасника також і ринку послуг освіти впродовж життя. Це має бути

одним із засадничих принципів повоєнної розбудови системи професійної освіти країни, без якого уявити відновлення України складно, а роль держави тут переоцінити неможливо.

До кінця 2025 року 87% роботодавців світу зіштовхнуться з кваліфікаційним розривом (skills gap) – ситуацією, за якої кваліфікаційні навички робітників не відповідатимуть очікуванням роботодавців. При цьому, лише 20% роботодавців прагнуть вирішувати цю проблему шляхом talent hunting, тобто полювання на таланти. Більшість роботодавців – 53%, планують задіяти працівників у процесі підвищенні кваліфікаційних навичок, тобто у відповідному короткостроковому навчанні. Мотивація роботодавців зрозуміла – якщо проігнорувати цей виклик щодо кваліфікаційних навичок, то 14 країн з групи G20 недоотримають 11,5 трлн дол. США ВВП, що складає більше 15% світового ВВП.

Очевидно, що потреба в оновленні кваліфікаційних навичок для України є викликом, від якого буде залежати відновлення ринку праці, повернення додому біженців та повоєнний розвиток країни, а втрата 15% ВВП потягне економіку країни до прірви. Саме тому система професійної (професійно-технічної) освіти України має відповідним чином відкоригувати свій функціонал, приділивши достатньо уваги оновленню кваліфікаційних навичок населення.

На думку фахівців, строк життя soft скілів, як-то критичне мислення, комунікаційні навички або робота у команді, складає до 4 років, а hard скілів – здебільшого до 2 років. Це свідчить про те, що програма навчання без подальшого періодичного підвищення кваліфікації випускника проблему кваліфікаційного розриву вирішити не спроможна.

З огляду на «строк дії» кваліфікаційних навичок, у портфелі програм закладів професійної (професійно-технічної) освіти мають бути не тільки програми кваліфікованого робітника та молодшого бакалавра, але й короткострокові програми підвищення кваліфікації для вчасного вирішення проблеми кваліфікаційного розриву, а відношення закладів професійної (професійно-технічної) освіти з випускниками мають бути добре унормовані. Тобто це не мають бути лише задекларовані програми, а діючі. У державний диплом повинні бути вкладені й soft skills і hard skills, а результатом здобутої освіти має бути розуміння, де і ким буде працювати випускник.

В Україні, як свідчить статистика, 52% випускники, що закінчують заклади вищої освіти, не працюють за спеціальністю. У Києві з усієї кількості офіційно безробітних понад 80% мають вищу освіту. При цьому, спостерігається необґрунтоване зменшення показників регіонального замовлення на підготовку кваліфікованих кадрів та неготовність органів влади

здійснювати підготовку, підвищення кваліфікації та перепідготовку дорослого населення, зокрема переміщених осіб, за рахунок коштів державного та регіональних бюджетів. Через відсутність реальних механізмів впливу на прийняття рішень органами місцевої влади, має місце невиконання положень нормативно-законодавчих актів, які не допускають відмови у навчанні здобувачам освіти із різних регіонів та територіальних громад за рахунок коштів регіональних та місцевих бюджетів. При цьому не враховуються загальнодержавні інтереси, потреби тимчасово переміщених осіб та можливості закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Особливо це стосується владних структур міст-обласних центрів. Не врегульовано можливість навчання за кошти регіональних бюджетів здобувачів професійних кваліфікацій та педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, переміщених із тимчасово окупованих територій. Нагальною потребою є включення до переліку професій загальнодержавного значення тих професій, що відносяться до технологічно суміжних із військово-обліковими професіями, що дозволить забезпечити підготовку кадрів для потреб ЗСУ за рахунок коштів державного бюджету.

Передусім, сьогодні українське суспільство зіткнулося з безпрецедентним рівнем безробіття, низькою динамікою створення нових робочих місць, дисбалансом у структурі попиту та пропозиції робочої сили, які пов'язані з припиненням або обмеженим форматом роботи підприємств, установ та організацій, скороченням працівників бюджетної сфери на різних рівнях тощо. Від початку війни більше 40% українців втратили роботу з причини припинення діяльності їхньої компанії, переїзду у безпечне місце проживання, або через скорочення їхньої посади на діючому підприємстві. Істотно знизилася виробництво основних видів продукції, зокрема тієї, що становить основу експортного потенціалу України, заблоковані порти (які забезпечували до 65% міжнародної торгівлі України, передусім за рахунок металургійної та аграрної продукції). Занепадає транспортно логістична, соціальна, маркетингова та інженерна інфраструктура цілих регіонів. Ці виклики вимагають серйозної трансформації професійної (професійно-технічної) освіти.

Для цього, важливою є необхідність упровадження відповідної оновленої тактики і стратегії держави в новостворюваному Законі України «Про професійну освіту» та інших спеціальних законах, як основних інструментів для реалізації державної освітньої політики інноваційного розвитку професійної освіти і навчання..

Рекомендовано може бути створення нового центрального органу виконавчої влади – Національного агентства з питань розвитку трудового потенціалу та відповідних його регіональних і місцевих державних органів

управління на принципово нових засадах публічного управління, удосконалення їх наукового і кадрового забезпечення, розширення використання механізмів міжсекторального партнерства та саморегулювання ринкових відносин у сфері освітніх послуг та праці, які враховують систему національних інтересів, пріоритетів та особливостей в умовах воєнного стану та у повоєнний період.

Для забезпечення ринку праці ОТГ кваліфікованими кадрами необхідно сформулювати нову систему надання послуг професійної (професійно-технічної) освіти. Перш за все, для ОТГ державою необхідно вирішити питання щодо вдосконалення законодавства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти; децентралізації та оптимізації управління системою професійної (професійно-технічної) освіти та її адміністрування; оптимізації мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти; вдосконалення механізмів фінансування; покращання якості професійної (професійно-технічної) освіти та забезпечення її відповідності і потребам місцевого ринку праці; забезпечення професійної орієнтації та професійного розвитку; модернізації діючої та створення нової матеріально-технічної бази, а також прогнозування потреб у фахівцях певних професій, спеціальностей, що має відобразитися як у стратегічних документах громади, так і формуванні місцевого замовлення на підготовку кваліфікованих кадрів [3].

Не менш важливо створити сучасну систему податкових і фінансово-кредитних механізмів для залучення коштів роботодавців, приватного сектора в інвестування розвитку професійної освіти і навчання.

Виокремимо деякі вітчизняні виклики, що постали перед закладами професійної (професійно-технічної) освіти, а саме: зменшення кількості здобувачів та зміна їх демографічного складу через воєнні дії; відсутність рівноправних партнерських відносин закладів освіти з бізнесом; недостатня відповідність компетентностей випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти вимогам сучасного ринку праці; непрестижність в Україні робітничих професій; значний відтік кваліфікованих кадрів за кордон; дефіцит конкурентоспроможних кваліфікованих робітників на вітчизняних ринках праці; запит суспільства та економіки на систему професійної освіти нової якості; потужні потреби воєнно-промислового комплексу та сфер виробництва, пов'язаних із повоєнною відбудовою інфраструктури України.

Разом з тим, до додаткових можливостей розвитку та пріоритетних завдань освітньої політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти слід віднести: обґрунтування шляхів оперативного відновлення освітньої інфраструктури; здійснення аудиту системи; розроблення механізмів створення ефективної мережі закладів; забезпечення відповідності змісту і якості освіти

потребам роботодавців, замовників підготовки кадрів; осучаснення та створення нових механізмів фінансування; надання відповідних повноважень шляхом академічної, організаційної, кадрової та фінансової автономії, які необхідно впроваджувати комплексно, при цьому, одночасно планувати і реалізувати всі вказані форми автономії.

Основною метою діяльності закладів (професійно-технічної) освіти є підвищення ефективності надання освітніх послуг, підвищення їх якості; створення безбар'єрного доступу людей з інвалідністю внаслідок війни до професійної освіти і перенавчання; розроблення програм матеріального забезпечення, психолого-педагогічної підтримки, соціокультурного розвитку учнів-сиріт та їх адаптації до життя в суспільстві та професії.

Безперечно, у повоєнний період треба збільшувати замовлення на підготовку всього спектру кваліфікованих робітників, в тому числі за короткотерміновими програмами та частковими кваліфікаціями.

Основними завданнями розвитку системи професійної (професійно-технічної) освіти України в цілому у повоєнний період є: продовження системної трансформації освіти з метою забезпечення високої її якості; гармонізація нормативно-правової бази регулювання освіти й науки в Україні з освітнім і дослідницьким законодавством Європейського Союзу; проведення заходів щодо захисту безпеки життя та здоров'я учасників освітнього процесу; трансформація освіти в секторі безпеки й оборони; формування концептуальних засад національної системи освіти впродовж життя; затвердження профільного Закону України «Про професійну освіту»; розроблення стратегічних документів розвитку закладів професійної (професійно-технічної) освіти та операційних планів їх виконання; імплементація відповідних освітніх стратегій та щорічна ревізія стану виконання стратегічних документів, аналіз їх ефективності, внесення необхідних змін; відбудова та відновлення освітньої інфраструктури (обов'язкове облаштування бомбосховищ під час відновлення зруйнованих і будівництва нових закладів освіти), створення сучасних закладів, які забезпечать гідні умови для розвитку підростаючого покоління та здобуття українцями якісної освіти на рівні світових стандартів; забезпечення привабливих соціально-економічних умов для повернення в Україну вимушено переміщених здобувачів освіти й педагогів, які виїхали за кордон; створення в Україні сучасних (еталонних) закладів професійної (професійно-технічної) освіти й спільної мережі їх із країнами Європейського Союзу.

Незважаючи на війну, окупацію Криму і частини Донецької, Луганської, Харківської та Херсонської областей, пандемію COVID-19, зростання трудової та вимушеної міграції, безперечно продовжується робота над покращенням

якості професійної (професійно-технічної) освіти, оновленням стандартів та розширенням співпраці з роботодавцями, замовниками підготовки кадрів. Адже, Україна може стати знаковою країною, знаковим членом Євросоюзу і надзвичайно швидко й потужно здійснити прорив у покращенні якості професійної (професійно-технічної) освіти. Стати кращою, ніж була, оскільки якісна професійна (професійно-технічна) освіта може бути наступною успішною освітньою реформою в Україні.

Список використаних джерел:

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. №2145-VIII. Дата оновлення: 28.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 10.02.2023).

2. Професії майбутнього : аналіт. записка / Джинчарадзе Н.Г., Мар'яненко Г.І., Ортікова Н.В.; за заг. ред. Р.В. Войтович. К.: ІПК ДСЗУ, 2018. 24 с.

3. Супрун В. В. Механізми формування ефективної системи управління в освіті України на основі європейського досвіду. *Вісник післядипломної освіти* : зб. наук. пр.; НАПН України ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти»; 2020. Вип. 12(41). С. 183-218.

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Щербак Ольга Іванівна,

доктор педагогічних наук, доцент,

член-кореспондент НАПН України,

керівник Українського аналітичного центру професійної освіти

«Національна обсерваторія», м. Київ

Сучасні соціально-економічні умови євроінтеграції, процеси глобалізації, інтеграції, демократизації та інформатизації суспільства, підвищення ролі інформації й знань вимагають модернізації освітньої системи та акцентування уваги на підвищенні якості освіти як національному пріоритеті на всіх рівнях в тому числі фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти.

На шляху розвитку інформаційного суспільства та суспільства знань якісна освіта є одним із головних чинників успіху, а педагог є водночас і об'єктом і провідником позитивних змін.

Сучасне суспільство потребує від освіти підготовки молоді, здатної

відповідати викликам часу, компетентної та мобільної на сучасному ринку праці, з громадянською позицією, налаштованої на саморозвиток і навчання впродовж життя. І лише той заклад освіти є гарантом нової якісної професійної освіти і навчання, який може прогнозувати результати своєї діяльності та моделювати освітній процес на основі досягнень сучасної педагогічної думки, спрямований на успіх і постійне самовдосконалення.

Модернізація фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти в Україні в контексті європейського освітнього простору зумовлює пошук нових підходів й шляхів до забезпечення якості підготовки, формування професійної та цифрової компетентності майбутніх фахівців.

Означена проблема знайшла своє відображення в положеннях міжнародних документів, що стосуються розвитку освіти в умовах європейської інтеграції, а також у рамках нормативно-правової бази, зокрема у Законах України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про вищу освіту», «Про професійно-технічну освіту» (зі змінами), Європейськими стандартами та рекомендаціями із забезпечення якості освіти тощо.

Стратегія розвитку освіти в умовах інформаційного суспільства, забезпечення якості освіти обґрунтовується тим, що ключовими, сутнісними характеристиками нинішньої й майбутньої освіти насамперед є її людиноцентризм, демократизація, інноваційність, безперервність, впровадження дуальної форми навчання, розширення дистанційного навчання тощо.

Потреба суспільства у гармонійно, всебічно розвинутих особистостях, професійно підготовлених фахівцях передбачає оволодіння ними мотивацією до самоформування і самовдосконалення протягом усього життя. Цьому сприяє реалізація наступності навчання на всіх рівнях освіти. Самореалізація можлива, коли людина визначила її стратегії, шляхи особистісного розвитку і самовдосконалення.

Освіта, як і будь який процес або результат діяльності людини, має визначену якість. У Концепції якості освіти зазначено, що якість освіти – «це комплекс характеристик освітнього процесу, що визначають послідовне та практично ефективно формування компетентності та професійної свідомості» [1]. У документах зазначено три групи характеристик: якість потенціалу досягнення мети освіти, якість процесу формування професіоналізму, якість результату освіти.

Якість потенціалу обумовлюється такими характеристиками як: якість мети освіти, якість освітнього стандарту, якість освітньої програми, якість матеріально-технічної бази освітнього процесу, інформаційно-методичної бази, якість викладацького складу, якість здобувачів освіти.

Якість процесу формування професіоналізму – це якість технології освіти, контролю освітнього процесу, якість педагогічних працівників щодо творчості та ефективності педагогічної роботи, якість ставлення здобувачів освіти до навчання, інтенсивність освітнього процесу, управління освітою, методи презентації навчальних досягнень.

Якість результату освіти – усвідомлення професіоналізму, розпізнавання та реалізація індивідуальних здібностей та особливостей, працевлаштування, кар'єра та зарплата, оволодіння методологією самоосвіти, знання, практичні навички, професійна компетентність.

Вважаємо, що на якість підготовки майбутніх фахівців у закладах фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти впливає весь комплекс наведених характеристик.

Беззаперечним є факт, що «якість освіти – це важливий чинник входження людини на ринок праці, формування її конкурентоспроможності та певного економіко-соціального статусу. Якість освітньої діяльності – рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг».

Європейська система забезпечення якості освіти базується на Європейських стандартах і рекомендаціях, які у свою чергу ґрунтуються на таких основних принципах:

- зацікавленість здобувачів освіти і роботодавців, а також суспільства в цілому у високій якості освіти;
- ключова важливість автономії закладів і установ, збалансована усвідомленням того, що автономія несе із собою дуже серйозну відповідальність;
- система зовнішнього забезпечення якості повинна відповідати своїй меті і не ускладнювати роботу закладів освіти більше, ніж це необхідно для виконання цією системою своїх завдань.

Однією з актуальних проблем забезпечення якості залишається оцінювання якості фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти, визначення показників якості професійної підготовки фахівця у професійних навчальних закладах. Сьогодні стан системи освіти характеризується тим, що деякі аспекти проблеми оцінювання якості професійної підготовки фахівця, створення закладами освіти власної системи оцінювання недостатньо вирішені.

Якість фахівця розглядається як об'єктивно існуюча сукупність властивостей і характеристик (знання, уміння, навички, особистісні якості, здібності, комунікативні та інші якості), яка визначає його як фахівця певної

спеціальності або професії. Якість підготовки фахівця – це сукупність суттєвих властивостей та характеристик фахівця, рівень яких формується в процесі здійснення освітньої діяльності. Вона повинна відповідати вимогам споживачів (суспільства, ринку праці, роботодавців, самої особистості).

Модернізація системи освіти передбачає і певне переосмислення системи оцінювання. Сьогодні дедалі актуальнішим стає питання про те, хто має бути головним «оцінювачем» досягнень здобувача освіти. При домінуючій ролі викладача на занятті, звісна річ, переважає і його участь у оцінюванні. Досі він виступав як єдиний «знавець критеріїв» оцінки діяльності здобувача освіти та її результатів. Якщо ж у контексті нового педагогічного мислення суб'єктом навчальної дії стає здобувач освіти, то саме він, у першу чергу, має оцінювати її перебіг.

У контексті прогнозованої системи освіти оцінюванню підлягає не рівень засвоєння інформації (у вигляді знань, умінь і навичок), а компетентність, під якою розуміють здатність (спроможність) здобувача освіти вирішувати проблеми. Сама ж ця здатність визначається не тільки інформованістю, але й рівнем активності його психічних функцій – інтелекту, волі, здібностей, ціннісних орієнтацій тощо.

На сьогодні в освіті використовуються різні підходи до оцінювання. Серед них є підходи, що використовувалися кілька десятиліть років, а є також інноваційні підходи. Змінилась також і загальна мета оцінювання – вона вийшла за рамки оцінювання успішності здобувача освіти в оволодінні професійними компетентностями і стала інструментом навчання.

Філософія, орієнтована на здобувача освіти являє собою прогресивний підхід до оцінювання, що розвивається, і передбачає активне залучення їх у процес оцінювання: що оцінюється, як оцінюється і коли оцінюється. Взаємна згода досягається на початку навчального курсу між викладачем та здобувачем освіти щодо того, які навчальні результати будуть оцінюватися, які методи оцінювання будуть використані, коли буде відбуватися процес оцінювання.

Можливості для оцінювання мають місце під час усього навчального курсу, як і можливості для здійснення самооцінювання здобувачами освіти власного прогресу та визначення сфер, які потребують покращення. Вони також залучені у процес оцінювання власних результатів та результатів оцінювання своїх товаришів, тобто залучаються до кожного з етапів процесу оцінювання.

Індивідуальне оцінювання для здобувачів не передбачає досягнення певного рівня оволодіння знаннями чи вміннями, пов'язаними з відповідною спеціальністю або професією, а базується на рівні досягнення оволодіння знаннями та вміннями порівняно з власним початковим рівнем на момент

вивчення курсу. Іншими словами, оцінювання базується на індивідуальному прогресі кожного окремого здобувача освіти відповідно до бажаних професійних результатів, а не на рівні досягнення цих результатів.

Оцінювання є частиною процесу навчання і має розглядатися як комплекс дій, а не одноразовий захід. Постійне оцінювання дозволяє здобувачам освіти удосконалювати власні знання і демонструвати цей прогрес під час подальшого оцінювання. Здійснення моніторингу прогресу здобувача освіти – є ще одним завданням оцінювання.

Не менш важливим завданням оцінювання є оцінювання методів викладання та перегляд змісту освітньої програми. Результати оцінювання можуть визначати необхідність продовження чи зміни у підходах до методів викладання. Якщо результати оцінювання демонструють низький рівень оволодіння бажаними професійними результатами для більшості здобувачів освіти, методи викладання мають бути переглянуті. Оцінювання може також визначати частини змісту навчального курсу, які потрібно переглянути.

Процес оцінювання – це невід’ємна частина освітнього процесу, що значним чином впливає на якість підготовки фахівців.

Оцінювання є необхідною складовою навчання, зумовленою потребою зацікавлених сторін освітнього ринку (здобувачів освіти, педагогічного складу, роботодавців, держави та суспільства) у конкурентоздатній фаховій передвищій та професійній (професійно-технічній) освіті. Чим точніше побудоване оцінювання та повніше враховуються характеристики, тим більш успішним може бути управління якістю освіти в цілому та, зокрема, управління якістю підготовки фахівців.

Особливості сучасних критеріїв оцінювання якості освіти полягають в тому, що вони припускають: свободу для закладів фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти у формуванні навчальних планів; особливу увагу до якості підготовки фахівців; необхідність постійного вдосконалення освітніх програм з метою підвищення їхньої якості; стимулювання інновацій в освітніх стандартах, а також формують відповідальність за якісне здійснення освітньої діяльності при підготовці конкурентоспроможних фахівців.

Список використаних джерел:

1. Концепція якості освіти. URL: <http://osvita.ua/school/method/1342/> (дата звернення 20.03.2023).

НОВІ ПІДХОДИ ДО РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ У ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Шевчук Людмила Іванівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
директор Науково-методичного центру професійно-технічної освіти
та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників
у Хмельницькій області, м. Хмельницький

Сталий розвиток територіальних громад і суспільства, забезпечення ринків праці країни висококваліфікованими фахівцями потребують постійного підвищення якості професійної освіти, модернізації змісту навчання й освітнього процесу, які спрямовуються на опанування особистістю впродовж життя кваліфікацій та компетентностей, необхідних для її самореалізації та потреб економіки.

Формування потенціалу здобувача професійної освіти буде результативним за умови урахування його особистісних здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей, а також попередньо здобутого досвіду. При цьому індивідуальна освітня траєкторія фахівця, яка вибудовується на основі вільного вибору ним суб'єктів освітньої діяльності, освітніх програм, видів, форм і темпу навчання, сприяє здобуттю компетентностей за певною професією, які його капіталізують як особистість, підвищують цінність на ринку праці.

В Україні для підготовки кваліфікованих робітників на модульно-компетентнісній основі на даний час розроблено 220 державних стандартів з конкретних робітничих професій, з яких 80, відповідно до регіональних потреб ринку праці, запроваджено у 23 закладах професійної освіти Хмельницької області.

Модульно-компетентнісний підхід передбачає комплексний підхід до побудови змісту навчання з конкретної професії, який зорієнтований на набуття необхідних знань, умінь і навичок праці, та складається з окремих навчальних модулів. Навчальні модулі є окремими логічно завершеними складовими державного стандарту, що містять навчальний матеріал, необхідний для досягнення професійних і ключових компетентностей та належать до певного рівня кваліфікації. Засвоєння навчального модуля може підтверджуватися відповідним документом – сертифікатом, посвідченням або свідоцтвом. У освітніх стандартах на компетентнісній основі відсутні типові навчальні плани і типові програми, переліки навчальних модулів (предметів) повинні визначатися закладами професійної освіти спільно з роботодавцями, робочі навчальні програми мають розроблятися навчальним закладом спільно з підприємствами-

замовниками робітничих кадрів та погоджуватися регіональними органами освіти.

Застосування нової методології у реалізації державних стандартів з конкретних робітничих професій на модульно-компетентнісній основі зумовили потребу привести у відповідність навчальні плани і програми, відповідне методичне забезпечення, організацію освітнього процесу у закладах професійної освіти, налагодити узгоджену взаємодію із замовниками кадрів при організації навчально-виробничого процесу, а також запровадженні елементів дуальної форми навчання.

З метою надання допомоги педагогічним колективам у переході на нову методологію розробки робочих навчальних планів і програм та на їх основі модернізації навчального процесу, групою працівників Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області (надалі – Центр) було підготовлено «Методичні рекомендації з розроблення навчально-планувальної та ведення облікової документації для організації навчання з професій за стандартами професійної (професійно-технічної) освіти на основі модульно-компетентнісного підходу».

Перехід організації навчального процесу з предметної системи на компетентнісну основу потребував великих організаційних та навчальних дій працівників Центру з керівним та педагогічним персоналом закладів професійної освіти, проведення низки семінарів для заступників директорів з навчально-виробничої роботи, голів обласних фахових секцій. Дана методологія була підтримана на рівні держави, про що свідчать затверджені Міністерством освіти і науки України робочі навчальні плани закладів професійної (професійно-технічної) освіти із технологічно складних професій з підвищеними робітничими розрядами, а також департаментом освіти і науки Хмельницької обласної державної адміністрації.

Чотирирічний досвід нашої роботи з впровадження модернізованої системи підготовки кваліфікованих робітників засвідчив її ефективність та перспективність, зокрема щодо можливості застосування гнучких технологій професійного навчання, надання здобувачам освіти на основі опанованих модулів компетентностей повних або часткових кваліфікацій, формування та розвитку у них професійних і ключових компетентностей, необхідних для професійної діяльності, вибудови індивідуальної освітньої траєкторії залежно від потреб особистості й економіки.

Водночас новим завданням у сфері професійної освіти постає здатність педагогів на основі професійних або освітніх стандартів, а при їх відсутності - кваліфікаційних характеристик, розробляти освітні програми з підготовки

кваліфікованих робітників у відповідності з інноваціями у техніці, технологіях, що запроваджує на виробництві бізнес. Відповіді на запитання «Кого навчати? Чому навчати? Як навчати?» потребують налагодженої взаємодії ринку праці та сфери освіти, використання закладами професійної освіти маркетингових досліджень ринку праці та потреб конкретних замовників кадрів.

Наразі в Україні активізувалася робота щодо розроблення професійних стандартів безпосередньо бізнесом на заміну застарілим кваліфікаційним характеристикам. Професійні стандарти містять вимоги до кваліфікації працівників та їх компетентності, що визначаються роботодавцями і слугують основою для формування професійних кваліфікацій. Координує розробку професійних стандартів Національне агентство кваліфікацій, місією якого є забезпечення сприятливих умов для розвитку людського капіталу через взаємодію освіти і ринку праці. Методичну допомогу бізнесу та супровід процедур розроблення професійних стандартів надає громадська організація «Інститут професійних кваліфікацій», місія якого – утворення та підтримка інформаційно-аналітичної платформи для організації і ведення професійного діалогу з питань розвитку системи професійних кваліфікацій в Україні.

Розроблення та затвердження професійних стандартів здатне забезпечити належний рівень підготовки фахівців та покращити їхню конкурентоспроможність на ринку праці, а також швидке кар'єрне зростання виробничого персоналу. Професійний стандарт стає пусковим механізмом для багатьох процесів, зокрема, на його основі розробляється освітній стандарт, який є базою для навчальних планів та програм, він впливає на якість підготовки кадрів, дає змогу закладам професійної (професійно-технічної) освіти швидко реагувати на запити роботодавців, унормовує визнання повних та часткових кваліфікацій.

Ми з глибокою повагою сприймаємо принципову позицію Олени Колеснікової, голови галузевої ради Федерації металургів України, яка наголошує, що левова частка відповідальності за успіх змін на ринку праці та освіти лежить на роботодавцях. Вона переконана, що саме роботодавці повинні стати лідерами цих змін, оскільки ніхто інший не побудує успішне Українське майбутнє та у своїх виступах на всеукраїнських зібраннях закликає вже зараз об'єднувати зусилля освіти і бізнесу як на галузевому, так і національному рівнях.

На вирішення питання формування здатності професійної освіти розробляти освітні програми відповідно до потреб роботодавців спрямована Програма EU4Skills, фахівці якої спільно з партнерами EDUFI, Міністерством освіти і науки України на базі Центру у листопаді 2021 року організували розробку пілотних освітніх програм з професій «Авторемонтник», «Зварник»,

«Токар», «Електромеханік з ремонту та обслуговування лічильно-обчислювальних машин», які ґрунтуються на результатах навчання, модульно-компетентісному підході, упровадженні у підготовку кваліфікованих робітників навчальних кредитів. Методологічну та консультативну допомогу у розробці програм надавала координаторка від Національного агентства Фінляндії з питань освіти EDUFI Галина Богдарчук, фінські експертки ОЕР Анна Хірсікосі та Катерина Фурманець, координаторка від Міністерства освіти і науки України Наталя Проценко.

До творчих груп з розробки зазначених освітніх програм було залучено досвідчених методистів Центру, а також провідних педагогів закладів професійної освіти Хмельницької, Полтавської, Чернівецької, Запорізької областей України та міста Києва.

Основою для розроблення освітніх програм були стандарти професійної (професійно-технічної) освіти з даних професій. Водночас враховувалися рекомендації та принципи Європейської кредитної системи професійної освіти та навчання ECVET щодо орієнтації на результати навчання та компетентності. Такі підходи дозволяють розробляти освітні програми, які є гнучкими. На їх основі можливо вибудовувати індивідуальні траєкторії навчання здобувачів професійної освіти, комбінувати бажані результати навчання та компетентності відповідно до потреб особистості, поступово впродовж життя досягати запланованої професійної кваліфікації шляхом визнання та накопичення раніш оцінених результатів навчання, враховувати їх при опануванні інших освітніх програм, підвищувати інтеграцію між різними рівнями освіти, оперативно реагувати на актуальні для ринку праці компетентності та кваліфікації.

Завдання методичних служб професійної освіти усіх рівнів – навчити педагогів на основі не тільки освітніх стандартів, але й професійних, оперативно та якісно розробляти освітні програми для підготовки кваліфікованих робітників відповідно до потреб роботодавців. Водночас педагоги повинні навчитись сміливо й відповідально братись за оновлення змісту навчання, налагоджувати з цією метою комунікацію із замовниками кадрів, планувати навчальний процес, орієнтований на результати навчання, а також з метою забезпечення якості навчання створювати відповідне навчально-методичне забезпечення супроводу засвоєння кваліфікацій, компетентностей. Ми усвідомлюємо, що це перспективне, але й досить складне завдання. Його вирішення потребує організації на базі методичних установ системи професійної (професійно-технічної) освіти підвищення кваліфікації керівного та педагогічного персоналу закладів професійної освіти, а також замовників кадрів з набуття відповідних компетентностей та докладання великих зусиль у методичній роботі безпосередньо у навчальному закладі.

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОЦЕС

Сергеева Лариса Миколаївна,

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри професійної і вищої освіти

Центрального інституту післядипломної освіти

ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ

На сучасному етапі розвитку та реформування системи освіти в країні, маємо розуміння великої відповідальності перед замовниками освітніх послуг і стейкхолдерами за якісну підготовку фахівців у всіх галузях знань. Ринок праці динамічно розвивається, роботодавець потребує якісно нового фахівця, який у своїй професійній діяльності спроможний швидко вміти орієнтуватися у нестандартних виробничих ситуаціях і знаходити нові, нетипові виробничі рішення. Адже основною метою освіти є підготовка компетентного і кваліфікованого фахівця, здатного на ефективну виконавську діяльність за фахом на конкурентному ринку праці [1].

Визначимо поняття «професійний розвиток». У Законі України «Про освіту» (стаття 18) наводиться визначення: «Безперервний професійний розвиток – це безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття вищої та/або післядипломної освіти, що дає змогу фахівцю підтримувати або покращувати стандарти професійної діяльності і триває впродовж усього періоду його професійної діяльності» [2].

Отже, важливим фактором професійного розвитку педагога є безперервна освіта, адже інтенсивні процеси виробничо-технологічної взаємодії вимагають від педагогічних працівників бути інформаційно компетентними та систематично вдосконалювати власні професійно значущі якості. У зв'язку з цим, а також на основі вивчення науково-методичних і нормативно-правових джерел та перспективного педагогічного досвіду нами виокремлено основні форми професійно-особистісного розвитку педагога в межах формальної, неформальної та інформальної освіти:

- підвищення кваліфікації за різними моделями;
- професійне стажування;
- участь у науково-практичних та науково-методичних заходах різних рівнів;
- поширення педагогічного досвіду через публікування в науково-методичних збірниках та періодичних виданнях;
- самоосвіта.

Сьогодні актуальною формою професійно-особистісного розвитку педагога залишається інформальна освіта, адже курси підвищення кваліфікації чи стажування часто не задовольняють усі особистісні професійні потреби сучасного педагогічного працівника. У такому випадку окремі прогалини у фаховій та індивідуально-особистісній готовності педагога до здійснення професійної діяльності заповнюються ним самостійно.

Аналіз світових тенденцій у галузі педагогічної освіти засвідчує зростання вимог до педагогічного професіоналізму й особистісних якостей педагога. Основними проблемами, з якими зустрічаються педагоги в цьому тисячолітті, є: постійне ускладнення змісту освіти, гарантування високого рівня освітніх стандартів; безперервне оволодіння прогресивними педагогічними технологіями навчання й виховання; розв'язання складних професійно-педагогічних проблем, які вимагають інтеграції знань, практичних умінь і навичок з таких суміжних з педагогікою наук, як філософія, психологія, економіка, менеджмент та ін.; робота в єдиному інформаційному середовищі, що передбачає раціональне використання інформаційних технологій в освітньому процесі.

Президент НАПН України В. Кремень наголосив на двох складниках конкурентоспроможності сучасного фахівця – володінні інформаційними технологіями на сучасному рівні та інноваційності. Саме інноваційність становить фундамент сучасного розуміння поняття здатності до конкурентності.

Забезпечити успішність інновацій допомагає:

– клієнтоорієнтованість: сьогодні все більше число організацій і установ розвивають у співробітників вміння слухати і чути один одного;

– робота з людьми і робота в команді, адже процеси стають настільки складними, що без роботи в команді вже неможливо буде виконати більшість завдань;

– робота в умовах невизначеності, а саме: вміння працювати в ситуації, коли постійними є тільки зміни;

– міжгалузева комунікація, оскільки потреба в міждисциплінарних підходах і рішеннях буде тільки рости.

Управління проектами на сьогоднішній день є однією з найбільш актуальних та прогресивних управлінських технологій, що продовжує швидко розвиватись.

У світі набуває поширення нова парадигма «Human2Human» (від англ. «від людини до людини»). Сенс вельми простий – необхідно утримувати тих, хто працює в установі саме зараз. Люди – *найцінніший ресурс організації*. Основне завдання керівника – вибудувати таку корпоративну культуру, яка дозволить людині не тільки працювати на благо установи, а й повноцінно

розкриватися, розвиватися на благо собі.

Неналежна увага до персоналу закладу освіти, відсутність стратегій та тактик розвитку потенціалу співробітників, розроблених механізмів оцінки, найму та збереження персоналу найчастіше призводять не тільки до управлінських помилок, але й до неуспіху закладу в цілому. Адже в сучасних умовах, які є дуже непередбачуваними, працівники з новаторським, нестандартним мисленням, розвинутим інтелектом та адекватною професійною мотивацією стають важливим стратегічним ресурсом функціонування освітньої організації. Тому зусилля керівництва закладу освіти важливо сфокусувати на формування організаційної культури, яка б не тільки дозволяла таким співробітникам виконувати свої обов'язки, але й успішно розвиватися, реалізуючи та вдосконалюючи свої особистісні та професійні якості.

Переорієнтація на нові цільові орієнтири діяльності закладів освіти, що враховують екстремальні умови воєнної навали росії на територію України, ставить чимало актуальних завдань перед менеджментом освітніх організацій, зокрема, мова йде про кадровий менеджмент, роботу з утримання і розвитку людського капіталу. Зокрема, важливо врахувати, що значна кількість педагогічних працівників змінюють місце проживання, стають як внутрішньо-переміщеними особами, так і виїжджають за межі країни.

Спілкування з керівними кадрами ЗП(ПТ)О у процесі підвищення їхньої кваліфікації на базі кафедри професійної і вищої освіти Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» засвідчило, що бажаним ідеальним педагогом є *молода енергійна людина з достатнім досвідом та високою професійною майстерністю*. Такий портрет – це утопічна ідилія, бо, зазвичай, молоді мають запал, але не мають досвіду, а досвідчені педагоги з часом втрачають енергійність щодо змін та новацій. Разом з тим, про «запал» можна говорити у випадку, коли в організації системно працюють над розвитком педагогічного персоналу через навчання, роботу з вивіщенням майстерності, залучення до науково-дослідної роботи, розвитку талантів та створення умов для саморозвитку, базуючись на філософії та технології талант-менеджменту. Талановиті співробітники мають схильність до зміни місця роботи, якщо вони не бачать перспектив кар'єрного зростання, умов для самореалізації та саморозвитку. Таким чином, успішне функціонування освітньої організації на ринку освітніх послуг може визначатися її здатністю управляти талантами співробітників та створювати умови для їхнього професійно-особистісного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. №2145-VIII. Дата оновлення: 28.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 20.03.2023).

2. Формування професійної компетентності студенті коледжу. URL: <https://bit.ly/3JgCuyvS> (дата звернення: 18.03.2023).

СВІТОВИЙ ДОСВІД ПЕДАГОГІЧНОЇ ІННОВАТИКИ І ПРАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: ПОШУК ТОЧОК ДОТИКУ

Братко Марія Василівна,

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри професійної та вищої освіти

Центрального інституту післядипломної освіти

ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ

В інформаційному полі не затихають дискусії щодо необхідності модернізації або й навіть трансформації професійної освіти відповідно до актуальних вимог сьогодення, яке можна маркувати як «епоху змін». В Україні глобальний контекст «епохи змін» відкоригований двома ковідними роками та роком воєнної інвазії росії в Україну. Зауважимо, що ці екстрим-умови функціонування закладів освіти актуалізували упровадження в освітню практику різних педагогічних інновацій, що спрямовані на забезпечення якості та результативності освітнього процесу.

Упровадження педагогічних інновацій в практику професійної освіти має численні переваги, серед яких: підвищення якості навчання – інновації сприяють удосконаленню методів навчання задля забезпечення ефективності засвоєння знань; підвищення конкурентоспроможності – заклади освіти, які запроваджують інновації, зазвичай є більш привабливими для здобувачів освіти, педагогічного персоналу, стейхолдерів та партнерів; підвищення інноваційної культури – упровадження інновацій створює підґрунтя для творчості, креативності студентів і викладачів, сприяє розвитку підприємницького духу, готовності до інноваційного мислення у майбутньому.

Інститут освітніх технологій Відкритого університету з Великобританії (Institute of Educational Technology at The Open University (UK) з 2012 року щороку на своїх відкритих ресурсах публікує звіт за результатами дослідження найновіших педагогічних технологій, які були популярними у світі упродовж досліджуваного року (<http://www.open.ac.uk/blogs/innovating/>), які маркує як такі,

що вже впливають на освітню практику, або пропонують можливості для майбутнього. Складений такий перелік і для 2022 року [2]. Коротко презентуємо ці технології навчання, бо вважаємо, що поінформованість української педагогічної спільноти закладів професійної освіти щодо них сприятиме удосконаленню освітнього процесу. Адже «ідеї та проекти не втілюються самі. Носіями та реалізаторами є люди. Тому реформування у сфері освіти неможливе без ініціативи, підтримки та безпосередньої діяльності педагогічної спільноти» [1, с.5].

1. Гібридні моделі (Hybrid models) – ідентифікуються, як такі, що створюють максимальну гнучкість можливостей для навчання. Гібридний підхід зосереджений на створенні цілісного навчального досвіду, який поєднує особисті заняття з онлайн-заходами, застосування цифрових навчальних матеріалів. Під час пандемії комерційні платформи для відеоконференцій створили можливості, щоб викладачі переходили до дистанційного навчання, наприклад, забезпечуючи онлайн-трансляцію лекцій і семінарів. Зазначимо, що «ковідний» досвід дозволив Україні гнучко підходити до організації освітнього процесу в умовах гарячої фази війни росії в Україні.

2. Сценарії дуального навчання (Dual learning scenarios) – поєднання навчання в аудиторіях і на робочих місцях. Дуальне навчання бачить цінність тісної синхронізації між навчанням у аудиторії та професійною практикою на робочому місці: перенести професійну реальність у класну кімнату та теоретичне розуміння, що лежить в основі практики, на робоче місце. Світ праці змінився завдяки мережевим технологіям, прискореним пандемією Covid-19, і дім студента також став «третім місцем» для навчання та роботи.

3. Педагогіка мікрокредитів (Pedagogies of micro-credentials). Соціальні, технологічні, економічні та інші зміни в суспільстві сприяють тому, що існує постійний попит на курси, які навчають працівників новим навичкам – акредитовані короткі курси для розвитку навичок, затребуваних на робочому місці. У своїй основній формі мікроакредитації – це невеликі обсяги навчання, за які люди можуть отримати офіційне підтвердження – значок, сертифікат, академічний та/або професійний кредит.

4. Педагогіка автономії (Pedagogy of autonomy) – формування здатності до свободи та самостійного навчання. Перехід до дистанційного навчання під час пандемії Covid-19 підвищив інтерес до розвитку освітніх систем і ресурсів, які заохочують зростання самостійності здобувачів освіти. Педагогіка автономії пов'язана з двома ідеями, а саме, що навчання – це професія і що учні є професіоналами. Люди повинні розуміти, що вони не просто пасивні одержувачі навчання: вони активно залучені в процес навчання. Люди можуть розвинути навички, щоб визначити свій власний шлях до навчання, діючи як

професіонали, які враховують обов'язкові вимоги, але також приймають власні рішення щодо своїх навчальних цілей і способів їх досягнення. Щоб розвинути ці професійні навички, учням потрібні вчителі, які сприяють і впроваджують педагогіку автономії.

5. «Вечірки перегляду» («Watch parties») – це спосіб для здобувачів освіти спільно спілкуватися в інтернеті з певним відео чи трансляцією, перебуваючи у своїх власних домівках, у кав'ярні чи інших потенційних місцях. До, під час та/або після перегляду відео можуть бути навчальні дії, як-от групове обговорення, чати на основі повідомлень або посилання на навчальні завдання. Дослідники виявили, що на вечірках із переглядом може бути більше соціальної активності, ніж під час навчання віч-на-віч.

6. Освіта під керівництвом впливових осіб (Influencer-led education) – це навчання з впливовими людьми (Edu-influencers, education influencers) на платформах соціальних мереж, де вони, освітні інфлюенсери (інфлюенсери в освіті), створили дуже велику базу підписників. «Еду-інфлюенсери» представляють інформацію та діляться своїми поглядами на продукти, послуги, соціальні тенденції мультисенсорним способом за допомогою зображень, анімації, інфографіки та відео; надають своїм підписникам відео та інший контент у вільному доступі, окрім формальних і акредитованих освітніх програм, і здебільшого працюють за межами закладів освіти.

7. «Педагогіка дому» (Pedagogies of the home) – розуміння дому як місця для навчання культурі. Пандемія Covid-19 привернула увагу до «дому» як *навчального середовища та ширшого освітнього і культурного значення дому*. Концепція «домашньої педагогіки» відрізняється від «домашньої освіти», оскільки вона прагне дослідити типи неформальних практик викладання та навчання, які відбуваються в домашньому середовищі, а також культурно специфічних способів навчання, наприклад через місцеві громади.

8. Педагогіка дискомфорту (Pedagogy of discomfort) – це використання емоцій як потужного інструменту для навчання і просування соціальної справедливості. «Педагогіка дискомфорту» – це процес самоперевірки, який вимагає від здобувачів критичного ставлення до своїх ідеологічних традицій та способів мислення про такі проблеми, як расизм, гноблення, нерівність, дискримінація, соціальна несправедливість. Цей процес рефлексії може викликати низку емоцій, у тому числі емоції, які викликають дискомфорт (звідси і назва). Емоції, які викликає цей процес, можуть кинути виклик традиційним способам розуміння теми та стати каталізатором змін.

9. Навчання добробуту, або педагогіка благополуччя (Wellbeing education) – підтримує та сприяє гарному психічному здоров'ю здобувачів освіти, що може позитивно вплинути не лише на академічну успішність, але й

на самоефективність і самооцінку. Це важливо, оскільки проблеми психічного здоров'я зараз викликають тривогу серед студентів у всьому світі, і є багато повідомлень про тривогу, депресію, самоушкодження та розлади харчування. Більшість студентів не усвідомлюють, що вони стикаються з проблемами психічного здоров'я через страх стигматизації та дискримінації, брак знань і негативне ставлення до психічного здоров'я. Студенти, які щасливі та задоволені своїм життям, з більшою ймовірністю навчатимуться та досягнуть високих результатів у навчанні.

10. «Гуляй і говори» («Walk-and-talk») – поєднання моменту прогулянки та розмови робить навчання захоплюючим. Оскільки освіта все частіше здійснюється в інтернеті та існує занепокоєння щодо шкідливих наслідків занадто багато сидячого та ізольованого навчання вдома, існує зацікавленість у відродженні, адаптації або розробці педагогічних прийомів, які включають як розмови, так і дії. Під час пандемії заходи на свіжому повітрі, такі як прогулянка чи похід, можуть бути доступними, коли зустрічі в приміщенні неможливі, забезпечуючи альтернативний спосіб спілкування з іншими. Ходьба має багато переваг, наприклад, вона може стимулювати цікавість до навколишнього, покращити настрій, очистити розум і викликати нові ідеї.

Вважаємо, що творче застосування зазначених педагогічних інновацій у практиці професійної освіти сприятиме вивищенню якості освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Братко М.В., Козир М.В. Педагогічна інноватика: навчально-методичний посібник. К. : Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2021. 272 с.
2. Kukulska-Hulme, Agnes; Bossu, Carina; Charitonos, Koula; Coughlan, Tim; Ferguson, Rebecca; FitzGerald, Elizabeth; Gaved, Mark; Guitert, Montse; Herodotou, Christothea; Maina, Marcelo; Prieto-Blázquez, Josep; Rienties, Bart; Sangrà, Albert; Sargent, Julia; Scanlon, Eileen and Whitelock, Denise (2022). Innovating Pedagogy 2022: Open University Innovation Report 10. The Open University, Milton Keynes. URL: <http://www.open.ac.uk/blogs/innovating/> (дата звернення: 18.02.2023).

ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

Супрун В'ячеслав Васильович,

кандидат економічних наук, доцент,

професор кафедри менеджменту освіти та права

Центрального інституту післядипломної освіти

ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ

Максимчук Вячеслав Володимирович,

директор

Головинського вищого професійного училища нерудних технологій,

смт. Головине Житомирської області

У нових умовах суспільних перетворень та трансформаційних змін галузь професійної (професійно-технічної) освіти повинна розвиватися відповідно до основних принципів, закладених в основу інноваційного розвитку. Тому перед сучасною професійною (професійно-технічною) освітою як на державному, так і регіональному рівні постають нові масштабні завдання, пов'язані саме з необхідністю застосування в освітньому середовищі управлінських та педагогічних інновацій, новітніх виробничих технологій, нових освітніх програм, розроблення компетентнісної моделі випускника, орієнтованих саме на зрослі вимоги роботодавців щодо конкурентоспроможності освітніх послуг професійної (професійно-технічної) освіти і навчання, що вимагає сучасних підходів до управління, адміністрування та розвитку закладів професійної (професійно-технічної) освіти України.

В цілому, професійна (професійно-технічна) освіта спрямована на забезпечення професійної самореалізації особистості, формування її кваліфікаційного рівня, створення соціально активного, морально й фізично здорового національного виробничого потенціалу, який займає важливе місце в технологічному оновленні виробництва, впровадженні у практику досягнень сучасної науки і техніки та технологій.

Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти, присвячена 30-річчю незалежності України, зазначає, що сучасна професійна (професійно-технічна) освіта України в умовах глибоких трансформаційних змін характеризується оптимізацією та децентралізацією управління, розширенням повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, створенням і збільшенням функцій регіональних рад

професійної (професійно-технічної) освіти, диверсифікацією джерел фінансування, розвитком взаємодії зі стейкхолдерами у державно-приватному партнерстві, налагодженням системної взаємодії закладів з роботодавцями, поширенням інноваційних засад організації освітнього процесу, зокрема з використанням дуальної форми навчання та інформаційно-комунікаційних технологій. Водночас не подолана подрібненість закладів професійної (професійно-технічної) освіти, бракує популярності і привабливості цієї освітньої ланки [2].

Умовою ефективного управління професійною (професійно-технічною) освітою постає збалансований розподіл повноважень та відповідальності органів управління освітою на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях, а також врегулювання механізму взаємовідносин органів виконавчої влади та самоврядування щодо забезпечення функціонування як системи освіти в цілому, так і конкретного закладу професійної (професійно-технічної) освіти в умовах децентралізації управління та суспільних змін.

Для забезпечення ринку праці кваліфікованими кадрами необхідно сформуванню нову систему надання послуг професійної (професійно-технічної) освіти на засадах державних і регіональних програм розвитку, популяризації та підвищення престижу професійної (професійно-технічної) освіти, запровадження інноваційних процесів у системі професійної освіти і навчання України, які, безперечно, повинні засновуватися на принципах партнерства і розширення співпраці з роботодавцями та місцевою громадою. Тобто, одним з пріоритетних напрямів розвитку професійної (професійно-технічної) освіти постає її децентралізація та регіоналізація як завдання публічного управління, що має супроводжувати модернізацію діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти в сучасних умовах.

Закономірно, що розширюються, зокрема, можливості державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти, що передбачає утворення та спільне фінансування баз професійно-практичної підготовки, інноваційних підприємств та запровадження спільних програм фінансування підготовки кадрів; створення незалежних установ оцінювання та забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти; забезпечення умов для участі роботодавців у сфері професійної освіти; утворення в кожному регіоні рад стейкхолдерів професійної (професійно-технічної) освіти, як координаційного органу з питань визначення та впровадження політики в галузі професійної (професійно-технічної) освіти [1].

Безперечно, для інноваційного розвитку національної професійної (професійно-технічної) освіти важливе значення має: невідкладне прийняття Закону України «Про професійну освіту», спрямованого на приведення

професійної (професійно-технічної) освіти у відповідність до сучасних вимог; оновлення нормативно-правової бази щодо дуальної форми здобуття освіти, а також пільгове оподаткування роботодавців, які беруть участь у підготовці кваліфікованих робітників; упровадження сучасних механізмів оплати освітніх послуг і мотивації до навчання (освітні ваучери, гранти, іменні стипендії тощо); створення багаторівневих і багатoproфільних професійних коледжів за територіальним та галузевим принципами; надання провідним закладам освіти статусу центрів професійної досконалості; впровадження менеджменту якості (TQM) з подальшою сертифікацією щодо відповідності міжнародним стандартам (ISO) [2].

Пропонується також підготувати та внести на розгляд Уряду зміни та доповнення до чинного законодавства в частині питань передачі ряду повноважень з центрального на регіональний рівень управління системою професійної (професійно-технічної) освіти. При цьому, надзвичайно важливою вбачається подальша автономія закладів професійної (професійно-технічної) освіти, повна передача їм функцій організації, здійснення та надання освітніх послуг.

Нагальною стає також потреба більш повною мірою врахувати мережу закладів професійної освіти та визначити основні напрями її оптимізації з урахуванням науково обґрунтованих критеріїв, особливостей соціально-економічного розвитку регіонів і вимог ринку праці, створення нових типів закладів професійної освіти (багаторівневих і одно- та багатoproфільних професійних ліцеїв та професійних коледжів), інтегрованих освітньо-професійних систем (освітньо-професійні округи, навчально-виробничі й навчально-науково-виробничі комплекси, консорціуми, кластери тощо) [4].

Зазначимо, що для ефективної реалізації комплексу першочергових завдань і заходів, спрямованих на модернізацію управління системою професійної (професійно-технічної) освіти України в сучасних умовах, на нашу думку, мають бути вироблені концептуальні підходи до стратегії децентралізації та регіоналізації у сфері професійної (професійно-технічної) освіти, укомплектовані органи місцевої влади кваліфікованими кадрами, сформована цілісна державно-громадська система управління професійною (професійно-технічною) освітою, що забезпечена відповідними ресурсами.

Проведені нами дослідження свідчать, що розвиток послуг професійної (професійно-технічної) освіти має певні ризики, до яких, в першу чергу, відносяться питання управління та адміністрування в системі професійної (професійно-технічної) освіти, розбалансованість в управлінні закладами професійної (професійно-технічної) освіти, проблеми неналежного їх фінансування та матеріально-технічного забезпечення, оформлення необхідної

документації під час передачі закладів професійної (професійно-технічної) освіти у комунальну власність тощо. Наразі, не визначені повноваження та не створені механізми взаємовідносин органів виконавчої влади та самоврядування на місцях щодо забезпечення функціонування як системи професійної (професійно-технічної) освіти в цілому, так і конкретного закладу професійної (професійно-технічної) освіти, у тому числі в питаннях підпорядкування та відповідальності в умовах децентралізації та суспільних змін, затвердження засновницьких документів, налагодження науково-методичного забезпечення, організації роботи з педагогічними кадрами, їх тарифікації, підвищення кваліфікації тощо [3; 6].

В Україні прагнення до децентралізації задекларовано в Національній доктрині розвитку освіти, де визначено, що система управління освітою розвиватиметься надалі як державно-громадська і має враховувати регіональні особливості, тенденції до автономії навчальних закладів, конкурентоспроможності освітніх послуг. У Розділі Х, п. 23 вказано, що «модернізація управління освітою, насамперед передбачає децентралізацію управління, перерозподіл функцій і повноважень між центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та навчальними закладами» [7].

Для забезпечення ринку праці об'єднаних територіальних громад кваліфікованими кадрами необхідно сформувавши нову систему надання послуг професійної (професійно-технічної) освіти, яка засновується на принципах партнерства і розширення співпраці з роботодавцями та місцевою громадою. Цілком очевидно, що формування об'єднаних територіальних громад, регіоналізація професійної (професійно-технічної) освіти вимагають істотного підвищення ефективності управління освітніми системами, передусім, з позицій гарантування якості освіти.

Майже усі реформи децентралізації визначають поліпшення якості як пріоритетний напрям. Отже, очікується, що можливість приймати рішення ближче до рівня закладів професійної (професійно-технічної) освіти допоможе краще адаптувати освітні програми до регіональних, місцевих умов, сприятиме більшій відповідальності, підсилить мотивацію здобувачів освіти та викладачів, сприятиме участі у освітньому процесі батьків та підвищить готовність громади, суб'єктів господарювання брати участь у фінансуванні закладів освіти [6].

Разом з тим об'єднані територіальні громади у перехідному періоді мають бути готовими до активної співпраці щодо збереження та утримання закладу професійної (професійно-технічної) освіти з малим контингентом здобувачів для організації подальшої професійної підготовки, перепідготовки і підвищення

кваліфікації, щоб надати здобувачу професійної (професійно-технічної) освіти належні кваліфікацію та компетентності для забезпечення його гармонійної взаємодії з технологічним суспільством, що швидко розвивається в кожному районі, місті, селищі, селі.

Пропонується інституціональне проектування модернізації мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти та визначення основних механізмів її оптимізації з урахуванням науково обґрунтованих критеріїв, особливостей соціально-економічного розвитку регіонів і вимог ринку праці, створення нових типів закладів професійної (професійно-технічної) освіти (багаторівневих і одно- та багатопрофільних професійних ліцеїв, багатопрофільних професійних коледжів), інтегрованих освітньо-професійних систем (освітньо-професійні округи, навчально-виробничі й навчально-науково-виробничі комплекси, консорціуми, навчально-практичних центрів як структурних підрозділів (майстерня, виробничий майданчик тощо), відкриття навчально-практичних, кваліфікаційних центрів, центрів професійної досконалості на базі відповідних закладів професійної (професійно-технічної) освіти за галузевим спрямуванням, що концентруватимуть найсучасніші досягнення виробничих та педагогічних технологій для впровадження їх у підготовку виробничого персоналу.

Своєю чергою, запровадження в рамках реформи системи професійної (професійно-технічної) освіти регіонального замовлення, дозволить максимально поєднати вимоги роботодавців та освітні можливості.

Зауважимо, що конче потрібно завершити вирішення питання формування обсягів підготовки кадрів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та розроблення механізму здійснення фінансування професійної освіти, єдиного підходу до формування замовлення на підготовку кваліфікованих кадрів, а також визначення шляхів взаємодії органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади та громадських організацій.

На сьогодні стратегічне бачення регіонального розвитку та держави в цілому полягає в розв'язанні наявних проблем шляхом використання внутрішніх та зовнішніх можливостей регіонів і територій. Перш за все, необхідним є збалансування обсягів підготовки, зайнятості та попиту щодо загальнодержавних потреб та в розрізі кожного регіону на професійну підготовку виробничого персоналу у закладах професійної (професійно-технічної) освіти з відповідним формуванням показників державного та регіонального замовлення, а також формування оптимальної їхньої мережі, складу контингенту здобувачів освіти та педагогічного персоналу. Окрім загальнодержавних документів, це має відобразитися як у стратегічних документах громади, так і у формуванні місцевого замовлення на підготовку

кваліфікованих кадрів.

Отже, у нових соціально-економічних умовах модернізація професійної (професійно-технічної) освіти в Україні вимагає вдосконалення управлінської та організаційної структури, відповідного науково-методичного супроводу професійної підготовки, врахування прогресивних ідей зарубіжного досвіду професійної освіти і навчання, запровадження інноваційних технологій і методик підготовки кваліфікованого виробничого персоналу, розроблення і впровадження сучасних моделей управління та фінансування, розвитку співпраці з соціальними партнерами та виробництвом.

Безперечно, без розуміння стратегії та перспектив розвитку регіону, його демографічної складової, знання ситуації на ринку праці немає і бачення розвитку професійної (професійно-технічної) освіти та безпосередньо закладу. Водночас, реформування моделі управління освітою в Україні є пріоритетним і відповідає загальним тенденціям розвитку державотворення, які орієнтуються на активне залучення громадськості до вирішення суспільних потреб, а отже, об'єднує в собі дві складові: державну та громадську, тобто, складає інтегровану державно-громадську модель управління.

Таким чином, формування об'єднаних територіальних громад, регіоналізація професійної (професійно-технічної) освіти вимагають істотного підвищення ефективності управління освітніми системами, передусім, з позицій гарантування якості освіти.

Наголосимо, що потребують подальшого розроблення такі питання як: усунення суперечностей між нормативними актами щодо професійної (професійно-технічної) освіти та прийняття відповідного Закону України «Про професійну освіту»; механізм формування державного замовлення з урахуванням реальних потреб ринку праці; внесення змін до Національного класифікатора професій ДК 003:2010 для забезпечення відповідності міжнародній класифікації; оновлення Державного переліку професій з підготовки кваліфікованих робітників з метою забезпечення інтегрування професій та скорочення їхньої кількості, укрупнення окремих суміжних професій; поступова оптимізація мережі закладів освіти з урахуванням науково обґрунтованих критеріїв, особливостей соціально-економічного розвитку регіонів і вимог ринку праці; об'єднання в єдиній системі професійної (професійно-технічної) освіти різних типів закладів, що надають освітні послуги та інші [5].

Стратегічний підхід в управлінні професійною (професійно-технічною) освітою має сприяти переходу до виважених управлінських рішень у довгостроковій розбудові якісної освіти та до планування змін, які будуть корисними для розвитку освітньої галузі. Стратегічне планування також

допоможе використанню ресурсів і потенціалу місцевих громад, а формування стратегії розвитку професійної освіти, своєю чергою, є передумовою формування спроможної освітньої мережі, яка має бути частиною стратегічного плану розвитку громад в регіоні. При цьому, децентралізація управління професійною (професійно-технічною) освітою в Україні має відбуватися на основі врахування особливостей регіонів, інтересів територіальних громад, громадян під час вибору тих чи інших моделей управління та адміністрування, визначення змісту освіти, обрання способів її організації і фінансового забезпечення [2].

Актуальним залишається створення державних стандартів на засадах компетентнісного підходу, підвищення престижності професійної (професійно-технічної) освіти в суспільстві, удосконалення системи професійної орієнтації молоді на робітничі професії, покращення матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення, підвищення якості педагогічного персоналу.

Надважливим є оптимізація механізму фінансування закладів та установ системи професійної (професійно-технічної) освіти з державного та місцевих бюджетів. Не менш важливо створити сучасну систему податкових і фінансово-кредитних механізмів для залучення коштів роботодавців, приватного сектора в інвестування розвитку професійної (професійно-технічної) освіти.

Потребує подальшого удосконалення провадження профорієнтаційної роботи як на державному, так і регіональному рівні та залучення ширших ресурсів, пропагуючи робітничі професії вже з початкової школи, приділяти більше уваги в засобах масової інформації кваліфікованому робітнику. Необхідним є здійснення переходу до консультування молоді з питань вибору і реалізації професійної кар'єри на базі закладів професійної (професійно-технічної) освіти та підприємств; створення в усіх регіонах мережі центрів професійної кар'єри з відповідними інформаційними ресурсами.

Цілком очевидно, що з урахуванням стрімкого розвитку науки, техніки і виробництва, а разом з тим, соціальних та інтелектуальних запитів особистості, кожен із нас чітко усвідомлює, що кожен заклад професійної (професійно-технічної) освіти повинен працювати в режимі постійного випереджувального розвитку, максимально втілюючи в життя освітні, виробничі, технологічні та управлінські інновації. Саме такі принципи упроваджує в свою діяльність адміністрація та педагогічний колектив Головинського вищого професійного училища нерудних технологій Черняхівського району Житомирської області.

Список використаних джерел:

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. №2145-VIII. Дата оновлення: 28.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 15.02.2023).
2. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія / В. Г. Кремень, В. І. Луговий, О. М. Топузов; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 384 с. DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua> (дата звернення: 15.02.2023).
3. Практика застосування Закону України «Про професійно-технічну освіту»: фінансове забезпечення навчальних закладів і установ: матеріали виїзного засідання Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти 12 лютого 2014 року / Л.М. Гриневич, В.О. Дзоз, А.М. Дорохов, О.М. Сич, В.П. Головінов, Є.В. Красняков, Н.Г. Ничкало, В.В. Супрун, Б.Г. Чижевський. К.: Парл. вид-во, 2015. 552 с.
4. Реформування освіти в Україні: державно-управлінський аспект / Н. Г. Протасова, В. І. Луговий, Ю. О. Молчанова та ін.; за заг. ред. Н. Г. Протасової. Київ – Львів, Україна: НАДУ, 2012, 456 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/43149163-90e1-4bdb-a2f2-d04dd0c9cbc9.pdf (дата звернення: 14.02.2023).
5. Супрун В.В. Публічне управління інноваційним розвитком освітньої галузі України. *Вісник післядипломної освіти. Соціальні та поведінкові науки, державне управління*: зб. наук. праць. 2022. Вип. 22(51). С. 277–306.
6. Супрун В. В., Максимчук В. В. Децентралізація та оптимізація управління професійною (професійно-технічною) і фаховою передвищою освітою України. *Вісник післядипломної освіти. Управління та адміністрування*: зб. наук. пр. Київ : АТОПОЛ ГРУП, 2016. Вип. 4/5(33/34). С. 60–92.
7. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25.06.2013 №344/2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text> (дата звернення: 15.02.2023).

READINESS OF THE TEACHER OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL FOR INNOVATIVE ACTIVITIES IN TODAY'S CONDITIONS

Nataliia Bessarab,

Candidate of Pedagogical Sciences,

State Scientific Institution «Institute of education content modernization»

Kyiv, Ukraine

Reforming education involves the development of innovative transformations in various spheres of human activity, the acquisition of competencies by an individual to increase competitiveness, and integration into the global educational space. All this actualizes the search for effective ways of professional development of teachers in the conditions of an innovative educational environment of postgraduate education.

In the context of the implementation of the Concept of the New Ukrainian School, the innovative activity of educational institutions, which is characterized by systematic experimentation, testing, and application of innovations in the educational process, is of great importance. Today, it is necessary to teach a child systematically, to consistently master new knowledge, important and necessary information, that is, to provide education throughout life, which should become the way and style of social and individual existence of a person in the information society.

Continuous education is an important condition and leading factor for the success of the teacher-innovator process, since it, firstly, meets the needs and laws of the development of the information society and is a factor in the formation, development, and permanent maintenance of the total culture of the teacher, and secondly, it is adequate to the specifics of the pedagogical activity, the role and place of the personality of a teacher-researcher, an innovator in the pedagogical process, which involves the continuous enrichment of professionally significant research qualities.

The aim consists in revealing the peculiarities of the teacher's readiness for innovative activity, its essence, and its significance in today's conditions.

The Concept of the New Ukrainian School proposes directions for changes aimed at a new content focused on the formation of key competencies for life; partnership pedagogy based on mutual respect between all participants in the educational process; a motivated teacher who has the necessary qualifications and incentives to become a leader of change; focus on individual uniqueness and an individual approach to meeting the needs of each student; education based on values as an integral component of the educational process; changing the structure of the secondary school in order to increase the access of school-aged children to quality education, as well as to increase the efficiency of the use of financial resources

directed to education; school autonomy, which is established side by side with monitoring the quality of educational services provided by each educational institution; funding volumes sufficient to ensure equal access to quality education for all students, regardless of their place of residence; creation of a modern educational environment that will stimulate the release of the creative potential of both students and teachers [1].

The problems of innovation are considered by I. Bekh, L. Danylenko, L. Karamushka, I. Kornilova, V. Sergievsky, and others. L. Berezivska, P. Shepet, R. Chuyko, and others are studying the problem of introducing pedagogical innovations into the educational process of the school. The creative growth of the teacher in the conditions of innovative activity, the improvement of his professional level, and professional competence are reflected in the works of I. Arkin, L. Vovk, A. Hilbukh, I. Zyazyun, L. Korostylova, I. Ladenko, A. Prigozhin, O. Savchenko, I. Semenov and other researchers. The teacher's readiness for innovative activity was studied by Z. Abasov, O. Bilyakovska, T. Demydenko, I. Dychkivska, N. Klokar, O. Kobernyk, K. Makagon, V. Urusky, and other scientists.

P. Ertmer, A. Ottenbright-Leftwich, O. Sadik, E. Sendurur, P. Sendurur and others (2012) highlight the important relationship between teacher beliefs and technology integration practices, arguing that «teachers' beliefs can either enable or constrain their ability to effectively integrate technology into their teaching practice».

Wong, S. and Li, Y. (2015) have conducted research that identified the importance of assessment for learning in promoting teachers' readiness for innovation, stating that «effective assessment methods can help teachers develop their skills and confidence in implementing innovative teaching methods» [3].

The current stage of modernization of the education system is characterized by increased attention to the individual, directing the efforts of teachers to the development of the creative potential of participants in the educational process. A key issue in improving the quality of education is the implementation of effective changes in educational institutions, which can only be implemented by a competent teacher who is ready to introduce new things, strives for constant improvement, and works on his own professional development. For a teacher, it is important to be able to create a favorable positive climate in classes, to establish trusting relationships with students, to pay attention to the psycho-emotional state of participants in the educational process, and to provide psychological support if necessary.

The innovative activity of the teacher of the New Ukrainian School is not only ideas, approaches, methods, and technologies, which are currently the main direction of the implementation of modernization reforms in education and are one of the essential directions of the transition to the model of innovative development of Ukraine as a whole. In such combinations, a complex of elements of the pedagogical

process, which have not yet been put forward or used, carry an innovative beginning, which allows changed conditions and situations to sufficiently effectively solve the tasks outlined by the Concept of the New Ukrainian School.

Implementation of new vectors of education development requires the use of innovative pedagogical technologies, creative search for new or improved concepts, principles, and approaches to education, significant changes in the content, forms, and methods of education, upbringing, management of the pedagogical process in general secondary education institutions.

In recent years, more and more attention has been paid to the importance of innovation in education. Innovative activities such as the use of technology in the classroom, project-based learning, and co-teaching methods have the potential to engage and enhance their learning experience. However, for these activities to be successful, teachers must be ready for innovative changes and willing to accept them.

References:

1. Nova ukrainska shkola. URL: [http:// mon.gov.ua/2016/12/05/konczepczyia.pdf](http://mon.gov.ua/2016/12/05/konczepczyia.pdf) (дата звернення: 05.02.2023).

2. Ertmer P., Ottenbrait-Leftvich A., Sadik O., Sendurur E., Sendurur P. Perekonannia vchytelia ta praktyka intehratsii tekhnolohii: krytychnyi zviazok. [Teacher beliefs and technology integration practices: A critical nexus]. *Kompiutery ta osvita*. 2012. 59 (2), s.423-435.

3. Wong S., Li Y. Ohliad ostannikh doslidzhen otsiniuvannia navchannia v osviti vchyteliv. [A review of recent research on learning assessment in teacher education]. *Otsinka u vyshchii osviti*. 2015. 40(5), s.718-733.

4. Uruskyi V. (2005). Formuvannia hotovnosti vchyteliv do innovatsiinoi diialnosti: Metodychnyi posibnyk. [Formation of teachers' readiness for innovative activities: Methodical manual]. Ternopil: TOKIPPO, 96 s.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА

Шнюкова Ірина Вадимівна,

науковий співробітник відділу

науково-методичного забезпечення професійної освіти

Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»,

м. Київ

Роль технологій в освіті стрімко зростає протягом останніх кількох десятиліть. Із зростанням доступності цифрових інструментів і ресурсів

освітяни мають доступ до ряду сучасних освітніх інструментів, які можна використовувати для підвищення рівня компетентності викладачів. Використовуючи ці інструменти, вони можуть створювати для учнів більш ефективний і захоплюючий досвід навчання, а також покращувати власні навички та знання.

Використання сучасних освітніх інструментів змінює спосіб надання та отримання освіти. Зі швидким розвитком технологій для викладачів стало важливо мати цифрову компетентність, щоб не відставати від потреб учнів, що розвиваються. Цифрова компетентність – це здатність використовувати цифрові технології, комунікаційні інструменти та мережі для вирішення складних проблем, ефективного спілкування, доступу, оцінки та створення інформації.

У сучасну епоху слухачі з раннього дитинства стикаються з величезною кількістю цифрового контенту та технологій. Викладачі повинні використовувати сучасні освітні інструменти, щоб покращити процес навчання та підвищити залученість учнів. Для викладачів необхідно мати глибоке розуміння технологій, щоб ефективно використовувати їх у аудиторії.

Впровадження цифрових технологій в освітній процес є однією з найбільш важливих тенденцій розвитку освіти, що сприяють його інтенсифікації, збільшенню швидкості та якості сприйняття, розуміння і засвоєння знань слухачами. Процес навчання стає більш мобільнішим, диференційованим та індивідуальним. Так, використання на заняттях дослідницько-пошукової роботи, методу проєктів, розвивальних навчальних ігор із застосуванням цифрових технологій, сприяє кращому засвоєнню інформації, створенню нових освітніх продуктів, бажанню учнів вчитися. При цьому технології не замінюють викладача, а доповнюють його. Таким заняттям властиві адаптивність, керованість, інтерактивність, поєднання індивідуальної та групової роботи, часова необмеженість навчання.

Цифрові технології створюють нові можливості, дозволяючи разом із учнем отримувати задоволення від захоплюючого процесу спілкування та пізнання. Вони сприяють автоматизації більшої частини роботи педагога, вивільняючи людський ресурс на пошук, спілкування, індивідуальну роботу з учнями, уможливають отримання моментального зворотного зв'язку, покращують ефективність управління освітнім процесом та освітою в цілому [1, с.23-24].

У сфері освіти інформаційні-комунікаційні технології (ІКТ) відіграли значну роль у трансформації викладання та навчання. Використання цифрових технологій та інструментів дозволило створити більш захоплюючий та інтерактивний досвід навчання, який задовольняє потреби слухачів різними

способами. Освітні програмні додатки, віртуальні навчальні середовища та платформи онлайн-навчання полегшили викладачам створення та надання навчального контенту слухачам. Ці технології також дозволили учням навчатися у своєму власному темпі та в свій час, що призвело до покращення результатів навчання.

Сьогодні ІКТ увібрали в себе елементи різних методик – особистісно-зорієнтованого, проєктного, розвивального навчання – і є тим способом передачі знань, який відповідає якісно інноваційному змісту навчання й розвитку слухача, створюють комфортні умови для самовизначення особистості в інформаційному суспільстві.

Важливою складовою ефективного використання сучасних освітніх технологій для організації співпраці на уроках є вміння підбирати відповідні інструменти та створювати контент. Педагог повинен вибрати програмне забезпечення, яке відповідає потребам освітнього процесу.

Розглянемо критерії, які можна використовувати для визначення найкращого сервісу:

1. Наявність декількох функцій в інструменті, що дозволяє учням, при командній роботі, використовувати його різними способами.

2. Зрозуміла сукупність засобів і правил, що забезпечують взаємодію комп'ютерних програм (або пристроїв), проста навігація.

3. Параметри конфіденційності. Співпраця з командами не означає загальнодоступність всіх розмов і файлів. Іноді потрібно, щоб учасники команди мали приватні розмови або працювали над мініпроєктами [2, с. 419].

Розглянемо приклади застосування окремих онлайн-інструментів для організації освітнього процесу. Для здійснення комунікації з групою, командою слухачів допоможе програма Skype. Викладач може використовувати її на заняттях та надавати навчальну інформацію більш широкому колу учнів, маючи приєднаний комп'ютер до мережі «Інтернет», щоб учні, які відсутні на заняттях, могли за допомогою Skype навчатися дистанційно, в режимі реального часу. У Skype можна встановити модуль WhiteBoardMeeting, який дозволить працювати з віртуальною дошкою. Вона нагадує графічний редактор, який дозволяє працювати одночасно кільком користувачам над одним і тим же малюнком. На ній можна редагувати, вставляти на зображення текст, створювати малюнки, задавати товщину ліній, друкувати малюнок тощо. На віртуальній дошці, для зручності користувача, відкривається окрема вкладка, коли створюється декілька малюнків одночасно. Додаток дає змогу обирати зі свого списку контактів користувачів, які матимуть доступ до цього документа. Малювання у вікні WhiteBoardMeeting відбувається в режимі реального часу. Користувачі бачать стан поточної роботи один одного [3].

Онлайн-інструмент Trello – це теж віртуальна дошка, яка є гарним помічником для викладача у роботі над спільними онлайн-проектами разом із слухачами. Викладач має можливість розподілити завдання за типами, а слухачі у ході роботи бачать її результати. Так учні вчаться ефективно організовувати свою роботу у віртуальному режимі, розуміють суть роботи в команді. Це корисний візуальний інструмент у роботі педагога.

Онлайн-інструмент Padlet – призначений для створення та наповнення контентом віртуальної дошки (простору) з можливістю спільного редагування. Існують різні способи використання дошок Padlet, зокрема:

- як майданчик для організації групової роботи учнів, узагальнення й систематизації знань, для розміщення навчальної інформації або завдань для її пошуку;

- як місце розміщення ідей для проєктів та їхнього обговорення;

- як інструмент для організації спільної діяльності учнів під час заняття та поза ним.

Використання даного онлайн-інструмента дозволяє бачити слухачам та викладачу результати роботи всіх груп, одразу їх аналізувати і дійти згоди зі спірних питань у режимі онлайн.

На сьогоднішній день для організації спільної діяльності викладача та слухача в освітньому процесі користуються різноманітними web-сервісами.

- Powtoon.com та SparkolVideoScribe – це web-сервіси для створення інтерактивних анімаційних роликів, інфографіки, презентацій та відеоскрайбінгу. Готове відео можна опублікувати на YouTube або Vimeo, а також завантажити в вигляді форматів Ppt, Pdf або вбудувати на свій сайт/блог за допомогою HTML-коду. За допомогою скрайбінгу можна швидко привернути увагу слухачів, забезпечити їх додатковою інформацією та відокремити головні моменти доповіді [4].

- Wordart.com, Word itout – web-сервіси для візуалізації, створення хмари слів. За допомогою хмар слів можна візуалізувати термінологію з певної теми у більш наочний спосіб. Це сприяє швидкому запам'ятовуванню інформації.

- PearDeck, Nearpod – це web-платформи які дозволяють педагогам створювати інтерактивні презентації до своїх занять і ділитися ними зі слухачами прямо під час занять.

- Canva – сервіс для графічного дизайну. Графічний редактор дає доступ до вбудованої бібліотеки шаблонів, фотографій, ілюстрацій і шрифтів. Сервісом можуть користуватися як необізнані користувачі, так і професіонали дизайну. На платформі можна створювати як зображення для публікації в інтернеті, так і макети для поліграфічної продукції.

- Kahoot, Quizlet, Plickers, ClassMarker – web-сервіси, що дозволяють

створювати інтерактивні навчальні ігри, а саме вікторини, обговорення, опитування, різних форм наукової, науково-методичної та організаційної роботи. Крім того, ці програми забезпечують вчителів миттєвим зворотним зв'язком щодо успішності учнів, який можна використовувати для коригування інструкцій і підтримки навчання учнів.

Застосування вище перелічених web-сервісів у практичній діяльності педагогічного працівника надає можливість підвищити рівень професійної підготовки, сприяє розвитку наскрізних умінь слухачів [2, с. 420].

Підсумовуючи зазначимо, що сучасні освітні засоби надають викладачам низку переваг, які можна використовувати для підвищення компетентності вчителя та покращення результатів навчання слухачів. Використовуючи ці інструменти, вчителі можуть персоналізувати навчання, сприяти співпраці та спілкуванню, а також отримати доступ до можливостей професійного розвитку, які допоможуть їм залишатися в курсі останніх методів навчання та тенденцій. Однак для викладачів важливо мати цифрову компетентність і отримати необхідну підготовку та підтримку для ефективної інтеграції цих інструментів у аудиторію.

В умовах реформування освіти ключова роль належить викладачу, якому довірено розвиток учнів, розкриття їхнього потенціалу та формування успішної людини. Впровадження цифрових технологій в освіті – це не лише використання нових онлайн-інструментів, це створення середовища існування, яке відкриває нові можливості для навчання в будь-який час, як для педагогів, так і для учнів, це безперервна освіта, проєктування індивідуальних освітніх маршрутів, розробка та поширення власних освітніх продуктів. Тому, є необхідність у розвитку та удосконаленні рівня володіння цифровою компетентністю педагога, сформованість якої дозволяє йому використовувати електронні освітні ресурси, онлайн-інструменти з метою пошуку, логічного відбору, систематизації, використання навчального матеріалу та організації результативного освітнього процесу [2, с. 423 с.].

Список використаних джерел:

1. Гладун М. А. Сучасні онлайн інструменти інтерактивного навчання як технологія співробітництва. URL: <file:///C:/Users/admin/Desktop/%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%A2%D0%AF%20IREX%2025.02.20/%D0%93%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D1%83%D0%BD%20%D0%9E%D0%BD-%D0%BB%D0%B0%D0%B9%D0%BD%20%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8.pdf> (дата звернення: 18.02.2023).

2. Ковбасюк Т., Паніна Л. Використання сучасних освітніх інструментів для підвищення рівня цифрової компетентності педагога НУШ. *Критичне мислення в епоху токсичного контенту*: зб. Стат. восьмої міжн. наук.-метод. конф.. Київ: Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2020. С.419-423.

3. Проект Цифрова адженда України – 2020. Концептуальні засади (версія 1.0). 2016. URL: <https://ucsi.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (дата звернення: 18.02.2023).

4. Скрайбінг – новітня техніка презентації. URL: <https://osvita.ua/school/scribing/51803/> (дата звернення: 18.02.2023).

ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ У ПРОФЕСІЙНУ ОСВІТУ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ

Матейчук Денис Володимирович,

молодший науковий співробітник

відділу науково-методичного забезпечення професійної освіти
Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»
Міністерства освіти і науки України, м. Київ

Проблематика впровадження європейських стандартів у професійну освіту є актуальною в сучасному глобалізованому світі. Із зростанням мобільності людей і зростаючою важливістю міжнародної торгівлі та співробітництва для країн стає все більш важливим узгодити свої системи освіти з міжнародними стандартами.

Метою цієї статті є аналіз переваг і проблем впровадження європейських стандартів професійної освіти в Україні. Європейська система професійної освіти базується на кількох ключових принципах, включаючи визнання кваліфікацій, сприяння навчанню впродовж життя та розвиток навичок, відповідних ринку праці. Впроваджуючи ці принципи, європейські країни змогли створити висококваліфіковану та адаптовану робочу силу, здатну відповідати вимогам економіки, що швидко змінюється.

Однією з ключових переваг впровадження європейських стандартів професійної освіти в Україні є потенціал підвищення якості робочої сили. Привівши систему освіти в відповідність даним стандартам, українські студенти матимуть доступ до ширшого спектру можливостей навчання та кваліфікацій, що зробить їх більш конкурентоспроможними на ринку праці. Крім того, дані дії можуть допомогти залучити більше іноземних інвестицій в Україну, оскільки бізнес буде більш схильний інвестувати в країну з

висококваліфікованою та адаптованою робочою силою.

Розглядаючи потенційні переваги, слід також звернути увагу й на проблеми даного питання, що потребують вирішення. Одним із головних викликів є необхідність оновлення та модернізації існуючої системи освіти в Україні. Це вимагатиме значних інвестицій в інфраструктуру, розробку навчальних програм та підготовку педагогів. Ще одним викликом є необхідність забезпечити доступність системи освіти для всіх здобувачів, незалежно від їхнього походження чи соціально-економічного статусу. Це вимагатиме заходів для усунення нерівності в доступі до освіти, таких як надання фінансової підтримки незахищеним здобувачам освіти.

Нарешті, прийняття європейських стандартів також може зустріти опір традиціоналістів, які скептично ставляться до іноземного впливу на українську освіту. Щоб подолати цей опір, важливо буде залучити зацікавлені сторони системи освіти, включаючи педагогів, батьків та учнів, до процесу реформування та чітко й ефективно повідомити про переваги їх прийняття.

Основними європейськими стандартами професійної освіти є Європейська рамка кваліфікацій (EQF), Європейська система трансферу та накопичення кредитів (ECTS) і Європейська система забезпечення якості (EQAF).

Європейська рамка кваліфікацій – це загальна еталонна структура для всіх кваліфікацій в Європі. Він визначає результати навчання в термінах знань, навичок і компетенцій, якими очікується, що учень має володіти на різних рівнях освіти. EQF полегшує визнання кваліфікацій у різних європейських країнах і сприяє прозорості та порівнюваності в оцінюванні результатів навчання.

Європейська система трансферу та накопичення кредитів є інструментом для вимірювання та порівняння результатів навчання в різних освітніх системах. Це дозволяє учням накопичувати кредити за пройдені курси та передавати ці кредити іншим навчальним закладам у межах Європейського Союзу. Система ECTS сприяє мобільності здобувачів, полегшує визнання кваліфікацій у всій Європі та підвищує прозорість і порівнянність різних освітніх систем.

Європейська система забезпечення якості – це набір стандартів і рекомендацій із забезпечення якості вищої освіти. Він спрямований на сприяння культурі постійного вдосконалення якості освіти, підвищення прозорості та підзвітності, а також сприяння визнанню кваліфікацій у різних європейських країнах.

Впровадження вище зазначених стандартів у професійну освіту в Україні має кілька переваг. По-перше, це сприяє визнанню українських кваліфікацій в інших європейських країнах, що збільшує можливості для українських

випускників навчатися та працювати за кордоном. По-друге, це підвищує якість професійної освіти в Україні, сприяючи прозорості та порівнюваності в оцінюванні результатів навчання, а також сприяючи визнанню кваліфікацій у різних освітніх системах. По-третє, це сприяє мобільності здобувачів і персоналу між різними навчальними закладами в Європі, що сприяє культурному обміну та міжнародній співпраці.

Розглядаючи дане питання існують також певні виклики, одним із яких є необхідність суттєвих змін у навчальних програмах і методах навчання, щоб вони відповідали європейським стандартам. Це вимагає значних інвестицій у підготовку педагогів і розробку нових навчальних матеріалів. Іншим викликом є необхідність удосконалення механізмів забезпечення якості в українських вищих навчальних закладах, забезпечення їх відповідності стандартам якості освіти. Нарешті, може існувати певний опір змінам з боку традиційних навчальних закладів, які можуть неохоче приймати нові методи навчання та процедури оцінювання.

Впровадження європейських стандартів у професійну освіту може мати декілька позитивних впливів на розвиток ринку праці в Україні. До них належать:

Підвищення конкурентоспроможності: впровадження європейських стандартів призведе до розвитку висококваліфікованої робочої сили, що підвищить конкурентоспроможність українських підприємств на міжнародному ринку. Запровадження сучасних методів навчання, навчальних програм і стандартів оцінювання допоможе українським студентам набути знань і навичок, які відповідають міжнародним стандартам, що зробить їх більш підготовленими для конкуренції за роботу в усьому світі.

Визнання кваліфікацій: європейські стандарти забезпечують основу для визнання кваліфікацій у всій Європі, і це спростить українським фахівцям роботу в інших європейських країнах. Це визнання допоможе підвищити мобільність робочої сили та призведе до передачі знань і навичок між країнами.

Підвищення якості: впровадження європейських стандартів призведе до підвищення якості освіти в Україні. Запровадження сучасних методів навчання, навчальних програм і стандартів оцінювання підвищить якість освіти та забезпечить отримання українськими студентами освіти, яка відповідає міжнародним стандартам.

Розвиток партнерства: впровадження європейських стандартів створить можливості для розвитку партнерства між українськими та європейськими установами. Ці партнерства призведуть до обміну знаннями та навичками, спільних досліджень та спільних програм, що підвищить якість освіти в Україні.

Доступ до фінансування: впровадження європейських стандартів

полегшить українським установам доступ до фінансування з європейських джерел. Ці кошти можуть бути спрямовані на підтримку розвитку інфраструктури, придбання обладнання та підвищення кваліфікації педагогів, що сприятиме подальшому підвищенню якості освіти.

Однак впровадження європейських стандартів у професійну освіту в Україні не позбавлене проблем. До них належать:

Вартість: впровадження європейських стандартів може бути дорогим, і це може бути проблемою для українських установ, які можуть не мати фінансових ресурсів для впровадження цих стандартів.

Культурні відмінності: запровадження європейських стандартів може вимагати змін у методах навчання, навчальних програмах і стандартах оцінювання, що може суперечити культурним нормам і практикам в Україні.

Опір змінам: є загальною проблемою в будь-якому процесі реформ і імплементація європейських стандартів професійної освіти в Україні не є винятком. Можливий опір з боку зацікавлених сторін, які можуть сприймати ці зміни як загрозу своїм інтересам.

Відсутність інфраструктури: впровадження європейських стандартів може потребувати значних інвестицій в інфраструктуру, що може стати проблемою для українських установ, які можуть не мати необхідних ресурсів.

Таке впровадження у професійну освіту в Україні може принести як значні переваги, так і певні виклики, рішення яких є необхідною складовою для реалізації націленої програми розвитку.

Успішне впровадження європейських стандартів у професійній освіті спостерігається в кількох країнах, що є цінним прикладом для наслідування іншими країнами. Одним із прикладів є Фінляндія, яка постійно посідає високі позиції в міжнародних освітніх рейтингах, частково завдяки дотриманню європейських стандартів у своїх програмах професійної освіти та навчання (ПТО). Система ПТО Фінляндії характеризується сильним акцентом на практичних навичках, тісним зв'язком між освітою та ринком праці, а також наданням широких орієнтаційних та консультаційних послуг для учнів. Як наслідок, Фінляндія змогла готувати висококваліфіковану робочу силу для задоволення потреб сучасної економіки.

Іншим прикладом є Німеччина, яка має давню традицію професійної освіти та навчання, що базується на європейських стандартах. Система подвійної освіти Німеччини поєднує навчання в класі з навчанням на робочому місці, що дозволяє учням одночасно здобувати практичні навички та досвід роботи. Цей підхід довів високу ефективність у підготовці учнів до ринку праці та зробив значний внесок в економічний успіх Німеччини.

Сполучене Королівство запровадило європейські стандарти у своїх

програмах професійної освіти та навчання, що призвело до підвищення якості та стандартизації у всьому секторі. Національні професійні стандарти Великобританії створюють основу для розробки кваліфікацій і навчальних програм, які відповідають потребам як учнів, так і роботодавців. Це допомогло переконатися, що учні мають навички та знання, необхідні для досягнення успіху в обраній професії.

Загалом ці приклади демонструють потенційні переваги впровадження європейських стандартів у професійну освіту. Однак важливо зазначити, що система освіти кожної країни є унікальною та має бути адаптована до конкретного контексту та потреб.

Імплементация європейських стандартів у професійну освіту в Україні породжує кілька викликів, які необхідно проаналізувати. Одним із головних викликів є брак фінансових ресурсів для розробки та впровадження нових програм і навчальних планів, які відповідають європейським стандартам. Це може призвести до труднощів із залученням висококваліфікованих викладачів, розробкою нових навчальних матеріалів, створенням сучасного навчального середовища, що відповідає європейським вимогам.

Інший виклик пов'язаний з необхідністю суттєвого реформування існуючої системи освіти в Україні. Це потребує комплексного підходу та залучення різних зацікавлених сторін, зокрема уряду, навчальних закладів, викладачів, студентів та роботодавців. Це також може вимагати змін у законодавчій базі та розробки нових політик, які підтримують впровадження європейських стандартів у професійній освіті.

Крім того, культурні та мовні відмінності між Україною та європейськими країнами також можуть стати проблемою. Це може вплинути на адаптацію нових методів і підходів до навчання, а також на визнання кваліфікацій і ступенів, отриманих в Україні, європейськими роботодавцями та навчальними закладами.

Нарешті, деякі зацікавлені сторони, зокрема викладачі, студенти та роботодавці, можуть чинити опір змінам, які, можливо, звикли до традиційної системи освіти в Україні. Важливо вирішити ці проблеми та забезпечити належне навчання і підтримку для забезпечення плавного переходу на нові стандарти.

В той же час упровадження європейських стандартів професійної освіти в Україні може принести багато переваг, таких як підвищення конкурентоспроможності, покращення якості освіти та краща відповідність європейським освітнім системам. Однак важливо визнати, що цей процес також створює значні проблеми, які необхідно вирішити, щоб забезпечити успішне впровадження.

Одним із викликів є необхідність адаптації до нових стандартів і вимог, встановлених європейськими організаціями. Це може вимагати суттєвих змін у поточній системі освіти в Україні, включно зі змінами навчальної програми, методів навчання та практики оцінювання. Крім того, викладачам та іншим зацікавленим сторонам може знадобитися пройти навчання, щоб переконатися, що вони оволодіють необхідними знаннями та навичками для відповідності цим новим стандартам.

Іншим викликом є необхідність забезпечити стале впровадження європейських стандартів у довгостроковій перспективі. Це вимагатиме постійних інвестицій у професійну освіту та розробку політик і стратегій, які підтримують подальше узгодження з європейськими стандартами.

Крім того, впровадження європейських стандартів може потребувати значних фінансових ресурсів, а фінансування не завжди може бути доступним. Це може стати проблемою, особливо для установ або регіонів з обмеженими ресурсами.

Якщо ці виклики не вирішити, вони можуть негативно вплинути на успішність впровадження європейських стандартів професійної освіти в Україні. Наприклад, неспроможність належним чином адаптуватися до нових стандартів може призвести до невизнання українських кваліфікацій у Європі, що призведе до зниження конкурентоспроможності українських спеціалістів.

Підсумовуючи проведений аналіз переваг і викликів впровадження європейських стандартів у професійну освіту в Україні, можемо зробити кілька важливих висновків. По-перше, прийняття європейських стандартів може призвести до значного покращення якості освіти та кращих перспектив працевлаштування випускників. По-друге, процес імплементації європейських стандартів створює кілька викликів, зокрема потребу в суттєвих змінах існуючої освітньої системи, забезпечення відповідності європейським нормам, а також забезпечення відповідних ресурсів і підтримки для освітян.

Незважаючи на ці виклики, перспективи впровадження європейських стандартів у професійну освіту в Україні є багатообіцяючими. Уряд уже вжив заходів для приведення національної системи освіти до європейських стандартів, і серед освітян та політиків зростає усвідомлення переваг прийняття цих стандартів. Крім того, міжнародна співпраця та підтримка з боку Європейського Союзу та інших організацій можуть допомогти Україні подолати виклики впровадження європейських стандартів у професійній освіті.

Насамкінець необхідно наголосити на необхідності впровадження змін до європейських стандартів в українській професійній освіті. Щоб повною мірою реалізувати переваги прийняття цих стандартів, вкрай важливо забезпечити відповідність усіх аспектів системи освіти, включаючи навчальні програми,

методи викладання та практики оцінювання, європейським нормам. Завдяки цьому Україна може підвищити якість своєї системи освіти та підготувати своїх випускників до успіху на світовому ринку.

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ПРОФЕСІЙ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Коломоєць Галина Анатоліївна

кандидат педагогічних наук, старший дослідник,
начальник відділу науково-методичного забезпечення підвищення якості освіти
Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»
Міністерства освіти і науки України, м. Київ

Малечко Тетяна Анатоліївна

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач сектору забезпечення корекційно-розвиткової роботи відділу
науково-методичного забезпечення змісту корекційної та інклюзивної освіти
Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»
Міністерства освіти і науки України, м. Київ

Актуальність вищезазначеної теми зумовлена потребою суспільства у фахівцях робітничих професій, адже попереду нас чекає перемога і відбудова країни, тому ринок праці налаштовується саме на робітничі професії. Крім того, проблеми, які виникли в системі професійної освіти потребують законодавчих, організаційних та комунікаційних вирішень. Пріоритетним завданням на найближчий період для забезпечення регіональних ринків праці є збільшення кількості здобувачів професійної освіти до 50%, як серед учнівської молоді, так і дорослих.

Важливо враховувати той факт, що наука і техніка здійснила неабиякий прорив, тому крім, стандартних професій: сантехнік, електрик, будівельник, електрозварювальник, секретар-друкарка тощо, в закладах професійної освіти започатковуються нові сучасні професії.

Необхідно зазначити, що на сьогодні серед енергетичних технологій, які розвиваються в світі, найбільш стрімко демонструє свій розвиток відновлювана енергетика, а Україна має достатній потенціал відновлювальних джерел енергії, що може забезпечити до 50% загального споживання енергетичних ресурсів [2]. Проте сфера альтернативної енергетики вимагає кваліфікованих кадрів, зокрема робітничих. Так, Київський професійний коледж з посиленою військовою та

фізичною підготовкою відкрив та ліцензував професію «майстер з монтажу та обслуговування систем відновлювальної енергетики». Впровадженню такої професії сприяє швидке зростання темпів освоєння обсягів альтернативних джерел енергії та їх активний розвиток на вітчизняному ринку. Крім того, альтернативна енергетика гарантує екологічну безпеку, дає можливість отримувати енергію в місцях, де немає розвинутої енергетичної інфраструктури, а також позитивно впливає на зміцнення економіки [2].

Ще одна сучасна професія – це «оператор з обробки інформації та програмного забезпечення», «яка розкриває широкі горизонти в ІТ-освіті для продуктивної молоді та всіх інших людей, які за допомогою самоосвіти, практичного досвіду здобули всі необхідні знання, уміння і компетентності, що визначені в професійному стандарті» [3].

Аналіз сучасного стану професійної освіти дозволив нам виділити ще одну цікаву професію «агент з організації туризму». Ця професія передбачає не тільки пошук туристичних путівок відпочинку, а й розвиває психологічні, аналітичні здібності, адже, працюючи з клієнтом, агент повинен вміти вислухати клієнта, зрозуміти його смаки і побажання, для того, щоб підібрати самий такий відпочинок, про який мріють клієнти, потім вміти правильно підібрати готель, перевірити його тощо. Крім того, враховуючи сучасні можливості навчання і праці з використання сучасних дистанційних технологій, агент з організації туризму повинен досконало володіти комп'ютером, це також входить в освітню програму.

Отже, на прикладі КПК з посиленою військовою та фізичною підготовкою можна стверджувати, що професійна освіта набуває широкого розвитку та популярності і в майбутньому зможе забезпечувати та реалізовувати запити ринку праці по сучасності професій. Важливе значення в системі професійної освіти має доступність в отриманні освітніх послуг, а також створення системи соціального партнерства з роботодавцями, тобто здобувачі освіти мають можливість під час навчання засвоїти не тільки теоретичний матеріал, а й практичний шляхом проходження практики за обраною професією. Водночас укладання договорів з роботодавцями дає можливість забезпечити робочими місцями за обраною професією, здійснення кар'єрного зросту. Таким чином, осучаснення робітничих професій сприяє популяризації професійної (професійно-технічної) освіти та піднесенню її на новий європейський рівень.

Список використаних джерел:

1. Гуменюк О., Новак І. Дослідження створення робочих місць у сферах енергоефективності та відновлюваної енергетики в Україні. 2020. URL:

<https://euea-energyagency.org/wp-content/uploads/2020/07/doslidzhennya.pdf> (дата звернення: 05.03.2023).

2. Петрович В.С. Інноваційна діяльність навчально-практичного центру відновлювальної енергетики – шлях до енергонезалежності. *Професійна освіта*. 2020. № 2, С.14–17.

3. Протопопов В.В. Енергоефективність та smart-технології. *Третій Молодіжний Український Форум з управління Інтернетом*: зб. доп. учасників Форуму, 2018. С. 63–65.

КОНКУРС ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНОГО РОБІТНИКА У ЗАКЛАДІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Балабанов Сергій Олексійович,
майстер виробничого навчання
Державного навчального закладу
«Подільський центр професійно-технічної освіти»,
м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області

Досягнення в науці, впровадження новітніх технологій вимагають підготовки робітничих кадрів з вищим кваліфікаційним розрядом, зі знаннями новітніх технологій, здатних до адаптації на ринку праці в умовах постійно зростаючої конкуренції.

Рівень практичної підготовки є одним із показників конкурентоспроможності кваліфікованого робітника на ринку праці. Здобувачі освіти повинні отримати не тільки достатній рівень знань з обраної професії, але й уміння використовувати їх у життєвих ситуаціях. Творча самореалізація – усвідомлення своїх професійних мотивів та інтересів, уміння використовувати знання в нестандартних ситуаціях для розв'язання виробничих завдань, здатність до самоуправління професійною діяльністю в умовах виробництва – ось основна мета навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Однією з головних причин, чому багато учнів мають погані результати навчання, є відсутність мотивації до навчання. Для багатьох учнів формальне навчання здається нудним і нецікавим.

Заклади П(ПТ)О мають забезпечити випускникам не тільки отримання певної професії, а й створювати умови для просування особистості на шляху до професійного зростання. Велику роль відіграє тісна співпраця навчального

закладу з роботодавцями, проходження практики і працевлаштування на підприємствах, що є замовниками робітничих кадрів, впровадження дуальної форми навчання.

Задоволення потреби будь-якої галузі у кваліфікованих робітниках потребує постійного перегляду та коригування методики викладання теоретичного і виробничого навчання.

Для підвищення професійної майстерності майбутніх кваліфікованих робітників ДНЗ «Подільський центр професійно-технічної освіти» впроваджує в навчальний процес новітні педагогічні та виробничі технології, здійснює стажування інженерно-педагогічних працівників з освоєння сучасних технологій, проводить майстер-класи для майстрів виробничого навчання і для учнів, а також організовує регіональні конкурси з професій, бере активну участь в обласних та всеукраїнських конкурсах фахової майстерності.

В навчальному закладі вже стало традиційним проведення конкурсів фахової майстерності серед майбутніх будівельників-опоряджувальників.

Конкурси фахової майстерності є однією з ефективних форм стимулювання потреби в оновленні професійних знань, творчому пошуку, удосконаленні навичок професійної діяльності. Позитивною рисою є і те, що в процесі їх підготовки і проведення задіяний весь колектив закладу. Це створює творчу атмосферу, накладає певну відповідальність на той чи інший підрозділ установи за рівень професійної підготовки співробітників, забезпечує можливість не тільки виявляти фахові знання, професійну компетентність, а й загальну ерудицію, ділові якості особистості тощо.

Конкурси фахової майстерності серед учнів проводяться з метою посилення інтересу до поглибленого вивчення предметів професійно-теоретичної підготовки і оволодіння навичками трудових прийомів, виявлення обдарованих учнів.

Напередодні проведення конкурсів організовується творча група із досвідчених викладачів і майстрів виробничого навчання.

Головна мета творчих груп:

- допомога у організації конкурсу;
- впровадження інноваційних технологій в конкурсні завдання;
- розроблення методики організації конкурсів фахової майстерності;
- застосування традиційних і пошук нових високоефективних форм і методів проведення конкурсів;
- забезпечення особистісно-орієнтованої підготовки до конкурсу учнів закладу;
- впровадження системи освітнього моніторингу.

Головним завданням творчих груп є розроблення рекомендацій на основі

досягнень учнів в теоретичній і практичній підготовці. Кожне завдання повинне передбачати отримання конкретних результатів. При організації роботи творчих груп варто дотримуватись таких основних напрямів:

1. Навчальна робота:

реалізація системного підходу;

створення психолого-педагогічних конструкцій навчального процесу (мета, типи зв'язків, результат, прогнозування і конструювання навчального процесу).

2. Методична робота:

консультації за розробленим планом;

розробка методичної документації проведення конкурсів;

Педагоги Центру неодноразово були учасниками творчих груп по проведенню всеукраїнських конкурсів фахової майстерності, вносячи свій досвід і знання в проведенні конкурсів, а також переймаючи досвід педагогів всієї України.

Висока майстерність у набутій професії дозволяє здобувачу освіти системи професійної (професійно-технічної) освіти бути конкурентоспроможним на ринку праці. Професіоналізм забезпечує високу професійну мобільність, здатність оперативно освоювати нововведення і швидко адаптуватися до мінливих умов виробництва. Саме конкурси професійної майстерності сприяють творчому розвитку особистості, формуванню компетентного фахівця-будівельника, а педагогам надають змогу підвищувати свою педагогічну майстерність, кваліфікаційний рівень, знайомитись із інноваційними технологіями і передавати майбутнім фахівцям свої знання.

Список використаних джерел:

1. Гуржій А.М., Орлова І.В. Система педагогічних вимог до засобів навчання: навчальний посібник. К.: НМЦ засоби навчання, 1999.

2. Ничкало Н. Г. Педагогічна книга майстра виробничого навчання. Київ: Вища школа. 1994. 208 с.

3. Радкевич В. О. Професійна освіта і навчання – для сталого розвитку суспільства. *Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи*: зб. наук. пр. / за ред. М. М. Козяра, Н. Г. Ничкало. Львів: ЛДУ БЖД, 2015. Ч. 1. С. 16–21.

4. Самчук В. В. Стимулювання професійного розвитку педагогічних працівників закладів професійно-технічної освіти. *Молодий вчений*. 2018. №9(61), вересень. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/9/96.pdf> (дата звернення 17.02.2023).

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Бартків Світлана Михайлівна

викладач художніх дисциплін

Вищого професійного художнього училища №5 м. Чернівці

Мистецька освіта гармонійно розвиває здібності людини необхідні в різних сферах діяльності. У зв'язку з цим формування ключових компетентностей здобувачів освіти стає особливо актуальним. Індивідуальна творчість є важливою умовою повноцінного розвитку молодшої людини. Особистість, яка має постійну і усвідомлену зацікавленість до мистецтва, більш успішно адаптується до мінливих умов життя, здатна до самореалізації і самовираження.

Сформувати творчу особистість є одним із найважливіших завдань педагогів нашого закладу освіти – осередку виховання духовної, креативної людини, якій характерне відчуття прекрасного в художній творчості. Беззаперечна важливість формування ключових мистецьких компетентностей на уроках художніх дисциплін, адже саме вони розвивають важливі soft skills у здобувачів освіти Вищого професійного художнього училища №5 міста Чернівці.

Виконання педагогічних обов'язків у мистецькому закладі освіти неможливе без високого рівня професійних вмінь і методичної майстерності викладача художніх дисциплін. Така педагогічна діяльність потребує здатності наочно пояснювати навчальний матеріал, пов'язувати його із життям і практикою, а також формувати художню компетентність, розвивати розумові й творчі здібності здобувачів освіти. Оновлений арсенал форм і методів навчання – вимога сьогодення.

Мистецько-творча обізнаність здобувачів освіти формується як результат реалізації емоційно орієнтованої моделі мистецької освіти. Методика вивчення художніх дисциплін передбачає різноманітні форми і методи пояснення основних правил роботи художніми матеріалами та особливостей зображувальних технік. Процес формування художньої компетентності здобувачів освіти забезпечується системою репродуктивних вправ, що наочно пояснюються викладачем. У виконанні творчих завдань неможливо переступити через етап формування навичок. [1, с.26]. Під час формування ключових компетентностей на уроках художніх дисциплін важливо застосовувати разом з традиційними прийомами створення творчого

відношення до художньої діяльності також і інші форми.

Важливе місце в сучасній дидактиці надається наочним методам навчання, що обов'язково поєднуються зі словесними методами і дозволяють досягти більшого освітнього та виховного ефекту. Демонстрація викладачем наочного матеріалу, зафіксованого у мультимедійних презентаціях, відеоматеріалах та у вигляді моделей, постановок чи педагогічного малюнка, дозволяє наочно пояснити сутність змісту теми за програмою, розкрити особливості, властивості об'єкту вивчення й зображення, пробудити усвідомлений інтерес у здобувачів освіти до завдання. Тісний взаємозв'язок слова та наочності передбачає застосування в єдності живе споглядання, абстрактне мислення та практичні навички.

Важливою складовою формування ключових компетентностей на уроках художніх дисциплін є впровадження у навчально-творчу діяльність здобувачів освіти інформаційно-комунікаційних технологій. Використання нових методик навчання – правильний шлях до підтримання зацікавленості предметом. Зокрема, мультимедійні засоби не тільки сприяють до бажання пізнавальної діяльності здобувачів освіти, а й осучаснюють предмет, роблять його більш наочнішим, допомагають формувати високий рівень інформаційної культури, вміння грамотно працювати з будь-якою інформацією.

Для підвищення якості формування мистецьких компетентностей, залучення здобувачів освіти до активної творчої діяльності важливого значення набувають уроки з використанням таких інноваційних методів та прийомів критичного мислення, як робота в парах, малих групах, «мозковий штурм», «дискусійне кафе», «fishbone», «мозаїка». Серед методів стимулювання творчості, зокрема на уроках художніх дисциплін, я обираю: case method, метод проєктів, webquest, а також методи інтерв'ю, мікрофона, анкети й опитування, які дають змогу кожному учаснику уроку висловити свою думку швидко, відповідаючи на запитання усно або письмово. Для активації набутих раніше знань та для контролю засвоєння матеріалу одним із шляхів впровадження інформаційно-комунікаційних технологій навчання є прийом критичного мислення «ЗаХід», який можна адаптувати до індивідуальної, парної чи колективної роботи. Залучення технологій з використанням мобільного телефону на уроках додатково заохотить учнів до вивчення програмного матеріалу. Безоплатний онлайн-конструктор Kahoot! дає змогу створювати тести та вікторини за різними темами освітньої програми. Швидко та якісно визначити рівень знань здобувачів освіти допоможуть серії розроблених онлайн-тестів. Високоєфективним методом художньо-пізнавального навчання і формування у здобувачів освіти високого рівня естетичної вихованості, духовної культури є екскурсійний метод, що забезпечує безпосереднє

знайомство учнів з навколишнім світом прекрасного в дійсності [1, с.39].

Для сучасного етапу розвитку системи художньої освіти характерним є перехід від занять, спрямованих на досягнення грамотності зображення та засвоєння технічних навичок, до занять, орієнтованих на розвиток творчих здібностей, образного мислення, творення індивідуальної художньої манери здобувача освіти [2]. Саме розвиток таких професійних компетентностей реалізується у процесі вивчення дисципліни «Основи композиції», яка вважається базовою дисципліною у набутті професійних компетентностей із художньо-мистецького фаху. Творча професія, у першу чергу, потребує знань, які допомагатимуть майбутнім художникам створювати гармонійні твори [3, с.82].

Динаміка розвитку культурного середовища людини проковує уміння генерувати нові ідеї креативного образного мислення. Мистецтво сьогодення, як один з чинників впливу, визначає потребу здобувачів освіти творчих професій у знаннях стилізації, трансформації та інтерпретації зображення. Формалістичний напрям завдань з композиції може здійснюватись тільки тоді, коли пройдено загальну підготовку основ композиції.

Художня інтерпретація є своєрідною творчою діяльністю, під час якої необхідно використати знання і з гуманітарних, і з спеціальних дисциплін, а також досвід сприймання та «спілкування» з іншими мистецтвами. Характерними рисами художньої інтерпретації є неординарність творчого стилю та новизна результату пошукового творення. На етапі генерації ідей відбувається накопичення мистецької інформації та її аналіз. У роботі молоді митці можуть повністю проявити свою фантазію, емоції, щоб творча діяльність була захоплююча та гармонійна.

Розвиток композиційного мислення – це дуже складний процес, в ході якого формуються вміння зрозуміло «висловлюватися» на мові живопису чи графіки, тобто будувати цілі зображувальні «фрази» та «тексти». Конструктивні справи передбачають вирішення композиційних завдань самостійно, керуючись тільки заданими умовами [4, с.344].

Реалізація творчо інтерпретованих творів у різних оригінальних техніках дозволяє поглиблювати розуміння композиційних схем видатних майстрів та виробляти власну пластичну мову графічних зображень. Творчість – це унікальний спосіб самореалізації молоді людини в світі. Впевнена, що формування ключових компетентностей творчої особистості закладів освіти художнього профілю забезпечиться при дотриманні представлених художньо-педагогічних технологій.

Список використаних джерел:

1. Ткачук О. В. Методика художнього навчання. 2019. 244 с. URL: <http://surl.li/folqi> (дата звернення 09.03.2023).
2. Носаченко Т.Б. Декоративний живопис як засіб формування професійної компетентності майбутнього педагога-художника. URL: <http://surl.li/folqn> (дата звернення 09.03.2023).
3. Актуальні питання мистецької педагогіки. Випуск 6. 2017. URL: <http://surl.li/folqs> (дата звернення 09.03.2023).
4. Щербина В.Г. Композиція як головний чинник формування і розвитку творчої особистості. URL: <http://surl.li/folqw> (дата звернення 09.03.2023).

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Блідна Лариса Миколаївна,

методист, викладач професійно-теоретичної підготовки

Вищого професійного училища №36 с. Балин

Хмельницької області

Ринкова економіка висуває підвищені вимоги до якості робочої сили, її освітнього, професійного та кваліфікаційного рівнів, зростання мобільності, професіоналізму.

Сьогодні освітній процес нерозривно пов'язаний з цифровими технологіями, які стають частиною повсякденного життя кожного здобувача освіти. Освіта відіграє визначальну роль, надаючи громадянам можливості отримати необхідні компетентності, що дозволяють йти в ногу з часом, користуватись сучасними технологіями для навчання, спілкування, отримання різноманітних послуг, здійснення своїх громадянських обов'язків та захисту своїх прав.

Дійсно, сьогоденне суспільство не може існувати без цифрових технологій. І це ставить перед освітою важливі завдання. Розвиток комп'ютеризації в освіті в Україні пов'язаний з іменами таких видатних і відомих вчених, педагогів і організаторів освіти й науки, як В. Глушков, Б. Малиновський, В. Биков, В. Зайчук, М. Згуровський, І. Зязюн, В. Кремень, В. Луговий, В. Міхалевич, С. Ніколаєнко, В. Олійник, О. Співаковський, П. Таланчук, М. Шкіль та ін.

Викладачі, майстри виробничого навчання як основні новатори сучасних освітніх реформ, покликані формувати ключові компетентності в своїх

здобувачів освіти, також створювати необхідне середовище для цього у навчальних закладах.

Питання інформатизації освіти та її використання в освіті досліджено у роботах В. Бикова, О. Бутова, А. Гуржія, Т. Коваль, М. Лещенко, О. Спіріна, М. Шишкіної [2], В. Лапінського [4] та ін.

Цифрові інструменти визначаються як упевнене, критичне та відповідальне використання цифрових технологій для навчання, у роботі та участі в суспільстві. Це означає, що цифрові інструменти використовуються з метою досягнення конкретних цілей і завдань, з урахуванням можливих наслідків використання цих інструментів. Упевнене використання цифрових інструментів передбачає знання і розуміння їхніх можливостей та функціональності, а також вміння знаходити необхідну інформацію і використовувати її з метою досягнення поставлених цілей. Використання цифрових інструментів передбачає оцінку і аналіз інформації з урахуванням джерела та достовірності цієї інформації.

Цифрові інструменти – це програми та інші технічні засоби, які допомагають людям виконувати різні завдання в інтернеті та в комп'ютерних системах. Упевнене використання цифрових інструментів передбачає вміння користуватися різними програмами, платформами та сервісами в інтернеті, а також уміння швидко адаптуватися до нових технологій. Вони включають інформаційну грамотність, спілкування та співпрацю, медіаграмотність, здатність до створення цифрового контенту (включаючи програмування), безпеку (включаючи цифрове благополуччя та компетентності, пов'язані з кібербезпекою), питання інтелектуальної власності, вирішення проблем та критичне мислення.

Основну роль у формуванні цифрової компетентності здобувачів освіти покладено на педагога, і тому перед ним стоїть завдання не лише дати знання своїм учням, а й підготувати їх до сучасних викликів у житті та діяльності, до критичного та відповідального використання цифрового простору.

Сучасний освітній процес повинен сприяти розвитку таких компетентностей, як інформаційна, медійна та технологічна. Інформаційна компетентність дозволяє здійснювати пошук, аналіз та оцінку інформації, необхідної для розвитку особистості та виконання різних завдань. Медійна компетентність допомагає розуміти медіасередовище, здійснювати критичний аналіз медійних продуктів, використовувати медіатехнології для комунікації та вирішення різних завдань. Технологічна компетентність передбачає знання основних принципів роботи цифрових технологій та навички їх використання.

Крім того, освіта повинна сприяти розвитку креативності, критичного мислення та інших навичок, які є важливими в цифровому світі. Наприклад,

здобувачі освіти повинні вміти створювати цифрові продукти, аналізувати та редагувати цифровий контент, розв'язувати проблеми за допомогою цифрових технологій та ін. Отже, освіта відіграє важливу роль у формуванні компетентностей, необхідних для життя в цифровому суспільстві. Це дозволяє здобувачам освіти бути активними учасниками цього суспільства, користуватись його можливостями та захищати свої права.

Сучасний педагог може використовувати цифрові інструменти для поліпшення навчального процесу та забезпечення ефективної взаємодії з учнями. Ось кілька з найпоширеніших цифрових інструментів, які можуть бути корисними для педагогів: електронні підручники та ресурси, які роблять навчальний процес більш цікавим та зрозумілим для учнів. Такі інструменти дозволяють додавати інтерактивність до матеріалу, включаючи відео, аудіо, зображення та інші мультимедійні елементи.

Платформи для відео- та вебконференцій: використання платформ для відео- та вебконференцій дозволяє педагогам проводити онлайн-уроки, консультації та інші заходи дистанційно. Такі інструменти, як Zoom, Google Meet, Skype тощо, є корисними для організації віддаленого навчання.

Онлайн-сервіси для створення тестів та опитувань: онлайн-сервіси, такі як Google Forms, SurveyMonkey, Typeform та інші, дозволяють педагогам створювати тести та опитування для оцінки рівня знань учнів та отримання повної інформації про їхні успіхи.

Системи управління навчальним процесом, такі як Moodle, Blackboard та інші, дозволяють педагогам створювати та керувати курсами, завданнями, ресурсами та оцінками. Ці інструменти можуть бути корисними для організації дистанційного навчання та моніторингу успішності учнів. Вікторини та тести допомагають зацікавити здобувачів темою, полегшити їй сприйняття, засвоєння й перевірити знання. Створені матеріали педагога можуть додавати у свій блог. Пропоную кілька варіантів для тих, хто хоче навчитися створювати інтерактивні завдання. Google Форми – добре підходить для початківців. За допомогою цього сервісу можна створити тести або провести опитування.

Online Test Pad – сайт, де після реєстрації можна безкоштовно працювати з конструкторами для створення тестів, кросвордів, опитувань і з діалоговими тренажерами.

Quizizz – популярний сайт для створення вікторин, який потребує від учителя й учнів знання англійської мови. Вікторину педагог створює на своєму комп'ютері, а учні мають можливість брати в ній участь дистанційно за допомогою смартфонів. Для педагогів є чимало додатків, які допомагають зробити уроки більш інтерактивними та цікавими. Програми для створення інфографіки та презентацій. Інфографіка допомагає зекономити час, відведений

для донесення інформації. За допомогою цього інструменту можна цікаво та компактно продемонструвати великий обсяг інформації. Завдяки наявності сучасних технологій і великого набору інструментів інфографіка нині використовується як навчальна творчість, адже може поєднувати в собі не лише графіки, таблиці, діаграми, а й яскраві ілюстрації. (Piktochart , Venngage , Creately, Canva).

Онлайн-інструменти для створення ігрових вправ.

Learning Apps – безкоштовний сервіс, за допомогою якого можна створювати навчальні ігри та ігрові вправи. Він також дозволяє використовувати чужі шаблони для створення власних. Щоб зробити навчальні матеріали самостійно, достатньо лише зареєструватися. Інтерфейс простий у використанні та не потребує багато часу для опанування.

Kahoot! – надає багато інструментів для створення дидактичних вправ. Підходить як для заняття в групі, так і для позакласного навчання. До виконання завдань можна підключити необмежену кількість учасників. Здобувачі освіти в режимі онлайн можуть спостерігати за грою та бачити, хто стає переможцем.

Теперішнє людство не уявляє свого життя без гаджетів, а багато хто з – і здобувачів освіти без комп'ютерних ігор. Боротися з цим сенсу немає, а от використовувати деякі ігри для навчання в закладі можна цілком успішно.

Завдання закладу полягає в тому, щоб готувати фахівців, здатних жити і працювати в кардинально інших соціально-економічних умовах, підготовку яких, можна забезпечити тільки на інноваційній основі.

Цифрові інструменти стали необхідною складовою сучасної педагогіки, оскільки вони дозволяють використовувати новітні технології для покращення процесу навчання та забезпечення більш ефективного сприйняття матеріалу.

Завдяки цифровим інструментам, педагоги можуть збільшити інтерактивність та залученість учнів до навчального процесу, заохочуючи їх до активної участі та співпраці. Цифрові інструменти також дозволяють перетворювати стандартний урок на більш цікавий та захоплюючий досвід, використовуючи відеоуроки, віртуальні лабораторії та інші інтерактивні інструменти. Крім того, цифрові інструменти дозволяють педагогам і здобувачам освіти спілкуватися та співпрацювати на відстані, що стало особливо актуальним у зв'язку з пандемією COVID-19 та переходом до дистанційного навчання.

Таким чином, можна стверджувати, що цифрові інструменти стали необхідною складовою сучасної педагогіки, яка дозволяє педагогам та учням ефективно використовувати новітні технології для досягнення кращих результатів у навчанні та розвитку.

Список використаних джерел:

1. Биков В.Ю. Комп'ютеризація освіти. *Енциклопедія освіти України* / гол. ред. В.Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. С. 410–412.
2. Биков В.Ю. та ін. Теоретико-методологічні засади інформатизації освіти та практична реалізація інформаційно-комунікаційних технологій в освітній сфері України. Компринт, Київ, 2019.
3. Вербицька П. В. Теоретико-методичні основи громадянського виховання учнівської молоді у загальноосвітніх навчальних закладах: автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.07 / Ін-т проблем виховання НАПН України. Київ, 2010. с. 40.
4. Лапінський В. В. Виховання національної самосвідомості на уроках інформатики. *Система виховання національної самосвідомості учнів загальноосвітньої школи*. Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова. 1999. с. 91.
5. Теорія і практика впровадження інноваційних технологій у професійну підготовку кваліфікованих інноваційних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників / П.Г. Лузан, В.М. Манько, Л.В. Нестерова, Г.М. Романова; за заг. ред. Г.М. Романової.К., 2014. с. 215.
6. Пометун О. І., Ремех Т. О., Гейко І. М. Практичне право : навч. посіб. : 8 кл. 2-ге вид., допов. і переробл. Київ, 2003. 207 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗП(ПТ)О: ДИСТАНЦІЙНЕ ЧИ ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ?

Бойко Наталія Валеріївна,

методист

Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти
у Полтавській області, м. Полтава

Організація освітнього процесу у ЗП(ПТ)О України вкотре зазнає значної трансформації. Під час пандемії COVID-19 освітяни змушені були шукати ефективні шляхи здійснення освітньої діяльності в закладах, вибудовували власні системи змішаного навчання, налагоджували онлайн-комунікацію з педагогічними працівниками, здобувачами освіти та батьками. Досвід карантинних обмежень 2020-2021 років для кожного закладу освіти був безцінним, бо він багато чому навчив освітян, але разом з тим, викликав певні упередження та стереотипи щодо використання дистанційних технологій навчання. Попри це, деякі заклади професійної (професійно-технічної) освіти працювали над створенням електронного освітнього контенту з робітничих

професій, підвищували комп'ютерну грамотність педагогічних працівників, шукали онлайн-платформи для акумуляції програмового матеріалу.

Збройна агресія росії у лютому цього року знову впевнено і на тривалий час «запровадила» змішане навчання у закладах освіти.

«Дистанційне навчання», навчання з використанням «технології дистанційного навчання», «змішане навчання», «онлайн-навчання» як його тільки не називають і, за часту, використовують ці поняття як тотожні. Метою даної статті є аналіз наукових праць, які пояснюють суть цих понять, та визначення перспектив впровадження кожного в освітній процес.

Ні для кого не секрет, що система освіти стає джерелом цифрових змін. Тема «змішаного навчання» в нашій країні стала актуальною з 2020 року, а в світі ж перехід до змішаного навчання триває з кінця минулого століття. Це обумовлене змінами педагогічних підходів у навчанні, технічним прогресом та зміною у молодіжних середовищах. Навчати ж «як завжди» стає вкрай неефективним. Сутності змішаного навчання присвячені наукові праці багатьох вітчизняних науковців: К. Бугайчук, В. Кухаренко, К. Осадча, В. Мізюк та ін.

На жаль, наше законодавство не містить терміну «змішане навчання», наявні нормативні документи розкривають лише поняття «дистанційної освіти», але «Концепція дистанційної освіти» (2000 р.) та «Положення про дистанційне навчання» (2013 р.) на сьогодні вже є застарілими. У них прописані такі поняття як «дистанційне навчання» і «технології дистанційного навчання», які можна використовувати для забезпечення освітнього процесу в різних формах. У червні 2020 року Міністерством освіти і науки України були опубліковані Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти. Їх створили для методичної підтримки закладів освіти й написали на основі досвіду тих закладів, які вже пройшли різні стадії впровадження змішаного навчання.

У 2021 році, в рамках впровадження проєкту EU4Skills, на сайті Міністерства освіти і науки України з'явився навчально-методичний посібник для закладів професійної (професійно-технічної) освіти «Змішане навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти».

Під змішаним навчанням слід розуміти таку методику організації освітнього процесу, коли відбувається розумне поєднання традиційного (віч-на-віч, офлайн) онлайн та самостійного навчання [3]. До речі, це не просто використання інформаційно-комунікаційних технологій на додаток до традиційних методів, а якісно новий підхід до навчання. Якість змішаного навчання і умови його організації вивчалися науковцями Г. Ткачук, В. Болілій, В. Колотій. Якщо розглядати праці зарубіжних науковців, зокрема В. Means, можна зустріти порівняння ефективності змішаного навчання і навчання «віч-

на-віч», «змішаного навчання» і онлайн-навчання, онлайн-навчання і «віч-на-віч». Висновки говорять про значно вищі показники ефективності у «змішаного навчання».

Питання організації та впровадження змішаного та дистанційного навчання у професійній освіті досліджували Р. Гуревич, О. Кулинич та ін., проте попри наявні методичні рекомендації впровадження змішаного навчання, проблеми цього процесу мало вивчені описані та обґрунтовані. Серед вивчених праць важливою є думка О. Базелюка, що «змішане навчання в професійній освіті пропонуємо розуміти як гармонійне поєднання традиційної форми навчання (для опанування теоретичних знань) та реальної практичної діяльності учнів», що дасть «змогу використати переваги дистанційного та традиційного навчання, а також уникнути недоліків, які притаманні кожній з означених форм».

Серед низки визначень поняття «змішане навчання» найбільш вдалі наведемо у таблиці:

Автор	Тлумачення сутності поняття «змішане навчання»
В. Кухаренко [7, 50]	«...навчальна методологія, викладання та підхід, який поєднує в собі традиційні методи в класі з комп'ютерною опосередкованою діяльністю для навчання. Сильними сторонами навчання є комбінація різних технологій в єдиний інтегрований навчальний процес»
Г. Ткачук [10, 11]	«...цілеспрямований процес передачі й засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, заснований на поєднанні технологій традиційного, комп'ютерно-орієнтованого, дистанційного та мобільно-орієнтованого навчання»
О. Кривонос, О. Коротун [6, 19]	«...інструмент модернізації сучасної освіти на практиці представляється в створенні нових педагогічних методик, що засновані на інтеграції традиційних підходів організації навчального процесу, де здійснюється передача знань та технології електронного навчання»

Найбільш наочно дане поняття розкриває наступна інфографіка:

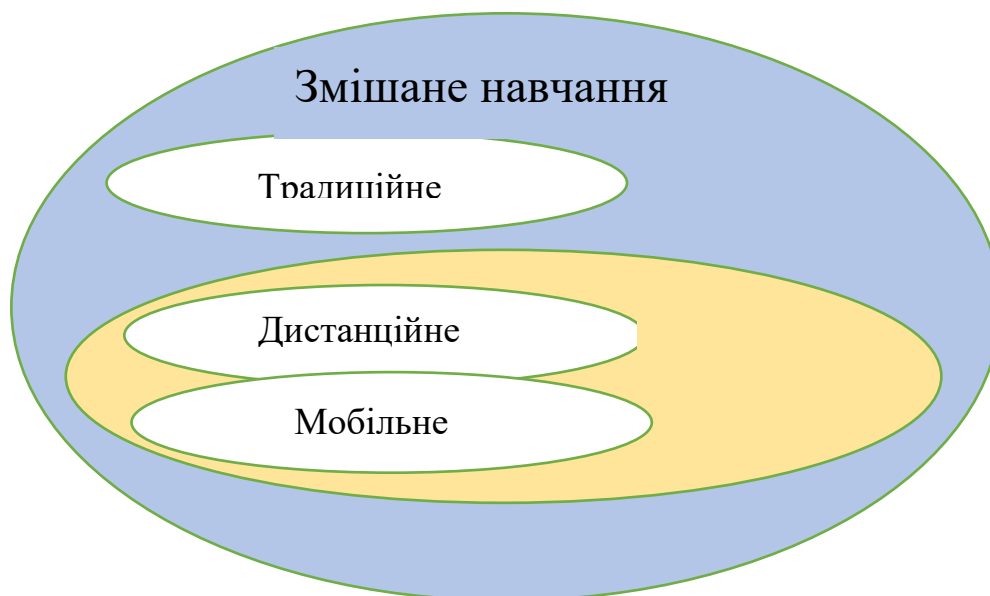

Рис. 1. Схематичне зображення поняття «Змішане навчання»

Наукові праці про дистанційні технології навчання, які визначають їх, як складову частину змішаного навчання – це статті В. Олійника, К. Осадчої та В. Осадчого і ін. Термін «технології дистанційного навчання» може вживатися при опису окремих інтерактивних технологій навчання, які урізноманітнюють і осучаснюють традиційне навчання. Так як технології дистанційного навчання – це сукупність методів, форм і засобів взаємодії учасників освітнього процесу при самостійному засвоєнні певного масиву знань, то доцільно навести класифікацію технологій дистанційної освіти схемою:

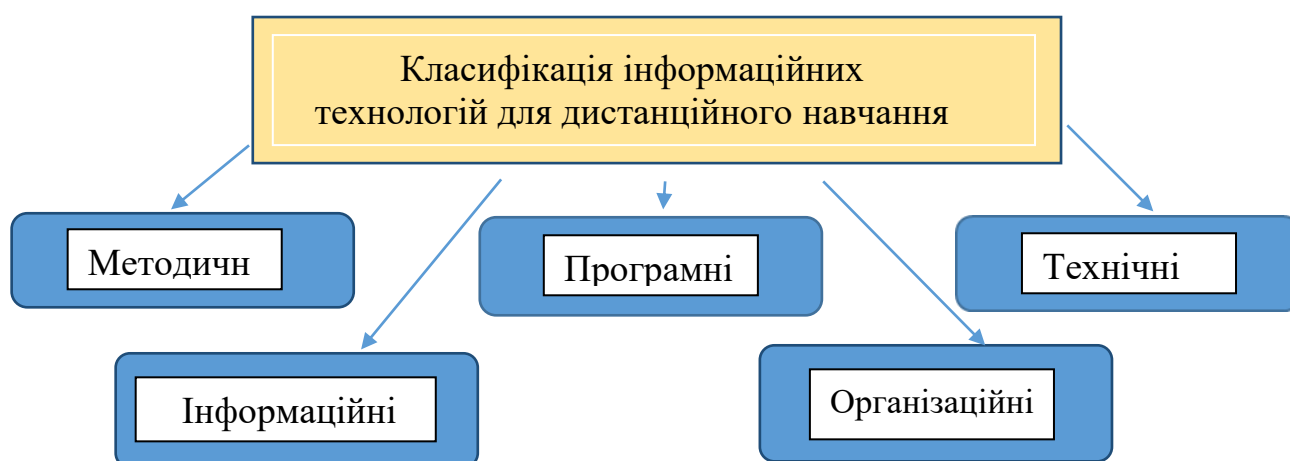

Рис. 2. Класифікація інформаційних технологій для дистанційного навчання

Обираючи ту чи іншу технологію дистанційного навчання, не слід забувати, що вона повинна бути: простою і зрозумілою, стандартизованою,

досконало вивченою і апробованою та завжди доступною.

Ст. 9 Закону України «Про освіту» визначає дистанційну форму здобуття освіти як одну із видів інституційної форми [1]. У ст. 12 Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» також вона є однією з форм професійної (професійно-технічної) освіти [2]. Але для здійснення підготовки кваліфікованих робітників у дистанційній формі цього замало, оскільки кількість робітничих професій, які можливо опанувати в дистанційній формі, дуже мала – оператор комп'ютерного набору, оператор з обробки інформації та програмного забезпечення і ще декілька. Що стосується решти професій, то опанувати навчальний матеріал, використовуючи технології дистанційного навчання, можна лише із предметів загальнопрофесійної та професійно-теоретичної підготовки, а програма професійно-практичної підготовки повинна зазнавати відповідної трансформації задля ефективного представлення матеріалу для організації змішаного навчання.

Так як на сьогодні в області немає затверджених робочих навчальних планів для підготовки кваліфікованих робітників у ЗП(ПТ)О із зазначенням дистанційної форми здобуття освіти як виду підготовки, то вживати термін «дистанційне навчання» у професійній діяльності та написанні статей, які б описували реальний освітній процес сьогодення, є неправильним. Адже сам освітній процес мав би бути організований таким чином: при зарахуванні на навчання здобувачі освіти отримують доступ до закритої онлайн-платформи з навчальними матеріалами (лекціями, лабораторними та практичними роботами, тестовими завданнями для тематичного оцінювання та підсумковим тестом з предметів), здобувачі працюють самостійно віддалено один від одного і від закладу освіти, онлайн-уроки та онлайн-консультування з викладачем можуть взагалі не передбачатися.

Тож висновки щодо розуміння описаних понять зробити неважко. На сьогодні у закладах професійної (професійно-технічної) освіти області запроваджене змішане навчання в чистому вигляді. Серед його переваг слід відзначити:

- розширення освітніх можливостей здобувачів освіти за рахунок збільшення доступності й гнучкості освіти;
- врахування індивідуальних потреб, темпу і ритму засвоєння навчального матеріалу;
- підвищення рівня мотивації, самостійності, рефлексії і самоаналізу, соціальної активності і, як наслідок підвищення ефективності освітнього процесу;
- зміна стилю діяльності викладачів і майстрів виробничого навчання: перехід від трансляції знань до інтерактивної взаємодії зі здобувачами освіти,

зміна ролі викладача на помічника і консультанта [4].

На сьогодні професійний розвиток педагогічних працівників системи ЗП(ПТ)О зазнає значних змін – на перший план виходить комп'ютерна грамотність педагога, тому важливо постійно підвищувати її, щоб досконало організувати освітній процес із здобувачами освіти і тим самим якісно готувати кваліфікованого робітника для розвитку економіки нашої країни.

Список використаних джерел:

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. №2145-VIII. Дата оновлення: 28.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 19.02.2023).

2. Про професійно-технічну освіту: Закон України від 10.02.1998 р. № 103/98-ВР. Дата оновлення: 06.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 19.02.2023).

3. Прокопчук М.М. Із досвіду впровадження змішаного навчання при вивченні англійської мови за професійним спрямуванням. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2020. №6.

4. Мізюк В. Змішане навчання як інноваційний підхід інтеграції навчального процесу у закладах освіти. *Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2019. №3 (66).

5. Осадча К.П., Осадчий В.В., Круглик В.С., Наумук І.М. Змішане навчання як форма сучасної підготовки майбутніх фахівців професійної освіти. 2020.

НАОЧНІСТЬ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ. РОЗРОБКА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАСОБУ НАВЧАННЯ

Буренкова Тетяна Миколаївна,

викладач української мови та літератури

Регіонального центру професійно-технічної освіти №1 м. Кременчука

Полтавської області

Стрімкий розвиток технологічних ресурсів інформаційної культури ХХІ століття визначає основні особливості пізнання світу та сприйняття інформації, серед яких важливу роль відіграє візуальний контент. Сучасна модель освіти націлена на досягнення основної мети – розвиток особистості учня через

формування життєво необхідних компетентностей.

Сьогодні, в такий складний для України час, доволі часто доводиться чути від учителів і батьків, що діти стали іншими, їх складніше навчати та виховувати. Так, сучасні здобувачі освіти мають ряд особливостей, які, без сумніву, впливають на їхню успішність під час навчального процесу. Перед нами за партами та моніторами на уроках сидить нове покоління здобувачів освіти, які використовують інтернет вже на новому рівні – як простір, в якому вони живуть. Вони звикли бути в мережі «Інтернет», з ними завжди смартфони та для них це природна якість життя.

Учні здатні працювати з безліччю джерел інформації одночасно.

Як зробити урок не лише пізнавальним, інформативним, але й підтримувати у дітей зацікавленість предметом, бажання вчитися, зробити урок цікавим, підвищити у здобувачів освіти мотивацію до навчання?

Вмотивувати учнів до навчання можна шляхом уникнення одноманітності, шаблонності в роботі, використання таких форм, методів, які збуджують пізнавальний інтерес і стимулюють самостійне мислення учнів.

Вважаю, що в першу чергу необхідно орієнтуватися саме на учня. Адже від того, чи буде у нього бажання вчитися, пізнавати щось нове, і залежить результат нашої спільної роботи.

На сьогодні візуалізація визнається одним із найефективніших способів передачі інформації.

Візуалізація навчальної інформації – це набір графічних елементів і зв'язків між ними, який використовується для передачі знань від експерта до людини або групи людей, що розкриває причини й цілі цих зв'язків в контексті переданого знання.

На уроках української мови та літератури використовую наступні онлайн-і офлайн-методи та ресурси для вивчення тем навчальної програми, а саме:

1. Інфографіка – це візуальне відображення даних, призначене для швидкого сприйняття. Діти не хочуть витратити багато часу і сил на нові знання. І єдиний спосіб полегшити їм завдання: добре структурувати інформацію та дуже лаконічно її представити.

Інфографіка – це діаграми, схеми, графіки, карти. Зараз існує безліч інструментів для створення конструктивної інфографіки, а саме онлайн-сервіси: Easel.Ly (<http://www.easel.ly>), Piktochart (<http://piktochart.com>), infogram.com (<https://infogr.am/>), Canva (https://www.canva.com/uk_ua) та багато інших.

На уроках з української мови та літератури пропоную учням самостійно структурувати інформацію у певний графік або систему і використовувати, як конспект у зошиті для швидкого запам'ятовування матеріалу.

2. Мемі – це будь-яка інформація, подана лаконічно і дотепно, щоб

привернути увагу. Вона відтворює певне ставлення до прочитаного. Найпопулярнішими є інтернет-меми у форматі зображення із жартівливим текстовим поясненням. Тривалий час вважалося, що їх використання лише для розваг, проте доведено, що у навчання вони теж є доволі ефективними. Не залишаємо без уваги постійне використання презентацій, відеоматеріалів, аудіо записів у навчанні.

Сучасний учитель повинен іти в ногу з часом, розуміючи, що зі змінами в суспільстві змінюються і вимоги до викладання предмета, у тому числі української мови та літератури.

«Урок – це дзеркало загальної та педагогічної культури вчителя, мірило його інтелектуального багатства, показник його кругозору та ерудиції», – так стверджував В. Сухомлинський.

Як же зробити урок цікавим, ефективним та результативним? Створити електронний посібник, який допоможе викладачам української мови та літератури під час уроків виконувати практичні завдання та переглядати теоретичний матеріал за інструкційною карткою завдання з обраних тем. Цей підготовлений ресурс скоротить час на підготовку матеріалів для уроків. Посібник уміщує теоретичні відомості з предмета, презентації до уроку, демонстраційні відеоролики, завдання для проведення уроків української мови та літератури, матеріали для поточного та підсумкового контролю знань учнів, що уможливорює самостійне виконання учнями поставлених завдань, покращення знань з обраної теми та швидке оцінювання навчальних досягнень учнів.

Матеріали даного посібника можуть бути використані на різних етапах уроку, а також для самостійного вивчення здобувачами освіти практичного матеріалу.

Перед початком створення посібника потрібно викладачу звернутися до програми для загальноосвітніх навчальних закладів професійної (професійно-технічної) освіти 10-11 класу (рівень стандарту) з української мови та літератури. Вивчити основні поняття і завдання. Звернути увагу на поурочно-тематичний план з української мови та літератури та згідно з тематикою побудувати план посібника. В першу чергу необхідно визначитися з тематикою. У кожній темі міститься інформація, яка має теоретичну і практичну частину, яку слід доповнити різноманітними завданнями для самостійної роботи: тести; кросворди; питання для самоопрацювання (я обрала для опрацювання українську мову «Практична риторика» та українську літературу «Учасники українського театру корифеїв»).

З української мови та літератури до електронного посібника додати відеоматеріали, теоретичні запитання, практичні завдання, ігри-завдання, тести,

кросворди, посилання на різноманітні інтернет-ресурси та програмні засоби для навчання. Також посібник необхідно доповнити додатковими інформаційними відеоматеріалами, які покращують запам'ятовування інформації та якість знань.

Отже, посібник для уроків української мови та літератури – це мультимедійний конспект, що містить короткий текст, дидактичні картки, відеофрагменти, питання для самоопрацювання тощо. Наприклад, під час вивчення теми програми: «Учасники театру корифеїв», «Практична риторика» можна використати дидактичні картки, відео, кросворди, тестування.

Таким чином, найпродуктивнішим та найефективнішим каналом інформації на уроках української мови та літератури для викладача загальноосвітніх предметів є глобальна мережа «Інтернет», зокрема електронні посібники, що дає змогу ефективно впроваджувати інновації у різних сферах професійної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. К., 2004.
2. Семеновкер Б.А. Інноваційна культура: від папірису до оптичних дисків. *Бібліогр.* 1994. № 1. С. 12–14.
3. Шевчук С. Інноваційна діяльність педагога професійної школи: навч.-метод. посіб. Біла Церква: БІНПО, 2015. 164 с.

Буряківська Наталя Андріївна,

викладач хімії та біології

Державного навчального закладу

«Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти

Харківської області», м. Харків

У наш час технології та освіта сплетені досить тісно, практично у кожного вчителя є свої улюблені технологічні інструменти, які він використовує у своїй роботі і які дозволяють йому тримати увагу учнів під час цікавих, захоплюючих занять.

Але як і все, що має відношення до технології, інструменти безперервно оновлюються, а старі стверджуються, розширюючи сферу застосування або просто додаючи нові функції, більш актуальні для сучасної освіти і затребувані найбільш технологічно підкованими вчителями.

Роль сучасного вчителя, рівень його підготовки – зокрема цифрова компетентність – є надзвичайно важливою для впровадження цінностей Нової української школи. Так у формулі НУШ вказано «Наскрізне застосування

інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі та управлінні закладами освіти і системою освіти має стати інструментом забезпечення успіху нової української школи. Запровадження ІКТ в освітній галузі має перейти від одноразових проєктів у системний процес, який охоплює всі види діяльності. ІКТ суттєво розширяють можливості педагога, оптимізують управлінські процеси, таким чином формуючи в учня важливі для нашого сторіччя технологічні компетентності». Саме тому крім базових цифрових компетентностей (підготовка текстових документів, порівняльних таблиць, презентацій, тестів тощо) сучасний вчитель повинен володіти інноваційними практиками для впровадження таких моделей навчання, як: адаптивне навчання, синхронне та асинхронне навчання, змішане навчання, самостійно направлене навчання, дистанційне навчання, хмарне та мобільне навчання, віртуальний клас, перевернутий клас, система управління e-learning, система управління навчальним процесом, курсом (CMS), гейміфікація, персоналізація, цифровий сторітелінг тощо.

Щоб постійно підтримувати гранично високим власний рівень, викладачі мають можливість невинно підвищувати свої компетентності (зокрема і цифрову) шляхом проходження курсової підготовки, вебінарів-практикумів, що проводять методичні центри та випробування різних інструментів самостійно. В інтернеті існує велика кількість пояснень як використовувати ті чи інші технології.

В епоху цифрового розвитку суспільства наскрізне застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі є одним з інструментів забезпечення успіху освітньої системи. Тому професійний розвиток вчителя сьогодні тісно пов'язаний з інноваційними методами викладання, які дедалі більше ґрунтуються на ефективному та продуктивному використанні цифрових технологій.

Міжнародне співтовариство вчителів під егідою ЮНЕСКО в 2010 р. розробило рамку ІКТ-компетентності для вчителів (UNESCO ICT Competency Framework for Teachers). Рекомендації ЮНЕСКО підкресливали, що сучасному вчителю недостатньо бути технологічно грамотним та вміти формувати відповідні технологічні вміння і навички у своїх учнів, він повинен бути здатним допомагати учням використовувати ІКТ для ефективної співпраці, вирішення поточних завдань, освоєння навичок навчання, що, в подальшому, дозволить їм стати активними громадянами та кваліфікованими кадрами. Рекомендації ґрунтувалися на трьох підходах до інформатизації школи, які пов'язані з відповідними стадіями професійного розвитку педагогів:

1) «застосування ІКТ» – вимагає від учителів уміння допомагати учням користуватися ІКТ для підвищення ефективності навчальної роботи;

2) «освоєння знань» – вимагає від учителів уміння допомагати учням в глибокому освоєнні змісту навчальних предметів, застосуванні отриманих знань для вирішення комплексних завдань, які зустрічаються в реальному світі;

3) «виробництво знань» – вимагає від учителів уміння допомагати учням виробляти нові знання, необхідні для гармонійного розвитку і процвітання суспільства.

Ця рамка торкалася таких аспектів роботи вчителів, як: розуміння ролі ІКТ в освіті, навчальна програма і оцінювання, педагогічні практики, технічні та програмні засоби ІКТ, організація та управління освітнім процесом, професійний розвиток. Згодом вона слугувала основою для розвитку нової розширеної цифрової компетентності вчителів. У 2017 р. Європейська комісія опублікувала Європейську рамку цифрової компетентності для освітян (DigCompEdu Framework), спрямовану на вчителів та викладачів на всіх рівнях освіти, від раннього дитинства до вищої освіти та освіти для дорослих, включаючи загальну та професійну освіту та навчання, освіту з особливими потребами та контексти неформального навчання. Європейська рамка цифрової компетентності для освітян (DigCompEdu) відповідає зростаючому усвідомленню багатьох європейських держав-членів про те, що викладачам необхідне окреслення цифрової компетентності, специфічної для їхньої професії, щоб мати можливість використовувати потенціал цифрових технологій для вдосконалення та інновацій в освіті. За допомогою цієї рамки вчителі можуть визначати рівень своєї компетентності у роботі з цифровими технологіями та особисті потреби у підвищенні кваліфікації у цій сфері. DigCompEdu детально описує 22 компетентності, виокремлені у три блоки (професійна компетентність вчителя, педагогічна компетентність вчителя, компетентності учня), які зі свого боку організовані в шести сферах:

1. Професійна взаємодія: залучення використання цифрових технологій для спілкування, співпраці та підвищення кваліфікації.

2. Цифрові ресурси: джерело, створення та обмін цифровими ресурсами.

3. Викладання та навчання: управління та організація використання цифрових технологій у викладанні та навчанні.

4. Оцінювання: використання цифрових технологій та стратегій для вдосконалення оцінювання.

5. Розширення можливостей учнів: використання цифрових технологій для покращення інклюзії, персоналізації навчання та активного залучення учнів.

6. Сприяння цифровій компетентності учнів: надання учням можливості творчо та відповідально використовувати цифрові та інформаційно-комунікаційні технології, створювати контент та вирішувати проблеми.

Отже, цифрова грамотність вчителів в умовах цифровізації школи трансформується у цифрову компетентність, яка, окрім власне загальної цифрової грамотності, містить професійну та соціальну складову. Професійна складова забезпечує використання цифрових технологій для підтримки та вдосконалення викладання, навчання й оцінювання; уможливорює інтеграцію різноманітних цифрових освітніх ресурсів у освітній процес разом із традиційними навчальними матеріалами, координацію та управління цими ресурсами, забезпечуючи доступ до них для кожного учня. Соціальна складова спрямована на формування в учнів цінності освіти, загальної медіаграмотності у роботі з інформацією в інтернеті та глобальних ЗМІ, запобігання кіберзлочинності та кіберманії, виховання культури кібербезпеки та інтернет-етикету у глобальних мережах знань (на відміну від розважального контенту). Тут вчитель повинен діяти як цифровий куратор для соціалізації дітей у цифровому світі на принципах гуманізму та творчого розвитку.

Цифрові інструменти та додатки для вчителів:

1. Додатки для створення тестів, завдань, вікторин.

Вікторини та тести допомагають зацікавити учнів темою, полегшити її сприйняття, засвоєння й перевірити знання. Створені матеріали педагога можуть додавати у свій блог. Пропонуємо кілька варіантів для тих, хто хоче навчитися створювати інтерактивні завдання.

Google Форми – добре підходить для початківців. За допомогою цього сервісу можна створити тести або провести опитування.

Online Test Pad – сайт, де після реєстрації можна безкоштовно працювати з конструкторами для створення тестів, кросвордів, опитувань і з діалоговими тренажерами.

Quizizz – популярний сайт для створення вікторин, який потребує від учителя й учнів знання англійської мови. Вікторину педагог створює на своєму комп'ютері, а учні мають можливість брати в ній участь дистанційно за допомогою смартфонів.

2. Програми для створення інфографіки та презентацій.

Інфографіка допомагає зекономити час, відведений для донесення інформації. За допомогою цього інструменту можна цікаво та компактно продемонструвати великий обсяг інформації. Завдяки наявності сучасних технологій і великого набору інструментів інфографіка нині використовується як навчальна творчість, адже може поєднувати в собі не лише графіки, таблиці, діаграми, а й яскраві ілюстрації.

Підказуємо, де можна безкоштовно створити інфографіку.

Piktochart – допомагає створити стильну інфографіку навіть в обмеженій безкоштовній версії, яка має декілька шаблонів. Приклад учительської роботи з

сервісом можна переглянути [тут](https://www.youtube.com/watch?v=ZBof_bBnaOc) (https://www.youtube.com/watch?v=ZBof_bBnaOc).

Creately, Canva – тут можна створювати, крім інфографіки, ще й яскраві діаграми, які обов'язково сподобаються дітям та допоможуть їм легше сприймати велику кількість інформації. Ці програми можна також використовувати для створення презентацій, карти уроку, плакати, резюме, мапи думок, фотоколаж і т.д.

3. Онлайн-інструменти для створення ігрових вправ

Learning Apps – безкоштовний сервіс, за допомогою якого можна створювати навчальні ігри та ігрові вправи, а також дозволяє використовувати чужі шаблони для створення власних.

Kahoot! – надає багато інструментів для створення дидактичних вправ. Підходить як для заняття в класі, так і для позакласного навчання. До виконання завдань можна підключити необмежену кількість учасників. Учні в режимі онлайн можуть спостерігати за грою та бачити, хто стає переможцем.

Теперішнє покоління не уявляє свого життя без гаджетів, а багато хто з дітей – і без комп'ютерних ігор. Боротися з цим сенсу немає, а от використовувати деякі ігри для навчання в школі можна цілком успішно.

Це засвідчує закордонний досвід: у Швеції навчання за допомогою гри Minecraft практикують з 2013 року, у Австралії її використовують для вивчення природничих предметів, у США – для вивчення історії. У понад сотні українських шкіл педагоги теж опанували цей інструмент і почали використовувати на уроках спеціальну версію Minecraft для навчання – Education Edition. Вона дозволяє дітям потрапляти в різні світи і, досліджуючи їх, здобувати необхідну інформацію.

4. Сервіси для скорочення посилань.

Ці сервіси знадобляться для вчителів, які пропонують учням і батькам посилання на цікаві та корисні статті. Завдяки цьому інструменту повідомлення отримає зручну форму. Наприклад, ось так виглядає посилання до і після його скорочення:

<https://mon.gov.ua/ua/news/pri-bud-yakomu-rivni-epidemichnoyi-nebezpeki-osvitnij-proces-trivatime-sergij-shkarlet-pro-organizaciyu-20212022-navchalnogo-roku>

<https://bit.ly/2Ypv5VO>

Існує чимало сервісів для скорочення посилань. Найзручніші не потребують реєстрації та дозволяють обрати мову інтерфейсу. Популярні безкоштовні сервіси для роботи з посиланнями: Bitly.com, U.to, Goo.su.

5. Онлайн дошки для вчителя.

Віртуальна інтерактивна дошка – це сервіс, який працює як дошка для

спільної роботи онлайн. Робота онлайн-дошки виглядає так: у вас є робочий простір, «білий аркуш», на якому ви можете виконувати якісь дії. Одночасно з вами в режимі реального часу цей робочий простір і всі зміни на ньому бачать люди, яким ви надали доступ. Базово це працює як програма для малювання онлайн, але з додатковими функціями можна організувати репетиторство онлайн або роботу з класом на дистанційному навчанні.

Ось найпопулярніші: BitPaper IDroo, AWW board, Draw Chat (безкоштовна віртуальна дошка), Miro, WhiteboardFox. Детальніша інформація розміщена за посиланням: <https://buki.com.ua/news/6-resursiv-yaki-zaminyat-doshku-vchytelya-pid-chas-onlayn-zanyatty/>.

Список використаних джерел:

1. Положення про електронні освітні ресурси: Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту від 01.10.2012 №1060. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12> (дата звернення 28.02.2023).

2. Положення про дистанційне навчання: Наказ Міністерства освіти і науки України 25.04.2013 № 466. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13> (дата звернення 28.02.2023).

3. Карташова Л. А., Пліш І. В., Бахмат Н. В. Розвиток цифрової компетентності педагога в інформаційно-освітньому середовищі закладу загальної середньої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018, Том 68, №6. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2543/1423> (дата звернення 28.02.2023).

МОНІТОРИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ

Вернидуб Оксана Михайлівна,

науковий співробітник

відділу роботи з обдарованою молоддю,

Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»

Міністерства освіти і науки України, м. Київ

Питання організації освітньої діяльності з обдарованими дітьми в наш час набуло особливої суспільної значущості, що засвідчує започаткування закладів освіти, розроблення навчальних програм, метою яких є виховання, навчання й розвиток обдарованих дітей. Окреслюючи коло педагогічних напрямів сучасних закладів загальної середньої освіти, ми орієнтуємося завданнями,

визначеними Концепцією Нової української школи, які ґрунтуються на основних пріоритетах національної освіти. І якщо в сучасних умовах найголовніші завдання українського народу – це розбудова української держави, становлення демократії, то ці завдання і визначають основні вектори освітньої діяльності, що передбачає відродження відданості, національної свідомості, формування творчої, обдарованої особистості, здатної самостійно приймати важливі рішення, створення умов для майбутньої реалізації людини.

В Україні прийнято закони, програми й інші нормативні документи, спрямовані на створення загальнодержавної мережі закладів освіти для визначення якості освіти обдарованих учнів, а саме: Закон України «Про освіту», Концепція Нової української школи, Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурс-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22 вересня 2011 року № 1099, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17 листопада 2011 року за №1318/20056 зі змінами затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України 25 жовтня 2021 року № 1127, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 грудня 2021 р. за № 1570/37192 тощо. В загальному розумінні обдарованість – генетично зумовлений компонент здібностей, який розвивається у відповідній діяльності або деградує за її відсутності.

Мета статті – визначення проблеми проведення моніторингових досліджень якості освіти обдарованих учнів, основних напрямів їхнього навчання і виховання.

Підтримка та розвиток обдарованості є одним із пріоритетних напрямів не лише в європейських державах, а й в Україні, про що свідчить ухвалення Державної цільової програми роботи з обдарованою молоддю (2007-2010), в якій було наголошено, що система загальної середньої освіти має забезпечувати підтримку обдарованих дітей і молоді, розвиток у них творчих обдарувань.

Основні теоретичні питання, пов'язані з проблемою виявлення і розвитку обдарованих учнів, висвітлено в науковій літературі багатьма вченими, зокрема, С. Рубінштейном, Дж. Фріманом, А. Савенковим, В. Чудновським, Н. Шумаковою та іншими. У дослідженнях учених було визначено, що обдарованість – це «швидше приховані потенційні можливості». В умовах освітньої діяльності закладів загальної середньої освіти важливо правильно організувати роботу з обдарованими дітьми, не лише створюючи необхідні умови для їхнього розвитку, а й психологічно готуючи до наполегливої праці, самовиховання.

Сучасна освіта – складне й багатоманітне суспільне явище, що інтегрує

різні види навчальної і виховної діяльності, їхній зміст у єдину соціальну систему. Одним із основних завдань сучасної освіти є досягнення її високої якості, що відповідає запитам суспільства. Водночас управління закладами освіти на рівні сучасних вимог вимагає прийняття правильних, науково-обґрунтованих рішень, потребує достовірної інформації, яку можна отримати тільки у процесі комплексного спостереження. Таким чином, на сьогодні моніторинг якості освіти виступає інструментом методичного та управлінського забезпечення Державного стандарту освіти.

Моніторинг будується на чітких підставах для вимірювання та порівняння. Моніторингові дослідження дають змогу відстежити не лише реальні результати навчального процесу, а й дізнатися, наприклад, як ці результати оцінюються учнями, учителями, батьками, громадськістю. Моніторинг здібностей талановитих учнів здійснюється на основі різних диференційованих складових. Сучасна наука стверджує, що виявити обдарованість можна за допомогою взаємодоповнювальних способів.

Система роботи з обдарованими учнями забезпечується шляхом:

- розвитку продуктивного мислення високого рівня (творчого, критичного, абстрактно-логічного й здатності до вирішення проблем);
- організації дослідницької діяльності;
- забезпечення самостійності в навчанні (тобто організації навчання як процесу, керованого самим учнем);
- стимулювання нових ідей, що руйнують звичні стереотипи й загальноприйняті погляди;
- розвитку здатності учнів до самопізнання й саморозуміння, виховання у них поваги до індивідуальних особливостей кожної людини.

Видатний дослідник обдарованості Н. Лейтес запропонував розрізнити три категорії здібних дітей за такими ознаками:

- ранній прояв інтелекту;
- яскравий прояв здібностей до окремих видів діяльності і предметів;
- потенційні ознаки обдарованості.

Оптимальними, апробованими методиками, які застосовуються при проведенні моніторингових досліджень якості знань обдарованих учнів є: методи тестових досліджень інтелекту Фурмана; шкільний тест розумового розвитку (ШТРР); тест структури інтелекту Амтхауера; тест прогресивних матриць Равена; тест творчого мислення Торренса; тест Гільфорда; індивідуальна картка розвитку учня та інші.

Моніторинг – це «модернізований контроль», наочне відображення результатів спостереження. При цьому сутність підходів до контрольної-аналітичної діяльності не змінюється, а використання традиційної системи

виправдовується зведенням даної дефініції до її спрощеного трактування. Безумовно, побудова діаграм, графіків дає наочне уявлення про результати спостережень, допомагає здійснювати аналіз даних, але представлення узагальненої інформації в графічній формі є лише певний етап у проведенні моніторингових процедур.

В останні роки все більше уваги приділяється важливості інновацій в освіті. На рівні закладу освіти моніторинг якості освіти обдарованих учнів передбачає: створення єдиного інформаційного простору; виявлення рівня й динаміки навчальних досягнень обдарованих учнів; виявлення чинників, які позитивно або негативно впливають на рівень навчальних досягнень учнів; виявлення рівня взаємодії учня й учителя під час освітнього процесу; вивчення ступеня умов для розвитку та творчої реалізації обдарованих дітей тощо. Тому важливим аспектом створення системи моніторингу якості освіти обдарованих учнів у закладі освіти є розробка показників якості освіти відповідно до завдань моніторингових досліджень.

Список використаних джерел:

1. Джерело педагогічної майстерності. *Моніторинг якості освіти: науково-методичний журнал*. Випуск № 3 (47). Харків: ХОНМІБО, 2010. 192 с.
2. Лукіна Т. Моніторинг якості освіти: теорія і практика. К.: Вид. дім «Шкільний світ» Вид. Л. Галіцина, 2006. 128 с.
3. Методика розробки інструментарію моніторингових досліджень / Т. М. Голтяй, С.С. Євтушенко, І.В. Капустін, С.В. Клімова. Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2012. 95 с.
4. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О. І. Локшиної. К.: «К.І.С.», 2004. 128 с.
5. Стратегія реформування освіти в Україні: рекомендації з освітньої політики. К.: К.І.С., 2003. 212 с.

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ ЯК ІНТЕГРАЦІЯ ОЧНОЇ, ЗАОЧНОЇ, МЕРЕЖЕВОЇ, ДИСТАНЦІЙНОЇ ТА ЕКСТЕРНАТНОЇ ФОРМ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ

Віролайн Оксана Василівна,

методист вищої категорії

сектору експериментальної педагогіки відділу інноваційної діяльності
та дослідно-експериментальної роботи

Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»

Міністерства освіти і науки України, м. Київ.

Цілісний і стійкий розвиток регіональної освіти можливий за умови наявності всіх процесів, що зміцнюють внутрішньо системні зв'язки, зокрема процесів кооперації та інтеграції діяльності в умовах змішаного навчання. Необхідними умовами є мотивація всіх учасників освітнього процесу, всебічний контроль та самоконтроль за виконанням і засвоєнням навчального матеріалу. Задовольнити сучасні виклики спроможне змішане навчання.

Розкриття сутності поняття «змішане навчання» починаємо з усвідомлення поняття «навчання», визначення якого не є однозначним. Дана дидактична категорія, зазначає В. Ягупов, визначається за різними підходами авторів до його значення. За С. Барановим, навчання – це штучно організована пізнавальна діяльність з метою прискорення індивідуального психічного розвитку й оволодіння пізнаними закономірностями оточуючого світу. М. Ярмаченко пропонує визначати категорію навчання вужче, ніж освіта. Це педагогічний процес, в ході якого учні під керівництвом спеціально підготовлених людей (викладачів, вихователів, інструкторів) опановують знання, оволодівають уміннями й навичками.

Процес навчання завжди двосторонній. Він охоплює діяльність педагога (викладання) і діяльність учня чи студента (навчання). С. Гончаренко називає навчанням цілеспрямований процес передавання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини. П. Сікорський визначає навчання як процес суб'єктної педагогічної взаємодії, яка забезпечує виховання, розвиток взаємодіючих суб'єктів, засвоєння ними необхідних знань, умінь і навичок, методів пізнання освітнього середовища.

Класно-урочна система протягом століть була найбільш ефективною для передачі знань, умінь та навичок молодому поколінню. Зміни, що відбуваються в суспільному житті, зазначає Н. Приходькіна, вимагають розвитку нових форм освітнього процесу, педагогічних технологій, що впливають на індивідуальний розвиток особистості, навички самостійного руху в інформаційних полях,

формування у здобувачів освіти універсального вміння виокремлювати завдання для вирішення різноманітних життєвих проблем – професійної діяльності, самовизначення, повсякденного життя.

На початку ХХ століття у зарубіжній науковій літературі зустрічаються дані (Т. Горстейнссон (T. Ghorsteinsson), П. Пейдж (P. Page)) щодо об'єднання «живого» та дистанційного у змішане навчання за допомогою вебтехнологій (віртуальний клас, самопідготовка, спільне навчання, потокове відео, аудіо та текст) для досягнення освітньої мети. Змішане навчання покликане поєднувати технічні засоби та очне навчання під керівництвом педагога для побудови освітнього процесу з виконанням реальних професійних завдань.

Існує ще кілька точок зору про змішане навчання, які полягають у його визначенні як поєднання різних видів (форм) навчання, а також самоосвіти у рамках засвоєння конкретної навчальної дисципліни і в загальному сенсі. Проблемою впровадження змішаного навчання опікувалися І. Аніщенко, І. Воротнікова, В. Кухаренко, К. Лисецький, Н. Рашевська, Г. Чередніченко, Р. Шапран.

Як зазначають дослідники Л. Бондаренко, С. Касьян, Л. Ляхоцька, В. Олійник [1], змішане навчання уособлює нову організацію освіти, що ґрунтується на використанні кращих традиційних методів отримання знань, засвоєння нових інформаційних та телекомунікаційних технологій на принципах роботи в групах та самоосвіти.

Варто зауважити, що така форма навчання дає змогу впроваджувати інтерактивні технології викладання матеріалу, здобувати повноцінну середню загальну освіту або підвищувати кваліфікацію і має такі переваги, як гнучкість, актуальність, зручність, модульність, економічну ефективність, інтерактивність та відсутність географічних кордонів для здобуття освіти. Авторська ідея застосування елементів очного, заочного, дистанційного, мережевого та індивідуального навчання при змішаному навчанні [2] полягає в тому, що певну частину навчальних предметів здобувачі освіти засвоюють традиційно, за допомогою класно-урочної форми навчання, а іншу частину навчальних предметів – за технологіями індивідуального, заочного, мережевого та дистанційного навчання.

Упровадження завдань освітнього процесу в умовах змішаного навчання щодо покращення та вдосконалення курсу предмету передбачає обґрунтоване та поступове планування. Подальша організація змішаного навчання – включає освітній процес створення певної структури дій, які надають можливість ефективно працювати на досягнення поставленої мети. Необхідною роботою тут є розроблення лекцій, курсів, тренажерів, модулів, тем та заповнення курсу на освітній платформі.

Також слід наголосити на вискоорганізованій самостійній роботі здобувачів освіти, яка включає: мотивацію (координацію) змішаного навчання, що розглядається як процес спонукання здобувачів освіти для досягнення мети шляхом самоорганізованого індивідуального освітнього процесу; контроль здійснення самоперевірки виконання завдань та рівня засвоєння навчального матеріалу здобувачем освіти – за допомогою технологій дистанційного або мережевого навчання; стратегію виконання навчальних завдань з метою розрахунку оцінки якості освітньої системи та прогнозування підвищення її рівня.

Враховуючи вищезазначене, *змішане навчання у закладі освіти – це інтеграція очної, заочної, мережевої, дистанційної та екстернатної форм здобуття освіти, що дає можливість індивідуалізувати навчання дитини у відповідності з власною, оптимальною для неї освітньою траєкторією.*

Дана форма навчання дає можливість вільного вибору педагогічних працівників та оточення дитини і, що дуже актуально у наш час, – забезпечує право батьків на збереження сімейних переконань, поглядів та сімейного виховання, оскільки при дистанційному навчанні забезпечується індивідуальний підхід до вибору здобувачів освіти.

Змішане навчання, як і будь-яка освітня форма, не може бути відокремленою від загальної системи освіти та підпорядковується процесу управління. Система управління змішаним навчанням включає також програмне забезпечення, призначене для організації освітнього процесу та контролю за навчанням засобами мережі «Інтернет» [3, с. 12].

Необхідними є також мотивація здобувачів освіти й контроль за виконанням і засвоєнням навчального матеріалу з позиції педагогів та батьківської громадськості. Управління закладом освіти, зазначає С. Калашнікова, передбачає, в першу чергу, взаємодію всіх систем, які забезпечують освітній процес. Адміністративна система забезпечує маркетингові зв'язки для здобуття якісних освітніх послуг, планування робіт, регулювання, контролю та моніторингу якості знань здобувачів освіти.

Список використаних джерел:

1. Технологія змішаного навчання в системі відкритої післядипломної освіти: підручник / за заг. ред. В. В. Олійника. Київ : ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти», 2019. 196 с.
2. Віролайн О. В. Організація моделі школи вільного вибору індивідуальної освітньої траєкторії в умовах упровадження технологій дистанційного навчання. *Молодий вчений*. 2019. № 11(75). С. 206–210.
3. Андрєєв О., Бугайчук К., Каліненко Н., Колгатін О., Кухаренко В.,

Ляльку Н., Ляхоцька Л. Педагогічні аспекти відкритого дистанційного навчання: монографія. Харків: Міськдрук, 2013. 212 с.

ЗАСТОСУВАННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТІ

Волонтир Світлана Вікторівна,

методист

Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти
у Херсонській області, м. Херсон

Реформування освіти України призвело до використання нових технологій навчання у закладах П(ПТ)О, у тому числі технології змішаного навчання, яку активно використовують більшість західних закладів освіти. Основна мета застосування змішаного навчання полягає в об'єднанні переваг традиційного та дистанційного навчання. Актуальним є використання змішаних технологій навчання і у сучасному українському освітньому просторі.

У середовищі українських освітян домінує прагматичне бачення, що змішане навчання – це поєднання безпосередньої (на місці) та опосередкованої (через можливості онлайн-навчання) форм взаємодії здобувачів освіти й педагогічних працівників.

Нове покоління здобувачів освіти вимагає нових підходів до організації навчання та інших педагогічних підходів. Також не можна забувати про пришвидшення технічного прогресу, постійні ноу-хау та потребу освітньої системи йти в ногу з цими нововведеннями.

Змішане навчання відрізняється від дистанційної форми здобування освіти, оскільки передбачає, що освітній процес відбувається з очним спілкуванням здобувачів освіти з їхніми викладачами. Відповідно, це сприяє максимальному використанню сильних сторін безпосереднього й онлайн-навчання. У змішаному навчанні потрібно так спланувати використання реального і цифрового середовищ, щоб вони найефективніше забезпечували потреби здобувачів освіти. Наприклад, під час дистанційного опрацювання теоретичного матеріалу здобувачі освіти можуть витратити на це стільки часу, скільки потрібно кожному з них.

При змішаному навчанні очних занять в аудиторії стає менше – частина занять переноситься в режим онлайн. Більше того, частину матеріалу здобувачі освіти вивчають самостійно. Онлайн-заняття можуть проходити у формі, чаті або у віртуальній аудиторії. Так само можливе спілкування з викладачем та іншими учнями по електронній пошті. Онлайн-заняття можуть проходити за

схемою питання – відповідь або викладач може давати теми для обговорення, може пропонувати слухачам вибирати тему. Для онлайн-занять необхідно самостійне освоєння певного матеріалу або виконання завдань. Завдання пересилаються викладачеві або через систему обміну файлами або електронною поштою. Терміни виконання завдань у змішаному навчанні фіксовані – у графіку стоїть точна дата виконання і тільки до цього часу можна переслати завдання. Система не приймає прострочені завдання. Підручники та методичні посібники представлені як у друкованому, так і в електронному вигляді. Для оформлення матеріалів курсу використовуються різні мультимедійні програми, завдяки чому курс стає більш привабливим для студентів. Тестування проводиться як в режимі онлайн, так і в аудиторії в присутності викладача. Оцінка успішності здобувача освіти проводиться як в режимі онлайн, так і в аудиторії. Підсумкова оцінка знань проводиться лише в очній формі.

Змішане навчання дає більше можливостей для навчання. При цьому викладачу необхідно правильно організувати навчальний матеріал при створенні курсу, врахувати який матеріал необхідно пояснити і пропрацювати на занятті в аудиторії, який матеріал і виконання яких завдань вимагає у різних здобувачів освіти різного часу для формування навички і, відповідно, може бути перенесений на дистанційне навчання, і який матеріал буде доцільно винести на самостійну роботу, потрібна чітка організація навчального процесу. Сюди можна включити такі моменти, як розподіл видів діяльності на занятті в аудиторії і дистанційно, рішення дидактичних завдань з урахуванням індивідуальних особливостей учнів, вибір методів навчання на очних і дистанційних заняттях, а також здійснення контролю і самоконтролю слухачів.

Здобувачі освіти під час змішаного навчання мають більше контролю над часом, місцем і швидкістю навчання. Ця зміна означає, що педагог перестає домінувати в освітньому процесі, натомість стає фасилітатором самостійного навчання здобувачів освіти. Це означає створення умов для самостійної роботи з джерелами інформації, навчальними ресурсами, а також для взаємодії між самими здобувачами освіти. Крім того, необхідно збільшувати роль формувального оцінювання: здобувачі освіти повинні мати стільки часу на досягнення визначених результатів навчання, скільки це необхідно кожному/кожній.

Для успішного застосування змішаного навчання, потрібно передбачити та не допустити наступні недоліки:

- 1) неефективне управління часом;
- 2) відсутність самодисципліни;
- 3) технічні проблеми;
- 4) проблеми співробітництва;

5) низька якість навчального матеріалу.

Важливим чинником є формування стійкої мотивації до навчально-пізнавальної діяльності, яка повинна підтримуватися протягом всього процесу навчання. Викладач повинен стимулювати самоконтроль, заохочувати і розвивати різні способи продуктивної співпраці з учнями.

Звичайно, застосування змішаної форми навчання потребує чималих зусиль. Це й необхідність внесення змін у нормативну базу, і інвестиції в розробку необхідного навчального контенту й перепідготовка кадрів. Застосування змішаної форми навчання повинне стати одним із ключових напрямів модернізації освіти у закладах освіти.

Список використаних джерел:

1. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/rekomendacij-shodo-vprovadzhennya-zmishanogo-navchannya-uzakladah-fahovoyi-peredvishoyi-ta-vishoyi-osviti> (дата звернення 10.03.2023).

2. Пасічник О., Єлфімова Ю., Чушак Х., Шинаровська О., Донець А. Змішане навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти: навчально-методичний посібник. К.: 2021. 92 с.

3. Ковальчук В.І., Бикова Т.Б. Проєктування дистанційного курсу-ресурсу для змішаного навчання. *Інформаційно-ресурсне забезпечення освітнього процесу в умовах диджиталізації суспільства*: матеріали міжнар. наук.- практ. конф., м. Київ, 11 листопада 2020 р. Київ, 2020. 42 с.

4. Базелюк О.В., Каленський А.А., Кравець С.Г. Підготовка педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів до дистанційного навчання кваліфікованих робітників. Київ: Ін-т проф.-тех. освіти НАПН України, 2017. 76 с.

ОСВІТНІ ЗАСТОСУНКИ ТА СВІЖІ ІМПУЛЬСИ НАВЧАННЯ

Воробйова Олена Анатоліївна,
майстер виробничого навчання
Державного навчального закладу
«Деражнянський центр професійної освіти»,
м. Деражня Хмельницької області

Світ перебуває у процесі стрімкої інформатизації та цифровізації суспільства у всіх його сферах. Спосіб і темп життя сучасних здобувачів освіти

вимагають вмінь та навичок знаходити, аналізувати, виокремлювати, передавати, отримувати та оперувати великою кількістю інформації, яку вони отримують щодня різнманітними шляхами: через суспільство, соцмережі та інші інтернет-ресурси, які останнім часом стали основною платформою для спілкування та джерелом отримання і передавання інформації. Цифрові технології або цифрові засоби, які включають новітні гаджети, стали потужною силою та необхідним інструментарієм сучасного покоління.

Підготовка громадянина, який зможе навчатися впродовж життя, неможлива без наявності цифрових навиків. Медіаграмотність – ключова компетентність особистості нашого часу. Пріоритету набувають знання, навички й уміння аналізувати, критично мислити, оцінювати і створювати цифровий контент, розуміти, як працюють, які функції виконують медіа. Важливо розвивати медіаграмотність майбутніх фахівців, тому важливо, щоб педагоги впроваджували сучасні цифрові інструменти для організації освітнього процесу онлайн та офлайн.

Цифровий простір та його постійний розвиток зумовлює зміни у самому суспільстві. Сучасний світ вимагає від особистості не тільки теоретичних знань, а насамперед навичок та уміння їх використовувати впродовж усього життя у різних проблемних ситуаціях. Саме тому необхідною умовою результативного та ефективного використання цифрових технологій в освітньому процесі є володіння учнями комп'ютерною грамотністю, яка нерозривно пов'язана із однією з ключових компетентностей учнів – інформаційно-цифровою [1, с.6-9].

Неможливо заперечити факт, що усі важливі та необхідні компетентності особистості XXI століття є взаємопов'язаними та процес їх формування є наскрізним. Використання цифрових технологій у наш час є необхідним елементом вивчення усіх навчальних дисциплін, а комп'ютери та гаджети є навчальними засобами, які відіграють важливу роль у формуванні низки компетентностей, знаряддям людської діяльності, застосування яких якісно змінює можливості пізнання, збільшує можливості накопичення і застосування знань кожною людиною.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у власній професійно-педагогічній діяльності є неодмінним шляхом оновлення та інформатизації системи освіти нашої держави. Цей процес неможливий без систематичного використання електронних освітніх ресурсів під час навчально-виховного процесу у нашому центрі професійної освіти, тому що вони вже сьогодні створюють модернізоване змістове наповнення навчального простору та надають рівноцінні можливості доступу до освітніх матеріалів кожному учаснику освітнього процесу незалежно від місця його перебування. Широкий моніторинг і аналіз стану інформатизації та комп'ютеризації освіти показав, що

сьогодні активні вчителі-практики, які «ідуть в ногу» з часом, регулярно застосовують свіжі імпульси навчання.

Використовуючи мультимедійні електронні освітні ресурси на уроках бухгалтерського обліку, здобувачі освіти мають простір для творчої самостійної роботи, який робить уроки цікавими, надає освітню базу для формування цифрової грамотності, можливість власної дослідницької діяльності, а для мене – робить процес підготовки до уроку та власне його проведення легшим, що дозволяє оптимізувати майбутній урок та значно економить час.

Для урізноманітнення навчального процесу використовую чимало цифрових освітніх застосунків, які допомагають мені зробити уроки більш інтерактивними та цікавими. Більшістю з них можна користуватися на мобільних пристроях учнів, а ще вони містять бібліотеки готових вправ.

Використання наочних засобів робить навчання більш доступним і легким для засвоєння. Це особливо актуально для уроків, що проводяться онлайн, що в свою чергу вимагає суттєвої переробки і зміни традиційних наочних засобів навчання. Вони повинні стати динамічними, інтерактивними та мультимедійними. У зв'язку з цим особливий інтерес викликає комп'ютерна візуалізація навчальної інформації.

Для спільної роботи зі створення й редагування документів і зображень, спілкування в реальному часі використовую віртуальні інтерактивні онлайн-дошки як принципово новий інструмент для навчання, завдяки якому можливе поєднання тексту, зображення, відео- й аудіоматеріалу на одному майданчику. Зокрема, працюємо з дошками Padlet, Miro, Jamboard для організації групової роботи учнів під час проведення «мозкового штурму», узагальнення й систематизації знань, рефлексії; для розміщення навчальної інформації або завдань для її пошуку; як місце розміщення ідей для проєктів та їх обговорення; як інструмент для організації спільної діяльності учнів під час заняття та поза ним [2, с.156].

Classtime – це помічник вчителя, що збагачує урок миттєвою візуалізацією рівня розуміння та прогресу усього класу в живому часі, дозволяє викладачам вибирати з безлічі питань для створення унікальних форматів оцінювання за короткий проміжок часу.

Дуже цікавими є інтерактивні робочі аркуші як найкращий спосіб поєднувати будь-які типи контенту, навіть аудіозаписи. Під час дистанційного навчання робочі інтерактивні аркуші набули значної популярності. Сервіс Wizer – один з найкращих та найпростіших інтерактивних сервісів для вчителя, на якому створюю власні інтерактивні аркуші та ділюся ними з учнями і колегами. Сервіс інтуїтивно зрозумілий. Конструктор робочого аркуша Wizer

поєднує досвід та творчість викладачів, дозволяючи швидко створювати широкий спектр питань: відкриті запитання, множинний вибір, відповідні пари, заповнюйте бланк, заповнюйте зображення, таблиці тощо. Він містить велику кількість готових шаблонів для візуального оформлення слайдів, а також велику добірку шрифтів для лаконічного подання тексту на своїх інтерактивних аркушах.

Вікторини та тести допомагають зацікавити учнів темою, полегшити її сприйняття, засвоєння й перевірити знання. Kahoot – це безкоштовна освітня платформа, за допомогою якої можна проводити інтерактивні заняття та перевірку знань учнів за допомогою онлайн-тестування.

Ресурс Kahoot інтегрує гру у навчальний процес. Контент, створений на платформі онлайн-сервісу, має своєрідну назву «кахути», які позначають створений навчальний контент. У власноруч розроблені міні-ігри можна вставляти тематичні відео та зображення, а процес створення нової вправи займає декілька хвилин. Таким чином, значною мірою скорочується час для підготовки до заняття. Ще однією перевагою даного сервісу є система готових ігор, розроблених іншими користувачами інструменту. Тобто можна використовувати тестування, створені самостійно, або ж скопіювати завдання інших розробників. Участь в іграх, створених за допомогою сервісу, сприяє організації спілкування та співпраці у колективі, підвищує рівень обізнаності в інформаційно-комунікаційних технологіях, стимулює критичне мислення цільової аудиторії [3. с.56-62].

Для того, щоб використовувати запропоновані інструменти, здобувачам освіти потрібен тільки смартфон із доступом до інтернету. Впровадження навчання засобами формування цифрової грамотності дозволяє застосовувати цікаві групові чи парні форми роботи. Беззаперечним є той факт, що використання гаджетів сильно мотивує та зацікавлює учнів до навчання, унаочнює буденні заняття різноманітними інтерактивними видами діяльності, що також сприяє формуванню і розвитку креативності та критичного мислення, які є пріоритетними у сучасному світі.

Список використаних джерел:

1. Близнюк Т.О. Цифрові інструменти для онлайн- і офлайн-навчання: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2021. С. 6–15.
2. Паламарчук В.Ф. Інноваційні процеси в педагогіці. Київ, 2018. 156 с.
3. Столяренко Т.А. Використання засобів ІКТ у системі підготовки економістів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. №10 (44). С.56–62.
4. Використання Kahoot! у навчально-виховному процесі : вебсайт. URL:

<http://urokinformatyky.blogspot.com/p/blog-page.html> (дата звернення 07.02.2023).

5. Гуревич Р. С. Формування інформаційної компетентності майбутніх учителів засобами мультимедійних технологій. *Наукові записки. Серія: Педагогіка*. 2007. С. 38-41.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ЯК ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Гармаш Тетяна Петрівна,

Ph.D, доцент, викладач

Комунального закладу

«Чернігівський базовий фаховий медичний коледж», м. Чернігів

Гармаш Петро Петрович,

викладач

Комунального закладу

«Чернігівський базовий фаховий медичний коледж», м. Чернігів

Одним із напрямів удосконалення підготовки студентів у сучасному вищому навчальному закладі є введення в навчальний процес інтерактивних форм навчання.

Включення в систему традиційного навчання активних методів базується на результатах досліджень, згідно з якими в пам'яті людини відбивається до 10% того, що вона читає, до 20% того, що чує, до 30% того, що бачить, до 50% того, що бачить і чує, до 70% того, що говорить, і до 90% того, що говорить і робить [1].

Інтерактивне навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації, чим сприяє ефективному формуванню навичок і вмінь, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії на занятті. Під час інтерактивного навчання студенти вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, приймати продумані рішення [2].

Освоювати норми професійних та соціальних взаємодій допомагає ділова гра: розвивається мислення, підвищується рівень професійної компетентності, формуються навички взаємодії та управління людьми, колегіальність, уміння керувати та узгоджувати рішення [1].

Особливого значення надаємо діловим іграм у форматі «ПАЦІЄНТ – ЛІКАР», які підвищують мотивацію студента до практичного оволодіння

професійною діяльністю. В основу покладається принцип моделювання умов професійної діяльності шляхом вирішення різних ситуацій: прийом і обстеження хворого, постановка діагнозу, складання плану лікування тощо. Відпрацьовується можливість індивідуальної та групової оцінки діяльності учасників гри.

Привертає увагу метод конкурентних груп. Науковці підкреслюють, що виклад матеріалу, яке супроводжується застосуванням методу конкурентних груп, стимулює студентів до самостійного пошуку та аналізу нової інформації; дозволяє сформувати у студентів соціальні навички, вміння формулювати, висловлювати та аргументувати свою точку зору, поважати альтернативні ідеї, будувати конструктивні відносини в колективі та знаходити спільне розв'язання проблеми [3]. Такі заняття формують професійне мислення студентів, сприяють їхньому професійно-особистісному розвитку, стимулюванню навчально-пізнавальної активності, оволодінню навичками всебічного аналізу ситуацій, оперативному прийняттю рішення, вмінню аналізувати додаткову інформацію для уточнення вихідної ситуації, самостійності у прийнятті рішень, оволодінню практичним досвідом здобуття користі зі своїх і чужих помилок [4].

Особливістю проведення ділових ігор є психологічний настрій, попередня розмова зі студентами про необхідність набуття ними під час навчання поряд з професійними комунікативних навиків: ефективне формування практичних вмінь і навиків під час роботи в аудиторії згодом переноситься у лікувальний заклад.

У визначенні сучасного висококваліфікованого лікаря Всесвітня організація охорони здоров'я акцентує увагу на умінні медичного працівника спілкуватися [5]. Проблематика формування комунікативної взаємодії піднята ще в працях Гіппократа: йдеться про спілкування з колегами, пацієнтами на засадах високої моралі, гуманності, милосердя й усвідомлення цінності людського життя. І якщо в етичній моделі Гіппократа завойовується соціальна довіра пацієнта, то модель Парацельса – це визнання глибини душевних контактів пацієнта з лікарем і включення цих контактів в терапевтичний процес. Взірцем зв'язків між лікарем і пацієнтом повинна бути не лише соціально-моральна відповідальність, але і цілющість самого контакту лікаря і хворого [6].

Живе слово виконує не тільки функцію передачі інформації – воно формує переконаність, готовність до певних конкретних дій. Слово має магічний вплив. Абу Алі Хусейн ібн Сіна (Авіценна) був мудрим цілителем і він чудово розумів вплив слова в медичній практиці: «У лікаря є три інструменти – слово, рослина, ніж» [7]. Як бачимо, слово поставлене на перше місце.

Пройшли століття, але слово в його цілющому значенні залишилося в арсеналі найефективніших лікарських засобів. Не потрібно доводити, яку повагу і довіру відчувають пацієнти до лікаря, що володіє методом словесного переконання, сила якого часом не може зрівнятися з дією навіть найефективніших медикаментозних засобів. Комунікативна компетентність є професійно значимою характеристикою медичного працівника. Враження на студентів справляє висловлювання В.М. Бехтерева, видатного психіатра, невролога, фізіолога, психолога, основоположника рефлексології: «Якщо хворому після розмови з лікарем не стало легше, то це не лікар» [8]. На набуття комунікативних навиків орієнтують інтерактивні методи навчання.

У кожного викладача є особисті підходи, методи і прийоми, напрацьовані протягом часу. Не викликає заперечення: сучасне заняття – це вірність традиціям + інновації; проте, використання інтерактивних методів не можна перетворювати на самоціль.

Питання вибору структури заняття потребує ретельного обмірковування і врахування таких умов: змісту навчального матеріалу, місця конкретного заняття в системі занять з певної теми, дидактичних можливостей і функцій різних методів та навчальних технологій [2]. Навіть при вивченні однієї теми у різних групах не можна побудувати заняття однаково. Тобто спочатку викладач визначає, що планує зробити, а потім – як і якими засобами.

Список використаних джерел:

1. Горб-Гаврильченко І.В. Актуальні методи формування клінічного мислення у студентів-стоматологів. *Стоматологія Придніпров'я* : зб. наук. пр. П'ятої (V) Міжн. наук.-практ. конф. Дніпро; ДЗ «ДМА МОЗУ», 2019. С. 49-51.
2. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібн. К.: А.С.К., 2004. 192 с.
3. Горб-Гаврильченко І.В. Роль делової гри в формуванні клінічного мислення і комунікативних навиків у майбутніх лікарів-стоматологів. *Український стоматологічний альманах*. 2016. № 3 (том 1). С. 104-106.
4. Серих Н.О., Волкова О.М. Застосування інтерактивних методів навчання у вивченні медичної паразитології. URL: <http://www.mif-ua.com/archive/article/44928> (дата звернення 18.03.2023).
5. Мікаелян В.В. Формування професійно-мовленнєвої компетентності студентів медичного університету як запорука успішної медичної практики. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія*. 2017. Випуск 52.

С. 108 – 112. URL: <http://93.183.203.244:80/xmlui/handle/123456789/2383> (дата звернення 18.03.2023).

6. Попіль Б.А., Попіль М.І. Біомедична етика як сучасна форма регулювання медичної діяльності. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/other/30oct2018/30.pdf> (дата звернення 18.03.2023).

7. Бурлуцький А. Ораторське мистецтво – необхідна, але складна творчість. URL: <http://knukim.edu.ua/andriy-burlutskiy-oratorske-mistetstvo-neobhidna-ale-skladna-tvorchist/> (дата звернення 18.03.2023).

8. Психологія спілкування. URL: https://pidru4niki.com/12590605/psihologiya/slovo_likarya_vidvertist_hvorim (дата звернення 18.03.2023).

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ (НА ПРИКЛАДІ ПЛАТФОРМИ MOODLE)

Голубенко Антоніна Володимирівна,

методист

Навчально-методичного кабінету професійно-технічної освіти
у Житомирській області, м. Житомир

Унеможливлення очного навчання у зв'язку з пандемією COVID-19, а згодом і війною в Україні, стало справжнім викликом для українських освітян та поштовхом до вимушеного переходу на дистанційне навчання як єдину доступну форму в системі освіти. Активне упровадження сучасних цифрових технологій у сферу освіти розкриває широкі можливості для розвитку процесів, пов'язаних із дистанційним навчанням. Використання інтернету як ресурсу інформації та вебзастосунків як засобів організації давно вже стало невід'ємною частиною налаштування системи освітнього процесу закладів освіти, без яких вона немислима.

Саме технічний потенціал сучасних цифрових технологій допомагає реалізувати одну з головних переваг дистанційного навчання – навчання на відстані, а створення у закладі освіти відповідної матеріально-технічної бази дозволяє досягати значного ефекту у цьому напрямі. Головною умовою є наявність та розробка комплексно-методичного забезпечення для відповідної роботи зі здобувачами освіти. Продуктивність дистанційного навчання значною мірою залежить від рівня цифровізації викладачів, майстрів виробничого навчання і здобувачів освіти.

За результатами створення та апробації інтернет-платформи онлайн-курсів при НМК ПТО у Житомирській області для педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти підготовлено ряд методичних рекомендацій щодо розроблення курсів дистанційного навчання. Основний акцент зроблено на побудові структури та організації курсу, формулюванні мети відповідно до освітніх стандартів, виборі й підготовці засобів інформації, змісті навчально-методичних матеріалів, алгоритмі впровадження курсу тощо.

Загальні відомості про курс або передмова передують курсу та має ознайомчий характер. Здобувач освіти має змогу ознайомитися з назвою, метою, обсягом та тривалістю вивчення курсу, результатами навчання, вимогами до слухачів і коротким описом організації навчання у курсі.

Передмова виконує педагогічні та соціальні функції: мотивує слухача, привертає увагу, збуджує інтерес, пов'язує зміст навчання зі структурою знань, активізує до соціального та комунікативного навчання, встановлює віртуальні соціальні зв'язки між тьютором й учасниками курсу тощо.

Обов'язковим модулем у структурі дистанційного курсу є «Загальні відомості про курс». Він містить:

- презентацію курсу (короткий опис);
- інформацію щодо авторів курсу (характеристика викладача як особистості);
- інформацію щодо тьютора (його контакти);
- новини, календар подій;
- правила мережевого етикету;
- форум взаємодопомоги;
- глосарій (термінологічний словник);
- джерела інформації;
- програму курсу (навчальні програми, навчально-тематичні плани, розклади занять, методичні рекомендації щодо послідовності виконання завдань, особливостей контролю тощо);
- основні складові курсу.

Важливою умовою створення дистанційного курсу є формулювання чітко поставленої мети. Адже мета – це усвідомлення кінцевого результату, на який спрямована дія. Для того, щоб визначити мету курсу, необхідно:

- вибрати перелік компетентностей з освітнього стандарту, які формуватиме курс в окремому навчальному тижні чи занятті відповідно до визначеної теми;
- означити результат навчальної діяльності, який демонструватиме показник компетентності;

- визначити завдання відповідно до результатів навчальної діяльності;
- перерахувати завдання, де кінцевий результат діяльності буде демонструвати необхідні показники компетентностей.

Також у дистанційному курсі необхідно продумати кілька моментів, що допомагатимуть слухачеві керувати своєю самостійною освітою: поставлена чітка мета, доведення планування, терміни, правила, рекомендації, можливість спілкування, підтримка, навігація, адаптація, мотивація, оцінка тощо.

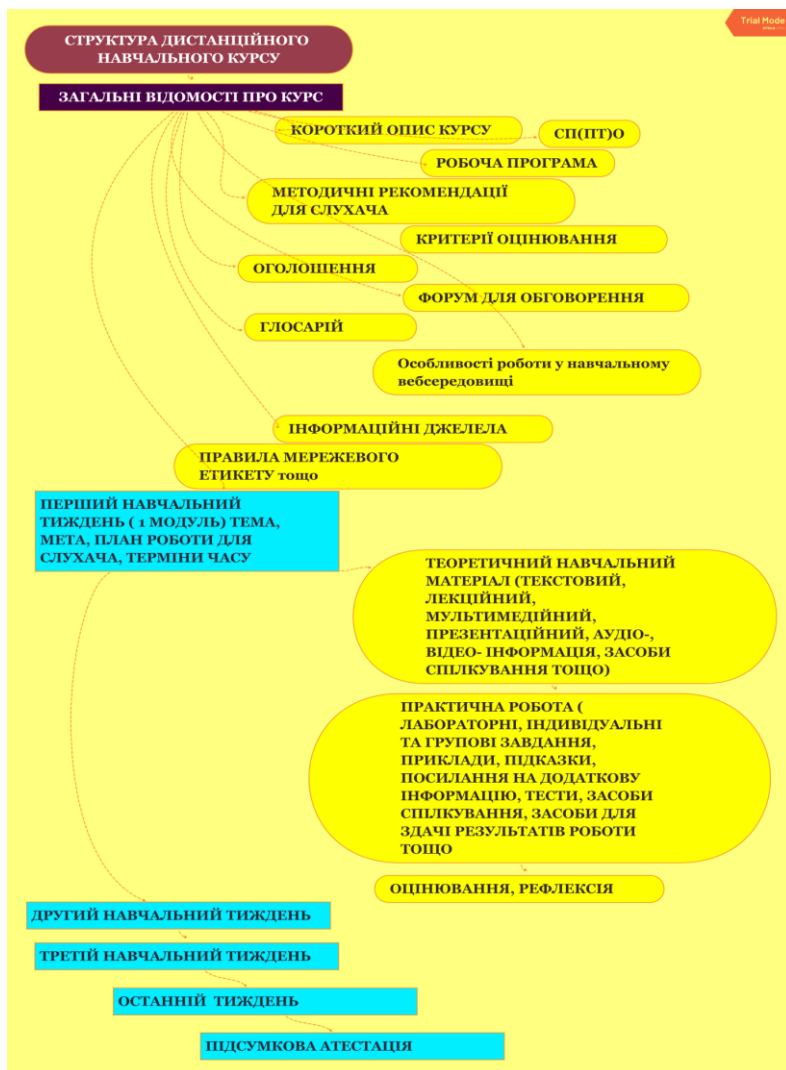

Рис. 1. Орієнтовна модель дистанційного курсу

Після визначення послідовності розкриття змісту навчального матеріалу можна розпочинати його первинну організацію:

- завантажуючи навчальний матеріал, потрібно декілька разів його перевірити самому чи довірити колегам для того, щоб уникнути помилок;
- особливу увагу звернути на логічну послідовність та зв'язки між елементами контенту;
- переконатися, що всі елементи курсу на своєму місці, методичні

пояснення до них зрозумілі для слухачів;

- забезпечити відповідність повноти змісту й рівня детальності курсу зазначеній меті та цілям;

- адаптувати курс до рівня розуміння аудиторії слухачів;

- наповнити дистанційний курс таблицями, малюнками, інфографікою, відео, елементами навігації, описами, прикладами, зразками, вступною частиною, послідовними завданнями, запитаннями, узагальненнями, підказками, посиланнями, цитатами та позначками – це зробить зміст курсу привабливим і цікавим для слухача, допоможе краще зрозуміти інформацію за відсутності безпосереднього контакту з тьютором;

- зміст навчального матеріалу повинен стимулювати мотивацію слухача;

- обсяг матеріалу – визначальний фактор, що пропорційно впливає на навчальне навантаження.

В дистанційних курсах зовнішній контроль обмежений, тобто важко прорахувати час, за який слухач самостійно опрацює матеріал. Обсяг матеріалу може змінюватись під впливом зовнішніх чинників: рівень аудиторії, зміни стандартів тощо. Остаточно визначитись допоможе досвід використання – апробація курсу.

Платформа Moodle – безкоштовна відкрита система управління дистанційним навчанням, що дозволяє використовувати широкий набір інструментів для освітньої взаємодії викладача та здобувача освіти і передбачає:

- доставку слухачам навчальних матеріалів, посилань на відео та додаткову інформацію тощо (в системі управління навчанням Moodle оформлення текстової інформації здійснюється у ресурсах «Книга», «Сторінка», «Лекція»);

- забезпечення необхідної адаптації (вхідне тестування, форум для обговорення, чати, налагодження взаємозв'язків між учасниками курсу, рекомендації, новини, плани тощо);

- мотивацію впродовж усього процесу (діяльнісний підхід, оцінювання, навчальні ігри, міні-заняття, підказки, зразки, «вагома нагорода» у разі успішного виконання завдань курсу тощо);

- інтерактивну взаємодію слухачів і тьютора – це необхідна послуга дистанційного навчання, яка реалізує аспект активного навчання (заохочення учасників курсу до взаємодопомоги у форумах, робота у групах);

- організацію самостійної роботи слухача щодо засвоєння навчального матеріалу (приклади, зразки виконаних практичних робіт, рекомендації, вказівки, плани тощо);

- контроль знань, умінь і навичок та самооцінювання слухачів (попереднє, проміжне, заключне тестове опитування, питання для

самоконтролю, оцінювання відеозвітів, надісланих файлів виконаних практичних робіт тощо);

- технічну підтримку дистанційного навчання (наявність адміністратора, тьютора, верстальника контенту, розробника, автора курсу);

- гнучкість змісту (можливо також проведення попереднього тестування, за результатами якого слухачі отримуватимуть індивідуальні завдання).

Важливо, щоб дистанційний курс навчання мав комплексну структуру, яка створює умови для успішного навчання.

Вибір та підготовка засобів інформації впливає на:

- удосконалення традиційних навчальних матеріалів;
- глибину сприйняття інформації, її розуміння;
- якість та швидкість засвоєння запропонованого навчального матеріалу;
- час застосування отриманих знань у практичній роботі;
- мотивацію навчання (у т.ч. спілкування у курсі).

Все це визначає результат навчання.

Засоби можна об'єднати в декілька категорій:

1) Роз'яснювальні (теоретичний, лекційний матеріал покликаний пояснювати, вчити, зацікавлювати). Функції: представлення, демонстрація інформації (в системі управління навчанням Moodle для цього краще підійдуть інструменти «Лекція» та «Книга»). Потрібно використовувати файли різних форматів, створених на ПК, посилання на відео, ігри, приклади тощо. Для запобігання лінійності інформації в цих елементах доцільно використовувати малюнки, ілюстрації, схеми, діаграми, цитати, вислови, посилання на відео тощо.

2) Інтерактивні (закликають слухача до дії). Функції: співпраця у групі, зв'язок тьютора зі слухачем чи між всіма учасниками курсу, ведення діалогу. Використовуються можливості транспортування інформації, ігри, квести тощо (в системі управління навчанням Moodle для цього підходять інструменти «Форум», «Семінар», «Чат», «Глосарій»);

3) Адаптивні (покликані пристосувати курс до можливостей аудиторії). Функції: забезпечення гнучкості змісту навчальної інформації та освітніх послуг (в системі управління навчанням Moodle для цього підходять інструменти: «Форум», «Тест», «Чат», «Сторінка», «Завдання», «Зворотний зв'язок», «Обстеження»). Це особливий вид взаємодії учасників курсу, який призначений для наближення рівня викладання навчальної інформації до рівня пізнавальних можливостей слухачів. Це можуть бути засоби для регулювання процесу навчання: діалог, консультації, оголошення, новини, посилання, помічники для слабозрячих, оцінювання, мотиватори, роз'яснювальні рекомендації у тексті, завдання різної складності;

4) Контролюючі (виявлення рівня засвоєння навчальної інформації слухачем). Функції: аналіз якості наданих освітніх послуг та навчально-методичних матеріалів у дистанційному курсі (в системі управління навчанням Moodle можна використати інструменти: «Форум», «Тест», «Завдання», «Зворотний зв'язок», «Обстеження»).

Використання «зовнішніх» навчальних ресурсів викликає необхідність складання з їхніми авторами угод відносно прав використання інтелектуальної власності, дотримання правил академічної доброчесності.

Зміст навчально-методичних матеріалів

Текст – основний структурний елемент підручника, в тому числі електронного. При викладі текстової навчальної інформації у своє навчальне вебсередовище необхідно звернути увагу на:

- відповідність навчальній програмі, освітньому стандарту;
- відповідність меті;
- логічність (смілова послідовність інформації) організації змісту;
- доступність, ясність, конкретність, об'єктивність,
- проблемність, міждисциплінарність та енциклопедичність;
- наявність реальних форм контролю засвоєння здобувачем освіти інформації та зворотних зв'язків;
- гнучкість складності відповідно до здібностей, особливостей та можливостей слухачів.

Значну роль у придатності тексту до використання відіграють не тільки його змістове наповнення, а й організація. Розміщення текстового теоретичного матеріалу (лекція, підручник, посібник) на платформі рекомендується робити багаторівневим.

Основні принципи розробки структури окремої лекції:

1. Наявність титульної сторінки, анотації, вступу.
2. Розбивка інформаційного матеріалу на коротенькі блоки за окремими питаннями (темами, підтемами), в яких можуть бути розміщені: цілі, ключові слова, методичні рекомендації щодо роботи з темою, виклад основного матеріалу, малюнки, схеми, питання для самоконтролю, посилання на відеозаписи, практичні й тестові завдання для самостійної роботи тощо.
3. Логічно розташовані посилання на довідкові матеріали.
4. Передбачені інструменти співробітництва з тьютором чи іншими учасниками курсу (наприклад, у лекції передбачено обговорення інформації у форумі).
5. Налаштована навігація.

Сьогодні сучасну систему освіти критикує кожний. У чому ж проблеми? Чому вона не виконує в повній мірі покладені на неї обов'язки? Можливо

відповіддю є те, що така система формувалась у минулому, коли швидкість зміни інформації була повільнішою і педагогу необхідно було просто відтворити інформацію такою, якою він її отримував. Тобто вона зберігалась дуже довго незмінною.

Зараз інша епоха. Кожного дня відбуваються наукові відкриття, з'являються нові пристрої і технології, виникають професії. Зрозуміло, що систему освіти необхідно якимось чином пристосовувати до нових умов, тому в світі все більшої популярності набуває абсолютно новий формат отримання знань – мікронавчання, яке полягає у вивченні окремих, невеликих розділів або короткостроковому навчанні, освіті і підготовці кадрів. Найчастіше цей термін використовується в області електронного навчання (E-learning) і суміжних областях як принципово нова парадигма процесів навчання в опосередкованих середовищах на макрорівнях.

Це новий формат освіти, що пропонує розбити процес отримання знань на дуже короткі інтервальні заняття. Вони можуть тривати від однієї до п'яти хвилин, протягом яких слухач отримує нову інформацію, відповідає на контрольні питання або повторює пройдений матеріал.

Слід пам'ятати, що самостійне опрацювання матеріалу здобувачами освіти триває довше, аніж виклад цього матеріалу педагогом. Варто скоротити, наскільки це можливо, обсяг матеріалу. Виконання практичних завдань відбувається дистанційно в асинхронному чи синхронному режимах.

У курсі дистанційного навчання ефективно використовувати діяльнісний підхід, що забезпечує спрямованість освітнього процесу на розвиток ключових компетентностей, наскрізних умінь особистості, застосування теоретичних знань на практиці, формування здібностей до самоосвіти й командної роботи, успішну інтеграцію в соціум і професійну самореалізацію.

Показники діяльнісного підходу:

- групова та колективна співпраця;
- різноманітність форм навчальної діяльності;
- заохочення до організації самостійної роботи, вироблення алгоритмів самонавчання, розвиток умінь самостійно здобувати знання: шукати інформацію, вирішувати проблеми, досліджувати, експериментувати;
- гнучкість рівнів завдань;
- домінування практичних робіт;
- наявність схем, графіків, прикладів, зразків, акцентів, тез тощо.

Завданнями педагога при діяльнісному підході є зацікавлення, мотивація, визначення проблеми, правильна постановка завдань та організація самостійної діяльності слухача.

Інакше кажучи, у дистанційному курсі діяльнісний підхід можна

використовувати при розробленні практичних завдань у чатах, форумах, де розміщується опис досить нескладної, звичайної проблемної ситуації і шляхи її вирішення. У якості завдання слухачу пропонують близьку до описаної проблему та пропонують засоби зв'язку з тьютором і між слухачами, що полегшує подолання труднощів. Також можна скористатись кейс-методом та методом проекту.

Контрольні заходи з навчальної дисципліни (предмета) при здійсненні підготовки фахівців за дистанційним форматом навчання включають проміжний (тематичний, модульний), підсумковий та інші види контролю знань, умінь та навичок, набутих здобувачем освіти у процесі навчання. Основною формою вхідного, поточного та рубіжного контролю є тестування. Велика кількість цифрових інструментів дозволяє створити питання різних типів: множинний вибір, правильно/неправильно, на відповідність, коротка відповідь, числовий, есе, вбудовані відповіді (пропущені слова), визначити пропущені слова, відповідність коротких випадкових відповідей, перетягування в тексті, перетягування маркерів, перетягування на картинку, розрахунковий, розрахунковий з множинним вибором, простий розрахунковий, опис.

Тести можуть вирішувати завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю або використовуватися як тренажери.

Лабораторні заняття проводяться очно у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях або дистанційно з використанням відповідних віртуальних тренажерів і лабораторій.

Важливою складовою дистанційного курсу є налагодження та підтримка зворотного зв'язку, рефлексія. Рекомендовано здійснювати рефлексію щодо вихідної діяльності до кожного навчального тижня (теми) дистанційного курсу (в системі управління Moodle можна використати інструменти: «Зворотний зв'язок», «Форум», «Чат», «Завдання», «Обстеження»). Налагоджене спілкування у курсі є запорукою якісного набуття знань.

Якісне тьюторство передбачає виконання наступних обов'язків:

- регулярне спілкування зі своїми слухачами;
- представлення детального навчального плану та підготовка щотижневих інструкцій для роботи групи і кожного слухача, відповідно до рівня їх досягнень;
- надсилання повідомлень, які містять інструкції, добре структуровані та не мають помилок;
- використання особистих та професійних прикладів для стимулювання дискусій;
- спілкування у доброму тоні (дружньо, ввічливо, професійно);
- взаємодія з різними слухачами, додаткова робота з тими, хто уникає

занять;

- швидка реакція (протягом 24 годин) на питання слухачів, надання змістовних відповідей з наведенням прикладів чи коментарів;
- демонстрація ентузіазму стосовно навчального процесу і зацікавленості до кожного слухача;
- спостереження за роботою групи та підтримка (заохочення) сумісної діяльності;
- пошук на основі коментарів слухачів конструктивних шляхів навчальної діяльності, використання проблемних питань для підтримки та активізації діалогу;
- зосередження та підтримка уваги групи на дискусійних питаннях і контролі, особливо при аналізі його результатів;
- своєчасна підтримка зворотного зв'язку за визначеним планом, деталізація та надання конструктивних коментарів до листів або практичних розробок слухачів.

Сучасні організаційні та технічні умови закладів П(ПТ)О дають змогу здійснювати дистанційне професійне навчання кваліфікованих робітників лише за окремими елементами, переважно у теоретичній складовій освітнього процесу (загальнопрофесійній і професійно-теоретичній підготовках). Організувати професійно-практичну підготовку за дистанційною формою навчання можливо лише частково або з окремих професій, з яких можна здійснити формування й розвиток професійних умінь і навичок дистанційно, які не потребують складних організаційних, технічних і технологічних умов.

Отже, дистанційне професійне навчання в підготовці кваліфікованих робітників, беззаперечно, є перспективним напрямом у сучасній П(ПТ)О, адже уможлиблює розв'язання комплексу соціально-економічних питань; забезпечення доступності до освіти і навчання, зокрема інклюзивного, безперервного навчання, навчання дорослих, підвищення кваліфікації без відриву від виробництва; об'єднання світового інформаційного, інтелектуального, творчого та науково-педагогічного потенціалу.

Список використаних джерел:

1. Биков В. Ю., Кухаренко В. М., Сиротенко Н. Г., Рибалко О. В., Богачков Ю. М. Технологія створення дистанційного курсу / За ред. В. Ю. Бикова та В. М. Кухаренка Київ : Міленіум, 2008. 324 с. URL : http://dl.khpi.edu.ua/pluginfile.php/29481/mod_resource/content/1/TCDK-Kuxarenko_PDF.pdf (дата звернення 13.03.2023 р.).

2. Дистанційне навчання в системі професійно-технічної освіти : монографія / В. В. Ягупов, Л. М. Петренко, С. Г. Кравець та ін.; за наук. ред.

В. В. Ягупова. Житомир : Полісся, 2019. 234 с. URL : https://lib.iitta.gov.ua/723483/1/%D0%94%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%86_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf (дата звернення 13.03.2023 р.).

3. Екстрене дистанційне навчання в Україні : монографія / за ред. В. М. Кухаренка, В. В. Бондаренка. Харків : КП «Міська друкарня», 2020. 409 с. URL: https://duan.edu.ua/images/News/UA/Departments/Management/2020/monograph_ekstr_dyst_navch.pdf (дата звернення 13.03.2023 р.).

4. Заїка А. О. Особливості впровадження цифрових технологій в освітній процес закладів професійної (професійно-технічної) освіти в умовах дистанційного навчання. *Вісн. Глухів. нац. пед. ун-ту ім. Олександра Довженка. Педагогічні науки* : зб. наук. пр. 2021. Вип. 1. С. 239-249. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2021_1_29 (дата звернення 15.03.2023 р.).

5. Кухаренко В. М. Тьютор дистанційного та змішаного навчання : навч. посібник. 2019. 307 с. URL : <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPIPress/42981> (дата звернення 14.03.2023 р.).

6. Майборода Л. А. Зміст та способи реалізації елементів дистанційного професійного навчання у підготовці кваліфікованих робітників ПТНЗ. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/706906/1/Mayboroda11.pdf> (дата звернення 14.03.2023 р.).

7. Майборода Л. Методика використання елементів дистанційного навчання у процесі теоретичної підготовки кваліфікованих робітників. *Наук. вісн. ін-ту проф.-техн. освіти НАПН України. Професійна педагогіка* : зб. наук. пр. / Ін-т проф.-техн. освіти НАПН України. Київ, 2018. № 16. С. 115-121. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvipto_2018_16_21 (дата звернення 14.03.2023 р.).

8. Петренко Л. М. Організаційні методи дистанційного навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Сучасні інформ. технології та інновац. методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. / Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. Київ, 2018. Вип. 50. С. 151-156. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/mitimpt_2018_50_30 (дата звернення 13.03.2023 р.).

9. Петренко Л. М. Теоретико-методологічні підходи до забезпечення дистанційного навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Вісн. Глухів. нац. пед. ун-ту ім. Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки*: зб. наук. пр. / Глухів. нац. пед. ун-т ім. Олександра Довженка. Глухів, 2018. Вип. 2(2). С. 90-96. URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2018_2\(2\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2018_2(2)_14) (дата звернення 13.03.2023 р.).

10. Полотай О. І., Кухарська Н. П. Розроблення електронних курсів у віртуальному навчальному середовищі ЛДУ БЖД. Методичний посібник.

Львів : ЛДУБЖД, 2020. 172 с. URL :
<https://books.ldubgd.edu.ua/index.php/ed/catalog/download/114/78/346-1?inline=1>
(дата звернення 15.03.2022 р.).

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ОПЕРАЦІЙНІ СИСТЕМИ»

Горбенко Антоніна Андріївна,

викладач

Київського професійно-педагогічного фахового коледжу
імені Антона Макаренка, м. Київ

Сьогодні, коли будь-яку інформацію можна легко знайти в інтернеті, педагог як ніколи раніше повинен бути в курсі сучасних трендів викладання дисципліни яку викладає. Він повинен навчати досягати поставлених цілей. Це означає, що педагог повинен постійно стежити за новинками в області своєї науки та використовувати їх для постійного покращення своєї практики.

Цифрові інструменти є корисними при вивченні дисципліни «Операційні системи», так як вони допомагають викладачам та студентам поліпшити процес навчання.

Метою статті є аналіз використання цифрових інструментів при викладанні дисципліни «Операційні системи» для розвитку фахових компетентностей майбутніх фахівців у сфері ІТ.

Розглянемо основні цифрові інструменти, які можуть бути використані при вивченні дисципліни «Операційні системи».

Презентації та відеоуроки допомагають здобувачам освіти швидше засвоїти нову інформацію та концепції, візуалізуючи навчальний матеріал.

Термін «візуалізація» трактується як специфічна категорія дидактики, «яка має складнішу структуру, ніж традиційне поняття «наочність», оскільки вона додатково включає систему дій викладача по конструюванню образу предметів чи явищ, які вивчаються, і тому основним призначенням візуалізації є включення механізмів уяви, встановлення і закріплення асоціативних зв'язків між зоровими образами і характером основних понять» [3, с. 50].

Візуалізація використовується як під час викладення лекційного матеріалу, так і при виконанні студентами практичних завдань. Основними прийомами візуалізації знань під час занять стали мультимедійні презентації, діаграми, схеми, зображення, таблиці, ментальні карти. Чільне місце займають мультимедійні презентації, які поєднують у собі вищезазначені прийоми.

Основним цифровим інструментом (засобом) створення презентацій став Microsoft PowerPoint. Меншою мірою для підготовки презентацій використовувався програмний засіб Canva (<https://www.canva.com>) [4].

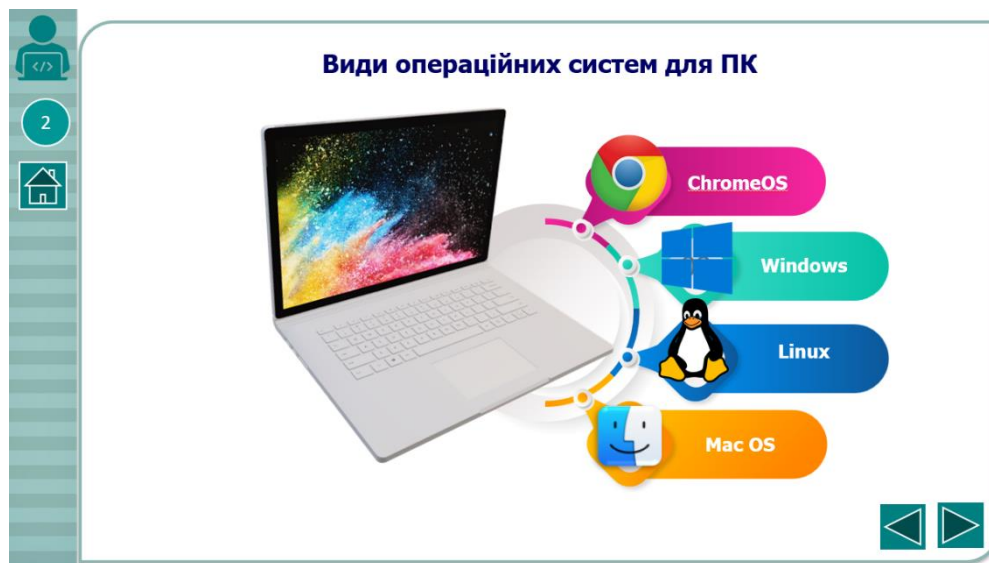

Рис. 1. Презентація, розроблена в Microsoft PowerPoint

В навчальних цілях використовують також симулятори. Симулятори – це програмні та апаратні засоби, що створюють враження дійсності, відображаючи частину реальних явищ і властивостей у віртуальному середовищі.

Симулятори – дозволяють відтворювати багато процесів, пов'язаних з управлінням операційними системами та тестування програмних засобів. Студенти можуть пробувати свої дослідження в віртуальних середовищах і перевіряти працездатність різних програмних засобів на практиці.

Наприклад, для ознайомлення з роботою Chrome OS ефективним буде використання Chromebook Simulator від Google – це анімована та інтерактивна симуляція у вебпереглядачі, за допомогою якої можна дізнатися більше про навігацію в Chrome OS. Симулятор пропонує численні покрокові посібники, які допомагають ознайомитися з операційною системою.

Віртуальні машини – цінний засіб при розробці й тестуванні кросплатформних програм. Вони також використовуються для налагодження модулів ядра або самої операційної системи [4, с. 9].

Віртуальні машини – призначені для навчання користувачам практичним умовам роботи з операційними системами. Головними перевагами використання віртуальних машин для навчання є зручність та швидкість створення необхідної мережі для виконання певних завдань. Також їх можна адаптувати до будь-яких вимог користувачів. Віртуальні машини дозволяють користувачам працювати над безпечними копіями програм, що підвищує стійкість мережі і підтримує його цілодобову працездатність. При цьому

віртуальні машини є досить дорогими та потребують високоякісного обслуговування. Також вони мають ймовірність перевищення лімітів на використання системних ресурсів, що може привести до зниження продуктивності. Прикладами віртуальних машин для симуляції роботи операційних систем є: VirtualBox, VMWare, Parallels Desktop та ін.

Доречним є інтеграція в освітню компоненту відкритих цифрових освітніх ресурсів. За визначенням ЮНЕСКО «відкриті освітні ресурси – це навчальні та наукові ресурси, які існують у відкритому доступі або випущені під ліцензією, що дозволяє їх безкоштовне використання і модифікацію третіми особами» [1]. В Україні також поширений термін «масові відкриті онлайн-курси» або МВОК (англійською MOOC – massive (масовий, великий) open (відкритий, безкоштовний) online (онлайн) course (курс), під якими розуміють відкриту платформу, яка за сприянням визнаного фахівця в певній галузі інтегрує в собі не лише вільно доступні інтернет-ресурси, а й соціальні мережі, а також пропонує майданчик для активного спілкування великого числа студентів, які самоорганізують свою участь відповідно до власних цілей навчання та попередніх знань і навичок [2].

Так, за співпраці Міністерства освіти і науки України з лідерами ринку онлайн-навчання – платформами Coursera, Udemy, edX, стало можливим безкоштовне використання вебкурсів, в тому числі для вивчення дисципліни «Операційні системи».

Coursera співпрацює з більш, ніж 275 провідними університетами та компаніями, щоб надати людям і організаціям у всьому світі гнучке, доступне онлайн-навчання. Пропонує широкий спектр можливостей для навчання – від практичних проєктів і курсів до сертифікатів, готових для працевлаштування, і програм отримання ступеня [7].

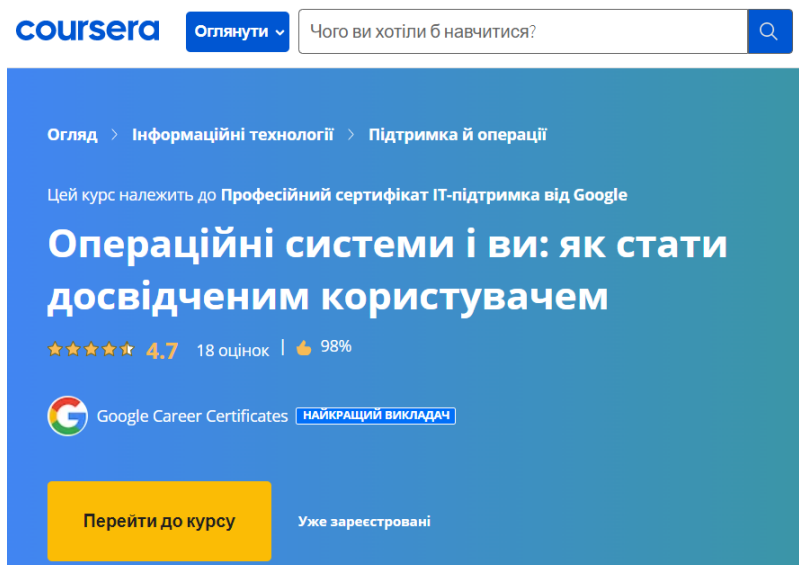

Рис. 2. Операційні системи і ви: як стати досвідченим користувачем

Платформа Udeyу має на меті допомагати організаціям усіх типів і розмірів підготуватися до майбутнього шляху, куди б він не вів. Колекція бізнес і технічних курсів допомагає компаніям, урядам і некомерційним організаціям йти далі, ставлячи навчання в центр своїх стратегій [8].

The screenshot shows the Udeyу website interface. At the top, there is a search bar with the text 'Шукайте будь-що' and a 'Udeyу Business' logo. Below the search bar, the breadcrumb path is 'Офісна продуктивність > Яблуко > Основи Mac'. The main heading is 'Основи Apple Mac - повний курс для початківців'. Below the heading, there is a description: 'Посібник для початківців з Apple Mac OS. Отримайте максимум від свого нового Apple Mac.' The course is marked as a 'Bestseller' with a 4.5-star rating from 1,806 reviews and 7,995 students. It was created by Colin Marcom and last updated in 11.2022. The language is English. Below the course details, there is a section titled 'Що ви дізнаєтесь' (What you will learn) with two bullet points: 'Студенти навчаться навігації в операційній системі Apple Mac OS' and 'Дізнайтеся корисні поради та підказки для підвищення продуктивності'.

Рис. 3. Основи Apple Mac – повний курс для початківців

edX – це платформа для освіти та навчання, заснована професорами Массачусетського технологічного інституту та Гарвардського університету, що має 3000+ онлайн-курсів, 300+ програм, і наразі в ній навчається 34+ мільйонів учнів [9].

The screenshot shows the edX website interface. At the top, there is a search bar with the text 'Чого ти хочеш навчитися?' and a search icon. Below the search bar, the breadcrumb path is 'Каталог > Курси інформатики > ПК з підтримкою інформаційних технологій (IT) IBM'. The main heading is 'Апаратне забезпечення та операційні системи'. Below the heading, there is a description: 'Цей курс допоможе вам розвинути навички встановлення та налаштування операційної системи та отримати досвід роботи з апаратними компонентами, включаючи материнську плату, центральний процесор, жорсткі диски тощо.' The course duration is 6 weeks (9-11 hours per week) and it is a self-paced course.

Рис. 4. Апаратне забезпечення та операційні системи

Prometheus – найбільша платформа онлайн-освіти в Україні. В партнерстві з найкращими лекторами, а також провідними компаніями та міжнародними організаціями, створюють онлайн-курси з найбільш популярних тем [10].

The screenshot shows the course page for 'Основи Linux' (Basics of Linux) on the Prometheus platform. The page includes the Prometheus logo, the course title, and a 'Переглянути курс' (View course) button. A section titled 'ПРО ЦЕЙ КУРС' (About this course) provides a brief description of the course content. On the right, there is a social media sharing section with icons for Twitter, Facebook, Telegram, and Email, along with course details: 'Початок занять' (Start of lessons) and 'Доступний постійно' (Available permanently), and 'Обсяг' (Volume) of '14 тижнів' (14 weeks).

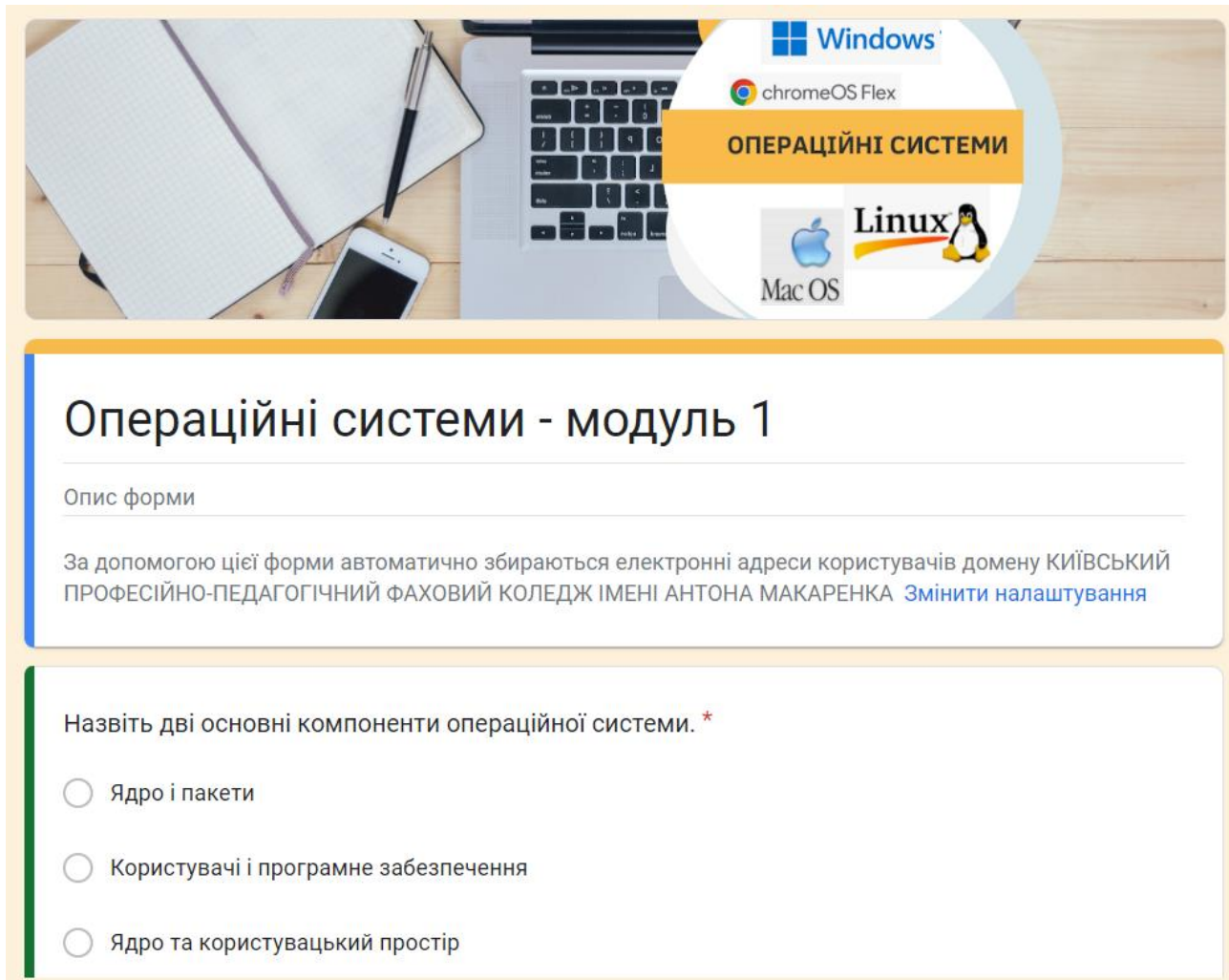
Рис. 5. Основи Linux

Для формувального оцінювання доцільно використовувати інтерактивні вправи на LearningApps.org.

The screenshot shows an interactive exercise on LearningApps.org titled 'Класифікація операційних систем' (Classification of operating systems). The exercise is a matching task where users drag labels to corresponding empty boxes. The labels are: 'Тип інтерфейсу користувача' (User interface type), 'Кількість користувачів, що працюють одночасно' (Number of simultaneous users), 'Кількість задач, виконуваних одночасно' (Number of simultaneous tasks), 'Кількість процесорів' (Number of processors), 'Розрядність' (Bitness), 'Тип пристроїв' (Device type), and 'Тип використання ресурсів' (Resource usage type).

Рис. 6. Інтерактивна вправа створена в LearningApps.org

Тестування для перевірки рівня знань здобувачів з дисципліни легко створити у Google Forms. Для цього потрібно перейти на сайт Google Forms та створити нову форму з питаннями. Коли форма готова, її надіслають студентам для проходження тестування. Після тестування потрібно переглянути результати та проаналізувати відповіді здобувачів освіти. Якщо робота організована в корпоративному Google Workspace for Education, то оцінки в Google Classroom можна перенести автоматично.

Windows
chromeOS Flex
ОПЕРАЦІЙНІ СИСТЕМИ
Linux
Mac OS

Операційні системи - модуль 1

Опис форми

За допомогою цієї форми автоматично збираються електронні адреси користувачів домену КИЇВСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ АНТОНА МАКАРЕНКА [Змінити налаштування](#)

Назвіть дві основні компоненти операційної системи. *

- Ядро і пакети
- Користувачі і програмне забезпечення
- Ядро та користувацький простір

Рис. 7. Тест створений в Google Forms

Використання цифрових інструментів при вивченні дисципліни «Операційні системи» полегшує процес, покращує ефективність навчання та дозволяє створювати більш інтерактивні заняття. Для прикладу, використання відеоуроків, інтерактивних вправ та програмних розробок допоможе студентам краще зрозуміти теорію, а також допоможе зацікавити їх до навчання. Крім того, обговорення інтернет-ресурсів, які стосуються даної теми, та інтеграція курсів міжнародних та українських навчальних платформ в освітній процес допоможе стимулювати здобувачів до самостійної роботи, дослідження та відкриттів. Таким чином, педагог повинен вміти використовувати цифрові

інструменти для поліпшення процесу навчання та створення найбільш оптимальної системи навчання для студентів.

Взагалі, на сьогоднішній день, інформаційні технології надають величезні можливості для викладачів і здобувачів освіти та удосконалення свого професійного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Sophie Touzé. Open Educational Resources in France: Overview, Perspectives and Recommendations. UNESCO Institute for Information Technologies in Education, 2014.

2. McAuley, B. Stewart, G. Siemens, and D. Cormier, The MOOC Model for Digital Practice. Created through funding received by the University of Prince Edward Island through the Social Sciences and Humanities Research Council's «Knowledge Synthesis Grants on the Digital Economy», 2010 (in English).

3. Бабич О., Семеніхіна О. До питання про співвідношення понять наочність і візуалізація. *Фізико-математична освіта*. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. № 2(3). С. 47-53.

4. Зайцев В. Г. Операційні системи. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2019. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29600/1/Operatsiini_systemy.pdf (дата звернення 25.02.2023).

5. Халецька Л. Цифрові інструменти візуалізації інформації у викладанні дисципліни «Міжнародна інформація та бізнес». *Історико-культурна спадщина: збереження, доступ, використання*: монографія / відп. ред. І. І. Тюрменко Київ : НАУ, 2021. С.224-239.

6. Chromebook Simulator. URL: <https://partnerdash.google.com/apps/simulator/chromebook#!=en> (дата звернення 25.02.2023).

7. Coursera. URL: <https://www.coursera.org/learn/os-power-user-ua>. (дата звернення 25.02.2023).

8. Udemy. URL: <https://www.udemy.com>. (дата звернення 25.02.2023).

9. edX. URL: <https://www.edx.org/learn/operating-systems#b92f28f8-dc0d-59e0-989f-ed7a4504eb8a>. (дата звернення 25.02.2023).

10. Prometheus. URL: <https://prometheus.org.ua/about-us> (дата звернення 25.02.2023).

ЗАСТОСУВАННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Громик Наталія Василівна,
майстер виробничого навчання
Державного навчального закладу
«Подільський центр професійно-технічної освіти»,
м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області

ДНЗ «Подільський центр професійно-технічної освіти» – потужна команда однодумців. У нас немає іншої альтернативи, як йти вперед, об'єднуючи потенціал педагогічного колективу навколо інноваційних прогресивних форм надання освітніх послуг. І все це задля якісної підготовки майбутнього конкурентоспроможного робітника, здатного до реалізації себе не тільки в Україні, а й на теренах європейських держав. Амбіції в нас прості: протягом двох-трьох років оновити і модернізувати навчально-виробничий процес закладу. Однією зі складових цієї роботи і буде подальше впровадження очно-дистанційної форми навчання. Змішана форма навчання давно поширена в світі і зарекомендувала себе як прогресивна педагогічна технологія ХХІ століття. Особливо актуальною вона стала сьогодні в умовах карантину та воєнного стану.

Очно-дистанційна (змішана) форма навчання в Центрі здійснюється згідно із чинним законодавством України, що регулює забезпечення якісної освіти, а також Статуту, Положення про дистанційну форму навчання у ДНЗ «Подільський центр професійно-технічної освіти».

Змішана форма навчання передбачає:

- поширення доступу учня до навчальних програм професійної (професійно-технічної) освіти з використанням сучасних інформаційних ресурсів;

- реалізації навчальних ресурсів Центру та підвищення якості навчання за рахунок оновлення методів навчання, в тому числі індивідуального підходу у навчанні;

- індивідуалізації процесу навчання у відповідності до потреб, особливостей і можливостей кожного учня, а також постійного розвитку особистості з метою подальшого самостійного навчання протягом життя.

Сьогодні неможливо стати справжнім робітником, фахівцем, спеціалістом без оволодіння новітніми комп'ютерними технологіями і навичками роботи в мережі Internet. Змішана форма навчання об'єднує в навчально-виробничому процесі традиційні педагогічні і нові телекомунікаційні технології, вона є

технологією, в якій в освітньому процесі використовуються кращі традиційні та інноваційні засоби; форми навчання, що базуються на комп'ютерних та телекомунікаційних технологіях.

Для цієї технології характерна висока якість підготовки фахівця та велика пізнавальна мотивація, що створюється мережею Internet. Змішана форма навчання характеризується високим професіоналізмом, прагненням до співробітництва, самоствердженням і високим рівнем комунікації з колегами.

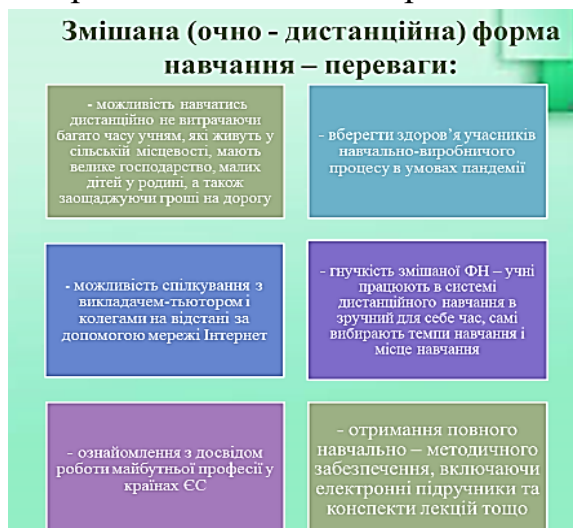

Рис.1 Змішана очно-заочна форма навчання-переваги

Актуальним у цей час складного соціально-економічного становища та війни в країні є впровадження ефективних систем та технологій навчання, що забезпечують підготовку професійно компетентних робітників з усіх професій на основі новітніх виробничих технологій з використанням сучасних матеріалів, інструментів, пристроїв тощо.

Створюється сучасне дидактичне забезпечення з усіх професій, які базуються на нових стандартах професійної (професійно-технічної) освіти на модульно-компетентнісній основі.

Рис.2. Сучасне дидактичне середовище

Вищезазначеним вимогам найбільшою мірою відповідає модульна система навчання, що передбачає інтеграцію змісту суміжних предметів (креслення, матеріалознавства, охорони праці, технології виробництва).

Особливість технологій модульного навчання, яка була запроваджена в освітньому закладі, полягає в наступному: при розробці змісту конкретних дидактичних модулів, модульних одиниць, елементів передбачається формування не лише професійних знань, умінь, навичок, але й розвиток економічного, екологічного мислення, умінь підприємницької діяльності з застосуванням проблемно-розвивальних педагогічних технологій.

Рис.3. Технології модульного навчання

З кожного модуля створюються електронні навчально-методичні комплекти, які включають: методичні розробки уроків з електронними плакатами, відеороликами, мультимедійними презентаціями, електронними конспектами лекцій, майстер-класами; електронні дидактичні демонстраційні матеріали (презентації, схеми, відео- й аудіозаписи тощо), призначені для супроводу навчально-виробничого процесу тощо.

В основу організації змішаної форми навчально-виробничого процесу покладено цілеспрямовану та контрольовану роботу між викладачем-тьютором і учнем та його інтенсивну самостійну роботу.

Центр пропонує змішану форму навчання учням всіх професій.

Змішана форма навчання в силу своєї специфіки склала вже конкуренцію традиційним формам навчання і має свої переваги:

- вберегти здоров'я учасників навчально-виробничого процесу в умовах пандемії та воєнного стану;
- можливість навчатись дистанційно, не витрачаючи багато часу, учням, які живуть у сільській місцевості або мають велике господарство чи малих дітей у родині, а також заощаджуючи гроші на дорогу;

- гнучкість змішаної форми – учні працюють в системі дистанційного навчання в зручний для себе час, самі вибирають темпи навчання і місце навчання;

- отримання повного навчально-методичного забезпечення, включаючи електронні підручники та конспекти лекцій тощо;

- можливість спілкування з викладачем-тьютором і колегами на відстані за допомогою мережі «Інтернет»;

- ознайомлення з досвідом роботи майбутньої професії у країнах ЄС.

Чому дистанційна форма очна? Професійно-практична підготовка здійснюється очно у вигляді виробничого навчання, виробничої, переддипломної (передвипускної) практики і проводиться у навчально-виробничих майстернях, у навчально-виробничих підрозділах, а також на робочих місцях на виробництві та в сфері послуг.

Які ресурси для цього є в нашому закладі? Сильний кадровий потенціал наших колег-управлінців – заступників, старших майстрів, методистів. З ранку ми зустрічаємось, поговорили, домовились – до вечора зробили. Схема дуже проста і вона дієва. Далі безпосередньо виконавці – викладачі-тьютори, деякі з яких навчалися на курсах дистанційного навчання і створили свої блоги, на яких розміщений весь комплексно-методичний супровід змішаної форми навчання.

Очна форма дозволяє проводити уроки виробничого навчання безпосередньо на робочому місці, навчати майбутніх будівельників ремонту, утепленню, енергозбереженню будівель, майстер-класи, уроки теоретичного навчання за допомогою ситуативних завдань.

Засвоєння теоретичного матеріалу та відпрацювання трудових прийомів офлайн активізує пізнавальну діяльність учнів, які виконують ситуативні завдання, а згодом і самі їх моделюють.

З навчальних модулів викладачами усіх спеціальностей розроблено електронні плакати, опорні плани-конспекти уроків професійно-теоретичної підготовки за інноваційними педагогічними технологіями: брейн-ринги, уроки-ділові ігри, сценарії тижнів професій тощо.

Впровадження в навчальний процес закладу П(ПТ)О сучасних виробничих технологій та технологій ІКТ стає важливим засобом підвищення якості професійної (професійно-технічної) освіти, формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників. Застосування сучасних підходів до організації навчально-виробничого процесу дає позитивний вплив на процес засвоєння навчального матеріалу, сприяє формуванню пізнавального інтересу та зацікавленості в учнів до предметів та професії в цілому.

Список використаних джерел:

1. Актуальні проблеми педагогіки: методологія, теорія и практика: зб. наук. праць. Горлівка: Вид-во ГДПІМ, 2004. Вип. 1. 214с.
2. Биков В.Ю. Інноваційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології. Київ: Атака. 2006. 252 с.
3. Жук Ю. О. Комп'ютерно-орієнтовані засоби навчання у професійній освіті. *Управління якістю проф. освіти*: зб. наук. Праць. Донецьк, Укр. інж.-пед. академія. 2001. С. 273-275.
4. Інноваційні педагогічні технології навчання професії: монографія / А.С. Нікуліна, Ю.Б. Максименко, Г.Б. Матвеев ; за ред. А.С. Нікуліної. Донецьк: ДПО ІПП, 2005. 385 с.
5. Щербак О. І. Педагог професійного навчання. *Енциклопедія освіти* / головний ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – ВИКЛИК ПЕРЕХІДНОЇ ЕПОХИ

Грон Вікторія Віталіївна,

кандидат історичних наук,

викладач іноземної мови та історії

Державного навчального закладу

«Черкаський професійний ліцей», м. Черкаси

«Що розумне, те дійсне, і що дійсне, те розумне»

Георг Вільгельм Фрідріх Гегель

Феномен дистанційного навчання виник і розвивається у повній відповідності до принципів детермінізму саме у той період людської історії, коли й мав би виникнути – на перетині відповідних технічних можливостей і нагальних потреб соціуму. Іншими словами, йдеться про відображення в освітній сфері стадіального переходу світової економічної системи в постіндустріальну фазу на тлі перманентної мінливості матеріальних, культурно-духовних та інформаційних факторів зовнішнього середовища.

Як відомо, принциповою перевагою дистанційної форми навчання є можливість здобувача отримувати знання у синхронному режимі без фізичного перебування в стінах навчального закладу. Недоліки також відомі: 1) недостатність технічного та методичного забезпечення; 2) недостатність оволодіння викладацьким складом новими кваліфікаційними навичками та дидактичним інструментарієм; 3) недостатність чи відсутність візуального й емоційного контакту між учасниками освітнього процесу [1].

Втім за сухими формулюваннями криється значно складніша ситуація, оскільки в кожній з вищезгаданих проблем запаковано цілий комплекс нез'ясованих чи недостатньо з'ясованих питань. Таким чином, мета даної розвідки полягає у дослідженні неврахованих (мейнстрімом) факторів ризику щодо повсюдного запровадження дистанційного навчання. А завдання мають деталізувати окреслену мету за матеріально-технічним, професійно-кваліфікаційним та психоемоційним напрямками.

Почнемо з технічного забезпечення. Тут, на перший погляд, все більш-менш зрозуміло: недоліки мережі «Інтернет», забезпечення навчальних закладів та здобувачів засобами комунікації тощо. Однак існує другий і навіть третій вимір проблеми. У своєму гучному бестселері «21 урок для 21-го століття» ізраїльський історик і соціолог Юваль Ной Харарі торкнувся несподіваного аспекту. Відзначаючи успіх компанії Facebook щодо залучення багатомільярдної аудиторії, вчений зауважив, що для справжнього розквіту онлайн-спільноти їй конче необхідно «пустити коріння в реальному світі». Адже ніхто не дасть гарантій, що інтернет-зв'язок не зникне в одну мить через свавілля неврівноваженого диктатора чи натиск природного катаклізму [2, 30].

Те ж саме стосується платформ, на яких зазвичай проходить навчальний процес. Однак між ними й мережами типу Facebook існує принципова відмінність – наш «третій вимір». Якщо онлайн-спільноти можуть лише сприяти появі офлайн-ових, то дистанційне навчання безумовно перетворює реальні класи на віртуальні. Оскільки приналежність до такого роду об'єднань не є результатом вільного вибору індивіда, плюс позбавляє можливості фізичного контакту (як писав Харарі: «Якщо я хворію вдома в Ізраїлі, мої друзі з Каліфорнії залюбки поговорять зі мною, але не принесуть мені тарілки супу чи чашки чаю» [2, 30]), відвідування занять стає реальним викликом для викладачів й адміністрації навчальних закладів.

З іншого боку, об'єктивним наслідком вимушеного перебування здобувачів освіти у віртуальному просторі виявилось бажання, принаймні декого з них, повернутися до традиційних форм навчання – за партами, пліч-о-пліч з однолітками й у безпосередній взаємодії з наставниками. За власним спостереженням автора, кількість присутніх на реальних уроках, як правило, перевищує не лише віртуальні показники, але й рівень відвідування уроків у попередні (доковідні й довоєнні) роки. Таким чином, висновок, який логічно випливає із викладених вище міркувань, може слугувати своєрідним містком між першою і другою проблемою, оскільки засвідчує не лише наявність лакун у підготовці педагогічних кадрів, але й психологічну неспроможність учнівської молоді повноцінно працювати в нових умовах.

«Освіта: єдина константа – зміни»

Юваль Ной Харарі

Як зазначалося вище, новий формат викладання ставить перед освітянами нові вимоги щодо навичок педагогічної майстерності. Наразі проблема вирішується шляхом запровадження цілої низки різноманітних курсів, тренінгів, семінарів тощо, участь у яких посвідчується відповідними сертифікатами. Знову на перший погляд все виглядає просто: пройшов курси, отримав документ про набуття вмінь і навичок роботи з технічними засобами, продовжив викладання. Однак експансія інформаційних технологій має зворотній бік: обмеження реальної творчості педагога, зрівняння компетенцій спеціалістів з різним фаховим і комунікативним потенціалом, нівелювання індивідуальності викладача.

У відповідь на зауваження ентузіастів стосовно збільшення креативних можливостей педагога через доступ до якісних професійно виготовлених наочних комплексів, запрошується порівняння з покупцем у супермаркеті, який складає у візок готові продукти з яскравих полиць. Навряд чи дії останнього підпадають під визначення «творчість» у прямому сенсі слова.

Йдемо далі: визнаючи вирішальний вплив інформаційних технологій на процес становлення освітньої галузі, не варто ігнорувати той факт, що запровадження тестових систем у якості основного способу перевірки знань ставить вчителя у свідомо неконкурентоспроможну позицію по відношенню до обчислювальної машини. Цю думку, крім згаданого Ю.Н. Харарі, всебічно обґрунтував футуролог з Массачусетського технологічного інституту Мартін Форд у книзі «Пришестя роботів. Техніка і загроза майбутнього безробіття» (К., 2016). У візії американського дослідника будь-яке робоче місце, обладнане комп'ютером, може незабаром зникнути, а його місце буде зайняте штучним інтелектом (який апріорі не помиляється) [3]. Оскільки мова йде про наступ цифри не лише в освіті, але в усіх інших сферах суспільного буття (людська взаємодія заміщується взаємодією алгоритмів), одна з піднятих щойно проблем деградації особистої ролі наставника в навчально-виховному процесі автоматично втрачає актуальність.

«Події – пил дрібних фактів»

Фернан Бродель

«Знання деяких принципів з легкістю компенсує незнання деяких фактів»

Клод Адріан Гельвецій

Як бачимо, сучасні аналітики й прогнозисти роблять ставку на подальшу комп'ютеризацію взагалі й освіти зокрема, підкріплюючи свої позиції твердженням про обмежені можливості мозку обробляти інформацію, кількість

якої зростає в геометричній прогресії. З цим складно сперечатися. Але з іншого боку, вказана позиція нехтує другою не менш складною проблемою, а саме – питанням детеоретизації освіти, що потребує окремої розгорнутої відповіді. Наразі маємо хіба що зазначити: без комплексного вивчення основних явищ і понять, закріплених у базових концепціях, прийдешні покоління поступово перетворюватимуться на натовп, критично залежний від електронних баз даних з усіма наслідками щодо нестійкості й вразливості інфраструктури.

І, насамкінець, ще один доволі неочікуваний ефект від перебування дітей на «дистанції»: дехто з них почав писати конспекти – без звичного (з об’єктивних причин) викладацького контролю і навіть, здається, з отриманням задоволення від самого процесу. Звичайно вказаний феномен навряд чи можна назвати масовим, проте й випадковістю його теж не назвеш. Швидше за все йдеться про форму психологічного захисту через дію дрібної моторики, або ж про так зване «спливання реліктів» в умовах фазової турбулентності. Втім, значення повороту до попередніх технологічних платформ також потребує додаткового вивчення і цілком можливо стане сегментом нових комплексних студій над причинами, динамікою і наслідками впровадження дистанційної освіти в українському, європейському та світовому просторі. Завдання ж цієї розвідки було значно скромнішим – поставити потрібні запитання.

Список використаних джерел:

1. Дистанційне навчання. URL: <http://surl.li/ktfm>
2. Харарі Ю.Н. 21 урок для 21-го століття / Юваль Ной Харарі. URL: <https://knigogo.com.ua/knigi/21-urok-dlya-21-go-stolittya/>
3. Форд М. Пришестя роботів. Техніка і загроза майбутнього безробіття. К.: Наш формат, 2016. 400с.

ДУАЛЬНА ФОРМА ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Данеко Вікторія Володимирівна,

заступник директора з навчально-виробничої роботи
Державного закладу професійної (професійно-технічної) освіти
«Кропивницький професійний ліцей сфери послуг і торгівлі»,
м. Кропивницький

ДЗП(ПТ)О «Кропивницький професійний ліцей сфери послуг і торгівлі» – багатопрофільний професійний заклад освіти, що готує висококваліфікованих

робітників з престижних та найпоширеніших професій сфери обслуговування, торгівлі, громадського харчування та швейного профілю.

Професійна освіта в ліцеї – це, насамперед, інноваційні освітні технології у поєднанні продуктивної співпраці з роботодавцями, новаторська організація навчально-виробничого процесу та активна співпраця педагогічних працівників і здобувачів освіти.

Дуальна система навчання, за своїм змістом, означає паралельне навчання у освітньому закладі та на виробництві. За основу цієї системи покладено принцип взаємного зв'язку теорії з практикою, що дозволяє учням не лише знайомитися з виробництвом, але й засвоювати прийоми та навички роботи на робочих місцях підприємств промисловості та сфери побуту [6.1].

Одним із пріоритетних напрямів роботи ліцею є співпраця з торговими підприємствами: ТОВ «КОПЛКА» та ТОВ «ДНК ГРУПП», а також з підприємствами швейної галузі: ПрАТ «Швейна фабрика «Зорянка» та ТДВ «Швейна фабрика «Україна» щодо запровадження елементів дуальної форми навчання для груп здобувачів освіти, які навчаються за професіями «Продавець продовольчих товарів», «Продавець непродовольчих товарів», «Контролер-касир» за різними інтеграціями, а також «Кравець. Закрійник» (рис.1).

Уже шостий рік ми працюємо за цією системою. А з чого ж усе починалося? На виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 23.06.2017 року № 916 «Про впровадження елементів дуальної форми навчання в професійну підготовку кваліфікованих робітників», відповідного наказу начальника управління освіти, науки, молоді та спорту Кіровоградської облдержадміністрації «Про проведення експерименту регіонального рівня щодо впровадження елементів дуальної форми навчання» в Кропивницькому професійному ліцеї сфери послуг і торгівлі розпочався експеримент на тему «Впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників з професії «Продавець продовольчих товарів. Контролер-касир».

Рис.1. Співпраця з підприємствами замовниками кадрів за дуальною формою навчання

Очікувані результати:

- формування нової моделі професійної підготовки кваліфікованих робітників з професії «Продавець продовольчих товарів. Контролер-касир» із можливістю учням одночасно з навчанням у професійно-технічному навчальному закладі опанувати обрану професію безпосередньо на виробництві;
- забезпечення можливості учням опанувати сучасні виробничі технології безпосередньо в умовах виробництва;
- забезпечення високого рівня підготовки кваліфікованих робітників, що відповідають вимогам сучасних виробничих технологій і потребам конкретного виробництва.

Був виданий наказ по ліцею «Про проведення в ліцеї експерименту регіонального рівня щодо впровадження елементів дуальної освіти», визначений склад робочої групи. Розроблена дорожня карта, де визначений алгоритм роботи.

Питання щодо упровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників з професії «Продавець продовольчих товарів. Контролер-касир», Положення та хід експерименту розглядалося на педагогічній раді ліцею.

Освітній процес з елементами дуальної форми навчання включав три основні етапи:

I - опанування базовими знаннями, уміннями та навичками на початку навчального процесу: включає теоретичну підготовку та виробниче навчання (60 годин) у закладі освіти;

II - професійно-теоретична підготовка на базі закладу на початку кожного кваліфікаційного рівня або навчального модуля;

III - професійно-практична підготовка, що впроваджується в умовах виробництва, включає виробниче навчання та виробничу практику [6.2].

Відповідно до Положення про впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників:

1. Упровадження елементів дуальної форми навчання базується на поєднанні в навчальному процесі професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки в обсягах 30 % (40%) теоретичних занять до 70% (60%) практичних занять.

2. Виробниче навчання та виробнича практика здійснюється безпосередньо в умовах виробництва з використанням матеріально-технічної бази та кадрового потенціалу підприємств.

3. За кожним учнем закріплюється наставник з числа працівників даного підприємства.

4. Контроль за отриманими практичними знаннями та навичками здійснюється керівником практики, майстром виробничого навчання.

5. За підсумками контролю виставляється оцінка, яка фіксується в журналі виробничого навчання.

6. Підсумком практичного навчання є захист звіту про проходження виробничої практики із наданням щоденника».

З постійним соціальним партнером ТОВ «КОПІЛКА», яка є великою мережею супер-маркетів України, ми підписали трьохсторонній договір про дуальну освіту терміном 1,5 роки. Узгодили робочий навчальний план і програми, де 41% відведено на теоретичне навчання та 59% – професійно-практичну підготовку (рис.2).

Сформували графік навчально-виробничого процесу із врахуванням потреб та виробничих інтересів підприємства та графік переміщення по робочих місцях.

За цей час учні працювали у різних відділах, обслуговували покупців, проводили розрахунки на комп'ютерно-касових комплексах. Всі практиканти повністю виконували роботу продавця продовольчих товарів та контролера-касира, створюючи позитивний настрій мешканцям міста Кропивницький та гостям міста. За виконану роботу відповідно до відпрацьованих годин отримували заробітну плату, 50% з якої перераховувалось на спеціальний рахунок ліцею. Це 48 тис. грн. Учні були забезпечені спецодягом. Роботодавець виділив на поповнення майстерні-магазину: 3 виставочні гірки, рекламну джумбу, промостійку та скляну вітрину на загальну суму 13350 грн. В 19 супермаркетах «Копілка» Кіровоградської області організовані

профорієнтаційні куточки для випускників шкіл. Касири розповсюджують профорієнтаційні листівки.

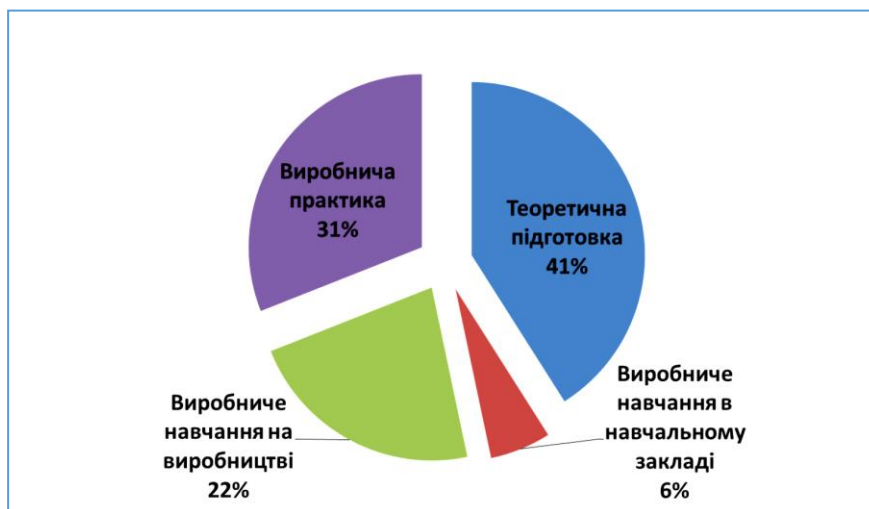

Рис.2. Зведені дані за бюджетом часу

Після завершення експерименту проведено засідання круглого столу «Про експериментальну діяльність регіонального рівня щодо впровадження елементів дуальної форми навчання у підготовку кваліфікованих робітників з професії «Продавець продовольчих товарів. Контролер-касир» на базі ДНЗ «Кіровоградський професійний ліцей сфери послуг», на якому були присутні представники роботодавця.

Був проведений моніторинг серед учнів груп продавців, в результаті якого порівнювалось успішність груп на I курсі навчання за традиційною системою (група ДК-12 – 55 %) та дуальною (група ДК-16 – 60%) (рис.4).

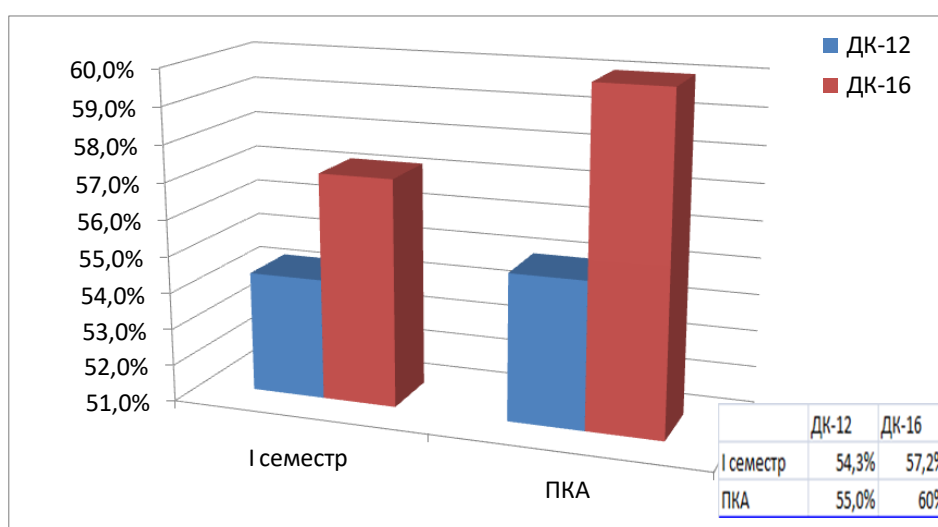

Рис.4. Успішність груп за традиційною та дуальною системами навчання

Представники ТОВ «КОПЛКА» брали участь у моніторингу результатів здобуття професійної освіти учнями за дуальною формою, який показав зростання якості знань з 60% на I курсі до 90% на II курсі навчання (рис.5).

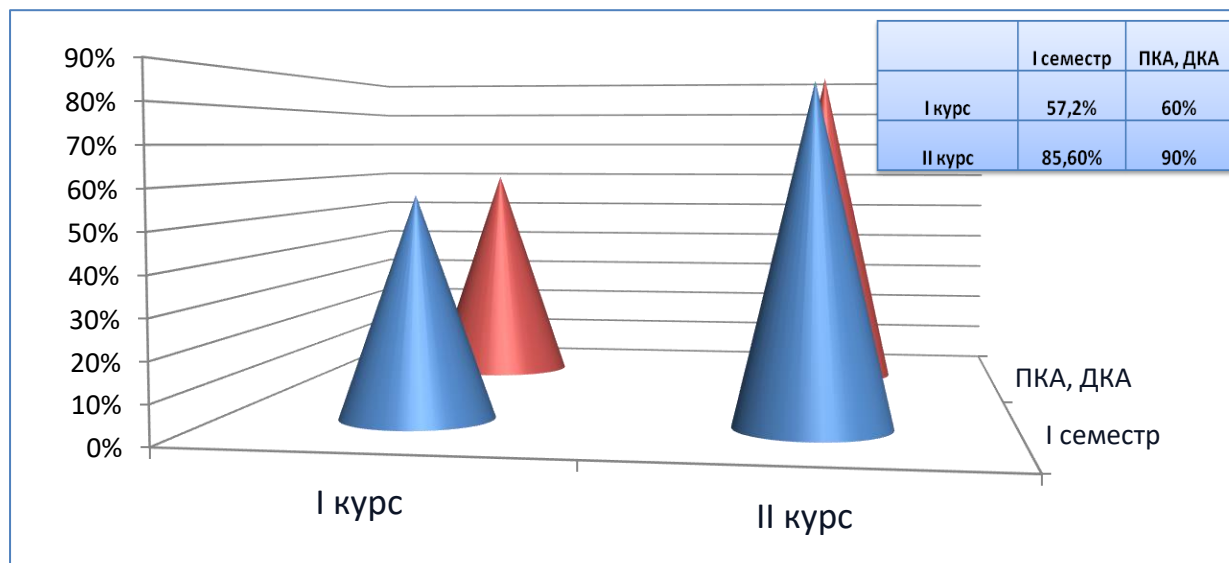

Рис.5. Успішність учнів групи ДК-16 професія «Продавець продовольчих товарів. Контролер-касир»

Косова Алла – нагороджена Президентською стипендією за зайняте 5 місце у III етапі Всеукраїнського конкурсу фахової майстерності серед учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти з професії «Продавець продовольчих товарів» та обласною премією.

Наші учні проходили виробничу практику в ДЦ «Україна» за професією «Продавець непродовольчих товарів». Роботодавець зацікавився дуальною системою навчання, так як співпрацює з багатьма професійно-технічними навчальними закладами України, і сам запропонував нам працювати за цією системою. Ми підписали договір, учні офіційно заробляли кошти і для себе, і для ліцею, були 100% працевлаштовані в магазини «Watsons». Але COVID-19 вніс свої корективи: мережа магазинів стала скорочуватись і ми були вимушені припинити дію договору про дуальну форму навчання.

Тому учні продовжили здобувати професійно-практичну підготовку в магазинах ТОВ «ДНК ГРУПП». В магазинах мережі була проведена поетапна кваліфікаційна атестація. Результати говорять самі за себе, якість знань підвищилася з 87,5 % на I курсі до 92 % – на II (рис.6).

Рис.6. Результати поетапної кваліфікаційної атестації за професією «Продавець продовольчих товарів. Продавець непродовольчих товарів»

Також за дуальною формою освіти навчаються здобувачі освіти на базі повної загальної середньої освіти з професії «Кравець. Закрійник» за договором з ТДВ «Швейна фабрика «Україна». Інша професія – інші виклики.

Ви знаєте, що це дуже затребувана професія в теперішній час. На швейних фабриках як «Україна», так і «Зорянка» велика змінність кадрів в зв'язку з невисокою заробітною платою. Але ПрАТ «Швейна фабрика «Зорянка», з яким у нашого закладу багаторічна співпраця, відмовилися співпрацювати саме за дуальною системою навчання, пояснюючи навантаженнями оподаткування на підприємство.

Швейна фабрика «Україна» дуже чекає на наших учнів. В період пандемії здобувачі освіти були забезпечені робочими місцями: вони шили маски та ін.. Але, як і у багатьох підприємців в цей період на фабриці виникли фінансові труднощі. Роботодавець не спішив перераховувати на ліцей зароблені учнями 2,5 тисячі грн. (сума мала через низьку розцінку виконаних робіт). Тому було запропоновано замінити грошову форму на натуральну. Ліцей отримав 70 м труб.

Професія «Закрійник» є однією з тих, які «творять» моду. Свої вміння та навички учні групи КРЗ-5 продемонстрували при виконанні кваліфікаційної пробної роботи, під час якої учні самостійно розробляли конструкцію виробу відповідно до завдання, виготовляли макети та приміряли на манекені. Атестаційна комісія, головою якої є представник швейного підприємства, із задоволенням розглянули творчі дипломні роботи випускників, представлені на захисті. Це колекції блуз в національному стилі, курток в спортивному стилі, жіночих піжам із шовку в романтичному стилі. А незабутнє враження залишила колекція весільних суконь з різноманітними видами оздоблення. Також здобувачі освіти поповнили ліцейну колекцію моделей, виготовлених за

народними українськими мотивами.

Моніторинг якості знань здобувачів освіти за професією «Кравець. Закрійник» свідчить про гарні результати навчання: якість знань – 88% (рис.7).

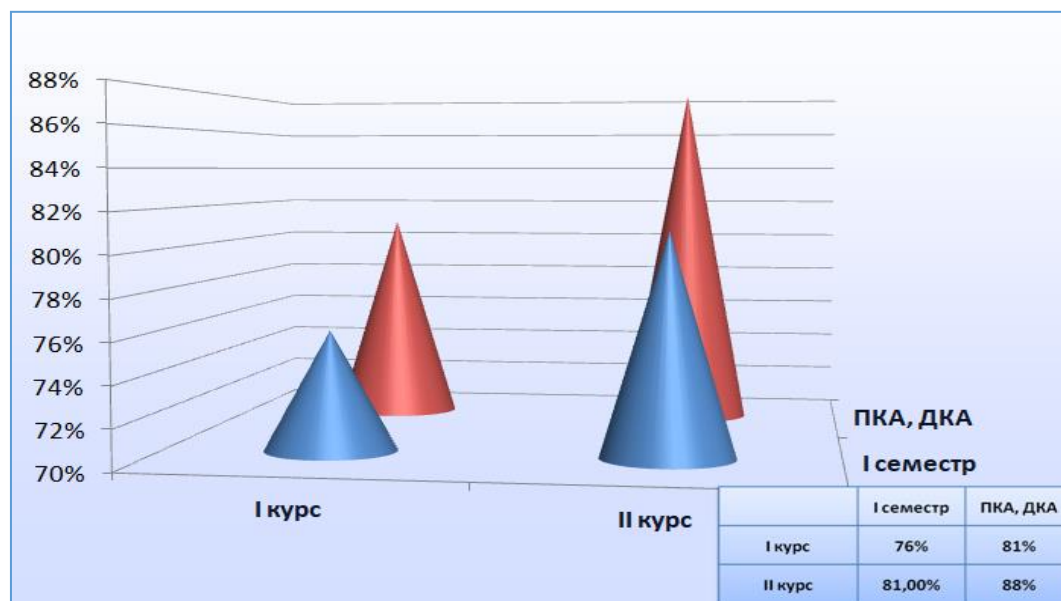

Рис.7. Моніторинг якості знань здобувачів освіти за професією «Кравець. Закрійник»

Зараз іде війна. Однією із затребуваних професій стала професія «Кравець. Закрійник». Разом з нашим партнером швейною фабрикою «Україна», який поставляв матеріали, здобувачі освіти шили комплекти постільної білизни та спецодяг для кухарів і пекарів на замовлення військового шпиталю та хлібозаводу.

Переваги дуальної системи навчання:

- дозволяє здійснювати адресну, цільову підготовку робітничих кадрів для конкретного підприємства
- використовувати матеріально-технічну базу підприємств для навчання учнів на сучасному виробничому обладнанні з урахуванням інноваційних змін у виробничих технологіях;
- відкриває додаткові можливості підвищення кваліфікації та стажування педагогів професійного навчання на виробництві;
- сприяє більш швидкому професійному розвитку учнів і їх соціалізації.

Учні отримують заробітну плату. Найкращі випускники працевлаштовані (табл. 1).

Таблиця 1.

Результати впровадження дуальної форми освіти за професіями сфери торгівлі

Професія	Параметри	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Продавець продовольчих товарів. Продавець непродовольчих товарів. Контролер-касір	Кількість здобувачів освіти	24	20	27	46	51	74
	Кількість працевлаштованих випускників	0	20 (на базовому підприємстві - 12)	14	22	Випуску не було	
	Забезпеченість спеодягом	25%	75%	80%	0	50%	50%
	Сума надходжень, тис. грн.	21,1	26,9	14,6	0	15,2	33,9

Але наряду з цим існують і певні проблеми:

- недостатня зацікавленість роботодавців у фінансуванні підготовки кваліфікованих робітників.
- відсутність мотивації та навчально-методичної підготовки майстрів-наставників підприємства.

Вирішити їх можливо тільки на законодавчому рівні. На думку автора шляхи їх розв'язання можуть бути такими:

- з метою заохочення роботодавця потрібно розробити та затвердити пільги для підприємств, які проводять навчання за дуальною системою.
- розглянути питання щодо оплати праці наставників з числа кваліфікованих робітників підприємства.

Список використаних джерел:

1. Грень Л. М. Державне управління розвитком професійно-технічної освіти: аналіз тематичного спрямування наукової літератури. *Інвестиції: практика та досвід*. № 5. 2018. С. 79–84.
2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. №2145-VIII. Дата

оновлення: 28.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 16.02.2023).

3. Про затвердження Положення про дуальну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти: Наказ МОН України від 12.12.2019 № 1551. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0193-20#Text> (дата звернення: 16.02.2023).

4. Про схвалення Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти: Розпорядження КМУ від 19.09.2018 № 660-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/660-2018-%D1%80#Text> (дата звернення: 16.02.2023).

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ) В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Дранічнікова Вікторія Анатоліївна,

викладач

Державного навчального закладу

«Подільський центр професійно-технічної освіти»,

м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області

Сьогодні надзвичайно актуальним для сучасної освіти є пошук нових педагогічних можливостей, що пов'язано насамперед з викликами сьогодення, якими бореться весь світ та відмовою від традиційного навчання та виховання, з ідеєю цілісності педагогічного процесу як системи, що спирається на теорії загальнолюдських цінностей, гуманізації, особистісно-орієнтовного підходу. Освіта розглядається як одна з основних цінностей, без яких неможливий подальший розвиток суспільства [3].

Практичний досвід показує, що не лише традиційна, а навіть ефективні інноваційні технології навчання не завжди дають бажаний результат і потребують коригування та адаптації до потреб пересічного здобувача освіти ЗП(ПТ)О. Адаптивний карантин, воєнний стан в країні подарували нам нові освітні тренди, серед яких найпомітніший – змішане навчання. Саме тому виникла ідея – завдяки технології «змішане навчання» створити активне та комфортне середовище для навчання учнів на уроках суспільних дисциплін.

У разі ретельного планування освітнього процесу та обґрунтованого добору засобів, змішане навчання є набагато ефективнішим, ніж інші форми

навчання і дає учням більше шансів навчитися і здобути якісні знання, уміння та навички. Впровадження змішаної форми навчання потребує значних зусиль. Але, на мою думку, розвиток змішаної форми навчання може стати одним із ключових напрямів модернізації змісту освіти на сучасному етапі розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій вчених-дослідників К. Бугайчука, І. Воротникової, Л. Данкевич, В. Кухаренка, Н. Рашевської, В. Фандей, Т. Шроль та інших дозволили виокремити такі ознаки змішаного навчання: змішане навчання відноситься до формального навчання в межах діяльності освітнього закладу; це цілеспрямований процес здобуття знань, умінь та навичок у межах певної навчальної дисципліни, частина якого реалізується у віддаленому режимі, під час вивчення навчального матеріалу використовуються персональні комп'ютери, мобільні телефони, планшети тощо. Інформаційно-комунікаційні технології використовуються не тільки для зберігання і доставки навчального матеріалу, але й для узагальнення і контролю знань, консультацій, обговорення, самоконтролю учнями за часом, місцем, маршрутами за темпом навчання. Таким чином, змішане навчання – це метод, який поєднує в собі традиційне навчання і деякі елементи дистанційного навчання. Це цілеспрямований процес здобування знань, умінь та навичок в умовах інтеграції аудиторної та поза аудиторної освітньої діяльності здобувачів освіти на основі взаємного доповнення технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання [2].

Досвід роботи засвідчує, що доцільно ретельно готуватися до впровадження технології змішаного навчання: ретельно скласти курс і розподілити навчальний матеріал; визначити, який матеріал розглянути на уроці, а що можна вивчити і засвоїти вдома, які завдання підходять для індивідуального навчання, а які – для групової роботи над проектом. Також необхідно готувати здобувачів освіти до впровадження технології змішаного навчання на перших заняттях навчальної дисципліни.

При організації освітньої діяльності колективу учнів необхідно правильно обрати модель змішаного навчання. Найбільш розповсюдженими в освітній практиці є наступні:

1. Модель «Face-to-Face Driver» (модель підкріплення традиційного навчання). Під час реалізації навчальної складової основна частина навчального матеріалу вивчається у процесі традиційного уроку при безпосередній взаємодії з викладачем, а електронне навчання використовується як доповнення до основної програми (найчастіше робота з електронними ресурсами організовується протягом навчального заняття);

2. Модель «Rotation» (ротаційна модель). Навчальний час розподіляється між індивідуальним електронним навчанням і навчанням у процесі

традиційного уроку разом з викладачем, який може також здійснювати дистанційну підтримку при електронному навчанні. Особливості цієї моделі: учні поділяються на групи і переміщуються по класу за певний проміжок часу між різними навчальними «станціями» (ротаціями); хоча б одна мінігрупа із 5-6 учнів повинна виконувати завдання онлайн, інші – працювати над проектом. Учні повинні пройти усі «станції» під час уроку.

3. Модель «Flex» (гнучка модель). Освітня діяльність при якій онлайн-складова є основою навчання учнів, навіть якщо певна діяльність і відбувається офлайн. Учні працюють за індивідуальним графіком, який включає різні формати навчання. Викладач, за необхідністю, здійснює консультування.

4. Модель «Flipped Classroom» (модель «перевернутий клас»). Учні вивчають теорію вдома, самостійно керуючи своїм часом і темпом вивчення теми, а на занятті – дискутують і глибше засвоюють матеріал [5].

З власного досвіду варто зазначити, що у процесі навчання суспільних дисциплін у ЗП(ПТ)О найбільш оптимальними є моделі: «перевернутий клас», модель підкріплення традиційного навчання. Передбачається, що базовий матеріал викладається на уроці, а поглиблення знань відбувається в процесі електронного навчання. наприклад, при вивченні теми «Підприємництво та його основні форми» з навчальної дисципліни «Основи галузевої економіки», основний матеріал здобувачі освіти отримують на уроці. Для поглиблення знань учні (групи із 5 осіб) отримують додатковий матеріал у вигляді посилань на електронний ресурс та завдання створити бізнес-план власного підприємства і презентувати його у вигляді презентацій. Електронний блок завдань може містити творчі та практичні завдання, довідкові матеріали і посилання, проміжні та перевірочні тести, а також завдання підвищеної складності для обдарованих учнів.

Використовуючи модель змішаного навчання, краще розумієш учнів, які зазнають труднощі при вивченні навчального матеріалу, маєш можливість ефективного використання часу на уроці, а також широкий вибір матеріалів і завдань для конкретної навчальної групи, індивідуальний підхід до кожного учня.

Сучасна молодь вимагає постійного розвитку. Використання технологій і методик минулого не дає молодій людині зробити повноцінний крок у майбутнє. Тому саме зараз виникає питання, як навчити молодого робітника, як виховати конкурентоспроможну, креативну, творчу, впевнену у собі і своєму майбутньому особистість. Змішане навчання і є тим порталом, який відкриває шлях у майбутнє українській освіті.

Список використаних джерел:

1. Бугайчук К. Л. Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2016. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2016_54_4_3 (дата звернення: 16.03.2023).
2. Муқан Н., Муқан О., Драган Р. Змішане навчання: сутність та особливості реалізації. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/33881>
3. Пасічник О., Єлфімова Ю., Чумак Х. Змішане навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. К. 2021.
4. Змішане навчання – ключ до змін. URL: <http://www.gidromet.edu.kh.ua/Files/downloads/%D0%9A%D0%BB%D1%8E%D1%87%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%B7%D0%BC%D1%96%D0%BD.pdf> (дата звернення: 16.03.2023).
5. Рекомендації МОН щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2020/zmyshene%20navchanny/zmishanenavchannia-bookletspreads-2.pdf> (дата звернення: 16.03.2023).

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАТЕРІАЛЬНОГО ПОТОКУ ЗНАНЬ В УМОВАХ ДІЯЛЬНОСТІ НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИХ ЦЕНТРІВ ЗП(ПТ)О

Дребіт Наталія Іванівна,

старший майстер, викладач спеціальних дисциплін
Вищого професійного училища № 3 м. Чернівці

Система професійно-технічних освітніх закладів в Україні багато років перебуває у стані перманентних змін. Їхня незавершеність призвела до того, що вся профтехосвіта перебуває у невизначеному стані з точки зору її структури, управління і фінансування. Проте на всіх етапах реформування безальтернативним залишається ставлення до функціонального призначення закладів профтехосвіти, реалізація якого покликана забезпечити формування трудової мотивації, активної громадянської і професійної позиції молоді, покоління, здатного до освоєння нових технологій упродовж життя, до конкурентоспроможності на внутрішньому і зарубіжному ринку праці, до осучаснення системи профтехосвіти. Модернізація професійно-технічної освіти сьогодні стає справжнім випробуванням для країни з точки зору інвестицій у майбутній розвиток економіки.

Завдання ЗП(ПТ)О зараз полягає в тому, щоб збільшити престижність робітничих професій, щоб відрегулювати систему ЗП(ПТ)О відповідно до потреб ринку праці та регіональних потреб, процесу підготовки фахівців робітничих професій і системи сертифікації спеціальностей, що не відповідає потребам ринку праці; покращити матеріально-технічну базу ЗП(ПТ)О; бути чинником, що впливає на міграційні процеси; розвивати логістичні зв'язки з соціальними партнерами (ЗОШ, центром зайнятості, підприємствами міста та області, роботодавцями), підвищувати кваліфікацію педагогів, проводити навчання незайнятого населення.

Для успішності виконання цих завдань однією із передумов є вибір засобів навчання для надання здобувачам освіти якісного потоку знань. Адже засоби навчання (матеріальний, ідеальний та інформаційний об'єкт, який «розміщено» між викладачем та здобувачем освіти) використовуються для засвоєння знань, формування досвіду пізнавальної та практичної діяльності, впливають на якість знань здобувачів освіти, їхній розумовий розвиток та професійне становлення. Розробка та застосування засобів навчання сприяє забезпеченню розвивального ефекту та більш високої якості потоку знань здобувачів освіти, ніж їх використання за шаблоном. Тому розробка нових засобів навчання, як і вдосконалення освоєних, передбачає зміну пізнавальних завдань та інструкцій, використання нових видів тренувальних вправ, сприяє підвищенню якості знань, розширенню їхнього світогляду та здібностей.

Одним із таких об'єктів навчання для якісного матеріального потоку знань є навчально-практичні центри, що за останні роки активно створювались на базі закладів ЗП(ПТ)О під патронатом Міністерства освіти і науки України. Завдання навчально-практичного центру забезпечити проведення професійно-теоретичної підготовки для майбутніх спеціалістів виробництва в умовах освітнього закладу, підвищення кваліфікації для викладачів, майстрів виробничого навчання в умовах підприємства, навчання незайнятого населення.

У 2017 р. та у 2021 р. за рахунок субвенції з державного бюджету, міського фінансування та особистих коштів закладу на базі Вищого професійного училища № 3 м. Чернівці створено два навчально-практичних центри:

- Навчально-практичний центр сучасних швейних технологій (2017);
- Навчально-практичний центр сучасних технологій крою та дизайну (2021).

Мета створення навчально-практичних центрів – це забезпечити Чернівецьку область професійними кадрами з швейної справи (швачками, кравцями, закрійниками, конструкторами, модельєрами одягу) з умінням працювати на сучасному обладнанні, в конструкторських та технологічних

програмах «Система автоматизованого проєктування одягу» та «Автоматизована система управління підприємством»; виконувати розробку та впровадження у виробництво нових моделей одягу, апробація сучасного обладнання та нових методів обробки; здійснення тісного зв'язку між підприємствами, виробниками сучасного обладнання та швейними підприємствами для прискорення передачі інформації з впровадження прогресивних технологій у освітній процес та виробництво.

Навчально-практичний центр сучасних швейних технологій оснащений сучасним швейним обладнанням, вишивальною машиною (доукомплектовано у 2022 р.) та обладнанням для ВТО, що наближає роботу в ньому до умов сучасного швейного виробництва, реалізує завдання щодо впровадження у навчально-виробничий процес сучасних методик професійного навчання із застосуванням новітніх педагогічних та виробничих технологій, техніки, обладнання, інструментів і матеріалів; створення цілісної системи новітніх методик професійного навчання на основі вивчення кращого досвіду та його впровадження в інших навчальних закладах і установах.

Головне завдання Навчально-практичного центру сучасних технологій крою та дизайну полягає в здійсненні зв'язку між підприємствами, виробниками сучасного обладнання та швейними підприємствами для прискорення передачі інформації з впровадження прогресивних технологій у освітній процес та виробництво. НПЦ сучасних технологій крою та дизайну складається з двох лабораторій:

- лабораторія САПР та дизайну одягу, яка оснащена: комп'ютерною технікою та програмним забезпеченням САПР JULIVI для освітніх закладів для розробки конструкторського пакету, для друкування лекал і розкладок встановлений плоттер, для оцифрування готових лекал – дигитайзер; програма АСУП дозволяє розробити технологічну карту виготовлення виробу, розрахунок калькуляції основних та прикладних матеріалів, що дає змогу виконувати повний комплекс робіт для розробки нових моделей одягу та апробація їх в умовах виробництва.

- лабораторія техніки і технологій, яка оснащена: інноваційними швейними машинами з цифровим програмним керуванням, що забезпечує автоматичне налаштування швейних машин, зміну параметрів шиття; сучасними розкрійними машинами для швейних підприємств; комп'ютерною технікою, що дасть можливість вивчати за допомогою інтернет-ресурсів характеристику та різновиди сучасної швейної техніки, 3D-моделі швейних машин; обладнанням для волого-теплової обробки швейних виробів, де представлений сучасний прасувальний стіл з парогенератором, відпарювач та парова шафа.

Інформаційний потік знань через навчальні, навчально-методичні посібники, методичні розробки – це допоміжний інформаційний засіб навчання, основним призначенням якого є сприяння в практичній діяльності або в оволодінні навчальною дисципліною, ефективній організації самостійної освітньої діяльності, здійсненні самоконтролю набутих знань, а також різновид навчального видання, що частково чи повністю замінює підручник або доповнює його у викладанні навчального матеріалу з певного курсу (предмета, дисципліни) або окремого його розділу і має відповідний офіційно наданий гриф.

Метод демонстрації через зразки готових виробів (лице-виворіт), макети виробів, повузлову обробку забезпечує об'ємне комплексне, багатоаспектне сприйняття інформації, сприяє розвитку у здобувачів освіти всіх систем сприйняття, особливо чуттєвого, такого, що підвищує якість засвоєння освітнього матеріалу; надбання як теоретичних, так і практичних навиків, знань і умінь; розвиває пізнавальну активність і мотивацію до навчальної і дослідницької діяльності. Народна мудрість свідчить так: «Краще один раз побачити, чим сто разів почути». В доповненні до демонстраційного потоку знань використовують інструкційні картки, як вид навчально-технологічної документації, що містить опис виконання технологічної операції, її ілюстрацію та вказівки щодо виконання. Щороку методичною комісією визначається тематика роботи щодо створення та наповнення матеріально-демонстраційного забезпечення уроків спецдисциплін та уроків виробничого навчання, наприклад, «Розробка демонстраційних швейних виробів лице-виворіт», «Повузлова обробка кишень різного виду».

Урок проводиться не заради самого уроку, а заради того, щоб впливати на особистість здобувача освіти в цілому через різноманітні потоки знань, щоб на матеріалі програмних питань формувати визначені якості особистості, формувати основні професійні компетентності та компетентності конкурентоспроможного робітника. Кожний майстер, викладач повинен розуміти, що проведення якісного ефективного освітнього процесу є провідним завданням його педагогічної діяльності, основною складовою його діяльності. Навчання педагогів, самоосвітня діяльність, стажування – є невід'ємним пріоритетом для саморозвитку педагога, відповідність сучасним вимогам освіти, вдосконалення професійної компетентності, узагальнення досвіду роботи та передавання власного досвіду підростаючому поколінню.

На базі центрів щорічно проводиться навчання, галузеві просвітницькі заходи місцевого і обласного рівня, стажування педагогів, конкурси професійної майстерності, і уроки виробничого та теоретичного навчання.

У часи війни «кожен має бути на своєму місці». Робота центрів у мовах

сьогодення направлена на максимальне задіяння всіх ресурсів центрів для допомоги ЗСУ і тероборони.

У навчально-практичних центрах з першого дня рф-вторгнення безперервно працюють разом майстри виробничого навчання, викладачі, технічний персонал, випускники закладу, небайдужі буковинці, а також тимчасово переміщені співгромадяни, які мешкають у гуртожитку училища, шують шеврони, ноші, пов'язки, аптечки, дощовики, плетуть маскувальні сітки та «кікімори».

Виробничі потужності навчально-практичного центру училища не дуже великі, однак через тісні логістичні зв'язки закладу та підприємств міста, окремі підприємства погодилися допомогти: вони вишивають шеврони, а в закладі вже завершують роботу з виготовлення цих виробів.

Місія Центрів для забезпечення матеріального потоку знань:

- задовольняти потреби особистості у професійній реалізації та навчанні «впродовж життя», доступність здобуття професійних кваліфікацій для всіх категорій населення;
- створення сучасного освітнього простору;
- інформатизація і комп'ютеризація процесу професійного навчання;
- розробка та впровадження сучасних засобів навчання;
- перепідготовка та підвищення кваліфікації професійне навчання осіб з числа незайнятого населення (у співпраці з службою зайнятості);
- підвищення кваліфікації для педагогічних працівників (стажування), працівників швейних підприємств та профільних освітніх закладів;
- проведення освітніх заходів для закладів загальної середньої освіти з вивчення окремих модулів учнями з трудового навчання
- проведення галузевих просвітницьких заходів, семінарів, майстер-класів та інших профорієнтаційних освітніх заходів;
- співпраця з соціальними партнерами та використання їхнього досвіду в умовах професійного навчання;
- підготовка конкурентоспроможного робітника, що відповідає сучасним вимогам праці.

Список використаних джерел:

1. Безпечне середовище для учнів та вчителів: виклики та практичні рішення: зб. матеріалів всеукр.наук.-практ.семінару (Київ, 3 березня 2022 р.) / за заг. ред. О.В. Овчарук. Київ: Інститут цифровізації освіти НАПН України: 2022. 106 с.

2. Особливості формування компетентностей викладачів через їх самоосвіту. Дніпро: Дніпровський міський базовий технікум зварювання та

електроніки імені Є.О. Патона, 2018. 60 с.

3. Сергеева Л.М., Микитюк С.М. Управління розвитком закладу професійної (професійно-технічної) освіти на засадах педагогічної логістики: методичні рекомендації. Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2022. 56 с.

4. Сергеева Л.М., Стойчик Т.І. Конкурентоздатність як умова професійного становлення фахівців: монографія. Дніпро: Журфонд, 2020. 182 с.

ЦИФРОВИЙ ІНСТРУМЕНТ DRAW.IO – ПОМІЧНИК ВИКЛАДАЧА У ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ

Дробна Владлена Анатоліївна,

методист

Науково-методичного центру професійно-технічної освіти
у Харківській області, м. Харків

Більшість людей завжди використовували схеми, складали таблиці, плани та багато іншого для структуризації великих об'ємів інформації. Раніше це робили ручками, олівцями та фломастерами, зараз на допомогу прийшли цифрові застосунки. Draw.io – один з них, безкоштовний, з вільним доступом, простий у використанні, з великим вибором заготовок, шаблонів та інструментів для редагування елементів.

Ефективність навчання знаходиться в прямій залежності від якості репрезентації великих масивів інформації в компактні візуальні об'єкти, від умінь та навичок узагальнювати навчальний матеріал, здійснювати перехід від лінійного мислення до структурного, системного. Draw.io допоможе вам і вашим учням створити навчальні блок-схеми, ментальні карти, діаграми, все що дозволить узагальнити інформацію, відділити головне та другорядне.

Якою привабливою не здавалася б ідея намалювати mind map вручну, це стає можливим, якщо йдеться про мапи для особистого користування, але під час дистанційного навчання спеціалізована програма зробить це ефективніше. І мова тут зовсім не про художні здібності кожного конкретного автора: спеціальне програмне забезпечення вже містить зручний набір елементів та інструментів для їхнього перегляду, тож створити mind map онлайн буде простіше і швидше.

Як варто використовувати ментальні карти в освітньому процесі? Програми майндмепінгу, у тому числі і Draw.io, дозволяють працювати як індивідуально з ментальними картами, так і організовувати групову роботу над загальною картою. Тобто ця техніка може використовуватися як при

синхронному, так і асинхронному навчанні. Окрім того, є можливість користуватися ресурсом і онлайн, і офлайн, коли інтернет недоступний. Розглянемо приклади використання.

Проведення «мозкового штурму» при вивченні нового матеріалу. Існує багато ресурсів для його проведення у синхронному режимі, наприклад: Jamboard або Padlet. Карта Draw.io з колективним доступом надасть можливість учням обмінятися ідеями та асоціаціями і творчо попрацювати з цифровим ресурсом.

Розробка групових проєктів різної складності. Наприклад, організуємо три карти (безкоштовна кількість) для роботи учнів над трьома проєктами. Даємо час, якщо є можливість на уроці, тобто працюємо синхронно, якщо ні, то залишаємо для роботи учнів у асинхронному форматі. Їм необхідно наповнити карту групового проєкту ідеями, що можна знайти, зробити, створити, вивчити тощо стосовно конкретної теми.

Наочний матеріал при створенні презентацій. Будь-яка презентація повинна візуально доповнювати розповідь доповідача, тому іноді великий обсяг інформації краще замінити діаграмою інтелект-карти. Ми всі, працюючи в Microsoft Word та PowerPoint, звикли створювати прості схеми за допомогою вкладки SmartArt. Деякі схеми цієї вкладки теж є простими інтелект-картами, але їх можливості обмежені. Тоді на допомогу прийде Draw.io, з якого створену карту можна імпортувати в презентацію.

Додаткові завдання для розвитку інтелектуальних здібностей обдарованих учнів для підготовки до інтелектуальних змагань. Для структуризації інформації з кожної теми навчального предмета даємо завдання для обдарованих учнів представити основні поняття, закономірності, явища та процеси у вигляді ментальної карти. Тема складається мінімум з 5-7 уроків, тому обсяг інформації буде великий, і щоб його систематизувати, доведеться учню попрацювати.

Самоосвітня діяльність викладача для підвищення професійної майстерності. Ми навчаємось все життя, щоб бути сучасними педагогами, володіти новітніми методиками. Тому навички роботи з ресурсом – це плюс один скіл у ваш банк цифрових навичок. Так, наприклад, сучасне портфоліо викладача може бути створено у вигляді ментальної карти, на якій буде зібрана вся інформація про досвід роботи, досягнення та навички володіння педагогічними технологіями.

Проведення уроків узагальнення знань з будь-якого предмета. Таким чином вся інформація з навчальної теми трансформується в асоціативні зв'язки навчальних понять. Роботу всього учнівського колективу над однією інтелект-картою можна організувати, але складно проконтролювати участь кожного.

Тому краще поділити учнів на 2-3 групи для створення цих карт.

Що ж таке ресурс Draw.io? Це безкоштовний багатофункціональний сервіс із достатньо простим інтерфейсом, який нагадує інтерфейс будь-якого Google документу, з такими ж можливостями, з прив'язкою до Google Діску. Із його допомогою можна створювати як інтелект-карти, так і різноманітні інженерні схеми, таблиці, блок-схеми.

Draw.io – мультимовний сервіс, його інтерфейс можна налаштувати будь-якою з 50 мов, зокрема, українською.

Скориставшись одним із 140 шаблонів, можна створювати власні інтелект-карти, редагуючи кожний елемент: додавати текст та малюнки, змінювати кольори фону та текстів, вигляд та розміщення блоків і стрілок.

При першому вході на платформу необхідно обрати, де буде зберігатися вся створена інформація. Я обирала Google Диск, тому що планую працювати не тільки сама, але й організувати групову роботу з учнями або викладачами. Кожного разу, починаючи працювати на Draw.io, він запитує, чи нову діаграму починаємо, чи працюємо над певною збереженою. Якщо продовжуємо працювати, то обираємо конкретну із переліку.

Коли обираємо «Створити нову графіку», нам пропонуються шаблони графіки, які дуже різноманітні (див. рис.1): процесінг, таймлайни, моделі ієрархії, електричні схеми, інженерна графіка, інтелект-карти, мережи, інфографіка, схеми приміщень, кільця Венна.

Тобто будь-який шаблон можна перетворити як в індивідуальне завдання, так і групове. Різниця в тому, що завдання для роботи групи учнів викладач створює у себе і надає їм дозвіл, а при роботі індивідуально кожен учень самостійно заходить на ресурс, створює графіку, зберігає у необхідному форматі і прикріплює як домашнє завдання на платформі, де працює викладач з учнями, або на дошці Padlet, створеній викладачем спеціально під даний урок.

Інтерфейс робочого поля розташований так, як показано на рис.2: ліворуч – бібліотека з іконками та іншими робочими елементами; праворуч – опції роботи з текстом, стилями та розташуванням; у верхньому меню можна скасувати дію, вибрати вид стрілок та ліній, що з'єднують етапи алгоритму.

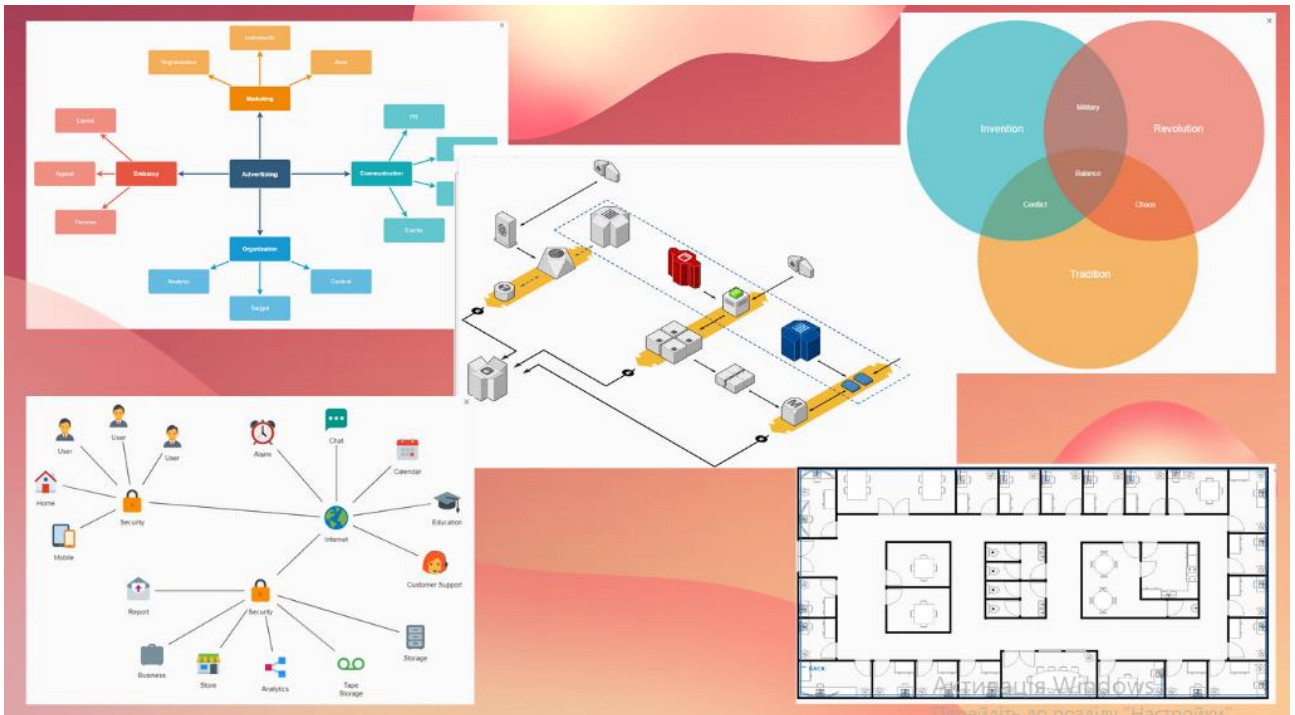
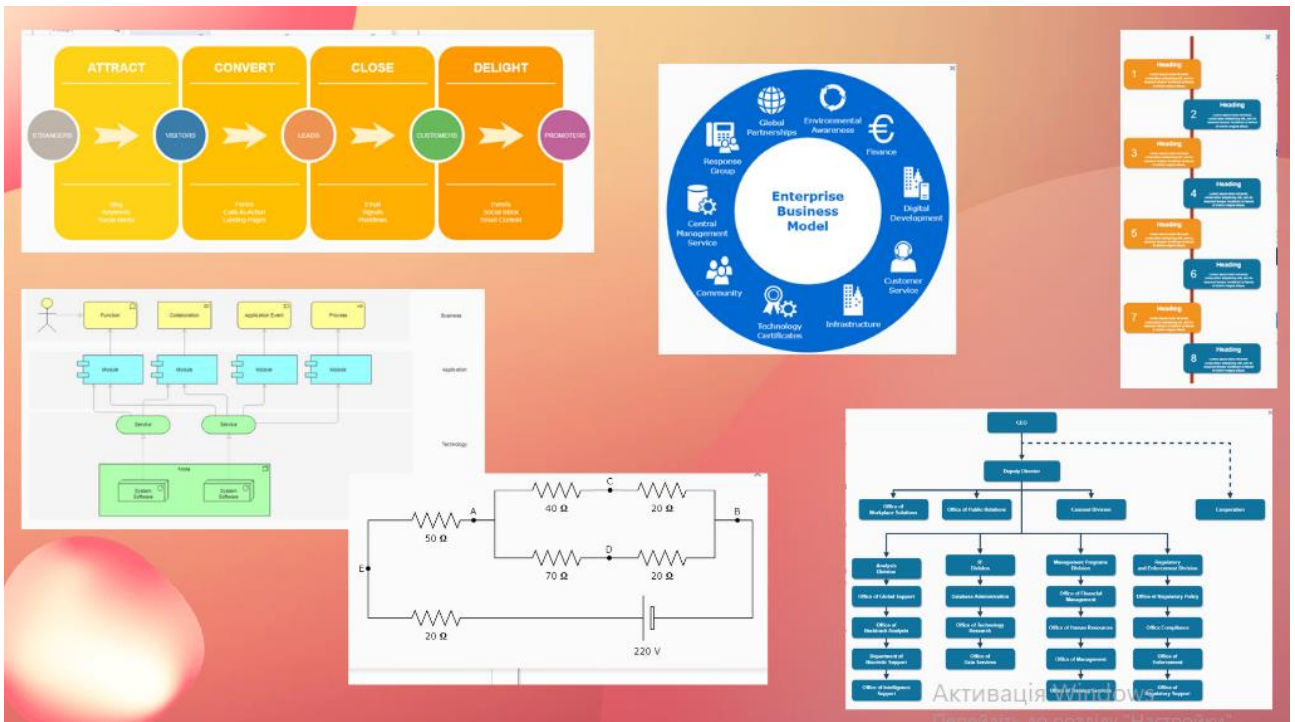

Рис.1. Різноманіття графіки на Draw.io

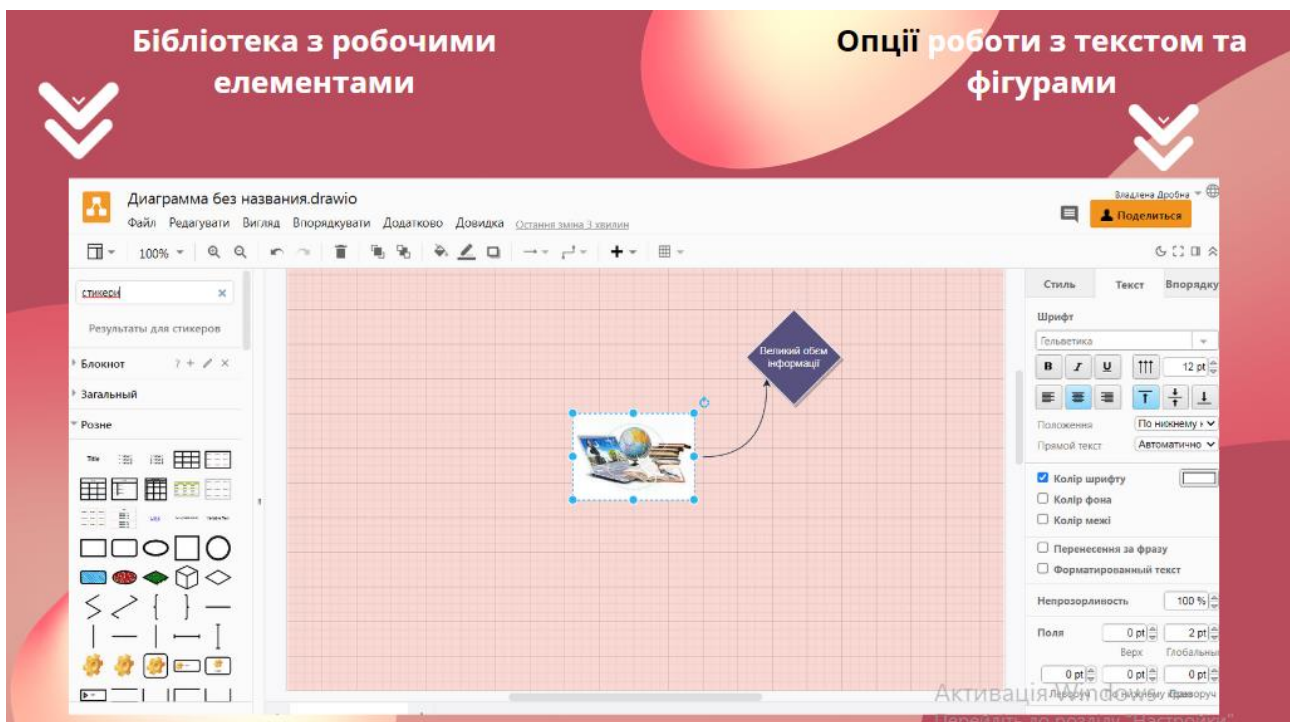

Рис.2. Інтерфейс робочого поля Draw.io

Будь-який елемент можна зробити клікабельним. Для цього активуйте елемент, натисніть + на верхній панелі, виберіть пункт «Додати посилання» і впишіть URL. Щоб зберегти діаграму або інтелект-карту, то необхідно у меню «Файл» вибрати опцію «Експортувати як» і потрібний формат (jpg, png тощо). Крім того, є можливість розмістити схему на сайт або в блог, для цього у меню «Файл» виберіть «Помістити» та «IFrame».

Використання інтелект-карт допоможе структурувати знання та ідеї. Це надзвичайно зручно для запам'ятовування нової інформації, її аналізу та оцінки, а також для осягнення причинно-наслідкових зв'язків між окремими елементами будь-якої системи. Подібна візуалізація допоможе при упорядкуванні знань, а також при плануванні й прийнятті рішень не лише під час навчання, а й у будь-яких сферах життя.

Список використаних джерел:

1. Книш С. М. Створення ментальних карт (інтелект-карт) на уроках хімії як засіб формування ключових та предметних компетентностей учнів. URL: <https://genzum.org/library/stvorennya-mentalnyh-kart-intelekt-kart-na-urokah-himii-yak-zasib-formuvannya-klyuchovyh-ta-predmetnyh-kompetentnostey-uchniv> (дата звернення: 25.03.2023).

2. Позднякова Т. Є. Візуалізація та структурування інформації за допомогою ментальних карт на уроках біології. URL: http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/posibnyky/navchalnyi/4_%D0%9F%D0

[%BE%D0%B7%D0%B4%D0%BD%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0 %D0%92i%D0%B7%D1%83%D0%B0%D0%BBi%D0%B7%D0%B0%D1%86i%D1%8F.pdf](#) (дата звернення: 25.03.2023).

3. Сталий інноваційний розвиток: Створення інтелект-карти. [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра / уклад.: Караєва Н.В. Електронні текстові дані (1 файл: 24,3 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 70 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ БІЛІНГВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ГАЛУЗІ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ

Єріс Юлія Василівна,

викладач професійно-теоретичної підготовки

Центру підготовки і перепідготовки робітничих кадрів № 1 м. Кривий Ріг

У сучасних соціально-економічних умовах все більшого значення набуває потреба формування у майбутнього фахівця громадського харчування високого рівня професійної компетентності, що включає володіння цифровими технологіями та знання іноземної мови.

Використання елементів білінгвального навчання в ЗП(ПТ)О є одним із перспективних напрямів освіти, потужним засобом підготовки майбутніх висококваліфікованих фахівців. Впровадження інноваційних активних методів навчання майбутніх фахівців громадського харчування у процес професійної підготовки на білінгвальній основі дасть можливість підвищити відповідність результатів соціальної взаємодії потребам усіх цільових груп. На сучасному ринку праці зростає потреба у білінгвальних фахівцях, тому важливим є формування у процесі теоретичної підготовки як лінгвістично комунікативних, так і професійних комунікативних компетентностей, підвищення особистісної мотивації до навчання.

Білінгвальна освіта дозволяє здобувачу освіти комфортно відчувати себе в багатомовному світі; дає можливість отримувати освіту на іноземній мові, не втрачаючи зв'язку з рідною мовою; розширює мислення, вчить мистецтву аналізу [1].

Білінгвізм (двомовність, від лат. *bi* – «два» + *lingua* – «мова») – це практика поперемінного користування двома мовами; володіння двома мовами і вміння за їхньою допомогою здійснювати успішну комунікацію (навіть при мінімальному знанні мов); однаково досконале володіння двома мовами, вміння

в рівній мірі використовувати їх в необхідних умовах спілкування [4].

Білінгвальні програми дозволяють людині не боятися бар'єру нерозуміння іноземної мови і роблять здобувачів освіти більш адаптованими до вивчення інших мов, розвиває культуру мовлення, розширює лексичний запас слів. Навчання відразу на декількох мовах сприяє розвитку комунікативних здібностей, пам'яті, робить учня більш мобільним, толерантним, гнучким, а значить і більш пристосованим до труднощів у багатогранному і непростому світі [2].

Для майбутнього фахівця галузі громадського харчування оволодіння цифровими технологіями є важливим засобом поєднання теорії з практикою, адже дає змогу моделювати ситуації, максимально наближені до професійної діяльності. Наприклад, вивчати організацію роботи цехів підприємств громадського харчування, будову устаткування, технологічний процес приготування страв, моделювати складові страв та вимоги до їхньої якості, аналізувати можливі нестандартні ситуації тощо.

Запровадження в практику освітньої діяльності білінгвального навчання за допомогою цифрових технологій дає можливість педагогу використовувати нові форми та засоби передачі знань в процесі організації освітнього процесу:

- комп'ютерне моделювання;
- навчально-проєктна діяльність;
- мультимедійні та телекомунікаційні технології;
- інформаційне моделювання;
- комп'ютерне тестування;
- вебконференції, семінари;
- олімпіади, турніри тощо.

Перевагами використання інформаційно-комунікативних технологій в процесі білінгвального навчання є:

- активізація освітнього процесу завдяки використанню привабливих і швидкозмінних форм подачі інформації;
- підвищення загальної мотивації та інтересу до навчання;
- індивідуалізація освітнього процесу;
- формування вмінь та навичок творчої діяльності;
- виховання інформаційної культури;
- інтенсифікація самостійної роботи;
- зростання обсягу виконаних завдань;
- розширення інформаційних потоків при використанні інтернету;
- вивчення іноземною мовою теоретичного матеріалу за професійною тематикою;
- можливість застосування технологій дистанційного навчання тощо [3].

Застосування інформаційно-комунікативних технологій навчання для професійної підготовки майбутніх фахівців галузі громадського харчування дозволяє підвищити якість навчання, розвинути творчі здібності здобувачів освіти, навчити їх самостійно мислити й працювати з навчальним матеріалом, що сприятиме подальшому безперервному професійному самовдосконаленню протягом усього життя.

Отже, білінгвальне навчання – це необхідна складова сучасної системи навчання у ЗП(ПТ)О, яка потребує вивчення і подальшої розробки з наукової та методичної точки зору. Варіантом її впровадження в освітній процес у ЗП(ПТ)О може бути організація вивчення спеціальних курсів, пов'язаних із використанням алгоритмічних мов програмування білінгвальним методом. Його реалізація забезпечує свідоме ставлення здобувача освіти до професійної діяльності, розвиває світогляд, самосвідомість та самовідповідальність, розширює можливості адаптації майбутнього фахівця у різних соціальних, інформаційних, технічних, наукових реаліях сьогодення.

Білінгвальне навчання дасть змогу випускникам ЗП(ПТ)О стати конкурентоздатними кваліфікованими фахівцями в галузі сучасного громадського харчування, легше інтегруватися у сучасний ринок праці, вимоги якого передбачають вільне володіння однією або декількома іноземними мовами за фахом.

Список використаних джерел:

1. Боднарчук Т. В. Моделі білінгвальної освіти у теорії та досвіді діяльності сучасної школи. Вісник Львівського університету. Педагогічна серія. 2007. № 22. С. 212–219
2. Інноваційні технології навчання: навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х. Ш.; наук. ред. Арістова А. В.; упорядн. словника Волобуєва С. В. Київ : НТУ, 2017. 172 с.
3. Ковальчук А. О. Із досвіду викладання білінгвальних дисциплін майбутнім магістрам у провінційному ВНЗ. Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки. 2010. Вип.16. С. 108-114
4. Byram M. Model of Intercultural Communicative Competence (ICC) Müller-Hartmann, Andreas. Schocker-von Ditfurth, 2007

ТЕХНОЛОГІЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ

Жигун Вікторія Григорівна,

викладач математично-природничих дисциплін
Прилуцького технічного фахового коледжу,
м. Прилуки Чернігівської області

Пальоха Ольга Вадимівна,

кандидат економічних наук, викладач економічних дисциплін
Прилуцького технічного фахового коледжу,
м. Прилуки Чернігівської області

Колейко Вікторія Юріївна,

викладач суспільних дисциплін
Прилуцького технічного фахового коледжу,
м. Прилуки Чернігівської області

Під час воєнного стану в Україні освіта змушена переглянути методи, форми, засоби навчання та пристосуватися до нових реалій. Більшість здобувачів освіти знаходяться у складних умовах життя та навчання, тому набуває важливості оптимізація навчальної діяльності, адаптація технологій інтерактивного навчання як інструменту компенсації освітніх втрат студентів.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» метою діяльності вищих навчальних закладів є створення студентоцентрованого навчання – підходу до організації освітнього процесу, що передбачає:

- заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу;
- створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії;
- побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу [1].

Метою державної Національної програми «Освіта» є виведення освіти в Україні на рівень розвинутих країн світу, що можливо лише за умов відходу від авторитарної педагогіки і впровадження сучасних педагогічних технологій. Саме цим зумовлена зараз увага педагогів до інновацій.

Вибір методів організації технологій інтерактивного навчання в освіті в умовах воєнного стану обумовлений тим, що вони спрямовані на оптимізацію навчання з врахуванням сучасних принципів, методів, особливостей внутрішніх

і зовнішніх умов учасників процесу; формування вміння використовувати знання в житті; розвиток самостійності мислення, комунікативності, пізнавальних здібностей студентів.

Великий китайський педагог Конфуцій понад 2400 років тому сказав:

Те, що я чую, я забуваю.

Те, що я бачу, я пам'ятаю.

Те, що я роблю, я розумію.

Процес здобуття освіти – це не вкладання в голову студента освітнього матеріалу, а постійна активна розумова праця. Це обґрунтовує необхідність використання інтерактивного навчання.

Слово «інтерактив» прийшло до нас з англійської від слова «interact», де «inter» – взаємний і «act» – діяти. Таким чином, інтерактивний – здатний до взаємодії, діалогу.

Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен здобувач освіти відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність [2].

Процес інтерактивного навчання передбачає підготовку здобувача освіти до громадянської активності в демократичній державі. Викладач і студенти є рівноправними суб'єктами навчання, виключається домінування одного учасника над іншими. Вони рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють, створюють атмосферу взаємодії, доброзичливості.

Під час інтерактивного навчання студенти навчаються бути демократичними, спілкуються з іншими людьми, намагаються критично мислити, приймають продумані рішення.

Сучасна методика має великий склад інтерактивних технологій. Розглянемо деякі з них.

«Мозковий штурм». Ця технологія полягає в колективній творчій роботі з розв'язування певної складної проблеми. Усіх студентів об'єднує спільна робота над пошуком істини. Розмірковуючи над певною проблемою, доповнюючи один одного, підхоплюють і розвивають одні ідеї, відкидаючи інші.

Існує цікава історія виникнення даної технології, яка зараз близька українцям. Коли на американському підводному човні траплялась біда, то капітан скликав всю команду і просив кожного казати будь-які рішення проблеми. І серед цих пропозицій, можливо була відповідь на запитання.

«Робота в групі». Ця технологія дає можливість обмінятися думками з партнерами, сприяє розвитку спілкування, комунікації.

«Мікрофон». При даному методу відповідають на запитання швидко, по

черзі, висловлюючи свою думку.

«Навчаючи – вчусь». Ця технологія дає можливість передати свої знання іншим учасникам процесу, підвищує цікавість до навчання. Адже, самі міцні знання ті, що здобуті самостійно.

«Ажурна пилка». Використовується даний метод для створення ситуації, щоб за малий проміжок часу обробити і вивчити велику кількість навчального матеріалу.

«Дерево рішень». Ця технологія вчить проводити достовірний аналіз та робити правильні висновки.

«Case-метод». Він навчає відрізняти хибні та істинні твердження, співставляти факти та вивчати їх взаємодію, вміти проводити аналіз, приймати рішення.

«Метод ПРЕС». Навчає здобувачів дискутувати. Не боятися висловлювати свої аргументовані пропозиції.

«Імітаційні ігри». Розвивають уяву та навички критичного мислення, сприяють застосуванню на практиці вміння вирішувати проблеми [2].

Сучасні інструменти інтерактивного навчання значно оптимізують освітній процес, підвищують рівень активності студентів, формують вміння критично мислити, адекватно оцінювати ситуацію, швидко приймати рішення, удосконалюючи комунікативні здібності, сприяють формуванню успішного іміджу майбутнього фахівця. Технології інтерактивного навчання дуже важливі в наш неспокійний час, адже використання даних технологій дає можливість для покращення освітнього процесу у закладах вищої та фахової передвищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 15.02.2023).
2. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібн. / О.І. Пометун, Л.В.Пироженко; за ред. О.І.Пометун. К.: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Жукова Анна Робертівна,

аспірантка

Педагогічного факультету Львівського національного університету

імені Івана Франка,

викладач кафедри іноземних мов та військового перекладу

Національної академії сухопутних військ

імені гетьмана Петра Сагайдачного, м. Львів

Відповідно до сучасних умов оновлення та розбудови всіх сфер суспільного життя, нової парадигми освіти та високих вимог до підготовки молодих спеціалістів постає проблема організації навчального процесу таким чином, щоб випускники навчальних закладів володіли не лише необхідним багажем професійних знань, умінь та навичок, а й певними лідерськими якостями, які б дали їм змогу успішно реалізувати свій творчий потенціал на практиці та досягти неабияких успіхів. Адже, сучасне суспільство потребує лідерів, які володіють яскраво вираженими організаторськими компетенціями й внутрішнім прагненням до соціальної активності, які спроможні об'єднати навколо себе людей для досягнення поставлених цілей, готові до тривалої та напруженої роботи заради створення сприятливих умов для подальшого розвитку.

Мета статті полягає у розгляді та узагальненні основних підходів до понять «лідерство» та «лідерська компетенція», а також аналізі основних принципів формування лідерської компетенції у студентів, особливо в умовах змішаного навчання.

Проблеми лідерства, лідера та лідерської компетенції цікавлять дослідників вже досить тривалий час. Зокрема, цим проблемам присвячують свої праці такі вітчизняні науковці як С.В. Шекшня, О.Г. Романовський, Т.В. Волосюк, Т.В. Савицька, А.В. Чорний, К.А. Мухіна, І.Є. Штученко, Я.А. Денисенко, Е. Б. Моргунов, С.А. Ковальчук, О.В. Хмизова та ін., а також закордонні науковці серед яких М. К. Вебер, У. Г. Бенніс, Ф. Фідлер, Дж. Хемфілл та ін. Проте, попри досить велику кількість публікацій, що присвячені проблемі лідерства та формуванню лідерських якостей і лідерської компетенції, не можна вважати її повністю розкритою та завершеною, адже теоретико-методологічні аспекти формування лідерської компетенції у студентів є не до кінця вивченими та проаналізованими, що й зумовило вибір

нами даної теми дослідження.

Як показало вивчення наукової літератури, що присвячена проблемам лідерства та формування лідерської компетенції, ці питання набули статусу науково-практичної проблеми ще на початку ХХ століття і залишаються актуальними на сучасному етапі. Сьогодні існує безліч підходів до трактування та визначення понять «лідер», «лідерство» та «лідерська компетенція», тому спочатку зупинимося на розгляді цих понять та різних підходів до їх трактування.

На думку Ф. Фідлера та Дж. Хемфілла, лідер є авторитетним членом групи або організації, який здатний генерувати ідеї та здійснювати вплив на оточуючих з метою об'єднання зусиль для досягнення поставленої мети [10].

Б.Д. Паригін вважав, що лідером є член певної групи, який спонтанно виконує роль неофіційного керівника в умовах специфічної та досить значущої ситуації, з метою забезпечення організації спільної колективної діяльності людей для найшвидшого та найуспішнішого досягнення загальної мети. Таке визначення лідера не втрачає актуальності й на сьогоднішній момент [7].

Ряд дослідників вважає, що лідерство є процесом внутрішньої соціальної організації та управління спілкуванням, а також діяльністю членів малої групи, яка здійснюється у спонтанно створених малих групах. Вони стверджують, що у кожній малій групі є свій лідер, а в залежності від спрямування діяльності мікрогрупи, лідерів може бути й кілька.

Щодо поняття «лідерська компетенція», то всебічний аналіз наукової літератури дозволяє прийти до висновку, що лідерська компетенція виражається у здатності студентів помічати найменші ознаки змін та передбачати тенденції, які тільки виникають, швидко реагувати на зміни та проявляти гнучкість з метою пристосування до нових вимог середовища, узгоджувати власні потреби й цінності з потребами та цінностями інших людей з метою злагодженої й ефективної діяльності та формування команди, а також створювати всі необхідні умови для досягнення мети та чітко й наполегливо рухатися до її досягнення.

На думку О.В. Хмизової, структура лідерської компетенції має три головні компоненти, а саме: когнітивний, що включає переконання, вміння та навички; мотиваційно-емоційний, до складу якого входять потреби, мотиви, цінності, емоції та ставлення; діяльнісно-поведінковий, до якого відносяться вчинки, поведінка, дії й практична реалізація [11, с. 316].

Таким чином, проаналізувавши сучасні підходи до трактування понять «лідер», «лідерство» та «лідерська компетенція», ми можемо зробити висновок, що лідером є командний гравець, який володіє широким комплексом знань, умінь, навичок та характеристик, в основі яких лежить здатність до колективної

взаємодії. Лідерство – це унікальна здатність особистості здійснювати вплив на інших людей та спрямовувати їх діяльність на досягнення конкретних цілей. А лідерська компетенція – це набір знань, вмінь та навичок, які дозволяють особистості прогнозувати, швидко пристосовуватися та реагувати на певні ситуації, вести за собою людей та досягати поставленої мети.

Щодо питання формування лідерських компетенцій у студентів, насамперед зазначимо, що цей процес має здійснюватися протягом усього навчання у рамках, як аудиторних, так і позааудиторних занять, маємо на увазі умови змішаного навчання, та має бути системним і цілеспрямованим. Варто зазначити, що нагальну необхідність формування лідерської компетенції у студентів зумовило входження України до Європейської освітньої системи. Адже, основна увага в компонентах Болонського процесу приділяється ряду особистісних чинників, серед яких піднесення ролі студентського самоврядування, забезпечення участі студентства в акредитації навчального закладу, а також необхідність та важливість самоактивності в опануванні певної професії. Проте, на наше переконання, не можна обмежуватися тільки запропонованим, необхідно приділити значну увагу також піднесенню гуманістичної культури особистості, плеканню національного менталітету, а також активному впровадженню світоглядних і виховних предметів.

Оскільки за сучасних умов та вимог, що ставляться до підготовки спеціалістів, неможливо заперечувати важливість стимулювання та розвитку лідерських компетенцій у студентів та необхідно звернути увагу на культуру освіти загалом, перебудову системи виховання студентів для того, щоб мати змогу вчасно виявити майбутніх лідерів, надати їм підтримку та просувати їх лідерський потенціал. Ученими виявлено, що ефективно лідерство у студентському віці забезпечують наступні риси, такі як здатність до самоствердження, самопізнання, самовизначення, яскраво виражена самостійність, а також ентузіазм, громадська активність та прагнення до колективності. В цілому усі складові, які гарантують ефективно лідерство та розвивають лідерські компетенції у студентів можна розділити на три основні групи: мотиваційні складові, до складу яких входять потреба в досягненні високих результатів, упевненість у собі, прагнення до самореалізації і самоствердження; емоційно-вольові, які включають емоційно позитивне самопочуття, урівноваженість та наявність вольових якостей; ділові складові, що містять готовність брати на себе відповідальність, уміння приймати правильне рішення в непередбачених ситуаціях, а також уміння та навички організаторської роботи [12, с. 79].

Кононова Т.О. виокремлює чотири головні компоненти у процесі формування лідерської компетенції студентів, а саме: когнітивний або

пізнавальний; мотиваційний; операційний; рефлексивний.

Когнітивний або пізнавальний компонент припускає формування у студентів економічних, соціально-політичних та психолого-педагогічних знань, які є необхідними для виявлення лідерських компетенцій. До складу цього компонента входить єдність теоретичних, методологічних та технологічних знань, що поєднують професійні знання та вміння ними користуватися при розв'язанні професійних завдань [5, с. 166].

Мотиваційний компонент передбачає формування стійких мотивів діяльності згідно з гуманістичними цінностями, наприклад прагнення діяти, прийняття ролі лідера як власного психологічного стану, бажання брати на себе функції лідера в різноманітних складних ситуаціях тощо [5, с. 167].

Операційний компонент передбачає створення ситуацій, у яких студенти матимуть можливість проявити свої лідерські якості, а також здатність до практичної дії, ризику та швидкого знаходження рішення. Тобто, цей компонент становить собою комплекс умінь використовувати на практиці лідерські якості у різних професійних ситуаціях та здійснювати самоосвітню діяльність у майбутньому. Крім того, він передбачає активну та якісну взаємодію між студентом та викладачем, під час якої викладач визначає мету, завдання й створює умови для активної пізнавальної діяльності студентів, а також контролює, направляє та мотивує студентів.

Рефлексивний компонент виявляється в осмисленні та усвідомленні студентами власних вчинків, дій, способів лідерства та прийомів, здатності проводити самооцінку та самоаналіз своїх лідерських дій, а також в умінні поєднувати одержані результати з поставленими цілями [5, с. 170].

Для того, щоб забезпечити високу ефективність процесу формування лідерської компетенції студентів слід особливу увагу звернути на ряд важливих напрямів роботи. По-перше, слід розвивати органи студентського самоврядування, які створені на базі навчального закладу, для прикладу, профспілки, громадські організації та молодіжні об'єднання, на базі яких студентська молодь матиме змогу виокремлювати, аналізувати та розв'язувати різні молодіжні проблеми, створювати та втілювати в житті нові проекти, виражати особисту думку та реалізовувати свої лідерські амбіції, а також поступово формувати власне професійне портфоліо, що міститиме здобуті досягнення за час навчання.

По-друге, варто розширювати спектр можливостей самореалізації студентів через їхню участь у позанавчальних об'єднаннях за інтересами, наприклад забезпечувати діяльність різноманітних інтелектуальних, творчих, волонтерських, спортивних гуртків, об'єднань, секцій та клубів. У таких об'єднаннях студенти зможуть розвивати себе, розкрити свій лідерський

потенціал та примножувати його.

По-третє, необхідно стимулювати проектну діяльність студентів шляхом їхньої участі у конкурсах грантів для обдарованої молоді, навчальних закладів та громадських організацій для того, щоб розвивати в них амбітність, цілеспрямованість, прагнення до перемоги, націленість на позитивний результат та реалізацію власних соціально важливих ініціатив [13, с. 55].

Саме ці особливості створюють передумови для формування у студентів творчого, аналітичного мислення, мотивують їх до самореалізації, самовдосконалення та розвитку особистісного потенціалу, а також сприяють формуванню у них вміння відстоювати та аргументувати свою думку та мати власну позицію, що в майбутньому може стати підґрунтям для розвитку їх лідерських якостей та лідерської компетенції.

Дослідники виокремлюють максимально сприятливі види діяльності для розвитку лідерських компетенцій, до цих видів відносяться: навчальна діяльність, яка може бути індивідуальною, груповою та колективною; конкурсна діяльність, що охоплює участь у різноманітних змаганнях та конкурсах; дослідницько-пошукова діяльність, яка включає участь у проектах, конференціях, тренінгах та програмах; проєктивна діяльність, що передбачає розробку та захист індивідуальних і колективних справ; громадська діяльність, яка охоплює участь у роботі органів самоврядування, в молодіжних організаціях та асоціаціях, а також волонтерський рух; представницька діяльність, яка передбачає вміння презентувати себе, молодіжну організацію чи групу однолітків [8, с. 87].

Наголосимо, що значну роль у процесі формування у студентів лідерської компетенції належить викладачу, адже він є головним організатором освітнього процесу та йому необхідно надихати студентів, залучати їх до творчої та наукової діяльності, показати їм цікавий та важливий світ наукових досліджень, що є проявами лідерства, яке насамперед пов'язане з умінням гідно приймати зміни та швидко пристосовуватися до нових та у більшості випадків складних ситуацій [3]. Зокрема, дослідниця І. Ковальова висловила думку про те, що основним завданням викладача як керівника та як лідера полягає у розв'язанні проблем, що постають перед колективом, з найбільшим соціально-психологічним та економічним ефектом [6, с. 21].

З огляду на все вищесказане, ми переконані, що основним інструментом для формування лідерської компетенції у студентів є створення педагогічних умов, які б поєднували традиційні підходи до навчання та виховання з новітніми педагогічними технологіями. Це обумовлюється тим, що педагогічні умови спрямовані не тільки на введення певних методів та форм роботи, а й на створення особливо організованого середовища, в якому студенти мали б

можливість особистісного зростання та розкриття їх лідерського потенціалу.

Отже, проведене дослідження свідчить, що в сучасних умовах реформування освіти України та в умовах змішаного навчання особливо важливого значення набуває проблема формування лідерської компетенції у студентів як одного із найважливіших аспектів становлення майбутнього спеціаліста, його професійної діяльності та професійного іміджу.

Встановлено, що лідерська компетенція виявляється у здатності студента помічати зміни, передбачати тенденції, швидко реагувати на зміни, узгоджувати власні потреби й цінності з потребами та цінностями інших людей з метою злагодженої й ефективної діяльності та формування команди, а також створювати всі необхідні умови для досягнення мети та чітко й наполегливо рухатися до її досягнення.

Окрім того, лідерська компетенція охоплює ряд важливих здібностей лідера, серед яких аналітичні, технічні, діагностичні здібності, гнучкість, ініціативність, саморегуляцію, відповідальність за власні дії та за дії команди, а також вміння організувати та координувати спільну командну роботу й спілкуватись з людьми.

Для того, щоб формувати лідерські компетенції у студентів, необхідно у навчально-виховному процесі створювати сприятливі педагогічні умови та забезпечувати злагоджену роботу колективу викладачів. А також залучати студентів до того виду діяльності, який зробить можливим зайняття лідерської позиції та забезпечить виконання лідерських функцій й демонстрацію лідерської поведінки, створювати сприятливу та доброзичливу атмосферу як у рамках студентської групи, так і під час взаємодії студентів із викладачами й організувати взаємодію, що зорієнтована на особистість у системі «викладач-студент» і «викладач-студентська група» та заснована на принципах поваги, довіри та партнерства.

Доведено, що у процесі формування лідерських компетенцій у студентів потрібно опікуватися створенням спеціальних ситуацій для надання їм можливості реалізувати свій лідерський потенціал та розвивати свої здібності, адже ці здібності можна й потрібно розвивати та необхідно навчатися лідерству. Це можна реалізувати в навчальній діяльності в процесі вирішення навчальних завдань, у науковій роботі шляхом участі у різноманітних наукових студентських товариствах, виступах на науково-практичних конференціях, участі у наукових конкурсах, а також у позанавчальній діяльності через участь у громадській діяльності, наприклад, у роботі органів студентського самоврядування, волонтерському русі, творчих групах та молодіжних організаціях тощо. Адже, студентські роки – це період, коли кожен студент може не лише виявити свої лідерські здібності, а й розвинути їх та зробити

міцним підґрунтям для своєї майбутньої професійної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Вежевич Т.Е. Педагогические условия развития лидерских качеств учащихся: дисс. канд. пед. наук: 13.00.01. Улан-Удэ, 2017. 198 с.
2. Волосюк Т.В. Проблема формування лідерської компетенції студентів вищої школи. URL: [https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/38027/1/Volosyuk.pdf](https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/download/123456789/38027/1/Volosyuk.pdf) (дата звернення 03.03.2023).
3. Волосюк Т.В. Роль лідерської компетенції у формуванні професійного іміджу студентів в умовах ВНЗ. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Сер.: Педагогічні науки.* 2015. № 27. С. 126-131.
4. Гармаш С.А. Лідерські якості особистості керівника як запорука успіху. Управління інноваційними проектами та об'єктами інтелектуальної власності. 2019. С. 37-44.
5. Кононова Т.О. Методика формування лідерських компетенцій у процесі професійного становлення іноземного студента ц вищому навчальному закладі інженерно-педагогічного профілю. *Збірник наукових праць Національної академії державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні та психологічні науки.* 2017. № 4 (73). С. 166-175.
6. Мухіна К. А., Денисенко Я.А., Штученко І.Є. Психологічні засади формування лідерських якостей студентів. *Психологічний інструментарій розвитку лідерського потенціалу сучасної молоді: теорія і практика:* матеріали науково-практичної конференції 17 жовтня 2019 р.: за заг. ред. Романовського О.Г. Харків: НТУ «ХПІ». 2019. С. 21-22.
7. Парыгин Б.Д. Основы социально-психологической теории. URL: http://mhp-journal.ru/upload/2010_v5_n2/2010_v5_n2_12.pdf (дата звернення 03.03.2023).
8. Романовский А. Г. Педагогика лидерства : монография / за ред. А.Г. Романовский, В. Е. Михайличенко, Л. Н. Грень. Нац. техн. ун-т «Харьков. политехн. ин-т». Харьков: НТУ «ХПИ», 2018. 496 с.
9. Сергеева Л. М., Кондратьева В.П., Хромей М.Я. Лідерство: посібник. Івано-Франківськ, 2015. 296 с.
10. Савицька Т.В., Іотова І.Н., Маджар Н.М. Особливості формування особистості лідера в студентському колективі. URL: http://elib.umsa.edu.ua/bitstream/umsa/13658/1/Savicka_Osoblivosti_formuvannya.pdf (дата звернення 03.03.2023).
11. Хмизова О. В. Формування лідерської позиції у майбутніх учителів початкових класів як складової їх професійної компетентності. *Збірник*

наукових праць «Педагогічні науки». 2017. № 44. С. 316-320.

12. Чорний А.В. Сучасні теорії лідерства: Загальний огляд та структурна модель. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*: Науковий журнал. Острог: вид-во НаУОА, 2018. №9 (37). С.78-84.

13. Яценко О. М., Горбунов М. П. Формування лідерських якостей майбутніх менеджерів у процесі професійної підготовки: монографія / О.М. Яценко, М. П. Горбунов. Харків, 2018. 250 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ З ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ НОВОЇ ФОРМАЦІЇ

Зайцева Лариса Євгенівна,

методист

Науково-методичного центру професійно-технічної освіти
у Харківській області, м. Харків

Удосконалення змісту професійної (професійно-технічної) освіти спрямовується на створення оптимальних умов для інноваційного розвитку та професійного зростання здобувачів освіти у ЗП(ПТ)О задля забезпечення кваліфікованими робітниками всіх галузей економіки, малого й середнього бізнесу. Сьогодні найбільш перспективнішою інноваційною технологією в освіті є синергетична модель. Синергетична модель будь-якого навчального процесу передбачає енергетичні ресурси, які стимулюють розвиток професійної (професійно-технічної) освіти. Синергетичний підхід зумовлює пошук енергетичних джерел, які удосконалюють сучасну професійну (професійно-технічну) освіту, піднімають її якість і статус. Актуалізація синергічних процесів відбувається за рахунок міждисциплінарного аналізу методів, синтезу різних компетенцій і синергетичної комунікації того, хто навчає, і того, хто навчається. Синергічні процеси комунікації базуються на взаємодії викладачів і здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти, між викладачем і здобувачем освіти формується новий тип соціальних відносин, що припускає взаємну допомогу і співтворчість.

Міністерство освіти і науки України продовжує оновлювати професійну (професійно-технічну) освіту, впроваджуючи державні стандарти з конкретних робітничих професій на модульно-компетентнісній основі.

Під час освоєння компетенцій відбувається впорядкування та

систематизація теоретичних знань на нових засадах. Побудова змісту освіти на цих засадах потребує інтеграції теоретичної і практичної складових навчання, коли для кожного рівня навчання і модуля чітко визначаються і формулюються результати, а також передбачаються критерії їх оцінювання. Застосовуючи компетентнісний підхід під час проєктування навчальної програми важливо вибрати такі форми і методи навчання, які дозволяють цілеспрямовано формувати заплановані компетенції як на теоретичному, так і виробничому навчанні.

Для досягнення відповідного рівня компетентності увага надається більш глибокому вивченню технологічного процесу, сучасних матеріалів, організації виробництва; практичному оволодінню сучасними виробничими технологіями, а також розвитку здібностей до засвоєння великої кількості інформації. Тому в процесі підготовки необхідно враховувати вимоги, які допомагають формуванню та розвитку особистості кваліфікованого робітника.

Здобувачі освіти повинні навчитись самостійно відтворювати здобуті знання, вміння самостійно вдосконалювати свої професійні вміння та навички. Все це в комплексі дає змогу сформувати особу кваліфікованого робітника, який буде здатним адаптувати свої знання та вміння до умов та вимог конкретного виробництва чи сфери послуг.

Один із напрямів діяльності закладу освіти є співпраця з роботодавцями. Ми знаємо, що найідеальніший варіант взаємодії з роботодавцями – це участь виробничників в освітньому процесі ЗП(ПТ)О. Зміцнення зв'язків із виробництвом відкриває додаткові можливості: забезпечується врахування вимог роботодавців, з'являються умови для організації стажування педагогічних працівників з метою ознайомлення з новими виробничими технологіями й устаткуванням. А також забезпечення здобувачів освіти робочими місцями під час проходження виробничого навчання й виробничої практики, які відповідають вимогам кваліфікаційних характеристик. Найчастіше тільки на практиці, в конкретній справі можна оцінити, наскільки теоретично підготовлений здобувач освіти, наскільки сформовані в ньому готовність до роботи в колективі, здатність приймати самостійні рішення, здатність до вибору шляхів і засобів вирішення поставленого перед ним завдання, володіння мотивацією до виконання обраної професійної діяльності. Участь роботодавців в атестаційних комісіях завжди підвищує відповідальність здобувачів освіти у підготовці випускної роботи, пробуджує бажання сподобатися і бути запрошеним на роботу.

Рівень професіоналізму викладачів, нові методики проведення занять, нові форми контролю знань й умінь здобувачів освіти, як і раніше, залишаються головними у справі підготовки кваліфікованих робітників. Брати

участь у підвищенні якості освіти повинні всі зацікавлені сторони: викладацький склад, адміністрація закладу освіти, роботодавці і, звичайно, здобувачі освіти як споживачі освітніх послуг. Дуже ефективним може бути і зворотний зв'язок закладу освіти зі своїми випускниками. Опитування учнів-випускників про якість викладання тих чи інших дисциплін, побажання випускників допомогли б скорегувати навчальні плани та програми окремих дисциплін. Випускники, попрацювавши деякий час за фахом, ознайомившись з передовими технологіями і обладнанням, починають розуміти, що їм необхідно було вивчати. Тому закладам освіти потрібно підтримувати зв'язок із випускниками з метою отримання рекомендацій і побажань. Коли говорять про синергію, то йдеться передусім про позитивний ефект. Для підприємств – це можливість підготовки робітничих кадрів, безпосередньо, під своє виробництво, виробничі технології та обладнання, економія часу та коштів на пошук та підбір робітників, їх перенавчання. Для здобувачів освіти – набуття стійких професійних навичок роботи, самостійність, адаптація до умов конкретного виробництва. Якість освіти залежить не тільки від закладу освіти, а й від самих здобувачів професійної освіти та їхніх роботодавців.

Останнім часом питання удосконалення змісту професійної (професійно-технічної) освіти, підвищення престижу професій робітників є не просто питанням якості трудових ресурсів для забезпечення розвитку України, а стає досить значущим для забезпечення національної безпеки країни.

Список використаних джерел:

1. Квас М.В. Синергетичний підхід до організації навчально-виховного процесу. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. пр. Кіровоград: ТОВ «Імекс-ЛТД», 2010.
2. Удод О.А. Інновації в освіті – основа модернізації галузі в сучасних умовах. URL: http://www.innovosvita.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=24&Itemid=25&lang=ru (дата звернення 07.02.2023).
3. Цикин В.А. Синергетика – методологическая основа современной парадигмы образования. *Пед. науки*: зб. наук. пр. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2008. №2. С.273-279.
4. Коломієць С.В. Синергетичний підхід до системи вищої освіти в умовах інформаційного суспільства. *Вісн. Черкаськ. ун-ту. Серія: Пед. науки*. 2019.
5. Чалый А.В. Синергетический подход – необходимая составная инновационных процессов в образовании. *Развиток педагогической и психологической наук в Украине 1992-2002*: зб. наук. пр. до 10-річчя АПН України. Х.: ОВС, 2002. Ч. 2. С.125-133.

6. Зеленов Є.А. Теоретичні основи планетарного виховання студентської молоді: монографія. Луганськ: Ноулідж, 2008. 272 с.

7. Бєлих Т.В. Синергетичний підхід та проблема розвитку суб'єктивності особи. URL: <http://conf.stavsu.ru/conf.asp?ReportId=383>.

СУЧАСНА НАВЧАЛЬНО-ОРГАНІЗАЦІЙНА ТА НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОЇ ШКОЛИ. ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПІДХОДІВ У ДІЯЛЬНІСТЬ ЗП(ПТ)О

Зайченко Наталія Олексіївна,

методист

Професійно-технічного училища № 26 м. Кременчука
Полтавської області

Реформування системи освіти на економічних засадах є критичною необхідністю сучасної України, оскільки більшість сфер економіки були реформовані та перейшли на ринкові засади. Система освіти залишилася функціонувати на старих, жорстко централізованих засадах, що призвело до розривів між очікуваннями учнів, їхніх батьків і пропозицією закладів освіти, між потребами роботодавців і реальним станом підготовки фахівців, між дефіцитом на затребувані бізнесом, але не підтримувані державою спеціальності, і надлишком підготовлених фахівців по держзамовленню, але безробітними у подальшому.

Ці процеси відбуваються, оскільки у системі освіти відсутні механізми саморегуляції і розуміння реального клієнта, свого продукту і необхідних ресурсів для повноцінного функціонування. На жаль, для 92-93% опитуваних освітян (протягом 2015-2019 років було охоплено більше 4,5 тисяч, з яких 1,7 тисяч – управлінський склад) учень залишається об'єктом освітнього процесу, а не рівноправним суб'єктом, клієнтом закладу освіти, який має власні освітні потреби і запити, свою індивідуальну траєкторію розвитку. Але ж про це чітко прописано у новому Законі України «Про освіту» [4].

Одним із ключових завдань у процесі впровадження інструментів бізнесу у діяльність закладу освіти є адаптація їх до постійного щоденного використання керівниками закладів освіти, які у своїй більшості є найманими управлінцями з базовою педагогічною освітою і досвідом управління в умовах централізованої системи управління освіти. Труднощі у тому, що трансформація має відбутися за короткий термін. Отже, більшість керівників

закладів освіти були сформовані як виконавці рішень начальника департаменту освіти і всіх вище стоячих органів управління без широких прав на коригування подібних рішень. На сьогодні ж, той же керівник-виконавець має стати ініціативним, самостійним управлінцем, який несе повну відповідальність за отримані результати.

Популяризація економічних підходів, формування підприємливих підходів в управлінців, переведення закладів освіти в повноцінні неприбуткові юридичні особи із самостійними бюджетами (які, в основному, продовжують наповнюватися з державного і місцевих бюджетів), дозволить оперативно реагувати на запити абітурієнтів, їхніх батьків і роботодавців, і пропонувати актуальні освітні послуги (освітні програми).

Як побудувати та втілювати економічну модель функціонування закладу освіти? Проблема актуальна, але недостатньо методичної та практичної розробленості. Тому необхідно ознайомити керівні педагогічні кадри закладів ЗП(ПТ)О з сучасними напрямками впровадження економічних підходів у діяльність закладів професійної (професійно-технічної) освіти і здійснення стратегічної аналітики внутрішнього і зовнішнього середовища закладу.

Для такої адаптаційної зміни процесів функціонування закладу освіти варто використовувати економічні підходи для формування якісного освітнього контенту, який відповідатиме мінливим умовам ринку освітніх послуг [1.]

Економічна модель функціонування закладу освіти базується на класичній моделі підприємства, але з адаптацією під умови існування закладу освіти. Економічну модель можна представити так: її елементами є вхідні ресурси, власники й керівництво, процес надання послуг, продукт, клієнти, конкуренти. На рівні директорів – управління закладом освіти на економічних засадах; на рівні заступників – управління бізнес-процесами; на рівні викладачів – гідна мотивація праці, частина команди закладу освіти; на рівні учнів – надавання якісних освітніх послуг [2].

Функціонування закладу освіти при впровадженні економічних підходів забезпечуватиметься:

1) наявністю фінансування як за рахунок державного бюджету, так і за рахунок додаткових освітніх послуг, грантових і благодійних коштів на капітальні витрати тощо;

2) формуванням і підтримкою високого рівня матеріально-технічного забезпечення класних кімнат і приміщень закладів освіти;

3) розвитком нематеріальних активів, зокрема, отримання авторських прав на програми, методичні розробки;

4) забезпечення на достатньому рівні поточних матеріалів для організації освітнього процесу: підручники, канцелярія, розхідні матеріали тощо;

5) поширення інформації закладом освіти серед усіх зацікавлених сторін (стейкхолдерів) про наявний рівень якості освіти відбувається через традиційні інформаційні канали (ЗМІ, інтернет, соціальні мережі), так і через механізми співпраці із закладами вищої, професійної освіти, місцевими органами, громадськими організаціями, бізнесом тощо;

б) конкурентна боротьба відбувається саме у площині якості надання освітніх послуг і формуванні необхідного комплексу умов для отримання освіти між іншими закладами України і світу, дистанційною освітою.

Клієнти, продукт, ціннісна пропозиція ЗП(ПТ)О [3].

Проте найголовнішою частиною всієї економічної моделі закладу освіти є клієнти. Основними групами клієнтів для закладів освіти виступають:

1) учні – ті, хто безпосередньо отримують освітні послуги, мають свої потреби і бачення щодо свого особистісного і фахового розвитку. Учні можуть змінювати свою думку щодо отриманої якості освітніх послуг, продовження навчання у даному закладі освіти, що впливає як на наповненість закладу освіти, так і на його фінансовий стан, рівень в пізнаваності бренду, імідж, перспективність;

2) батьки, опікуни, рідні – є непрямими клієнтами, оскільки не отримують освітніх послуг, але здійснюють оплату освітніх послуг (за рахунок механізму сплати податків) за своїх дітей і рідних, а також впливають на вибір закладу освіти.

Серед непрямих клієнтів варто виділити бізнес, роботодавців. На них у закладах освіти часто дивляться як на джерела фінансових ресурсів і спонсорської/благодійної допомоги. Проте бізнес для закладів освіти є основним «споживачем» підготовлених кадрів (їхня підготовка починається з школи). Також роботодавці, компанії можуть ставати джерелом практичного досвіду і драйвером профорієнтаційної роботи [5].

Окреме місце в економічній моделі займає розуміння продукту школи в економічному сенсі – як результат діяльності організації, який може бути відчужений і переданий клієнту за матеріальну винагороду. Часто під результатом діяльності закладів освіти сприймається випускник (для 92-95% директорів шкіл учень є «сировиною»), його рівень знань, успішності, реалізованості, результати ЗНО, подекуди атестат, сертифікати тощо. Проте всі ці позиції не є власністю закладу освіти на момент передачі клієнту, і не можуть отримати фінансової оцінки.

Продуктом школи є урок (для закладів середньої освіти), освітні програми (для закладів професійної і вищої освіти), під час якого відбувається передача знань, формується освітнє середовище для формування компетентностей, освіченої і фахової особистості.

Ціннісна пропозиція для закладу професійної (професійно-технічної) освіти обґрунтовується на основі таких питань:

1. Чому Ви маєте бути?

2. Що Ви несете своїм клієнтам:

- учневі, батькам;
- місцевій громаді, органам влади;
- бізнесу?

3. Які ресурси необхідні для закладу професійної (професійно-технічної) освіти, щоб надавати якісні послуги?

4. Що станеться, якщо Ви зникнете?

У висновку, хочеться відмітити, що впровадження економічних підходів у систему освіти і перетворення закладів освіти на повноцінних економічних суб'єктів перебуває в активній фазі і йде пошук механізмів такої трансформації. Але варто вже сьогодні займатися даним питанням і почати дивитися на свій заклад освіти з економічної точки зору, а не тільки з педагогічної і господарської.

Список використаних джерел:

1. Banshchykov P. Simulation technology in entrepreneurship education of Ukraine. *Стратегія підприємства: підприємницький контекст* : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., 16-17 листоп. 2017 р. Київ : КНЕУ, 2017. С. 260-262. URL: <http://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/23772> (дата звернення 21.03.2023).

2. Vitalii Pazdrii, Banschykov Petr, Victoria Kosyk, Irina Tropina. Simulation System in Educational and Career Guidance State Policy of Ukraine. URL: <https://easychair.org/publications/preprint/XVS2> (ICTERI-2019) 23772 (дата звернення 21.03.2023).

3. Банщиків П.Г., Паздрій В.Я. Оцінювання економічних компетентностей на основі бізнес-симуляції «VaAl+». *Бухгалтерський облік і аудит*: науко-практичний журнал. 2017. № 12. с. 20-28.

4. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. №2145-VIII. Дата оновлення: 28.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 21.03.2023).

5. Іванюта С. М., Іванюта В. Ф. Підприємництво та бізнес-культура : навч. посібник 2007. 288 с.

ІННОВАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗП(ПТ)О В РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ

Зарівняк Ірина Святославівна,

методист

Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти
у Херсонській області, м. Херсон

Стрімкий розвиток глобалізаційних та інтеграційних процесів породжує нові виклики в усіх сферах життєдіяльності суспільства і передусім – в професійно-технічній освіті. В усіх цивілізованих країнах здійснюється інтенсивний пошук нових моделей розвитку професійної освіти, нетрадиційних підходів до їх впровадження на основі інформаційних і телекомунікаційних технологій. Гостро постають питання про взаємозв'язок освітніх систем, що розвиваються на різних континентах, їхню багатовимірність та порівнянність, а також забезпечення взаємного визнання їхнього продукту. Зрозуміло, що цим освітянським продуктом є конкретна людина, підготовлена до активної високопрофесійної діяльності в різних галузях промислового, сільськогосподарського виробництва і сфери послуг. Це про головне – людський капітал, від духовних, моральноетичних і професійних якостей якого залежить майбутнє кожної держави. Актуальність проблем розвитку людського капіталу особливо зросла в ХХІ ст., коли людство має подолати глобальні, сталі суперечності, зокрема, між глобальним і локальним; загальним та індивідуальним; традиціями й сучасністю; перспективними й найближчими завданнями; конкуренцією та рівністю можливостей людини; духовним і матеріальним. Поряд з адаптацією до змін у професійній діяльності конкретної людини її освіта має перетворитися на неперервний процес розвитку особистості, її знань і навичок, а також формування готовності до осмислення й сприйняття змін, прийняття рішення щодо власних подальших дій. Глобалізаційні й інтеграційні процеси, що мають місце у світі, актуалізують проблему підготовки конкурентоспроможного виробничого персоналу, надають їй міжнародного значення.

Які ж основні завдання професійної освіти в сучасних умовах? НМЦ ПТО у Херсонській області виділяє такі:

- створення умов для набуття кожною людиною професії і включення її в суспільно-корисну, продуктивну працю відповідно до її інтересів та здібностей;
- задоволення поточних та перспективних потреб народного господарства в кваліфікованих, конкурентоздатних робітниках, що мають широкий політичний кругозір, професійну мобільність, загальну культуру;

- забезпечення перепідготовки робітничих кадрів, підвищення їхньої кваліфікації відповідно до сучасних вимог науково-технічного розвитку та потреб виробництва, які швидко змінюються.

Багато проблем модернізації професійної освіти в Україні можуть бути вирішені з використанням досвіду європейської професійної освіти. Одне з найважливіших завдань навчального процесу є формування професійної мобільності, здатності до гнучких змін видів діяльності, вміння перенавчатися та самонавчатися у відповідності з потребами ринку. Однією з основних вимог адаптації професійної освіти України в європейський освітній простір є мобільність учасників освітньої системи: здобувачів освіти ЗП(ПТ)О, викладачів і науковців. Для цього необхідно змінити саме розуміння поняття «навчання», впроваджувати орієнтовані на здобувача освіти ЗП(ПТ)О підходи до викладання, тобто перейти від стратегії викладання до стратегії навчання, до використання педагогічних технологій, спрямованих на заохочення до набуття самостійних знань.

Проблему модернізації вітчизняної системи професійно-технічної освіти слід вирішувати комплексно, оскільки тільки зусиллями самих суб'єктів З(ПТ)О не можна вирішити в силу різних суб'єктивних і насамперед об'єктивних обставин. Як відомо, з одного боку, жодна система не здатна тільки своїми зусиллями реформуватися, а з іншого – ця проблема комплексна і потребує комплексного державного вирішення: правового, організаційно-адміністративного, фінансово-економічного, соціально-культурного, кадрового, методологічного, теоретичного та методичного. Основна мета модернізації З(ПТ)О має бути пов'язана з головною вимогою до неї: підготувати такого випускника, який здатний самоактуалізуватися на ниві професійної діяльності в ринкових умовах, своєчасно реагувати на зміни ринку праці та бути мобільним у професійному плані. Отже, традиційні професійні фахові знання, навички та вміння для випускників ЗП(ПТ)О на сьогодні вкрай недостатні. Для них важлива здатність вчитися протягом професійної діяльності, здатність своєчасно реагувати на зміни ринку праці та вдосконалювати свою професійну та фахову компетентність, а при необхідності – змінювати свій фах. Відповідно, по-новому формулюються і завдання системи ПТО:

- формувати такого суб'єкта професійної діяльності, на який є попит на ринкові праці;
- забезпечити професійну мобільність випускників ЗП(ПТ)О шляхом надання їм можливості отримання неперервної професійної освіти, своєчасно реагуючи на зміни ринку праці, економіки, науково-технічного прогресу та вимог роботодавців.

Саме тому головними завданнями модернізації ЗП(ПТ)О мають бути:

- формування суб'єкта професійної діяльності, здатного суб'єктно самоактуалізуватися в складних ринкових умовах;
- чітко визначити перелік посадових компетенцій і підготувати випускника згідно з ними до їх успішного розв'язання;
- суттєва увага має бути звернена на формування фахової компетентності (здійснювати підготовку не взагалі, а до реалізації конкретних посадових компетенцій);
- повага до особистості майбутнього фахівця та його фундаментальних прав і свобод.

Застосування сучасних педагогічних технологій створює умови для досягнення спроектованого результату шляхом оптимального підбору та розподілу ресурсів, розширює можливості вирішення складного педагогічного завдання – формування професійної компетентності соціально активного випускника ЗП(ПТ)О, конкурентного на ринкові праці. Саме освітні технології, інтерактивні методи навчання, нестандартні форми педагогічної діяльності, які дозволяють здобувачеві освіти організувати свою навчальну діяльність в умовах, наближених до реальних, дають очікуваний ефект. Від працівників професійної освіти насамперед залежить, чи отримають здобувачі освіти необхідні знання та навички, чи зможуть їх творчо використовувати, чи стануть вони професійно грамотними, конкурентоспроможними робітниками. Тому викладачі спецдисциплін та майстри виробничого навчання Херсонщини працюють над освоєнням нових педагогічних технологій і застосовують їх у своїй педагогічній діяльності. На своїх заняттях вони доводять, що у професійно-технічній освіті потрібно відходити від стереотипів. А для цього необхідно формувати технологічну культуру майстрів виробничого навчання. Адже висококваліфікованого робітника може підготувати лише досвідчений майстер.

Безумовно, розвиток професійно-технічної освіти значною мірою залежить від реальних пріоритетів у державній політиці, від інвестування в неї з різних джерел (держава, підприємство, громадські організації і фонди, сім'я і сама людина).

Список використаних джерел:

1. Коханко О. Історичні аспекти розвитку інтегрованого підходу в освіті. *Науковий часопис Національного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 17. Теорія та методика виховання*. Вип. 30. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. С. 97-103.
2. Освіта України в умовах воєнного стану. *Інноваційна та проєктна діяльність: науково-методичний збірник / за загальною ред. С. М. Шкарлета*.

Київ-Чернівці «Букрек». 2022. 140 с.

3. Просіна О. Інтеграція в НУШ. *Інтегрований підхід в освітньому процесі. Методист.* 2018. №2. С. 68–71.

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

**Зборовець Наталія Миколаївна,
методист**

Державного навчального закладу
«Подільський центр професійно-технічної освіти»,
м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області

Із збільшенням темпів розвитку цифрових технологій, впровадженням інноваційних рішень у всіх сферах суспільного життя виникає необхідність у підвищенні якості підготовки працівників для створення можливості модернізації економіки країни відповідно до сучасних вимог. Відповідно до Концепції розвитку цифрових компетентностей, затвердженої Кабінетом Міністрів України від 3 березня 2021 р. №167-р здобуття освіти має здійснюватися з «використанням інформаційних ресурсів, нових освітніх технологій та цифрових освітніх ресурсів» [1].

Відсутність концептуальних засад формування державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей громадян не дозволяє забезпечити розвиток усіх сфер суспільного життя відповідно до сучасних вимог, процесів глобальної цифровізації економіки, сфер життєдіяльності суспільства, які відбуваються у більшості країн світу. Таким чином, виникає необхідність забезпечення готовності суспільства до таких процесів, опанування ним ключових комбінацій знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, інших особистих якостей у сфері інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій (цифрова компетентність). Так, цифровою компетентністю є динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, інших особистих якостей у сфері інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність із використанням таких технологій.

Законом України «Про освіту» визнано інформаційно-комунікаційну компетентність як одну з ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності. Цифрова компетентність педагогічного працівника має забезпечувати розвиток широкого спектру усіх її

складових: від медіаграмотності до опрацювання та критичного оцінювання інформаційних даних, безпеки та співпраці в мережі «Інтернет» до знань про різноманітні цифрові технології та пристрої, вміння використовувати відкриті ресурси та технології для професійного розвитку, формування в учнів умінь ефективно користуватися цифровими технологіями та сервісами у навчальних та життєвих ситуаціях для розв'язування різних проблем та завдань, застосовувати інноваційні технології для оцінювання результатів їхньої навчальної діяльності, розуміння поняття кодування, елементів штучного інтелекту, віртуальної та доповненої реальності та вирішення професійних проблем за допомогою використання цифрових технологій.

Тривалий карантин в умовах пандемії, яка паралізувала весь світ, та воєнний стан на території України змусив освітянську родину приділити належну увагу дистанційній освіті.

Дистанційне навчання – сукупність інформаційних технологій та методик викладання, які передбачають здобуття освіти без фізичної присутності здобувачів у навчальному закладі. Законодавчо, дистанційна освіта регламентується окремими положеннями МОН про дистанційне навчання для вищих та середніх закладів освіти, проте, широко використовується приватними структурами у зв'язку із взаємною зручністю. Основними рисами дистанційного навчання є інтерактивна взаємодія у процесі навчання і з виокремленням часу для самостійного освоєння матеріалу, консультаційний супровід у процесі навчання. Дистанційна освіта дозволяє більш зручне використання інтерактивних технологій, вирішує питання фактору відстані та транспорту, виключає фактори затримки у переміщені до навчальних занять, дозволяє більш легко залучати у навчальний процес фізично віддалених експертів, фахівців або заміन викладачів, дозволяє краще використовувати принцип наочності.

Структура цифрової компетентності педагогічного працівника:

1. Професійний розвиток.
2. Використання та аналіз цифрових ресурсів.
3. Навчання та оцінювання учнів.
4. Розвиток цифрової компетентності учнів.

Інтернет – це надзвичайно потужний навчальний інструмент. Адже володіючи елементарними навичками пошуку можна отримати будь-яку інформацію і перетворити її спершу на знання, а потім і на досвід. Інтернет-блоги – це ті носії, які можуть і повинні перетворитися на своєрідну «позакласну школу» для учнів.

Блог може і повинен стати для педагога дієвим інструментом формування та розвитку інноваційної культури. Цьому сприяють такі особливості блогового

середовища:

- публічність робить матеріали доступними для читання колегами, учнями, батьками;
- інтерактивність, відкритість – можливість залишати в блогах коментарі, які також доступні для читання, отримувати зворотний зв'язок від учнів, батьків, колег, відповідаючи на коментарі;
- авторство – можливість представити свій досвід роботи, висловити власну позицію;
- «перемішування», яке дозволяє у форматі блогу об'єднувати вміст декількох авторських блогів на одній сторінці, що дає можливість порівнювати свою роботу з роботою колег.

Блоги відкривають перед педагогом новий шлях в інформаційне середовище і дають нові широкі можливості в організації освітнього процесу та професійного зростання. Для професійного розвитку, використання та аналізу цифрових ресурсів педагогічних працівників створено блог методиста навчального закладу. На власному блозі я ділюсь своїми методичними наробками, корисними для колег та учнів посиланнями. На сторінці «Інновації для професійного росту педагога» користувачі мають змогу швидко знайти інформацію про цифрові інструменти для створення навчальних матеріалів. Онлайнві навчальні матеріали допомагають педагогу додатково вмотивувувати здобувачів освіти, урізноманітнювати уроки та робити їх сучаснішими. Більшістю з них можна користуватися на мобільних пристроях здобувачів освіти, а ще вони містять бібліотеки готових вправ. Корисні посилання для створення онлайнвих робочих аркушів, інтерактивних вправ, ребусів, інтерактивних ігор. Швидко знайти посилання на створення електронної пошти, особистого блогу чи сайту.

Рис.1. Сторінка блогу методиста
«Інновації для професійного росту педагога»

У своїй роботі я використала панель Padlet.com. Padlet – це універсальна онлайн-дошка (онлайн-стіна) з інтуїтивним інтерфейсом, яку нескладно опанувати та легко застосовувати в навчальному процесі. Вона може бути використана для проектної роботи, пірінгової взаємодії, індивідуальних завдань, чи як інструмент збору інформації від усіх учасників процесу в одному місці.

Пропонуються такі цифрові інструменти для педагога:

1. Learningapps.org створений для підтримки навчання та викладання за допомогою невеликих загальнодоступних інтерактивних модулів (далі – вправ). Дані вправи створюються онлайн та надалі можуть бути використані в освітньому процесі. Для створення таких вправ на сайті пропонується кілька шаблонів (вправи на класифікацію, тести з множинним вибором тощо). Дані вправи не є закінченими навчальними одиницями і мають бути інтегровані до сценарію навчання.

2. Генератор ребусів – унікальна розробка україномовного генератора ребусів. Будь-яке слово або фразу програма миттєво генерує відповідно до запиту.

3. Сервіс для створення інтерактивних ігор Study Stack – педагог отримує можливість створювати електронні картки з різними завданнями для самоконтролю і використовувати бібліотеку з готовими картами. Привабливий сервіс ще й тим, що створивши одну єдину форму з питаннями-відповідями, можна вибрати різні види завдань, наприклад, кросворд або тест.

4. Генератор QR коду – швидкий та зручний генератор QR-коду. Створює штрихкод, що добре зчитується всіма пристроями. Підходить для візиток, URL-адрес, подій календаря, e-mail. Підтримує всі види штрих-кодів від звичайного тексту до Wi-Fi мережі. Для створення зображення використовується технологія Google.

5. Інструменти для створення скрайбінгу – сервіс Sparcol VideoScribe (www.sparkol.com.) дозволяє створювати відеоролики з ефектом промальовування сюжету від руки. У створену презентацію можна додати потрібний аудіосупровід і записати голос за кадром. Презентація може бути експортована у відеоформат, а також у pdf файл.

6. Сервіс Pow Toon (www.powtoon.com PowToon) – безкоштовний онлайн-додаток для створення анімованих відеопрезентацій з додатковими платними можливостями.

7. Wakelet – створення інформаційних добірок на основі матеріалів Internet. Сервіс можна використовувати як сценарій уроку, ділитись у режимі посилань (формує списки матеріалів для самостійного вивчення і домашніх завдань), перетворити колекцію у PDF-документ, або запостити на сайт.

8. Edpuzzle – сервіс для легкого створення особистих відеоуроків, роликів з аудіо/текстовими коментарями та вбудованими запитаннями різного типу.

У сучасних умовах, коли активно впроваджується змішана форма навчання, нам потрібні інструменти, які б полегшували нашу працю при навчанні онлайн і офлайн. Один із таких інструментів – платформа www.thinglink.com/edu. Вона дозволяє створювати інтерактивні плакати, що містять весь необхідний навчальний матеріал на одному екрані. Весь матеріал можна додати на слайд заздалегідь, відкрити його для демонстрування під час заняття, а також дати на нього посилання всім, хто залучений до процесу навчання за даною темою.

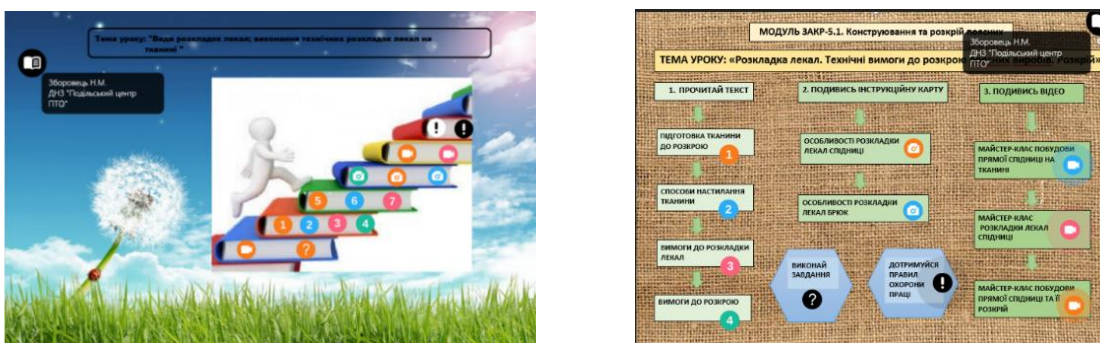

Рис.2 Зразок інтерактивних плакатів «Електронні навчально-методичні комплекси компетенцій модуля»

Для розвитку цифрової компетентності учнів, їх навчання та оцінювання пропонуються такі платформи: Google Classroom – інструмент, який дозволяє викладачам створювати, впорядковувати, розподіляти завдання, виставляти оцінки, коментувати, організовувати ефективну взаємодію з учнями в режимі дистанційного навчання або в режимі реального часу. Доступний у вебверсії та на мобільних пристроях. Інтегрований із багатьма сервісами Google, зокрема, Google Docs, Google Drive, Gmail, Google Календар. Платформа доступна для власників акаунта Google.

Для контролю результатів навчання використовуються такі платформи:

- Онлайн-тести «На урок» – інтерактивні завдання для контролю знань і залучення учнів до активної роботи у класі та вдома;
- Всеосвіта: тести – бібліотека та конструктор тестів за предметами;
- Master-test.net – сервіс створення тестів та онлайн тестування;
- Online Test Pad – безкоштовний багатофункціональний сервіс для проведення тестування та навчання;
- Classtime – сервіс тестування учнів, створення інтерактивних уроків, організації командних ігор;
- Quizlet – створення навчальних карток та робота з ними;
- Equity Maps – сервіс для створення статистики щодо участі учнів у

обговоренні під час роботи дискусійного клубу.

Вебсервіси для створення презентацій:

– Power Point (Microsoft Power Point, Power Point on-line, Microsoft Power Point мобільний додаток);

– Microsoft Sway – сервіс для швидкого створення бюлетенів, презентацій та документів, об'єднання документів;

– Keynote – програма для створення презентацій, розроблена компанією Apple, як конкурент Microsoft PowerPoint на платформі Macintosh;

– Canva – онлайнвий інструмент для створення дизайнів і публікації матеріалів;

– PowToon – створення анімованих відеопрезентацій;

– Slides – online сервіс;

– Piktochart – сервіс створення інфографіки;

– Beautiful.ai – конструктор презентацій з великою кількістю шаблонів;

– Slides Mania – безкоштовні творчі шаблони PowerPoint та теми Google Slides;

– Slides Carnival – безкоштовні шаблони Power Point та теми Google Slides;

– Video Scribe – сервіс для автоматичного створення анімації на дошці, а також багатьох інших стилів анімації.

Платформи для відеозв'язку:

– Microsoft Teams. Серія 5. «Огляд онлайн-інструменту Microsoft Teams»;

– CISCO WEBEX. Серія 6. «Знайомимось із сервісами CISCO WEBEX.

Вивчаємо можливості Classtime»;

– Cisco Webex Teams;

– Zoom – сервіс, який об'єднує відеоконференції, онлайн-зустрічі, чат і мобільну спільну роботу;

– Google Meet – сервіс для безпечних і якісних зустрічей, доступний для всіх і на яких завгодно пристроях.

Для отримання необхідної інформації у вигляді конспектів лекцій, інструкційних карт, відеомайстер-класів та іншого матеріалу здобувачі освіти використовують особисті блоги своїх викладачів та майстрів виробничого навчання. Використання блогу посилює інтерес до процесу навчання. Мною створено також блог викладача, майстра виробничого навчання з професії «кравець, закрійник».

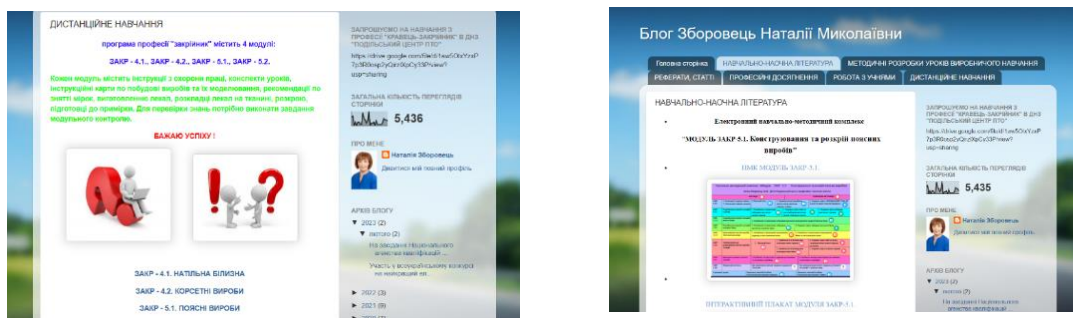

Рис.3. Сторінки блогу педагога для дистанційної (змішаної) форми навчання для професійно-технічних навчальних закладів

Новизна технологій є одним з мотивуючих факторів в навчанні. Мотивація учнів при використанні блогу зумовлена новими можливостями застосування комп'ютера, можливістю самостійно знаходити інформацію, дізнатися думки інших людей. Таким чином, можна зробити висновок про те, що блог є затребуваним засобом навчання, «живим» джерелом систематизованої інформації предмета, «провідником інновацій і творчості».

Список використаних джерел:

1. Биков В. Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2010.
2. Методика дистанційного навчання: збірник статей / За редакцією В. А. Ребрини. Хмельницький: ХОППО. 2021. 99 с.
3. Морчун І. М. Учитель року 2005. Досвід кращих. Х: Вид. група «Основа», 2005.
4. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні. К. : Педагогічна думка, 2016. 448 с.
5. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. №167-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text> (дата звернення 17.03.2023).
6. Технології дистанційного професійного навчання: методичний посібник / О. В. Базелюк, О. М. Спірін, Л. М. Петренко, А. А. Каленський та ін. Житомир: «Полісся», 2018. 160 с.
7. Чотири моделі змішаного навчання. URL: <https://naurok.com.ua/post/chotiri-modeli-zmishanogo-navchannya> (дата звернення 17.03.2023).

ЗАСТОСУВАННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТІ

Іванченко Оксана Олександрівна,
викладач загальноосвітньої підготовки
Державного навчального закладу
«Деражнянський центр професійної освіти»,
м. Деражня Хмельницької області

Змішане навчання (Blended learning) – це освітня технологія, що поєднує навчання з участю викладача (обличчям до обличчя) з онлайн-навчанням, що припускає елементи самостійного контролю студентом шляху, часу, місця і темпу навчання, а також інтеграцію досвіду навчання з викладачем і онлайн.

Наша епоха – перехід суспільства від постіндустріального до інформаційного. Освіта має орієнтуватись на технологіях, які формують в учнів уміння вчитися, оперувати і управляти інформацією, швидко приймати рішення, пристосовуватись до потреб ринку праці. В умовах традиційних форм та методів навчання учні, отримуючи інформацію пасивно, не вміють самостійно її здобувати, а також застосовувати практично те, що знають. Розвиток комп'ютерних мережних технологій став однією з перспективних платформ для розвитку сучасної системи дистанційної освіти, електронного навчання (e-learning), мобільного навчання (m-learning), які ефективно використовуються для різноманітних форм навчання.

Освіта має орієнтуватися на перспективи розвитку суспільства – необхідно застосовувати найновітніші інформаційні технології. Кожний шкільний предмет здатний суттєво вплинути на менталітет людини, яка формує себе як особистість. Нові інформаційні технології відкривають учням доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищують ефективність самостійної роботи, дають нові можливості для творчості, знаходження і закріплення будь-яких професійних навичок, дозволяють реалізовувати принципово нові форми і методи навчання. Життя швидкоплинне і швидкозмінне. Яким буде світ у середині нинішнього століття, важко уявити. Тому школа як простір життя має готувати своїх вихованців до змін, розвиваючи в них такі якості, як мобільність, динамізм, конструктивність. Ситуація, що склалася на ринку праці, вимагає від особистості певних якостей. Система освіти має формувати таку якість як професійний універсалізм – здатність змінювати сфери і способи діяльності.

Широкомасштабний розвиток педагогіки співпраці, активізація та індивідуалізація навчання, використання креативних технологій навчання змінили роль і місце викладача в навчальному процесі. Вчитель виступає коучем, ментором, тьютором. Він вчиться сам і вчить учнів вчитися.

Сучасна освіта повинна враховувати, що діти повністю включені в мобільні технології, інтернет, соціальні мережі.

Нові технології навчання «E-Learning – навчання за допомогою Інтернет і мультимедіа» (визначення фахівців ЮНЕСКО). BYOD (англ. «Bring your own device» - «принеси свій власний пристрій») – політика використання особистих пристроїв: комп'ютерів, смартфонів або планшетів, для робочих потреб, в тому числі на робочому місці.

Адаптивне навчання (Adaptive learning) – це технологія, яка використовує комп'ютери в якості інтерактивних засобів навчання, а також дозволяє організувати розподіл людських та інших ресурсів відповідно до індивідуальних потреб кожного студента.

Віртуальне навчальне оточення (Virtual Learning Environment) – освітня вебплатформа для електронного навчання. Віртуальний клас (Virtual classroom) – різновид віртуального навчального оточення – онлайн-навчальне середовище, що моделює віртуальний клас або зустрічі шляхом одночасного застосування декількох комунікаційних технологій.

Диференційоване навчання (Differentiated Learning) – організація навчального процесу, при якій враховуються індивідуально-психологічні особливості особистості, формуються групи учнів з різним змістом освіти, методами навчання.

Гейміфікація (Gamification) – перенесення ігрових технік і методик в неігрові області.

Індивідуалізоване навчання (Individualized learning) – метод навчання, в якому зміст, навчальні технології (наприклад, матеріали) і темп навчання засновані на здатності і інтересах кожного окремого учня.

Мобільне навчання (Mobile learning) – це можливість отримувати навчальні матеріали на персональні пристрої – КПК, смартфони та мобільні телефони. Спеціальні програми для мобільних пристроїв з посиланнями на освітні сайти роблять доступним освітній матеріал.

«Хмарне» навчання дозволяє групі комп'ютерів, об'єднаних в мережу (зазвичай через інтернет), працювати як один.

Навчання протягом усього життя (Lifelong learning) – концепція згідно з якою навчання триває протягом усього життя після завершення формальної освіти.

Онлайн-сторітеллінг (Online-storytelling) – використання електронних інструментів, щоб розповідати цікаві історії в освітніх цілях, наприклад, розповідаючи про дослідження або розкриваючи послідовність міркувань.

Перевернутий клас (Flipped Classroom) – це така педагогічна модель, в якій типова подача лекцій і організація домашніх завдань представлені навпаки.

Учні дивляться вдома короткі відеолекції, в той час як в класі відводиться час на виконання вправ, обговорення проєктів і дискусії. Відеолекції часто розглядаються як ключовий компонент в перевернутому підході, такі лекції в даний час або створюються викладачем і розміщуються в інтернеті, або зберігаються в якомусь онлайн-файлообміннику.

Персоналізоване навчання (Personalized Learning) – передбачає орієнтацію на інтереси студента і вибудовування освітньої траєкторії навколо них. Матеріали, темп, структура і цілі навчання можуть відрізнитися в залежності від освітніх потреб студента.

Самостійне навчання – це процес отримання знань, при якому студент сам приймає рішення, без сторонньої допомоги, формулює цілі, яких хоче досягти, визначає людські та матеріальні джерела знань, вибирає і здійснює освітню стратегію і оцінює отримані знання.

Система управління навчальним процесом (Learning Management System) – це програмний продукт або сайт, який використовується для планування, здійснення та оцінки конкретного навчального процесу. Зазвичай система управління навчальним процесом дає викладачеві можливість створювати і представляти учням навчальні матеріали, стежити за участю учнів у навчальному процесі та оцінювати цю участь. Система управління навчальним процесом також дає можливість учням брати участь в інтерактивних процесах, наприклад, у відеоконференціях і в дискусійних форумах.

Визначення змішаного навчання складається з трьох частин:

1. Частково онлайн-навчання. Навчання в режимі онлайн означає перехід від навчання «віч-на-віч» до онлайн-навчання, що передбачає використання навчальних матеріалів, розміщених в мережі «Інтернет». Учень сам контролює час, коли навчатися, місце, спосіб та темп.

2. Частково контрольоване навчання в навчальному закладі. Учень фізично відвідує навчальний заклад для очних занять з викладачами. Змішане навчання означає, що учні мають принаймні частину навчального плану виконати не вдома, а у навчальному закладі згідно із розкладом.

3. Комплексний навчальний досвід. Онлайнкові та особисті компоненти поєднуються, щоб забезпечити комплексний курс.

Змішане навчання передбачає фактичне «поєднання» будь-яких форматів і способів у процесі навчання. «Змішане навчання» – це не про технології, а про те, як здизайнувати свій клас (і наповнення уроку, і фізичний простір) так, щоб урахувати потреби кожного учня (темп навчання, складність і обсяг матеріалів, формат взаємодії тощо). «Змішане навчання» – це методика формальної освіти, згідно з якою учень засвоює одну частину матеріалу онлайн, частково

самостійно керуючи своїм часом, місцем, шляхом і темпом навчання, а іншу частину матеріалу вивчає у навчальній групі. Водночас усі активності впродовж вивчення того чи іншого предмета логічно пов'язані між собою і, як результат, учень отримує цілісний навчальний досвід.

Що означає «якісне змішане навчання»?

1) Воно персоналізоване. Що це означає? Цей метод враховує індивідуальні потреби кожного учня, а не цілого класу загалом.

2) Передбачає майстерність (=якість) вивчення того чи іншого матеріалу, тобто учень продовжує вивчати наступну тему чи отримує оцінку лише тоді, коли він/вона засвоїли основний концепт. Тобто, коли учень відчуває, що він/вона готовий(-а) продемонструвати свою обізнаність в темі, тоді він/вона проходить тест/здає фінальне завдання. Учням не потрібно чекати, поки вчитель скаже «Зараз 7-ий тиждень, як ми вивчаємо цю тему, прийшов час складати тест».

3) Право на автономність/самостійність учня, тобто кожна дитина має навички, інформацію та інструменти, які допоможуть йому/їй в управлінні власним процесом навчання. Існує велика кількість моделей змішаного навчання: прості, складні, більш і менш популярні та інші. Є моделі змішаного навчання, які є руйнівними по відношенню до традиційного класу. Вони не включають в себе традиційне навчання в його повній формі; вони пропонують нові переваги і більш надійні.

Список використаних джерел:

1. Збірник нормативних документів щодо роботи закладів освіти на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/Zbirnyk%20normatyvka%20COViD-19/Zbirnyk.pdf> (дата звернення 27.02.2023).

2. Про затвердження Положення про дистанційне навчання: Наказ МОН №466 від 25.04.2013. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (дата звернення 27.02.2023).

3. Про затвердження Положення про інституційну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти: Наказ МОН №1552 від 12.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0182-20#Text> (дата звернення 27.02.2023).

4. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 №2145-VIII. Дата оновлення: 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 27.02.2023).

5. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України від 10.02.1998 №103/98-ВР. Дата оновлення: 01.01.2021. URL:

звернення 27.02.2023).

6. Європейська рамка цифрової компетентності для освітян. URL: <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcompedu> (дата звернення 27.02.2023).

УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ З ПРОФЕСІЇ «КУХАР; КОНДИТЕР»

Калантай Анна Сергіївна,
майстер виробничого навчання
Державного навчального закладу
«Регіональний механіко-технологічний центр
професійної освіти у Харківській області»,
Красноградське відділення, м. Красноград

*Урок – дзеркало загальної педагогічної культури ,
мірило його інтелектуального багатства,
показник його світогляду, ерудиції.
До хорошого уроку МАЙСТЕР готується все життя.*

Пріоритетними напрямками в діяльності професійно-технічного навчального закладу є підвищення якості освіти та забезпечення рівного доступу до неї через створення інноваційного освітнього простору в закладі, запровадження компетентнісного підходу до організації навчально-виховного процесу, формування сучасної моделі управління, підтримка обдарованості, творчості, лідерства та високої духовності. Сучасні педагогічні інноваційні технології використовуються для створення освітнього середовища. Якісні зміни у підготовці кваліфікованих робітників зумовлюють необхідність інноваційного розвитку освітнього процесу в ПТНЗ.

Сьогодні вже неможливо навчати традиційно, коли у центрі навчального процесу знаходиться наставник, а учні мовчки сприймають матеріал, слухають пояснення на лекціях або звітують на практичних заняттях, виконують контрольні завдання, складають заліки, іспити, одержують оцінки за ті знання і навички, які набули в процесі навчання. Впровадження інноваційних методик навчання і виховання дає змогу докорінно змінити ставлення до об'єкта навчання, перетворивши його на суб'єкт.

Актуальність цього питання має місце в сучасному освітньому

середовищі, адже в наш час якісне викладання дисциплін не можна здійснювати без використання засобів і можливостей, які надають комп'ютерні технології та інтернет. Вони дають змогу педагогові краще подати матеріал, зробити його більш цікавим, швидко перевірити знання учнів та підвищити їхній інтерес до навчання.

Майстер виробничого навчання може швидко отримувати найновішу інформацію, активно спілкуватися з колегами, учнями та батьками. Завдяки цьому підвищується авторитет педагога, він стає активним носієм культури, знань, усього передового.

Поштовхом до впровадження продуктів комп'ютерних технологій в ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області» стала не тільки інформаційна революція в освіті, а й особисті якості педагогічних працівників. Для багатьох із нас принада застосування педагогічно-програмних засобів та їхня велика привабливість полягає в тому, що це є способом йти в ногу з життям, бути сучасним та прагнути збагатити багатогранність саморозвитку, оминаючи процес репродуктивної діяльності. Але найголовнішим залишається те, що рухаючись висхідною спіраллю професійної майстерності, більшість педагогічних працівників виробили в собі звичку працювати на досягнення кращих навчальних результатів учнів.

Так вже склалося в нашому навчальному закладі, що плануючи будь-які інноваційні нововведення, завжди посилаємося на конкретні можливості, які потім слугують основним чинником позитивної динаміки впровадження їх у навчально-виробничий процес. Також в нашому навчальному закладі діє система методичної роботи, яка спрямована на надання реальної дієвої допомоги у розвитку професійної майстерності, поєднаної з комп'ютерною грамотністю. Таку роботу активно проводить творча група з впровадження інноваційних технологій, розроблено заходи з активізації можливостей кожного викладача та майстра виробничого навчання до створення та проведення комп'ютерно зорієнтованих уроків.

В «Регіональному центрі професійної освіти» створені всі сприятливі умови для формування професіоналізму майбутніх робітників, які постійно відбуваються під час професійно-практичної підготовки, на уроках виробничого навчання, виробничій практиці на робочих місцях підприємств, організацій, установ, а також при проведенні виховних заходів.

Рівень підготовки випускників, зокрема з професії «Кухар; кондитер», залежить від професійної компетентності майстра виробничого навчання. Процеси глобалізації, інтеграції, інформатизації, що охоплюють усі сфери життя сучасного суспільства, вимагають від нас прояву якісно нових

професійних і особистісних рис. А щоб швидше адаптуватися до цих змін, ми маємо бути готовими їх сприймати, поповнювати свій професійний і педагогічний досвід, навчати так, щоб учень зрозумів, що навчання є для нього необхідністю.

Тож першочерговою задачею для мене, як для майстра виробничого навчання групи кухарів, а також члена методичної комісії громадського харчування, стоїть необхідність підготувати не тільки грамотного кваліфікованого робітника, а й гармонійну особистість, яка прагне до професійного росту, розвитку і самовдосконалення. Перш за все, на мій погляд, будь-яка інновація передбачає наявність певного проєкту та плану її реалізації у відповідних умовах, які я активно використовую в своїй роботі.

На уроках виробничого навчання я намагаюсь постійно використовувати інформаційно-комунікаційні технології задля формування кваліфікованого робітника, який володіє низкою професійних компетенцій, що дасть змогу швидко адаптуватися до вимог конкретного робочого місця у системі сучасного виробництва. Наприклад, в ході проведення відкритого уроку виробничого навчання «Складні форми нарізання овочів», майстер познайомила учнів з технікою карвінгу, інструментом, який використовується під час різьблення на овочах, презентувала фрагменти відеофільму по техніці вирізання: листочків із огірка, квітів із моркви, троянд із буряка, хризантем із пекінської капусти тощо. Перед учнями була поставлено завдання – не просто вирізати окремі елементи, а ще й створити з них композицію.

При підготовці і проведенні майстер-класів у групах кухарів (наприклад, «Карвінг», «Майстер-клас» або «Майстер-шеф»), учні мають змогу підвищити свою професійну майстерність та опанувати сучасну виробничу технологію, яку будуть застосовувати на виробництві.

Також важливим є те, що під час проведення майстер-класів всі учасники розширюють знання щодо застосування інноваційних педагогічних та виробничих технологій; набувають практичних навичок приготування, оформлення й подавання різних страв; отримують нові знання тощо. Частіше за все такі майстер-класи проводяться на уроках виробничого навчання, на виробництві (базові підприємства – ресторан «Лісний», кафе «Піца», кафе «Восток»), так як вони мають відповідне обладнання.

Також стало вже традицією проведення таких майстер-класів під час Дня відкритих дверей в ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області» та різних заходів районного і обласного рівня: День народження міста, День визволення від німецько-фашистських загарбників тощо. Кожен такий майстер-клас дає змогу успішно застосовувати демонстрацію теоретичних знань і технологічних прийомів на

практиці, підвищує планку результативності та ефективності професійної освіти при підготовці майбутніх працівників ресторанного господарства та харчової промисловості. Також він спирається на необхідність постійного розвитку та вдосконалення творчих можливостей викладацького складу професійно-технічного навчального закладу, розкриття майбутнього професійного потенціалу учня.

Поряд з проведенням майстер-класів, у нашому центрі успішно проходять семінари, уроки-змагання, конкурси фахової майстерності. Ефективність таких нестандартних форм проведення уроків виробничого навчання забезпечується за умови володіння майстром методикою їх проведення та вмілого використання таких уроків у цілісній системі з обов'язковим поєднанням із традиційними формами роботи. Нестандартні завдання сприяють зацікавленості учнів. Вони відрізняються від традиційних своїм зв'язком із творчою діяльністю, самостійним пошуком учнями варіантів вирішення поставленого перед ними завдання, незвичними умовами роботи, активним відтворенням раніше отриманих знань.

Не менш ефективним є підготовка і проведення уроків-проектів, метою яких є самостійне оволодіння знаннями учнів, а також розвиток їхньої ініціативи, відповідальності, творчої уяви. Добре ця робота налагоджена з особливо обдарованими дітьми, які самостійно можуть приготувати презентації та провести уроки, що дає змогу зробити такий урок привабливішим та ефективнішим для учнів (наприклад, підготовка та проведення уроку-проєкту «Кулінарна подорож до Грузії»: група розділена на декілька підгруп, які мають своє завдання і самостійно його готують, потім кожна група демонструє свої знання щодо кулінарії цієї країни, майстер-клас турецької кухні). Крім того, пошук нової інформації під час підготовки до уроків нерозривно пов'язаний із конструюванням моделей передачі цієї інформації іншим учням. Це вдосконалює методичну майстерність майстра, урізноманітнює прийоми, форми і методи навчання, упроваджує інноваційні освітні технології у навчальний процес.

Особливо хочеться зупинитися на організації та проведенні конкурсів фахової майстерності, які в нашому навчальному закладі проводяться постійно та стали вже традицією. Метою таких конкурсів є стимулювання творчого самовдосконалення учнів, розвиток творчої активності, підвищення якості професійної підготовки та майстерності. Не менш важливою є і підготовка організаційно-педагогічних заходів, морального і матеріального стимулювання. Відповідно до наказу директора ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області», створюється творча група (оргкомітет) по розробці умов конкурсу, завдання та критеріїв оцінювання.

Призначається склад журі, до якого входять представники підприємств-замовників робітничих кадрів. Зазвичай конкурс проходить у групі кухарів між робочими ланками у два тури. Спочатку проводиться інструктаж з учнями, пояснюються вимоги щодо написання тестових завдань зі спецтехнології, охорони праці. Після виконання теоретичного завдання, конкурсанти самостійно виконують практичне завдання, дотримуючись вимог технологічного процесу, охорони праці та санітарно-гігієнічних правил.

Складність завдань відповідає 4 робітничому розряду. Переможцем конкурсу стає той учасник, який знає товарну характеристику продуктів, особливості обробки овочів, м'яса, риби, вільно володіє технологією приготування складних страв. Інколи до умов конкурсу включаються завдання по приготуванню банкетних та фірмових страв.

Під час оцінювання конкурсних завдань журі керується наступними критеріями: оригінальність ідеї, поєднання страви з гарніром, органолептичними показниками (зовнішній вигляд, колір, смак, запах, консистенція). Компетентне журі оголошує переможців та дякує учасникам за креативний підхід у приготуванні кулінарних «смаколиків», а особливо відмічає фаховий рівень учнів. Наприклад: конкурс з нарізування овочів «Складні форми нарізання овочів»; з підготовки елементів оформлення страв з овочів; зі складання композицій з овочів, квітів, інших матеріалів до свят.

Кожен талановитий учень має природні здібності та творчі задатки і одним із найефективніших шляхів пошуку талантів є проведення конкурсів. Відомо, що людина, яка нестандартно мислить, має сильну волю та колосальну працездатність – це обдарована особистість. Давно стало зрозумілим, що найбільших успіхів у будь-якій сфері діяльності досягають ті держави, які мають високий інтелектуальний та творчий потенціал нації. Відомо також, що майбутнє людської цивілізації залежить лише від реалізації обдарованості людей. Риси талановитої особистості як потреба у творчості та пошуку нових ідей сприяють формуванню в учнів незалежного мислення, власної винятковості й стають життєвою необхідністю. Саме тому одним із основних завдань системи національної освіти є формування творчо активної, всебічно розвиненої особистості. Я, як майстер виробничого навчання, даю учням свободу в творчості, даю ґрунтовні знання в оволодінні майбутньою робітничою професією, створюючи умови формування в учнів високого рівня професійної компетенції та майстерності.

Поряд із використанням інноваційних технологій в навчальній роботі, ми не можемо не використовувати такі ж методи і в проведенні виховних заходів. На мою думку, вони активізують енергію учнів та направляють її в потрібне русло. Інноваційні методи виховної роботи, створюють умови для розвитку і

саморозвитку особистості учня. Як майстер групи кухарів, відчуваю свою відповідальність за становлення унікального образу учнівської життєдіяльності, зацікавленості кожного учня у виявленні свого життєвого досвіду, прояву їхньої індивідуальності. При підготовці і проведенні різнопланових виховних заходів, ми разом проявляємо наші творчі здібності, ініціативність, відповідальність. Часто учні самі пропонують тематику і форму проведення заходів та активно включаються в роботу.

Наша Україна має глибокі і славні традиції, котрі щедро плекав народ протягом багатьох тисячоліть. І ми є – українці на своїй українській землі, маємо свою мову, культуру, національну кухню з особливими стравами, які відомі далеко за межами Батьківщини.

З цією метою була проведена відкрита виховна година-конкурс: «Українська страва – борщ!». Це, на мою думку, була не відкрита виховна година-конкурс, це було дійсно – свято, в якому брали участь не тільки учні, педагоги, а й батьки. Учні самостійно відбирали рецепти різного приготування борщу, знаходили історичні дані про страву, готували презентації, використовуючи мультимедійну техніку, радилися з батьками з технології приготування, готували технологічні карти, віднаходили пісні та прислів'я про цю страву, розповідали гуморески та співали пісні, де говорилося про борщ, або інгредієнт з нього, а кульмінацією проведення була дегустація страви.

Серед різноманіття приготування борщів були: український, полтавський із галушками, запорізький капустак, київський, чернігівський, львівський, дніпровський. Було дуже важко вибрати один, найсмачніший.

Згодом такий захід було проведено в нашому місті, на головній площі, серед підприємств та організацій міста і наші учні були активними учасниками, за що отримали від міського голови диплом та цінний подарунок. Такі цікаві заходи проявляють в учнів інтерес, ініціативність, відповідальність, розвивають пошукові якості, а також говорять про зв'язок поколінь, про повагу до старшого покоління та піднімають питання національного і патріотичного виховання.

Не можна не сказати про проведений не менш цікавий і патріотичний захід «Свято української страви – сало!», який також був із презентаціями та концертною програмою. Учні знайшли в інтернеті цікаві і різноманітні рецепти приготування національних страв із сала і приготували їх (особливо гостям сподобався рецепт сала в шоколаді). Вони підкреслили в своєму вступному слові, що сало є улюбленою, шанованою, відомою стравою у всьому світі, яка є візитною карткою нашого столу.

«Запрошуємо до чаю» – ще один із цікавих заходів, які приготували і провели учні нашої групи. Також були історичні відомості про виникнення цього чудодійного напою, презентації чайних країн – Індії, Китаю,

Великобританії та дегустації різних сортів чаю: чорного індійського, білого китайського, червоного, карпатського, які учні знайшли в місцевих крамничках.

Вони вчилися правильно заварювати чай, сервірувати стіл до чаю, розливати його та правильно вживати.

Також наша група кухарів брала участь в конкурсі «Смачне Різдво», який був оголошений редакцією місцевої газети (рецепти страв, які стануть окрасою столу), де зайняли перше місце і були нагороджені грамотою та цінним подарунком.

На мою думку, головною рушійною силою інноваційної виховної діяльності має бути педагог, який має творчі здібності, враховує індивідуальні, пошукові, вікові особливості учнів, здатний до організації своєї професійної діяльності на інноваційному рівні, а обдарованих учнів завжди можливо знайти поряд.

Сучасні вимоги часу диктують умови, за яких від робітника вимагаються не лише знання, вміння та навички, а й нетрадиційний, креативний підхід до вирішення поставлених завдань.

Запорукою успіху та впевненості майбутнього висококваліфікованого фахівця є професійна підготовка та творчий потенціал, а найголовніше – уміння швидко адаптуватися у ситуаціях сьогодення, які викликані необхідними змінами у виробництві. Сучасний висококваліфікований робітник повинен поєднувати професійну мобільність із знаннями основ наук, відповідально та творчо ставитися до роботи.

Показником результативності використання інновацій у навчально-виробничому та навчально-виховному процесі є наші досягнення.

Найважливішим завданням будь-якого сучасного професійно-технічного навчального закладу є підготовка конкурентоспроможного, компетентного, гнучкого фахівця, який здатний досягати визначені цілі в різних надзвичайних ситуаціях та знання якого мають оцінно-ціннісний характер, що визначають стратегію пізнавальної діяльності. Вивчення та застосування інноваційних методів навчання надає можливість майстру виробничого навчання впроваджувати та удосконалювати нові методи роботи, підвищувати ефективність навчального процесу та рівень знань учнів. Адже впровадження інноваційних методів значно поліпшує якість презентації навчального матеріалу та ефективність засвоєння його учнями, збагачує зміст освітнього процесу, підвищує мотивацію до вивчення дисципліни, створює умови для більш тісної праці між майстром виробничого навчання і учнями.

Я глибоко переконана, що сучасна професійна освіта є найкращою інвестицією в майбутнє. І тому лише за умови якісної підготовки кваліфікованих і мобільних кадрів можна забезпечити зростання економіки в

державі.

Список використаних джерел:

1. Доцяк В.С. Технологія приготування їжі з основами товарознавства продовольчих товарів: підр. для проф.-тех. навч. закл. К.: Наш час, 2014.
2. Лабораторний практикум з предмета «Технологія приготування їжі та організація виробництва»: навчальний посібник для проф.-техн. навч. закл./ Л.І. Антоненко, О.М. Куба, Л.Я. Старовойт. К.: Факт, 2003.
3. Стахнич, Т.М., Пахолюк, О.М. Кулінарна справа. Технологія приготування їжі: підр. для здобувачів освіти П(ПТ)О: К.: Грамота, 2020.
4. Технологія приготування їжі: підручник для проф.-техн. навч. закл. / М.С. Косовенко, Ж.М. Смірнова, Л.Я. Старовойт. К.: Факт, 2019.
5. Інноваційні технології виробничого навчання. URL: <https://vseosvita.ua-librari-embed> (дата звернення 04.02.2023).
6. Упровадження сучасних освітніх технологій при підготовці кваліфікованих робітників. URL: <ps://lib.iita.gov.ua> (дата звернення 04.02.2023).

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИКЛАДАЧЕМ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Каменєва Поліна Вікторівна,

заступник директора з навчальної роботи,

викладач спеціальних дисциплін зварювального виробництва

ДНЗ «Краматорське вище професійне торгово-кулінарне училище»

Сучасне суспільство знову постало перед серйозними викликами у своєму розвитку, спричиненими як пандемією COVID-19, так і зростанням кількості військових конфліктів у всьому світі, насамперед воєнною агресією російської федерації проти України. Як відзначав Альберт Ейнштейн, «проблеми не можна вирішити на тому рівні мислення, на якому вони виникли», тому для вирішення сьогоденних викликів світовій спільноті необхідні нові парадигми мислення, становлення яких не можливе без нової освіти як у змістовному, так і технологічному рівні. За визначенням Нельсона Манделі: «Освіта – це найпотужніша зброя, за допомогою якої можна змінити світ». Найбільших змін сучасна освіта зазнала під впливом розвитку інформаційних технологій. Пандемія COVID-19 і військові конфлікти тільки підсилили важливість чинників цифровізації освітньої діяльності протягом усього процесу

навчання впродовж життя.

Цифрові технології відіграють значну роль в розвитку та підвищенні якості сучасної освіти. Науковцями пропонуються різноманітні шляхи вирішення проблеми якості освіти. В багатьох дослідженнях якість освіти розглядається і як освітній процес, і як його результат. Якість освітнього процесу (рівень його організації, відповідність методів і засобів навчання, кваліфікація педагогів) саме по собі ще не гарантує якості освіти в цілому, так як його цілі можуть не повною мірою відповідати новим потребам суспільства.

Сьогодні змінюється зміст поняття «освітні результати», сукупність яких можна трактувати в рамках прийнятого в світовій освітній практиці компетентнісного підходу. У контексті сучасних уявлень про цілі освіти як розвитку компетентностей особистості, важливим є її готовність до вирішення нових завдань і проблем. Найбільш традиційними для сучасних способів оцінки якості освіти є показники якості освітніх умов, зокрема, в першу чергу, розглядається якість реалізації освітньої програми.

В процесі дослідження визначено основні дидактичні вимоги до застосування цифрових технологій в освітньому процесі з метою підвищення його якості:

- вмотивованість у використанні різноманітних дидактичних матеріалів;
- чітке визначення ролі, місця, призначення та часу використання цифрових освітніх ресурсів і цифрових засобів навчання;
- введення в технологію тільки таких компонентів, які гарантують якість навчання;
- відповідність методики навчання з використанням цифрових інструментів загальній стратегії проведення навчального заняття;
- перегляд всіх компонентів системи і зміни загальної методики навчання;
- забезпечення високого ступеня індивідуалізації навчання;
- забезпечення зворотного зв'язку в навчанні.

Реалізація загальнодидактичних принципів навчання та визначених вимог до використання в освітньому процесі цифрових технологій сприятиме підвищенню якості підготовки фахівців. В силу цього слід розглядати їх у контексті цілей освіти і наукового осмислення практики освітньої діяльності, виходячи з принципів доцільності та ефективності використання цифрових технологій в освітньому процесі. Унікальна роль, яку відіграють цифрові технології в підвищенні якості освітнього процесу, заснована на їхній здатності ефективно сприяти виконанню як необхідних, так і достатніх умов для забезпечення якості освіти. Сучасний рівень розвитку цифрових технологій значно розширює доступ до освітніх ресурсів в галузі освіти, науки і культури.

Говорячи про визначення якості освіти в галузі використання цифрових

технологій нами виокремлено кілька груп індикаторів:

- нормативне забезпечення використання цифрових технологій в освіті;
- цифрові технології в навчальних планах і програмах;
- апаратне забезпечення освітніх закладів;
- доступність системного і програмного забезпечення освітнього призначення;
- доступ до мережі «Інтернет» та засобів комунікації;
- підвищення цифрової компетентності науково-педагогічних працівників.

Застосування цифрових технологій в професійній освіті – наразі одна з найбільш важливих і стійких тенденцій розвитку світового освітнього процесу. Вони дозволяють інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість та якість сприйняття, розуміння та засвоєння знань. За допомогою медіа- та інтерактивних засобів педагогічним працівникам освіти легше використовувати підхід до викладання на основі впровадження інноваційних підходів, включаючи використання «кейсів», дослідницько-пошукової роботи, методу проєктів, розвивальних навчальних ігор тощо. Як результат – здобувачі освіти набагато краще засвоюють інформацію, перебуваючи в емоційно-комфортному середовищі, не втрачають бажання навчатись, створювати нові знання та інновації. Цифрові технології дозволяють зробити процес навчання мобільним, диференційованим та індивідуальним. При цьому технології не замінюють викладача, а доповнюють його. Таким заняттям властиві адаптивність, керованість, інтерактивність, поєднання індивідуальної та групової роботи, часова необмеженість навчання.

Таким чином, використання цифрових технологій в освітньому процесі ЗП(ПТ)О сприяє:

- підвищенню ефективності та якості підготовки здобувачів освіти;
- посиленню мотивації до навчальної діяльності;
- створенню стандартних, об'єктивних і незалежних умов оцінювання якості навчання;
- адаптації майбутніх випускників до реальних виробничих умов;
- упровадженню європейських стандартів професійної підготовки кваліфікованих робітничих кадрів.

Отже, впровадження цифрових технологій в освітній процес істотно прискорює передачу і засвоєння знань, сприяє підвищенню якості навчання, що дає можливість майбутнім фахівцям успішно і швидко адаптуватися в сучасному суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Генсерук Г. Р., Мартинюк С. В. Розвиток цифрової компетентності майбутніх учителів в умовах цифрового освітнього середовища закладу вищої

освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 19, т. 2. С. 158–162.

2. Морзе Н. В. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес закладів ПТО. К.: Арт Економі, 2011. 168 с.

3. Масліч С. В. Формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх агентів з організації туризму. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка*: зб. наук. праць. 2015. Вип. 10. № 10. С. 89–96.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Карпенко Юлія Петрівна

доктор філософії, завідувач кафедри фахових медичних
та фармацевтичних дисциплін
Черкаської медичної академії, м. Черкаси

Міждисциплінарна інтеграція хімічних дисциплін у закладах медичної та фармацевтичної освіти створює умови, в яких здобувачі освіти вивчають хімію у взаємозв'язку з медичними та фармацевтичними дисциплінами, що забезпечує більш глибоке розуміння та засвоєння матеріалу. Інтеграція дозволяє сприймати знання не як окремі дисципліни, а як систему взаємопов'язаних знань. Крім того, міждисциплінарна інтеграція розвиває інтерес студентів до навчання, сприяє ефективній імплементації хімічних знань у практичну медицину та фармацію.

Окреслимо ефективні педагогічні засоби, які сприяють такому навчанню. Проблемне навчання: здобувачі освіти навчаються розв'язувати реальні проблеми, які потребують знань з хімії та інших дисциплін, таких як екологія, біологія, фізика, фізіологія, анатомія. Використовуючи, наприклад, випереджувальне навчання, викладач формулює проблему, яку студенти вирішують самостійно, опрацьовуючи матеріали, а на занятті обговорюють її. Зокрема доцільно використовувати інтерактивні лекції з елементами: питання-відповіді, групові дискусії, демонстрації, щоб стимулювати студентів до активної участі в навчальному процесі та розширенні знань з різних дисциплін. Проте, дана форма повинна бути спланована вже під час створення розкладу занять, щоб об'єднати певні блоки тем з різних дисциплін. Щоб вирішити дану проблему, можна спільні лекції проводити у час, який відведений на самопідготовку студентів, але не зловживати цим.

Використання ігрових технологій: здобувачі освіти вивчають хімію через

ділові ігри, які сприяють засвоєнню певних концепцій та понять. В ході складання таких ситуаційних задач і буде ефективно запроваджуватись міждисциплінарна інтеграція з предметами загальногуманітарного циклу.

Наведемо приклади інтеграції хімічних знань з освітніми компонентами медичного та фармацевтичного спрямування.

Фармацевтична хімія може бути інтегрована з фармакологією, медичною хімією, токсикологією та іншими дисциплінами, що дозволяє студентам зрозуміти, як лікарські засоби взаємодіють з біологічно активними речовинами в організмі. При вивченні хімічних властивостей лікарських препаратів неорганічної та органічної природи потрібно зазначити окрім терапевтичного ефекту, ще й побічну негативну дію.

Інтеграція хімії з дисципліною «Внутрішня медицина» може мати багато різних форм і програм. Нижче наведемо кілька прикладів:

1. Хіміотерапія: використання хімічних речовин для знищення ракових клітин у суміші з раком. Ці хімічні речовини, такі як доксорубіцин і паклітаксел, можуть бути сильними отрутами для здорових клітин, тому хіміотерапія зазвичай використовується в поєднанні з іншими методами лікування.

2. Розробка нових лікарських засобів: хімія застосовується для розробки нових лікарських засобів для лікування різних захворювань. Наприклад, синтезовані інгібітори протеази застосовують для лікування ВІЛ/СНІДу, антибіотики – для боротьби з інфекціями.

3. Лікування болю: хімікати, такий як морфін та кодон гідро, використовують для лікування хворих на рак або тих, хто переніс операцію. Ці ліки впливають на опіоїдні рецептори в мозку, що зменшує біль.

4. Хімічна терапія для захисту від інфекцій: розробка антибіотиків, які допомагають у боротьбі з інфекціями. Ці хімічні речовини можуть бути відкритими або зміненими, щоб бути більш ефективними у боротьбі з певними видами інфекцій.

Окреслимо особливості інтеграції хімії та фармакології у медичній освіті. Вони є взаємопов'язаними науковими дисциплінами, які досліджують взаємодію між хімічними сполуками та біологічними системами. Інтеграція хімії з фармакологією дозволяє зрозуміти, як різні хімічні сполуки впливають на фізіологічні процеси в організмі, а також які хімічні зміни в білках та інших біомолекулах можуть призвести до розвитку різних захворювань.

Один із окремих аспектів інтеграції хімії та фармакології відбувається в розробці нових лікарських засобів. Хіміки та фармакологи спільно працюють над створенням нових сполук, які мають більш ефективні та безпечні властивості для лікування різних захворювань. Наприклад, було розроблено нові антибіотики, які мають меншу токсичність і більшу ефективність замість

традиційних антибіотиків.

Хімія також має важливу роль у вивченні механізмів дії лікарських засобів. Фармакологи досліджують, які біомолекули в організмі взаємодіють з лікарськими засобами та як це впливає на фізіологічні процеси. Хіміки допомагають змінювати структуру цих біомолекул та досліджувати, як лікарські засоби можуть взаємодіяти з ними. Це дозволяє зрозуміти, які зміни в хімічній структурі лікарських засобів можуть підвищити їхню ефективність. Лікарські засоби можуть взаємодіяти з органічними молекулами, такими як білки, нуклеїнові кислоти та інші молекули, що є складовими клітинами та тканинами. Хіміки вивчають структуру та властивості цих молекул, щоб зрозуміти, як лікарські засоби взаємодіють з ними, потім як фармакологи вивчають, які молекули можуть бути змішані для лікарських засобів та як вони можуть бути використані для лікування хвороби.

Крім того, хімія використовується для аналізу лікарських засобів, що дозволяє використовувати їхній склад та концентрацію. Хімічний аналіз лікарських засобів є методом контролю якості препаратів. Зазначаючи ці аспекти при проведенні занять з хімії, у студентів значно підвищується інтерес до вивчення спеціальних дисциплін.

Однією з можливих форм міждисциплінарної інтеграції хімії та фізіології може бути проведення спільних лекцій, практичних занять та лабораторних робіт для студентів.

Наприклад, можна організувати лекції на тему «Хімічна структура та властивості біомолекул», де будуть розглядатися різноманітні біомолекули, такі як білки, нуклеїнові кислоти, ліпіди, вуглеводи тощо. Під час цих лекцій можна пояснювати, які реакції відбуваються в біомолекулах, як вони взаємодіють між собою та як це впливає на функції певних систем та органів.

На практичних заняттях доцільно використовувати моделі біомолекул, щоб продемонструвати їхню структуру та взаємодію, а також проводити хімічний експеримент-дослідження з іншими речовинами, які впливають на функції біомолекул.

Також можна проводити лабораторні роботи міждисциплінарного напрямку: проведення аналізу біологічних рідин, таких як кров або сеча, де студенти вивчають склад та властивості різних речовин, таких як білки, глюкоза, електроліти. Це дозволяє здобувачам освіти зрозуміти, які хімічні процеси відбуваються в організмі під час різних фізіологічних процесів та як це впливає на здоров'я людини.

Отже, міждисциплінарна інтеграція хімічних дисциплін з іншими медичними та фармацевтичними дисциплінами допомагає створити у студентів цілісну картину світу та засвоїти навички роботи в колективі з представниками інших спеціальностей.

ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Керницька Людмила Володимирівна,
методист, викладач професійно-теоретичної підготовки
Державного навчального закладу
«Деражнянський центр професійної освіти»,
м. Деражня Хмельницької області

У сучасному світі цифрові технології вже давно стали невід'ємною частиною нашого життя. Вони використовуються в різних сферах, включаючи освіту. Цифрові технології змінили традиційні методи навчання та оцінювання, забезпечуючи більш ефективне та точне формувальне оцінювання в процесі підготовки здобувачів освіти.

Оцінювання учнів – це процес визначення досягнень учнів у певній предметній області. В традиційному навчанні використовуються оцінки на паперових зошитах або тестах. Однак, цифрові технології дозволяють зробити процес оцінювання більш точним та ефективним.

Одним із методів використання цифрових технологій є формувальне оцінювання. Це оцінювання, яке проводиться на ранніх етапах навчання для визначення рівня засвоєння матеріалу учнями та розуміння їхніх потреб у додатковій підтримці.

Формувальне оцінювання за допомогою цифрових технологій – це процес оцінювання, який використовує цифрові інструменти для збору, обробки та аналізу даних для визначення рівня знань та навичок учнів.

Формувальне оцінювання як «оцінювання для навчання» складається з певних елементів, серед яких насамперед:

- вироблення зрозумілих учням цілей на певний період навчання;
- надання й отримання учнями конструктивного зворотного зв'язку щодо їхніх навчальних досягнень відповідно до визначених цілей;
- коригування педагогом освітнього процесу відповідно до результатів і навчального поступу учнів.

Цифрові технології я використовую для збору даних про знання та навички учнів за допомогою тестів, опитувань та інших інструментів. Вони також можуть використовуватися для збору даних про розвиток учнів упродовж певного проміжку часу.

Цифрові інструменти дозволяють швидко та ефективно обробляти великі обсяги даних та проводити їхній аналіз. Це дозволяє мені з легкістю

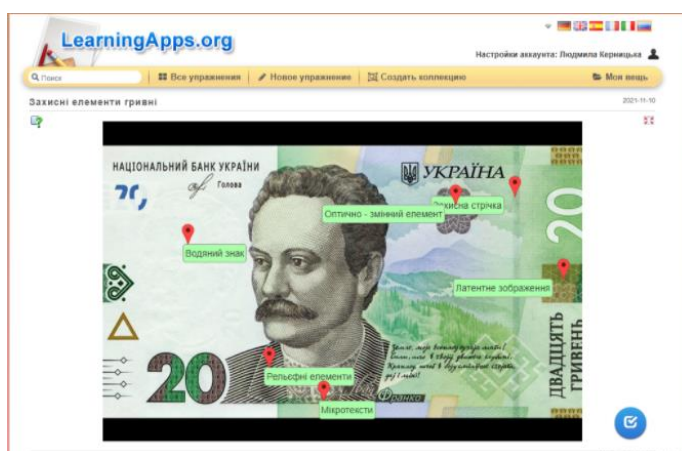
відслідковувати прогрес учнів, ідентифікувати проблемні питання та знайти ефективні способи їхнього вирішення. Формувальне оцінювання за допомогою цифрових технологій допомагає мені забезпечити індивідуальне навчання для кожного учня, враховуючи його потреби та можливості.

Для здійснення формувального оцінювання використовую онлайн-застосунки для самооцінювання та взаємооцінювання, мотивації здобувачів освіти та формування позитивної самооцінки, визначення рівня індивідуального та групового прогресу в навчанні, діагностування зон росту, ідентифікації слабких місць, вимірювання емоційної атмосфери групи.

Одним із найпоширеніших способів проведення формувального оцінювання є використання сервісів для створення вікторин, опитувальників, онлайн-тестувань. Я в своїй роботі використовую Google Форми, Kahoot, Mentimeter, Wordwall, LearningApps, Quizizz, Edpuzzle.

LearningApps.org

– онлайнвий сервіс, який дозволяє мені створювати інтерактивні вправи. Він є конструктором для розробки різноманітних завдань на теоретичні уроки.

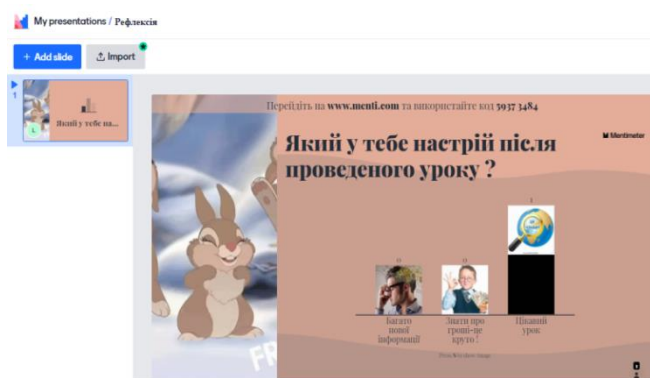
<https://learningapps.org/watch?v=px0ayr6uc23>

<https://learningapps.org/display?v=pb3p4wt2v21>

<https://learningapps.org/display?v=pja2kef0t21>

Mentimeter

– це сервіс для простого опитування під час рефлексії, який дає змогу проаналізувати настрої учнів після проведеного уроку або наприклад: «Чи зрозуміли ви нову тему?». Основні можливості та обмеження безкоштовної версії сервісу:

– за одним кодом доступу можна дати учням доступ не більше, ніж до двох опитувань загального або просунутого типу;

– викладач може створювати необмежену кількість опитувань різного типу за різними кодами доступу, а також організовувати їх у своєму профілі в папки;

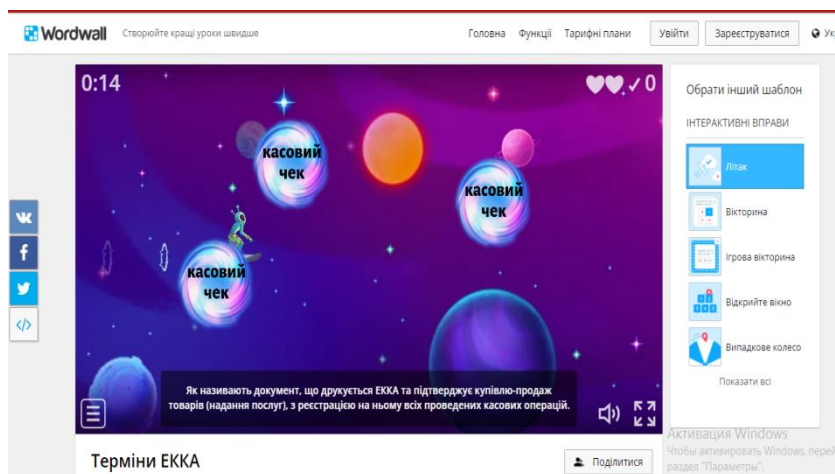
– можна створювати онлайнві презентації із необмеженою кількістю текстових слайдів;

– для створення та демонстрування опитувань чи слайдів у Mentimeter потрібен безперебійний доступ до інтернету;

– для участі в опитуваннях учасники мають увійти зі свого пристрою (мобільний телефон, планшет, комп'ютер) на сайт menti.com або ввести цифровий код опитування у скачаний заздалегідь застосунок.

За допомогою застосунку **Wordwall** я створюю цікаві вікторини, вправи для співставлення, ігри зі словами для закріплення певних професійних навичок. Інтерактивні вправи учні відтворюють на будь-якому пристрої, що має доступ до інтернету: на комп'ютері, планшеті, телефоні.

Створивши ігрову вправу, я надаю посилання учням, вбудувавши посилання у свій блог. Завдання легко можна персоніфікувати, тобто учень вказує своє прізвище. Завдяки цьому, відстежується результат роботи кожного учня.

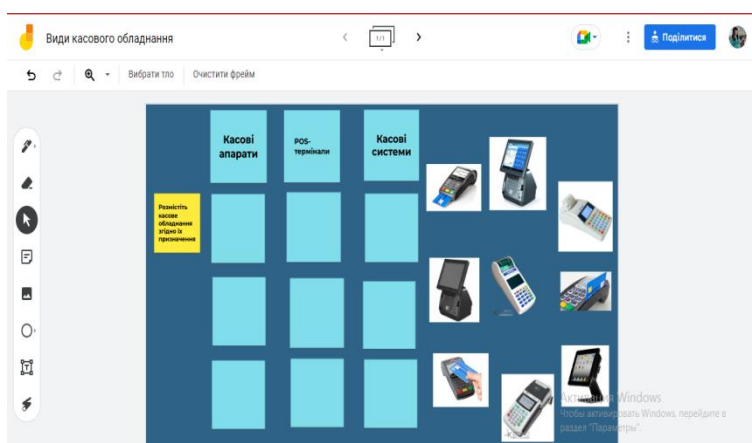
Ігрові вправи використовую, як тренажер при повторенні.

<https://wordwall.net/uk/resource/45550192>

<https://wordwall.net/play/25462/167/210>

<https://wordwall.net/ru/resource/25073373>

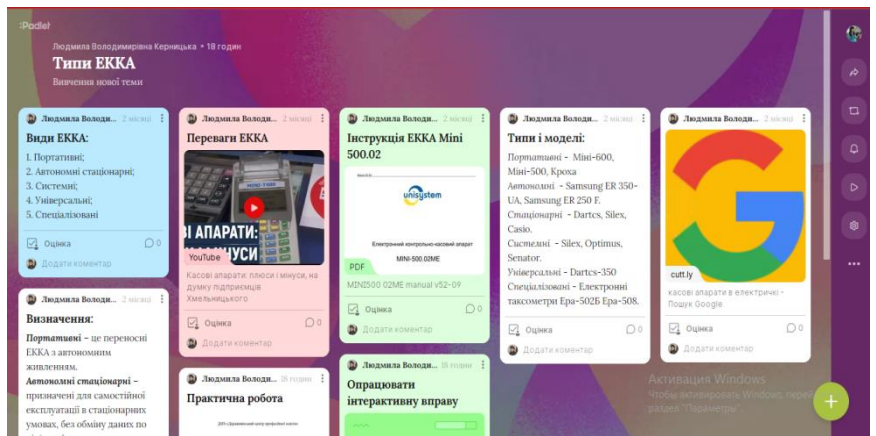
Для активного залучення здобувачів освіти до навчання, спільної роботи в групі, зокрема, під час синхронного онлайн-заняття, використовують віртуальні дошки: **Jamboard**, **Padlet**, **Miro** тощо. Учні роблять записи на дошці одночасно або по черзі.

Віртуальні дошки використовую для таких цілей:

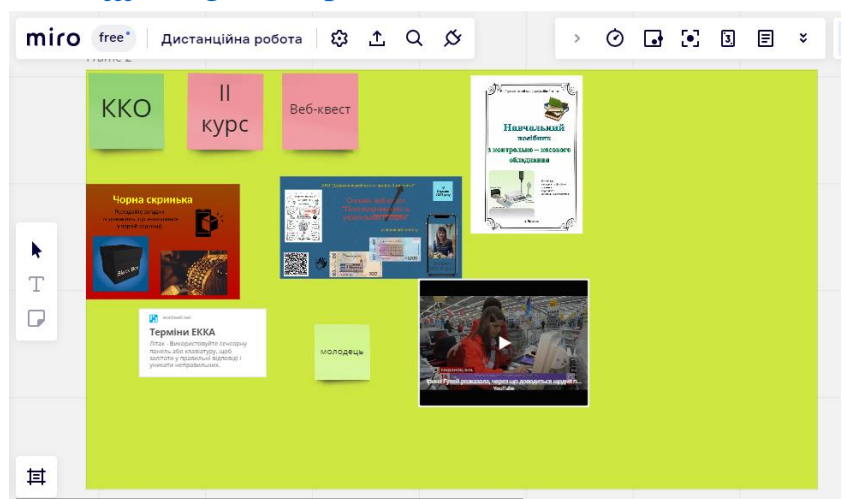
- розміщення інформації за темою, що вивчається;
- проведення мозкового штурму;
- створення портфолію;
- публічна презентація отриманих результатів;
- узагальнення та систематизація знань учнів, рефлексія.

Padlet – це універсальна онлайн-дошка (онлайн-стіна) з інтуїтивним інтерфейсом, яку нескладно опанувати та легко застосовувати в навчальному процесі. Вона може бути використана для проектної роботи, пірінгової взаємодії, індивідуальних завдань чи як інструмент збору інформації від всіх учасників процесу в одному місці.

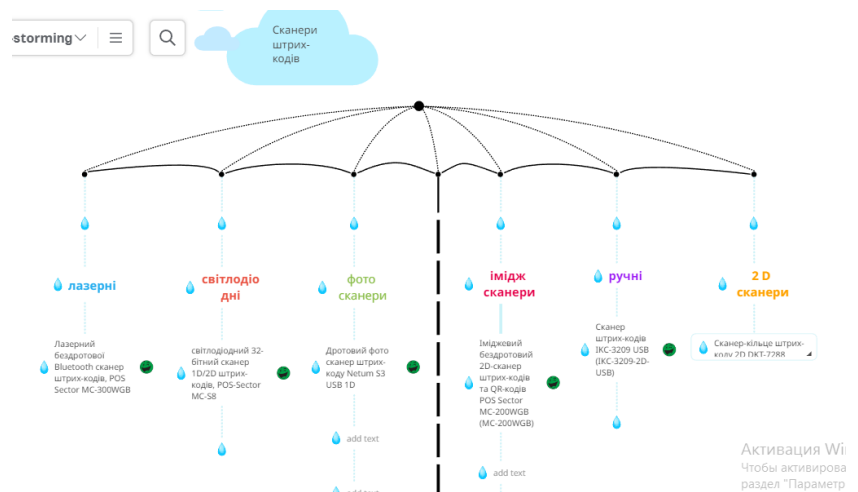

<https://padlet.com/lydaker751/6bjjj4f2egkw0hkp>

Віртуальна дошка Miro – це не тільки біле поле, а набір шаблонів, які допомагають структурувати і організувати планування або мозковий штурм. Тут можна проводити онлайн-уроки, створювати план роботи або закріплювати завдання, які потрібно виконати. Передбачена можливість запрошувати учасників через посиланням та по електронній пошті.

Ментальні карти – це зручна технологія візуалізації та альтернативний спосіб запису великих масивів інформації. Це унікальна технологія, яка є способом зображення процесу загального мислення за допомогою схем. За аналогією, вона нагадує карту міста, яка допомагає нам орієнтуватись у місцевості.

Ментальні карти я використовую:

- для візуалізації навчального матеріалу;
- для опрацювання великих масивів інформації (конспектування);

- при виконанні мозкового штурму;
- для пошуку нових рішень, опрацювання ідей.

Створюю ментальні карти в **Mindomo** – програма для візуальної організації власних думок та ідей. Програма дає можливість створювати різні теми концептуальних карт, які представлені кольоровими квадратами і побудовані у вигляді різних деревовидних структур.

<https://www.mindomo.com/mindmap/cd0358b2cbad4faebcc2347f8e4fa6fe>

Використання можливостей інтернет-застосунків викладачем в освітньому процесі для формувального оцінювання забезпечують включення здобувачів освіти в процеси інформаційного обміну, зберігаючи індивідуальний підхід до кожного, врахування потреб здобувача освіти, створення умов для самореалізації, співпраці, рефлексії тощо. Добір застосунків для створення навчальних завдань залежить від освітніх цілей. Процес навчальної взаємодії з використанням цифрових технологій стає більш гнучким, доступним і персоналізованим, що відповідає викликам сучасного суспільства – освіта для самореалізації в житті та власної кар'єри. Активне їхнє впровадження в освіту є важливим чинником модернізації системи освіти і відповідає вимогам реформування самої системи освіти.

Цінність формувального оцінювання в тому, що воно підвищує мотивацію, розвиває вміння вчитися та допомагає учням досягати кращих результатів навчання.

Список використаних джерел:

1. Баліцька Н.Г. Використання цифрових технологій навчання в професійній підготовці майбутніх учителів : монографія / Н. Г. Баліцька, О. А. Біда, Г. П. Волошина та ін. К. : Наук. світ, 2003. 138 с.

2. Берназюк О.О. Проблема наукового визначення поняття цифрових технологій у праві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право.* 2017. Випуск 47. Том 2. С. 83–86.

3. Давидюк Н. М. Проблеми активізації творчого потенціалу особистості. *Науковий вісник Чернівецького університету імені Юрія Федьковича. Серія: Педагогіка і психологія.* 1999. Вип. 43. С 127–130.

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Клюс Євгенія Олександрівна,

викладач професійно-теоретичної підготовки

Вищого професійного училища №36 с. Балин Хмельницької області

Творчість – це самовираження людини, її світобачення як засіб пізнання через творче сприйняття і практичне перетворення діяльності. Викладач – творча особистість, який проявляє під час уроків професіоналізм і талант, а у спілкуванні з здобувачами освіти – артистизм, толерантність, нестандартність роботи. Викладач завжди в пошуку обдарованих та здібних дітей. Таку роботу треба спланувати і, на мій погляд, щоб досягнути успіху – поєднувати лідерство, творчість, бажання працювати. Для розвитку життєвої компетентності здобувача освіти важлива діяльність. Саме під час лабораторно-практичних занять можна помітити співпрацю й співтворчість викладача й здобувача освіти, така діяльність ґрунтується на діалозі, відкритості, бажанні працювати і здобувати знання, демонструючи творчість.

Усе частіше й частіше ми чуємо в нашому суспільстві і читаємо про необхідність впровадження інновацій у навчання. І це, безумовно, добре, хоча й недостатньо. І найбільш ефективними вони будуть тоді, коли всі зрозуміють, що інноваційність не зводиться до економічної сфери, вона має значно ширший зміст.

Мета професійної освіти в Україні – підготовка професійно-компетентних працівників, здатних швидко адаптовуватись в умовах ринкової економіки, готових до творчої діяльності і відтворення загальнолюдських цінностей. Тому завданням педагогічних працівників професійно-технічних закладів є формування в учнів глибоких і міцних знань, умінь і навичок.

Якісна підготовка конкурентоспроможного працівника потребує творчого підходу викладачів до вибору змісту, форм, методів та засобів навчання, максимального використання досягнень сучасної педагогічної науки, нових педагогічних технологій.

Соціальні мережі та месенджери сьогодні є одними з найбільш популярних сервісів – інструментами спілкування, обміну думками та отримання інформації. Під соціальною мережею розуміють мережу суб'єктів (індивідуальних або колективних) та множину зв'язків між суб'єктами (знайомства, співробітництва, комунікації тощо) [1].

Останнім часом у світовій педагогічній спільноті обговорюються можливості використання соціальних мереж в освіті. Так, за даними дослідження [2], до сотні найкращих засобів, що застосовуються для створення

і оприлюднення матеріалів навчального призначення або у якості інструментів для особистісного та професійного навчання, увійшли популярні соціальні мережі, зокрема Twitter, Facebook та Google+ (відповідно 1, 9 та 17 місце у рейтингу).

Одним із важливих елементів підготовки до занять з професійно-теоретичної підготовки є робота з навчальним матеріалом. Сучасні соціальні мережі надають багато можливостей для зберігання файлів. У цьому випадку файли (підручники, методичні посібники, навчальне відео) зберігаються у виділеному сховищі на сервері, а здобувачі освіти отримують до них доступ і мають можливість працювати з ними через інтернет. При цьому зручно пересилати і поширювати файли (шляхом передачі тільки посилання на файл).

Результати пошуку навчальної та наукової інформації супроводжується накопиченням великої кількості сайтів, документів, які містять корисні матеріали. Скачування навчальних матеріалів не завжди є доцільним, тому зручним способом роботи з джерелами інформації в інтернеті може бути організація і зберігання посилань на джерела. У соціальній мережі викладачем можуть бути розміщені посилання на майстер-класи, що використовуються здобувачами освіти для виконання лабораторних робіт. Розміщені у соціальній мережі навчальні матеріали можна використовувати в аудиторії або ж надати здобувачам освіти для самостійного вивчення. Розповсюдження навчальних матеріалів можливо здійснювати традиційним способом: шляхом обміну повідомленнями між викладачем та здобувачем освіти.

Щоб закріплення вивченого матеріалу було ефективним, я використовую виробничі ситуації у формі ігор: на зразок «Мафії» - «Хто зіпсував страву?», «Я це знаю!», «Правда чи брехня?», або на зразок всім відомої гри «Кріт», де у ролі крота виступаю я, викладач. Здається що це просто ігри, але як показує практика, таке засвоєння матеріалу є більш ефективним, ніж проста банальна робота здобувача освіти на самоті.

Важливим елементом навчання здобувачів освіти є спільна робота. Сучасні месенджери дозволяють організувати ефективну комунікацію між здобувачами освіти і викладачем, а також професіоналами в області, що вивчається, ділитися матеріалами і планувати роботу.

Соціальні мережі та месенджери об'єднують багатьох професіоналів, які обговорюють актуальні питання теорії і практики. Таким чином, спільнота розглядає коло питань з різних точок зору.

Роль викладача в цьому процесі – загальна координація, консультування й оцінка результатів діяльності. Подібна форма навчання вимагає від викладача серйозної організаційної діяльності: необхідні відповідні зусилля для того, щоб побудувати структуру курсу, сформулювати конкретні завдання, чітко і

своєчасно діагностувати проблеми, що виникають в ході спільної роботи здобувачів освіти.

Інформаційне забезпечення дозволяє зробити навчальний процес прозорим, динамічним і ефективним. Викладач обирає необхідний матеріал, передає його здобувачам освіти, консультує окремо кожного, інформує про нові завдання, матеріали, навчальні заходи і дати здачі робіт. Соціальні мережі та месенджери є ефективним інструментом для спрощення інформаційного забезпечення навчального процесу.

Взаємодія та комунікація у закладах освіти під час дистанційного навчання забезпечується переважно через групи у соціальних мережах [3].

Зокрема, більшість батьків і педагогічних працівників зазначають, що комунікація відбувається у соціальних мережах (у межах 80-90%) та у телефонному режимі.

Також більшість вчителів (84%) використовують сервіси для відеоконференцій Zoom, GoogleMeet, Microsoft Teams, 50% – електронну пошту. Власні вебсайти мають 94% закладів освіти.

Використовуючи соцмережі та меседжери не варто забувати і про безпеку в інтернеті (рис. 1)! Здобувачі освіти засвоюють нові цифрові технології та вчаться вільно орієнтуватися в інформаційному просторі. Вони виявляють підвищену зацікавленість до усього невідомого, тому найбільше піддаються впливу зовнішнього середовища [4].

Рис. 1. Види небезпек в інформаційному просторі

Відповідальним і важливим етапом навчання є закріплення і застосування знань, умінь і навичок. Він передбачає вирішення двох основних загальнодидактичних завдань:

- формування в здобувачів освіти системи глибоких і міцних знань, умінь і навичок, а також складних умінь оперувати ними при вирішенні навчально-практичних (предметних і професійно-виробничих) завдань репродуктивного характеру у типових умовах і в нових ситуаціях;

- формування в здобувачів освіти гнучких знань, а також складних умінь оперувати знаннями при вирішенні інтелектуально-практичних (предметних і професійно-виробничих) завдань творчого характеру [5].

Для досягнення вище зазначених завдань чітко визначаю раціональність застосування методів навчання з урахуванням специфіки предмету та підготовленості учнів до того чи іншого виду навчальної праці, поступово від уроку до уроку ускладнюючи характер їхньої пізнавальної діяльності.

Вибір і застосування методів навчання – творчий процес. Він багато в чому визначається методичною підготовленістю і педагогічною майстерністю викладача, оскільки немає і не може бути однозначних методичних рекомендацій і пропозицій. При первинному закріпленні знань чи способів їх застосування провідним завжди буде репродуктивний метод в поєднанні з пояснювально-ілюстративним. Знання, отримані здобувачами освіти у готовому вигляді чи шляхом пошуку при вирішенні проблеми, повинні бути зміцнені та поглиблені у процесі їхнього застосування.

Принцип варіативності освіти дає змогу педагогам вибирати і конструювати навчальний процес на основі нових ідей і технологій. При підготовці кваліфікованих кухарів я часто використовую дидактичні ігри на уроках технології приготування їжі з основами товарознавства. На мою думку, такі уроки залучають підлітків до розв'язання завдань, проблем, ставлять його в позицію причетності до подій. Адже відомий педагог А. Макаренко стверджував: «Яка дитина в грі, така вона здебільшого буде в праці». Тому майбутній кваліфікований робітник виховується насамперед у грі, зокрема на нестандартних уроках під час вивчення, закріплення та повторення навчального матеріалу [5].

Ігри допомагають опрацьовувати матеріал так, щоб здобувачі освіти набули практичних умінь та навичок. А це важливо тоді, коли вони учаться вирішувати ситуаційні завдання на уроках спецтехнології.

Ігри, які я використовую умовно можна поділити на рольові та ігри-змагання.

Рольові ігри дозволяють мені ефективно використовувати «надлишкову» активність здобувачів освіти, спрямовуючи їх у корисне русло. Вони формують

навички взаємодії з іншими людьми, вміння чітко формулювати свою точку зору, вести конструктивну й обґрунтовану дискусію і знаходити компромісні варіанти рішень.

На рольових уроках здобувачі освіти можуть одержати додаткові знання, отримати відповіді на невисвітлені у навчальному курсі питання; учні можуть показати вміння застосовувати отримані знання під час розв'язування практичних завдань. Такі уроки можна проводити під час вивчення різних тем.

Результатом рольової гри може бути зафільмований майстер-клас з обдарованим здобувачем освіти та розповсюджений на платформі YouTube [6]. Я досить часто використовую саме такий спосіб розвитку здібностей здобувачів освіти, бо вважаю, що саме платформа YouTube є способом заохочення для професійного росту.

Ігри-змагання можна застосовувати на всіх етапах уроку: під час актуалізації знань учнів, закріплення нового матеріалу, вивчення нової теми, при підведенні підсумків вивченої теми, підтеми. Використання таких ігрових форм підвищує в учнів інтерес до предмета і сприяє отриманню ними навичок застосування набутих знань у професійній діяльності.

Таким чином, у цій статті я розповіла про можливості застосування сучасних соціальних мереж, менеджерів та ігор в процесі навчання. Соціальні мережі мають багато позитивного впливу на навчання. Вони широко використовуються в освітньому процесі завдяки широкому набору можливостей поширювати інформацію. На сьогодні соціальні мережі користуються популярністю, тому дуже зручно використовувати їх для навчання. Використання ігор на уроках змінюють атмосферу на уроці. Вони також допомагають вільному спілкуванню здобувачів освіти з викладачем, знімають з деяких особистостей закомплексованість, невпевненість, створюють таку робочу атмосферу, де зацікавлені і задіяні всі. А від цього виграють і здобувачі освіти, і викладачі. Результатом використання в освітньому процесі соцмереж, месенджерів та ігор є хороші знання і професійні навички здобувачів освіти, які зможуть впевнено вирішити ту чи іншу ситуацію у своєму кулінарному житті!

Список використаних джерел:

1. Губанов Д. А. Соціальні мережі: моделі інформаційного впливу. 2010. 228 с.
2. Hart J. Top 100 Tools for Learning 2012. [Electronic resource] / Jane Hart // Centre for Learning & Performance Technologies. 1 October 2012. Mode of access . URL: <http://c4lpt.co.uk/top100tools/> (дата звернення 25.02.2023).
3. Взаємодія у школах забезпечується через соціальні мережі. URL:

<https://osvita.ua/school/87603/> (дата звернення 25.02.2023).

4. Інформаційний матеріал про безпеку в інтернеті.
URL: <https://stepmnvk.net.ua/bezpeka-v-%D1%96nternet%D1%96.html> (дата звернення 25.02.2023).

5. Ефективність використання інноваційних технологій під час викладання технології приготування їжі з основами товарознавства.
URL: <https://vseosvita.ua/library/efektivnist-vikoristanna-innovacijnih-tehnologij-pid-cas-vikladanna-tehnologii-prigotuvanna-izi-z-osnovami-tovarovnavstva-6614.html> (дата звернення 25.02.2023).

6. Відеомайстер-клас «Рулєт з сирним кремом».
URL: https://www.youtube.com/watch?v=_mIMakP6ov4 (дата звернення 25.02.2023).

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Корогода Іван Іванович,

майстер виробничого навчання

Державного навчального закладу

«Подільський центр професійно-технічної освіти»,

м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області

Навчальна мотивація – це загальна назва процесів, методів, засобів спонукання учнів до продуктивної пізнавальної діяльності, активного засвоєння змісту освіти, що залежить від рівня сформованості мотивації учіння здобувачів освіти. Оскільки особистісно-зорієнтоване навчання ґрунтується на положенні, що учень засвоює лише особистісно значущі поняття, то проблема формування мотивації учіння сьогодні є дуже актуальною. Успіх її розв'язання залежить від ступеня усвідомлення педагогом змісту понять навчальна мотивація, мотивація учіння та завдань виховання мотивації у певному віці, його вміння проєктувати особистість в умовах навчально-виховного процесу.

Особливості формування позитивної мотивації як фактора успіху навчальної діяльності здобувачів освіти необхідно враховувати кожному педагогу, якщо він хоче працювати відповідно до нової філософії освіти, що розглядає учня як суб'єкта процесу навчання.

Сьогодні головна мета навчального закладу – це формування конкурентоспроможної особистості. Чим вищим є рівень мотивації, чим більше чинників спонукають учня до діяльності, тим більших результатів вона може досягти.

Термін «мотивація» широко використовується у тих галузях психології, що досліджують причини та механізми цілеспрямованої поведінки людини у тісному зв'язку із здібностями, знаннями й навичками та їхню роль у забезпеченні успіху в діяльності, продуктивність якої визначається певною спрямованістю та змістом мотивів.

Мотив – це те, що спонукає людину до дії, заради чого вона її здійснює. Цим терміном позначають низку факторів, що збуджують активність індивіда через його інтерес, цільові настанови, емоції, потреби, серед яких слід визначити такі:

- потреба у пізнанні: бажання людини ставити питання та шукати на них відповіді;
- потреба у самовираженні, реалізація якої ґрунтується на знаннях, уміннях, навичках;
- потреба у самооцінюванні: порівняння себе з іншими та прагнення до самовдосконалення;
- потреба у соціальних зв'язках;
- потреба у безпеці: прагнення до стабільності й самозахисту;
- фізіологічні потреби.

Перші чотири види потреб – основа для планування педагогом пізнавальної діяльності суб'єктів навчання з обов'язковим урахуванням позитивної мотивації учнів.

Слід уточнити поняття «учіння» в контексті досліджуваного питання. Учіння – це цілеспрямований процес, опанування певних навичок і вмінь на основі активної діяльності самого учня в єдності з поступовим набуттям теоретичного і практичного досвіду через навчальні дії, самоконтроль та адекватну мотивацію.

Мотивація учня – глибоко особистісне та індивідуальне поняття. Особливість цих мотивів полягає у тому, що вони безпосередньо пов'язані зі змістом та особистісною значущістю діяльності; якщо змінюється мотив, заради якого учень вчиться, то це принципово перебудовує і зміст його навчальної діяльності.

Найважливішими зовнішніми та внутрішніми мотивами навчально-пізнавальної діяльності є:

- пізнавальний інтерес до нового, невідомого;
- мотив «саморозвитку»: бажання якомога більше знати та вміти, розвивати свій розум, підвищувати культурний рівень;
- мотив «досягнення»: бажання отримати гарні результати своєї діяльності;
- мотив «професійно-життєвого визначення»: прагнення досягти вершин

у майбутній професії;

- комунікативний мотив: бажання спілкуватися, співпрацювати, взаємодіяти;
- емоційний мотив;
- зовнішній мотив, пов'язаний з отриманням винагороди, схвалення від інших людей;
- мотив «позиції»: громадянська відповідальність за справу, почуття обов'язку.

Отже, мотив – це реальне спонукання, що змушує людину діяти у певній життєвій ситуації і за певних умов.

Під поняттям навчальна мотивація розуміють сукупність:

- зазначених зовнішній та внутрішніх мотивів, що визначають ставлення учня до самого себе як до суб'єкта учіння та до оточення, яке організовує й реалізує цю діяльність;
- процесів, методів, засобів спонукання учнів до продуктивної пізнавальної діяльності, активного засвоєння змісту освіти.

Вивчення мотивації та її формування полягає у вихованні мотиваційної сфери особистості учня, виявленні її реального рівня і можливих перспектив. Цей процес є цілеспрямованим, якщо педагог періодично порівнює отримані протягом певного часу результати роботи з певного напрямку з тим рівнем, що передував формуванню.

Навчальна мотивація визначається такими специфічними для цієї діяльності факторами:

- самоосвітньою системою;
- освітнім закладом, де здійснюється навчальна діяльність;
- організацією освітнього процесу;
- суб'єктними особливостями здобувача освіти (вік, стать, інтелектуальний розвиток, здібності, самооцінка, взаємодія з іншими учнями);
- суб'єктними особливостями педагога, насамперед, системою його ставлення до учня;
- специфікою його навчального предмета.

Мотивація навчання має багато аспектів, що змінюються та по-новому взаємодіють один з одним: суспільні ідеали, зміст навчання, його мотиви, мета, емоції, інтереси тощо. Тому становлення мотивації – це не просто збільшення позитивного чи негативного ставлення до навчання, а й ускладнення структури мотиваційної сфери та спонукань, що є частиною, встановлення нових, зріліших, іноді суперечливих, відносин між ними. Зазвичай аспекти мотиваційної сфери, як і складні діалектичні взаємини між ними, мають стати об'єктом керування педагога.

Отже, вивчення проблеми щодо формування навчальної мотивації є актуальною і сьогодні. Тому, головними завданнями є: навчити учнів вчитися і хотіти вчитися, розвивати у них пізнавальний інтерес і підвищити його рівень, для чого їй необхідна підготовка кваліфікованих фахівців. Оскільки саме тут закладається міцний фундамент як майбутнього робітника, успіху в його трудовій діяльності.

Список використаних джерел:

1. Ковальов В. І. Мотиви поведінки і діяльності. К., 1988. 232 с.
2. Леонтьєв А. Н. Діяльність. Свідомість. Особистість. Х.: Просвіта, 1982. 245 с.
3. Лозова В. І. Пізнавальна активність школярів. Харків: ОВС, 1990. 164 с.
4. Подласий І. П. Педагогіка: Новий курс: посібн. для студ. вищ. навч. закладів. 2003. Кн. 1. 576 с.
5. Маркова А. К., Матіс Т. А., Орлов А. Б. Формування мотивації навчання. Х., 1990. 212 с.
6. Щукіна Г. І. Активація пізнавальної діяльності учнів у навчальному процесі. Х.: Просвіта, 1979. 342 с.

ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ ЗА ДОПОМОГОЮ ОНЛАЙН-РЕСУРСІВ

Кофанова Наталія Олександрівна,

викладач професійно-теоретичної підготовки

Державного навчального закладу

«Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних
медіатехнологій та машинобудування», м. Харків

У сучасного педагога дуже багато робочих завдань і великий вибір інструментів для їхнього вирішення. Кожного року з'являється безліч різноманітних додатків, прикладних програм, онлайн-ресурсів для навчального процесу. Згідно із статистикою все більше педагогічних працівників хочуть підвищити рівень своїх цифрових навичок, бути «в тренді» [1].

Свою актуальність не втрачають і навчальні презентації, які є чудовим способом візуального підкріплення будь-якої інформації. Адже відомо, що більше 90% даних надходить до нас через зір та слух. В рамках дистанційного навчання візуальне сприйняття стає особливо актуальним. Потрібно зацікавити здобувачів освіти через екран монітору або гаджета, привернути і тримати їхню

увагу протягом всього уроку, зробити матеріал запам'ятовуваним.

Мультимедійна презентація – це програма, яка може містити текстові матеріали, фотографії, малюнки, діаграми та графіки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, відеофрагменти й анімацію, тривимірну графіку.

Основною відмінністю презентацій від інших способів подання інформації є їхня особлива насиченість змістом та інтерактивність, тобто здатність певним чином змінюватися й реагувати на дії користувача.

Однією з переваг мультимедійної презентації є те, що вона унаочнює матеріали, які презентуються. Але для того, щоб презентація спрацювала, вона має відповідати певним вимогам [2].

Найпоширенішими засобами для створення мультимедійних презентацій є програма Microsoft PowerPoint та онлайн-редактор презентацій від Google – Google Slides. Є і менш відомі, але теж набувають популярності: Piktochart, Prezi, Paste, Zoho Show та ін.

Canva – це кросплатформний сервіс для графічного дизайну, заснований у 2013 році. Створення зображень у сервісі будується на принципі перетягування готових елементів та варіюванні змінюваних шаблонів. Графічний редактор дає доступ до вбудованої бібліотеки шаблонів, стокових фотографій, ілюстрацій та шрифтів.

Окремої уваги заслуговує можливість дизайну слайдових презентацій. Велика кількість готових шаблонів, шрифтів та графічних елементів спрощують процес створення креативних презентацій в декілька разів.

Корисною функцією є запис голосового супроводу слайдів, завдяки чому створюється ефект присутності викладача, навіть якщо презентація була призначена для самостійного ознайомлення.

За Premium-підпискою в сервісі Canva доступний ще більший спектр функціоналу. Окремий розділ «Canva для навчання» надає нові можливості для вчителів. Можна створювати й персоналізувати плани уроків, інфографіку, плакати, відео тощо. Ці опції абсолютно безкоштовні для вчителів, що відповідають визначеним вимогам [3].

Основними елементами мультимедійної презентації є текст і графіка. Під графікою розуміємо фотографії, зображення або ілюстрації. Під час використання графічних об'єктів у презентації необхідно враховувати такі рекомендації [2]:

- не використовувати малюнки, фотографії поганої якості чи із спотвореними пропорціями;
- коректно застосовувати ілюстративний матеріал на слайді;
- зображення має бути не стільки фоном, скільки ілюстрацією тексту,

яка допомагає по-новому його зрозуміти та розкрити;

- підпис малюнка має розташовуватися під малюнком;
- рівномірно та раціонально використовувати площу слайда.

Всі зображення умовно поділяються на растрові та векторні. Зручніше використовувати растрові зображення, адже для роботи з векторною графікою необхідні спеціальні редактори (Adobe Illustrator, CorelDraw) [4].

При пошуку зображень для навчальних презентацій важливо пам'ятати про авторські права [5]. Безпечним шляхом в пошуку фотографій та іншої графіки є стокові сайти. Переваги стокових сайтів:

- безпечність;
- найкраща якість зображень;
- швидкий пошук за допомогою фільтрів.

Freerik – це сайт банку зображень. Контент, що створюється та розповсюджується онлайн-платформою, включає фотографії, ілюстрації та векторні зображення. Сайт Freerik активно використовується графічними дизайнерами всього світу, тому що має приємний та зрозумілий інтерфейс, а також велику кількість безкоштовного контенту.

При створенні презентацій із сервісу Freerik можна обрати фони, текстури, тематичні фотографії, абстрактні зображення, шрифти. Також тут є готові шаблони різноманітної друкованої продукції, але редагування таких файлів потребує знання графічних редакторів (Adobe Photoshop, Adobe Illustrator).

Урізноманітнити якісною графікою, зробити цікавими та ефектними презентації або інші навчальні матеріали легко за допомогою таких ресурсів:

- Klipartz – прозорі стікери у форматі png;
- Remove.bg – видалення фону на зображеннях;
- Shapefest – 3D-іконки та зображення.

Список використаних джерел:

1. Статистичні дані про рівень цифрових навичок громадян. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/statistic> (дата звернення: 15.03.2023).
2. Рекомендації та вимоги до створення і оформлення мультимедійної презентації. URL: <https://vseosvita.ua/library/rekomendacii-ta-vimogi-do-stvorennia-i-oformlenna-multimedijnoi-prezentacii-493903.html> (дата звернення: 15.03.2023).
3. Умови участі в ресурсі «Canva для навчання». URL: https://www.canva.com/uk_ua/osvita/umovy-uchasti/ (дата звернення: 15.03.2023).
4. Березовський В. С. Основи комп'ютерної графіки: навч. посіб. К.: Вид. група BHV, 2009. 400 с.
5. Закон України «Про авторське право і суміжні права». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855> (дата звернення: 15.03.2023).

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Кулинич Олена Анатоліївна,

заступник директора з навчально-методичної роботи

Державного навчального закладу

«Запорізьке вище професійне училище», м. Запоріжжя

Як наслідок агресивних воєнних дій з боку росії, для багатьох закладів професійної освіти, переміщених на підконтрольну територію або розташованих в прифронтових регіонах, іноді єдиною формою організації освітнього процесу стає дистанційний або, у кращому випадку, змішаний формат навчання. Рівень цифрової компетентності учасників освітнього процесу в цих надскладних умовах стає ключовим фактором забезпечення якості професійної освіти.

Попередній досвід державного навчального закладу «Запорізьке вище професійне училище» щодо підтримки дистанційної освіти, дозволив не починати роботу від самого початку, а продовжити процеси розвитку цифрової компетентності педагогів та учнів, створення та модернізації цифрового контенту, формування цифрової інфраструктури, удосконалення шляхів комунікації в цих умовах.

Напрями цифрового розвитку ДНЗ «Запорізьке ВПУ», зокрема і цифрової компетентності учасників освітнього процесу, визначаються з огляду на стратегічні цілі, зазначені в проєкті «Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року», корелюються з огляду на результати порівняння показників, отриманих через опитування SELFIE – безкоштовного онлайн-інструмента, що допомагає оцінити, як цифрові технології використовуються для інноваційного та ефективного навчання. Зазначимо, що в училищі відбулася вже третя сесія опитування. І, хоча друга сесія, запланована на кінець лютого 2022 року, була перервана трагічними непереможними обставинами, той факт, що училище першим в Україні пройшло сесію SELFIE ще до пілотування МОН, дозволив отримати релевантні показники для аналізу (рис 1.).

Рис. 1. Відзнаки учасника SELFIE ДНЗ «Запорізьке ВПУ»

За наслідками аналізу результатів зазначеного опитування, одним з пріоритетних напрямів цифрової трансформації було визначено необхідність розвитку цифрової грамотності та компетентності здобувачів освіти. Відтак, окрім обов'язкового на початку кожного навчального року вхідного інструктажу щодо роботи на Дистанційній платформі ДНЗ «Запорізьке ВПУ», в освітні програми підготовки кваліфікованих робітників був імплементований предмет вибіркового циклу «Цифрова грамотність» в обсязі 17 годин (автор Войтюк Т.М.). Завдяки цьому здобувачі освіти системно опановують питання безпеки в інтернеті, знайомляться з можливостями порталу «Дія», учаться бути ефективними цифровими громадянами (рис. 2.).

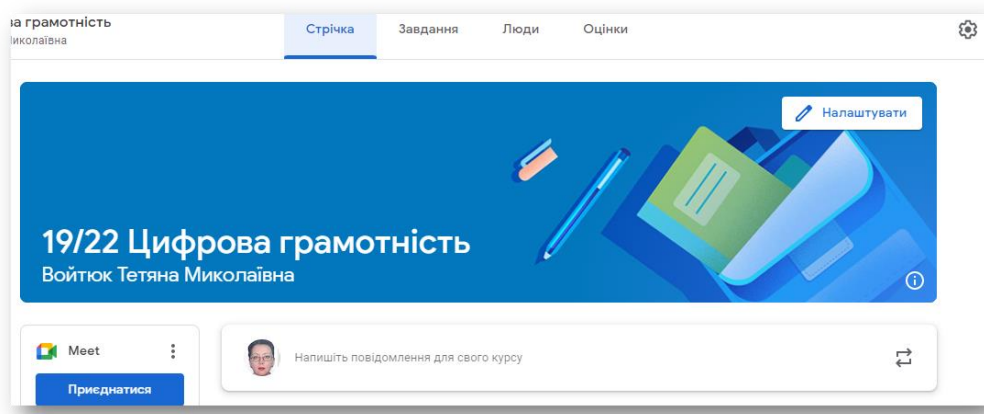

Рис. 2. Зразок дистанційного курсу «Цифрова грамотність».

Та все таки саме цифрова компетентність педагогічних працівників є визначальною в процесі забезпечення якості дистанційного або змішаного навчання. Базовим елементом в оцінюванні рівня цифрової компетентності педагогічних працівників училища став фактор проходження сертифікації

«Цифрограм для вчителів». В опитуванні взяли участь більш, ніж 94 % педагогів, переважно показавши середній та високий рівень володіння цифровими інструментами.

Училище є учасником програми «Цифрові інструменти Google для освіти», має відзнаку, яка засвідчує, що педагогічний колектив завершив навчання з показником понад 50% від загальної кількості.

З 2021 року ДНЗ «Запорізьке ВПУ» активно бере участь в All Digital Weeks . Хоча запланований у 2022 році захід не відбувся (рис. 3.), педагогічний колектив активно готується до цьогорічної All Digital Weeks 2023, який проходитиме з 17 квітня по 7 травня 2023 року.

Рис. 3. Афіша участі ДНЗ «Запорізьке ВПУ» в європейському All Digital Weeks 2022

З 2017 року на корпоративному домені zvri.net відбувається формування дистанційних курсів в сервісі Google-клас на платформі Google *Workspace*. Зокрема у 2022/2023 навчальному році, таких курсів створено більш, ніж 350 з кожного предмета, виробничого навчання для кожної навчальної групи. Розклад на кожен день для груп формується на «Дистанційній платформі ДНЗ «Запорізьке ВПУ». З боку адміністрації відбувається регулярний централізований моніторинг якості навчального контенту, що використовується в зазначених дистанційних курсах, формуються індивідуальні рекомендації, складається план заходів, націлених на підвищення якості освітніх послуг, які вимушено надаються у дистанційному форматі.

Послідовна діяльність методичної служби в напрямі розвитку рівня цифрової компетентності педагогів передбачає ряд заходів як просвітницького характеру, так і удосконалення забезпечення педагогічної діяльності відповідним інструментарієм. Наприклад, з огляду на те, що з 05.01.2023 набрав чинності новий професійний стандарт «Педагог професійного навчання», з

метою забезпечення значно розширеного переліку предметів та засобів праці зазначеного документа в училищі було розроблено цифровий ресурс «Путівник менеджера професійної освіти (VET of Ukraine)».

Доступ до важливих цифрових ресурсів, накопичення інформації про кращі педагогічні практики, інформування про можливості підвищення кваліфікації, у тому числі з питань розвитку цифрової компетентності, забезпечується педагогам училища завдяки цифровому ресурсу «Методичний кабінет «ДНЗ «Запорізьке ВПУ»».

Показовим в напрямі забезпечення якості професійної освіти через розвиток цифрової компетентності учасників освітнього процесу є факт затвердження педагогічною радою училища нової редакції Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти, в якій значно посилено цифрову складову по кожному з напрямів.

Список використаних джерел:

1. Дистанційна платформа ДНЗ «Запорізьке ВПУ». URL: <https://remotepatformzvpv.blogspot.com/> (дата звернення 28.02.2023).
2. Методичний кабінет ДНЗ «Запорізьке ВПУ». URL: <https://metodkabinetdnzzvpv.blogspot.com/> (дата звернення 28.02.2023).
3. Путівник менеджера професійної освіти (VET of Ukraine). URL: <https://ukrainevet.blogspot.com/> (дата звернення 28.02.2023).

МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ЗАХВОРЮВАНОСТІ, МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОМЕНЕВИХ МЕТОДІВ, ЇХНІ ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Лобас Віталій Михайлович,

доктор наук з державного управління, професор, викладач кафедри
Черкаської медичної академії, м. Черкаси

Тригубчак Дмитро Іванович,

кандидат медичних наук, доцент, викладач кафедри
Черкаської медичної академії, м. Черкаси

Захворюваність – це процес виникнення, поширення та розвитку захворювання в організмі людини. Для вивчення захворюваності використовуються різноманітні методи діагностики, такі як лабораторні дослідження, інструментальні методи, рентгенівські та комплексні методи.

Променеві методи є одними з найбільш ефективних сучасних методів діагностики та лікування захворюваності. Вони створюють можливість вивчення внутрішньої структури тканин та органів, виявлення патологій, які неможливо побачити за допомогою звичайної оглядової діагностики.

Вивчення окреслених методів є складним для здобувачів освіти, тому для ефективного опанування освітніх компонент потрібно при опрацюванні даних тем застосовувати інтерактивні методи навчання. Деталізуємо на конкретних прикладах з практичної діяльності підготовки студентів.

Одним із променевих методів є рентгенівська діагностика. Цей метод використовує рентгенівські промені, які проходять крізь тканини, створюючи зображення на рентгенівській плівці. Рентгенівська діагностика дозволяє виявити кісткові патології, зміни внутрішньої структури органів і тканин, а також провести дослідження деяких систем органів, наприклад, травної системи. Перевагою цього методу є можливість отримати швидкі та дешеві зображення, недоліком – можливий високий ризик радіаційного впливу на організм людини. Студенти отримують проблемне завдання: «Встановити який чинник переважає для використання даного методу на практиці. Аналіз провести, використовуючи історії хвороб 30 пацієнтів. Результат подати у вигляді діаграми».

Інший променевий метод – комп'ютерна томографія. Цей метод є більш точним для рентгенівської діагностики, що дозволяє отримати більш детальне зображення тканини та органів, які досліджуються. Комп'ютерна томографія використовується для виявлення раку, кісткових патологій, хвороб серця та судин. Перевагою цього методу є можливість отримати детальніше зображення, недоліком – високий ризик радіаційного впливу на організм людини. Здобувачі освіти отримують міждисциплінарний проєкт: «Проаналізувати фізико-хімічні процеси, які відбуваються при даній діагностиці. Провести порівняльну характеристику позитивних та негативних сторін рентгенівської діагностики та комп'ютерної томографії».

Магнітно-резонансна томографія – ще один метод діагностики, що використовує для отримання зображення внутрішньої структури органів та тканин. Цей метод є найбільш точним та безпечним, тому що не використовується іонізуюче випромінювання. Магнітно-резонансна томографія дозволяє виявити різноманітні хвороби, такі як рак, захворювання серця та судин, неврологічні захворювання, травми м'язів та суглобів. Творче завдання, яке можуть виконати здобувачі освіти для вивчення суті методу, має такий зміст: «На основі яких процесів відбувається діагностика? Чи може вона повністю замінити рентгендіагностику? При яких захворюваннях магнітно-резонансна томографія не буде ефективною та показовою?».

Перевагами комплексних методів є можливість отримати детальні та точні зображення внутрішньої структури органів та тканин, що дозволяє раніше виявити захворювання та своєчасно почати лікування. Крім того, ці методи не є інвазивними, тобто не потребують втручання в організм, що зменшує ризик ускладнень та скорочує тривалість лікування. Недоліками комплексних методів є можливість виникнення радіаційного впливу на організм людини, що може призвести до розвитку онкологічних захворювань. Крім того, деякі з них вимагають використання контрастних речовин, що може викликати важку реакцію у деяких людей. Для опрацювання студентами суті даного методу діагностики можна застосувати кейс-метод з таким завданням: «Проаналізувати історію направлення пацієнтів та визначити у яких випадках можна було змінити метод. Аргументувати і зазначити метод, на вашу думку, більш ефективний».

Ультразвукова діагностика – це метод, який використовує високочастотні звукові хвилі для створення зображення внутрішніх органів та тканин. Цей метод додатково виявляє різні захворювання, такі як кісткові травми, захворювання серця та судин, захворювання, запальні процеси тощо. Перевагою цього методу є безпечність, недоліком – неможливість отримати детальніше зображення внутрішньої структури органів. Пошукове завдання, яке можуть виконати студенти для ефективного опанування окресленого методу, має такий зміст: «З навчальних дисциплін медичного циклу виокремити захворювання чи патології, які потребують застосування лише ультразвукової діагностики. Поясніть, чому не можна застосувати інший метод?».

Отже, захворюваність є однією із найбільш важливих проблем у сучасному світі. Для діагностики та лікування певних захворювань використовуються різноманітні методи, включаючи комплексні методи.

Одним із методів вивчення захворюваності є медична діагностика. Для того, щоб уникнути негативних наслідків від використання променевих методів, слід виконувати їх з дотриманням усіх заходів безпеки та з врахуванням індивідуальних особливостей кожного пацієнта. Для студентів, які навчаються в закладах вищої освіти або мають інтерес до медичної науки та інновацій, важливо вивчити суть методів діагностики захворювань та їхні переваги і недоліки.

СТВОРЕННЯ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО КОНТЕНТУ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Лужняк Людмила Володимирівна,

методист

Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області,
м. Хмельницький

Усі ми є очевидцями того як змінюється світ шаленими темпами. Наше сьогодення – це смартфони, які використовуються в усіх сферах суспільства, ігри та соціальні медіа, електронні курси на різні теми, спільне вирішення проблем та штучний інтелект, який доволі швидко зазіхає забрати багато реальних робочих місць. Яким же має бути навчання у цьому мінливому світі?

Навколо молоді величезна кількість інформації, а часу і бажання навчатися – мало. Учні шукають навчальне середовище, засноване на можливості віддалено вчитися у зручний для них час, отримувати знання і одразу практикувати конкретні навички і уміння, використовувати гаджети і для навчання, і для відпочинку. Тому викладачам доводиться робити все, щоб «затягнути» учня в навчальний процес.

Сучасні учні швидко відволікаються, тому надають перевагу короткотривалій навчальній діяльності із чітко розставленими фокусами – мікронавчанню, або мовою оригіналу *microlearning*. *Microlearning* також називають *bite-sized learning*, навчанням за розміром «укусу», оскільки воно полягає у вивченні невеликих фрагментів навчального матеріалу:

- 1 тема – 1 навчальна ціль;
- довільна послідовність вивчення цих фрагментів;
- різноманітність інтерактивних елементів в курсі для зацікавлення учнів.

Для ефективної реалізації мікронавчання та мотивації учнів до навчання використовують різноманітні моделі. Одна з них – ARCS. Її розробив американський фахівець у галузі навчальних систем Джон Келлер. Ця модель передбачає певну послідовність дій, яка і стимулюватиме мотивацію:

A – захопити увагу студента (*Attention*);

R – зробити так, щоб він повірив у значимість процесу навчання (*Relevance*);

C – вселити впевненість у власних силах (*Confidence*);

S – домогтися задоволення отриманими результатами (*Satisfaction*).

Всі ці очікування чи бажання можливо реалізувати, створюючи

електронні навчальні курси. На сьогодні існує багато різних оболонок для створення електронних курсів. Однією з таких потужних оболонок є Articulate Storyline 3. Ця оболонка є сучасним програмним рішенням для створення інтерактивного мультимедійного контенту, передусім освітнього спрямування.

Розробка електронного курсу включає в себе 3 етапи:

1. Педагогічний дизайн, в ході якого педагог аналізує свій лекційний матеріал та адаптує його до структури електронного курсу, де інформація буде подана дозовано з використанням конкретних інтерактивних прийомів.

2. Графічний дизайн, під час якого педагог визначає яку кольорову гамму підібрати, який шрифт, які графічні зображення, тобто як якісно оформити освітній контент для привернення уваги та зручного сприйняття його учнями.

3. Програмування передбачає верстку, тобто безпосередній процес технічного втілення усього задуманого викладачем чи майстром виробничого навчання з використанням програми.

Контент електронного курсу має бути представлений у найрізноманітніших формах, щоб бути цікавим для учнів. Це можуть бути презентації, відео, поєднання текстової і графічної інформації, ігри та інтерактивні вправи на закріплення і перевірку засвоєного матеріалу. Слід використовувати актуальну і прикладну інформацію, яку можна досягнути за один «прийом» і спровокувати допитливість учнів. Разом з тим, ставити досяжні цілі для кожної теми, моделювати їхню реалізацію на реальних кейсах, створюючи сприйнятливий навчальний шлях для учнів. Логіка курсу має бути зрозумілою, а інформація структурованою. Також необхідно надавати учням емоційну підтримку під час оцінювання. У зворотному зв'язку акцентувати увагу не на провалах, а на корекції помилок та повторенні матеріалу.

Articulate Storyline 3 дозволяє реалізувати усі вищезазначені вимоги. Програма дає можливість використати найрізноманітніші інтерактивні і текстово-графічні прийоми для подачі навчального контенту. Прийоми інтерактивності, або інтерактивні прийоми (інтерактиви) – це функціональні засоби, що дозволяють учасникам курсу взаємодіяти з навчальним контентом через натиснення (кліки) на інтерактивні елементи чи їхнє перетягування. Вони допомагають дозувати надходження інформації на одному слайді для учасників та стимулюють їхній навчальний потенціал, зосереджують увагу на ключовому матеріалі, а після взаємодії подають розгорнутий. Текстово-графічні прийоми – це функціональні засоби, які відразу демонструють учасникам весь навчальний контент, що чекає їх на одному слайді. Вони привертають увагу через структурований текст та гармонійний графічний супровід. Часто на слайдах використовують інфографіку.

Так, наприклад, інтерактивний елемент «Слайдер» дозволяє представити навчальний матеріал у вигляді тексту чи графіки, який дозовано з'являється шляхом перетягування повзунка.

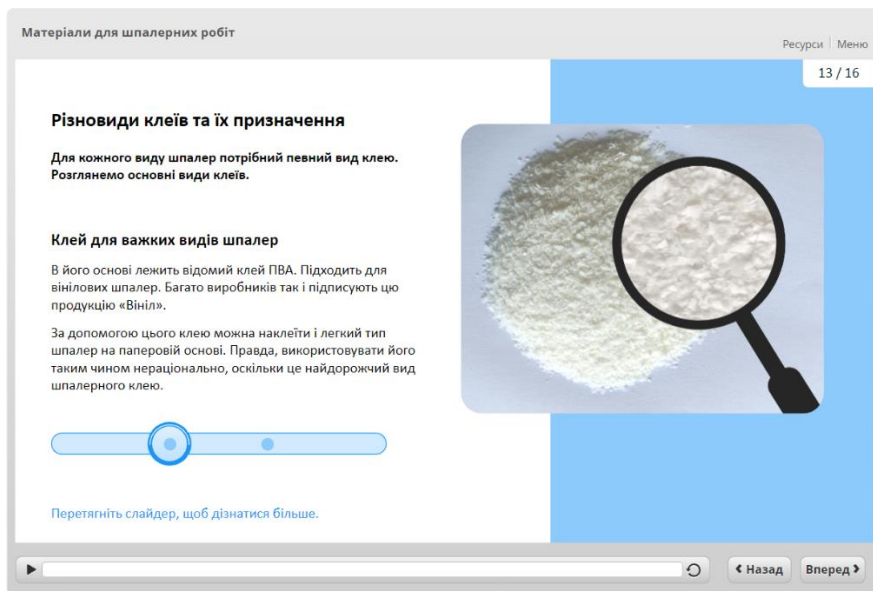

Рис. 1. Інтерактивний елемент «Слайдер»

Після натиснення на інтерактивні «Поп-ап картки» та «Поп-ап кнопки» з'являється поп-ап з текстом чи графікою, після перегляду закривається відкрите вікно хрестиком.

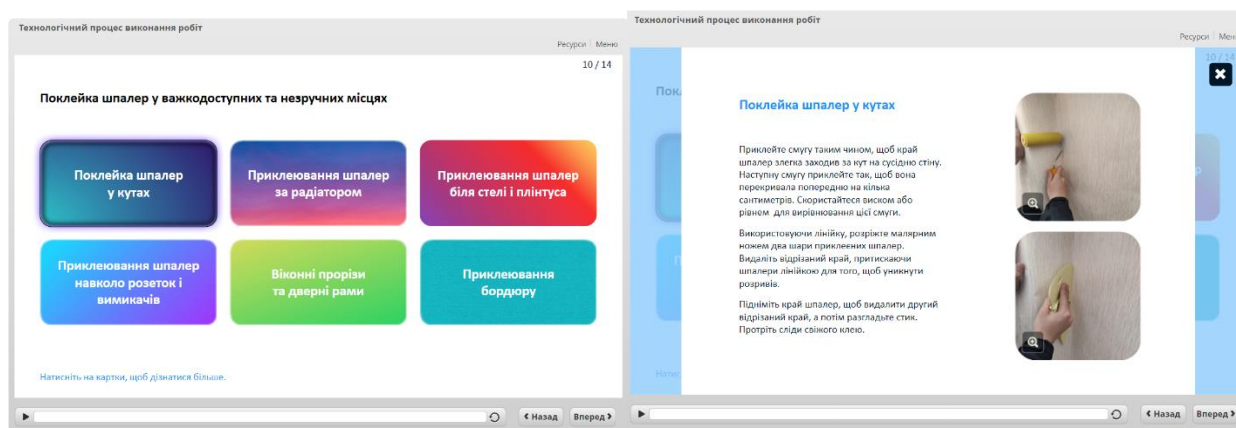

Рис. 2. Інтерактивний елемент «Поп-ап картки»

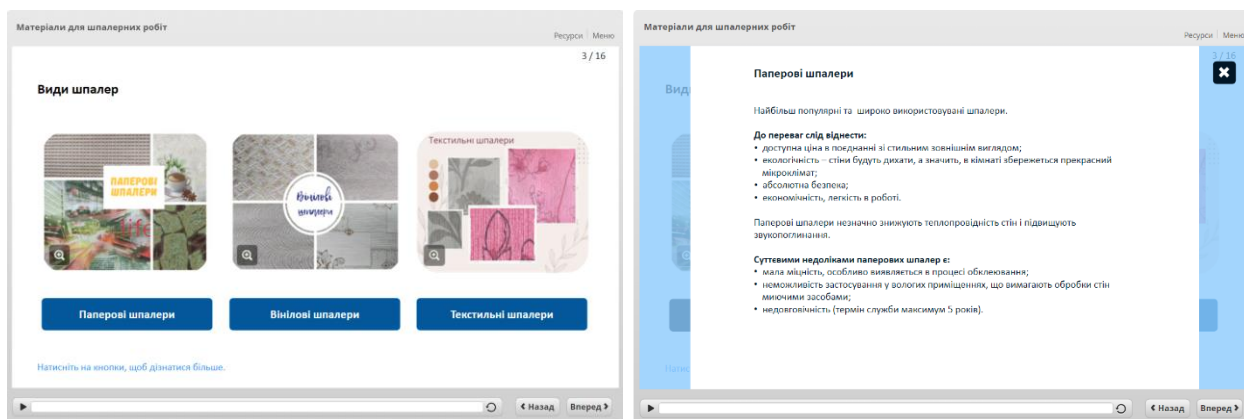

Рис. 3. Інтерактивний елемент «Pop-up кнопки»

«Фліп-ап картки», які перевертаються, дозволяють розмістити навчальний матеріал у вигляді тексту або зображення з обох сторін.

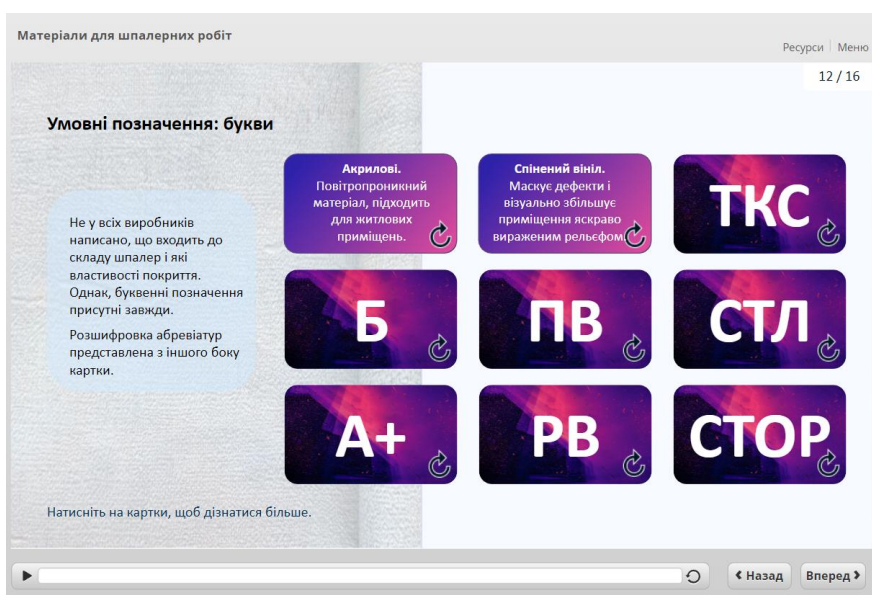

Рис. 4. Інтерактивний елемент «Фліп-ап картки»

При натисканні на інтерактивний елемент «Маркер» біля кожного тексту, що потребує додаткового пояснення, з'являється опис та фото.

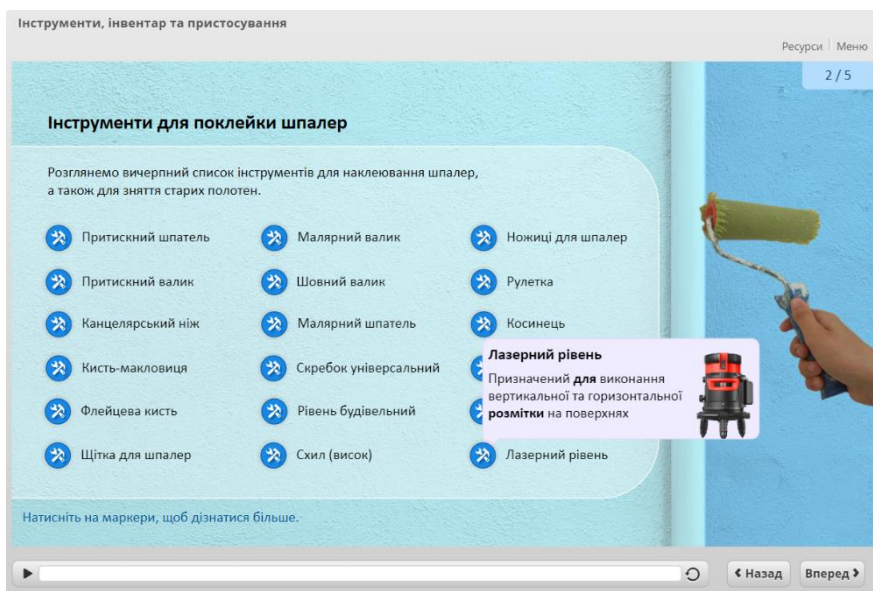

Рис. 5. Інтерактивні елементи «Маркери»

Перевірити засвоєні знання учні зможуть за допомогою різноманітних вправ, створених педагогом у програмі. А саме, через сортування, зіставлення перетягуванням, тести на одиничний чи множинний вибір тощо.

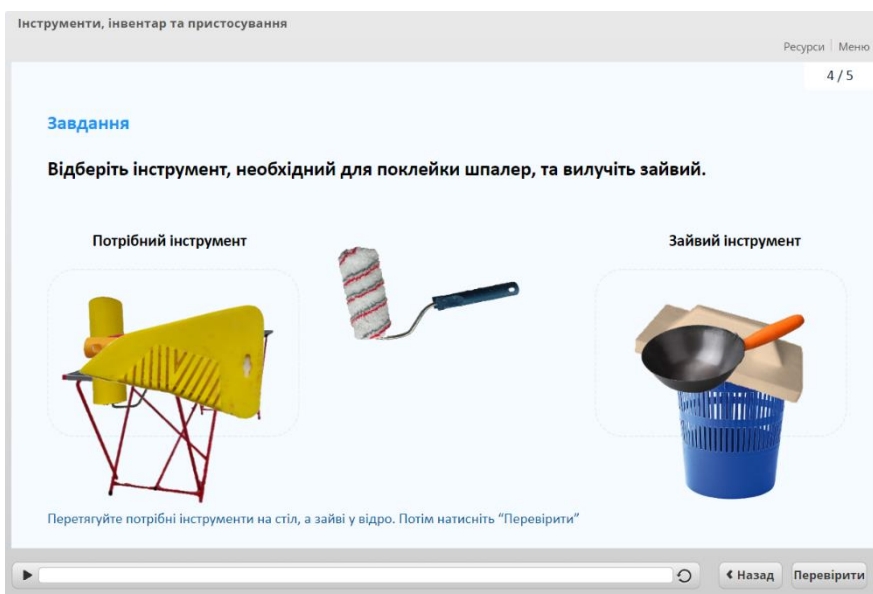

Рис. 6. Інтерактивна вправа «Сортування»

Крім вказаних інтерактивів, у програмі можна створювати багато інших елементів, що допоможе змотивувати учня, зробити процес навчання більш цікавим і привабливим.

Таким чином, програма Articulate Storyline 3 дає широкі можливості для осучаснення навчально-методичного забезпечення предметів і професій, а відтак і підвищення якості підготовки кваліфікованих робітників.

Список використаних джерел:

1. Гайд інтерактивних і текстово-графічних прийомів Articulate Storyline3. [Електронний ресурс]. 2023.
2. Красінська А., Фесенко С. Сила педагогічного дизайну: перетворення лекції в інтерактивний курс Articulate Storyline 3. [Електронний ресурс]. 2023.

ВІРТУАЛЬНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОФІЛЮ

Мавдрик Тетяна Миколаївна,

методист

Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти
у Дніпропетровській області, м. Кривий Ріг

Зараз у світі відбувається Промислова революція 4.0 («Industrie 4.0»), яка наскрізь пронизана автоматизацією процесів виробництва, інтернету речей та великих даних. Саме штучний інтелект став рушієм четвертої промислової революції. Роботи навчилися якісно виконувати технічну роботу, замінивши на цьому фронті людину.

Індустрія 4.0 принесе багато вигоди, але водночас і багато краху в різних галузях виробництва. Як результат, це змінить звичні професії та матиме вплив на життя людей. Важко уявити, яким буде світ надалі, але вже сьогодні треба розробити правильну стратегію, як використати можливості цієї революції і як підготувати кожен людину до майбутнього.

Щодо змін у будівельній індустрії, то хочеться відмітити, що світова будіндустрія також цифровізується, адаптується до викликів сучасності – використовується 3D-моделювання та 3D-графіка для проектування будівельних об'єктів, будуються «розумні» будинки та створюються цілі міста, з'являються будівлі, що побудовані методом 3D-друку та інші. Використовуючи діджитал технології, можна згенерувати «модель-двійника» будь-якого реального об'єкта – будинку, підприємства або цілого міста.

Вітчизняне будівництво зараз в край складній ситуації. Повномасштабне військове вторгнення росії в Україну спричинило значні руйнування цивільної, промислової та військової інфраструктури. Українські міста та громади зазнали величезних пошкоджень, зруйновані в центрі регіони. Тому, після перемоги України, у межах повоєнного відновлення країни ключовим викликом для держави стане масштабна відбудова. Це надасть поштовх до цифрової

трансформації – нагальними стануть технології, що пропонують інноваційні рішення в сфері будівництва.

Технічні перевороти завжди радикально впливають на освіту, бо саме освіта повинна забезпечити суспільство новими знаннями сучасного виробництва. На потребу Індустрії 4.0 освіта повинна відповідати вимогам сьогодення, бути інноваційною і більш персоналізованою.

Дистанційна освіта, збройна агресія РФ, необхідність навчання під час воєнного стану, зруйновані заклади освіти – це великі виклики українській системі навчання. В таких умовах українській освіті, звісно, набагато важче, ніж в інших країнах Європи, підготувати висококваліфікованого робітника, який буде відповідати потребам Індустрії 4.0.

Міністерство освіти і науки України разом з освітянами, науковцями, міжнародними партнерами та експертами підготували проєкт великої трансформації «Освіта 4.0: український світанок», на основних засадах та принципах Плану відновлення України. Стратегічний напрям – гармонізація українського та європейського освітніх просторів задля відповідності вітчизняної системи освіти технологічному укладу Industrie 4.0. Як зауважив міністр освіти і науки: «Попри тимчасові складнощі, у нас немає часу на зволікання, адже процес відбудови України розпочався. Сфера освіти, науки та інновації – це фундамент майбутнього нашої держави».

Від закладу професійної освіти вимагається готувати своїх вихованців бути активними, самостійними, мобільними, креативними та конструктивними, щоб мали високий рівень професійної та цифрової компетентності, вміли приймати критичні рішення та були здатними адаптуватися до стрімких промислових змін.

На допомогу ЗП(ПТ)О в Україні створили цифрову навчальну платформу [«Професійна освіта онлайн»](#) для здобувачів освіти, педагогів та всіх охочих опанувати нову професію чи освоїти нові навички. На платформі розміщені навчальні курси з професій, що є ключовими напрямками нашого ринку праці, які першочергово потребують забезпечення фахівцями, зокрема, і будівельної галузі. Кожен курс розроблений в інтерактивному стилі. «Ключові функції платформи – забезпечення вчителів і учнів закладів професійної освіти актуальними освітніми матеріалами, розроблення наочних мультимедійних матеріалів для використання педагогами в освітньому процесі. На платформі є також перелік онлайн-курсів для підвищення кваліфікацій і додаткових навичок педагогічних працівників. Кожен охочий може отримати відповідні матеріали для самоосвіти», – зазначила генеральний директор директорату професійної освіти Ірина Шумік.

З метою оперативного оновлення змісту та підвищення якості

професійної освіти ЗП(ПТ)О повинен постійно змінювати змістове наповнення віртуального освітнього середовища; використовувати в освітньому процесі максимально ефективні технології навчання, інструменти візуалізації освітнього контенту, нові механізми оцінювання тощо. Педагогічні працівники закладу освіти повинні бути в постійному пошуку, вивчати та впроваджувати сучасні педагогічні та виробничі технології, бути зорієнтовані на нове та актуальне, що стане в нагоді при підготовці майбутніх кваліфікованих робітників; створювати авторську сучасну літературу, цифровий освітній контент; мотивувати здобувачів освіти до здобуття нових знань.

Застосування цифрових інструментів та технологій в освіті – наразі одні з найбільш важливих і стійких тенденцій розвитку світового освітнього процесу. Внаслідок свого розмаїття та інтерактивності візуального представлення вони дозволяють урізноманітнити віртуальне освітнє середовище, зробити його більш цікавим, насиченим та ефективним; віртуально наблизити навчально-виробничий процес до умов виробництва; підвищити мотивацію до навчання. На сьогодні існує велика кількість сучасних технологій візуалізації інформації: мобільне навчання, хмарні технології, віртуальні лабораторії, гейміфікація, робототехніка, скрайбінг, створення ментальних карт, інтерактивних плакатів тощо. Серед сучасних цифрових інструментів заслуговують на увагу: інтерактивні книги, QR-коди, 3D моделі, хмари слів, таймлайни, генератори кросвордів, ребусів та інші.

Використання таких технологій під час професійної підготовки майбутніх робітників надають здобувачам освіти нові можливості та перспективи, збільшують швидкість та якість сприйняття, допомагають більш глибоко зрозуміти складні поняття, означення, готують до реальних виробничих ситуацій, допомагають сформуванню ключові, професійні та ІТ-компетентності.

Цифрові технології дозволяють зробити процес навчання мобільним, диференційованим та індивідуальним.

Наведу приклади цифрових інструментів, якими користуються педагоги ЗП(ПТ)О Дніпропетровщини під час професійної підготовки майбутніх будівельників:

QR-коди – за допомогою програм для зручного створення та сканування кодів педагоги кодують посилання на завдання, які використовують для актуалізації опорних знань, вивчення, узагальнення або закріплення матеріалу, видачі домашнього завдання чи проведення лабораторно-практичних робіт.

Інтерактивний плакат – це спосіб візуалізації інформації на основі одного зображення, до якого «мітками» (інтерактивними точками) прикріплюються посилання на вебресурси, інтернет-документи, мультимедійні об'єкти: відео, аудіо, презентації, слайд-шоу, ігри, опитування тощо. Має

інтерактивну навігацію, яка дає можливість відобразити необхідну інформацію: графіку, текст, відео, звук тощо. Для створення інтерактивних плакатів педагоги використовують графічні редактори «Canva», «ThingLink».

Інфографіка – це візуальне представлення інформації або даних. До них відноситься: добірка зображень, діаграм і мінімального обсягу тексту, що роблять огляд теми легко зрозумілим.

Дошка Padlet – віртуальна дошка для спільної роботи. Вона може бути використана для проєктної роботи, пірінгової взаємодії, індивідуальних завдань чи як інструмент збору інформації від всіх учасників процесу в одному місці.

Міждисциплінарний вебквест – віртуальна ділова гра, яку створюють самі педагоги за допомогою різних додатків: Google blogger, Google sites, Escape the room, Google forms. По суті це творчий та інтерактивний процес, під час якого, використовуючи інтернет-ресурси, здобувач освіти одержує необхідні знання зі взаємопов'язаних загальноосвітніх предметів, спецдисциплін та виробничого навчання. Вебквест найбільш візуалізує та урізноманітнює освітній процес. Під час проходження квесту у здобувача освіти формується здатність вирішувати поставлену проблему і самостійно приймати рішення; критично та конструктивно мислити; уміти працювати з інформацією, робити аналіз даних; бути самоорганізованим, наполегливим і цілеспрямованим тощо.

Комп'ютерний тренажер-симулятор «Kran-Simulator» (крановий). Використання тренажеру під час професійно-практичної підготовки допомагає майбутньому машиністу баштового крану відпрацювати первинні навички. Інтерактивна мультимедійна система симуляторів створює віртуальну модель кабіни крану, яка максимально наближена до реальної. Здобувач освіти у форматі імітації денного чи нічного часу навчається управляти баштовим краном; ліквідувати несправності, які є відображенням дійсних ситуацій, що можуть виникнути на реальному будівництві. Відеомодель включає тривимірне зображення різних ділянок дороги, різні маршрути та погодні умови.

Мобільний додаток «Cat® Technology Experience» для навчання майбутніх машиністів важкої будівельної техніки. Здобувач освіти за допомогою смартфона, мобільного додатку та різних інтерактивних карт віртуальних екскурсій має змогу побачити роботу безпілотної техніки Volvo та випробувати себе в якості машиніста. Сидячи в кріслі оператора та керуючи спецтехнікою CAT, отримує повний огляд їзди в кар'єрі на 360°. Використовуючи 3D окуляри можна підсилити враження від побаченого.

Мобільні додатки «Sweet Home 3D, FloorPlan 3D, SketchUp» – це інтуїтивні програми для дизайнерів і архітекторів, які використовуються для швидкого створення тривимірних моделей предметів, конструкцій, будівель і

інтер'єрів. Завдяки інтуїтивному процесу роботи, здобувач освіти може втілити свій задум досить точно і графічно зрозуміло.

Мобільний додаток «House Flipper» – «занурює» у світ ремонту будинку та формує у здобувачів освіти не тільки професійну, але й підприємницьку компетентність, створюючи власний бізнес. Гасло цієї гри: купуйте, відновлюйте, декоруйте та продавайте.

Так як сучасні цифрові технології досягли нових висот, педагоги ЗП(ПТ)О області стали запроваджувати в освітній процес *віртуальну (VR) та доповнену реальність (AR)*. Технології на основі VR/AR реальності є важливим допоміжним компонентом у візуалізації навчального матеріалу. В ході уроку з теоретичного чи виробничого навчання вони сприяють «зануренню» в тему заняття і вносять зацікавленість у звичайний освітній процес, формують основні критерії підготовки фахівців. Так, наприклад, здобувачі освіти одного з освітніх закладів Криворіжжя, використовуючи інструменти доповненої реальності, вивчали у 3D форматі будову важкої техніки, здійснювали технічне обслуговування транспорту та ремонт їхніх окремих механізмів, а використовуючи VR-окуляри, здійснювали віртуальні екскурсії на будівельні майданчики та об'єкти гірничопромислових ландшафтів Дніпропетровщини.

VR-навчання, звичайно, повністю не замінить роботу руками, але допоможе запам'ятати послідовність дій та техніку виконання робіт, а отримані ж знання здобувачі освіти застосують спочатку на виробничому навчанні та виробничій практиці (коли з'явиться така можливість), а надалі вже як кваліфіковані робітники – під час роботи на будівництві.

Список використаних джерел:

1. Кокарева А.М., Хоменко-Семенова Л.О., Алпатова О.В. Віртуальний освітній простір як основа становлення нової культурної віртуальної комунікації. URL: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/43136/1/1.pdf> (дата звернення: 02.03.2023).

2. Промислова революція 4.0: як уживатимуться між собою люди й роботи. URL: <https://mind.ua/publications/20221422-promislova-revolyuciya-4-0-yak-uzhivatimutsya-mizh-soboyu-lyudi-j-roboti> (дата звернення: 02.03.2023).

3. Застосування цифрових технологій під час дистанційного навчання учнів початкової школи в освітньому процесі. URL: <https://naurok.com.ua/zastosuvannya-cifrovih-tehnologiy-pid-chas-distanciynogo-navchannya-uchniv-pochatkovo-shkoli-v-osvitnomu-procesi-205566.html> (дата звернення: 02.03.2023).

4. МОН презентувало цифрову навчальну платформу «Професійна освіта онлайн». URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3640132-mon-prezentovalo-platformu-profesijna-osvita-onlajn.html> (дата звернення: 02.03.2023).

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – СПОСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Мазур Тетяна Борисівна,
викладач професійно-теоретичної підготовки
Професійно-технічного училища № 26 м. Кременчука,
Полтавської області

Майбутнє України, наші успіхи залежать від освіти та здоров'я людей, від їхнього прагнення до самовдосконалення і використання своїх навичок і талантів. Розвиток освіти стає ключовим елементом глобальної конкуренції і однією з найбільш важливих життєвих цінностей. Тому освітня система має увібрати в себе найсучасніші знання і технології.

Потреба сучасної економіки та виробництва у фахівцях середньої ланки, здатних широко використовувати знання, отримані в стінах навчального закладу, обумовлює модернізацію всієї системи професійної освіти. Завданням професійного закладу стає підготовка конкурентоспроможних фахівців, що володіють професійною мобільністю, навичками швидкої адаптації до умов безперервного оновлення виробництва, методами контролю, взаємозамінності, удосконалення організації праці, а також методами, що підвищують якість кінцевого продукту виробництва. У зв'язку з цим основний акцент робиться на якість освіти – характеристику, якою визначається сукупність властивостей, що сприяють задоволенню освітніх потреб людини у відповідності з інтересами суспільства, виробництва і держави. Результати процесу навчання проявляються в знаннях, уміннях, навичках учнів (студентів) (вони описані в державних стандартах і освітніх програмах). Перед сучасною освітою стоїть ряд завдань, одне з яких – формування ключових компетенцій, що визначають сучасний зміст освіти. Під ключовими компетенціями тут розуміється цілісна система універсальних знань, умінь, навичок, а також досвід самостійної діяльності та особистої відповідальності учнів. Такий підхід вимагає від педагога чіткого розуміння того, які універсальні (ключові) і спеціальні (кваліфікаційні) якості особистості необхідні випускнику професійного закладу в його подальшій діяльності [1].

В даний час нові вимоги до професійної освіти вступають в протиріччя з традиційними системами навчання. У зв'язку з цим необхідна модернізація традиційного навчання і здійснення інноваційного підходу до навчання. Сутність сучасного освітнього процесу полягає в оновленні змісту навчання, створення освітнього середовища, що сприяє розвитку в учнів творчого і критичного мислення, досвіду навчально-дослідницької діяльності, формування

умінь самостійно поповнювати знання, орієнтуватися в стрімкому потоці інформації. У зв'язку з цим ключове значення для діяльності установ професійної освіти мають інноваційні педагогічні технології формування загальних і професійних компетенцій. На сучасному етапі розвитку освіти підвищуються вимоги до теоретичного обґрунтування педагогічних технологій, що визначають ефективність процесу навчання, а також вимоги до працівників професійної освіти, які повинні вміти мислити і діяти творчо, розвивати ті ж якості в учнів. Здатність до інноваційної роботи стає важливою ознакою професійної компетентності, в нових умовах істотно змінюється роль викладача, він стає модератором освітнього процесу, при якому нові освітні завдання вирішуються за допомогою сучасних технологій на основі компетентнісного підходу.

Поняття «сучасні технології навчання» на сьогоднішній день, на мою думку, є дуже актуальними, хоча б з огляду на останні події, які відбуваються в країні.

Перед педагогами і мною особисто постало чергове непросте завдання, як організувати продуктивний освітній процес онлайн. Окрім офіційних рекомендацій від міністерства, було просте розуміння, що є навчальні плани, яким потрібно слідувати, а до кінця навчального року лишилось не так багато часу. З іншого боку, виникає просто людське бажання продовжити навчати учнів важливим речам. І так, до сучасних педагогічних технологій відносять:

- електронне навчання (е-навчання);
- офлайн-навчання;
- MOOC;
- змішане навчання (blended learning);
- перевернуте навчання;
- дистанційне навчання та багато інших [2].

Особисто я, як викладач професійно-теоретичної підготовки, обрала дистанційне навчання, завдяки якому всі учні мають повноцінний доступ до всіляких джерел навчальної та довідкової інформації, а також можуть спілкуватися один з одним і зі мною через телекомунікаційні мережі та засоби зв'язку, при цьому кількість учнів (студентів) не є критичним параметром. Дистанційне навчання в певній мірі знімає соціальне напруження, забезпечуючи рівну можливість отримання освіти, незалежно від місця і умов проживання і до певної міри, від матеріальних умов. Але при всьому різноманітті позитивних сторін у цих технологіях є і свої недоліки, основні з яких:

- недостатнє очне спілкування або відсутність такого між студентами і викладачем;

- необхідність постійного доступу до джерел інформації;
- учні не завжди можуть забезпечити себе достатнім технічним оснащенням, мати комп'ютер і стабільний вихід в інтернет;
- як правило, учні відчувають недолік практичних занять;
- відсутній постійний контроль над учнями, потрібна наявність у студента сильної особистої мотивації, уміння вчитися самостійно;
- навчальні програми і курси можуть бути недостатньо добре розроблені через недостатню кваліфікацію фахівця;
- в дистанційній освіті основа навчання – письмова. Одним із суттєвих недоліків дистанційного навчання, на мій погляд, є «штучне спілкування». Електронні ресурси не можуть замінити живого спілкування. Можливо в майбутньому учням не доведеться прокидатися о 6 ранку і проводити в початковому закладі 7-10 годин, а навчальні завдання він буде виконувати з радістю, оскільки все залежить від нього самого?

Отже, трансформаційні процеси соціально-економічної ситуації в Україні посилюють необхідність пошуку надійних, оригінальних і ефективних способів освітньої діяльності, запровадження таких освітніх технологій, які забезпечили б ефективну підготовку обдарованої та здібної учнівської молоді до входження в соціум, формування еліти суспільства, здатної вивести державу із кризового стану. Сучасному учневі не так треба подати тему, як навчити осмислювати її, а він вже потім шукатиме інформацію, яка допоможе реалізувати проблему. Отож, повернути учням інтерес до вивчення предметів професійно-теоретичної підготовки, зробити навчання цікавим, посилити бажання учитися спонукає до пошуків. Сприятливі вирішенню поставлених перед освітою завдань мають тільки сучасні технології навчання [3].

Список використаних джерел:

1. Кудріна Е. В. Сучасне суспільство і дистанційне навчання. *Психолого-педагогічний журнал «Гаудеамус»*. 2010. Т.2. № 16. С. 57–58.
2. Модульно-компетентнісний підхід і його реалізація в середню професійну освіту. / Під. заг. ред. А. А. Скамніцкого. М., 2006. 276 с.
3. Парахонський А. П., Венгліньська Е. А. Позитивні і негативні прояви дистанційного навчання. *Міжнародний журнал експериментальної освіти*. 2011. № 3. С.112-113.

РОЗБУДОВА ДИСТАНЦІЙНОГО ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Мамєдова Юлія Аслан кизи,

заступник директора з навчально-виробничої роботи, викладач-методист
Ордена «Знак Пошани» вищого професійного училища № 75
с. Олександрівка Дніпропетровської області

На сучасному етапі відбуваються кардинальні зміни в способах поширення та використання інформації, що зумовлюють еволюцію освітніх технологій, сприяють активному впровадженню дистанційного навчання як одного із напрямів реформування освітньої системи України.

У наш час дистанційне навчання набуває все більшої популярності. Адже події 2020-2023 років (пандемія COVID-19, воєнний стан) унеможливили очне навчання, тому дистанційне навчання стало єдиною доступною формою в системі освіти. Дотепер дистанційне навчання було камерною формою, зазвичай, для дорослих людей або здобувачів освіти, які прагнули поглибити та покращити свої знання й уміння у певній галузі освіти.

Дистанційне навчання – це не альтернатива очному навчанню. Безумовно, здобувачі освіти мають ходити до закладу освіти, навчатися, здобувати професійні навички, розвиватися, спілкуватися, соціалізовуватися тощо. Проте карантин та воєнний стан вніс свої корективи в процес професійної (професійно-технічної) освіти.

Дистанційне навчання потребує забезпечення постійної комунікації та зворотного зв'язку усіх учасників навчального процесу. Педагоги мають пояснювати навчальний матеріал за допомогою цифрових технологій, контролювати виконання завдань та допомагати в їхньому розв'язанні тощо. Тому сучасні педагоги мають володіти методикою дистанційного навчання, яка зараз активно розвивається.

Організація дистанційного навчання у ВПУ № 75 здійснюється на підставі нормативно-правової бази: Положення про інституційну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти (наказ МОН України від 12.12.2019 року №1552), Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти (наказ МОН України від 08.09.2020 №1115), які визначають терміни у таких значеннях:

- дистанційне навчання – організація освітнього процесу в умовах віддаленості один від одного його учасників та їхньої, як правило, опосередкованої взаємодії в освітньому середовищі, яке функціонує на базі

сучасних освітніх, інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій;

- асинхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники взаємодіють між собою із затримкою у часі, застосовуючи при цьому інтерактивні освітні платформи, електронну пошту, форуми, соціальні мережі тощо;

- синхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники одночасно перебувають в електронному освітньому середовищі або спілкуються за допомогою засобів аудіо-, відеоконференції.

Виклики та проблеми організації дистанційного навчання:

1) проблема формування і широкого впровадження єдиного освітнього інформаційного простору України;

2) проблема розгортання та удосконалення необхідних елементів інфраструктури регіональних інформаційних і телекомунікаційних мереж, взаємопов'язаних як між собою, так і з глобальною мережею «Інтернет», що дозволить подолати «цифрову нерівність» у різних регіонах України, зокрема в сільській місцевості;

3) низький рівень інформаційно-комунікаційно-технологічних компетентностей (ІКТ-компетентностей) та інформативних компетентностей населення, застосування застарілих підходів у навчанні та низька мотивація суб'єктів освітнього процесу щодо використання прогресивних ІКТ. Варто зазначити, що масштабний характер застосування засобів ІКТ у глобальній системі освіти зумовив появу нових методів і форм навчання (електронне навчання, мобільне навчання, застосування в освіті хмарних технологій, масових відкритих освітніх курсів тощо), що повільно запроваджуються в сучасній національній системі освіти України.

З метою забезпечення в закладі освіти єдиних підходів до створення електронного освітнього середовища педагогічна рада нашого закладу схвалила використання конкретних інформаційно-телекомунікаційних систем (електронних освітніх платформ), комунікаційних онлайн-сервісів та інструментів, за допомогою яких організовується освітній процес під час дистанційного навчання.

Етапи впровадження дистанційного навчання в училищі: педагогічна рада на початку навчального року схвалює рішення про перехід на дистанційну форму навчання; в закладі створене єдине електронне освітнє середовище; педагогічна рада схвалила використання конкретних інформаційно-телекомунікаційних систем (електронних освітніх платформ), комунікаційних онлайн сервісів та інструментів, за допомогою яких організовується освітній процес під час дистанційного навчання; за рішенням педагогічної ради училища для організації дистанційного навчання використовується

електронний розклад занять.

У рамках таких єдиних підходів педагогічні працівники, користуючись академічною свободою, можуть обирати форми, методи і засоби дистанційного навчання.

Організація освітнього процесу під час дистанційного навчання може передбачати навчальні (у тому числі практичні, лабораторні) заняття, корекційно-розвиткові заняття, вебінари, онлайн-форуми та конференції, самостійну роботу, дослідницьку, пошукову, проєктну діяльність, навчальні ігри, консультації та інші форми організації освітнього процесу, визначені освітньою програмою закладу (навчальними програмами з окремих предметів). Організація освітнього процесу має забезпечувати регулярну та змістовну взаємодію суб'єктів дистанційного навчання з використанням форм індивідуальної та колективної навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти, а також здійснення ними самоконтролю під час навчання.

Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних та корекційно-розвиткових занять, консультацій, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації в синхронному або асинхронному режимах.

Педагогічні працівники самостійно визначають режим (синхронний або асинхронний) проведення окремих навчальних занять. При цьому не менше 30 відсотків навчального часу, передбаченого освітньою програмою закладу освіти, організовується в синхронному режимі (решта навчального часу організовується в асинхронному режимі).

Для здобувачів освіти, які не можуть взяти участь у синхронному режимі взаємодії з поважних причин (стан здоров'я, відсутність доступу (обмежений доступ) до мережі Інтернет або технічних засобів навчання, зокрема дітей із сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, багатодітних, малозабезпечених сімей тощо), заклад освіти забезпечує використання інших засобів комунікації, доступних для здобувачів освіти (телефонний, поштовий зв'язок тощо).

Заклад освіти забезпечує регулярне відстеження результатів навчання здобувачів освіти, а також надання їм підтримки в освітньому процесі (за потреби).

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти проводиться за видами оцінювання, що відповідають вимогам освітніх програм підготовки кваліфікованих робітників. Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти може здійснюватися очно або дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій, зокрема

відеоконференцій.

Облік навчальних занять і результатів навчання здобувачів освіти під час дистанційного навчання здійснюється відповідно до законодавства (у журналі теоретичного та виробничого навчання). За рішенням педагогічної ради закладу освіти для організації дистанційного навчання може використовуватися електронний розклад занять.

Засобами синхронного режиму навчання обрано засоби Microsoft Teams, Google Meet, Skype, Zoom, платформа Google Classroom.

Основним засобом асинхронного режиму навчання використовується сайт училища (<https://vpu-75.com.ua/>), на якому розміщені персональні інтернет-ресурси (блоги, сайти) педагогів училища. Ці ресурси містять навчально-методичні комплекси загальноосвітніх предметів та дисциплін професійно-теоретичної підготовки. На сьогоднішній день блогосфера ВПУ №75 налічує 16 блогів, 11 віртуальних кабінетів.

У процесі впровадження цифрових технологій в освітній процес у закладах професійної (професійно-технічної) освіти більшої популярності серед колег набуває ідея активного використання саме «хмарних технологій».

Серед гугл-сервісів найбільш активно використовуються в освітньому процесі поштовий сервіс Gmail, відеосервіс Youtube, сервіс зберігання та обміну файлами Google drive, який входить до складу хмарних офісних сервісів Google docs (що містить ще й Docs, Sheets, Slides). Рідше використовуються такі сервіси, як Calendar, Keep, Blogger або Hangouts.

Крім того, широко використовуються ресурси освітнього призначення, розроблені за сприянням Міністерства освіти і науки України: Е-платформа «Всеукраїнська школа онлайн» (<https://lms.e-school.net.ua/>); цифрова навчальна платформа для здобувачів освіти закладів професійної освіти та здобувачів професійних кваліфікацій «Професійна освіта онлайн» (<https://profosvita.online/>).

Відповідно до п.12 Положення керівник закладу освіти забезпечує організацію освітнього процесу під час дистанційного навчання та здійснення контролю за виконанням освітніх програм. Спосіб організації такого контролю схвалюється педагогічною радою закладу освіти.

Технології електронного дистанційного навчання, зокрема в професійній (професійно-технічній) освіті, що будуються на основі принципів відкритої освіти, є найсучаснішими перспективними технологіями організації освіти, мають визначальний вплив на характер і темпи інформатизації системи освіти. Використання засобів ІКТ у навчанні може відбуватися в різних організаційних формах: онлайн-курси, онлайн-консультування, онлайн-тренінги, хакатони, вебінари, використання інтерактивних електронних підручників, електронних віртуальних лабораторій, електронних соціальних мереж, відвідування

інтерактивних музеїв науки, створення презентацій, платформ спілкування за науковими інтересами, міжнародних конкурсів з рішення науково-технічних задач, віртуальних технопарків та інші. Електронний освітній контент передбачає: бібліотечне та інформаційно-ресурсне забезпечення навчання, виховання, управління, проведення навчальних та наукових досліджень; ресурси бібліотечних інформаційних центрів; колекції електронних освітніх ресурсів, зміст сайтів закладів освіти.

Список використаних джерел:

1. Биков В. Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2010. № (15). URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt> (дата звернення: 23.02.2023).
2. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні. К. : Педагогічна думка, 2016. 448 с.
3. Гнатюк О.В. Дистанційне навчання: проблеми, пошуки, виклики. Orcid ID 0000-0003-2445-6283 (дата звернення: 22.02.2023).
4. Технології дистанційного професійного навчання. Методичний посібник / О. В. Базелюк, О. М. Спирін, Л. М. Петренко, А. А. Каленський та ін. Житомир: Полісся, 2018. 160 с.
5. Спільнота ClassDojo. URL: <https://www.classdojo.com/uk-ua/signup/> (дата звернення: 23.02.2023).
6. [Державний професійно-технічний навчальний заклад «Ордену «Знак Пошани» Вище професійне училище №75»: офіційний вебсайт URL: https://vpu-75.com.ua/](https://vpu-75.com.ua/) (дата звернення: 23.02.2023).

МОТИВАЦІЯ ЯК ФАКТОР УСПІХУ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ НА УРОКАХ ПРИРОДНИЧИХ НАУК

Мариніна Вікторія Іванівна,

викладач

Державного навчального закладу

«Подільський центр професійно-технічної освіти»,

м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області

Сучасний ринок праці диктує нові концептуальні вимоги щодо змісту професійної підготовки кваліфікованих робітників, які передбачають тісну взаємодію ринку та освіти, а також якісно новий рівень професійної мотивації

учнів робітничих професій.

Однак, умови вступу до закладів професійної (професійно-технічної) освіти інколи спонукають молоду людину до несвідомого і несамостійного вибору майбутньої професії. Безумовно, саме з цих причин процес формування мотивації до професійної діяльності потребує певного корегування з боку навчального закладу через зміну методичних підходів у викладанні навчальних дисциплін.

У наукових працях відомих науковців-психологів: І. Андрійчук, О. Білецького, М. Вієвської, О. Малихіної, О. Тільної проблема мотивації є стрижневою і висвітлюється як найголовніша умова професійного і кар'єрного зростання майбутнього фахівця.

Отже, вирішення проблеми підготовки сучасного кваліфікованого робітника до майбутньої професійної діяльності на дисциплінах природничо-математичного циклу має ґрунтуватися на використанні нових інноваційних підходів.

Такі державні документи, як Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття») (1994) [1], «Про стан і перспективу розвитку професійно-технічної освіти в Україні» (2003) [5], «Концепція розвитку професійно-технічної освіти» (2006) [4] вказують на впровадження у навчально-виховний процес закладів професійної (професійно-технічної) освіти сучасних інноваційних підходів, методик та новітніх технологій освіти. Безумовно у вирішенні зазначених стратегічних державних завдань важливе місце посідає навчальний предмет «Природничі науки», серед яких виняткова роль належить фізико-астрономічному модулю.

Мета статті – проаналізувати особливості процесу формування мотивації здобувачів освіти ЗП(ПТ)О до майбутньої професійної діяльності на уроках інтегрованого курсу «Природничих наук» (фізико-астрономічний модуль), через інтеграцію теоретичних знань і практичних умінь у виробничій сфері.

Мета передбачає вирішення наступних завдань:

– формування в здобувачів освіти фізичних знань на основі реалізації принципу професійної спрямованості навчання;

– формування в здобувачів освіти умінь практичного використання фізичних явищ та законів фізики в майбутній професійній діяльності.

Запропонована диференціація навчальних завдань вимагає певного корегування й внесення змін у зміст підготовки майбутніх кваліфікованих робітничих кадрів через інтеграцію процесів формування теоретичних знань з фізико-астрономічного модуля в нерозривному зв'язку з їхнім використанням у виробничій сфері та значного посилення мотиваційного аспекту в учнів до майбутньої професійної діяльності.

В енциклопедичному словнику державного управління поняття «мотив (грец. *motif*, лат. *moveo* – надаю рух, поштовх) тлумачиться як складне психологічне утворення, яке спонукає людину до певних дій» [2, с. 455]. Іншими словами, успіх у професійній діяльності кваліфікованого робітника залежить від спонукального руху певних мотивів, привабливості до даного виду діяльності, де найголовнішим є мотиваційний чинник, який сприяє реалізації його професійних інтересів.

На сьогодні підготовка закладів професійної (професійно-технічної) освіти кваліфікованих робітників до майбутньої професійної діяльності здійснюється за трьома напрямками – *мотиваційним* (формування в учнів інтересу до майбутньої професійної діяльності, усвідомлення ними її значущості), *змістовим* (засвоєння системи знань з навчальних дисциплін) та *операційним* (формування системи вмінь та навичок згідно із обраною професією).

Однак, в педагогічній практиці інколи трапляється, що навчання в ЗП(ПТ)О не завжди стає цікавим та значимим для молодшої людини, а «іноді з часом навіть посилюється негативне ставлення до пізнання, розчарування (учня) як суб'єкта навчально-виховної взаємодії з викладачем у значимості, практичній цінності набуття нових знань та вмінь» [3, с. 276]. Тому, як свідчить досвід, щоб бути успішним в сучасному суспільстві, на сьогодні лише знань і вмінь як результатів навчального процесу є недостатньо, адже будь-яка діяльність породжується певними мотивами й проходить у певних умовах.

Таким чином, ми спостерігаємо протиріччя між сучасними вимогами до якості засвоєння певних знань, умінь використовувати набуті знання в професійній діяльності та традиційною освітньою практикою природничо-математичної підготовки учнів ЗП(ПТ)О, яка передбачає лише формування знань, умінь і навичок вчитися.

Зазначена суперечність стимулює викладачів «Природничих наук» (фізико-астрономічний модуль) до розробки ефективної методичної системи із використанням задач та тестів професійного змісту.

У вирішенні проблеми формування мотивації в учнів варто:

– посилити мотивацію учнів до вивчення предмета «Природничі науки» (фізико-астрономічний модуль) з чітким усвідомленням значимості її використання в майбутній професійній діяльності;

– включити учнів у різні види виробничої діяльності з метою розширення уяви про специфіку майбутньої професії.

Запропонований підхід формує в учнів професійну часову перспективу, самоідентифікацію з успішною професійною моделлю кваліфікованого робітника та чітким уявленням про майбутню професійну діяльність.

Державний навчальний заклад «Подільський центр професійно-технічної освіти» (м. Кам'янець-Подільський) здійснює підготовку майбутніх робітників з таких професій: «Кухар; кондитер», «Кравець; закрійник», «Живописець», «Монтажник систем утеплення будівель; лицювальник-плиточник» та інших.

Безумовно, вивчення предмета «Природничі науки» (фізико-астрономічний модуль) учнями вище зазначених професій набуває особливого значення, оскільки професійно-практична підготовка спирається на фундаментальні знання з дисципліни з врахуванням специфіки їхньої майбутньої професійної діяльності.

Власний практичний досвід дає підставу стверджувати, що в процесі навчання на уроках «Природничі науки» (фізико-астрономічний модуль) найбільший прояв інтересу спостерігається в учнів до розв'язання задач із професійним змістом. Пояснення такому феномену ми вбачаємо в чіткому уявленні учнем змодельованої реальної виробничої ситуації із врахуванням фізичних явищ та застосуванням фізичних законів, які вивчалися на уроках фізико-астрономічного модуля. Такий підхід в опрацюванні тем з фізико-астрономічного модуля значно краще стимулює інтерес в учнів до професії і створює реальні практичні можливості для реалізації власних фізичних знань в професійних виробничих та життєвих ситуаціях, дає змогу з'ясувати перебіг фізичних явищ і процесів, їхні закономірності, зрозуміти наукові основи сучасного виробництва, техніки і технологій, оволодіти основними методами наукового пізнання та використовувати набуті знання в практичній діяльності.

У цьому випадку важливо сфокусувати увагу учнів на усвідомлення значущості не лише засвоєння теоретичного аспекту тематичного матеріалу, а й практичних умінь та навичок вмілого й професійного застосування навчальної інформації у виробничій сфері.

У задачах передбачено використання фізичних знань в певних виробничих циклах на сучасному технічному устаткуванні й керування ним.

Задачі із професійним змістом стимулюють учнів до здобуття нових знань та сприяють здійсненню дидактичного принципу єдності теорії і практики в процесі вивчення фізико-астрономічного модуля. Наприклад, розв'язання експериментальних завдань формує в учнів уміння і навички практичного досвіду використання електроприладів, сучасного електроустаткування та електроінструментів, що значно розширюють їх кругозір та уяву про фізичні теорії, взаємозв'язок явищ, причинно-наслідкові зв'язки фізичних явищ та вміння на підставі законів фізики передбачати хід виробничого процесу.

Безумовно мотиваційний аспект готовності до професійної діяльності найефективніше підсилюється в процесі професійної і соціально-психологічної

адаптації через включення учнів у виробничу діяльність. Залучення учнів ЗП(ПТ)О до виробничої діяльності відбувається, як правило, на виробничій практиці, коли вони демонструють професійні вміння у процесі трудової діяльності. На виробничій практиці відбувається соціально-психологічна та професійна адаптація учня, який вперше входить в мікросередовище ділових стосунків, поглиблює інтерес та позитивну мотивацію до праці, а також формує індивідуальний стиль професійної поведінки, який характеризується мотиваційними чинниками:

- проявом внутрішніх стимулів учня до професійної діяльності та самовдосконалення;

- проявом мотивів досягнення успіху в професійній діяльності.

Окреслені мотиваційні чинники сприяють оптимальному входженню майбутнього кваліфікованого робітника у виробничу сферу та виконання завдань професійної адаптації. У період практики відбувається вдосконалення і коригування сформованих у процесі вивчення фізико-астрономічного модуля знань і навичок, а також можливість з'ясувати динаміку розвитку інтересу до обраної професії та рівня готовності до професійної діяльності через розуміння фізичних властивостей речовин, різноманітних фізичних, механічних, технологічних та експлуатаційних основ різних матеріалів, що використовуються у виробничому процесі; апробації основ теплотехніки, електротехніки, використання економії електроенергії тощо.

Без сумніву, задачі із професійним змістом з інтегрованого курсу «Природничі науки» (фізико-астрономічний модуль) є джерелом, засобом і умовою активізації пізнавального інтересу, оскільки в учнів значно зростає рівень інтересу як до навчальної дисципліни «Природничі науки», так і до майбутньої професійної діяльності.

Систематичне виконання учнями задач професійної спрямованості сприяє більш усвідомленому сприйняттю навчального матеріалу на уроці, підвищує інтерес до предмета «Природничі науки» (фізико-астрономічний модуль) та позитивне ставлення до майбутньої професії. Такі задачі є ефективним засобом підвищення самостійності та ініціативності учнів, що позитивно впливає на навчальну діяльність майбутнього кваліфікованого робітника.

Список використаних джерел:

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття). Київ. 1994. 61 с.
2. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю.П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. Київ: НАДУ, 2010. 820 с.

3. Занюк С.С. Психологія мотивації: навчальний посібник. Київ : Либідь, 2002. 304 с.

4. Концепція розвитку професійно-технічної освіти/ Т. М. Десятов. 2006. 18 с. URL: ptosvita.org.ua/.../Консерсія... (дата звернення: 17.02.2023).

5. Про стан і перспективу розвитку професійно-технічної освіти в Україні: Постанова Верховної Ради України від 03.04.2003 р. №699-IV. *Освіта України*. 2003. 18 квітня, №30.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК СПОСІБ ВЗАЄМОДІЇ ВСІХ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Марич Людмила Володимирівна,

викладач української мови та літератури

ДПТНЗ «Чернівецький професійний ліцей автомобільного сервісу», м. Чернівці

Національна доктрина розвитку освіти ставить перед педагогом завдання створити здобувачам освіти умови для максимального самовизначення і самовиявлення.

Сьогодення все наполегливіше вимагає пошуку нових форм і методів навчання, впровадження яких сприяло б активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів, підвищувало б ефективність набуття здобувачами освіти нових знань, розвивало б творчу активність, а також навички колективно узгоджених дій. Активізації навчальної діяльності вчителі досягають різними засобами.

Мета статті – показати та проаналізувати технологію застосування інтерактивних технологій на практиці, показати переваги інтерактивного навчання.

Науковцями і практиками визнано, що отримання знань, формування вмінь і навичок, розвиток особистісних якостей, набуття певних компетентностей особистості учня є ефективнішим, якщо в освітньому процесі використовуються інтерактивні форми та методи.

Інтерактивний метод – форма навчання, у процесі якого учні і наставник перебувають у режимі бесіди, діалогу між собою. При цьому педагог і здобувач освіти – рівноправні, рівнозначні суб'єкти навчання. Учитель виступає лише в ролі організатора процесу навчання. Інтерактив унеможлиблює домінування як одного доповідача, так і однієї думки над іншими.

Мета застосування інтерактивних методів полягає не тільки у спонуканні

учнів до активної роботи, а й ініціюванні їхньої творчості, розвитку комунікативних навичок тощо. Суттєвою ознакою є акцент на толерантному ставленні викладача до особистості учня, до здобувачів освіти як групи.

Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що в освітній процес залучаються всі учні. При цьому їм надається змога рефлексувати з приводу того, що вони знають та думають. Колективна діяльність здобувачів освіти передбачає індивідуальний внесок кожного в освітній процес, обмін знаннями, ідеями, думками, способами діяльності. Інтерактивна діяльність ґрунтується на діалогічному спілкуванні, взаєморозумінні, спільному розв'язанню загальних, проте важливих для кожного учасника завдань. Атмосфера доброзичливості взаємної підтримки створює умови, за яких здобувачі освіти отримують не лише нові знання, а й розвивають свою пізнавальну діяльність, виходять на вищі форми співробітництва.

Інтерактивне навчання – це й застосування фронтальної і кооперативної форм організації навчальної діяльності учнів. Кожна з них має свої особливості.

Особливу увагу треба звернути на аргументацію матеріалів та основні принципи інтерактивного навчання, вибір інтерактивних технологій.

Найпопулярніші інтерактивні методи: робота в групах, інтерактивні презентації, дискусії, мозкові штурми, рольові ігри, живі газети, дебати, аналіз історичних ситуацій, бесіда за Сократом, акваріум, проблемний семінар, творча лабораторія та ін.

Отже, можна зробити висновок, що завдяки використанню інтерактивних технологій здобувачі освіти формують власне світобачення, вміють визначати життєву позицію, своє місце в сучасному світі.

Науковцями і практиками визнано, що отримання знань, формування вмінь і навичок, розвиток особистісних якостей, набуття певних компетентностей є найефективнішими, якщо в освітньому процесі використовують інтерактивні форми і методи.

Список використаних джерел:

1. Горошкіна О. Особливості використання інтерактивних методів навчання української мови в старших класах. URL: <http://vuzib.com/166/84/> (дата звернення: 19.03.2023).
2. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посібник / О. Пометун, Л. Пироженко. К., 2002.
3. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / за ред. М. Пентиліук. К.: Ленвіт, 2009.
4. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. К., 2007.
5. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посіб. / О.Пометун, Л.Пироженко; за ред. О. Пометун. К.: А.С.К, 2004.

НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИЙ ЦЕНТР – ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДРОЗДІЛ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Мейгес Тетяна Вікторівна,
старший майстер
Хустського професійного ліцею сфери послуг,
м. Хуст Закарпатської області

Одним із важливих завдань Хустського професійного ліцею сфери послуг є упровадження інноваційних освітніх і виробничих технологій, підвищення якості і забезпечення доступності освіти на рівні європейських стандартів. Ефективним шляхом вирішення цього завдання стало створення на базі ліцею Навчально-практичного центру сучасних швейних технологій і дизайну (далі – НПЦ СШТД) з високим технічним оснащенням і програмним забезпеченням. Створення подібних центрів – це інвестиція в якість підготовки робітничих кадрів, що задовольнить потреби роботодавців у висококваліфікованих працівниках.

Головною метою діяльності НПЦ СШТД є реалізація завдань щодо вдосконалення практичної підготовки учнів, слухачів з метою забезпечення належних умов для якісної підготовки конкурентоспроможних робітничих кадрів, здатних задовольнити вимоги сучасного ринку праці регіону. Оновлення змісту освіти, структури та організації навчально-виробничого процесу, збереження рівного та відкритого доступу до професійної (професійно-технічної) освіти для здійснення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації робітників швейної галузі.

Розробка й упровадження в освітній процес закладу професійної освіти електронних засобів навчання є вимогою сьогодення. Педагоги нашого закладу освіти вже мають чималий позитивний досвід розробки електронних засобів навчання.

Дана робота розпочалася у ході реалізації професійної підготовки робітничих кадрів з професій швейного виробництва у НПЦ СШТД. У зв'язку із запровадженням дистанційного навчання та відсутністю належного забезпечення навчальною літературою з предметів професійної підготовки, що відповідали б стандартам професійної (професійно-технічної) освіти, виникла гостра потреба у створенні електронних засобів навчання.

Творчою групою педагогів спільно з НМЦ ПТО в Закарпатській області було створено електронний навчальний посібник «Технологія виготовлення чоловічих штанів».

Цей посібник складається з 9 розділів, у яких чітко і послідовно розкриті

питання з технології виготовлення виробу. Теоретичний матеріал супроводжують схеми, малюнки, інструкційно-технологічні карти, презентації та відеоматеріали, що сприяють кращому засвоєнню, полегшують розуміння та запам'ятовування вивченого.

Впровадження посібника в освітній процес дало позитивні результати, адже видання стало важливим та ефективним навчальним ресурсом для учнів та педагогів під час дистанційного навчання.

До нас звернулася з пропозицією долучитися до роботи над проектом «Професія творити моду» Голда Виноградська, президент національного галузевого партнерства в легкій промисловості Фешн Глобус Юкрийн та в подальшому керівник проекту.

Даний проєкт – це не просто електронні посібники, за якими можна навчитись шити, це платформа для дистанційної освіти.

До його реалізації долучилися педагоги нашого закладу, а також закладів професійної освіти Києва, Хмельницького та Харкова. Проєкт складається з чотирьох електронних посібників: «Технологія виготовлення блузок», «Технологія виготовлення спідниць», «Технологія виготовлення жакетів», «Технологія виготовлення штанів».

Над посібником «Технологія виготовлення штанів» працювала творча група педагогів нашого закладу. Його розроблено відповідно до освітніх стандартів з професій «Кравець», «Закрійник», які ґрунтуються на модульно-компетентнісній основі. Це новий виклик, новий формат, необхідність сьогодення, який дав можливість осучаснити навчальну базу закладу освіти.

Для електронного посібника було використано практичний досвід педагогів, друковані та електронні джерела. Позитивним є те, що весь матеріал супроводжується:

- ІКТ послідовності обробки вузлів швейного виробу;
- відеоматеріалами;
- фотоматеріалами;
- таблицями;
- лекційним текстовим матеріалом;
- засобами контролю знань.

Посібник складається з 17 розділів. Електронне видання забезпечує безперервність та простоту доступу до навчальної інформації. Запровадження зазначеного посібника в освітній процес дало позитивні результати, адже під час дистанційного навчання електронні освітні ресурси особливо цінні на локальному, регіональному та всеукраїнському рівнях.

Ще одним важливим напрямом роботи нашого педагогічного колективу є розробка програм стажування педагогічних працівників області на базі НПЦ.

Стажування складається з теоретичної і практичної частин. Для цього за програмою стажування розроблено електронну базу навчальних матеріалів, яку розміщено на GOOGLE-диску.

Відповідно до плану роботи НПЦ СШТД складено програму цільових онлайн-курсів для дорослого населення з пошиття спідниць та жіночих брюк. На даний час творча група нашого закладу працює над онлайн-курсом «Технологія виготовлення жіночого жилету».

Перехід до нових технологій і методів навчання дає можливість сформувати в учнів цілісну систему знань, покращує сприйняття програмового матеріалу та самостійного опрацювання, а також дозволяє розробити онлайн-курси дистанційного навчання для підвищення кваліфікації педагогічних працівників, підготовки та перепідготовки дорослого незайнятого населення.

ТВОРЧІСТЬ ВИКЛАДАЧА ПОЧИНАЄТЬСЯ З «А», А ЗАВЕРШУЄТЬСЯ ОБДАРОВАНІСТЮ УЧНЯ З «Я»

Мельник Ілона Олексіївна,

викладач спеціальних дисциплін,

спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, старший викладач

Вищого професійного училища № 3 м. Чернівці

Вже давно відомо, що найбільший успіх у будь-якій сфері діяльності, залежить виключно від реалізації обдарованості людей. Саме тому одним із основних завдань системи освіти України сьогодні є формування творчо активної, всебічно розвиненої особистості. Обдаровані учні в будь-якому суспільстві мають розглядатися як національне надбання, оскільки найбільші сподівання на покращення умов життя, розквіту нації, майбутнє людської цивілізації, пов'язані саме з обдарованою молоддю.

Обдарований здобувач освіти – це особистість, що виділяється явно або неявно серед своїх однолітків пізнавальною активністю, здатністю до творчості, вміє працювати в нестандартних умовах, вміє розв'язувати проблемні завдання, критично мислити, робити правильний вибір в нестандартних ситуаціях. Це такі учні, які вимагають особливого підходу, адже завжди хочуть чогось нового, більш складного, інакше вони втратять інтерес до освітнього простору. Головним завданням викладачів, своєчасно знайти, підтримати, розвинути і зберегти в молодому поколінні обдарованість і талант в певній сфері

Творчість також супроводжується унікальним результатом. Для того, щоб його досягти, люди творчих професій, повинні додавати новизни у своїй роботі.

Так і вчитель, для того, щоб зацікавити, вмотивувати сучасного здобувача освіти, повинен постійно вдосконалюватися, творчо самореалізовуватися, поширювати власний інноваційний досвід з впровадженням в практику особистісно-орієнтованих компетентнісних підходів до освітнього процесу з використанням інтерактивних методів навчання.

У Законі України «Про професійну (професійно-технічну) освіту», наголошується, що саме на педагогів професійної освіти покладається сьогодні важлива місія підготовки кваліфікованих, конкурентоспроможних робітників, які відповідають вимогам сучасних технологій в певній галузі, а також мають високий рівень творчої ініціативи.

В. О. Сухомлинський писав: «Від нас, від нашого вміння, від нашої майстерності, від нашого мистецтва й мудрості залежить життя, здоров'я, розум, характер, воля, інтелектуальне обличчя, місце та роль у житті, щастя підростаючого покоління».

Сьогодні, як ніколи, перед викладачем постає основне завдання: сприяти розвитку кожного учня. Тому важливо встановити рівень здібностей та їхню різноманітність, але не менш важливо вміти правильно здійснювати їхній розвиток. Тому, для організації сучасного уроку необхідно створити такий сучасний освітній простір, який бив відповідав вимогам сьогодення, в якому кожен здобувач освіти зміг би не лише відшукати своє, але й проявити творчість.

Саме сучасний освітній простір – це значуща складова для ПТО сьогодні, адже він базується на використанні інтерактивних технологій, а значить і в більшому обсязі допоможе розкрити творчу особистість. Такий освітній простір ґрунтується на таких принципах, як гнучкість, інтеграція, різноманітність і стабільність, завдяки яким зростає частка проектної, командної групової діяльності.

Творча педагогічна майстерня з перукарського напрямку

Девіз роботи творчої майстерні: «Творчість викладача починається з «А», а завершується творчістю учня на «Я»: я знаю, я поясню, я придумую, я створю, я досягну».

Такий особистісно орієнтований підхід в освітньому процесі допоможе здобувачам освіти досягати успіхів в обраній професії, а також вирішувати проблеми під час створення та реалізації власних ідей.

Творчі професійні навички, якими повинен володіти конкурентоспроможний випускник для досягнення успіху в перукарській сфері: мистецтво спілкування і комунікація, професійність критично мислити, раціональне керування своїм часом, вміння працювати в команді, розвивати задатки оратора, педагога, здатність брати на себе відповідальність за виконану

роботу, здібність креативно мислити, тобто бути обізнаним в напрямках сучасних технологій чи течії моди, що підвищить конкурентоспроможність, навички лідерства.

Одним із напрямів формування вище зазначених ключових якостей майбутнього фахівця сфери послуг та створення освітніх умов за яких буде формуватися його конкурентоспроможність є впровадження і реалізація нових цифрових інструментів, додатків, сервісів. Таким чином, під час проведення теоретичного процесу з основ перукарського мистецтва в творчій майстерні для створення тестів використовуються такі інструменти, як: Google Форми, Learning Apps, онлайн-генератор для створення QR-кодів. Освітня діяльність відбувається на таких сайтах: На Урок, Classroom.

Створення сучасного освітнього середовища – це безперервний процес, який не повинен припинятися, навіть при отриманні певних результатів, а плідно впроваджувати нові мультимедійні засоби навчання, а також опановувати нові ІТ-технології.

В такій творчій майстерні, де готують фахівців з творчих професій, не може бути фабрика з конвеєрного випуску громадян, вона повинна бути майстернею, в якій народжуються митці, неординарні особистості, шедеври.

Список використаних джерел:

1. Савка О., Борис І. Інтегрований урок як спосіб реалізації особистісно орієнтованого навчання. *Початкова освіта*. 2007. №20. С.9.
2. Цюман Т. П. Кодекс безпечного освітнього середовища: метод. посібн. Київ, 2018. URL: <https://cutt.ly/aZgZve> (дата звернення: 18.02.2023).
3. Стратегія реформування освіти в Україні: рекомендації з освітньої політики. К., 2003. 296 с.

ФОРМИ ПОДАННЯ ОСВІТНЬОГО МАТЕРІАЛУ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Миколайчук Володимир Васильович,

викладач електротехнічних дисциплін

Могилів-Подільського монтажно-економічного фахового коледжу,

м. Могилів Подільський Вінницької області

Вимушене дистанційне навчання поставило викладачів перед непростими викликами: як організувати навчання студентів в умовах карантину та війни,

коли викладач не може бути поруч. І як зрозуміти, чи вивчив щось студент, коли традиційні способи оцінювання недоступні.

Отримання навчальних матеріалів та спілкування між учасниками дистанційного навчання забезпечується через передачу відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимах. Це можуть бути письмові роботи (самостійні і контрольні, перекази, зокрема й окремі тестові, компетентнісні завдання), а також навчальний проєкт, заповнення таблиць, побудова схем, моделей тощо. За потреби завдання учнів та учениць можна контролювати через будь-який месенджер, що має відозв'язок (Zoom, Meet тощо).

Могилів-Подільський монтажно-економічний фаховий коледж з метою організації дистанційного навчання використовує навчальну платформу Moodle, яка є однією з найвідоміших систем управління навчальною діяльністю (Learning Management System – LMS). Система Moodle допомагає створювати і зберігати електронні курси, забезпечує студентів доступом до них і допомагає оцінити результати навчання. Платформа Moodle – безкоштовна відкрита система управління дистанційним навчанням. Дозволяє використовувати широкий набір інструментів для освітньої взаємодії викладача, студентів та адміністрації закладу освіти. Зокрема, надає можливість подавати навчальний матеріал у різних форматах (текст, презентація, відеоматеріал, вебсторінка; урок як сукупність вебсторінок з можливим проміжним виконанням тестових завдань); здійснювати тестування та опитування студентів з використанням питань закритого (множинний вибір правильної відповіді та зіставлення) і відкритого типів; студенти можуть виконувати завдання з можливістю пересилати відповідні файли. Крім того, система має широкий спектр інструментів моніторингу навчальної діяльності студентів, наприклад: щодо загального часу роботи студента/студентки з конкретним навчальним предметом, відповідними темами або складниками навчального матеріалу, загальної успішності студента/студентки або групи в процесі виконання тестових завдань тощо. Moodle має у своєму інструментарії: форми здавання завдань; дискусійні форуми; завантаження файлів; журнал оцінювання; обмін повідомленнями; календар подій; новини та анонси; онлайн-тестування; Вікі-ресурси. Крім Moodle, навчальний заклад використовує додаткові сервіси та ресурси, які урізноманітнюють навчальний процес, надають студентам можливості для інтерактивного опанування матеріалу та нівелюють певні недоліки платформи Moodle.

Розглянемо форми подання освітнього матеріалу та методи контролю знань навчальної платформи Moodle на прикладі вивчення дисципліни «Основи проєктування та конструювання електроустановок». Головна сторінка

навчально-методичного забезпечення дисципліни має такий вигляд (рис.1):

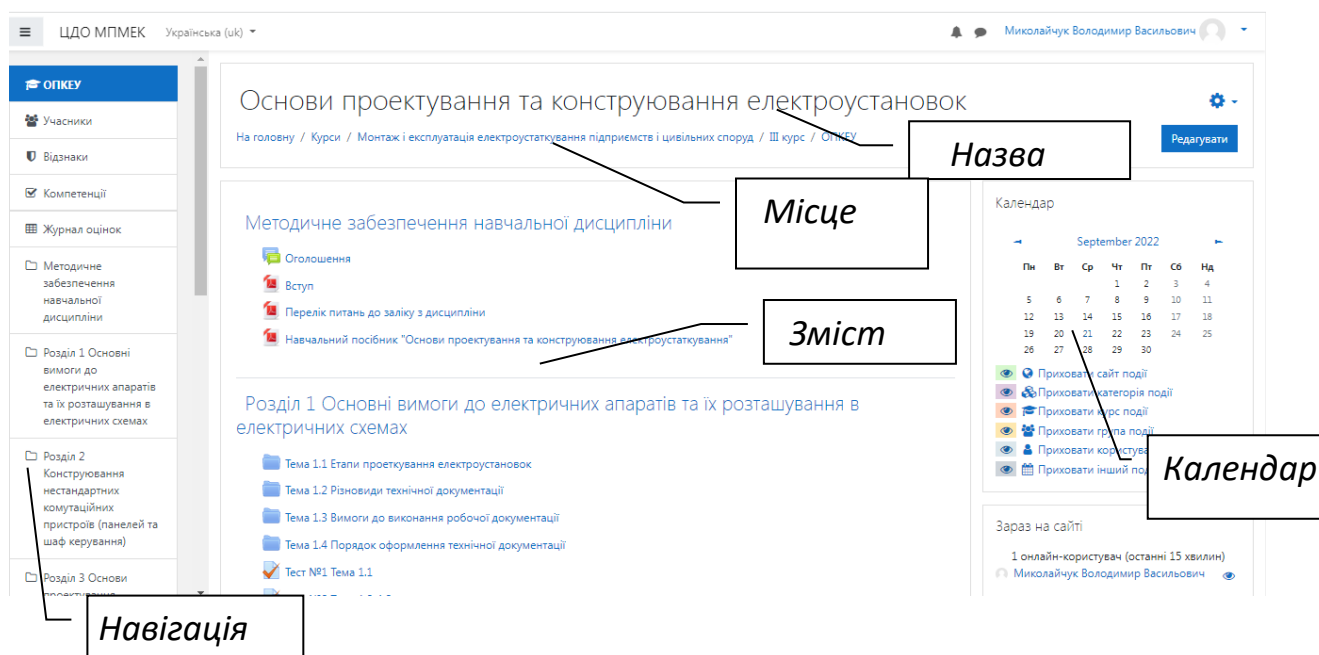

Рис. 1. Інтерфейс головної сторінки

Головна сторінка умовно розбита на 3 частини. У верхній частині знаходиться назва предмета та місце поточної сторінки в ієрархії курсу, зліва розміщено панель навігації по курсу та блок меню керування курсом. Основну частину сторінки займає зміст курсу, за допомогою якого можна перейти до будь якого розділу та теми навчальної дисципліни. Кожна тема містить лекційний матеріал, практичні роботи та матеріал, винесений на самостійне опрацювання (рис. 2).

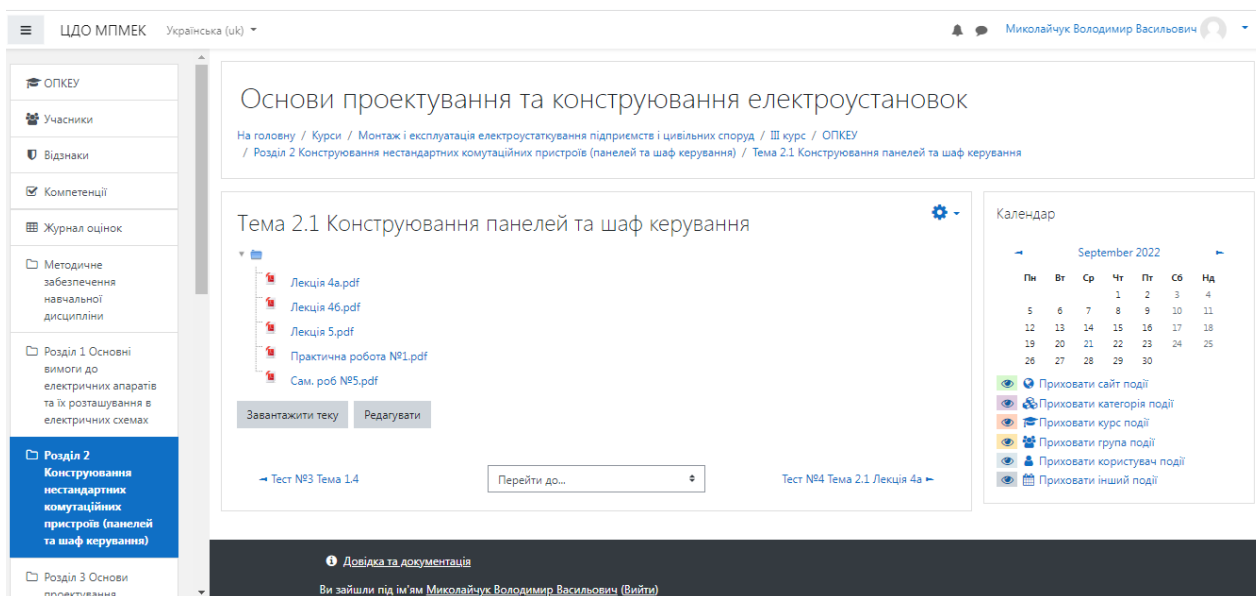

Рис. 2. Інтерфейс сторінки теми 2.1

Дистанційне навчання на платформі здійснюється в асинхронному та синхронному режимах. Синхронний режим дозволяє співпрацювати в режимі реального часу. Перевага синхронного режиму в тому, що можна залучати учасників миттєво та у визначений час за допомогою створення груп Viber, Telegram із чітко зазначеним та узгодженим розкладом навчальних занять. Для роботи в синхронному режимі, крім платформи Moodle бажано додаткове використання платформи ZOOM або Google Meet для створення візуальної взаємодії всіх учасників навчального процесу. Під час синхронного заняття викладач здійснює подання навчального матеріалу, звертає увагу на основні поняття та визначення, узгоджує розуміння студентами поставлених завдань, з'ясовує проблемні моменти, зокрема виявленні на попередніх етапах роботи.

Крім того, відеодіалог викладач – студент сприяє підвищенню мотивації навчання, створює взаємодію «питання – відповідь» тут і зараз, дозволяє виявити труднощі в засвоєнні проблемних питань, створити миттєвий зворотний зв'язок шляхом вирішення контрольних питань безпосередньо на платформі дистанційного навчання.

Але необхідно зауважити, що викладачу не варто одночасно використовувати значну кількість ресурсів для комунікації та навчання, оскільки це може заплутати студента, вимагатиме від нього широкого спектру навичок користування різними сервісами, що може знизити самооцінку студента та мотивацію до навчання.

Асинхронний режим роботи дозволяє скористатись перевагою гнучкого планування робочого часу та навантаження як для учнів, так і для викладачів. Це означає, що взаємодії відбуваються в асинхронному режимі, без усталених за розкладом онлайн-зустрічей. Викладач публікує завдання з переліком навчальних матеріалів, цифрових ресурсів та змістом завдань, а студенти опрацьовують їх у зручному для себе темпі, відповідно до вказаних термінів виконання. Очевидно, що такий режим вимагає від студентів більше навичок планування своєї роботи. Викладачу при цьому важливо раціонально спланувати й сформулювати покрокову інструкцію опрацювання теми та досягнення очікуваних результатів навчання. Необхідно передбачити час на консультації та повідомити графік доступності вчителя для надання допомоги в процесі індивідуальної роботи.

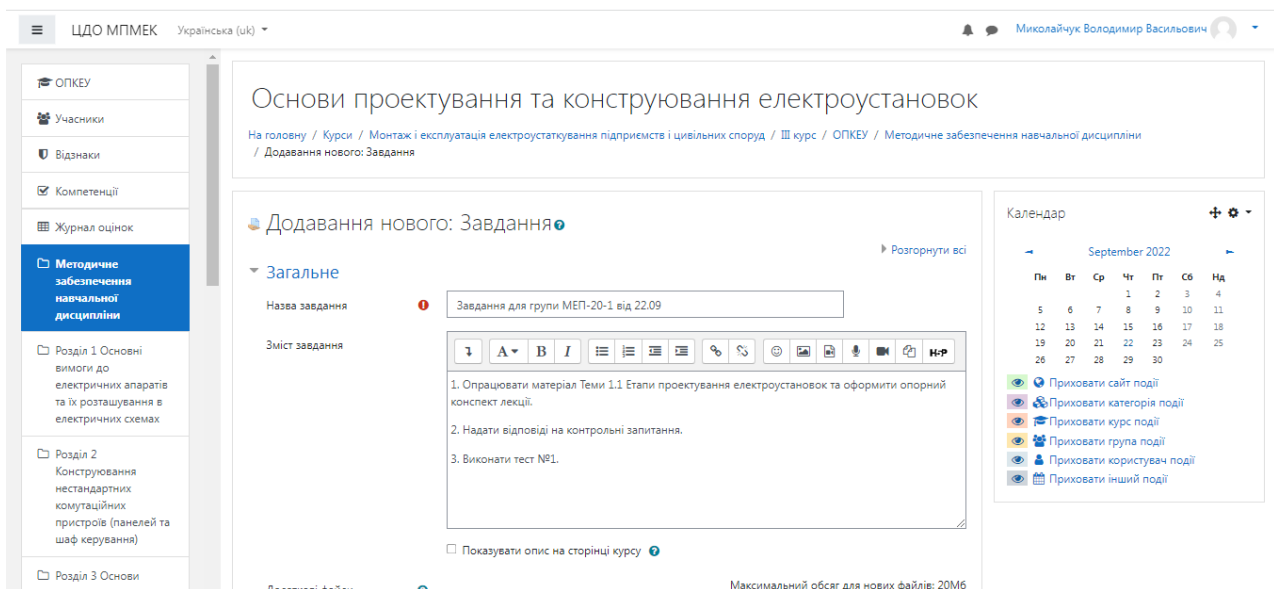

Рис. 3. Сторінка додавання завдання при асинхронній взаємодії

Завдання для асинхронного виконання є, як правило, груповими та передбачають участь у спільних обговореннях у Форумі або Чаті.

Обов'язковим етапом асинхронного процесу навчання є зворотний зв'язок, який можна реалізувати безпосередньо на платформі дистанційної освіти шляхом завантаження студентом в особистому кабінеті файлів відповідей на контрольні запитання, виконаних практичних робіт, проєктів, презентацій або досліджень.

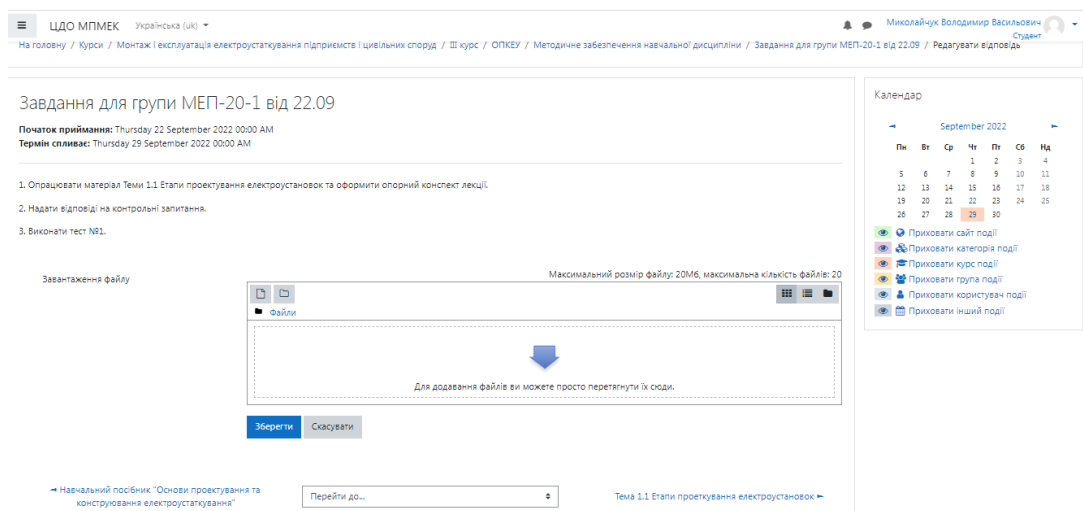

Рис. 4. Вікно завантаження результатів опрацювання навчального матеріалу

Повідомляючи студентам завдання, окрім чіткої інструкції щодо порядку його виконання, викладач має повідомити термін, до якого потрібно здати цю роботу. Це дасть змогу встановити темп вивчення дисципліни та контролювати якість засвоєння навчального матеріалу. Кожне виконане студентом завдання

оцінюється викладачем із можливістю додати коментарі, позитивну репліку, спонукаючи та мотивуючи студента до навчання.

Для швидкого оцінювання рівня опанування студентами навчальної дисципліни платформа дистанційного навчання Moodle має розвинені інструменти тестового контролю знань. Зазвичай тестові системи надають можливість створювати запитання різних типів (множинний вибір, текстова або числова відповідь, упорядкування, встановлення відповідності тощо). Платформа дозволяє розробити банк готових запитань, які можна сортувати за категоріями та додавати до різних сесій тестування, змінюючи їх у разі потреби. Платформа передбачає можливість формування запитань з варіантами відповідей, з використанням зображень, аудіо- та відеофрагментів. Таким чином можна формувати цілу траєкторію опанування певної теми. Серед типових налаштувань тестів варто відзначити можливість перемішувати запитання та варіанти відповідей у них, встановлювати часові обмеження (час на спробу, час відкриття тесту для виконання), обмежувати кількість спроб, а також спосіб або час повідомлення результатів тестування. Якщо тестування застосовується з навчальною метою, то можна послабити строгість цих параметрів.

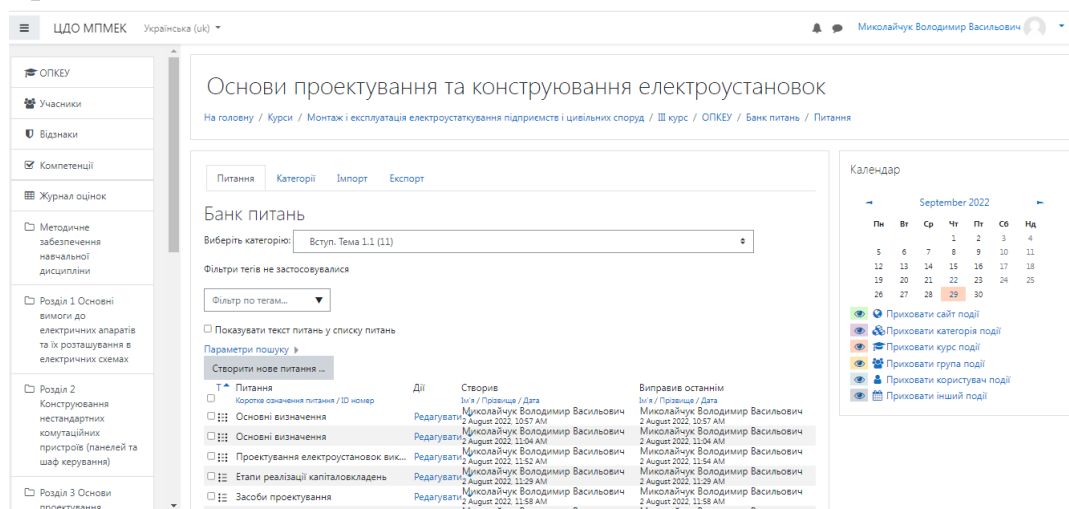

Рис. 5. Створення банку тестових питань

Якщо ж тестування є контрольним, то має сенс застосувати жорсткіші обмеження і нагадати студентам про дотримання норм академічної доброчесності.

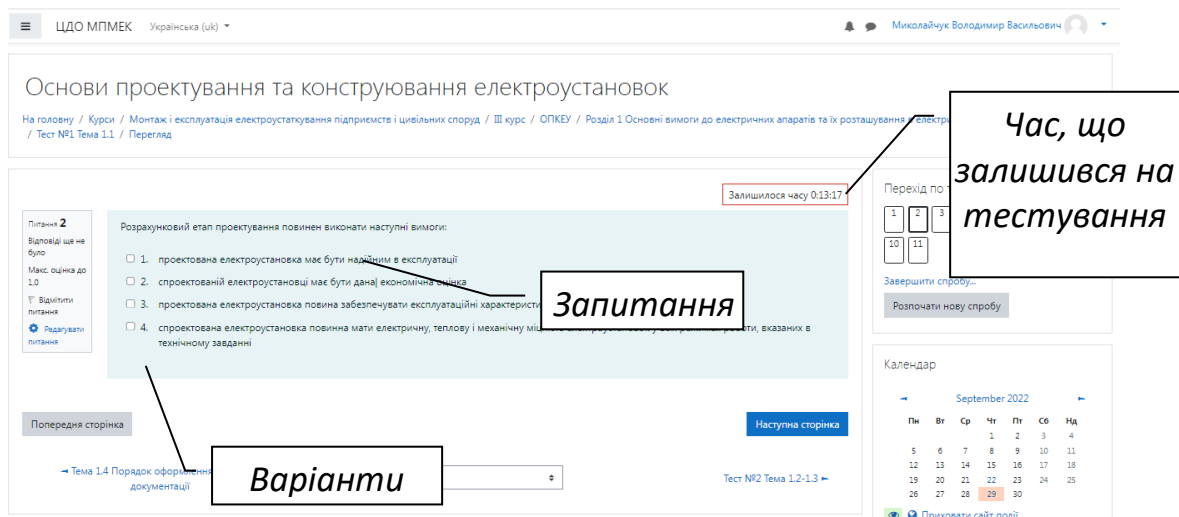

Рис.6. Сторінка тестового опитування

Сторінка тестового контролю містить питання з варіантами відповідей, загальну кількість питань та час на виконання тесту. Система автоматично виставить оцінку, з якою студент зможе ознайомитись одразу після проходження тесту або через меню Журнал оцінок.

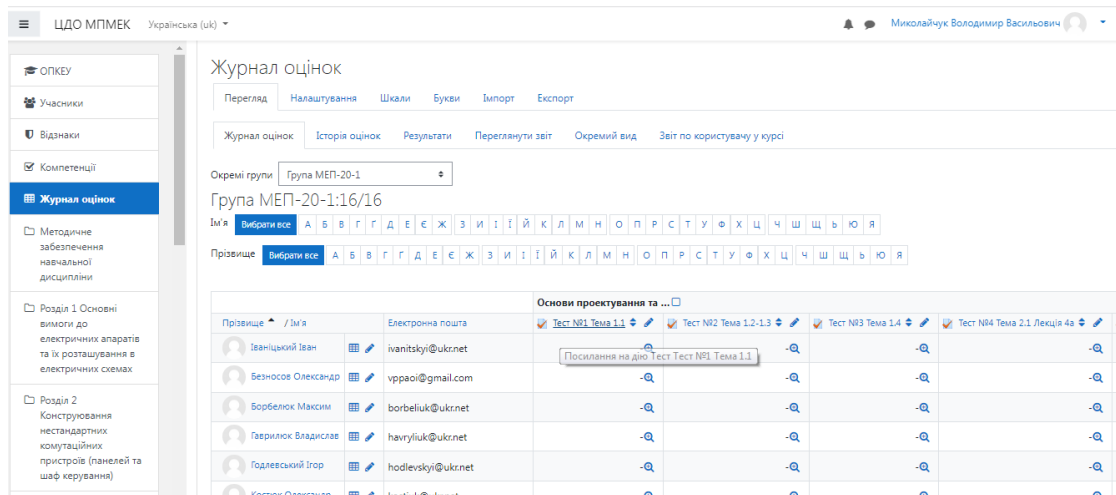

Рис. 7. Журнал оцінок

Слід урахувати, що автоматизована перевірка, хоч і значно спрощує рутинну роботу викладача, але часом є недостатньою для достовірної діагностики успішності опанування теми. Тому доцільно доповнювати тестові завдання практичними роботами. Викладач може надавати зворотний зв'язок за результатами тестування індивідуально або враховувати динаміку відповідей студентів у плануванні подальших занять.

Використання Центру дистанційної освіти Могилів-Подільського монтажно-економічного фахового коледжу є обов'язковим для всіх викладачів при дистанційній формі навчання. Звичайно, кожен викладач залежно від специфіки власної дисципліни та своїх цифрових навичок формує методичне

забезпечення предмета на платформі та наповнює його дидактичними, практичними, тестовими та іншими видами матеріалів, використовує різні навчальні ресурси та сервіси.

РЕФОРМА І МОДЕРНІЗАЦІЯ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Мороз Євгенія Василівна,

викладач професійно-теоретичної підготовки

Державного професійно-технічного навчального закладу

«Чернівецький професійний ліцей сфери послуг»

Прагнення України стати повноправним членом Європейського Союзу та ті реальні кроки, які держава здійснила в прискореному темпі на шляху до реалізації їх на практиці, ставить ряд вимог і до рівня професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти.

Прагнення товаровиробників створювати конкурентоздатну продукцію, яка б користувалася значним попитом не тільки на внутрішньому, а й на зовнішньому ринку, спонукає їх запроваджувати передові технології та застосовувати сучасні засоби виробництва, тобто вкладати значні кошти в оновлення виробничих потужностей, які у найближчому майбутньому дають можливість отримати значний прибуток шляхом збільшення продуктивності праці.

Однак, роль технологічних інновацій у збільшенні продуктивності праці поступається ролі людського фактору, рівню кваліфікованості робітників та їхньої мотивації до праці. Значне відставання вітчизняних підприємств у сфері інноваційного розвитку, реалії воєнного стану, майбутня відбудова зруйнованих підприємств вимагають реалізації державної політики, спрямованої на активізацію інноваційних процесів, забезпечення технологічного розвитку й оновлення національної економіки, які напряду будуть залежати від здатності і підприємств, і кваліфікованих робітників впроваджувати новації, а також змінювати свою поведінку, у тому числі й професійну.

На даний час рівень підготовки кваліфікованих робітників у системі професійно-технічної освіти ще не відповідає сучасним соціально-економічним потребам суспільства. Причинами цього є: недосконалі нормативно-правова база й механізм формування державного замовлення на підготовку кваліфікованих робітників, неефективний моніторинг потреб ринку праці та

механізми управління, залишковий принцип фінансування, застаріла матеріально-технічна база тощо.

Тому, у сфері освіти розпочато широкомасштабний план модернізації професійної і професійно-технічної освіти. Зокрема, напрацьовано певні кроки та засади щодо створення ефективної системи професійної освіти та навчання як основи економічного зростання держави, очікуваним результатом якої є вмотивовані, активні здобувачі кваліфікації, які прагнуть до безперервного професійного розвитку, самореалізації та кар'єрного зростання. Необхідність безперервного професійного розвитку кваліфікованих робітників закладено у статті 432 Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованої Законом № 1678-VII від 16.09.2014.

Завдяки зростаючій ролі конкуренції у виробництві товарів та рівні надання послуг, розвиток ринку праці останнім часом ставить значно вищі вимоги до рівня професійної підготовки кваліфікованих робітників, їхньої відповідності європейським стандартам.

Покращення ситуації у сфері підготовки кваліфікованих робітників, реформування та модернізації системи професійно-технічної освіти в Україні відповідно до сучасних реалій ринку праці прискорилося із підписанням 17.12.2018 року Угоди про фінансування заходу «EU4Skills: Кращі навички для сучасної України».

У рамках Угоди здійснюється фінансування ряду професійно-технічних навчальних закладів щодо оновлення та осучаснення матеріально-технічної навчальної бази, розробляється та поновлюється Класифікатор професій, розробляються нові професійні та освітні стандарти. Однак, на мою думку, останні потребують ще значного доопрацювання, зокрема: у кваліфікаційних вимогах до професій необхідно чітко визначити та конкретизувати медичні обмеження щодо робітничих професій, потрібне постійне оновлення та удосконалення навчальних програм теоретичного та виробничого навчання з професій відповідно до рівня розвитку техніки та технологій.

Враховуючи те, що за останні десятиліття престижність професійної освіти знижувалася, ситуацію необхідно терміново виправляти. Значна роль у цьому належить і популяризації професійної освіти, удосконалення системи профорієнтації, особливо у випускних класах загальноосвітніх шкіл, і залучення представників бізнесу до освітнього процесу у закладах професійно-технічної освіти.

Значний прорив у розвитку комп'ютерних технологій, широка автоматизація виробництва, перехід національної економіки на новітній технологічний рівень, розвиток штучного інтелекту, євроінтеграційні процеси ставлять підвищені вимоги до рівня професійних знань кваліфікованих

робітників і одним із шляхів вирішення цієї проблеми є створення єдиної системи професійної освіти, що поєднає професійно-технічну та фахову передвищу освіти та задовольнить зростаючі потреби ринку праці у високоінтелектуальних кваліфікованих робітниках.

Законодавче закріплення розвитку фахової передвищої освіти відбулося у 2019 році із прийняттям Закону України «Про фахову передвищу освіти». Сучасна фахова передвища освіти повинна готувати спеціалістів нового рівня, нових можливостей, здатних до ефективної трудової діяльності в умовах активного впровадження новітніх технологій. Її функціонування спрямовується на оволодіння випускниками коледжів і технікумів ключовими та професійними знаннями і навиками, необхідними для майбутньої професійної діяльності в різних галузях економіки.

Таким чином, кінцевою метою модернізації системи професійної освіти в Україні є створення єдиної професійної освіти, яка б поєднувала професійно-технічну та фахову передвищу освіти для задоволення сучасного ринку праці, утвердження іміджу професійної освіти, що підвищило б зацікавленість випускників шкіл у робітничих професіях.

Список використаних джерел:

1. Про фахову передвищу освіти: Закон України від 06.06.2019 р. №2745-VIII. Дата оновлення: 23.03.2023. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text> (дата звернення: 14.02.2023).

2. Радкевич В. Принципи модернізації професійно-технічної освіти. URL: <http://surl.li/hmsng> (дата звернення: 14.02.2023).

3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, ратифікована Законом № 1678-VII від 16.09.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_004-21#Text (дата звернення: 14.02.2023).

4. Угода про фінансування заходу «EU4Skills: Кращі навички для сучасної України». Дата підписання: 17.12.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_005-18#Text (дата звернення: 14.02.2023).

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ ТА НАВЧАННІ

Мороз Тетяна Олександрівна,

методист

Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти
у Херсонській області, м. Херсон

Інновації в освіті – це процес створення, впровадження та поширення в освітній діяльності нових підходів, ідей, методів та прийомів, технологій, спрямованих на оновлення, модернізацію, трансформацію навчального процесу відповідно до вимог часу. Впровадження в навчальний процес у закладах професійно-технічної освіти інноваційних педагогічних технологій і методів – один із шляхів модернізації освітньої системи.

Першим національним нормативно-правовим актом, який стосувався безпосередньо питань інтернету, був Указ Президента «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкою доступу до цієї мережі в Україні».

Програма спрямована на вирішення таких основних завдань: формування правових, організаційних, науково-технічних, економічних, фінансових, методичних та гуманітарних умов розвитку інформатизації, створення ефективної цифрової інфраструктури; розробка, впровадження та застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у сферах державного управління, місцевого самоврядування, суспільного життя та економіки; створення та впровадження стандартів електронного урядування та електронної демократії; формування системи національних інформаційних ресурсів; подолання нерівності доступу до інформаційно-комунікаційних технологій (цифрової нерівності) та підвищення рівня технологічної освіченості громадян; створення загальнодержавної мережі інформаційного забезпечення науки, освіти, культури, охорони здоров'я тощо.

Інтеграція України у світовий інформаційний простір та ринок цифрових рішень передбачає інформатизацію науки, освіти, культури, здоров'я людини та безпеки життєдіяльності, охорони навколишнього природного середовища.

Мобільні технології допоможуть вирішити деякі проблеми освіти за рахунок використання нового і ефективного підходу. У світі, в якому росте залежність від засобів зв'язку і доступу до інформації, мобільні пристрою не будуть тимчасовим явищем. Викладачі та здобувачі освіти можуть отримати необхідну довідкову інформацію в будь-який час без використання додаткових пристроїв. Часто під час занять викладачеві необхідно не тільки відповісти на

питання, а й наочно продемонструвати відповіді, які можуть містити фото, відео та аудіо. Слухачі під час виконання практичних і лабораторних робіт можуть отримати доступ до довідкової інформації, необхідної для виконання завдань. Мобільні системи, оснащені спеціальним додатком, здатним передати питання і отримати коротку однозначну відповідь в режимі реального часу, дозволять посилити зворотний зв'язок в навчальному процесі. Оскільки потужність і можливості мобільних пристроїв постійно ростуть, вони можуть ширше використовуватися в якості освітніх інструментів і зайняти центральне місце як у формальній, так і в неформальній освіті.

З метою інтенсифікації підготовки здобувачів освіти професійно-технічних навчальних закладів за допомогою запровадження комп'ютерних презентацій, електронних словників, підручників і посібників; тестових програм, програм-тренажерів, словників, довідників, енциклопедій, відеоуроків, бібліотек електронних наочних посібників, тематичних комп'ютерних ігор створюється навчальне професійно орієнтоване інформаційне середовище.

Навчити майбутнього фахівця таким методам роботи є дуже важливою частиною професійної підготовки. При цьому навчання доцільно будувати на базі сучасних програмних розробок, які широко використовуються на практиці.

Програмою розвитку освіти в Україні на XXI століття є досягнення якісно нового рівня мобільності та професійно-практичної підготовки фахівців. Нові підходи в системі професійно-технічної освіти, нове мислення, нове ставлення викладача до своєї професійної діяльності, змінюються погляди щодо характеру освіти від «освіти на нове життя» до «освіти протягом усього життя». Деякі викладачі експериментують, апробують і успішно впроваджують нові ідеї, технології, шукають шляхи підвищення інтересу здобувачів освіти до навчання, урізноманітнюючи його зміст.

Щоб навчитися використовувати нові інформаційні технології потрібно пройти нелегкий тернистий курс навчання, багато самостійно працювати. Вивчення комп'ютерних технологій дає можливість застосовувати знання і вміння при виконанні практичних та лабораторних робіт, проходженні навчальних практик, використовувати свій досвід в майбутній професійній діяльності. Інформаційні технології дають можливість поєднувати в одному занятті велику кількість різних завдань і залучати до їхнього розв'язання всіх здобувачів освіти. Кожний слухач відчуває себе повноправним учасником навчального процесу, підвищується його самооцінка, а, отже, і зростає якість навчання.

Таким чином, цифровізація та інформатизація навчального процесу при виконанні практичних завдань з організації навчального процесу, поетапне, поступове впровадження в пізнавальний процес інформаційних методів та

засобів навчання, раціональне поєднання традиційних методів із сучасними інформаційними, цифровими технологіями, зрештою приводить до поліпшення результатів навчання.

Список використаних джерел:

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/> (дата звернення: 02.03.2023).
2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua> (дата звернення: 02.03.2023).
3. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року: Розпорядження КМУ від 12.06 2019 р. № 419-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Text> (дата звернення: 02.03.2023).
4. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/> (дата звернення: 02.03.2023).

ВИКОРИСТАННЯ ІКТ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ТА ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНЦІЇ МОЛОДІ

Мусій Владислав Сергійович,

аспірант

Комунального закладу вищої освіти

«Вінницька академія безперервної освіти», м. Вінниця

Високий динамізм новацій, особливо в галузі освіти, об'єктивно змінюють підходи до процесу передачі та засвоєння знань.

Нинішній етап розвитку професійної освіти пов'язаний з переходом до практичної реалізації нової освітньої парадигми, що спрямована на створення цілісної системи неперервної освіти, на формування наукового стилю мислення, на озброєння майбутніх фахівців мобільним інформаційним багажем.

Важливою проблемою також є робота і освіта ХХІ століття:

- формування вмінь пристосуватися до життя в світі, що постійно змінюється в умовах глобалізації;
- оволодіння здібностями щодо незалежності і самостійності;
- вміння самостійно набувати знання, знати, як їх застосувати в різних ситуаціях;
- володіти на високому рівні професійною компетентністю.

Усе це потребує відповідних змін у системі освіти, навичок неперервної освіти, формування конкурентоспроможного фахівця в процесі навчання його у закладі освіти.

Аналіз попередніх досліджень свідчить, що проблемі формування компетенцій у закладі присвячені дослідження І. Зимньої, В. Байденка, Н. Бібік, Л. Коваль, О. Локшиної, А. Макарової, Л. Матіної, О. Пометун, В. Петрук та ін. Проблемою формування фахівця-професіонала опікувалися В. Гладкова, С. Дружилов, О. Журавльов, О. Коваленко, М. Лазарєв, Ю. Нагірний, О. Романовський, О. Щербаков та ін. Використанням ІКТ у фаховій підготовці кваліфікованих робітників займалися В. Биков, Р. Гуревич, Н. Морзе, Д. Потаракін, Є. Полат та ін.

Мета статті полягає в розгляді, аналізі різних підходів до визначення поняття «компетенцій» та шляхів їх формування на основі використання ІКТ.

Нині в освіті широкого матеріалу набули поняття: «компетентність» з метою опису якості підготовки та діяльності фахівців, а також відсутнє єдине розуміння сутності цих термінів, вони використовуються для опису прикінцевого результату та різних властивостей особистості. «Компетенція» в перекладі з латинської «competence» означає коло питань, в яких людина добре обізнана, володіє знаннями і здібностями, які дозволяють їй ґрунтовно судити щодо цієї галузі і ефективно діяти в ній [6, с.108].

Так поняття «компетенція» найчастіше використовується для позначення:

а) мети освіти, яка виражається в підготовленості, відокремленості випускника, в реальному володінні методами, засобами діяльності, в можливості впоратися з поставленими завданнями;

б) форми поєднання знань, умінь і навичок, що дозволяє ставити й досягати цілей з перетворення навколишнього середовища.

Пропонується підхід до моделювання сукупності компетенцій із позицій підстав:

1) рівневої сполученості супідрядності (принцип рівності /ієрархічності);

2) виокремлення цілого, єдиного та парціального;

3) домінування процесів розвитку або формування для кожної із груп компетентностей;

4) визначення парціальних компетенцій як якостей, що формуються, а не властивих людині, як представнику *homo sapiens*, інтелектуальних й індивідуально-психологічних властивостей, котрі у той самий час мають послідовно розвиватися з метою забезпечення формування парціальних компетентностей [2, с.112].

А. Хуторський наводить наступне визначення освітньої компетенції –

вимога до освітньої підготовки, яка виражена сукупністю взаємопов'язаних змістових організацій, знань, умінь, навичок і необхідної діяльності здобувача освіти щодо відношення до певного кола об'єктів дійсності, необхідної для здійснення особистісної і соціально-значимої продуктивної діяльності [6 с.110].

Таким чином, освітніми компетенціями майбутні фахівці оволодівають під час навчання у закладі освіти.

Компетенції можна згрупувати у вигляді трьох класів:

- 1) компетенції пізнавальної діяльності;
- 2) компетенції діяльності ;
- 3) компетенції інформаційних технологій (ІТ).

Окрім того, виокремлюється поняття «ключових компетенцій» як головних системоутворювальних компетенцій щодо прийнятої компетентнісної моделі випускника навчального закладу. Тут важливо підкреслити, що в підґрунті цієї класифікації лежить категорія діяльності [2, с.113].

Компетенції постають як компоненти якості людини, її властивостей, які визначають її здатність (можливість, пристосованість, придатність) виконувати певну групу дій або певний комплекс завдань того чи іншого виду діяльності. Вони формуються в процесі навчання, і не лише у закладі освіти, а й під впливом сім'ї, друзів, роботи, політики, релігії, культури тощо. Як наслідок, реалізації компетентнісного підходу залежить від усієї освітньо-культурної ситуації, в якій живе та розвивається здобувач освіти.

Сучасний аналіз, інформатизація суспільства й освіти стверджує, що неможливо досягти якісної підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності без відповідного рівня інформатизації освіти.

Високий рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та інтернет-технологій зумовили широке їхнє використання в навчальному процесі. Впровадження відповідних засобів навчання вимагає від викладачів такої організації навчального процесу, в якому учні виступають не пасивними споживачами навчальної інформації, а й її активними користувачами та трансляторами.

Важливу роль в організації навчальної діяльності майбутніх фахівців відіграють навчальні ІКТ, у тому числі й інтернет-технології та засоби їх здійснення.

Одним із дієвих засобів навчання в мережі з використання засобів інтернет-технологій є можливість взаємодії учнів та викладачів у навчальній і позанавчальній діяльності, що дає можливість здійснення самостійного навчання. Для цього створюються мультимедійні системи електронного навчання (e-learning), в яких здобувачі освіти і викладачі мають можливість ефективно рухатись за власною траєкторією навчання, а також працювати в

режимі реального часу, ці системи характеризуються високим рівнем інтерактивності, навчальні матеріали містять велику кількість індивідуальних і групових завдань.

В якості інноваційних методів викладання застосовується сьогодні новітні мультимедійні технології, які допомагають викладачу привернути увагу слухачів до предмета і довести його сутність до більшості здобувачів освіти.

Тому в закладах використовують мультимедійні дошки, за допомогою яких учні можуть наочно ознайомитися з роботою унікального обладнання, побачити, як відбуваються невидимі на перший погляд процеси, отримати наочну уяву про найскладніші конструкції та побувати у віртуальних світах, відтворених уявою людини. Інтернет надає доступ до світових освітніх ресурсів, до будь-яких довідників та енциклопедій. Мультимедійні навчальні посібники дозволяють реалізувати індивідуальний підхід до кожного учня, надаючи можливість самостійно визначити темпи засвоєння матеріалу, а також мінімальний або максимальний об'єм знань. Виникає можливість постійно контролювати якість отриманих знань та стимулювати самостійну активність здобувачів освіти. Електронні підручники ввібрали в собі цілі навчально-методичні комплекси, які мають збірники задач, робочі зошити, атласи, довідники і навіть хрестоматії. Матеріал, викладений у вигляді гіпертексту, доповнюється відеокліпами, фотокартками та графічними матеріалами зі звуковим коментарем, що дозволяє активно використовувати зорову пам'ять і стимулювати просторове мислення.

Електронні засоби не лише економлять час та зусилля викладача, але й надають можливість зробити процес навчання асинхронним, тобто відповідним індивідуальним здібностям кожного учня.

Віртуальні лабораторії дозволяють кардинально вирішити проблему нестачі пристроїв для проведення експериментальних робіт і надають можливість тисячам здобувачам освіти одночасно спостерігати на великих екранах за дослідами з фізики, хімії та інших дисциплін.

При цьому мультимедійний викладач поєднує все найкраще, що було напрацьовано за багато років найкращими представниками викладацького колективу і не втрачає своєї кваліфікації.

В інтернеті з'являється можливість навчатися дистанційно. Під час реалізації дистанційного навчання учні отримують від викладача необхідні навчальні матеріали, рекомендації щодо їхнього вивчення та проведення контрольних і курсових робіт, участі в семінарах. Особливо приваблива можливість оперативного оновлення навчальних курсів у такій мережі, введення в них останніх досягнень науки та техніки. Зрозуміло, що атестація, перевірка знань і основні установчі та оглядові лекції проводяться, як правило,

очно і в присутності викладача навчального закладу. На цьому етапі кожний навчальний заклад, який бере участь у цільовій програмі, повинен добре мати оснащені аудиторії – з великими екранами, автоматизованими робочими місцями та мультимедійними засобами презентацій, а також зворотнім зв'язком від учнів до викладача.

Використання ІКТ у навчальному процесі сприяє:

- підвищенню мотивації навчання та самоосвіти;
- формуванню нових компетенцій;
- реалізації креативного потенціалу;
- підвищенню особистісної самооцінки;
- розвитку особистісних якостей.

Особливого значення набуває практична значущість використання ІКТ для формування компетентності в розв'язанні висунутих проблем, а також способів діяльності [1, с. 134].

Отже, формування компетентного фахівця, його компетенцій у процесі навчання у закладі освіти передбачає формування його базових, особистісних, соціально-значущих та професійних компетенцій під час здійснення традиційних та інноваційних форм і методів навчання. Особливого значення набуває використання ІКТ, що сприяє процесу здійснення безперервного навчання впродовж усього життя.

Список використаних джерел:

1. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті майбутніх фахівців / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр; за ред. Р. С. Гуревича Львів : ЛДУ БЖД, 2012. 380 с.

2. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання : словник-глосарій / М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр, Т. Є. Рак. Львів : «СПОЛОМ», 2011. 136 с.

3. Зимня І. А. Ключові компетентності як результативно-цільова основа компетентнісного підходу в освіті . 2004.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІКТ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА (ПСИХОЛОГІНИ) ЗП(ПТ)О

Нагаєвська Ірина Олександрівна,

кандидатка психологічних наук, методистка

Навчально-методичного кабінету

професійно-технічної освіти у Житомирській області, м. Житомир

Інформаційно-комунікаційні технології визначають сьогодні спосіб і темп життя нашого суспільства майже у всіх його сферах. Сучасні цифрові технології, засоби, платформи тощо здійснюють потужний вплив на цифровізацію освітнього середовища в Україні, зумовлюючи його трансформацію. Володіння учасниками освітнього процесу цифровими навичками та компетентностями є важливою метою для освіти, необхідною для інтеграції України у світовий освітній простір. Особливо гостро це питання постало в умовах змішаного та дистанційного навчання у закладах освіти під час війни, яку російська федерація розв'язала і веде проти України.

Володіння основними принципами, уміннями та навичками використання цифрових інструментів у професійній діяльності є вимогою не лише для викладачів або майстрів виробничого навчання, але і для працівників психологічної служби закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Так, ще у 2020 році в професійному стандарті «Практичний психолог закладу освіти», цифрова компетентність була зазначена як складова «Загальних компетенцій». Вона передбачає «здатність використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології під час професійної діяльності, технічного фільтрування, оцінки, створення, програмування та обміну цифровим змістом, в тому числі для організації дистанційної роботи, захищаючи інформацію, зміст, особисті дані» [1, с.6].

Міністерство освіти і науки України у своєму листі щодо діяльності психологічної служби у системі освіти в 2022/2023 навчальному році зазначило, що використання засобів комп'ютерних і цифрових технологій є якісно новою трансформацією практики психолога (психологині). Тому, серед основних рекомендацій листа – онлайн-консультування, як альтернативне джерело психологічної допомоги; вивчення та адаптування до оновлених умов роботи нового інструментарію діагностування та консультування; просвітницької роботи в дуже короткий проміжок часу [2].

Отже, наразі актуальним є не лише ознайомлення, а й активне використання цифрових інструментів ІКТ у професійній діяльності практичних

психологів. Це дозволить: знаходити, аналізувати, узагальнювати, передавати, отримувати та оперувати великою кількістю інформації, яку психологи отримують щодня різноманітними шляхами (через суспільство, соцмережі, платформи для спілкування тощо); здійснювати психодіагностику та обробляти результати досліджень; реалізовувати психологічну профілактику та психологічну просвіту; консультувати; планувати та здійснювати власний професійний розвиток та самоосвіту; співпрацювати з усіма учасниками освітнього процесу, державними та недержавними організаціями; документувати та оформляти свою трудову діяльність тощо.

Проблематика використання сучасних ІКТ в освітньому процесі, особливості створення умов розвитку цифрових компетентностей педагогів представлені у теоретичних та прикладних дослідженнях таких українських вчених як: В. Базурін, В. Биков, Т. Близнюк, Т. Вакалюк, Н. Гнедко, Р. Гуревич, А. Гуржій, М. Жалдак, В. Жукова, В. Заболотний, М. Кадемія, А. Коломієць, О. Кривонос, В. Луговий, Н. Морзе, О. Пеньковець, С. Петренко, Н. Полюхович, М. Рафальська, Н. Рашевська, О. Спірін, В. Ткачук, О. Фурман, Т. Шроль та інші; зарубіжних вчених – К. Ala-Mutka, Т. Downes, Т. Durand, Т. Hede, А. Karpati, К. Kennedy, М. Lloyd, S. Patrick, А. Powell, G. Romeo, А. Ferrari та інші. Однак, питання використання засобів, онлайн-інструментів комп'ютерних і цифрових технологій у професійній діяльності працівників психологічної служби системи освіти є наразі недостатньо досліджене, проте набуло в умовах сучасного освітнього онлайн-середовища великої актуальності.

Пропонуємо низку цифрових інструментів та ресурсів, вебзастосунків, онлайн-платформ, онлайн-сервісів, що є у відкритому доступі та можуть бути використані для реалізації різних напрямів діяльності практичного психолога (психологині):

Діагностика:

– forms.google.com – вебзастосунок, що входить до складу безкоштовного вебпакету Google Docs Editors, пропонованого Google. Застосунок дозволяє легко створювати форми для анкетування, тестування та опитування у мережі, редагувати їх, ділитися з іншими користувачами через електронну пошту, посилання чи вебсайт та аналізувати отримані відповіді. Google Forms дає можливість: вибирати запитання різних типів; налаштовувати кольори та шрифти; зібрану інформацію автоматично вносити в електронну таблицю, створювати діаграми з даними відповідей [3];

– kahoot.com – онлайн навчальна платформа, доступ до якої можна отримати через веббраузер або додаток Kahoot у Google Play або App Store. Платформа характеризується зрозумілим інтерфейсом і дозволяє практичному психологу (психологині) проводити тестування із учасниками освітнього

процесу двома способами: віртуальний клас (тестування відбувається у закладі освіти, а питання та варіанти відповідей з'являються для здобувачів освіти на екрані проєктора/комп'ютера/мобільного телефону) та самостійне навчання (тестування здобувачі освіти проходять самостійно, питання та варіанти відповідей з'являються на екрані комп'ютерів/мобільних телефонів) [4];

– mentimeter.com – онлайн-сервіс для створення та проведення миттєвих опитувань, наприклад, під час проведення відеоконференції. Сервіс немає обмежень на кількість учасників, які беруть участь в опитуваннях. Практичний психолог (психологиня) може створювати велику кількість опитувань різного типу з різними кодами доступу, а також організовувати їх у своєму профілі в папки. Учасники освітнього процесу для участі в опитуваннях мають увійти зі свого пристрою (мобільний телефон, планшет, комп'ютер) на сайт menti.com або ввести цифровий код опитування у скачаний заздалегідь застосунок [5];

– onlinetestpad.com – онлайн-сервіс, що дозволяє за допомогою конструктора тестів швидко і зручно створити справді унікальний тест для вирішення різних завдань. Він пропонує 17 типів запитань для користувача (наприклад: одиночний вибір, множинний вибір, введення числа, встановлення послідовності, відповідь у вільній формі та інші). Практичний психолог (психологиня) до кожного тесту може створити результати типу «психологічний тест», «особистісний тест», «освітній тест». Також користувачу сервісу доступні перегляд кожного результату тесту, статистика відповідей та набраних балів з кожного питання. Слід відзначити й такі можливості презентованого онлайн-сервісу, як здатність керувати зовнішнім виглядом тесту та адаптованість інтерфейсу проходження тесту на всіх девайсах (ПК, планшети, мобільні телефони). Основні способи доступу до тесту: основне посилання; html-код, що можна вбудувати на власний сайт, блог, форум; запрошення по e-mail з персоналізованим посиланням на проходження тесту [6].

Профілактика, просвіта, корекція:

– [Canva](http://Canva.com) – платформа графічного дизайну, яка може бути використана психологом (психологинею) для створення презентацій, буклетів, листівок, інформаційних бюлетенів, графіки, відео та фотоколажів, портфоліо, мудбордів, плакатів, флеш-карток тощо. Сервіс пропонує великий банк зображень, шрифтів, шаблонів та ілюстрацій. Для користувачів доступні вебверсія платформи та мобільна версія [Canva](http://Canva.com) у вигляді додатка для OS і Android [7];

– edpuzzle.com – безкоштовний сервіс для створення відеофрагментів з аудіо- та текстовими коментарями і вбудованими запитаннями різного типу. Це дає можливість практичному психологу (психологині) не лише створювати, але й озвучити будь-яке відео, записавши власне пояснення. Даний сервіс

інтегрований з Google Classroom та дозволяє працювати користувачу на всіх девайсах [8];

– uk.padlet.com – онлайн-дошка, яка дозволяє розміщувати на одній сторінці різноманітний контент: нотатки, малюнки, фотографії, аудіо файли, відеоролики, покликання на інші сайти мережі «Інтернет». Практичний психолог (психологиня), наприклад, може використовувати онлайн-дошку, коли потрібно провести опитування серед здобувачів освіти або педагогічних працівників, батьків щодо інформації на певну тему; виконуючи під час профілактичних, просвітницьких, корекційно-розвиткових занять вправи: «Правила групової роботи», «Очікування», «Мозковий штурм», «Релаксація», «Рефлексія»; складаючи на заняттях з елементами тренінгів списки з тем за різними напрямками, оформляючи матеріали у вигляді лінії часу – timeline, визначаючи зміст нових понять [9];

– Jamboard.google.com – інтерактивний сервіс від Google у вигляді віртуальної дошки. Дошка Jamboard надає психологу (психологині) ряд можливостей для групового обговорення різних ідей, наприклад, мозкового штурму; аналізу інформації за допомогою відповідних міток, стікерів, виділення; побудови схем чи плакатів до різних тем занять; дозволяє проводити такі вправи як «Рефлексія», «Оцінка емоційного стану», «Очікування» тощо. Інтерфейс сервісу інтуїтивно зрозумілий і зручний, також є можливість завантажувати файли з Google Діску, інтегруватися із G-Suite, працювати на різних девайсах, в тому числі на платформах Android та iOS [10];

– mindmapeditor.com – онлайн-інструмент, що дозволяє практичному психологу (психологині) створювати інтелектуальні карти (Mind Map), наприклад, під час виконання мозкового штурму на різних заняттях. Інтелектуальні карти дозволяють візуалізувати та структурувати ідеї, самостійно налаштовувати їх за допомогою вибору піктограм, зображень, кольорів і відповідного тексту [11];

– wordclouds.com – онлайн-генератор, інструмент для створення «хмар слів». Інструмент буде корисний під час проведення інформаційних повідомлень, мінілекцій, актуалізації розуміння змісту певних понять на просвітницьких або профілактичних заняттях із здобувачами професійної (професійно-технічної) освіти [12];

– thinglink.com – інтерактивний сервіс, за допомогою якого практичний психолог (психологиня) може створювати мультимедійні плакати, маршрутні карти, інтелектуальні карти, інтерактивні блок-схеми, інтерактивні картинки, при наведенні на які може з'являтися мультимедійний контент. Сервіс дозволяє завантажувати фото, відео, звук, вставляти текстові коментарі та різноманітні покликання [13].

Консультавання (індивідуальне і групове), навчальна діяльність:

– власні сайти, сторінки «Психолога/Психологині» на сайтах закладів професійної (професійно-технічної) освіти, блогів (за допомогою форм зворотного зв'язку);

– Google Classroom, Google Meet, Microsoft Teams, Cisco Webex, Zoom, Class Dojo, Viber, Skype – онлайн-сервіси відеотелефонного зв'язку та відеоконференцій, мобільні застосунки та програми, які дозволяють практичному психологу (психологині) і учасникам освітнього процесу в ЗП(ПТ)О обмінюватися інформацією в будь-який момент часу, в будь-якому місці, використовуючи комп'ютер або мобільні пристрої [14-21].

Організаційно-методична робота:

– хмарний офісний пакет Google, що включає: Google документи, Google таблиці, Google презентації, практичний психолог (психологиня) може використати для оформлення службової документації. Сервіс працює в рамках браузера, документи, що створюються зберігаються на сервері Google Диск. Отже, доступ до введених даних може здійснюватися з будь-якого комп'ютера, під'єданого до інтернету [22];

- Google Календар – вебзастосунок тайм-менеджменту, що дозволить психологу (психологині) запланувати власні зустрічі, розписати по датам різні форми та види роботи, а також знаходити інформацію про заходи і наради в інтернеті. Календар Google дає змогу опублікувати свій календар заходів для інших користувачів, що значно оптимізує роботу та економить час [22].

Наведено далеко не повний перелік цифрових інструментів та ресурсів, вебзастосунків, онлайн-платформ, онлайн-сервісів, що можуть полегшити працівникам психологічної служби закладів професійної (професійно-технічної) освіти виконання їхніх функцій та обов'язків. Серед основних переваг запропонованих нами сучасних цифрових технологій: оптимізація роботи практичного психолога (психологині), економія часу, можливість обміну інформацією різного характеру, спілкування на відстані, мобільність та інтерактивність цифрових продуктів, використання різного типу електронних девайсів та інші.

Слід відзначити, що ефективність використання сучасних ІКТ залежить також і від рівня цифрової компетентності практичного психолога (психологині), його мотивації до самоосвіти, що дозволяє в повній або неповній мірі використовувати функціональні можливості запропонованих онлайн-платформ та сервісів, вебзастосунків, цифрових інструментів тощо.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження професійного стандарту «Практичний психолог

закладу освіти»: Лист МОН України від 30 лист. 2020 р. № 6/1427. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/12/Standart_Praktychnyy_psykholoh.pdf (дата звернення: 13.03.2023).

2. Щодо діяльності психологічної служби у системі освіти в 2022/2023 навчальному році: Лист МОН України від 02 серп. 2022 р. № 1/8794-22. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-diyalnosti-psihologichnoyi-sluzhbi-u-sistemi-osviti-v-20222023-navchalnomu-roci> (дата звернення: 10.03.2023).

3. Google Форми: онлайн-редактор форм. URL: <https://www.google.com/intl/uk/forms/about/> (дата звернення: 15.03.2023).

4. Kahoot. URL: <https://kahoot.com/> (дата звернення: 15.03.2023).

5. Mentimeter. URL: <https://www.mentimeter.com/> (дата звернення: 15.03.2023).

6. Конструктор тестів. URL: <https://onlinetestpad.com/> (дата звернення: 15.03.2023).

7. Canva. URL: <https://www.canva.com/> (дата звернення: 15.03.2023).

8. Edpuzzle. URL: <https://edpuzzle.com/> (дата звернення: 15.03.2023).

9. Padlet. URL: <https://uk.padlet.com/> (дата звернення: 16.03.2023).

10. Jamboard. URL: <https://jamboard.google.com/> (дата звернення: 16.03.2023).

11. Mindmapeditor. URL: <https://www.mindmapeditor.com/> (дата звернення: 16.03.2023).

12. Wordclouds. URL: <https://www.wordclouds.com/> (дата звернення: 16.03.2023).

13. Thinglink. URL: <http://www.thinglink.com/> (дата звернення: 16.03.2023).

14. Classroom. URL: <https://classroom.google.com/> (дата звернення: 17.03.2023).

15. Google Meet. URL: <https://meet.google.com/> (дата звернення: 17.03.2023).

16. Microsoft Teams. URL: <https://www.microsoft.com/uk-ua/microsoft-teams/> (дата звернення: 17.03.2023).

17. Webex. URL: <https://www.webex.com/> (дата звернення: 17.03.2023).

18. Zoom. URL: <https://zoom.us/> (дата звернення: 17.03.2023).

19. Classdojo. URL: <https://www.classdojo.com/> (дата звернення: 17.03.2023).

20. Viber. URL: <https://www.viber.com/> (дата звернення: 17.03.2023).

21. Skype. URL: <https://www.skype.com/> (дата звернення: 17.03.2023).

22. Інструменти для спільної й ефективної роботи на всіх етапах .URL: <https://workspace.google.com/intl/uk/products/docs/> (дата звернення: 17.03.2023).

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Нестеренко Інна Борисівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов
Уманського державного педагогічного університету Імені Павла Тичини,
м. Умань

Аналіз численних праць, пов'язаних із процесом інформатизації, свідчить про тенденцію переходу інформаційного суспільства до суспільства знань або «розумного суспільства». Провідною парадигмою є прагнення вдосконалити всі сфери людської діяльності за допомогою розумних технологій для створення нової якості життя. Формування розумного суспільства можна назвати світовим трендом.

Згідно з дослідженнями багатьох науковців, мета використання smart-технологій у професійній діяльності вчителя іноземних мов – зробити процес навчання максимально ефективним шляхом переведення навчального процесу в електронне середовище. Такий підхід дає змогу копіювати знання вчителя та забезпечити до них доступ, дозволяє учням генерувати нові знання та формувати соціальний розвиток молодої *людини*, завдяки чому відбувається становлення її як суб'єкта діяльності, члена суспільства, громадянина, який досконало володіє інформаційно-комп'ютерними технологіями для пошуку, аналізу та створення інновацій.

Використання інформаційних технологій під час вивчення іноземних мов дозволяє:

- ефективно організовувати групу, а також самостійну роботу на уроці;
- сприяти формуванню практичних умінь і навичок учнів;
- персоналізувати процес навчання;
- підвищити інтерес до предмета «іноземна мова»;
- активізувати пізнавальну діяльність учасників освітнього процесу;
- модернізувати методику викладання предмета.

Особливістю викладання іноземної мови є те, що методика навчання полягає у використанні різних видів мовної та мовленнєвої діяльності, а саме: говоріння, аудіювання, читання, письма. Тому результативним навчальний процес може бути лише за умови використання мультимедійних засобів та зовнішніх електронних ресурсів на уроці. Для урізноманітнення корисно використовувати смартдошки, які можуть замінити комп'ютерні монітори, та смартнотатки, які містять велику кількість готової інформації. Дієвим інструментом smart-освіти є технологія під назвою «smart class», яка дозволяє

готувати навчальні матеріали, проводити уроки, інтерактивні тести, опитування та дискусії, проводити онлайн-заняття тощо. Такої ж думки дотримується і Прокопчук Н. Р., яка у своїй роботі «Використання smart-технологій у професійній підготовці вчителя іноземної мови» зазначає, що: «Оскільки основною метою навчання іноземної мови у закладах освіти є розвиток всіх видів мовленнєвої діяльності, починаючи з усної комунікації, писемного мовлення і закінчуючи розвитком таких здібностей різнопланової роботи з текстом, як вилучення необхідної інформації, а також формування вмінь висловлювань щодо неї та на її основі, то опановування цими комунікативними засобами сьогодні можливе лише при створенні спеціальних комунікативних проблемних навчальних ситуацій». Також науковець наголошує на важливості залучення новітніх smart-технологій, а саме: вебінарів, блогів, твітерів, відео- та аудіоподкастів в асинхронному й онлайн режимах у процесі навчання іноземній мові [2].

Застосування smart-технологій у викладанні іноземних мов вимагає структурованого навчання роботи студентів. Необхідний чіткий план уроку з конкретними завданнями, вимогами до їхнього виконання та критеріями оцінювання. Ключовим елементом у цьому процесі є мотивація навчання, яка здатна створити інтерес до отримання знань, активізувати самостійну пізнавальну діяльність і стимулювати творчий пошук.

Використання smart-технологій у викладанні іноземних мов має такі позитивні сторони:

- можливість використання в різних сферах освіти;
- висока ефективність засвоєння знань;
- підвищення інтересу до навчання;
- сучасність технологій, розуміння та усвідомлення студентами

технологій, що є природним для молодих людей і робить їхнє життя корисним інструментом для розвитку творчого потенціалу;

- легкість поєднання смарттехнології з комунікативним підходом до викладання іноземної мови [1, с. 30].

Варто зауважити, що хоча впровадження smart-освіти є потужним інструментом, який можна ефективно використовувати при підготовці майбутніх фахівців, існує ряд перешкод, які необхідно подолати. Так, щоб задовольнити висхідні потреби вчителя та учня, smart-школи повинні адаптуватися, мати можливість впроваджувати різноманітні рішення для забезпечення безперебійної роботи класів, відігравати важливу роль у розвитку майбутніх лідерів.

Отже, на сучасному етапі вивчення іноземних мов все частіше виникають потреби, які не можуть задовольнити ні класичні освітні технології, ні

технології електронного навчання (e-learning), тому виникає необхідність переходу до smart-освіти, а отже й до smart-технологій. Smart-освіта, як новий етап у розвитку сучасної освіти, відіграє важливу роль у процесі навчання, а розробки, сфокусовані навколо неї, стали новим трендом у світовій освітній сфері.

Список використаних джерел:

1. Гайдай Ю. Smart-технологія як інструмент активізації пізнавальної діяльності студентів. *Smart-освіта: ресурси та перспективи* : матеріали Міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 16–17 жовтня 2014 р.) : тези доповідей. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014, С. 29-30.

2. Прокопчук Н. Р. Використання smart-технологій у професійній підготовці вчителя іноземної мови. *Формування компетентності навчання впродовж життя як ключової вимоги професійної підготовки вчителя XXI століття*. Житомир, 2018. С. 116-133.

РЕАЛІЗУЄМО СЕБЕ ІННОВАЦІЙНО В НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНОМУ ЦЕНТРІ СУЧАСНОГО ПЕРУКАРСЬКОГО МИСТЕЦТВА «BEAUTY-СТУДІЯ»

Новікова Оксана Вікторівна,

завідувач НПЦ сучасного перукарського мистецтва «Beauty-студія»,
майстер виробничого навчання

Луцького центру професійно-технічної освіти, м. Луцьк

Зіньковська Олена Святославівна,

викладач предмета «Перукарська справа»

Луцького центру професійно-технічної освіти, м. Луцьк

На сьогоднішній день створення навчально-практичних центрів залишається пріоритетним і значимим вектором роботи в рамках реформування та розвитку професійної освіти України.

Навчально-практичний центр сучасного перукарського мистецтва «Beauty-студія» є єдиним у Волинській області, який створено із залученням коштів місцевого бюджету, що є ознакою високого рейтингу Луцького центру ПТО в регіоні.

Заклад розвитку й краси – таким його знає не лише громада обласного центру. Свої визнання він отримав і на всеукраїнському рівні, оскільки за

результатами участі у естафеті інноваційних проєктів був віднесений до сотні найкращих ПТНЗ України.

Команда висококваліфікованих педагогічних працівників закладу освіти творить красу цілісним образом. Адже його можна назвати завершеним лише тоді, коли окрім сукні, привертає увагу чарівність зачіски, професійно виконаний *make up*, охайний та доглянутий манікюр. Саме таким вмінням навчають здобувачів освіти члени методичного об'єднання перукарського профілю, розвиваючи в них відчуття стилю, естетичного смаку, відповідності сучасним напрямкам моди. Інноваційна спрямованість діяльності зазначеного НПЦ підтверджується здобутками у різноманітних конкурсах професійної майстерності, зокрема: три золоті, дві срібні та три бронзові медалі отримано у відкритому відбірковому турі Чемпіонату України з перукарського мистецтва та нігтьової естетики «Бурштинові зорі» (2016-2018, м. Рівне); I місце у XXII Чемпіонаті України з перукарського мистецтва, нігтьової естетики та макіяжу (2019, м. Київ); I та II місце у XVIII Всеукраїнському чемпіонаті перукарського мистецтва «Чарівна зачіска» (м. Одеса); нагородження дипломами за участь у Всеукраїнському конкурсі професійної майстерності «WORLD SKILLS UKRAINE» за компетенцією Перукарське мистецтво; II місце у Міжнародному фестивалі перукарського мистецтва, моди і дизайну «Кришталевий Янгол»; I та два III місця у Чемпіонаті України «Кубок Києва» (м. Київ) та багато інших.

Участь у таких конкурсах – це вихід з «зони комфорту», коли отримуєш порцію адреналіну, що стимулює до подальшого розвитку творчої діяльності та креативності. Такі конкурси допомагають відкрити таланти молодих творців краси, посилити їхню працездатність та впевненість у власних можливостях. Навіть, спостерігаючи за роботою конкурсантів, можна здобути безцінний професійний досвід та переналаштуватись з мрійливих думок про майбутнє на конкретні плани саме на зараз.

Командна робота майстрів-перукарів закладу освіти розпочалася ще задовго до створення НПЦ сучасного перукарського мистецтва «Beauty-студія». Проявилось це у підготовці і участі у різних креативних проєктах: щорічному обласному профорієнтаційному фестивалі «Заяви про себе та свою професію» в рамках свята «Бурштинова осінь»; заході «Осінній бал» для дітей та молоді з інвалідністю (під патронатом ОДА); україно-естонському проєкті «Досвід Естонії – на допомогу реформам професійної освіти в Україні, Волинська область» (2016-2020 роки); щорічному міському фестивалі «Волинська княжна» тощо.

Луцький центр професійно-технічної освіти багатий на талановитих випускників та випускниць, які успішно вибудовують свою кар'єру на теренах власної держави та за її межами. Однією з них є Тетяна Стадницька – майстер-

стиліст високого рівня кваліфікації з надзвичайним досвідом роботи в сфері надання перукарських послуг. Впродовж багатьох років, як голова обласної асоціації працівників перукарського профілю вона сприяла ефективному працевлаштуванню випускників закладу. В даний час є власником магазину «Ваш цирюльник» і членом наглядової ради Луцького центру ПТО, що дає їй можливість стабільно надавати безкоштовно здобувачам освіти перукарські професійні матеріали нових торгових марок.

Створення НПЦ сучасного перукарського мистецтва «Beauty-студія» відкрило нові позитивні перспективи для Луцького центру професійно-технічної освіти в контексті якісної підготовки висококваліфікованих спеціалістів перукарського профілю, пошуку нових форм співпраці з бізнес-структурами, підприємствами, що є замовниками робітничих кадрів, оновлення матеріально-технічної бази сучасним обладнанням, популярними зразками матеріалів та інструментів, надання платних послуг зі стажування та підвищення кваліфікації спеціалістів індустрії краси.

Навчально-практичний центр сучасного перукарського мистецтва «Beauty-студія» – це осередок організаційної, навчально-методичної, виховної, творчої пропаганди знань серед здобувачів освіти в сфері перукарського мистецтва. Адже не менше 30% здобувачів освіти, що навчаються у Луцькому центрі професійно-технічної освіти, мають можливість вдосконалювати свої навички та вміння за різноманітними формами навчання. Зберігаючи їхній потенціал, ми даємо старт майбутнім фахівцям, які згодом радо діляться набутим досвідом та позитивним прикладом, проводячи майстер-класи одноліткам, для яких вони є авторитетом. Одним з таких випускників є Данило Дудчик – старший барбер у відомій сітці BARBERSHOP GENTLEMEN'S CLUB (м. Луцьк).

Залучення до благодійної діяльності здобувачів освіти, які опановують професію перукар – ще один крок до їхнього розвитку, виховання та спонукання до добрих справ, а також не менш важлива співпраця з громадськими організаціями міста Луцьк, серед яких: «Джерело життя», ДРУЦКРДІ «Пролісок», Волинський обласний спеціалізований будинок дитини, «Батьків дітей з синдромом Дауна», Волинський обласний центр соціально-психологічної допомоги, Волинський обласний госпіталь ветеранів війни та інші.

Особливу роль зазначений НПЦ відіграє у профорієнтаційній роботі, яка проводиться з різними віковими групами молоді, навіть з малюками дошкільних закладів освіти. Так, проєкт «Давай познайомимось – я перукар» адаптований саме на взаємодію з дошкільнятами, бо з дитинства потрібно розвивати вишуканий смак і вміння бачити все красиве навколо себе. Хорошою

практикою у педагогічних працівників кафедри перукарського мистецтва є ділитися з дошкільнятами секретами чарівності та неповторності, заохочуючи їх до цікавої та творчої професії. Помічаючи блиск цікавості в дитячих очах, можна впевнено робити висновок про правильність обраного професійного шляху серед різноманіття робітничих професій.

Навчально-практичний центр перукарського мистецтва «Beauty-студія» є важливою фундаментальною платформою для якісної підготовки здобувачів освіти, де вони навчаються працювати із сучасними перукарськими професійними матеріалами українського та європейського виробника, сучасним обладнанням та прогресивними технологіями.

Особлива увага приділяється проведенню на його базі майстер-класів та семінарів професійного спрямування. Вони є різної складності для відповідних рівнів кваліфікації – це і знайомство з колористикою від різних брендів: загальна колористика, секрети роботи з блондом, фарбування сивини, SPA-процедури; новинки професійної продукції та особливості її використання; прогресивні методи хімічної завивки волосся та багато інших, що допомагають здобувачам освіти та педагогічним працівникам перукарського профілю завжди бути у руслі інновацій та розвитку. Цьому сприяє тісна співпраця з провідними технологами різноманітних торгових марок професійної перукарської косметики, серед яких: Олена Данилевич (технолог ТМ Esteller), Ольга Патута (технолог ТМ Estel), Людмила Артисюк (технолог ТМ jNOWA Professional), Герасименко Ольга (технолог ТМ Pro.co), Дар'я В'юник (технолог ТМ Elinor) та ін.

Одним із важливих напрямів роботи Навчально-практичного центру є організація курсів підвищення кваліфікації, навчання дорослого населення та реалізації принципу безперервного професійного розвитку особистості упродовж життя, що є дуже важливим на даному етапі розвитку країни. Це стосується, зокрема, і внутрішньо переміщених осіб, які втратили можливість працювати за своєю професією, однак, можуть освоїти нові напрями професійної діяльності завдяки наявності короткотермінових модульних курсів та можливості повної перекваліфікації.

Навчально-практичний центр перукарського мистецтва «Beauty-студія» сприяє популяризації професійної освіти серед молоді, дорослого населення, формуванню нового іміджу професійних перукарських кваліфікацій, розкриття їхніх переваг при побудові кар'єри та професійного зростання особистості. Окрім цього, відкривається безліч нових перспектив для закладу, а наявність сучасного обладнання та матеріалів дає можливість слухачам здобути якісну, конкурентоспроможну освіту та робітничу кваліфікацію, що допомагає реалізувати себе в обраній професії, а роботодавцям – отримати кваліфікованого робітника з продуктивними результатами роботи.

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.

Новосад Олена Петрівна,

викладач, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист
Вищого професійного училища №25 м. Хмельницького

XXI століття зазвичай пов'язують з часом швидкого розвитку технологій та інформаційних засобів, що використовуються в різних сферах життя. Однією з них є навчання, де все частіше використовуються цифрові інструменти для покращення процесу навчання здобувачів освіти та підготовки їх до життя в цифровому суспільстві. Для педагогів важливо мати навички ефективного використання цифрових технологій, які можуть допомогти оптимізувати навчальний процес. За допомогою цифрових інструментів, викладачі можуть змінити підхід до навчання, зробити його більш цікавим та ефективним.

Перші дослідження в галузі застосування цифрових технологій в освіті почалися в 1960-х роках. У цей час почали з'являтися перші комп'ютери, які використовувалися в освітніх закладах. У 1970-х роках почали з'являтися перші інтерактивні програми для навчання, що змінили підхід до навчання та забезпечили більш інтерактивну форму освіти.

У 1980-х роках комп'ютери стали доступнішими та зручнішими у використанні. Появилися перші електронні підручники та комп'ютерні програми для навчання. У 1990-х роках почали з'являтися перші віртуальні класи, які дозволяли студентам навчатися в режимі онлайн. З появою інтернету в 2000-х роках, електронні підручники та інтерактивні вправи стали доступні в мережі.

Зараз цифрові технології в освіті є практично універсальними. Більшість навчальних закладів використовують різноманітні програми для навчання, віртуальні класи та інші цифрові ресурси для покращення якості навчання.

Дослідження, проведені Н. Морзе, Е. Машбиц, О. Спирін, Е. Полат, В. Андрущенко, І. Вакуленко та іншими, показують, що методики навчання на основі ІКТ можуть забезпечити індивідуалізацію навчання, адаптацію до здібностей, можливостей та інтересів учасників освітнього процесу, розвиток їхньої самостійності та творчості, дозволяють отримувати доступ до нових джерел інформації, а також використовувати комп'ютерне моделювання досліджуваних процесів і об'єктів [2].

Завдяки комп'ютерним та інформаційно-цифровим технологіям педагоги мають можливість поєднувати різноманітну інформацію, таку як текст, аудіо, відео, анімацію та графіку, для досягнення ефективно організації колективної

та групової роботи учнів. Крім того, ці технології допомагають реалізувати диференціацію та індивідуалізацію навчання, проектування та планування навчально-виробничого процесу, підвищення наочності навчання, оперативний пошук, використання та збереження інформації, реалізацію інноваційних освітніх технологій у навчанні професії, таких як проєктні, ігрові, моделювання професійної діяльності, проблемно-розвивальні та інші, а також контроль та самоконтроль навчальних досягнень здобувачів освіти під час навчання [3].

Розглянемо деякі способи використання цифрових технологій в освітньому процесі.

Викладач може створювати електронні підручники та навчальні матеріали, які можуть бути доступні для здобувачів освіти в будь-який час з будь-якого місця з доступом до інтернету. Це дозволяє учням більш зручно вивчати матеріал та покращує доступність навчальних ресурсів.

Відеоуроки та відеопрезентації, створені викладачем для своїх учнів, допомагають здобувачам освіти краще зрозуміти матеріал та навіть допомагають створити інтерактивну атмосферу в класі. Відеоматеріали можуть бути створені з використанням різноманітних інструментів, таких як Bandicam, WizIQ, Loom, Windows Movie Maker та інші.

В умовах дистанційного навчання для ефективно організації та проведення віддалених занять вчителями використовується Google Meet, Zoom, Skype та інші. Це дозволяє педагогу легко забезпечити доступ до матеріалів та відповідей на запитання учнів зі свого робочого місця.

Викладач може використовувати соціальні мережі та інтерактивні платформи для створення групи, де учні можуть обмінюватися думками та ідеями. Так, наприклад, Google Classroom – платформа, яка дозволяє викладачам створювати віртуальні класи для навчання та спілкування із здобувачами освіти. Вона містить такі інструменти, як завдання, тести, календарі та можливість надсилання повідомлень.

Padlet – інтерактивна дошка, на якій можна створювати та ділитися інформацією з учнями. Це може бути корисним для створення колективного навчального середовища та обговорення матеріалів (рис.1).

Також викладачі можуть використовувати електронні зошити та тестування для оцінювання знань і навичок здобувачів освіти, що дозволяє отримувати швидко та точну інформацію про рівень розуміння матеріалу студентами. Наприклад, Kahoot – інтерактивна платформа для створення тестів та гри з питаннями. Її можна використовувати як засіб для оцінювання знань учнів та як інструмент для залучення їх до навчання.

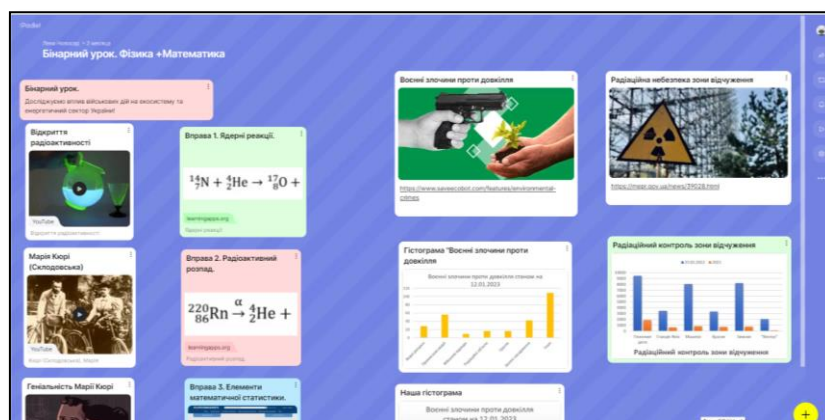

Рис.1. Дошка Padlet «Бінарний урок. Фізика+Математика»

Quizlet – платформа для створення навчальних матеріалів, таких як словники, навчальні картки та тести. Вона містить велику кількість готових матеріалів, які можуть бути корисними для викладачів.

Викладач може використовувати програми та інструменти для створення візуалізацій, таких як графіки, діаграми, схеми та інші, щоб допомогти учням краще зрозуміти матеріал та зробити навчальний процес більш цікавим та доступним. Так на уроках математики для візуалізації застосовується система динамічної математики GeoGebra. За допомогою GeoGebra можна будувати графіки функцій та плоскі фігури на полотні 2D, об'ємні фігури та їхні комбінації на полотні 3D, розв'язувати достатньо широкий клас задач (рис.2).

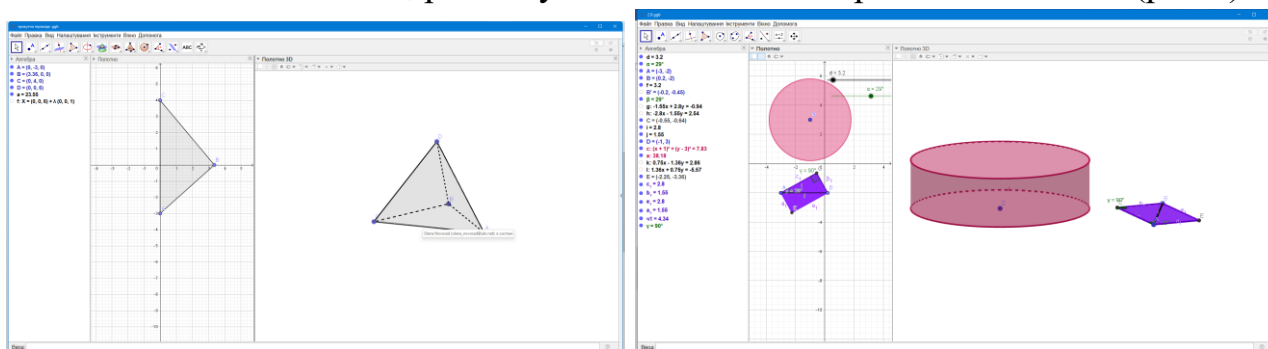

Рис.2. Розв'язування стереометричних задач

Штучний інтелект – одна з технологій, яка змінює підхід до навчання і ставить перед сучасною освітою нові завдання. Ці технології дозволяють покращити рівень навчання, забезпечити більш індивідуальний підхід до кожного учня, а також створюють нові можливості для дослідження та розвитку в галузі освіти. На прикладі ChatGPT розглянемо, як штучний інтелект може бути використаний в освіті, які його переваги та потенційні недоліки.

ChatGPT може бути корисним для викладачів у багатьох аспектах. Наприклад, він може бути використаний для автоматизованої перевірки завдань та тестів або для створення інтерактивних вправ та тестів (рис.3).

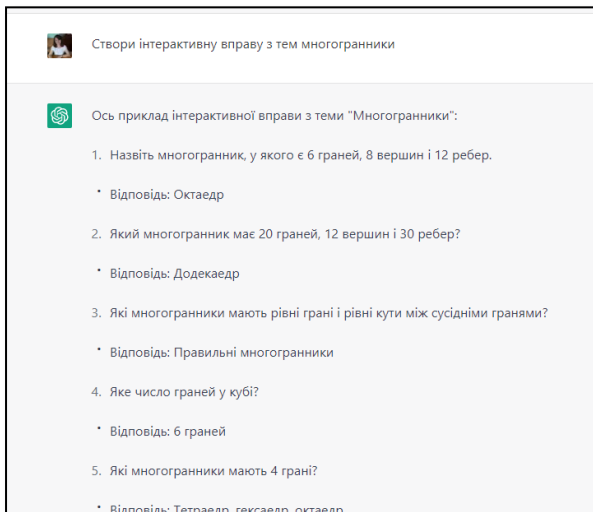

Рис.3. ChatGPT: створення тесту

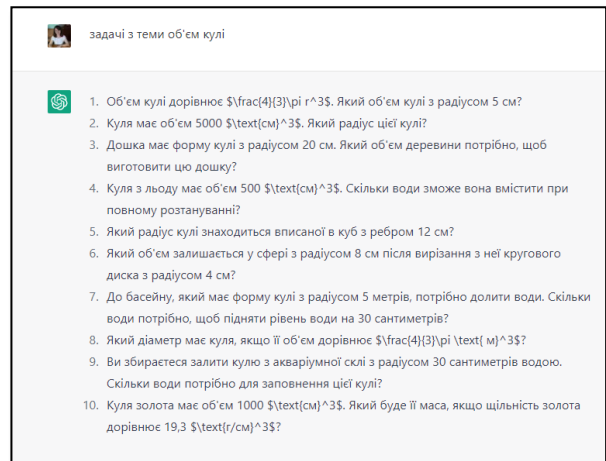

Рис. 4. Задачі з теми «Об'єм кулі»

Також ChatGPT може бути використаний для створення індивідуальних програм навчання для кожного учня, що базуються на його здібностях. ChatGPT може допомогти педагогам у створенні більш ефективного та змістовного матеріалу для учнів, наприклад, систему задач (рис.4).

За допомогою ChatGPT можна створювати тексти з різних тем, які можуть бути використані для навчання учнів. Це може бути особливо корисним для педагогів, які мають обмежений час для створення власних матеріалів, як приклад, підбір тем для проєктів з предмета (рис.5).

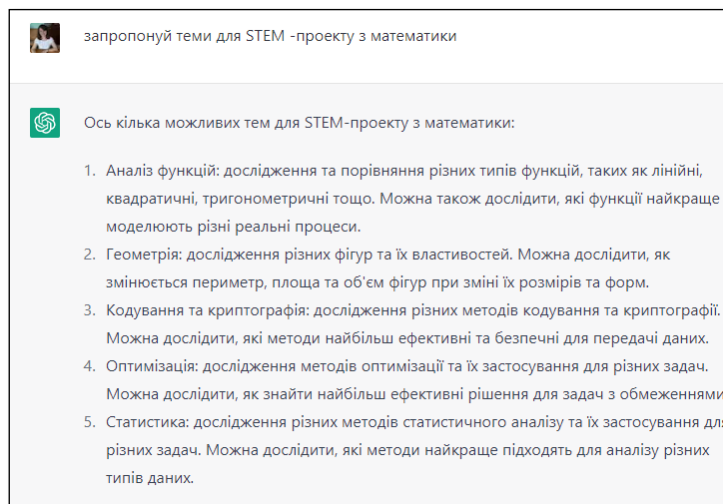

Рис.5. Темы для STEM-проєкту з математики, запропоновані ChatGPT

Крім того, ChatGPT може бути використаний для створення чат-ботів, які можуть допомагати учням з різними питаннями, що стосуються навчання. Це може бути корисним для учнів, які мають питання після уроків або хочуть більше дізнатися про певну тему.

Варто зазначити, що не слід використовувати бота як заміну пошукової системи, оскільки він не має можливості функціонувати як Google. Також не сприймайте відповіді бота як абсолютну правду, оскільки штучний інтелект може помилятися. ChatGPT не є повноцінною заміною людини, відповіді бота потребують перевірки та коригування

Отже, використання цифрових технологій в освіті не може повністю замінити традиційну форму навчання, але може бути використане як доповнення та інструмент для поліпшення якості навчання. Крім того, цифрові технології можуть допомогти забезпечити доступ до освіти для широкого кола людей, які раніше не мали можливості отримати навчання через географічну віддаленість, фінансові обмеження або інші обставини.

Список використаних джерел:

1. Використання цифрових технологій у процесі змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти: метод. рекомендації / В. В. Коваленко, М. В. Мар'єнко, А. С. Сухіх; за ред. М. В. Мар'єнко, А. С. Сухіх. Київ : ІТЗН НАПН України, 2021. 87 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/728506/1/Методичні%20рекомендації%20ISBN%20978-617-95182-5-6.pdf> (дата звернення: 20.02.2023).

2. Морзе Н. В. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес закладів ПТО. К.: Арт Економі, 2011. 168 с.

3. Шевчук С.С., Кулішов В.С. Дидактика професійної освіти: практикозорієнтований аспект: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2021. 212 с. URL: <https://binpo.com.ua/wp-content/uploads/2021/12/ДИДАКТИКА-посібник.pdf> (дата звернення: 20.02.2023).

4. Цифрова адженда України – 2020. Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року. URL: <https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (дата звернення: 20.02.2023).

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРЕВАГИ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Оліх Майя Володимирівна,

заступник директора з навчально-методичної роботи
Вищого професійного училища № 11 м. Вінниці

Сучасний світ інтенсивно розвивається, тож основна місія навчальних закладів, в першу чергу – закладів професійної (професійно-технічної) освіти, – допомогти виявити та розвинути здібності, таланти й можливості кожного здобувача освіти. Ці вміння знадобляться підліткам для швидкої адаптації до будь-яких змін та допоможуть вирішувати найскладніші завдання. Досягненню цієї мети сприяє інтенсивне поєднання традиційних форм навчання з новітніми інформаційними технологіями.

У багатьох країнах професійну (професійно-технічну) освіту сприймали як таку, яку неможливо надавати дистанційно. Але останніми роками з'являється все більше прикладів і доказів того, що змішане навчання в ЗП(ПТ)О, особливо в поєднанні з практичною підготовкою на виробництві/підприємстві, має багато переваг над традиційним.

Формат змішаного навчання (blended learning) найкраще підходить для роботи в умовах карантину. Вперше про нього заговорили в 90-роках минулого століття, проте вивчати та впроваджувати почали лише з 2000-х.

Перехід освіти до змішаного навчання зумовлений:

- змінами в молодіжному середовищі (появою покоління, яке не уявляє свого життя без смартфонів та інтернету);
- технічним прогресом;
- відповідною зміною педагогічних підходів, адже традиційне навчання менш ефективне на сучасному етапі в порівнянні з новітніми формами та методами [1].

Тема змішаного навчання в ЗП(ПТ)О актуалізувалася упродовж останніх трьох років, що обумовлено посиленням протиепідемічних заходів у боротьбі з Covid-19 та збройною агресією росії. Запропонована модель виявилася цілком життєздатною, здобувачі освіти охоче взяли участь у новому для себе виді навчання, що дало можливість застосувати таку модель.

Водночас вимушене дистанційне навчання, яке масштабно розпочалося навесні 2020 року, стало викликом для всіх учасників освітнього процесу: педагогічних працівників, здобувачів освіти, батьків. Організувати якісне навчання з використанням цифрових технологій, надихнувши й вмотивувавши для цього здобувачів освіти, дати раду технічним проблемам виявилось зовсім

не просто. Але спільні зусилля принесли певні результати, в першу чергу – позитивні.

Стрімко заповнивши освітній простір в усьому світі, змішане навчання впевнено внесло свої корективи в сам навчальний процес.

На перший погляд, основна відмінність змішаного навчання від традиційної системи – це активне використання технологій з метою подачі навчального матеріалу й отримання нових знань. Так, технології стали повноцінною частиною навчального процесу. Проте йдеться також і про поєднання різних підходів, способів подачі матеріалу, видів роботи. Наприклад, частина інформації спрямовується для групової роботи, частина – для самостійного вивчення. Такий розподіл не залежить від того, відбувається це у класній кімнаті чи дистанційно.

За змішаного навчання відмінною також є роль викладачів. Тут вони – фасилітатори навчального процесу, тобто люди, які організують колективне обговорення так, щоб усі здобувачі освіти були максимально залучені, а проблеми вирішувалися швидко й ефективно. Відтак основна мета викладачів – не оцінити діяльність підлітків під час уроку, а активно взаємодіяти з ними, відстежувати позитивні зміни та допомагати у разі потреби.

Застосовуючи прийоми змішаного навчання, викладачі перестають бути просто спостерігачами й займають роль менторів. Переведення частини процесу в онлайн відрізняє змішане навчання від звичної для України системи – у класі, з зошитами та підручниками. Наприклад, здобувачі освіти можуть опрацювати теоретичну частину вдома, переглядаючи відео та вивчаючи супровідні матеріали, після чого вже на уроці з викладачем та однолітками виконують практичні вправи або працюють у групах над проектом. За такої моделі викладачі стають модераторами освітнього процесу. Під час роботи вони визначають, наскільки добре розуміють тему окремі здобувачі освіти, змінюючи за необхідності спосіб роботи з навчальною групою [1].

Визначення змішаного навчання складається з трьох частин:

1. Часткове онлайн-навчання .

Навчання в режимі онлайн означає перехід від навчання «віч-на-віч» до онлайн-навчання, що передбачає використання навчальних матеріалів, розміщених в мережі Інтернет. Здобувач освіти сам контролює час, коли навчатися, місце, спосіб та темп.

2. Частково контрольоване навчання в навчальному закладі.

Здобувач освіти фізично відвідує навчальний заклад для очних занять з викладачами. Така модель навчання означає, що підлітки мають принаймні частину навчального плану виконати не вдома, а у навчальному закладі згідно із розкладом.

3. Комплексний навчальний досвід.

Онлайнові та особисті компоненти поєднуються, щоб забезпечити комплексний курс. Змішане навчання передбачає фактичне «поєднання» будь-яких форматів і способів у процесі навчання.

Перераховані форми змішаного навчання утворюють своєрідну формулу:

Навчання в училищі + Онлайн-навчання = Змішане навчання

Відштовхуючись від проблеми, яку навчальний заклад бажає вирішити, впроваджуючи змішане навчання, потрібно підібрати модель навчання, яка для цього найкраще підходить.

Протягом карантинного періоду змішане навчання в Вищому професійному училищі № 11 м. Вінниці здійснювалося за наступними моделями:

1. Ротаційна модель: ротація за станціями, ротація за лабораторіями, перевернутий клас, індивідуальна ротація.
2. Гнучка модель.
3. Модель самостійного змішування.
4. Поглиблена віртуальна модель.

Перехід до змішаного навчання під час воєнного стану відбувся швидше та простіше, тому що вже був знайомим і педагогічним працівникам, і здобувачам освіти.

Розглянемо кожну модель, застосовану нами в навчальному процесі.

Ротаційна модель (англ. Station Rotation Model, або Модель обертання). У цій моделі здобувачі освіти чергують онлайн та офлайн частини за певним графіком чи індивідуальними вказівками викладача. Ці частини можуть охоплювати роботу у невеликих групах чи навчальною групою в цілому, групові проекти, індивідуальну роботу з викладачем та письмові завдання.

Ротаційна модель містить чотири підвиди:

1. Ротація за станціями. У такій моделі здобувачі освіти працюють у кабінеті й за визначеним графіком проходять окремі станції. Тобто, змінюють різні види діяльності: групову роботу, роботу над проектом і роботу з викладачем. Частина завдань вони обов'язково виконують онлайн. Станції можуть охоплювати як індивідуальну роботу чи роботу у групах, так і роботу цілою навчальною групою.

Відмінна риса цієї моделі – всі здобувачі освіти повинні пройти всі станції. Поділ здобувачів освіти на групи та індивідуальне інструктування викладачем – дуже гнучкі. Тому групи можуть змінюватися протягом навчального року залежно від потреб [1].

2. Ротація за лабораторіями. Модель схожа на попередню, проте у ній здобувачі освіти змінюються не в межах навчального приміщення, а в межах

цілого навчального закладу. Однією із станцій є не просто робота онлайн, а робота в окремому приміщенні – лабораторії.

3. *Перевернутий клас.* За такої моделі здобувачі освіти за визначеним графіком змінюють онлайн-частину вдома на офлайн-частину в класі. Тобто, здобувачі освіти засвоюють теоретичний матеріал та переглядають лекції, а в кабінеті працюють з викладачем чи у групах над практичними завданнями та проектами.

4. *Індивідуальна ротація.* При використанні такої моделі здобувачі освіти працюють у кабінеті і проходять окремі станції за індивідуально визначеним графіком. Відмінність цієї моделі від «ротації за станціями» у тому, що не всі здобувачі освіти обов'язково проходять усі станції. Перевага моделі – підлаштування графіків та способів роботи під особисті потреби кожного зі здобувачів освіти. Якщо комусь простіше працювати онлайн, а хтось отримує кращі результати завдяки груповим завданням – така модель враховує ці особливості. Водночас здобувачі освіти мають спланований графік, тобто система передбачувана і зрозуміла для всіх користувачів [2 с.14-15].

Модель «Flex» (англ. Flex Model) – гнучка модель. Це модель, за якої особисте інструктування здобувачі освіти отримують переважно через інтернет. У здобувачів освіти гнучкий графік, який змінюється відповідно до їхніх потреб при вивченні конкретної теми. Кількість і роль викладачів у такому виді роботи може варіюватися від великої кількості групової роботи та обговорень з підлітками до переважно індивідуальної роботи здобувачів освіти онлайн і консультування за потреби.

Особливості цієї моделі:

- основа моделі – онлайн-навчання, коли кожен учасник навчального процесу має ноутбук і можливість переходити в інші приміщення;
- здобувачі освіти повинні бути максимально мобільними та враховувати свої потреби для вивчення теми;
- кожен здобувач освіти має індивідуальний графік і завдання;
- разом зі здобувачами освіти є щонайменше двоє викладачів – той, який може відповісти на будь-які запитання здобувачів освіти під час роботи, та викладач, який проводить персональні зустрічі з групами здобувачів освіти, які щось не зрозуміли або ж мають труднощі з виконанням завдання [3].

Модель самотійного змішування (з англ. «self-blend»). Здобувачі освіти можуть вивчати певний курс цілковито онлайн і прослуховувати його вдома чи у навчальному закладі, щоб закріпити основний курс. За таких умов викладач також працює з підлітками онлайн. Ця модель відрізняється від онлайн-навчання тим, що онлайн вивчають тільки один предмет. Натомість інші предмети здобувачі освіти вивчають у навчальному закладі [3].

Поглиблена віртуальна модель. Здобувачі освіти самостійно розподіляють курси на онлайн та офлайн частини. Онлайн-частину можна прослуховувати як у навчальному закладі, так і поза ним. Багато онлайн-курсів трансформувалися у таку модель, щоб надати користувачам досвід особистого спілкування. Вона відрізняється від моделі «самостійного змішування» тим, що охоплює всі курси, а не є вибірковою. А від «перевернутого класу» – тим, що здобувачі освіти не щодня відвідують навчальний заклад.

Подібно до «гнучкої моделі» та моделі «самостійного змішування», поглиблена віртуальна модель передбачає вищий рівень навичок самоорганізації та дисципліни здобувачів освіти. Перевага такої моделі – гнучкість розкладу та розподілу навантажень [3].

Для змішаного навчання, як нової моделі навчання взагалі, притаманні певні зміни у звичних для нас поняттях і в їхньому розумінні та впровадженні, тому необхідно визначити їхні найважливіші складові.

1. Розширене поняття «уроку». Blended learning передбачає, що навчальний процес не обмежується тільки уроком, він розширюється і до, і після визначених 45 хвилин. Здобувач освіти стає ніби «власником» свого часу для навчання і сам керує та домовляється про співпрацю з викладачем, одногрупниками та іншими залученими особами на різних стадіях опанування матеріалу. При цьому саме етапи «до» та «після» уроку стають більш важливими для учня [4].

2. Доступ до цифрових технологій та надійного інтернету. Ефективне змішане навчання передбачає, що усі учасники навчального процесу мають рівний та надійний доступ до інтернету та онлайн-інструментів.

3. Значна автономія педагогів. Змішане навчання вимагає безлічі швидких рішень, тож викладачі повинні мати свободу і гнучкість самостійно визначати поточні види роботи, власний графік та навчальні інструменти. Така автономія й високий рівень персональної відповідальності викладачів можливі лише за умови довірливих стосунків між педагогами та керівництвом навчального закладу, спільного розуміння необхідності й об'єктивних переваг змішаного навчання та гнучкості всієї системи управління навчального закладу [4].

4. Співпраця з батьками. Співпраця з батьками у моделі змішаного навчання дуже важлива, адже значну частину часу здобувачі освіти навчатимуться поза межами навчального закладу. Тому необхідно чітко визначити ще на старті, якою мірою батьки можуть і хочуть бути залученими до змішаного навчання [4].

5. Зрозуміла система оцінювання. Процес та інструменти оцінювання повинні давати усім здобувачам освіти рівні можливості продемонструвати свої

компетенції, щоб зрозуміти власний поступ у навчанні. Самооцінювання або оцінювання робіт однокласників значно підвищує мотивацію здобувачів освіти та розвиває відчуття відповідальності за навчальний процес. Слід поєднувати індивідуальні оцінки із оцінюванням групової роботи і командних проєктів, оцінювання може здійснювати як педагог, так і онлайн-інструмент [4].

6. Виділення часу для живого діалогу. Змішане навчання передбачає зменшення часу перебування у кабінетах, а отже, підліткам і викладачам бракуватиме звичного соціального училищного життя. Тому дуже важливо надавати пріоритет живому спілкуванню, діалогу та неформальним обговоренням у ті дні, коли здобувачі освіти і викладачі перебувають у стінах навчального закладу [4].

7. Розширення самого поняття «приміщення навчального закладу». Змішане навчання дає можливість не обов'язково сприймати буквально як урок у навчальному приміщенні, адже замість кабінету навчальний заклад може використовувати приміщення бібліотеки, актової зали, спортивного майданчика чи подвір'я [4].

Переваги змішаної форми навчання:

Змішана форма навчання дає можливість гнучкості усім учасникам навчального процесу, розвиває у здобувачів освіти активний підхід до навчання, де викладач не є єдиним джерелом інформації, що дозволяє зробити навчання більш індивідуальним, та, в свою чергу, розвиває й удосконалює цифрові навички здобувачів освіти, вміння самостійно працювати та приймати рішення.

В процесі змішаного навчання здобувачі освіти мають можливість обирати зручний для них спосіб опрацювання матеріалу й час виконання поставлених задач. Викладачам система онлайн-навчання дає можливість контролювати сам процес навчання й виконання завдань здобувачами освіти.

За допомогою різних месенджерів здобувачі освіти можуть уточнювати у викладачів незрозумілі моменти та отримувати індивідуальні відповіді на певні питання, що виникають в процесі самостійного навчання. Система онлайн-навчання дає можливість здобувачам освіти рухатися у власному темпі незалежно від групи.

Новітні технології навчання дають можливість враховувати різні потреби, тому такий вид навчання підходить і тим, кому необхідний контакт із викладачем, і тим, хто любить працювати самостійно. Допомагає даний метод і при роботі з підлітками з особливими потребами [5].

Однією із переваг змішаного навчання є мультисенсорність, завдяки використанню різних типів інформації – тексту, звуку, відео і малюнків вдається більш наочно пояснити матеріал. За допомогою ігор, інструментів для

створення проєктів, симуляторів розвивається пізнавальна діяльність здобувачів освіти. Також змішане навчання є більш економічним варіантом для навчальних закладів, так як усуває потребу у навчальних кабінетах, друкованих роздаткових матеріалах, підручниках.

За допомогою комп'ютерних технологій з'являється можливість для учасників навчального процесу вивчати окремі теми більш поглиблено. До того ж, завдяки онлайн-ресурсам витрачається менше часу на підготовку до самостійних, контрольних, домашніх робіт та їхню перевірку, тому у викладачів залишається більше часу на роботу із учням [5].

Практика застосування моделей змішаного навчання у Вищому професійному училищі № 11 м. Вінниці

Перш, ніж впроваджувати масштабно моделі змішаного навчання в навчальному закладі, педагогам була необхідна спеціальна підготовка, адже перед ними постали нові завдання: індивідуалізувати навчальну діяльність, почати орієнтуватися на результат тощо. Сам викладач перестав бути просто «носієм знань», а став фахівцем з управління діяльністю здобувачів освіти, педагогічним дизайнером, менеджером.

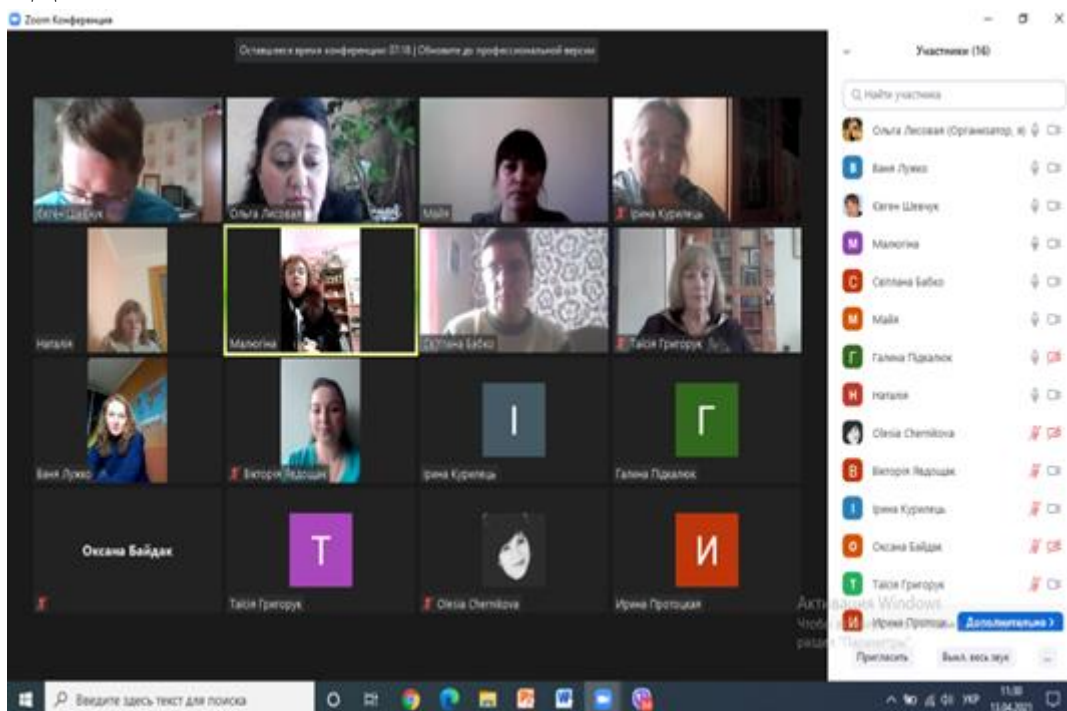
Перед початком організації змішаного навчання у Вищому професійному училищі № 11 м. Вінниці адміністрацією навчального закладу було розглянуто та вивчено методичні рекомендації МОН щодо впровадження змішаного навчання та створено робочу групу для проведення аналізу поточної ситуації, який складався з:

- оцінки готовності здобувачів освіти та викладачів до впровадження змішаного навчання;
- вивчення навчально-методичних матеріалів;
- визначення проблемних питань (цифрова грамотність усіх учасників навчального процесу, вибір навчальної платформи, надійний доступ до інтернету, придбання та встановлення програмного забезпечення, організація навчання педагогічних працівників, забезпечення підвищення кваліфікації, внесення змін до навчальних планів, здійснення моніторингу активності здобувачів освіти на платформі тощо).

Для досягнення мети під час впровадження змішаного навчання адміністрація закладу приділила велику увагу цифровій грамотності викладачів, адже вміння використовувати онлайн-технології та опанування ними є основою компетентності, без якої важко рухатися далі. Використання цифрових інструментів дає можливість контролювати активність та ефективність навчання.

Методистами та викладачами інформатики було проведено ряд занять «Цифрової грамотності», протягом 2021/2022 н. р. викладачі додатково

самостійно навчалися, приймаючи участь у вебінарах, онлайн-семінарах за темою «Дистанційне навчання».

З метою якісного надання освітніх послуг і виявлення проблем щодо змішаного навчання було проведено опитування серед батьків та здобувачів освіти, що дало можливість ухвалити рішення щодо форм, за якими краще організувати освітній процес, та засобів спілкування.

Методистами навчального закладу та викладачами інформатики було досконало вивчено базові інструменти для використання у навчанні, а саме: Viber; Telegram; Студія онлайн-освіти «EdEra»; На Урок; Всеосвіта; Zoom;

Google classroom; Prometheus; Moodle; Learningapps; Lino – віртуальна дошка; Wizer – робочі аркуші; Padlet; YouTube тощо.

Вибір перерахованих дистанційних середовищ пояснюється не лише тим, що вони є популярними серед різних країн. По–перше, вони безкоштовні; по–друге, задовольняють наші вимоги та безпечні у використанні та управлінні навчальним процесом.

Робочою групою вивчено усі види моделей змішаного навчання, проведено опитування викладачів щодо вподобання моделей змішаного навчання та обрані для постійної роботи ротаційну, гнучку модель самостійного змішування та віртуальне середовище.

Заступником директора з НМР був складений оптимальний розклад онлайн-уроків, у якому навчальний час для оволодіння здобувачами освіти освітніми програмами з предметів передбачений в обох режимах (синхронному та асинхронному) з дотриманням норм Санітарного регламенту у разі використання технічних засобів навчання.

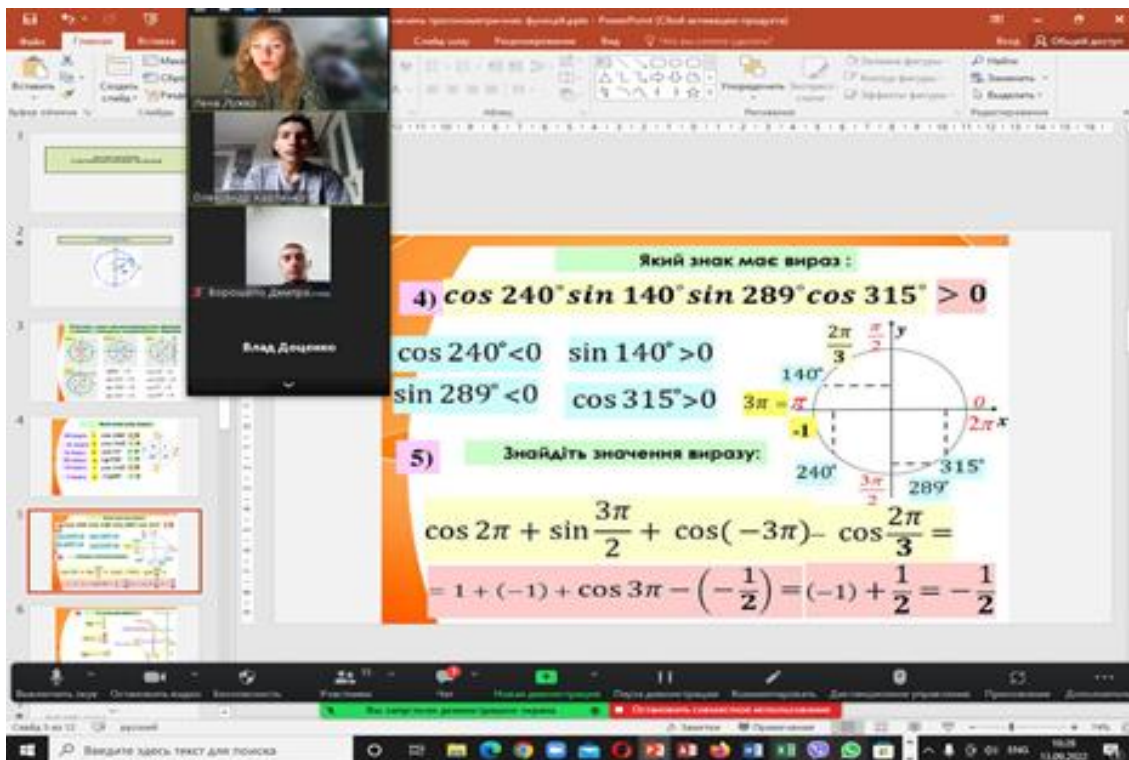
Застосування ротаційної моделі дало можливість чергувати онлайн- та офлайн-частини під час очного навчання на уроці за певним графіком чи вказівкою викладача, змінюючи онлайн-частину вдома на офлайн-частину в навчальному приміщенні. Тобто, дома здобувачі освіти вивчають самостійно теоретичний матеріал, переглядають відеоуроки або відеопрезентації, а в кабінеті працюють з викладачем у групах над практичним завданням.

В обраній моделі важливою є саме практична частина. Якщо здобувач освіти не переглянув вдома самостійно матеріал або ж не все з матеріалу зрозумів, то виконання практичних вправ у кабінеті допоможе виявити прогалини у знаннях і додатково отримати пояснення матеріалу від викладача.

Також обрана модель сприяє поділу групи на підгрупи, які чергуються при відвідуванні училища під час воєнного стану та дає можливість здійснювати безпечну евакуацію у випадку повітряної тривоги.

Індивідуальна ротаційна модель добре зарекомендувала себе при роботі зі здобувачами освіти за визначеним графіком, адже комусь простіше працювати онлайн, а хтось має кращий результат у засвоєнні теми завдяки груповим завданням. Така модель враховує ці особливості.

Гнучка модель змішаного навчання застосовується викладачами для здобувачів освіти, які перебувають на очному або дистанційному навчанні. Здобувачі освіти отримують інструктування переважно через інтернет-ресурси, що дає можливість підліткам мати гнучкий графік роботи з навчальним матеріалом. Викладач завжди доступний для надання консультацій через такі заходи, як робота в малих групах, групові проєкти, індивідуальне консультування в онлайн- чи офлайн-режимах.

Модель самостійного змішування використовується для вивчення певного курсу цілковито онлайн, здобувачі освіти можуть прослуховувати його вдома або у навчальному закладі, щоб закріпити основний курс. Ця модель дала можливість компенсувати відсутність поглиблених курсів в училищі. Викладачами навчального закладу було розроблено навчально-методичні комплекси з окремих предметів для обраної моделі навчання, створено відповідно до тем відеопрезентації. Обрана модель не застосовується для вивчення усіх предметів, адже онлайн-курс обов'язково має комбінуватися з такими, що проходять в навчальному закладі в групі та з викладачем.

Модель «віртуальне середовище» дає можливість самостійно розподіляти курси на онлайн- та офлайн-частину, причому онлайн-частину можна прослуховувати як у навчальному закладі, так і поза ним [6].

Для визначення результативності обраної моделі в навчальному закладі було проведено онлайн-анкетування серед здобувачів освіти, педагогічних працівників, батьків. Всього в анкетуванні прийняли участь 297 здобувачів освіти.

За результатами анкетування 27% здобувачам освіти подобається працювати дистанційно. З них інтернет-мережею забезпечені 98% учасників навчального процесу. Більше 45% здобувачів освіти зазначають, що все ж таки бракує «живого» спілкування з викладачами та одногрупниками, 39% мають труднощі з підключенням до онлайн занять через проблеми з інтернетом.

Здобувачами освіти зазначено, що для організації навчального процесу

викладачі найчастіше застосовують такі інструменти, як Zoom – 94%, Viber – 73%, Google classroom – 84%, сайт училища – 29%, meet -25%, telegram -12%, особистий сайт або блог – 5%.

Респонденти відмітили налагодженість комунікації викладачів зі здобувачами освіти під час дистанційного навчання (індивідуальні та групові консультації, спілкування та інше), проте деякі мали складнощі із засвоєнням окремих теми.

Під час анетування 91% опитуваних вказали, що уроки проводяться онлайн, 59% – що викладачі додатково до пояснення теми надають відеоматеріал, 44% надають перелік параграфів підручника та вправ для самостійного опрацювання, 51% проводять самостійні роботи, тестування з метою перевірки якості засвоєння пройдених тем. Більшість респондентів зазначають, що змішана та дистанційна форма навчання не вплинула на їхній рівень знань, у деяких здобувачів освіти покращилися теоретичні знання з окремих предметів.

Здійснення регулярного контролю викладачами за виконанням домашніх завдань відмітили 90% опитаних. Одним із найпопулярніших інструментів для перевірки домашніх завдань є тестування в Google Classroom, про що зазначили 85% респондентів. Більше 88% опитуваних зазначили, що виконують домашні завдання самостійно, 13% – разом з друзями, 4% потребують допомоги батьків, 1% – додаткових занять.

Викладачами в опитуванні було визначено переваги та недоліки змішаного навчання. Серед переваг 74,3% респондентів зазначили, що під час змішаного навчання викладач вже не є єдиним джерелом інформації, здобувачі освіти працюють з різними джерелами, 61,2 % – вказали, що під час навчання у здобувачів є можливість самостійно опрацювати матеріал у будь-якому місці та в зручний для них час, у зручному для них темпі, 54,4% – зазначили, що в процесі змішаного навчання розвиваються ключові компетентності, особливо такі, як самоаналіз, самооцінка, самоконтроль, планування діяльності тощо.

Викладачами зазначено, що під час онлайн-уроку найчастіше не вистачає зворотного зв'язку від здобувачів освіти, педагоги не бачать одночасно усіх учасників процесу, а деякі здобувачі освіти не вмикають камеру та мікрофон, бо так відчувають себе комфортніше.

У Вищому професійному училищі №11 м. Вінниці для реалізації змішаної форми навчання було створено єдину платформу. Викладачами-предметниками створено блоги та вебсайти, розроблено лекційні матеріали, відеопрезентації, які допомагають здобувачам освіти краще засвоїти опрацьований матеріал.

Проведене нами опитування дозволило констатувати, що в теперішніх екстремальних умовах серед форм реалізації онлайн-навчання здобувачі освіти

та викладачі надають перевагу змішаному навчанню.

Аналізуючи всі переваги змішаного навчання, потрібно зазначити, що застосування нових форм та методів навчання вчить організовувати і планувати роботу, займатися самоосвітою, досконало володіти ІТ-технологіями.

Змішане навчання як інструмент сучасної освіти на практиці представляє формування нових педагогічних методик, метою якого є об'єднання очного навчання та електронних ресурсів.

Світова практика переконливо доводить, що сьогодні змішане навчання варто застосовувати системно та на постійній основі, адже воно підвищує ефективність навчального процесу і дає кращі результати, ніж традиційне чи дистанційне навчання.

За два роки активного впровадження змішаного навчання в Вищому професійному училищі № 11 м. Вінниці у викладачів та здобувачів освіти склалося позитивне ставлення до такого виду навчання та з'явився досвід використання різних моделей. У здобувачів освіти, як було відмічено педагогами й самими підлітками, розвинулися ключові і предметні компетентності, самостійність, пізнавальні уміння тощо.

Проведене опитування дає нам підстави стверджувати, що впровадження у освітній процес змішаного навчання можливе за умов наявності у викладачів та здобувачів освіти інтернет-мережі, необхідного для навчання обладнання, певних компетентностей.

Проведене анкетування дозволило визначити недоліки та проаналізувати зміни, які відбулися за останні два роки. Так у 2020 р. інтернетом були забезпечені 92% учасники освітнього процесу, у 2022 р. – 99%. Час на виконання домашнього завдання від 3 годин і більше скоротився на 12%, що свідчить про набуття певних професійних навичок здобувачів освіти у користуванні інтернет-ресурсами.

Перспективами подальших досліджень змішаної форми навчання є вивчення нових платформ, програм та їхнє впровадження в навчальний процес.

Список використаних джерел:

1. Змішане навчання плюси та мінуси. URL: <https://miyklas.com.ua/novosti/2021/09/zmishane-navchannya-plyusi-ta-minusi> (дата звернення: 10.03.2023).
2. Змішане навчання: сутність та переваги у сучасному світі. URL: <http://blog.ed-era.com/blended-learning/> (дата звернення: 10.03.2023).
3. Кисельова К. Як запровадити змішане навчання у школі: 10 найважливіших складових. URL: <https://osvitoria.media/experience/yak->

zaprovadyty-zmishane-navchannya-u-shkoli-10-najvazhlyvishyh-skladovyh/

(дата звернення: 10.03.2023).

4. Моделі змішаного навчання : особливості, поради, успішні приклади. URL: <http://academia.vinnica.ua/index.php/news/998-modeli-zmishanogo-navchannya-osoblivosti-poradi-uspishni-prikladi> (дата звернення: 20.03.2023).

5. Технології змішаного навчання в системі відкритої післядипломної освіти підручник / за заг. ред. В.В. Олійника. Київ, 2019.196с.

6. Як організувати якісний освітній процес в умовах війни. URL: <https://sqe.gov.ua/zmishane-navchannya-yak-organizuvati-yaki/> (дата звернення: 10.03.2023).

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ГЕЙМІФІКАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Осіна Наталя Анатоліївна,

методист

Науково-методичного центру

професійно-технічної освіти у Запорізькій області, м. Запоріжжя

Паржницький Олександр Вікторович,

кандидат педагогічних наук, директор

Науково-методичного центру

професійно-технічної освіти у Запорізькій області, м. Запоріжжя

Гейміфікація (ігровізація, геймізація, англ. *gamification*) – використання ігрових практик та механізмів у неігровому контексті для залучення кінцевих користувачів до розв’язання проблем. Гейміфікація була досліджена у декількох царинах, серед яких: взаємодія з клієнтами, виконання фізичних вправ, повернення інвестицій, якість даних, пунктуальність та навчання. Більшість досліджень з ігровізації показали позитивні тенденції після гейміфікації [2].

Гейміфікація в освіті – це процес поширення гри на різні сфери освіти, який дозволяє розглядати гру і як метод навчання та виховання, і як форму виховної роботи, і як засіб організації цілісного освітнього процесу.

Гейміфікація освітнього процесу підвищує цікавість та прискорює опанування теми, забезпечує миттєвий зворотний зв’язок, сприяє соціалізації, заміняє застарілі системи оцінювання. Ігрова діяльність передбачає наявність

конкуренції, яка слугує мотивом для здійснення ефективної освітньої діяльності. Вона непомітно спонукає здобувача освіти на досягнення поставлених цілей. Гейміфікація освіти підвищує пізнавальний інтерес, саме тому питання впровадження її в освітній процес є актуальним.

У таблиці 1 представлені цифрові інструменти та інтернет-сервіси, які дозволяють педагогу організувати процес гейміфікації під час навчання.

Таблиця 1

Цифрові інструменти гейміфікації освітнього процесу

Способи гейміфікації	Сервіси та інтернет-ресурси
Дидактична гра – це гра, спрямована на формування у здобувача освіти потреби в знаннях, активного інтересу до того, що може стати їх новим джерелом.	PurposeGames Wordwall Wordmint LearningApps Triventy Gamilab
Вікторина – вид гри, що полягає у відповідях на усні чи письмові запитання з різних галузей знань [1].	Study Stack Quizlet Quizziz Genial.ly Kahoot! Educaplay
Вебквест (від англ. web – всесвітнє павутиння та quest – пошук, пошуки пригод). Освітній веб-квест - це сайт в Інтернеті, з яким працюють учні, виконуючи ту чи іншу навчальну задачу [5].	Мій квест Всеосвіта ZUNAL Genial.ly
Кросворд – це гра-головоломка, яка чудово тренує увагу та пам'ять, допомагає виховати дитину-інтелектуала.	Childdevelop (Розвиток дитини) ProProfs
Пазл (від англ. jigsaw puzzle) – гра-головоломка, що виглядає як мозаїка, яку потрібно скласти з безлічі фрагментів малюнка різної форми.	JIGSAW PLANET ProProfs
Ребус (фр. rébus, лат. rebus) – загадка, в якій слова, що розгадуються, зображено у вигляді комбінації малюнків з літерами та іншими знаками.	rebus1
Комікс (від англ. comic – комедійний, комічний, смішний; рідше вживається термін англ. sequential art – дослівно «последовне мистецтво»), яке використовує прийом «далі буде») – послідовність малюнків, зазвичай з короткими текстами, які створюють певну зв'язну розповідь.	StoryboardThat Pixton

Детальніше ознайомитися із вищезазначеними сервісами та інтернет-

ресурсами, подивитися майстер-класи щодо створення контенту за допомогою цих ресурсів можна на сайті методиста НМЦ ПТО у Запорізькій області Наталі Осіної «Інтернет на користь» [4].

Гейміфікація навчання – ефективний спосіб утримати увагу та підвищити мотивацію здобувачів освіти. Природний потяг до гри та дух змагання допомагає урізноманітнити та полегшити вивчення складних предметів чи тем.

Саме тому 26 вересня 2022 року Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Запорізькій області розпочав проведення довготривалого дистанційного курсу «Цифрові інструменти гейміфікації освітнього процесу», який закінчився 16 січня 2023 року.

Мета програми дистанційного курсу: формування цифрової та професійної компетентності педагогічних працівників закладів освіти щодо створення та використання інноваційного освітнього середовища відповідно до основних напрямів державної політики у галузі освіти, установ і закладів освіти, освітніх потреб споживачів освітніх послуг, опановування сучасних методик забезпечення освітнього процесу інформаційними технологіями; ознайомлення з дидактичними можливостями, інструментами та технологіями гейміфікації освітнього процесу, методами створення, зберігання та поширення; формування практичних навичок щодо створення та використання електронних дидактичних матеріалів для гейміфікації освітнього процесу.

З програмою навчального дистанційного курсу, результатами проведення, відгуками про курс можна ознайомитись на сайті «Дистанційне навчання НМЦ ПТО у Запорізькій області» [3].

Список використаних джерел:

1. Вікіпедія. Вікторина. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%96%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B0> (дата звернення: 09.03.2023).

2. Вікіпедія. Гейміфікація. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B5%D0%B9%D0%BC%D1%96%D1%84%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F> (дата звернення: 09.03.2023).

3. Дистанційне навчання НМЦ ПТО у Запорізькій області: вебсайт. URL: <https://sites.google.com/view/nmc-pt0-zp-do> (дата звернення: 10.03.2023).

4. Інтернет на користь: вебсайт. URL: <https://sites.google.com/view/osina-zp/> (дата звернення: 10.03.2023).

5. Сокол І. М. Впровадження квест-технології в освітній процес: навчальний посібник / І. М. Сокол. Запоріжжя: Акцент Інвест-трейд, 2013. 87 с.

AGILE-ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЗП(ПТ)О

Павенко Наталя Вікторівна,

викладач

Слов'янського багатопрофільного регіонального центру професійної освіти ім. П.Ф. Кривоноса Донецької області

Професійна освіта сьогодні відіграє важливу роль у розвитку суспільства, при цьому вона постійно відчуває на собі вплив протидіючих сторін: сучасних тенденцій та традицій класичної освіти, глобальної та локальної культури, досягнень короткострокових планів та довгострокових цілей.

Ситуація ускладнюється викликами, з якими стикається ЗП(ПТ)О в епоху переходу до інформаційного суспільства. Так, внаслідок трансформації, змінюються учасники процесу – учні закладів професійної освіти. З одного боку, вони звикли вчитися з самого дитинства, освоюючи нові технології. З іншого боку, учні не готові витратити багато часу на навчання, вони хочуть освоювати нові знання та отримувати нові компетенції швидко. Змінюється також спосіб отримання знань: здобувачі освіти воліють отримувати інформацію зручним способом у зручний час, а тому інформація повинна бути доступна з будь-якого мультимедійного пристрою, при цьому традиційна для освіти в минулому модель викладача, що грає роль мудреця перед студентами, стає все слабшою. Таким чином, у роботі з сучасними учнями традиційні освітні методики втрачають свою ефективність. Пошук нових способів навчання змушує звернутися до інших сфер, де можна запозичити ефективні методи та практики.

Нині можливо звернутися до філософії agile, яка добре зарекомендувала себе при розробці програмного забезпечення. Варто зазначити, що не завжди продуктивність освіти, що забезпечуються сучасними ЗП(ПТ)О, достатня для того, щоб задовольнити попит роботодавців. Якщо декілька років тому людина отримувала одну освіту в житті, то зараз для підтримки потрібної кваліфікації цього недостатньо.

Філософія гнучкого навчання дозволяє закладам професійної освіти швидко підлаштовуватися під зміни у навколишньому середовищі та вимоги роботодавців. Agile як технологія проєктного менеджменту дозволяє здобувачам освіти розвивати навички проєктної роботи. Крім перерахованих складнощів, з якими стикається освіта сьогодні, в освітньому середовищі з'являються нові технології, націлені на підвищення співучасті учнів. Багато з цих інструментів відомі вже давно: перевернутий клас, мозкові штурми, гейміфікація освіти, використання дебатів і круглих столів, розбори кейсів.

Таким чином, виклики сьогодення та можливості, які з'являються завдяки розробці нових технологій, призвели до того, що вже сьогодні існує низка освітніх практик, які вдало можна впроваджувати педагогам закладів професійної освіти в роботу.

Розглянемо два освітні підходи, що застосовують у своїй основі принципи методології agile: Extreme Pedagogy та ATLM. Вибір припав на ці підходи з кількох причин. По-перше, історично вони були розроблені першими та майже одночасно (2005 та 2004 роки відповідно). По-друге, ці підходи мають найбільш детальні інструкції щодо їхнього практичного застосування.

Extreme Pedagogy (нижче – «екстремальна педагогіка», або ХР) – це освітній підхід, концепція навчання, в якій основна увага приділяється потребам учня. Автори першого опису концепції [1] відзначають, що ідея зародилася у них в результаті спостережень, зроблених протягом курсу, де вони застосовували метод екстремального програмування, або ХР, – одну з традиційних методик розробки agile. Студенти працювали командами та мали застосовувати методики екстремального програмування для виконання навчальних завдань. Учні повинні були займатися парним програмуванням, відправляти завдання на перевірку за методом «коротких релізів», тобто постійно випускати порівняно невеликі оновлення проекту-програми, що розробляється, займатися «грою в планування», заснованої на передбаченні відразу декількох варіантів розвитку результату. У курсі застосовувалися п'ять основних ідей ХР.

Перша ідея – взаємодія викладача та учня. Вона реалізувалась у трьох варіантах: на занятті викладач опитує учнів та ініціює обговорення питань з ними, поза заняттями викладач зустрічається з учнями на консультаціях, додатково спілкується з ними за допомогою електронних засобів зв'язку (електронної пошти, мобільних додатків тощо).

Друга ідея – навчання, орієнтоване на досягнення мети. У програмі екстремальної педагогіки цей принцип було вирішено реалізувати у такий спосіб: на початку кожного заняття викладач пояснює учням мету та завдання уроку. Після того, як здобувачі освіти виконують завдання, проводиться контроль отриманих знань, основне завдання якого – оцінити, наскільки успішно було досягнута мета та завдання, озвучені викладачем на початку заняття.

Третя ідея – навчання у парах: два студенти виконують роботу у рамках навчального проєкту або домашнє завдання у формі роботи, точно скопійованої з практики парного програмування. Коли один учень безпосередньо виконує завдання, другий спостерігає за ним, пропонує способи покращення, альтернативні способи вирішення проблеми, виправляє помилки. Періодично

вони міняються місцями: виконуючий завдання перетворюється на перевіряючого і навпаки.

Четверта ідея – частий проміжний контроль знань здобувачів освіти. Підсумкова оцінка усереднюється за всіма оцінками, отриманими за курс, а форма проміжного контролю може бути будь-якою. Регулярний проміжний контроль знань учнів відповідає ідеї частих релізів в екстремальному програмуванні. Також регулярний контроль допомагає забезпечувати зворотний зв'язок при викладанні дисципліни – навіть коли учні нічого не зробили за проєктом, вони стають перед фактом, що мають про щось звітувати перед викладачем.

П'ята ідея – простота – означає, що викладачі повинні доносити матеріал найпростішим і зрозумілішим способом, щоб учні могли легко засвоювати матеріал. Складнощі починаються тоді, коли викладач неспроможний оцінити здатність здобувачів освіти до сприйняття матеріалу чи переоцінює їхні можливості. У такому разі тема стає недоступною для розуміння учнів. Для вирішення цієї проблеми використовується частий контроль та підтримка постійної взаємодії викладача з учнями [4].

Творці концепції сформулювали три основні принципи викладання:

- навчання через постійну практику (learning by continuous doing);
- навчання через постійну колаборацію (learning by continuous collaboration);
- навчання через постійне тестування (continuous testing).

Варто зазначити, що принципи викладання спираються на сформульовані вище ключові ідеї даної освітньої програми. Наприклад, навчання через постійну практику має змінити форму «поверхневого навчання» (surface learning), при якій здобувач освіти просто намагається визубрити ідеї, на форму «глибокого навчання» (deep learning), коли знання формуються у процесі дій. Для цього пропонується залучати учнів до процесу вирішення реальних практичних завдань. Крім вирішення кейсів, вони повинні намагатися обговорювати різні проблеми, виконувати проєкти, а також займатися взаємонавчанням. Навчання через колаборацію реалізується через виконання домашніх завдань та проєктів у парах, а також через постійний контроль [3].

Розглянемо другий підхід, названий «Гнучкою методологією вчення/навчання» (The agile teaching/learning methodology, ATLM), розроблений у 2004 р. [2], який визначається як адаптація методології agile до навчання. Слід зазначити, що на момент розробки запропонована методологія використовувалася лише для навчання здобувачів освіти комп'ютерних наук, але стверджувалося, що методологія може застосовуватись і для інших навчальних дисциплін.

Методологія складається із двох частин: рекомендацій викладачам та учням. Структура освітньої програми ATLМ складніша, ніж Extreme Pedagogy. В ATLМ основною метою є отримання здобувачами освіти знань, що «працюють»: такими вважаються знання, які учень зможе застосувати відразу після їхнього отримання для розробки власного проєкту.

Методологія має три ключові аспекти:

- гнучкість;
- доведення до крайності (extreme);
- самостійність (independent study).

Гнучкість означає здатність курсу змінюватися шляхом адаптації під потреби здобувачів освіти, щоб допомагати їм залишатися на «одній хвилі» з матеріалом. Це можна досягти за допомогою спілкування, зокрема, понад відведених розкладом годин уроків і консультацій, викладач повинен постійно відповідати на запити учнів і роз'яснювати деталі матеріалу, що вивчається.

Ідея крайності полягає в наступному: якщо інструмент, який використовується в курсі вивчення дисципліни, працює добре, він повинен постійно реалізовуватися в повному обсязі. Наприклад, якщо зворотний зв'язок корисний, він стає обов'язковим інструментом, що постійно використовується в освітній програмі. Теж саме стосується проєктної роботи, виконання лабораторних експериментів, окремих методів організації самостійної роботи. Отже, щоб визначити корисність дисципліни, необхідно розробити інструмент оцінки ефективності освітніх методик.

Ідея самостійності означає, що курс повинен привчати здобувачів освіти навчатися, а не лише зубрити матеріали курсу.

У рамках ATLМ сформульована ідея «навичок для навчання довжиною в життя» (skills for life-long learning). Мається на увазі, що, отримавши дані навички протягом курсу, здобувачі освіти мають бути здатними продовжити вивчення матеріалу самостійно.

Отже, маємо підстави стверджувати, що освітні програми, створені на базі agile, будуються на загальному наборі цінностей agile. Відмінності у формулюваннях цінностей кожної з програм носять ситуаційний характер. Це дозволяє зробити висновок про те, що освітні практики можуть бути використані в різних напрямках навчання, а саме, як при вивченні дисциплін з широким теоретичним профілем, так і при відпрацюванні професійних навичок.

Список використаних джерел:

1. ADDIE Model. URL: <https://trainingindustry.com/wiki/content-development/addie-model/> (дата звернення: 04.03.2023).
2. Agile-манифест розробки програмного забезпечення. URL:

www.agileukraine.org/p/agile-manifesto.html (дата звернення: 04.03.2023).

3. Биков В. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія. К.: Атака, 2009. 684 с.

4. Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки: підручник. Вид. 3-тє, випр. та допов. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 364 с.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Пальоха Ольга Вадимівна,

кандидат економічних наук, викладач економічних дисциплін
Прилуцького технічного фахового коледжу,
м. Прилуки, Чернігівської області

Клязника Тетяна Олександрівна,

викладач спеціальних комп'ютерних дисциплін
Прилуцького технічного фахового коледжу,
м. Прилуки, Чернігівської обл.

Соціально-економічні зміни на сучасному етапі розвитку України закономірно вимагають удосконалення всіх галузей економіки, а отже – й освіти. Прагнення до інтеграції у світову спільноту ставить перед педагогікою завдання створення нових концепцій, які враховували б соціальні реалії сучасності. Освіта сьогодення покликана забезпечити здобувачам освіти необхідні компетентності для особистісного розвитку, участі в процесах розбудови суспільства, адаптації до сучасного ринку праці, використання свого потенціалу впродовж життя.

Сучасна педагогічна наука характеризується пошуком інновацій, спрямованих на створення умов формування і розвитку цілісної, творчої, вільної особистості, здатної до соціалізації, адаптації й самореалізації в суспільстві, а також розкритті суті інноваційних підходів у навчальному процесі та врахуванні основних компонентів впливу на їхню реалізацію. Загальний характер освітніх реформ в Україні пов'язаний насамперед із інноваційними тенденціями розвитку освіти [1, с. 3]. Інноваційні технології навчання об'єднують всі нові й ефективні способи освітнього процесу, сприяють інтенсифікації та модернізації навчання, розвивають творчий підхід і особистісний потенціал здобувачів фахової передвищої та вищої освіти [2, с.27].

Інновації в галузі освіти поділяють на:

- психолого-педагогічні – нововведення в навчальний, виховний, управлінський процес;

- науково-виробничі – комп'ютерні та мультимедійні технології;

- соціально-економічні – правові, юридичні та економічні нововведення.

В свою чергу інноваційні технології у фаховому передвищому навчальному закладі характеризують, як технології, засновані на нововведеннях: організаційних (пов'язаних із оптимізацією умов освітньої діяльності), методичних (спрямованих на оновлення змісту освіти та підвищення її якості). Це дозволяє здобувачам освіти ефективно використовувати навчально-методичну літературу та матеріали, засвоювати професійні знання, розвивати проблемно-пошукове мислення, формувати професійне мрікування, активувати науково-дослідницьку роботу, розширювати можливості самоконтролю отриманих знань. Викладачам дає можливість своєчасно оновлювати навчально-методичну літературу, впроваджувати модульні технології навчання, використовувати імітаційні технології навчання, розширювати можливості контролю знань здобувачів освіти, удосконалювати якість наявних технологій підготовки спеціалістів [2].

На даний час найбільш популярними інноваційними методами навчання, які дозволяють використовувати нові технології викладання, є: контекстне, імітаційне, проблемне, дистанційне навчання, модульне засвоєння знань.

1. Контекстне навчання. Ґрунтується на інтеграції різних видів діяльності здобувачів освіти: навчальної, наукової, практичної. Дозволяє створити умови, максимально наближені до реальних. Характеризується збільшенням частки практичної роботи здобувача світи з акцентом на прикладну складову деякого процесу. Побудова процесу на базі технології контекстного навчання сприяє послідовному систематичному наближенню здобувача освіти до майбутньої професійної діяльності.

2. Імітаційне навчання. Його основою є імітаційне-ігрове моделювання в умовах навчання процесів, що відбуваються в реальній системі. Характеризується збільшенням частки активних методів навчання, зокрема, таких як імітаційні ігри.

На заняттях з економічних та технічних дисциплін у Прилуцькому технічному фаховому коледжі проводимо вікторини та брейн-ринги, флешмоби, квести.

3. Проблемне навчання. Здійснюється на основі ініціювання самостійного пошуку здобувачем освіти знань через проблематизацію викладачем навчального матеріалу. Характеризується зміною характеру навчального завдання і навчальної праці з репродуктивного на творчий. Здобувачам освіти навчального закладу пропонується деяка проблема, яку вони розв'язують

різними способами, як приклад одним є обговорення на студентських наукових конференціях. Це може бути проектна діяльність здобувачів освіти, яка активно застосовується в нашій роботі.

4. Модульне навчання. Становить різновид програмованого навчання, сутність якого полягає в тому, що зміст навчального матеріалу жорстко структурується з метою його максимально повного засвоєння, супроводжуючись обов'язковими блоками вправ і контролю за кожним фрагментом.

5. Дистанційне навчання. Дистанційне навчання – це сукупність технологій, що забезпечують надання здобувачам освіти основного обсягу навчального матеріалу з використанням телекомунікаційних засобів, інтерактивної взаємодії студентів і викладачів у процесі навчання, надання студентам можливості самостійної роботи з навчальними матеріалами [3, с.118]. Застосування платформи Google Classroom для комунікацій із здобувачами освіти, проведення конференцій, семінарських та практичних занять в Google Meet дає можливість отримати необхідну теоретичну та практичну підготовку майбутнім спеціалістам.

Військове вторгнення на територію суверенної України змусило навчальні заклади працювати в змішаному або дистанційному форматі. Тому, запровадження дистанційного або змішаного навчання на даному етапі є необхідним.

Аналіз характеристик інноваційних методів навчання показав, що вище наведені методи можуть бути ефективно використані у навчальному процесі кожний окремо, але, на нашу думку, більш ефективний результат можливо отримати від комплексного та системного використання деяких методів.

Отже, застосування інноваційних методів навчання у навчальному закладі сприяє формуванню конкурентоздатної особистості, озброєної новітніми компетентностями з допомогою передових технологій навчання.

Список використаних джерел:

1. Колісник-Гуменюк Ю.І Методичні вказівки до вивчення модуля «Інноваційні та інтерактивні технології навчання»: наук. метод. розробка. Львів. : ЛННЦПО, 2018. 24 с.

2. Бистрова Ю.В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України. *Право та інноваційне суспільство*. 2015. №1 (4). С. 27-33.

3. Шестопалюк О.В. Інноваційні моделі навчання в діяльності вищих навчальних закладів. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2013. №3. С. 118-124.

НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИЙ ЦЕНТР – ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДРОЗДІЛ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Панченко Олена Віталіївна,
завідувач Навчально-практичного центру
сучасних швейних технологій і дизайну
Луцького центру професійно-технічної освіти, м. Луцьк

Відповідно до концептуальних засад реформування професійної освіти України, визначених Міністерством освіти і науки України, професійна освіта має стати основою економічного добробуту держави, запорукою професійної самореалізації та безперервного професійного розвитку особистості упродовж життя відповідно до її інтересів та потреб економіки України.

Для реалізації зазначених завдань особливу роль колектив Луцького центру ПТО відводить діяльності Навчально-практичного центру сучасних швейних технологій і дизайну (далі – НПЦ), оскільки легка промисловість є пріоритетною в субрегіоні.

Слід зауважити, що ефективна робота НПЦ, як інноваційного підрозділу закладу освіти, сприяє зміні стереотипу швейної галузі як в системі освіти, так і в суспільстві. Реалізується це і через саму структуру НПЦ, до складу якої входить:

- молодіжний центр моди і творчості;
- три навчально-виробничі швейні майстерні;
- приймальний салон.

Для розвитку креативного потенціалу молоді, її професійних здібностей та творчих можливостей, підвищення престижу професій індустрії моди на базі НПЦ організовано роботу: Школи дефіле, Школи стилістики, САПР-лабораторії, Дизайн-лабораторії.

Відповідно до розроблених модулів організовуються короткотермінові курси за новітніми технологіями із застосуванням сучасних матеріалів, обладнання та інструментів. По закінченню такого навчання з обраного курсу слухачі отримують сертифікат.

Крім того, на базі НПЦ за програмою перепідготовки з використанням освітньої технології відкритого професійного навчання з професій «Кравець» здійснюється навчання слухачів за результатами вхідного контролю знань, умінь та навичок.

Ще однією важливою ланкою діяльності НПЦ є організація роботи з підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Цю роботу спрямовано на пошук інформації, матеріалів для розроблення програм стажування,

налагодження ділових контактів з підприємствами, інститутами, організаціями для проведення курсів, майстер-класів із запрошенням технологів підприємств-партнерів, опанування умінь та навичок, роботи із сучасними інструментами, матеріалами, з вирішення проблемних питань з психології, педагогіки тощо, а також проведення спільних семінарів, круглих столів з поліпшення підготовки та підвищення кваліфікації.

З метою наближення умов навчання здобувачів освіти в закладі до виробничої сфери, забезпечення дієвої, стабільної і ефективної співпраці з роботодавцями на базі НПЦ закладу освіти створена і активно діє Фахова рада галузевого спрямування. На її засіданнях вирішуються спільні питання роботи закладу та роботодавців. Свідченням продуктивної і творчої діяльності педагогічних працівників закладу, задіяних в роботі НПЦ, є щорічна розробка ними матеріалів навчально-методичного, інформаційного супроводу, а саме: підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій, педагогічних програмних засобів, дидактичних матеріалів та інше.

З метою підтримки та розвитку творчо обдарованої молоді, підвищення рівня професійної підготовки і майстерності педагогічних працівників, поглибленого вивчення азів системи автоматизованого проектування одягу на базі НПЦ створена САПР-лабораторія, де здобувачі освіти проходять шлях від ескізного розрахунку до автоматичної розкладки лекал.

Завдяки співпраці НПЦ з методичними комісіями закладу розробляється технологічна документація для вивчення інноваційних виробничих технологій, проводяться калейдоскопи відкритих уроків з упровадженням виробничих та педагогічних технологій.

Конкурси професійної майстерності серед майстрів виробничого навчання та здобувачів освіти, які проводяться на базі НПЦ, сприяють підвищенню рівня їхньої майстерності, впровадженню у виробничий процес сучасних технологій.

Творчі здобувачі освіти під керівництвом майстрів виробничого навчання виготовляють якісні та стильні сучасні колекції моделей одягу для участі у всеукраїнських та міжнародних конкурсах, виставках, де посідають призові місця, профорієнтаційних та інших міських, регіональних заходах.

Звичайно, що відкриття на базі закладу освіти НПЦ сучасних швейних технологій і дизайну сприяло підвищенню якості підготовки робітничих кадрів для легкої промисловості, сфери послуг і, як засвідчують роботодавці нашого регіону, вони задоволені конкурентоспроможністю випускників швейного напрямку. І це зрозуміло, бо основною перевагою Луцького центру ПТО є те, що він надає якісну професійну освіту і весь навчально-виробничий процес спрямований виключно на професійні компетенції.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗНАНЬ З ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ТА ОСНОВ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ПІД ЧАС УРОКУ-ТРЕНІНГУ

Піхуля Сергій Олексійович,

викладач

Державного навчального закладу
«Черкаський професійний ліцей», м. Черкаси

Професійна діяльність водія є динамічною та вимагає від нього постійної зібраності, уваги, готовності до будь-яких змін навколишнього середовища, а також прийняття рішень відповідно до дорожньої обстановки.

Під час руху водій повинен постійно оцінювати обстановку на дорозі і приймати правильні рішення та відповідним чином керувати автомобілем. Точність, швидкість і надійність цих процесів і дій, а отже й майстерність водіння автомобіля, залежать від особистих якостей і навичок водія, тобто від його підготовки.

Таким чином, підготовка водіїв транспортних засобів категорії «С» та «В» в закладі професійно-технічної освіти, на наш погляд, повинна враховувати не тільки навчання здобувачів освіти виконанню конкретних дій і операцій, а й питання мотивації їхньої діяльності.

Тренінг – це активний метод отримання нової інформації, теоретичних знань особою з практичною перевіркою запропонованих умінь та навичок у безпечному середовищі. Тренінг – це одночасно: цікавий процес пізнання себе та інших; спілкування; ефективна форма опанування знань; інструмент для формування умінь і навичок; форма розширення досвіду [4].

Тренінг є одним з найбільш ефективних методів навчання дітей та дорослих. І не дивно, адже основне його завдання – не стільки опрацювати теоретичну інформацію, скільки сформувати в учасників нові вміння і навички, розвинути особистісні й професійні якості. Розв'язуючи під час тренінгу різні змодельовані ситуації і проблеми, аналізуючи їх, учасники набувають нового цінного досвіду. Це сприяє підвищенню їхньої мотивації до саморозвитку та професійного зростання.

Позитивних результатів щодо вивчення та закріплення знань з Правил дорожнього руху можна досягти за умови розумного й ефективного поєднання сучасних технічних засобів навчання (комп'ютерних технологій) з плакатами, наочним обладнанням деталей, вузлів, механізмів автомобілів, а також поєднання паперових та електронних носіїв інформації з іграми та елементами тренінгу.

Урок-тренінг «Розгляд дорожньо-транспортних ситуацій на перехрестях»

має на меті вдосконалити у здобувачів освіти знання Правил дорожнього руху України, сформувати вміння застосовувати їхні положення в дорожньо-транспортних ситуаціях, що виникають на дорозі шляхом командної роботи та взаємодії.

Урок-тренінг проводиться з однією навчальною групою, котра поділяється на декілька команд-учасників та команду експертів. Час проведення 90 хвилин.

Вступна частина передбачає налаштування та позитивні емоції та групову роботу.

Перша вправа має на меті стабілізацію психологічного стану учасників. Завдання для учасників: «Намалюйте, будь ласка, на аркуші паперу обличчя-смайл, котрий покаже, як ви себе відчуваєте». (На дошці зразок: три обличчя-смайли, які відображають радість, страх, сум) [2].

Рис.1. Три обличчя-смайли, які відображають радість, страх, сум.

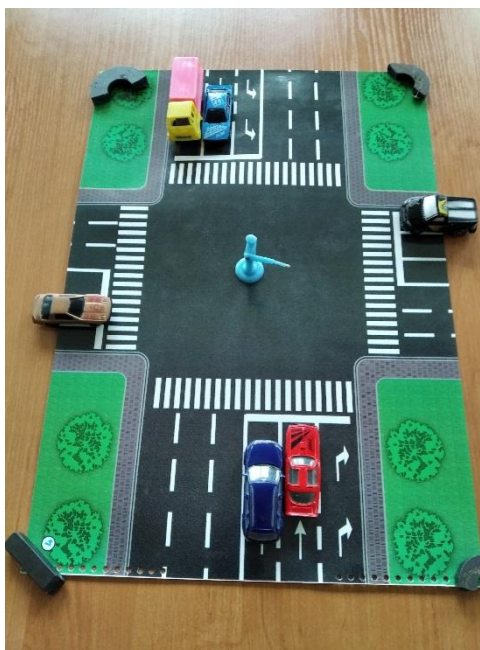
Здобувачам освіти, які обрали «сумні» смайли та смайли «страху», пропонується на аркуші паперу намалювати причину свого стану, а потім порвати листок і викинути сміття в урну (таким чином відбувається психологічне налаштування на роботу).

Друга вправа має на меті створення команди та налаштування на роботу в групі. Учасники придумують назву команди, девіз та логотип, котрі зображують на листку ватману і потім представляють експертам.

Основна частина уроку передбачає роботу в групах на «станціях». Експерти оцінюють і точність роботи, і час виконання завдання.

Станція 1. «Рух транспортних засобів на регульованому перехресті».

Команди виконують роз'їзд транспортних засобів на перехресті, на якому регулювання здійснюється за допомогою сигналів регулювальника [3].

*Рис.2. Завдання на станції 1
«Рух транспортних засобів на регульованому перехресті».*

Результат записується на аркуші паперу і представляється експертній групі.

Станція 2. «Буксирування і експлуатація транспортних составів».

Завдання для команд: які транспортні засоби виконують буксирування?

*Рис.3. Завдання на станції 2
«Буксирування і експлуатація транспортних составів».*

Результат записується на аркуші паперу і представляється експертній

групі.

Станція 3. «Розв'язання типових завдань».

Завдання для команд: вибрати правильні відповіді (20 типових завдань)[3].

Рис.4. Завдання на станції 3 «Розв'язання типових завдань».

Станція 4. «Вибрати картку».

Завдання для команд: вибрати картки з правильними відповідями [3].

Картка №1 власник транспортного засобу – фізична особа, яка володіє майновими правами на транспортний засіб.
Картка №2 власник транспортного засобу – юридична особа, яка володіє майновими правами на транспортний засіб, що підтверджується відповідними документами;
Картка №3 власник транспортного засобу – фізична або юридична особа, яка володіє майновими правами на транспортний засіб, що підтверджується відповідними документами;
Картка №4 власник транспортного засобу – особа, яка володіє майновими правами на транспортний засіб;
Картка №5 власник транспортного засобу – фізична або юридична особа, яка володіє відповідними документами;

Рис.5. Завдання на станції 4 «Вибрати картку»

Станція 5. «Сервісний центр».

Завдання для команд: здати іспит на сайті Головного сервісного центру МВС України: hsc.gov.ua

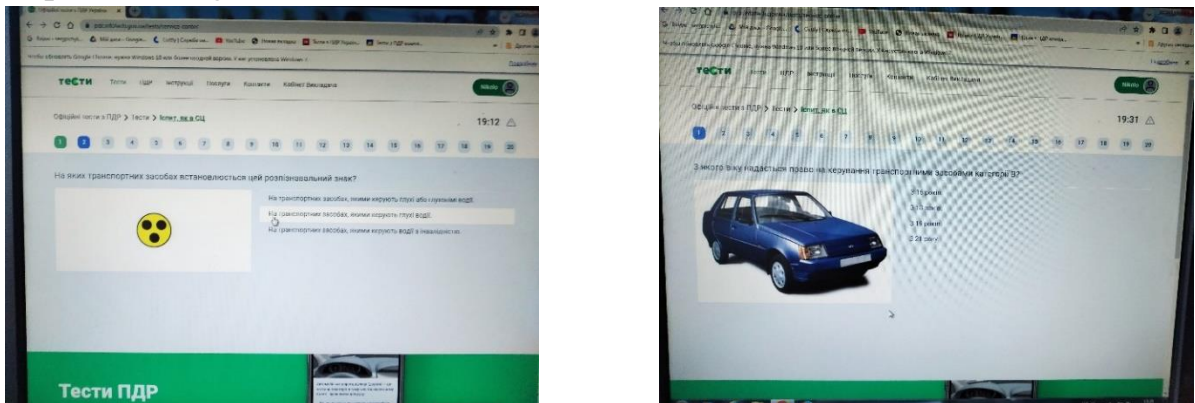

Рис.6. Завдання на станції 5 «Сервісний центр»

Заключна частина спрямована на закріплення позитивних емоцій та рефлексію.

Вправа перша «Мікрофон».

Кожен учасник на протязі 30 секунд описує свої враження від уроку.

Вправа друга «Емоції». Учасники розглядають альбоми з фотографіями і діляться своїми враженнями.

Рис.7. Приклад застосування альбомів з фотографіями

На цьому етапі може бути застосована авторська методика «ФотоPOST» [1].

Рис.8. Стимульний матеріал методики

Підбиття підсумків. Відповіді на питання.

Список використаних джерел:

1. Войцях Т.В. Методично-прикладний комплекс «ФотоPOST» / Т.В. Войцях, С.О. Піхуля. Черкаси, ФОП Гордієнко, 2018. 14 с. + 134 фотокартки.
2. Давиденко Т.О. Організація класу на уроках української мови та літератури, 2016. URL: <http://surl.li/follh> (дата звернення: 15.03.2023).
3. Дерех З.Д. Правила дорожнього руху з коментарями та ілюстраціями / З.Д. Дерех, В.Ф. Душник, Ю.Є. Заворицький. К.: Арій, 2023. 176 с.
4. Карпенко Є. Основи психотренінгу : навч. посібник. Дрогобич: 2015. URL: <http://surl.li/fobci> (дата звернення: 15.03.2023).
5. Мілютіна К. Л. Теорія та практика психологічного тренінгу: навч. посіб. К.: МАУП, 2004. 192 с.
6. Піхуля С.О. Використання особливостей сенсорних систем людини для ефективної підготовки водіїв транспортних засобів. *Актуальні питання розвитку сучасної науки та освіти (частина II)*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 16-17 січня 2021 року. Львів: Львівський форум, 2020.с. 44-46
7. Собакарь А.О. Основи безпеки дорожнього руху: навчальний посібник/ за ред. В.М. Бесчастного. К. : Знання, 2007. 312 с.

ДИСТАНЦІЙНЕ ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ: МЕТОДИЧНІ НОТАТКИ ІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ

Плаксюк Інна Іванівна,

викладач зарубіжної літератури, спеціаліст вищої категорії,

викладач-методист

Вищого професійного училища № 3 м. Чернівці

Дистанційне навчання – справжній виклик для сучасних педагогів. Водночас це нові можливості для того, щоб зробити формат уроків та домашніх завдань більш різноманітним, актуальним та цікавим для сучасних здобувачів освіти.

Які знання можуть стати фундаментом умінь, керівництвом до дії?

Це може бути успішно вирішено лише тоді, коли проявлятиметься належна увага з боку педагога до їхнього змісту і структури; коли вони будуть засвоюватись не з метою їхнього відтворення, а з метою володіння ними як фундаментом подальшого розвитку особистості; коли особистість буде не

споживачем їх, а творцем; коли в неї запалюватиметься «внутрішнє світло», а не «світильники чужих поглядів» [3,с.40]. Лише такі знання, відкриваючи «джерела, які заглиблені у свідомості», і «живлячись силою кореня» [3, с.40] особистості, формуються у внутрішні моделі можливих дій в ситуаціях, що постійно змінюються. Саме на це має бути спрямована не тільки робота на уроці онлайн, а й творчі різноманітні домашні завдання з чіткою інструкцією їхнього виконання.

Як заохотити учнів виконувати домашні завдання? Здобувачі освіти не дуже радіють домашнім завданням. Адже зазвичай вони не надто цікаві, відірвані від реального життя та рідко пов'язані зі сферою інтересів нинішніх учнів.

Які формати домашніх завдань можна запропонувати, щоб вони водночас дозволяли відпрацювати вдома програмовий матеріал та були цікавими для здобувачів освіти?

Вебквест для однокласників <https://vseosvita.ua/1e.3c>

Інстаграм-сторінка літературного героя, видатної особистості або створити постер-рекламу на книгу, фільм.

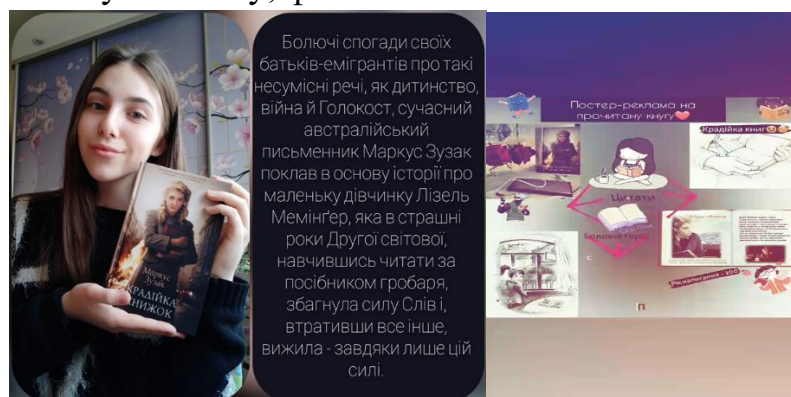

Рис.1, 2. Постер-реклама на прочитану книгу

Відео у Тік Ток.

Завдання. Створити коротке тематичне відео, в якому розповісти вірш, додавши музичний супровід. Відео з домашнім завданням викласти, наприклад, у Тік Ток, додавши відповідний хештег.

Інтерактивне завдання-вікторина на знання фактів з відео та вебресурсів (Mentimeter).

Завдання з використанням дошки Jamboard

<https://jamboard.google.com/d/1Kx1UOLV-PV8fPi7zGRI-sQVIDN3EHWTbR8b9IIBwWyU/edit?usp=sharing>

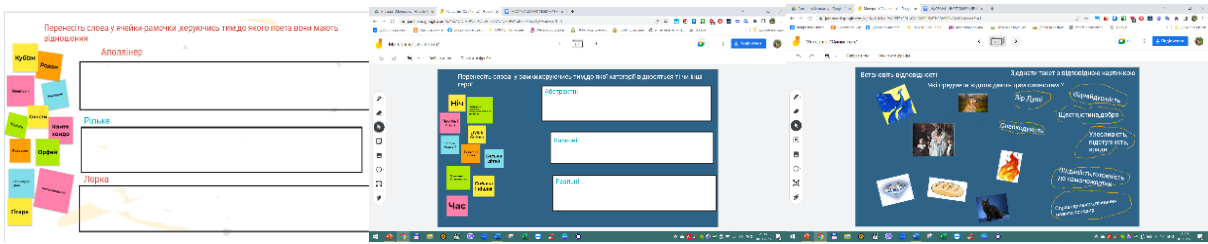

Рис. 3, 4, 5. Дошка Jamboard

Робота в малих групах: підготовка презентації (Canva, Google презентації)

https://docs.google.com/presentation/d/15oGliqUREv4_0A00wvGpWgVVJJoy6TEwK/edit?usp=share_link&ouid=117975860760053840252&rtpof=true&sd=true

Заповнення органайзерів чи аркушів завдань для аналізу твору, поезії, створених викладачем та учнями у застосунку Canva та інших.

Рис .6, 7. Аналізуємо поезію

Рис. 8, 9, 10. Малюнки до поезії Ш.Бодлера, П.Верлена

Рис.12,13. Інфографіка

Інсоляре.

М. Метерлінк «Синій птах».

Підсумковий урок «Книга в моєму житті»

https://drive.google.com/file/d/1TDALbI8vIpY_tICI_afFujRrT4qfsOS9/view?usp=share_link

https://drive.google.com/file/d/1Rf7YiDcHGHs5xt-By0XNK0oo54LUG6Gh/view?usp=share_link

<https://drive.google.com/file/d/12NA9BsamEj4VTxF0EPFY5zfl4sj0WLNP/view?usp=sharing>

Рис.14. Інформаційне гроно. Життя і творчість Б.Брехта.

Хмарки слів.

Використання хмари слів розвиває творчий потенціал здобувачів освіти, активізує пізнавальну діяльність, дає можливість повторити основні поняття теми, що вивчається.

Рис.15,16,17,18. Хмари слів до теми. Розвиток жанру антиутопія у ХХ ст. Д. Орвелл «Колгосп тварин»)

Самостійна робота	
Завдання: прочитати статтю підручника (с. 145–146) і оформити другу частину таблиці	
Повсюди дату, місце	Коментар
25 червня 1903р. м. Мотларі (Ірландія)	Народився Джордж Орвелл
Дж. Свифт, Дж. Лондон	Місце народження
Велика Британія	Захоплювався творами цих авторів
Гітисайдський коледж	Найпрестижніша приватна школа
м. Бірмі (Ірландія)	Служба в імперській поліції впродовж 5 років
1927р.	Відпустка до Англії
Лондон, Париж	Деякий час жив і працював
«У шляхетів Паріжа і Лондону» (1933)	Збірка нарисів
1934р.	Книжка "Дні в Бірмі"
1935р.	Роман "Донька священника"
1936р.	Одружився з Елін Шонеси
1938р.	Громадянська війна в Іспанії "Уклін Каталонії"
Друга світова війна	Ведучий антифашистських радіопередач
Поширя писемниця	Новому часові потрібне нове мистецтво. Нове відчуття правди. Не можна залишитися осторонь громадянського життя.
1949р.	Роман "1984"

Рис.19, 20. Біографічна карта для самостійної роботи з підручником

Дві крайності онлайн-навчання:

- перша – вчитель вказує лише, який параграф потрібно опрацювати, і дає домашнє завдання за ним. Цього замало, щоб говорити про дистанційне навчання;

- інша – дитина проходить 40 хвилин уроку через відеозв'язок. Далі відбувається інтерактивна вправа і дається домашнє завдання – опрацювати параграф, переглянути презентації чи відео, виконати кілька вправ, розв'язати задачі, пройти тест. І ще, можливо, якісь додаткові ресурси. Це перевантаження всіх, хто залучений до цього процесу.

Важливо знайти баланс і зрозуміти, що ані занадто мало, ані занадто багато вказівок для учнів не є добре.

Як дозувати навантаження домашнім завданням? Тези, які допоможуть структуровано підходити до формування завдань:

- чим менше – тим більше, чим менше – тим краще;
- хто працює – той і вчиться;
- вчимося не просто з досвіду, а з рефлексії;
- створювати ситуацію успіху та позитивну мотивацію;
- додавати креатив, творчу родзинку у звичайні домашні завдання.

Добірка домашніх завдань – лише частина роботи. Вчителювання вимагає від нас гнучкості, то які б формати домашніх завдань ми не обрали,

підлаштовуємо їх під потреби дистанційних уроків та особливостей кожної конкретної групи, враховуючи індивідуальний підхід до кожної особистості.

Формування дистанційних домашніх завдань – творчий процес. Експериментуйте, творіть, створюйте ситуацію успіху.

Список використаних джерел:

1. Большакова І. Дистанційне навчання-мистецтво можливого. URL: <https://nus.org.ua/view/dystantsijne-navchannya-mystetstvo-mozhlyvogo/> (дата звернення: 01.03.2023).

2. Дистанційне навчання: 5 ідей домашніх завдань, які учні виконують із натхненням. URL: <https://vseosvita.ua/news/dystantsiine-navchannia-5-idei-domashnikh-zavdan-iaki-uchni-vykonaiut-iz-natkhenniam-47131.html>. (дата звернення: 01.03.2023).

3. Каплінський В. Методика викладання у вищій школі. ТОВ «Ніланд ЛТД». 2015. URL: <https://www.kspu.edu/FileDown1> (дата звернення: 01.03.2023).

4. Пічкурова О. С. Раціоналізація домашнього завдання-запорука розвитку і саморозвитку кожного учня. URL: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-racionalizaciya-domashnogo-zavdannya-zaporuka-rozvitku-i-samorozvitku-kozhnogo-uchnya-110206.html> (дата звернення: 02.03.2023).

5. Усик І. М. Хмари слів на уроках зарубіжної. URL: <https://super.urok-ua.com/hmari-sliv-na-urokah-zarubizhnoyi-literaturi/#> (дата звернення: 01.03.2023).

6. Хіжінська Я. Онлайн-урок в умовах війни: оцінки, домашні завдання, ресурси. URL: <https://osvitoria.media/experience/onlajn-urok-v-umovah-vijny-otsinky-domashni-zavdannya8a-resursy/> (дата звернення: 02.03.2023).

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМИ MICROSOFT TEAMS ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ ГІГІЄНА ТА ЕКОЛОГІЯ У СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Процюк Людмила Олександрівна,

доцент, кандидат медичних наук,

ЗВО «Вінницький національний медичний університет», м. Вінниця

Дякова Оксана Василівна,

доцент, кандидат медичних наук,

ЗВО «Вінницький національний медичний університет», м. Вінниця

Сьогодні, в епоху цифровізації, викладачі медичних вузів мають можливість використовувати цифрові інструменти, які можуть допомогти викладачам зробити навчальний процес більш доступним, цікавим та ефективним для студентів. [1, с. 331-345]

Microsoft Teams є потужним інструментом для дистанційного навчання, який може бути використаний для вивчення різних предметів у медичному університеті, включаючи предмет «Гігієна та екологія», дана програма може бути відмінним вибором для навчання студентів віддалено [2, с.56-63].

Платформа Microsoft Teams для дистанційного навчання дозволяє створити віртуальний клас, додати студентів, викладача. Студенти можуть під'єднуватися до класу за допомогою запрошення або посилання, що надсилається викладачем. Після створення віртуального класу, викладач може завантажити різні матеріали для вивчення гігієни та екології, такі як презентації, відео, статті, тести тощо. Крім того, викладач може проводити відеоуроки в режимі реального часу з використанням веб-камер та мікрофонів [3, с. 331-345].

Microsoft Teams – це програмне забезпечення для спілкування та співпраці, яке може бути корисним для викладання предмета «Гігієна та екологія» онлайн. Ось деякі можливості, які надає ця програма для викладання гігієни та екології:

1. Використання програми Microsoft Teams дозволяє студентам медичного університету ефективно вивчати предмет «Гігієна та екологія» з використанням сучасних технологій.

2. Платформа Microsoft Teams забезпечує зручну комунікацію між викладачем та студентами, що покращує рівень взаєморозуміння та сприяє успішному вивченню матеріалу.

3. Використання програми дозволяє студентам взаємодіяти між собою, обмінюватися досвідом та допомагати один одному в розв'язанні завдань.

4. Наявність можливості відеоконференцій дозволяє викладачам проводити онлайн-лекції, практичні заняття та дискусії, що сприяє більш глибокому засвоєнню матеріалу студентами.

5. Microsoft Teams надає можливість викладачам створювати й оцінювати тести та завдання онлайн, що дозволяє їм миттєво збирати та аналізувати результати та ефективно контролювати рівень засвоєння матеріалу і допомагає вчасно виявляти проблемні питання.

6. Використання програми дозволяє зберегти час та зусилля, що раніше були затрачені на дорогу до університету, та дозволяє студентам зосередитися на вивченні матеріалу.

Microsoft Teams є універсальною платформою, що може бути використана як для вивчення теоретичних знань, так і для проведення практичних занять та іспитів. Teams може бути інтегрований з іншими програмами, такими як PowerPoint, OneNote, Stream та багатьма іншими, що дозволяє викладачам використовувати ці програми для навчання.

Досвід використання Microsoft Teams для дистанційного вивчення гігієни та екології демонструє високу ефективність цієї платформи для дистанційної освіти в медичному університеті.

Наявність функцій збереження матеріалів, які були використані на занятті, дозволяє студентам повторно вивчати матеріал, який їм потрібен для підготовки до іспитів.

Завдяки доступності платформи, студенти медичного університету можуть вивчати гігієну та екологію незалежно від свого місця перебування, що дозволяє покращити доступність освіти для різних груп студентів.

Використання Microsoft Teams забезпечує збереження якості освіти, оскільки студенти отримують доступ до того ж матеріалу, який був би представлений на традиційних заняттях, а також мають можливість взаємодіяти з викладачем та іншими студентами.

Отже, використання програми Microsoft Teams для дистанційного вивчення предмета гігієна та екологія є ефективним і зручним способом навчання для студентів медичного університету. Вона дозволяє зберегти час та зусилля, покращити доступність освіти та розвивати навички самостійності і самоорганізації у студентів.

Хоча використання Microsoft Teams для дистанційного вивчення предмета «Гігієна та екологія» має свої переваги, є деякі мінуси, які можуть вплинути на якість навчання студентів. Нижче наведені деякі з них:

1. Відсутність особистого контакту між викладачем та студентами може призвести до відчуття відчуженості та віддаленості від навчального процесу, може бути важко створити особистий зв'язок та підтримувати мотивацію до

навчання.

2. Можливість технічних проблем, таких як поганий інтернет-зв'язок або несправність обладнання, може перешкоджати ефективному навчанню та призвести до втрати часу.

3. Недостатня інтерактивність може бути проблемою для деяких студентів. У порівнянні з традиційним навчанням, де викладачі можуть відповідати на запитання студентів безпосередньо, у дистанційному навчанні це може бути менш ефективним.

4. Зв'язок з однокурсниками може бути менш інтенсивним, оскільки студенти не зустрічаються на традиційних заняттях, що може призвести до відчуття соціальної відділеності та віддаленості.

5. Залежність від комп'ютера може призвести до зменшення фізичної активності студентів та збільшення сидячого способу життя.

5. Відсутність доступу до обладнання та інструментів, що зазвичай забезпечуються на традиційних заняттях, таких як лабораторні роботи, яка є необхідною для засвоєння матеріалу, може вплинути на якість навчання та знизити ефективність дистанційного навчання.

6. Проблеми з оцінюванням виникають, якщо викладач використовує платформу Microsoft Teams для проведення оцінювання, наприклад, тестів чи екзаменів, можуть виникнути проблеми зі забезпеченням адекватного контролю за тим, що роблять студенти.

Отже, хоча Microsoft Teams є ефективною платформою для дистанційного вивчення гігієни та екології, в даному контексті також важливо враховувати мінуси, що можуть впливати на навчання студентів та намагатися мінімізувати їхній вплив. Наприклад, можна включати більше інтерактивних елементів у навчальний процес, таких як відеоконференції, дискусії та групові проекти, що можуть зменшити відчуття віддаленості та збільшити взаємодію між студентами. Також варто забезпечити доступ до необхідного обладнання та інструментів для навчання, що можуть бути важливими для ефективного вивчення гігієни та екології і надати додаткову підтримку студентам у разі технічних проблем або запитань.

Крім того, варто пам'ятати, що дистанційне навчання є іншим форматом навчання, який може вимагати від студентів додаткових зусиль та організаційних навичок. Тому викладачі можуть рекомендувати студентам певні стратегії, які допоможуть їм краще організувати свій час та зосередитися на навчанні, такі як створення розкладу навчання, регулярні перерви та використання методів самоконтролю.

В цілому, хоча дистанційне навчання має свої мінуси, застосування платформи Microsoft Teams може значно полегшити процес вивчення гігієни та

екології для студентів медичного університету. Важливо враховувати всі аспекти навчання та прагнути максимально ефективно використовувати можливості, які надає ця технологія.

Список використаних джерел:

1. Anwar, K. The role of Microsoft Teams in the online education system during COVID-19. / K. Anwar, N. Akhtar. 8. 2021. №2. С. 111–117.
2. Chong M. Using Microsoft Teams to teach critical thinking skills in higher education. / M. Chong, M. Francis. 1. 2021. №1. С. 56–63.
3. Nouri J. E-learning during COVID-19 pandemic: A comprehensive review. / J. Nouri, A. R. Chirchi. 2020. №3. С. 331–345.

ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ПЕДАГОГА

Ратушний Сергій Дмитрович,

майстер виробничого навчання

Державного професійно-технічного навчального закладу

«Красилівський професійний ліцей»,

м. Красилів Хмельницької області

Сьогодні цифровізація є одним із факторів, що забезпечують вирішення багатоаспектної задачі: підвищення якості освітнього процесу в системі освіти.

Цифровізація є складовою частиною більш загального процесу – цифрової трансформації, яка виходить на перші ролі, як в освіті, так і в життєдіяльності соціуму, і стає провідною організаційно-педагогічною умовою у всіх ланках системи освіти. Проте впровадження в життя будь-яких нових технологій, зокрема цифрових, є тривалим процесом і несе в собі масу невідомих ще викликів.

Наразі відбувається найважливіша трансформація – перехід із офлайн до онлайн-режиму або діджиталізація. Глобальна діджиталізація має значний вплив на підвищення вимог до педагогічних кадрів. Педагог, який не володіє сучасними цифровими технологіями та не може використовувати їх у своїй професійній діяльності, навряд зможе забезпечити якість освітнього процесу. Це актуалізує проблему підвищення рівня цифрової компетентності педагога відповідно до завдань модернізації освіти.

Цифрову компетентність можна трактувати як готовність і здатність орієнтуватися в цифровому просторі, використовувати цифрові технології для

доступу до інформації, її пошуку, обробки, продукування, використання й поширення у власній професійній діяльності, здійснення самоаналізу.

Безперечно, надзвичайно важливо розуміти, що цифрові компетенції пов'язані з тим, що педагог змушений працювати в принципово новому середовищі і взаємодіяти з іншими учасниками освітнього процесу: безпосередньо з учнями, з іншими педагогами, з адміністрацією, з батьками, а також з третіми особами, які так чи інакше залучені в освітній процес. І головна відмінність цифрового середовища від того, що ми звикли бачити, – абсолютно інші принципи, на яких будується ця взаємодія.

Аналіз показав, що більшість педагогів намагалися просто перенести свої практики в цифрове середовище, але в ньому абсолютно інші підходи до комунікації.

Ініціативна група цифрових освітніх компаній склала матрицю цифрових компетенцій і провела масштабне опитування серед педагогів. Його мета – зрозуміти, які сьогодні є питання і проблеми у вчителів, а також, які курси підвищення кваліфікації потрібні для якісної роботи в онлайні.

В результаті опитування визначилися сім основних цифрових компетенцій, якими повинен володіти кожен сучасний педагог:

- пошук і робота з інформацією;
- безпека в інтернеті;
- управління інформацією та даними;
- організація навчання в цифровому середовищі;
- кооперація в цифровому середовищі;
- комунікація в цифровому середовищі;
- саморозвиток в умовах невизначеності.

Міжнародний досвід, а саме європейська модель компетенцій педагога (Digital Competence of Educators (DIGCOMPEDU)) – це принципово інший підхід до побудови освітнього процесу, модель, яка використовується в багатьох країнах Європи, складається з трьох основних блоків.

Перший – цифрові професійні компетенції.

Другий блок – це цифрові педагогічні компетенції.

У третьому блоці об'єднані сучасні цифрові компетенції педагогів, які спрямовані на формування цифрових компетенцій учнів.

До принципів формування цифрової компетентності керівників навчальних закладів та педагогів І. С. Гребеник відносить такі: системності; безперервності; діяльності; саморозвитку [1, с.22].

Компоненти цифрової компетентності педагогів пов'язують із: інформаційною і медіаграмотністю; комунікативним компонентом (онлайн-комунікаціями: соціальними мережами, блогами, чатами, електронною поштою

тощо); технічним компонентом; споживацьким компонентом.

Науковцями означені такі функції цифрової компетентності педагогів: пізнавальна; розвиваюча; оціночна; адаптивна [1, с.20–21].

У структурі цифрової компетентності виділяються такі підкомпетентності: інформаційна; технологічна; дидактико-методична; мотиваційна; культура кібербезпеки.

Шляхи та способи формування цифрової компетентності, визначені в Концепції розвитку цифрових компетентностей, пов'язані зі здобуттям особою цифрової освіти через послуговування інформаційними ресурсами, новими освітніми технологіями та цифровими освітніми ресурсами; завдяки забезпеченню безперервного розвитку професійних цифрових компетентностей для фахівців у системі підвищення кваліфікації різних галузей діяльності; створенню Єдиного державного вебпорталу цифрової освіти «Дія. Цифрова освіта»; розробленню заходів щодо впровадження цифрових засобів доведення інформації (телебачення, соціальні мережі, трансляція в Інтернеті тощо).

Методи навчання та формування цифрової компетентності дослідники пов'язують з такими видами: поза робочим місцем; на робочому місці; «інформальне» навчання; змішані методи навчання.

У підсумку необхідно відзначити, що сьогодні в усьому світі велику увагу педагогічної спільноти направлено на термінове формування нових цифрових компетенцій. Володіння зазначеними компетенціями забезпечує педагогу нові умови професійного розвитку, розширює професійне середовище спілкування в умовах діджиталізації, надає можливість кожному педагогу самостійно формувати професійне співтовариство залежно від інтересів і професійних потреб.

Для подальшого розв'язання проблеми формування та розвитку цифрової компетентності педагога в системі навчання впродовж життя актуальними є питання розробки та запровадження механізмів забезпечення високого рівня цифрової компетентності педагогів.

Список використаних джерел:

1. Гребеник І. С. Формування цифрової компетентності керівників навчальних закладів. *Open educational e-environment of modern University*. 2019. № 6. С. 17-25.

2. Петрова Л. Г. Медіаграмотність у цифровому суспільстві. *Інформаційно-цифрова компетентність педагога: теорія і практика: збірник наукових праць*. Випуск 2. Суми: ВВП «Мрія», 2019. С. 49-52.

3. Подліняєва О.О. Можливості цифрових медіа для професійного удосконалення педагогів. *Професійний розвиток фахівців у системі освіти*

дорослих: історія, теорія, технології: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції. 2017. URL: <https://ppo.mk.ua/course/view.php?id=293> (дата звернення: 03.03.2023).

4. Положення про дистанційне навчання: Наказ Міністерства освіти і науки від 25.04.2013 р. № 466. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13> (дата звернення: 03.03.2023).

5. Положення про електронні освітні ресурси: Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту від 01.10.2012 р. №1060. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12> (дата звернення: 03.03.2023).

ЧИ ЗНАЄ ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ПРО ІСТОРІЮ РОЗВИТКУ ІНФОРМАТИКИ В УКРАЇНІ?

Ребрина Віталій Арсенович,

старший викладач кафедри теорії і методики природничо-математичних дисциплін і технологій

Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти,
м. Хмельницький

Ребрина Анатолій Арсенович,

професор кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту
Хмельницького національного університету
м. Хмельницький

Україна також є популярною країною для розташування офісів великих міжнародних ІТ-компаній, таких як Google, Microsoft, Samsung, SoftServe, ЕРАМ та інші. Це свідчить про високу репутацію українських ІТ-спеціалістів та перспективність ринку ІТ-послуг в Україні [3, 4].

Українська ІТ-галузь активно розвивається в різних напрямках, таких як штучний інтелект, інтернет речей, кібербезпека, блокчейн та інші. Це дозволяє українським ІТ-компаніям бути в тренді та працювати над новими технологіями, що забезпечує їхню конкурентоспроможність на світовому ринку [3, 4].

В цілому, розвиток інформатики в Україні є успішним прикладом того, як відносно молода країна може стати гравцем на світовій ІТ-сцені та досягати успіху в галузі інновацій та технологій [3, 4].

За даними інтернет-ресурсів Chat GPT – чат-бот зі штучним інтелектом,

розроблений компанією OpenAI і здатний працювати в діалоговому режимі, що підтримує запити природними мовами. Отже, Chat GPT – провідний чат-бот в Україні та інших країнах, який пропонує інтелектуальне та персоналізоване обслуговування клієнтів [6, 7]. Компанія OpenAI навчила модель під назвою ChatGPT взаємодіяти за допомогою розмови. Формат діалогу дає змогу ChatGPT відповідати на додаткові запитання, визнавати свої помилки, оскаржувати неправильні положення та відхиляти невідповідні запити.

Шкільна інформатика в Україні почала розвиватись у 80-х роках минулого століття. Перші комп'ютерні класи з'явилися у навчальних закладах, а вчителі отримали спеціальну підготовку для викладання комп'ютерної науки [3, 4].

У 90-х роках розвиток інформатики в школах став пріоритетом державної політики. Було розроблено нову програму з інформатики для загальноосвітніх навчальних закладів, викладання якої стало обов'язковим для учнів з 5-го класу. У цей час також з'явилися перші комп'ютерні класи з мережевим з'єднанням [3, 4].

На початку XXI століття розвиток інформатики в ЗЗСО України суттєво пришвидшився. Це стало можливим завдяки широкому поширенню комп'ютерних класів, підвищенню кваліфікації вчителів інформатики, впровадженню нових технологій у навчальний процес. На той час були збережені усі обласні інститути післядипломної освіти [3, 4].

У 2017 році було запроваджено нову Державну підсумкову атестацію з інформатики для учнів 9-го класу, яка вимагає від учнів глибоких знань у галузі інформатики та вміння застосовувати їх на практиці.

На сьогодні українська шкільна інформатика активно розвивається. Учні вивчають такі предмети, як робототехніка, програмування та штучний інтелект. А це, в свою чергу, дасть можливість українським школярам в майбутньому стати конкурентоздатними на ринку праці [3, 4].

Україна має довгу і успішну історію участі в міжнародних олімпіадах з інформатики. З 1992 року українські команди регулярно беруть участь у Міжнародній олімпіаді з інформатики (International Olympiad in Informatics – IOI) і досягають відмінних результатів [2, 3, 4, 8]. За роки участі у IOI українські учні здобули 29 золотих, 48 срібних і 62 бронзові медалі. Україна займає високі місця в загальному рейтингу команд, переважно розташовуючись в топ-10. Серед них є учні Хмельницької області (одна срібна і три бронзові медалі). Наступну Олімпіаду прийматиме Угорщина з 28 серпня по 4 вересня 2023 року.

Окрім IOI, українські учні також беруть участь у Міжнародній олімпіаді з інформаційних технологій (International Olympiad in Information Technologies –

IOIT) та Міжнародній олімпіаді з програмування (International Collegiate Programming Contest – ICPC) [9, 10]. International Collegiate Programming Contest – це змагання з алгоритмічного програмування для студентів. Команди з трьох осіб, які представляють свій університет, працюють над вирішенням найбільш реальних проблем, сприяючи співпраці, креативності, інноваціям і здатності працювати в ускладнених умовах. За допомогою тренувань і змагань команди кидають виклик одна одній, щоб підняти планку можливого. Безумовно, це найстаріший, найбільший і найпрестижніший конкурс з програмування у світі.

Досягнення українських учнів на міжнародних олімпіадах з інформатики стали результатом успішної методичної роботи педагогічної спільноти та сприятливих педагогічних умов для розвитку ІТ-індустрії в Україні. Таким чином, держава підтримує розвиток ІТ-індустрії в Україні, в тому числі і через підтримку відповідних освітніх програм. Так, в 2020 році Міністерство освіти і науки України запровадило нову програму з інформатики для старшої школи, яка передбачає більш розвинений підхід до вивчення інформатики, зокрема, більший фокус на практичних завданнях та проєктах. А також впроваджено для 5-6 класів модельну програму НУШ з інформатики [1, 3, 4, 5].

Висновки:

1. Проаналізовано джерельну базу з проблеми дослідження. Виявлено значну зацікавленість науковців вивченню питання штучного інтелекту (Chat GPT).

2. З'ясовано опрацювання штучним інтелектом історії розвитку інформатики в Україні. У цілому, досягнення учнівської молоді на зарубіжних конкурсах-олімпіадах з інформатики, на світових гімназіадах тощо є прикладом забезпечення досить високої якості загальної середньої освіти в Україні.

В подальшому необхідно дослідити штучний інтелект в інших галузях освіти.

Список використаних джерел:

1. Інформатика. Модельні програми 5–6 класів НУШ. URL: <https://osvita.ua/school/program/program-5-9/83195/> (дата звернення: 02.04.2023).

2. Міжнародна олімпіада з інформатики URL: <https://dou.ua/lenta/interviews/winners-of-the-international-olympiad-in-informatics/> (дата звернення: 02.04.2023).

3. Ребрина. В. .Що знає штучний інтелект про історію розвитку інформатики в Україні? URL: <https://www.facebook.com/groups/618821098287328/> (дата звернення: 07.04.2023).

4. Ребрина В. Історія розвитку інформатики в Україні. URL:

https://docs.google.com/document/d/1Vj6-KwBaog0F8Bdwlq0ZiONcPHk2IVQZfBKvS_rWXYo/edit?fbclid=IwAR2BpRYt9UG24kzPKiA_6J-WXPE1OSS73pfP8yh8_vYTb02-HDii2-HLyEM#heading=h.gjdgxs
(дата звернення: 07.04.2023).

5. Середня освіта. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/60397/ (дата звернення: 02.04.2023).

6. Chat GPT. URL: <https://chatgpt.org.ua/uk.php> (дата звернення: 02.04.2021).

7. Introducing ChatGPT. URL: <https://openai.com/blog/chatgpt> (дата звернення: 02.04.2023).

8. International Olympiad in Informatics – IOI. URL: <https://ioinformatics.org/>
(дата звернення: 02.04.2023).

9. International Olympiad in Information Technologies – IOIT. URL: <http://ioit.altervista.org/> (дата звернення: 02.04.2023).

10. International Collegiate Programming Contest – ICPC. URL: <https://icpc.global/> (дата звернення: 02.04.2023).

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ПРИ ВПРОВАДЖЕННІ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ З ПРОФЕСІЇ «АДМІНІСТРАТОР»

Рогозевич Галина Михайлівна,
майстер виробничого навчання

Державного професійно-технічного навчального закладу
«Чернівецький професійний ліцей сфери послуг», м. Чернівці

«Майбутнє України, наші успіхи залежать від освіти та здоров'я людей, від їхнього прагнення до самовдосконалення і використання своїх навичок і талантів. Розвиток освіти стає ключовим елементом глобальної конкуренції і однією з найбільш важливих життєвих цінностей. Тому освітня система має увібрати в себе найсучасніші знання і технології».

Потреба сучасної економіки та виробництва у фахівцях середньої ланки, здатних широко використовувати знання, отримані в стінах навчального закладу, обумовлює модернізацію всієї системи професійної освіти. Завданням професійного закладу стає підготовка конкурентоспроможних кваліфікованих робітників, що володіють професійною мобільністю, навичками швидкої адаптації до умов безперервного оновлення виробництва, методами контролю, взаємозамінності, удосконалення організації праці, а також методами, що

підвищують якість кінцевого продукту виробництва. У зв'язку з цим основний акцент робиться на якість освіти – характеристику, яка визначається сукупність властивостей, що сприяють задоволенню освітніх потреб людини у відповідності з інтересами суспільства, виробництва і держави. Результати процесу навчання проявляються в знаннях, уміннях, навичках здобувачів освіти (вони описані в державних стандартах і освітніх програмах). Перед сучасною освітою стоїть ряд завдань, одна з яких – формування ключових компетенцій, що визначають сучасний зміст освіти.

Сьогодні настала необхідність переходу від «передачі знань» до «навчання вчитися», «навчати жити». Сучасному здобувачу освіти не так треба подати тему, як навчити осмислювати її, а він потім шукатиме інформацію, яка допоможе реалізувати проблему. Повернути здобувачам освіти інтерес до вивчення спеціальних предметів, зробити навчання цікавим, посилити бажання учитися спонукає до пошуків. Сприяти вирішенню поставлених перед освітою завдань мають інноваційні технології навчання, як засіб формування ключових компетентностей учнів на уроках виробничого навчання [3].

Якісна реалізація цих завдань залежить від рівня підготовки фахівців у навчальному закладі, цілеспрямованого впровадження компетентісного підходу в освіту, який передбачає формування конкурентоспроможного кваліфікованого робітника, здатного до творчості й саморозвитку.

У зв'язку з впровадженням нових високоефективних технологій постає важлива проблема оновлення змісту професійно-технічної освіти та пошуку ефективних шляхів удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців.

В Україні формується нова система освіти, яка орієнтована на входження у світовий освітній простір, супроводжується істотними змінами в педагогічній теорії і практиці освітнього процесу.

З розвитком ІКТ документаційно-інформаційна діяльність значно ускладнилась, що призвело до необхідності формування компетенцій, які враховують особливості діяльності в галузі інформаційних комп'ютерних технологій. Формування компетентностей здобувачів освіти обумовлене реалізацією оновленого змісту освіти, адекватних методів і технологій навчання. Основою формування компетентностей здобувачів освіти у процесі навчання є визначення певної ієрархії компетентностей, стратегії та послідовності їх формування.

Компетентісний підхід професійної підготовки майбутніх фахівців сприяє формуванню професійної (фахової) компетенції як загальної здатності, що базується на набутих вже знаннях, досвіді, цінностях, здібностях.

Компетентісний підхід забезпечує формування ключових (навчально-пізнавальних, соціальних, комунікативних, іншомовних) та професійних

(документознавчих, інформаційно-аналітичних, інформаційно-технологічних) компетенцій, які уможливають ефективність виконання професійних завдань [4].

Компетенція є первинною статистичною категорією компетентнісного підходу, яка визначає змістовну складову освіти, окреслює вимоги до результату навчальної діяльності.

Професійна компетентність адміністратора визначається як особистісно-професійна характеристика фахівця, що інтегрує знання уміння, мотиви, цінності й професійно значущі якості, необхідні для ефективної професійної діяльності, спрямованої на задоволення інформаційних потреб фізичних і юридичних осіб держави.

Успішне подолання проблем і реалізація компетентнісного підходу у навчальному процесі буде сприяти досягненню основної мети – це підготовка висококваліфікованих робітників, готових до постійного професійного зростання, здатних до ефективної роботи за професією на рівні світових стандартів, конкурентоспроможних на ринку праці [2].

Підготовку висококваліфікованого компетентного робітника у професійно-технічному навчальному закладі уможливорює гнучка навчальна система, активні форми взаємодії майстра виробничого навчання зі здобувачами освіти, використання новітніх методів, інформаційних технологій та інноваційних засобів для досягнення освітніх результатів.

Таким чином, у майбутній професійній діяльності, працюючи у будь-якій установі, кваліфікований адміністратор зможе на основі сформованих ключових компетенцій здійснювати роботу з ефективного і культурного обслуговування відвідувачів, створення для них комфортних умов, консультувати відвідувачів з питань, що стосуються послуг, які надає підприємство, забезпечувати контроль за збереженням матеріальних цінностей, вживати заходів щодо запобігання і ліквідації конфліктних ситуацій.

Майбутні вміння залежать від рівня компетентності, яка є передумовою обумовленої професійної діяльності.

Під ключовими компетенціями тут розуміється цілісна система універсальних знань, умінь, навичок, а також досвід самостійної діяльності та особистої відповідальності учнів. Такий підхід вимагає від педагога чіткого розуміння того, які універсальні (ключові) і спеціальні (кваліфікаційні) якості особистості необхідні випускнику професійного закладу в його подальшій діяльності.

В даний час нові вимоги до професійної освіти вступають в протиріччя з традиційними системами навчання. У зв'язку з цим необхідна модернізація традиційного навчання і здійснення інноваційного підходу до навчання.

Список використаних джерел:

1. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О.В. Овчарук. К.: К.І.С., 2004. 112 с.
2. Овчарук О. Ключові компетентності: європейське бачення. *Управління освітою*. 2003. №15-16.
3. Ничкало Н.Г. Шляхи розв'язання проблем. *Профтехосвіта України: ХХ століття*: Енциклопедичне видання / Ред. Н.Г. Ничкало. К.: Видавництво «Артек», 2004. 138 с.
4. Онопрієнко О.В. Концептуальні засади компетентнісного підходу в сучасній освіті. *Шлях освіти*. 2007. № 3. С. 32-37.
5. Кудріна Е. В. Сучасне суспільство і дистанційне навчання. *Психолого-педагогічний журнал Гаудеамус*. 2010. Т.2. № 16. С. 57-58.
6. Модульно-компетентнісний підхід і його реалізація в середню професійну освіту. / під. заг. ред. А. А. Скамніцко. М., 2006. 276 с.
7. Парахонський А. П., Венгліньська Е. А. Позитивні і негативні прояви дистанційного навчання. *Міжнародний журнал експериментальної освіти*. 2011. №3. С.112-113.

ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ПРИСТРОЇВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Романов Леонід Анатолійович,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник

відділу цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення

Державної науково-педагогічної бібліотеки України

імені В. О. Сухомлинського, м. Київ.

Застосування мобільних пристроїв є світовою тенденцією сучасної освіти. Мобільною освітою можна вважати електронну освіту, в якій комунікативна взаємодія між користувачем і комп'ютерною системою підтримки забезпечується мобільними пристроями та засобами бездротового зв'язку, що здатні з'єднуватися з глобальною мережею, відображати освітню інформацію і надати двосторонній інформаційний обмін між викладачем і учнем (студентом) [1].

Термін «мобільне навчання» (m-learning), що з'явився в англійській педагогічній літературі понад 10 років тому, набув поширення і в нашій країні.

Майбутнє навчання за підтримки інформаційно-комунікаційних технологій залежить від поширення мобільних засобів зв'язку, популярності смартфонів і планшетів, появи відповідних навчальних застосувань і програм, а також нових технологій з можливістю підвищити якість освіти.

Мобільне навчання, з одного боку, є різновидом дистанційного навчання, а з іншого – навчання з використанням ІКТ. Але, у порівнянні з цими видами навчання, мобільне навчання надає суб'єкту, який навчається, більшу кількість «ступенів вільності» – вищу інтерактивність, більшу свободу руху, більшу кількість технічних засобів для навчання. Мобільне навчання є важливою складовою змішаного навчання (blended learning), яке в педагогічних дослідженнях розглядається як навчання, що поєднує в собі традиційне навчання в аудиторії й комп'ютерно-опосередковану діяльність тих, хто навчається, на основі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Експерти констатують такі основні переваги мобільних технологій в порівнянні з комп'ютерними: учні можуть взаємодіяти один з одним і з викладачем; набагато простіше розмістити в класі кілька мобільних пристроїв, ніж кілька настільних комп'ютерів; кишенькові або планшетний ПК (КПК) і електронні книги легше і займають менше місця, ніж підручники з паперу і навіть ноутбуки; розпізнавання за допомогою стилуса або сенсорного екрану стає більш наочним, ніж при використанні клавіатури і миші; існує можливість обміну завданнями та спільної роботи; учні та викладачі можуть надсилати текст по електронній пошті, вирізати, копіювати і вставляти, передавати пристрої всередині групи, працювати один з одним, використовуючи інфрачервоні функції КПК або бездротової мережі, наприклад, Wi-Fi або Bluetooth; мобільні пристрої можуть бути використані в будь-якому місці, в будь-який час, в тому числі у будинку, в поїзді, в готелях, в аудиторії чи за місцем роботи; нові технічні пристрої, такі, як мобільні телефони, гаджети, ігрові пристрої тощо, залучають учнів – молодих людей, які, можливо, втратили інтерес до освіти; m-learning через мобільний пристрій робить навчання дійсно індивідуальним.

Учні (студенти) мають можливість вибору змісту навчання з урахуванням їхніх інтересів, в результаті чого m-learning орієнтований на тих, хто навчається. Гнучкість та негайний доступ до інформації, необхідної для конкретної роботи, дозволяє за допомогою мобільних пристроїв підвищити продуктивність праці людини; самостійне навчання і негайне надання контенту за запитом є характерними рисами m-learning, надає користувачам можливість пройти навчання в поза робочій час і створює умови для спільного навчання та взаємодії.

Серед переваг використання мобільних пристроїв експерти виділяють також такі: наявність зворотного зв'язку; врахування індивідуальних особливостей суб'єктів навчання; підвищення мотивації до навчання; організація автономного навчання; створення персоналізованого професійно-орієнтованого навчального простору; розвиток здібностей до неперервного навчання протягом життя; підвищення кваліфікації викладачів без відриву від роботи.

Такий підхід до проведення освітнього процесу надає змогу викладачу і учню (студенту) економити час на вирішення організаційних питань. На думку окремих дослідників, мобільні пристрої і технології мають високий дидактичний потенціал, а мобільне навчання можна вважати одним із компонентів змішаного навчання. Внаслідок впровадження мобільних технологій можна виділити наступні резерви, що надає застосування мобільних пристроїв в освітньому процесі:

- економічна ефективність, тобто відпадає необхідність в придбанні персонального комп'ютера і паперових носіїв інформації;
- високий рівень доступності навчальних матеріалів, завдяки сучасним бездротовим технологіям;
- свобода переміщення суб'єктів навчального середовища, вихід навчального процесу за межі аудиторії, кабінету, лабораторії;
- доступність отримання освіти людьми з обмеженими можливостями;
- мультимедійність інформації сприяє кращому засвоєнню та запам'ятовуванню матеріалу, що підвищує інтерес до освітнього процесу.

Однак варто зазначити, що існує низка негативних моментів, пов'язаних із застосуванням мобільного навчання, серед яких найважливішими є:

- адміністративно-організаційні – психологічне несприйняття педагогами мобільних пристроїв як засобів навчання, а в окремих випадках – їхня невисока інформаційна культура;
- методичні – недостатність освітніх ресурсів, методичних матеріалів, педагогічна пасивність в галузі розробки власних дидактичних електронних матеріалів;
- технічні – використовувані мобільні пристрої повинні мати програмно-апаратну сумісність, освітні програми на мобільних пристроях «вбивають» акумулятори набагато швидше, ніж стандартні, маленькі сенсорні екрани є в значній мірі стандартом для планшетів і смартфонів і неточно і змазано реагують на запити користувачів;
- конфіденційність і безпека – використання будь-яких гаджетів вимагає попереднього інструктажу з питань побудови етичних і безпечних взаємин з іншими користувачами. На жаль, поки не винайдено універсального способу,

який допоміг би запобігти крадіжці особистих даних, переслідування і залякування.

Отже, застосування мобільних пристроїв в освітньому процесі дозволяє зробити процес навчання гнучким, доступним і персоналізованим, оптимізувати застосування сучасних педагогічних технологій.

Список використаних джерел:

1. Горбатюк Р. М., Репський В. І. Мобільні технології у вищих навчальних закладах України: пошук шляхів розвитку. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2014. Вип. 37. С. 181-185.

2. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті : монографія / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр ; за ред. член-кор. НАПН України Р. С. Гуревича. Видавництво «СПОЛОМ». 2012. 507 с.

ПРОЄКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Романова Ганна Миколаївна,

доктор педагогічних наук, професор,
заступник директора з наукової роботи

Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського, м. Київ

Становлення інформаційного суспільства охоплює всі сфери діяльності людини. У сфері освіти це передбачає масове використання комп'ютерної техніки та використання мережі «Інтернет» в закладах освіти. Становлення в сучасному світі глобального комунікаційного простору, що справляє відчутний вплив на всі компоненти структури суспільства, має як негативні, так і позитивні сторони. З одного боку, в інформаційно-телекомунікаційну епоху відбуваються деструктивні процеси, пов'язані з «кризою культури» (псевдокультура, людина «маси», бездуховність, деградація), а з іншого – комп'ютеризація стає могутнім чинником гуманізації, розкриття творчих потенцій особистості, звільнивши її від рутинної, формально-допоміжної праці.

Основними цілями інформатизації освіти є підвищення якості освіти відповідно до вимог сучасного суспільства. Досягти мети можливо при створенні інформаційно-освітнього середовища у кожному закладі освіти.

Інформаційно-освітнє середовище (ІОС) – це комплекс інформаційних освітніх ресурсів, в тому числі цифрових освітніх ресурсів, сукупності

технологічних засобів інформаційних та комунікаційних технологій, систем сучасних педагогічних технологій, що забезпечує навчально-методичну підтримку освітнього процесу.

Основна мета створення та функціонування ІОС полягає у забезпеченні переходу освіти в нову якість і стан, що відповідає інформаційному суспільству. Завдання ІОС – це акумулювання, впорядкування, надання всієї необхідної соціокультурної, науково-популярної, пізнавальної інформації, систем пошуку, комунікації, а також «автоматизація» праці керівника, педагога, забезпечення особистого «електронного управління» власною діяльністю, діяльністю здобувачів та навколишнім середовищем.

Відповідно до зазначених завдань інформаційно-освітнє середовище забезпечує:

- планування освітнього процесу і його ресурсного забезпечення;
- моніторинг і фіксацію ходу і результатів освітнього процесу;
- інформаційно-методичну підтримку професійного розвитку педагогів в системі формальної, неформальної та інформальної освіти;
- сучасні процедури створення, пошуку, збору, аналізу, обробки, зберігання та подання інформації;
- дистанційну взаємодію всіх учасників освітнього процесу, в тому числі в межах дистанційної освіти.

Базовими техніко-технологічними компонентами ІОС визначено програмно-технічні, організаційно-методичні та комунікаційні засоби.

Програмно-технічні засоби включають операційні системи, прикладні програмні засоби, автоматизовані інформаційні системи керування, програмно-методичні комплекси, електронні освітні ресурси, компоненти багаторівневих автоматизованих інформаційних систем, вебресурси глобальної мережі «Інтернет». Також програмно-технічні засоби об'єднують комп'ютерні класи, малі інформаційні комплекси, цифрові лабораторії, медіатеки, поліграфічні та демонстраційні комплекси, автоматизовані робочі місця.

Організаційно-методичні засоби базуються на законодавчих, нормативно-методичних та розпорядчих документах, включають наявність посадових обов'язків та інструкцій, регламентів, а також технології управління проєктуванням, функціонуванням, забезпеченням та розвитком ІОС.

Комунікаційні засоби є одним із головних засобів інформатизації та дозволяють прямо та опосередковано (через середовище, його ресурси) об'єднувати людей у групи, асоціації, системи, щоб вести конструктивний діалог в оперативному режимі, обмінюватись інформацією. Сучасна комунікація здійснюється у локальних та глобальних мережах, у яких реалізується і персональний, і колективний, і міжсистемний зв'язок.

Змістовні компоненти ІОС включають навчальні, методичні, науково-дослідні матеріали, а також контроль та оцінку результатів навчання. Навчальні матеріали – це система інформаційно-освітніх ресурсів, у тому числі систему електронних освітніх ресурсів, які структуровані відповідно до предметного навчання, тематики та напрямів пізнавальної діяльності.

Матеріали контролю та оцінки результатів навчання включають засоби вимірювання, оцінки та контролю знань, умінь і навичок здобувачів. Існуючі моделі оцінки рівня компетентності здобувачів представляють самостійну систему, засновану на автоматизації діагностики та контролю знань.

Методичні матеріали акумулюються з метою надання консультаційної та методичної допомоги педагогам щодо організації освітнього процесу, створення умов для їхньої самоосвіти. Доцільно окремо систематизувати матеріали із науково-дослідної діяльності педагогів та здобувачів, щоб створювати умови для творчого саморозвитку.

Основними інформаційними ресурсами із позанавчальної діяльності закладу можуть бути:

- засоби інформування здобувачів освіти та педагогів про проведені або заплановані позанавчальні заходи;
- інформаційні засоби підтримки діяльності класних керівників, кураторів, засоби інформаційного забезпечення позанавчального спілкування здобувачів освіти;
- інформаційні засоби, необхідні для проведення культурно-масових та спортивних заходів;
- засоби управління позанавчальною діяльністю в закладі.

Таким чином, в умовах інформатизації суспільства надання якісних освітніх послуг неможливе без використання інформаційно-комунікаційних технологій. Створення інформаційно-освітнього середовища є необхідною умовою успішного функціонування кожного закладу освіти, щоб забезпечити:

- організацію мережевої взаємодії учасників освітнього процесу для розвитку мобільності, удосконалення інформаційного обміну та поширення ефективних рішень;
- створення єдиної мережевої системи моніторингу та оцінки якості освіти;
- забезпечення ефективності управління інформаційно-методичними ресурсами, сумісності стандартів обміну інформацією, документообігу, засад захисту інформації;
- інтеграцію всіх інформаційних потоків, які забезпечують керування закладом освіти.

Список використаних джерел:

1. Яновський А. Інформаційно-освітнє середовище в умовах дистанційного навчання. *Науковий збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка»*. 2019. Том 4, №30. с. 310–315.
2. Вербівський Д. С. Електронне освітнє середовище навчання математичних дисциплін: принципи побудови і структура. *Наукові записки*. 2018. № 173(2). С. 55–58.
3. Панченко Л. Ф. Теоретико-методологічні засади розвитку інформаційно-освітнього середовища університету : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.10. Луганськ, 2011. 508 с.

РОБОТА У РЕДАКТОРІ «КІНОСТУДІЯ (WINDOWS MOVIE MAKER)» ЯК ЗАСІБ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ МАТЕРІАЛУ ДЛЯ РОБОТИ ІЗ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ

Рудковська Ольга Робертівна,

викладач української мови та літератури

Державного професійно-технічного навчального закладу

«Чернівецький професійний ліцей автомобільного сервіс», м. Чернівці

У переважній більшості закладів освіти вже третій навчальний рік відбувається у форматі змішаного навчання, коли практикують поєднання різних режимів роботи (онлайн та аудиторної). Непросто вибрати найкращу комбінацію, яка підійде для умов, особливостей та обмежень закладу. А для онлайн-частини змішаного навчання потрібно комбінувати синхронний та асинхронний режим взаємодії. Це вимагає від викладачів великої гнучкості та вміння швидко опанувати способи та засоби накопичення, систематизації та збереження інформації, необхідної для надання якісних освітніх послуг здобувачам освіти та стимулює до пошуку найзручніших інструментів та платформ, у неймовірній кількості пропонованих нам мережею Internet. Новітній інструментарій настільки різноманітний, що почав поступово витискати давно перевірені надійні ресурси для створення та збереження інформації.

Викладачі гуманітарних дисциплін часто стикаються з необхідністю комбінувати різноманітний матеріал для уроку: тексти, зображення, фрагменти відео. Найчастіше для систематизації таких різноформатних елементів педагоги

використовують презентації, які зараз можна створювати як локально у комп'ютері, так і використовуючи онлайн-інструменти. Разом з тим, презентація як інструмент має чимало слабких місць, а обмеження, накладені на нас сучасними реаліями, часто змушують нас адаптовувати наявний матеріал до різних технічних засобів. У таких випадках у пригоді стають відеоредактори.

Наразі існує величезна кількість відеоредакторів. Є чимало простих програм і для створення відео онлайн, як для стаціонарних комп'ютерів, так і для смартфонів. Усе це розкішні програми, які дозволяють монтувати декілька відео- та аудіорядів одночасно, містять в собі багаті бібліотеки різноманітних ефектів, досить нескладні у роботі, однак вони часто є умовно безкоштовними і вимагають чимало оперативної пам'яті для комфортної роботи.

Тому я до переліку найбільш вживаних інструментів повернула Кіностудію Windows Movie Maker. Зараз, з появою потужніших і доступніших конкурентів, про неї дещо забули, вважають застарілою, навіть вилучили із стандартного пакету програм Windows. Утім, основні переваги незмінні: програма цілком безкоштовна, легко встановлюється і проста в освоєнні. Тут так само можна змонтувати відеоролик, слайд-шоу з фотографій, додати звук, переходи, текстові частини, заголовки і субтитри. Ще однією перевагою цього редактора є ідентичність інтерфейсу до звичного усім текстового редактора Word, що значною мірою не лише спрощує роботу, а й економить чимало часу.

Вікно кіностудії складається із трьох основних частин: панелі інструментів, екрану попереднього перегляду та часової лінійки, на яку завантажується весь дібраний матеріал.

Роботу найкраще розпочинати із завантаження матеріалу у відеоряд (фото, відео та текстова частина). Це дасть можливість зорієнтуватися у кількості дібраного матеріалу, змінити його тривалість, перш ніж долучати звуковий ряд та написи. Матеріал додається за допомогою кнопки «Додати відео і фотографії» або шляхом перетягання із папки розміщення на часову лінійку. Так само завантажуються і готові звукові файли. При потребі у програмі можна здійснити прямий запис відео з камери та звуку з мікрофона.

Текстовий матеріал можна вкладати двома способами: зробити його скрін з файлу і вкласти як фото або додати через вкладання текстових одиниць перед чи після відео, а також безпосередньо на нього. Відповідно на панелі інструментів використовуються кнопки «Назва», «Титри» чи «Заголовок».

Матеріал на часовій лінійці розміщується у три ряди: верхній відео та зображення, другий – звуковий ряд і нижній – текстовий ряд. Це дає можливість коригувати звуковий та текстовий потоків відповідно до наших потреб.

Внесенню додаткових ефектів сприяють вкладки «Анімація», «Візуальні

ефекти», «Засоби для роботи з відео», «Засоби для роботи з музикою», «Засоби для роботи з текстом». При виділенні фрагмента відеоряду на панелі інструментів активується додаткова вкладка для роботи з відеорядом. Зокрема можна відрегулювати гучність «рідного» звуку, встановити поступове наростання та згасання звуку. Також є можливість змінити швидкість демонстрації відео, обрізати його частини.

Вікно попереднього перегляду дає нам можливість переглянути проєкт у будь-який момент роботи над ним без повного завершення роботи. Після виконання всіх робіт та контрольного перегляду отриманого відео проєкт можна зберігати як повноцінний фільм. Після повного завантаження фільму проєкт можна видалити, а папку з дібраним матеріалом розформувати. Разом з тим, сам проєкт не займає багато місця, а матеріал у викладачів найчастіше скомпонований у папках тематично, що дає можливість зберегти проєкт і продовжувати активно в ньому працювати.

Звичайно, кожен педагог добирає найбільш раціональний у його баченні інструмент для систематизації матеріалу для уроку. Редактор «Кіностудія (Windows Movie Maker)» за своїми можливостями та технічними характеристиками заслуговує на гідне місце серед активно використовуваних засобів викладача.

Список використаних джерел:

1. Windows Movie Maker [Електронний ресурс] / Вікіпедія. Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Windows_Movie_Maker.
2. 7 найкращих програм для редагування відео для Windows 10 [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://uk.gov-civil-braga.pt/7-best-video-editing-software>.
3. Найнеобхідніші інструменти для дистанційного навчання [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://teach-hub.com/nayneobkhidnishi-instrumenty-dlia-dystantsiynoho-navchannia/>.
4. Редактори відео [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: https://biblprog.org.ua/ua/video_editing/.
5. Редактори відео [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: https://programy.com.ua/ua/video_editing/.
6. Синхронне й асинхронне дистанційне навчання [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://oplatforma.com.ua/article/2924-sinhronne-y-asinhrone-distantnyne-navchannya>.
7. Топ-15 онлайн-інструментів, які знадобляться кожному викладачу на дистанційці [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://www.jta.com.ua/knowledge-base/top-15-onlayn-instrumentiv-iaki->

СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИХ ЦЕНТРІВ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ОСУЧАСНЕННЯ ЗП(ПТ)О

Рукавішнікова Ольга Володимирівна,

директор

Центру підготовки і перепідготовки робітничих кадрів №1

м. Кривий Ріг

Навчально-практичні центри (НПЦ) – це частина приміщень закладу професійної освіти з новим обладнанням та технікою. Там учні проводять практичні заняття, а дорослі – підвищують кваліфікацію або перенавчаються.

Основними завданнями НПЦ є сприяння підвищенню професійної підготовки слухачів закладу, перепідготовка незайнятого населення, тобто співпраця з центрами зайнятості, підвищення кваліфікації, стажування робітників підприємств, організація стажування майстрів виробничого навчання.

Ефективна діяльність Центру розпочинається з планування роботи, яке містить конкретні завдання. У плані роботи передбачається проведення заходів, спрямованих на вдосконалення організаційно-педагогічних умов функціонування НПЦ, зокрема:

- підвищення рівня первинної професійної підготовки кваліфікованих робітників;
- забезпечення підготовки кваліфікованих робітників для підприємств, підвищення кваліфікації робітників підприємства;
- організацію співробітництва з виробничими підприємствами з питань вивчення інновацій на виробництві, розроблення інформаційно-методичного супроводу;
- створення банку даних технічної документації інноваційних виробничих технологій;
- вивчення, розроблення методичних матеріалів та впровадження в практику сучасних освітніх технологій;
- підвищення фахової кваліфікації педагогічних працівників, проведення стажування, перепідготовки;
- надання консультативної, практичної, методичної допомоги педагогічним працівникам;
- надання виробничих послуг населенню, підприємствам.

Серед основних напрямів діяльність НПЦ можна виділити:

- організаційна робота (організаційні заходи щодо укладення угод про співробітництво, стажування, професійно-технічне навчання, підвищення кваліфікації, проведення цільових курсів тощо);

- науково-методична робота (розроблення програм, дидактично-методичних матеріалів, проведення семінарів-практикумів тощо);

- практико-орієнтована діяльність (проведення технологічних нарад, тижнів, майстер-класів для педагогічних працівників, реалізація проєктів, проведення конкурсів, надання консультативної допомоги, проведення профорієнтаційної роботи тощо) [5].

Оскільки центр є частиною матеріально-технічної бази закладу профосвіти, то використовувати його обладнання можуть: учні цього закладу; незайняте населення або фахівці, які працюють та вирішили змінити професію і вступили до профтеху; робітники з інших підприємств, яких направили в заклад для підвищення кваліфікації; майстри виробничого навчання інших закладів профосвіти, які проходять стажування.

Заклад освіти може надавати платні послуги фізичним/юридичним особам. Отримані кошти спрямовуються у спецфонд закладу і далі, як правило, витрачаються на ремонти, преміювання працівників, закупівлю витратних матеріалів, сплату комунальних послуг тощо.

Створення НПЦ розпочалось у 2016 році. З цього часу Уряд системно інвестує кошти за цим напрямом. Наприклад, у бюджеті 2021 року на оновлення інфраструктури закладено 150 млн гривень, і це дозволило десяткам закладів професійної освіти закупити нову техніку та обладнання для навчання учнів. Загалом субвенція на створення навчально-практичних центрів сучасної професійно-технічної освіти у 2020 році становила 100 млн грн проти 50 млн грн у 2019 році, 2018 рік – 100 млн грн, 2016-2017 роки – по 50 млн грн щороку.

Створення центрів відбувається як за кошти державного бюджету, так і за кошти місцевих бюджетів, за спецкошти закладів профосвіти, за підтримки бізнес-компаній.

Спочатку відкриття центрів відбувалося за конкретними робітничими професіями, перелік яких визначало МОН. Однак у 2020 році Урядом було оновлено Порядок, за яким розподіляються ресурси на створення центрів.

Тепер заклади проходять прозорий конкурс, де доводять готовність до відкриття навчально-практичних центрів. Разом із місцевою владою заклади самостійно визначають, яких фахівців бракує регіональному ринку праці і можуть відкрити центр за цією професією. В межах конкурсу вони, зокрема, надають прогноз впливу від відкриття центру на розвиток регіону.

Створення центрів відповідно до конкурсу проходить на засадах

співфінансування із місцевою владою.

Урядом визначені такі умови та порядок надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на створення навчально-практичних центрів сучасної професійної (професійно-технічної) освіти:

- співфінансування не більш як 70% – за рахунок субвенції та не менш як 30% – за рахунок коштів місцевих бюджетів та/або інших джерел, не заборонених законодавством;

- створення нових чи облаштування існуючих навчально практичних центрів;

- належність закладу професійної (професійно-технічної) освіти до об'єктів державної та/або комунальної власності;

- наявність правовстановлюючих документів на рухоме та нерухоме майно, зокрема будівлі, споруди, земельні ділянки закладу професійної (професійно-технічної) освіти;

- загальна кількість здобувачів освіти – не менше 400 осіб;

- створення навчально-практичних центрів за професіями, які належать до пріоритетних галузей економіки регіону, країни;

- завершення створення навчально-практичних центрів та забезпечення їхньої подальшої експлуатації (у наступних бюджетних періодах) за рахунок місцевих бюджетів або інших джерел, не заборонених законодавством [3].

Першочерговим завданням розвитку сучасної якісної професійної (професійно-технічної) освіти є підготовка кваліфікованих робітників, здатних конкурувати на ринку праці, бути обізнаними у нових виробничих технологіях, володіти новою технікою, мати професійно важливі навички, що забезпечать їхню майбутню професійну успішність.

З метою збільшення потенціалу зайнятості населення необхідно адаптувати роботу закладів професійної (професійно-технічної) освіти до сучасних потреб ринку праці.

Саме тому розвиток сучасних навчально-практичних центрів вкрай важливий задля забезпечення європейської якості надання освітніх послуг закладами професійної освіти України.

Список використаних джерел:

1. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної освіти «Сучасна професійна освіта» на період до 2027 року [Електронний ресурс].- Режимдоступу:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadskeobgovorennya/2018/10/17/1kontseptsiya.docx>.- Заголовок з екрана.- Мова укр.

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 31 березня 2021 р. № 281 «Про внесення змін до Порядку та умов надання субвенції з державного

бюджету місцевим бюджетам на створення навчально-практичних центрів сучасної професійної (професійно-технічної) освіти» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2021-%D0%BF#Text>

3. Стратегія розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на період до 2023 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/kolegiya-ministerstva/2020/12/Proyekt%20Stratehiyi%20rozvytku%20proftekhosvity%20do%202023.pdf>.

4. Петрович С. Навчально-практичний центр як осередок забезпечення якості надання освітніх послуг [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/pislya_dyplom_osvina/1_

5. Наказ МОН № 846 від 26.07.2021 року «Про затвердження Переліку закладів професійної (професійно-технічної) освіти, на базі яких у 2021 році будуть створені навчально-практичні центри за рахунок коштів державного бюджету [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://osvita.ua/doc/files/news/831/83198/60ff9df7a8c6d331996490.pdf>.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ФІЗИКИ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Савельєва Ірина Рудольфівна,

викладач

Державного навчального закладу

«Подільський центр професійно-технічної освіти»,

м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області

Головним завданням реформування сучасної освіти є розвиток компетентної особистості, здатної знаходити правильні рішення у конкретних навчальних, життєвих, а в подальшому і професійних ситуаціях. Результатом такого процесу має бути формування компетентної особистості, інтегрованою характеристикою якої є володіння сукупністю ключових компетентностей.

Важливим фактором успішної реалізації компетентнісного підходу в навчанні фізики є добір ефективних методів, прийомів і форм організації навчальної діяльності, тобто способів взаємодії викладача й учнів, спрямованих на розв'язання навчально-виховних завдань. Дуже важливо, щоб використання способів такої взаємодії не було «даниною моді». Їхній добір і використання слід підпорядковувати змісту і меті навчання фізики, враховуючи при цьому вікові особливості здобувачів освіти, їхні можливості і здібності.

Пріоритетними мають бути такі методи навчання, які орієнтовані на активну діяльність учнів, зокрема, продуктивні, евристичні або частково-пошукові; проблемні; інтерактивні.

Інтерактивні методи найбільше відповідають вимогам компетентісно-орієнтованого навчання, організація якого передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, які сприяють формуванню навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії.

Інтерактивні методи сприяють розвитку здібностей, дослідницьких умінь і творчого потенціалу особистості, дають можливість кожному учню продемонструвати свої навчальні досягнення в конкретних ситуаціях, здобувати досвід проведення дослідницької пізнавальної діяльності, порівнювати свій рівень розвитку з іншими учасниками навчального процесу, а отже є дієвим засобом формування на цій основі активної, компетентної, творчої особистості.

Крім того, інтерактивні форми навчання розвивають комунікативні вміння та навички, допомагають встановленню емоційних контактів між здобувачами освіти, забезпечують виховне завдання, оскільки привчають працювати в команді, прислухатися до думки своїх товаришів. Використання інтерактиву в процесі уроку знімає нервову навантаженість учнів, дозволяє змінювати форми діяльності, переключати увагу на ключові питання теми уроку.

Інтерактивне навчання – цікавий, творчий напрям педагогіки. Існує величезна кількість інтерактивних прийомів: робота в парах, малих групах, акваріум, карусель, мозковий штурм, броунівський рух, ділова гра, дискусія, дебати тощо. Кожен викладач може самостійно придумати нові форми роботи з групою. Інтерактивна творчість викладача і учнів не має меж. Важливо лише вміло спрямовувати її для досягнення поставленої навчальної мети.

Оскільки в закладах професійної освіти учні поряд із вивченням загальноосвітніх предметів, набувають знання, вміння та навички із спецдисциплін, з виробничого навчання своєї майбутньої професії, то інтерактивне навчання в професійній спрямованості на уроках загальноосвітньої підготовки, зокрема на уроках фізики, має важливе значення.

При викладанні фізики впроваджую особистісно-орієнтовані технології, а саме: елементи технології проблемного і розвивального навчання, інформаційні та інтерактивні технології, проєктні технології; використовую найрізноманітніші інтерактивні прийоми, а саме: мозковий штурм, робота в малих групах, робота в парах, інтелектуальна гра тощо; завдання, які пропонуються учням, носять професійну спрямованість.

В своїй роботі практикую проведення нестандартних уроків, в яких

використовую елементи інноваційних педагогічних технологій. Наприклад, при проведенні уроку-змагання з теми «Рівномірний рух по колу», практикую використання різних форм й методів навчальної діяльності учнів, а саме: робота в малих групах, мозковий штурм, естафета «Хто швидше?», конкурс капітанів команд, які працюють з індивідуальним завданням – розв’язують задачі професійного спрямування; а також самостійна робота учнів – відповіді на тестові запитання ППЗ з фізики, причому перевірка правильності виконання завдання здійснюється членами команд супротивника.

Урок «Розв’язування задач з теми «Електричне поле і струм» проводжу у формі інтелектуальної гри, в якій поєднується як колективна робота здобувачів освіти, так й індивідуальна; учні розподіляються на дві команди за однаковою кількістю та приблизно однаковим рівнем успішності, визначається журі з числа однокласників, що добре навчаються. Інтелектуальна гра проводиться у чотири етапи. На 1-му етапі – конкурсі «Кіт у мішку» – кожна команда одержує тестові завдання, з правильних відповідей яких потрібно розгадати зашифроване слово; на 2-му етапі – конкурсі «Експеримент» – кожна команда одержує завдання професійної спрямованості, згідно із яким потрібно скласти електричне коло, виконати математичні розрахунки відповідно до отриманих експериментальних даних»; на 3-му етапі – «Спробуй розв’язи» – кожен учень/учасник команди одержує картку з диференційованим завданням професійної спрямованості; на 4-му етапі – конкурсі «Спробуй наздожени» – за дві хвилини кожна команда повинна дати найбільшу кількість правильних відповідей. При підведенні підсумків кожен учень одержує оцінку як середнє арифметичне 4-х етапів роботи на занятті.

При проведенні уроку-дослідження з теми «Електричні кола. Послідовне і паралельне з’єднання провідників» здобувачі освіти знайомляться з основними характеристиками електричного кола; із способами з’єднання провідників; а також на основі дослідів, проведених учнями за розданими схемами та інструкціями, виводяться закони для послідовного і паралельного з’єднання провідників.

При проведенні уроків-конференцій, уроків-презентацій з тем «Штучні супутники Землі. Розвиток космонавтики», «Електричні станції. Проблеми сучасної електроенергетики та охорона навколишнього середовища», «Магнітні властивості речовини. Застосування магнітних матеріалів. Вплив магнітного поля на живі організми» здобувачі освіти заздалегідь діляться на творчі групи, створюють інформаційні проекти й представляють їх за допомогою мультимедійних засобів. Слід зауважити, що при висвітленні, наприклад, питання наукового й практичного застосування космонавтики, значна увага приділяється професійному спрямуванню; при висвітленні питання проблеми

сучасної електроенергетики та охорони навколишнього середовища, – альтернативним джерелам енергії.

Отже, сучасний урок фізики, зорієнтований на реалізацію компетентнісного підходу в навчанні, має вирішувати низку завдань, серед яких, зокрема, такі: підвищення рівня мотивації учнів; використання суб'єктивного досвіду, набутого здобувачами освіти в навчально-пізнавальній діяльності; ефективне та творче застосування набутих знань та досвіду на практиці; формування в здобувачів освіти навичок отримувати, осмислювати та використовувати інформацію з різних джерел; здійснення організаційної чіткості та оптимізації кожного уроку; підвищення рівня самоосвітньої та творчої активності здобувачів освіти; створення умов для інтенсифікації навчально-виховного процесу; наявність контролю, самоконтролю та взаємоконтролю в навчальному процесі; формування моральних цінностей особистості; розвиток соціальних та комунікативних здібностей учнів; створення ситуації успіху.

Список використаних джерел:

1. Біда Д.Д. Інтерактивні уроки фізики. Харків, 2005.
2. Інтерактивні методи на уроках фізики / упоряд.: Хольвінська Л., Філоненко С. К.: Шк. світ, 2008.
3. Мельник Л.С. Формування ключових компетентностей методами інтерактивного навчання. *Фізика в школах України*. 2008, №5.
4. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. К., 2002.

ОРГАНІЗАЦІЯ ГРУПОВОЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Сівак Жанна Іванівна,

майстер виробничого навчання

Державного навчального закладу

«Подільський центр професійно-технічної освіти»,

м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області

Однією з найбільш поширених сьогодні форм навчання є його групова організація. Саме групове навчання може стати не лише важливим резервом підвищення ефективності навчання, а й сприяти активізації навчально-

пізнавальної діяльності учнів, перетворенню їх із об'єктів у суб'єкти навчання, формуванню у них самостійності, здатності до самоосвіти та самовиховання. Однак його широке використання гальмується нерозробленістю достатньо чіткої теорії, що ґрунтувалася б на наукових результатах близьких до педагогіки наук.

Групова форма навчання – форма навчальної діяльності учнів на занятті, що характеризується розбиттям учнів на групи; це така форма організації навчального процесу у закладі професійної (професійно-технічної) освіти, коли учні, працюючи у малих групах (2-7 осіб), об'єднані спільною навчальною метою і колективно-розподіленою діяльністю, а педагог керує роботою кожного з них опосередковано, через завдання, якими він спрямовує діяльність малих груп.

Обговорюючи групову форму навчання, не можна не згадати інші форми навчання, які застосовуються на заняттях. Цілісну систему навчальної діяльності учнів на занятті становлять фронтальна, індивідуальна та групова діяльність. Вони пронизують увесь навчальний процес. З'ясуємо сутність і встановимо особливості групової навчальної діяльності учнів на основі порівняння її з фронтальною та індивідуальною.

У фронтальному навчанні вся група працює над одним навчальним завданням під безпосереднім керівництвом педагога. При цьому педагог організовує всю групу на роботу в єдиному темпі, прагне більш-менш рівномірно впливати на всіх учасників загальногрупової роботи. Проте у фронтальній роботі надзвичайно складно забезпечити високу активність усіх учнів. Організуючи фронтальну роботу, педагог орієнтується, головним чином, на рівень середніх учнів. На нього розраховані темп роботи, обсяг та рівень складності навчального матеріалу. Учні з низьким рівнем навчальних можливостей за таких умов неспроможні сприйняти й осмислити матеріал у повному обсязі. Якщо ж знизити темп фронтальної роботи, то це негативно позначиться на сильних учнях. Розглядаючи фронтальну роботу у ЗП(ПТ)О, не можна не наголосити на її обмежених можливостях реалізації навчального спілкування учня. Воно можливе лише з дозволу педагога, за його ініціативою і в незначній мірі.

В індивідуальній роботі кожен учень працює самостійно, темп його роботи визначається ступенем цілеспрямованості, розвитку інтересів, нахилів. Темп роботи залежить також від навчальних можливостей, підготовленості учнів. Індивідуальній навчальній діяльності не властива безпосередня взаємодія учням між собою, а контакти з педагогом обмежені та нетривалі. В індивідуальній навчальній роботі діяльність слабких учнів приречена на невдачу, тому в них є прогалини в знаннях, недостатня сформованість умінь і

навичок навчальної самостійної роботи.

Усі недоліки фронтальної та індивідуальної діяльності вдало компенсує групова. У психолого-педагогічній літературі немає єдиного підходу до визначення групової навчальної діяльності. На думку педагогів, групова навчальна діяльність – це форма організації навчання в малих групах учнів, об'єднаних загальною навчальною метою при опосередкованому керівництві педагога і в співпраці з учнями.

Педагог в груповій навчальній діяльності керує роботою кожного учня опосередковано, через завдання, які він пропонує групі та які регулюють діяльність учнів. Стосунки між педагогом та учнями набувають характеру співпраці, тоді коли педагог безпосередньо втручається у роботу груп, тому у разі, якщо в учнів виникають запитання вони звертаються по допомогу до педагога. Це їхня спільна діяльність. Відомо, що учням буває психологічно складно звертатись за поясненням до педагога і набагато простіше – до ровесників. Як вид навчальної діяльності учнів, групова діяльність багатofункціональна.

Як свідчить дослідження О. Г. Ярошенко, групову навчальну діяльність учнів можна застосовувати на всіх етапах процесу навчання у ЗП(ПТ)О. Проте на етапах первинного сприйняття нового матеріалу належний рівень цієї діяльності досягається лише за умови, що всі учні групи характеризуються високим та середнім рівнем навчальних можливостей, добре володіють навичками самостійної роботи і виявляють велику працездатність. У протилежному разі більш продуктивною виявляється фронтальна діяльність групи під керівництвом педагога. Для учнів найбільші можливості групової навчальної діяльності виявляються на етапах закріплення, поглиблення, систематизації знань.

Отже, групова робота має велику кількість переваг. Вона сприяє формуванню навичок співпраці, ділового спілкування, взаємодопомоги, взаєморозуміння, вчить поважати цінності і правила, вислуховувати думки інших, а також мати власну думку і відстоювати позицію. Правильно організована робота в групах розвиває творче мислення, підвищує самооцінку і самоповагу. Нарешті, при поділі групи на невеликі групи, на уроці задіяні всі учні.

Групові форми навчально-пізнавальної діяльності є дуже актуальними в наш час, так як сучасне життя вимагає від педагога підтримати і розвивати активність дітей, їхню пізнавальну самостійність, створювати оптимістичний настрій, з яким дитина приступає до виконання навчальних завдань, навчити її співпраці, спілкуванню з ровесниками і старшими, сформуванню вміння робити самостійний вибір.

Список використаних джерел:

1. Житник Б. О. Методичний порадник: форми і методи навчання. Х.: Вид. група «Основа», 2005.
2. Нор Е. Ф. Технологія організації групової навчальної діяльності. Миколаїв, 1998.
3. Ярошенко О. Г. Групова навчальна діяльність учнів: теорія і методика. К.: Партнер, 1997.

ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ MOODLE В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ, ЯК ЗАСІБ КОМП'ЮТЕРНОГО СУПРОВОДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ

Сінтяй Петро Леонтійович,

викладач спецдисциплін вищої категорії

Державного професійно-технічного навчального закладу
«Полтавський професійний ліцей транспорту», м. Полтава

Останнім часом спостерігається характерна тенденція до посилення інноваційності у сфері підготовки кваліфікованих робітників у системі професійно-технічної освіти України. Сучасні реалії освіти все більше вимагають шукати ефективні методи організації навчальних занять з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти. Такі методи повинні забезпечувати, з одного боку, гнучку взаємодію учасників у навчальному процесі, дозволяти своєчасно отримувати в будь-який зручний для здобувачів освіти час, консультації, поради і оцінки від викладача, який територіально віддалений, а з іншої сторони – здійснення обов'язкового використання інтерактивних форм організації навчання.

«Moodle» – це модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище, яке називають також системою управління навчанням, системою управління курсами, віртуальним навчальним середовищем або просто платформою для навчання, яка надає викладачам, здобувачам освіти та адміністраторам дуже розвинутий набір інструментів для комп'ютеризованого навчання, в тому числі дистанційного.

В ДПТНЗ «Полтавський професійний ліцей транспорту» з 2017 року активно запроваджено використання СДН «Moodle», як в професійній, так і в загальноосвітній підготовці здобувачів освіти.

«Moodle» є достатньо гнучкою системою:

- викладач може самостійно створювати дистанційний курс та управляти ним, тобто власноруч контролювати доступ до своїх курсів;
- використовувати часові обмеження;
- створювати власні системи оцінювання знань;
- контролювати надсилання на перевірку виконаних студентами завдань;
- фіксувати завдання, надіслані із запізненням;
- дозволяти або забороняти студентам перезавантаження контрольних завдань (модульних або підсумкових – заліків, іспитів) тощо.

Таким чином, «Moodle» – це система для створення інформаційно-освітнього середовища навчального закладу, яка орієнтована, насамперед, на забезпечення інтерактивної взаємодії між учасниками навчального процесу і застосовується для організації ефективного навчання майбутніх кваліфікованих робітників.

В процесі створення курсів в системі «Moodle» можна використовувати: текст, графічні зображення, файли, презентації, книги, відеофрагменти та посилання на ресурси в Internet.

Система має потужні засоби контролю знань. Тести один із них. Налаштування тестів дозволяє використовувати різноманітні типи завдань:

- відповідність;
- коротка відповідь;
- множинний вибір;
- числовий;
- правильно/неправильно;
- розрахунковий.

При складанні тесту система дає можливість: встановити дату та час початку і закінчення доступу до тесту, дозволити декілька спроб тесту, встановити обмеження часу, встановити час відведений для проходження спроби, встановити випадковий порядок питань та відповідей, встановити кращу оцінку після спроб.

Питання всіх тестів зберігаються в банку запитань. Їх можна вільно редагувати, додавати нові запитання, або зменшувати кількість.

Система дає можливість вивести підсумки проходження тесту у файл MS EXCEL, де викладач має змогу проаналізувати:

- коли учень проходив тест;
- скільки часу витрачено на проходження тесту;
- оцінка відповіді кожного запитання в процентному еквіваленті.

Також є можливість корегувати зміст будь-якого ресурсу.

Ця система, звісно, орієнтована на вищі навчальні заклади, особливо зручна для заочної форми навчання. Але для професійно-технічної освіти також

має багато корисних можливостей, особливо під час карантину та війни, коли здобувачі освіти навчаються в дистанційному режимі.

Список використаних джерел:

1. Moodle. URL: <https://moodle.org/course/view.php?id> (дата звернення: 25.03.2023).

2. Навчальний комп'ютерний комплекс ДПТНЗ «Полтавський професійний ліцей транспорту» URL: <https://moodle.pplt.poltava.ua/> (дата звернення: 25.03.2023).

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – СПОСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА УРОКАХ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Сопільник Марія Павлівна,

викладач професійно-теоретичної підготовки

Державного навчального закладу

«Подільський центр професійно-технічної освіти»,

м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області

Особливості дистанційного навчання з спеціальних предметів – це поєднання різних форм організації дистанційного навчання. Які ж заходи треба вжити для налагодження успішного дистанційного навчання? Кожен викладач на своєму робочому місці рухає технологічну освіту вперед, наповнює її інноваційним змістом, готує майбутнє покоління до життя. Тому важливо в цих непростих умовах знаходити спільні, цікаві виклики, результати та перспективи, бути прогресивним, багато вчитися й, відповідно, натхненно працювати.

Відповідно до положень низки освітніх державних документів і нормативно-правових актів створено рекомендації щодо організації проведення уроків з спеціальних предметів в дистанційному режимі.

Формування змісту технологічної діяльності учнів на уроках спеціальних дисциплін здійснюється через проєктну діяльність, і результатом такої практичної діяльності має бути спроектований та виготовлений виріб. Дистанційне навчання змінило методи подання матеріалу та прийоми взаємодії з учнями.

Під час викладання предмета онлайн необхідно враховувати певні аспекти:

- віддаленість між викладачем і учнем, відсутність очної взаємодії;

- необхідність добирати технології, виготовляючи проєкт;
- наявність вдома потрібних матеріалів, інструментів, обладнання для виконання того чи іншого проєкту учнями;
- виконання операцій із дотриманням правил безпечної праці.

Усі ці аспекти має враховувати викладач і спланувати свою роботу так, щоб дистанційне навчання було результативним і комфортним. Практика організації проєктно-технологічного навчання учнів у традиційній формі навчання не передбачає надання учням домашніх завдань, що мають практичний характер. Проте в умовах карантину виникла потреба у виконанні саме таких практичних завдань. Наприклад, це обробка вузлів виробів відповідного модуля. Обираючи теми обробки вузлів виробів викладач повинен звертати увагу на перелік матеріалів та інструментів, які можуть бути доступними учням вдома (це можна виконати у будь-який зручний спосіб, наприклад, шляхом їхнього опитування). До виконання творчих проєктів учні повинні бути ознайомлені з критеріями оцінювання та формами презентації проміжних і кінцевого результатів практичної діяльності. Зазначені напрями технологічної діяльності не тільки будуть чинником, що мотивує до праці, але і дозволять учням цікаво проводити час, виконуючи уроки вдома, формуватимуть та розвиватимуть компетентнісний потенціал учнів та сприятимуть позитивному іміджу навчальних модулів.

Результати та перспективи дистанційного навчання:

- учні можуть виконувати тести на платформах за вибором викладача та з урахуванням можливостей учня;
- брати участь в усних формах контролю (презентація та захист проєктів тощо) із використанням відеоінструментів Skype, Zoom індивідуально або в групах;
- брати участь в онлайн-семінарах та онлайн-форумах, виконувати роботи у текстових редакторах або у друкованих зошитах та надсилати вчителю файли з виконаними завданнями електронною поштою, із використанням месенджерів (Viber, WhatsApp, Facebook тощо) або іншими засобами зв'язку (за відсутності технічних засобів навчання або доступу до мережі «Інтернет»);
- знімати відео та надсилати викладачу засобами електронного зв'язку;
- виконувати інші завдання (розв'язати кросворд, ребус; дібрати та проаналізувати моделі виробів; розробити ескіз виробу та технологічну послідовність його обробки).

Для організації дистанційного навчання на уроках спеціальних предметів найчастіше використовую такі ресурси і платформи:

- форми організації (проведення онлайн-уроків з учнями у формі відеоконференцій: Zoom, Meet, GoogleClass, консультації, спілкування у групах

Viber, Telegram, через електронну пошту тощо);

- платформи для навчання (розміщення на Google Диску, через електронну пошту, Classroom, Zoom (для проведення консультацій щодо виконання завдань), МійКлас тощо);

- групи у соціальних мережах (Viber, Telegram, Facebook);

- практичні завдання (YouTube-майстер-класи, презентації, відеоуроки);

- оцінювання знань (тести в Google Forms, учні надсилали відеозвіти, фото готових робіт, колажі з фото послідовності роботи вузлів виробів відповідно до модуля, презентації готового виробу з обов'язковим описом та підсумком);

- зворотний зв'язок (відеозв'язок в Zoom, Skype, листування по електронній пошті, робота в Classroom тощо).

За необхідності проводила індивідуальні бесіди з учнями та надавала консультації щодо виконання завдань (телефон, Viber, Skype).

За можливості запитувати електронні адреси при проведенні тестування.

В освітньому процесі використовувати лише перевірені та апробовані електронні освітні ресурси.

- створення бібліотек (медіатек) електронних освітніх ресурсів;

- залучення до дослідницької пошукової діяльності, заохочення і стимулювання самостійної роботи, завдання на розвиток критичного мислення, самооцінювання тощо;

- постійна методична, технічна, організаційна психолого-педагогічна підтримка викладачів і учнів;

- моніторинг активності на платформі (середовищах) учнів та викладачів;

- опитування учасників освітнього процесу щодо задоволеності цифровими інструментами, організацією освітнього процесу, електронними освітніми ресурсами;

- вчасне реагування на критичні ситуації як технічного, так і організаційного характеру;

- прогнозування методичних, технічних ризиків та прийняття управлінських рішень щодо їхнього запобігання.

Вміння ефективно поєднувати навчання в класі з онлайн-освітою учнів, створювати безпечне інформаційне освітнє середовище і електронні освітні ресурси, що сприяють індивідуалізації навчання (власний темп, час тощо), та спонукати учнів до спілкування і співпраці онлайн – ось головні завдання, які стоять перед педагогами. Вчитель має володіти методиками використання цифрових інструментів з урахуванням особливостей предмета.

Список використаних джерел:

1. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи. Київ, 2009.
2. Олійник В.В. Освіта впродовж життя: як і чому вчити дорослих? URL: <http://www.apsu.org.ua/ua/information/press/956784/> (дата звернення: 19.02.2023).
3. Освіта впродовж життя. URL: <http://s-osvita.com.ua/content/view/333/116/> (дата звернення: 19.02.2023).
4. Про затвердження Положення про дистанційне навчання: Наказ МОН №466 від 25.04.2013. Дата оновлення: 16.10.2020. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13> (дата звернення: 19.02.2023).
5. Про систему дистанційного навчання «Віртуальний Університет». URL: <http://vu.net.ua> (дата звернення: 19.02.2023).

СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКЛАДАННЯ ІНФОРМАТИКИ ПРИ ДИСТАНЦІЙНІЙ ТА ЗМІШАНІЙ ФОРМІ НАВЧАННЯ

Срібняк Лариса Василівна,

викладач

Державного навчального закладу

«Подільський центр професійно-технічної освіти»,

м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області

У березні 2020 року через запроваджений у зв'язку з пандемією карантин освітні заклади України здійснили терміновий перехід на дистанційну форму здобуття освіти. Міністерство освіти і науки України надало автономію закладам освіти та можливість самостійно організовувати дистанційне навчання, обирати технології, цифрові інструменти тощо. Але життєві реалії показали, що готовність до кризового переходу на дистанційне навчання залишає бажати кращого

В Законах України «Про освіту» та «Про вищу освіту» зазначається, що дистанційна форма здобуття освіти – це індивідуалізований процес здобуття освіти, що відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі, що функціонує на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Важливим є взагалі розуміння викладачем інформатики, що таке дистанційне навчання. На сьогодні в нормативних документах України можна зустріти різні терміни, зокрема: дистанційна форма здобуття освіти,

дистанційне навчання, дистанційна форма навчання, технології дистанційного навчання тощо. В багатьох науково-педагогічних працях такі терміни, як онлайн-навчання, віртуальне навчання, дистанційне навчання, цифрове навчання розглядаються як синонімічні.

Необхідно зазначити, що в новому положенні про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти (2020 рік) надається вже інше визначення дистанційного навчання, а саме: організація освітнього процесу (за дистанційною формою здобуття освіти або шляхом використання технологій дистанційного навчання в різних формах здобуття освіти) в умовах віддаленості один від одного його учасників та їхньої, як правило опосередкованої, взаємодії в освітньому середовищі, яке функціонує на базі сучасних освітніх, інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій.

Отже, нове положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти дало змогу викладачу інформатики обирати певний режим роботи з матеріалами уроку: синхронний чи асинхронний. Варто наголосити, що кожен з них має бути підтриманий відповідними організаційними заходами, програмним забезпеченням та навчально-методичним комплектом матеріалів. Становить інтерес описати окремі особливості цих режимів навчання.

Для синхронного режиму (вебінари, онлайн уроки, онлайн наради, діалоги, диспути тощо) належну організаційно-комунікаційну підтримку надає використання платформи Zoom, відеотрансляцій Skype, Google Meet. Під час синхронного режиму вчитель інформатики повинен не лише надавати навчальний матеріал, але й проводити дистанційні практичні роботи. Досить ефективним та сучасним інструментом є віртуальна дошка Jamboard, яка вбудована до Google Meet.

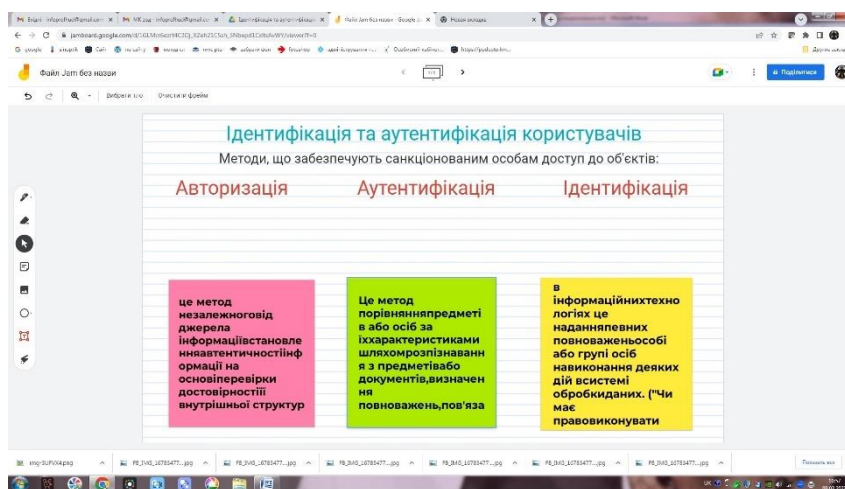

Рис. 1. Віртуальна дошка Jamboard для синхронного уроку

Від початку «карантинного» навчання досвід показав, що виникає

ситуація, коли деякі батьки, вчителі та керівники закладів освіти сприймають дистанційне навчання саме як застосування лише такої комунікаційної платформи (наприклад, лише Zoom), не усвідомлюючи, що це – лише окремий маленький елемент для спілкування із здобувачами освіти онлайн. До того ж очевидно, що обов'язковою умовою проведення синхронного уроку є запис його онлайн-трансляції для здобувачів освіти, які не змогли вчасно доєднатись з певних причин (раптова відсутність електроенергії, інтернету, хвороба тощо). Це «невелике» уточнення призводить до необхідності знайти та залучити ще одну платформу: вже не для спілкування, а для розміщення навчальних матеріалів, тобто продовжити навчання та перейти до асинхронного режиму

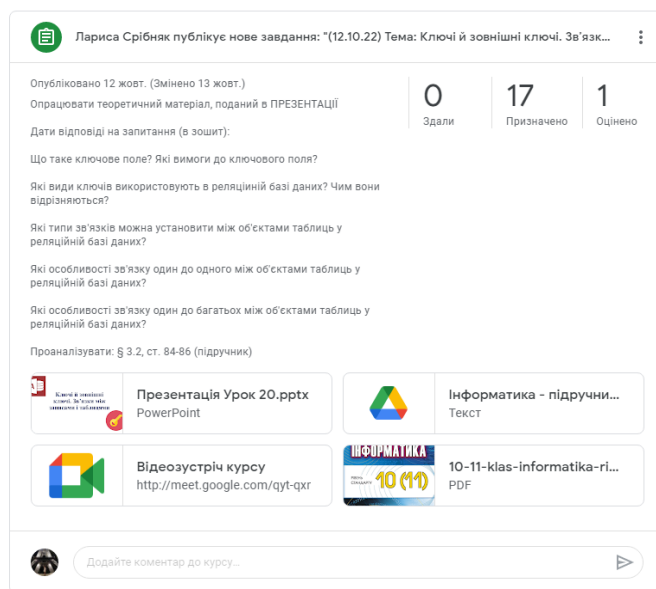

Рис. 2. Платформа Google Classroom для асинхронного уроку

Для роботи в асинхронному режимі можуть бути рекомендовані платформи Google Workspace, Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams, Office 365, Google-сайти та блоги Blogger, блокноти Microsoft OneNote, віртуальні дошки Linoit (linoit.com), Padlet (padlet.com) й інші. Треба підкреслити, що при асинхронній роботі обов'язковим є надання детального пояснення про особливості та бажані способи роботи з навчальним матеріалом; також ці матеріали мають містити достатні для застосування і засвоєння коментарі та переходи між фрагментами: озвучена презентація, навчальний відеоролик, інструктивні дописи тощо.

Важливим моментом при асинхронній роботі є достатній рівень деталізації інструкцій. Здобувач освіти має чітко розуміти, що і як треба виконати, як надіслати роботу на перевірку, як дистанційно спілкуватись з викладачем, як запитати про допомогу тощо.

Сучасні безоплатні чи частково безоплатні інтернет-сервіси та програмне

забезпечення надають викладачеві широкі можливості для підготовки і розміщення навчальних матеріалів. Можна запропонувати низку орієнтовних інструментів для виконання окремих дій щодо розроблення дидактичного забезпечення уроку.

Для запису відеоролику доцільно використати програми захоплення екрану ScreenRecoder, FlashBack (www.flashbackrecorder.com), Bandicam (www.bandicam.com/ua), Debut (www.nchsoftware.com) та інші. Для запису аудіо інструкцій оптимально застосувати прості інтернет-ресурси: Sodaphonic (sodaphonic.com), Vocaroo (vocaroo.com).

Також ці сервіси можна використовувати і для надання практичних робіт в асинхронному режимі. Наприклад, дати завдання здобувачам освіти записати відеопрезентацію про сучасні тренди вебдизайну (модуль «Вебтехнології», 10-11 класи).

Звичайні відеоролики можна зробити інтерактивними за допомогою відповідних засобів сервісів PlayPosit (go.playposit.com), LearningApps (learningapps.org), Narakeet (www.narakeet.com), Edpuzzle (edpuzzle.com) та аналогічних. Ці сервіси надають можливість викладачеві інформатики забезпечити миттєву перевірку розуміння здобувачами освіти матеріалу, що подається у відео, та здійснити відповідну корекцію подання інформації: повернути глядача на крок чи кілька кроків назад, запропонувати додаткові джерела або аналогічні завдання.

Більшість з цих сервісів можна використати і як конструктори для підготовки інтерактивних вправ за навчальним матеріалом. З тією ж метою є сенс рекомендувати сервіси PurposeGames (www.purposegames.com), Baamboozle (www.baamboozle.com), ClassTools (www.classtools.net) та інші. Для надання навчального матеріалу також можна використовувати: скрайбінг PowToon (www.powtoon.com), карти Coggle (coggle.it), Mind42 знань (www.mind42.com), MindMup (www.mindmup.com), LucidChart (www.lucidchart.com), анімовані та інтерактивні презентації Genially (www.genial.ly), Prezi (prezi.com).

Для перевірки знань зручно застосовувати сервіси з автоматичною перевіркою відповідей Quizziz (quizziz.com), Kahoot! (kahoot.com), ClassTime (www.classtime.com), Online Test Pad (onlinetestpad.com), Zzish/Quizalize (www.zzish.com, <https://quizalize.com>). Для забезпечення миттєвого відгуку і підтримання технології мозкового штурму доречно використати сервіси Mentimeter (www.mentimeter.com), Flipgrid (info.flipgrid.com) та Tricider (www.tricider.com).

Актуальним та продуктивним з огляду на сучасні вимоги щодо розвитку в здобувачів освіти умінь працювати в команді, виховання толерантності та

поваги до тих, хто працює поруч, є підхід залучення здобувачів освіти до індивідуальної та колективної онлайн-роботи за допомогою сервісів Google Диск, OneDrive, онлайн-дошок, групових колекцій тематичних матеріалів.

При дистанційному навчанні доцільно використовувати сучасні цифрові інструменти, які надають змогу застосувати різні форми та методи навчання, зокрема: інтерактивні вправи (learningapps.org, <https://wordwall.net>), онлайн-кросворди (crosswordlabs.com), 3D ролики (www.mozaweb.com), QR-коди (<http://qrcodes.com.ua>), онлайн-пазли (www.jigsawplanet.com), хмара слів (wordart.com) тощо.

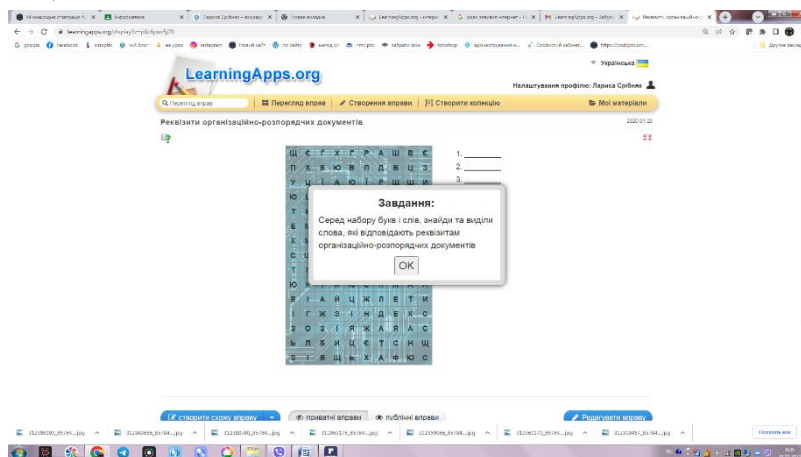

Рис. 3. Приклад інтерактивної вправи сервісу Learningapps

Розглядаючи методичні засади підготовки завдань для дистанційного навчання, слід зробити акцент на зміні характеру освітньої діяльності. Оскільки дистанційна робота здобувача освіти є здебільшого роботою самостійною, то зміст, формат та дидактичне навантаження завдань потрібно добирати інакше порівняно з тими, що розраховані на «очне» виконання. Такі «інші» дистанційні завдання мають допомагати здобувачам освіти утримати увагу на новому, частково незрозумілому, матеріалі; задіювати різні способи поведінки здобувачів освіти з навчальною інформацією, віддаючи перевагу вправам, спрямованим, перш за все, на розвиток навичок мислення високого рівня, таким завданням, що надають здобувачам освіти простір для творчого усвідомлення відомостей, що вивчаються. Також потрібно подбати про надання в різні способи миттєвих відгуків на виконувану роботу, що забезпечить більшу надійність навчальної траєкторії, якою відбувається самостійне просування.

Недоцільними та нераціональними є такі завдання для дистанційної роботи:

- 1) переглянути відеоролик YouTube, прочитати параграф та зробити в зошиті конспект;
- 2) прочитати параграф та надати письмові відповіді в зошиті;
- 3) виконати практичні завдання без детальної інструкції та опису

очікуваного результату;

4) пройти тест, розгадати кросворд, створений у текстовому процесорі.

Натомість можна запропонувати завдання, спрямовані на перетворення навчальної інформації у форму, зрозумілу саме конкретному учню:

1) за результатами перегляду ролику, читання параграфу – побудувати схему взаємозв'язків, хмару ключових понять, укласти тезаурус, зробити анотацію або дайджест;

2) виконати дії за детальною інструкцією, після виконання адаптувати інструкцію під інший формат (перетворити відеоінструкцію на алгоритм, або текстовий опис на схему);

3) виконати завдання, запропоноване викладачем, та творчо подовжити його (додати до алгоритму додаткову умову і реалізувати її);

4) колективно створити онлайн-презентацію тощо.

Неприпустимим також є розміщення конспекту уроку замість надання навчального матеріалу уроку для опрацювання; однотипні завдання упродовж всього дистанційного навчання; застосування форм та методів навчання для очної роботи; пропозиції щодо інсталяції неліцензійного програмного забезпечення на домашні комп'ютери учнів тощо.

ІКТ для викладача інформатики не лише слугують інструментом навчання, а також є об'єктом вивчення в межах загального курсу інформатики або його численних спецкурсів. З впровадженням дистанційного навчання особливого значення набуває знання можливостей сучасних вебсервісів щодо імітування функціоналу стандартних програм, які підлягають вивченню за програмою предмета, адже в умовах віддаленості викладачу інформатики важко та незручно використовувати локальне програмне забезпечення. Інколи здобувачі освіти не мають змоги інсталювати якусь програму на власний комп'ютер через її пропрієтарність або відсутність відповідних прав; до того ж через характеристики домашніх ПК встановлені версії програмних продуктів часто суттєво різняться, відповідно різняться й інтерфейси цих програм, що вносить плутанину до навчання. Саме тому доцільно застосувати певний інтернет-сервіс як альтернативу локальній програмі.

Цілком слушною заміною десктопних офісних пакетів є онлайнві офіси Microsoft 365 та Google Docs. При вивченні теми «Мультимедійні та гіпертекстові документи» програму «Блокнот» можна замінити на сервіс Notepad (www.rapidtables.com/tools/notepad.html). Локальний варіант середовища програмування Scratch замінить онлайн-версія цієї програми за адресою <https://scratch.mit.edu>. Вивчення теми «Алгоритми та програми» більшості здобувачам освіти дається важко, тому на початку, варто рекомендувати для підвищення мотивації використати гейміфіковані сайти,

наприклад, Botlogic (botlogic.us), Runmarco (runmarco.allcancode.com), Codecombat (codecombat.com), Code Codemonkey (code.org), (www.codemonkey.com), Blockly (blockly.games). Відносно новий «шкільний» напрям вивчення – тривимірна графіка – можна істотно полегшити та урізноманітнити застосуванням сервісів SketchUp (app.sketchup.com), Sculptris (stephaneginier.com/sculptgl), Tinkercad (www.tinkercad.com).

Таким чином, особливості й проблеми викладання предмета «Інформатика» в дистанційній формі мають дуальний характер. З одного боку, як і дистанційне навчання будь-якому іншому предмету, навчання інформатики має брати до уваги усі загальні зауваження, зазначені вище: необхідність проведення та дублювання синхронної частини уроку, обов'язковість утримання безперервного часу, що проводять здобувачі освіти за комп'ютером, в межах безпечних норм, потреба у прогнозуванні навантаження здобувача освіти з огляду на збільшення часу, який доведеться витратити через підвищення рівня самостійності роботи, проектування і розроблення дидактичних одиниць з вичерпною інформативністю та точними і зрозумілими вказівками щодо виконання. З іншого боку, має тривати постійний пошук та вибір оптимальних вебінструментів як достойної альтернативи локальному програмному забезпеченню, що підтримує належний рівень опанування здобувачами освіти практичних навичок володіння ІКТ, передбачених програмою предмета.

Список використаних джерел:

1. Вінницька академія неперервної освіти. «Моделі змішаного навчання: особливості, поради, успішні приклади». URL: <http://academia.vinnica.ua/index.php/news/998-modeli-zmishanogo-navchannya-osoblivosti-poradi-uspishni-prikladi> (дата звернення: 15.02.2023).
2. Змішане навчання: персоналізоване навчання кожного учня. URL: <http://academia.vinnica.ua/index.php/news/998-modeli-zmishanogo-navchannya-osoblivosti-poradi-uspishni-prikladi> (дата звернення: 15.02.2023).
3. Про суть технології змішаного навчання. URL: <http://aphd.ua/pro-sut-tekhnoholi-zmishanoho-navchannia-/> (дата звернення: 15.02.2023).
4. Змішане навчання: сутність та переваги у сучасному світі. URL: <http://blog.ed-era.com/blended-learning-sut-pierievaghi-ta-uspishni-prikladi/> (дата звернення: 15.02.2023).
5. Гриневич Л.М., Ільч Л.М., Линьов К.О. та інші. Організація освітнього процесу в школах України в умовах карантину. 2020. с. 3-25.
6. Опануємо змішане навчання. URL: <https://courses.edera.com/courses/course-v1:DECIDE+3+2020/about> (дата

звернення: 15.02.2023).

7. Як запровадити змішане навчання у школі: 10 найважливіших складових. URL: <https://osvitoria.media/experience/yak-zaprovadyty-zmishane-navchannya-u-shkoli-10-najvazhlyvishyh-skladovyh/> (дата звернення: 15.02.2023).

8. Змішане навчання: персоналізоване навчання кожного учня. URL: <http://prosvitcenter.org/zmishane-navchannya> (дата звернення: 15.02.2023).

9. Дистанційне та змішане навчання на уроках інформатики. URL: <https://vseosvita.ua/library/distancijne-ta-zmisane-navcanna-na-urokah-informatiki-301631.html> (дата звернення: 15.02.2023).

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Супрун В'ячеслав Васильович,

кандидат економічних наук, доцент,

професор кафедри менеджменту освіти та права

Центрального інституту післядипломної освіти

ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ

Пікож Тамара Михайлівна,

старший викладач, методист вищої категорії

кафедри менеджменту освіти та права

Центрального інституту післядипломної освіти

ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ

Вирішення стратегічних завдань, що стоять перед національною системою освіти у нових економічних і соціокультурних умовах, інтеграції її в європейський і світовий освітній простір об'єктивно зумовлюють ключову роль компетентнісного підходу в сучасній українській освіті. Закон України «Про освіту» визначає компетентність як динамічну комбінацію знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність [1].

Компетентнісний підхід вважається ключовою інноваційною ідеєю сучасної освіти. Саме тому серед основних завдань модернізаційних змін системи освіти в Україні ключовим є забезпечення професійного розвитку і вдосконалення керівних і педагогічних кадрів. Сучасна освітня реформа

передбачає, що головною метою навчання стане не отримання суми знань, а оволодіння певним набором компетентностей та наскрізних вмінь.

Система освіти України, у т.ч. і професійної (професійно-технічної) освіти, знаходиться сьогодні у процесі трансформаційних змін, що вимагає наявності у педагогічних та управлінських кадрів нових компетентностей, які дадуть їм можливість навчити молодь і підготувати нове покоління особистостей, здатних успішно соціалізуватися, провадити навчальну та подальшу професійну діяльність, працювати автономно і відповідально, максимально швидко адаптуватися до змінюваних умов, приймати рішення, розв'язувати проблеми, реалізовувати ефективну комунікацію, використовувати критичне та системне мислення, сучасні методики навчання, орієнтовані не на репродукцію знань, а на формування знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, ефективно навчатися у процесі навчання та роботи, змінюючи при цьому набуті раніше навички тощо [1].

Підвищення якості і конкурентоспроможності української освіти, вирішення стратегічних завдань, що стоять перед національною системою освіти у нових економічних і соціокультурних умовах, інтеграції її в європейський і світовий освітній простір об'єктивно зумовлюють ключову роль педагогічного працівника. Саме через діяльність педагога повинна реалізовуватися державна політика України, яка виходить з того, що освіта – це стратегічний ресурс соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету й іміджу нашої держави, створення умов для самореалізації кожної особистості.

Сформуємо основні вимоги до сучасного педагога:

- володіє необхідними для професійної діяльності знаннями, навичками;
- критично мислить;
- вміє грамотно працювати з інформацією;
- є контактним і комунікабельним;
- займається саморозвитком та самоосвітою.

Володіння педагогом фаховою дисципліною на високому рівні:

- забезпечує інтеграцію здобувача освіти у сучасний науковий інформаційний простір;

- долучає здобувача в систему ціннісних орієнтацій та культуральних особливостей сучасного світу;

- сприяє формуванню у здобувачів систему поглядів на світ та оточуюче середовище;

- дозволяє на науковій основі здійснювати психолого-педагогічний супровід особистісного становлення громадянина.

Актуальними в умовах трансформаційних змін та викликів сучасності є нові ролі педагога. Серед них:

- фасилітатор – той, хто допомагає вчитися, полегшує вирішувати проблеми, сприяє саморозвитку, самовдосконаленню;

- новатор – педагог, який приносить в інтелектуальну освітню діяльність нові ідеї;

- тьютор – домашній учитель, репетитор, який працює із здобувачем індивідуально: організовує навчання, оцінює результати, проектує наступні кроки в навчанні;

- ментор – учитель, наставник, порадник, що передає правила і цінності, пов'язує навчання із практичним застосуванням отриманих знань, виступає у ролі конструктивного критика в оцінці навчання;

- модератор – той, хто організовує, влаштовує що-небудь (організація процесу прийняття рішень, пропозицій, узгодження різних точок зору, фіксація групової та індивідуальної відповідальності за результат);

- вмотивований вчитель – педагог отримує академічну свободу в навчальному процесі, велика увага приділяється матеріальному стимулюванню;

- лідер, агент змін – це педагогічні працівники, які йдуть у ногу з часом, інколи навіть випереджаючи його. вони не чекають вказівок від адміністрації, а намагаються самостійно шукати шляхи вирішення різних педагогічних ситуацій, в яких розкривається їхні індивідуальність, креативність та артистизм.

Першочергового значення в умовах сьогодення набуває проблема особистості педагога в умовах навчання впродовж життя. Цілком очевидно, що потребує докорінних змін уся система підготовки і перепідготовки керівних кадрів та рівень їхньої відповідальності, модернізація змісту, форм і методів управлінської діяльності. Саме тому для здійснення стабільного розвитку і нового якісного прориву в системі освіти одним із важливих напрямів визначено удосконалення підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації педагогічних кадрів. При цьому, пріоритетом методичної роботи, з якої починається становлення системи професійного розвитку педагога в сучасному її розумінні, завжди було підвищення рівня їхньої готовності до педагогічної діяльності, до навчання та виховання, до вирішення завдань, актуальних для кожного конкретного періоду розвитку суспільства [6, 7].

Слід зазначити, що післядипломна освіта займає пріоритетне місце в національній системі безперервної освіти і спрямована у відповідності до Закону України «Про освіту» на здобуття нових та /або вдосконалення раніше

набутих компетентностей на основі здобутої вищої, професійної (професійно-технічної) або фахової передвищої освіти та практичного досвіду.

Післядипломна педагогічна освіта, як складник системи безперервної освіти, спрямована на формування еліти відкритого суспільства, тобто високоерудованих та конкурентоспроможних фахівців, які здатні забезпечувати випереджувальність розвитку країни, активно зреалізовувати освітні проекти національного масштабу, витримувати конкуренцію на європейському і світовому ринках освітніх послуг, налаштовані на сприйняття цивілізаційних змін як суспільної норми. Ефективність цього процесу залежить від узгодження таких важливих складників, як зміст освіти, організація освітнього процесу, наявність інноваційного науково-методичного супроводу і науково-методичного забезпечення й відповідності цих компонентів соціокультурним та освітнім викликам [4].

Практика роботи ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України та його відповідних структурних підрозділів дає змогу ознайомитися із концептуальною моделлю безперервної педагогічної освіти; інваріантними структурно-функціональними моделями викладача; вимогами компетентностей; навчально-методичними планами та забезпеченням постійно діючих семінарів, вебінарів, тематичних дискусій, практичних занять, науково-практичних конференцій та інших видів занять; змістом підвищення кваліфікації керівних та методичних працівників системи професійної (професійно-технічної) освіти на основі диференційованого підходу.

Як свідчать європейські джерела, поняття «компетентність» трактується як комбінація вмінь, знань і цінностей. Компетентність є результатом набуття компетенцій та реалізація знань на практиці.

Поряд з тим, більшість вчених розглядають «компетентність» як оцінну категорію, що характеризує професіонала як суб'єкта діяльності, його здатності до успішного виконання професійних завдань та компетенцій. Проте поняття компетентності не зводиться тільки до знань і навичок, а належить до сфери складних умінь і якостей особистості. Водночас, компетентнісний підхід розглядається як спрямованість освітнього процесу на досягнення результатів, якими є ієрархічно-підпорядковані компетентності здобувачів освіти: ключова, загальнопредметна, предметна [8].

Управлінська компетентність – знання форм і методів управління закладом освіти, висока методологічна культура при вирішенні питань управління ним, знання принципів управління, оперативно-технологічних функцій управління (спосіб оптимізації управління), знання особливостей управління закладом освіти в режимі розвитку, знання змісту мотиваційного програмно-цільового управління діяльністю закладу освіти, основ інформатики

та комп'ютеризації процесу управління, знання економіки освіти, основ маркетингу. В цілому, компетентність можемо розглядати як загальну здатність і готовність до продуктивної діяльності.

Закономірно, що реформування галузі освіти, що відбувається сьогодні в українському суспільстві, висуває також особливі вимоги щодо діяльності керівників закладів та установ освіти, як до складової підвищення якості управління. Управлінська компетентність потребує вміння добирати необхідні знання для виконання конкретних управлінських дій у сфері професійної (професійно-технічної) освіти і навчання.

У період формування нового демократичного суспільства, становлення ринку праці та інших нових факторів соціально-економічного й політичного характеру держава зацікавлена в керівниках, які вміють бачити й творчо вирішувати проблеми, які виникають; гнучко адаптуватися до мінливих умов життя; мають знання з основ ринкової економіки, маркетингу, менеджменту, що володіють високим професіоналізмом. Авторитет керівника забезпечується не тільки його професійними знаннями, але й особистісними якостями, поведінкою, ставленням до педагогів й учнів, культурою ділового спілкування.

Слід зазначити, що сучасний керівник закладу професійної (професійно-технічної) освіти повинен мати високий рівень професійної компетентності, власний стиль управління, володіти ситуацією, мати вичерпну інформацію про функціонування закладу освіти, уміти розв'язувати різноманітні управлінські проблеми, уміти не тільки керувати закладом освіти зі сталими традиціями й укладом, але й перевести його на якісно новий рівень. Діяльність керівника сучасного закладу професійної (професійно-технічної) освіти все більше набуває професійного характеру, тобто потребує використання фахових знань і вмінь не тільки з педагогіки, а й з економіки, менеджменту, соціології тощо. Від професіоналізму керівника багато в чому залежить успішний розвиток закладу освіти, його конкурентоспроможність і авторитет.

Можна констатувати, що педагогічна компетентність керівника закладу освіти визначається сукупністю таких компонентів як:

- знання, необхідні для педагогічної спеціальності або посади;
- уміння і навички, які потрібні для успішного виконання функціонально-посадових обов'язків;
- професійні, ділові та особистісно-значущі якості, що сприяють якнайповнішій реалізації власних сил, здібностей і можливостей у процесі виконання функціонально-посадових обов'язків;
- загальна культура, необхідна для формування гуманістичного світогляду, визнання духовно-ціннісних орієнтирів, моральних і етичних принципів особистості;

- мотивація професійної діяльності.

Керівник закладу освіти має володіти навичками нового мислення, пов'язаного із проникненням менеджменту в управлінську діяльність керівників закладів освіти, що вимагає не тільки всебічних теоретичних знань та педагогічних умінь, досконалого володіння наукою управління, високого рівня управлінської (професійної) компетентності, а й високого рівня сформованості управлінської культури керівника в цілому в умовах модернізаційних змін в освітній галузі.

Таким чином, управлінська компетентність керівника залежить від його управлінської кваліфікації, де кваліфікація розглядається як досягнення належного рівня знань, умінь, навичок, професійно значущих якостей, загальної культури й мотиваційної сфери.

Безперечно, професійна компетентність керівника закладу професійної (професійно-технічної) освіти в умовах сьогодення є зумовлюючим фактором забезпечення якості освіти. Зміна змісту, форм, принципів і завдань освіти визначають зміну напрямів професійної діяльності і структури змісту управлінської професійної компетентності керівника закладу професійної (професійно-технічної) освіти. Професійна компетентність керівника закладу визначається як якісна характеристика ступеня оволодіння особистістю своєю професійною діяльністю та передбачає: усвідомлення потреб, інтересів і ціннісних орієнтацій щодо цієї діяльності; мотиви діяльності; оцінку професійно важливих якостей; регулювання на цій основі власного професійного становлення. За своєю сутністю і структурою професійна компетентність керівника закладу освіти включає складові компоненти, що тісно пов'язані з основними структурними елементами управлінського процесу (мотиви, знання, вміння, навички, звички і особистісні якості) [2, 3].

Разом з тим, компетентнісний підхід означає переорієнтацію професійного розвитку фахівців із процесу на результат у діяльнісному вимірі. У цьому контексті важливим є чітке визначення результату, його діагностичність, затребуваність у суспільстві, забезпечення спроможності особистості самостійно діяти, вирішувати життєві та професійні ситуації. На перше місце висувається не інформованість того, хто навчається, а його ціннісне ставлення до знань і діяльності, яку він виконує, вміння вирішувати завдання у професійній діяльності. Оскільки компетенції та компетентності змінюються відповідно до нових пріоритетів освіти, то відповідно змінюються і характеристики професіоналізму фахівця.

Основним критерієм сформованості управлінської компетентності можна вважати професійний та особистісний саморозвиток керівника. Тому керівникам органів управління освітою, закладів освіти різних типів, форм

власності та підпорядкування необхідно орієнтуватися в різноманітності сучасних управлінських ідей, вивчати й успішно застосовувати наукові досягнення та кращий педагогічний досвід, організовувати власну творчу професійну діяльність.

Важливими є інформаційні джерела забезпечення управлінської діяльності керівника закладу професійної (професійно-технічної) освіти, серед яких можемо виокремити:

1) законодавчі, керівні, концептуальні і нормативні, урядові документи та документи органів місцевої влади та самоврядування;

2) педагогічна література – від різноманітних підручників з педагогіки і психології до підручників з навчальних дисциплін; наукова література з проблем управління та педагогічного менеджменту, методична література, науково-методична та освітня періодика;

3) педагогічний досвід і результати наукових досліджень та експериментів;

4) діагностування всіх рівнів, що дає змогу вибудувати роботу більш конкретно, наблизити її до реальних запитів і потреб суспільства та мети закладу професійної (професійно-технічної) освіти;

5) педагогічне прогнозування: такі методи прогнозування як моделювання, експертні оцінки, публікаційний метод дають необхідну інформацію для планування та змісту роботи закладу професійної (професійно-технічної) освіти; використання прогнозування дає змогу повніше адаптувати роботу закладу професійної (професійно-технічної) освіти до сучасних вимог і працювати на випередження;

6) атестація педагогічних кадрів та результати різних перевірок (матеріали дають змогу побачити стан освітнього процесу, відкривають можливості для адресної допомоги, поліпшення роботи з кадрами);

7) статистичні звіти як аналіз стану та моделювання перспектив розвитку закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

Таким чином, управлінська, професійна компетентність керівника закладу професійної (професійно-технічної) освіти є складним структурним утворенням, тобто складною компетентністю, яка складається, своєю чергою, з окремих складових та специфічних компонентів. З урахуванням сучасних наукових надбань управлінська компетентність керівника розуміється як інтегральна здібність особистості будувати свій поступальний професійний розвиток з постійним ускладненням завдань і зростанням рівня досягнень.

Саме через діяльність компетентного педагога, майстра виробничого навчання, керівника закладу (установи) освіти повинна реалізовуватися державна політика України, яка виходить з того, що освіта – це стратегічний

ресурс соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету й іміджу української держави, створення умов для самореалізації кожної особистості.

Таким чином, набуття професійної компетентності сприяє розвитку здатності управлінського чи педагогічного працівника до ефективного здійснення своєї професійної діяльності, володіння ним цілісною системою відповідних знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей та особистих якостей, що визначають сформованість його професійної діяльності.

Модернізації змісту освіти педагога професійного навчання, у свою чергу, сприятимуть проведення науковими установами Національної академії педагогічних наук України та провідними закладами вищої освіти наукових досліджень з проблем обґрунтування та розробки сучасних моделей підготовки педагога професійної школи, змісту педагогічної освіти, інноваційних технологій навчання, науково-методичного забезпечення оновленого змісту психолого-педагогічної підготовки педагога професійної освіти, вивчення та впровадження вітчизняного і зарубіжного передового педагогічного досвіду, інтеграції національної педагогічної освіти у світовий освітній простір.

Набуває актуальності створення експериментальних педагогічних майданчиків, лабораторій та інших наукових підрозділів на базі кращих професійних навчальних закладів з метою розробки та апробації новітніх педагогічних ідей. Експериментальна робота при цьому зумовлена: змінами у змісті освіти, структурі ринку праці; зростаючими запитами здобувачів професійної освіти; потребою навчання упродовж життя; необхідністю мобільної перекваліфікації робітника у будь-який час; підвищенням вимог роботодавців до якості підготовки кваліфікованих робітників; бажанням педагогів-новаторів удосконалювати педагогічний процес; конкуренцією у сфері надання освітніх послуг [5]. Отже, необхідність і важливість проведення експериментальної роботи полягає в отриманні нового педагогічного знання й досвіду, який спрямовується на головну мету – набуття учнями важливих професійних компетентностей та є засобом зростання професіоналізму педагогів-дослідників.

Доцільно також забезпечити на законодавчому рівні підготовку учнівської молоді до вибору та реалізації професійної кар'єри, а саме: розробити нову концепцію системи професійної орієнтації населення та положення про професійну орієнтацію молоді, яка навчається, з визначенням джерел фінансування роботи за цим напрямом; здійснювати підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців з професійної орієнтації (консультування для кар'єри), що передбачає внесення відповідної професії

(професій) до Національного класифікатора професій України; створювати та розвивати профорієнтаційні служби в закладах освіти, що перебувають у державній або комунальній власності, з внесенням відповідних положень до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про загальну середню освіту»; передбачити включення до штатних розкладів закладів загальної середньої і професійної освіти фахівців з профорієнтації (консультування для кар'єри).

Звертаємо також увагу на розвиток діяльності регіональних навчально (науково)-методичних служб, наукових установ професійної освіти, які забезпечуватимуть навчально-методичну та науково-методичну підтримку діяльності професійних та загальноосвітніх навчальних закладів, виконуватимуть управлінську, координаційну, представницьку, дослідницьку функції тощо. Необхідно забезпечити співробітництво цих центрів із загальноосвітніми навчальними закладами, роботодавцями, центрами зайнятості, ЗМІ у питаннях профорієнтації населення.

Спільно з Національною академією педагогічних наук України необхідно розробити програму «Підручник для професійної освіти», передбачивши як державні, так і альтернативні джерела її фінансування з урахуванням відповідних змін до нормативно-правових документів; вжити дієвих заходів щодо реалізації програм забезпечення професійних навчальних закладів сучасними засобами навчання, інформації та комп'ютеризації.

Список використаних джерел:

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. №2145-VIII. Дата оновлення: 28.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 21.03.2023).

2. Сльникова Г. В. Управлінська компетентність. Київ: Ред. загальнопед. газ., 2005. 128 с.

3. Карамушка Л. М. Психологія управління. Київ: Міленіум, 2003. 344 с.

4. Кириченко М.О. Інноваційні підходи до професійного розвитку педагогічних, науково-педагогічних працівників та керівних кадрів освіти у відкритому суспільстві. *Професійний розвиток та управління людськими ресурсами в системі післядипломної педагогічної освіти в контексті трансформації освіти України*: зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф., Київ, 28 жовтня 2016. К.: УМО НАПН України, 2016. С. 16-30.

5. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / за заг. ред. В. Г. Кременя. К. : Педагогічна думка, 2016. 448 с.

6. Олійник В. В. Післядипломна освіта та безперервний професійний розвиток педагога в умовах реалізації Національної стратегії розвитку освіти в

Україні на 2012-2021 роки. *Науково-методичне забезпечення діяльності освітніх округів в умовах реформування освітньої галузі* : темат. зб. пр. / за заг. ред. В. В. Олійника. Рівне : ПП Лапсюк, 2012. С. 3-13.

7. Сорочан Т.М. Післядипломна педагогічна освіта: можливі відповіді на виклики модернізації. *Післядипломна освіта в Україні*. 2015. № 2 (37). С.9-12.

8. Хоружа Л. Л Компетентнісний підхід в освіті: ретроспективний погляд на розвиток ідеї. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. К. : КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2007. С. 178-183.

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Супрун Костянтин В'ячеславович,

доктор філософії з публічного управління та адміністрування,

старший науковий співробітник

Інституту професійної освіти НАПН України, м. Київ

Сучасна освітня реформа передбачає, що головною метою навчання постає не отримання суми знань, а оволодіння здобувачами освіти певним набором компетентностей та наскрізних вмінь. Закон України «Про освіту» визначає компетентність як динамічну комбінацію знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність [1].

Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті особливу увагу приділяє пошуку інноваційних підходів до професійної підготовки педагогічних кадрів, спроможних забезпечити умови для розвитку й самореалізації кожної особистості, навчати й виховувати генерацію нових поколінь, здатних до життєдіяльності за умов ринкових відносин [3].

Разом з тим, трансформаційні зміни українського суспільства, реформування системи освіти України, приведення її структури, обсягу і змісту у відповідність до європейських стандартів актуалізують питання підготовки та професійного розвитку менеджерів професійної (професійно-технічної) освіти, що тісно пов'язане з ринком праці та усіма галузями економіки.

Цілком очевидно, що підготовка професійних менеджерів професійної (професійно-технічної) освіти в сучасних умовах – відносно новий напрям освітньої діяльності для України, але вкрай необхідний, затребуваний як

суспільними перетвореннями, так і власними потребами здобувачів освіти. Для успішного формування готовності майбутніх менеджерів освіти до адаптивного управління (планування, організація, мотивація, контроль, координація) необхідно визначити і впровадити комплекс педагогічних умов (об'єктивні можливості змісту, форм, методів навчання, розвиток здібностей і навичок майбутніх менеджерів), які сприятимуть цьому процесу.

Менеджер професійної (професійно-технічної) освіти – це, перш за все, професіонал-управлінець, який здійснює організацію і координацію діяльності колективу на основі врахування об'єктивних законів та закономірностей економіки, соціології, психології, конфліктології тощо, тобто забезпечує управління на науковій основі.

Оскільки менеджер професійної (професійно-технічної) освіти – це особа, яка професійно здійснює функції педагогічного менеджменту на рівні будь-якої педагогічної системи, то це високого рівня професіонал, освітній лідер, талановитий організатор педагогічної взаємодії, що володіє конвергентним мисленням, творчими й організаторськими здібностями, наділений владними повноваженнями з боку держави чи засновника закладу освіти, професійно керує педагогічним колективом відповідно до мети, місії, державних освітніх стандартів та соціально значущих педагогічних вимог, забезпечує конкурентоздатність освіти в цілому та конкретних складників системи освіти і, безперечно, професійної (професійно-технічної) освіти, здійснює моніторинг внутрішнього і зовнішнього педагогічного середовища, проводить маркетинг освітніх послуг, налагоджує ефективні зв'язки з громадськістю, як креативна особистість займається оперативним упровадженням інновацій у практику діяльності органу управління освітою, закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

Усе більш важливим в сучасних умовах постає питання професійного становлення майбутніх менеджерів професійної (професійно-технічної) освіти в умовах інноваційного освітнього середовища. З'ясовано, що інноваційне освітнє середовище – це система педагогічних умов особистісного та професійного розвитку особистості, яка включає сферу, у межах якої діють правила інноваційної діяльності та новітні ідеї, оригінальні педагогічні технології, які застосовуються у професійній підготовці майбутніх менеджерів галузі освіти та сприяють удосконаленню їхньої фахової компетентності.

Наголосимо, що інновації в освіті розглядаються в теорії як носії духовної й інтелектуальної перспективи розвитку України, як нові знання і вміння, в основі яких лежать прогресивні наукові ідеї, пов'язані з реформами. Інновації в освіті – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у

результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану.

Результативність управління інноваційним розвитком національної системи освіти залежить від формування готовності менеджерів професійної (професійно-технічної) освіти до управління інноваційною діяльністю, усвідомлення ними важливості інноваційних змін, що відбуваються в державі, розуміння державних і міжнародних стандартів якості освіти і прагнення адаптувати їх до національних традицій.

Безумовно, можна казати, що управління інноваційним розвитком національної системи освіти є процесом впливу суб'єктів управління (керівників відповідних підрозділів Міністерства освіти і науки України, Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти») на об'єкти управління, а також процесом швидко змінюваного системного впливу на освіту з метою її впорядкування, збереження якісної специфіки, вдосконалення та подальшого розвитку.

Оскільки сучасна українська система підготовки менеджерів освіти недостатньо відповідає вимогам, що висуваються до інноваційної діяльності, зростає потреба у фахівцях з високим рівнем інтелектуально-творчої активності. Таким чином, постає необхідність пошуку та реалізації відповідних підходів в організації освітнього процесу, які б забезпечували майбутнім фахівцям менеджменту освіти умови для особистого зростання та професійного становлення, а також можливість скласти гідну конкуренцію на ринку освітніх послуг і ринку праці, реалізуючи свій потенціал у подальшій професійній діяльності. Проте, на сьогодні, залишаються проблеми з підготовкою майбутніх менеджерів професійної (професійно-технічної) освіти, а саме в реалізації функцій сучасного керівника та готовності до здійснення менеджменту як виду професійної діяльності.

Менеджмент (анг. management – управління) означає: (у вузькому розумінні) – уміння досягати поставлених цілей, використовуючи працю, інтелект, мотиви поведінки інших людей; (у широкому) – те саме, що й управління: функцію, вид діяльності по керівництву людьми в різних організаціях. Наразі, педагогічний менеджмент розглядається як комплекс принципів, методів, організаційних форм і технологічних прийомів управління педагогічними системами, спрямований на підвищення ефективності їхнього функціонування і розвитку.

Процеси децентралізації влади, утворення об'єднаних територіальних громад, автономія закладів професійної (професійно-технічної) освіти висувають нові вимоги до рівня професійних компетентностей керівників сфери професійної освіти і навчання всіх рівнів. Компетентне управління

освітніми системами на всіх рівнях функціонування освітньої галузі, створення ефективних моделей управління закладами професійної (професійно-технічної) освіти, підготовка керівників-лідерів, здатних проводити відповідні зміни, є пріоритетним завданням реформ в професійній освіті і навчанні.

Разом з тим, професійна компетентність керівника закладу професійної (професійно-технічної) освіти визначається сукупністю таких компонентів як знання, необхідні знання для педагогічної спеціальності або посади; уміння і навички, які потрібні для успішного виконання функціонально-посадових обов'язків; професійні, ділові та особистісно-значущі якості, що сприяють якнайповнішій реалізації власних сил, здібностей і можливостей у процесі виконання функціонально-посадових обов'язків; загальна культура, необхідна для формування гуманістичного світогляду, визнання духовно-ціннісних орієнтирів, моральних і етичних принципів особистості; мотивація професійної діяльності. Компетентність при цьому розглядається як загальна здатність і готовність до продуктивної діяльності. Професіоналізм же передбачає наявність обов'язкової фахової підготовки керівника професійної (професійно-технічної) освіти для роботи на певному управлінському рівні, а компетентнісний підхід вважається ключовою інноваційною ідеєю сучасної освіти.

Слід зазначити, що підготовка менеджерів освіти і розвиток їхньої професійної компетентності є актуальними для нашої країни, оскільки, керівні посади у закладах (установах) професійної (професійно-технічної) освіти обіймають переважно педагогічні працівники, які не мають спеціальної управлінської підготовки. Тільки на початку XXI ст. в Україні заклади вищої освіти на професійній основі почали здійснювати підготовку менеджерів освіти.

Менеджер освіти – це професіонал-управлінець, який здійснює організацію і координацію діяльності колективу на основі врахування об'єктивних законів та залежить від сформованості у фахівця відчуття нових, творчих особистісних якостей, потреби в самовдосконаленні.

Менеджер освіти завжди має бути особистістю, яка має спеціальні знання і вміло використовує їх у повсякденній роботі з управління органом освіти, закладом професійної освіти. Наразі, здібності до керівництва обумовлені наявністю таких особистих цінностей, як здатність управляти самим собою, уміння навчати і розвивати підлеглих, формувати ефективні команди, бачити перспективи та реалізовувати їх.

Закономірно, що професійне становлення майбутніх менеджерів професійної (професійно-технічної) освіти тісно пов'язане з освітнім середовищем. У зв'язку з цим особливо важливим є інноваційне освітнє середовище, від розвитку якого значною мірою залежить

конкурентоспроможність майбутніх менеджерів на ринку освітніх послуг та ефективність процесу їхнього професійного становлення.

Водночас, важливим є розроблення та упровадження інноваційних освітніх технологій, нових освітніх та виробничих технологій у систему професійної підготовки майбутніх менеджерів професійної (професійно-технічної) освіти, використання активних та інтерактивних форм навчання та відповідної взаємодії в системі здобувач професійної освіти – педагогічний або науково-педагогічний працівник. Завдяки використанню новітніх технологій можливим і доступним є навчання з використанням інтерактивних методів, а саме: бліц-опитування, відкритого мікрофона, вікторини, вебінару, воркшопу, дигіталізації, едьютейнменту, колаборації, краудсорсінгу, круглого столу, кейс-методу, майстер-класу, методу критичного мислення, мозкового штурму, освітнього проекту, панельної дискусії, презентації, скетчінгу, форсайту тощо.

На нашу думку, важливим аспектом удосконалення управлінської підготовки майбутніх менеджерів професійної освіти може бути дослідження освітніх програм, аналіз підручників і посібників з позицій провадження освітніх і педагогічних інновацій, інноваційного розвитку освітніх систем та інноваційних процесів, застосування нових освітніх та виробничих технологій у системі професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти.

Безперечно, сьогодні у вітчизняній професійній (професійно-технічній) освіті здійснюються відповідні системні заходи, спрямовані на досягнення високих європейських стандартів якості, упровадження в освітній процес сучасних педагогічних та інформаційних технологій, технологій ефективного управління, використання проектної технології та застосування проектів, заснованих на широкому використанні можливостей інформаційно-телекомунікаційних технологій з урахуванням викликів сьогодення, які б забезпечували формування професійних компетенцій та вмінь працювати в умовах сучасного ринку праці та ринку освітніх послуг.

Запровадження професійних стандартів та державних стандартів освіти нового покоління на компетентнісному підході ставить перед професійною (професійно-технічною) освітою нові масштабні завдання, пов'язані з необхідністю застосування в освітньому середовищі педагогічних інновацій, формування інноваційних освітніх технологій, нових освітніх програм, компетентнісних моделей випускника, орієнтованих саме на сучасні запити роботодавців, замовників підготовки кадрів щодо професійної підготовки майбутніх менеджерів професійної (професійно-технічної) освіти зокрема та в цілому конкурентоспроможності освіти, що вимагає інноваційних підходів до управління та розвитку закладів професійної (професійно-технічної) освіти різних типів, форм власності та підпорядкування.

Серед форм оволодіння майбутніми менеджерами професійної (професійно-технічної) освіти знаннями та вміннями інноваційної діяльності, а відтак і форм підвищення їхнього професійного рівня, можуть застосовуватися науково-практичні конференції, семінари-практикуми, проблемні творчі семінари, навчальні тренінги, педагогічні консилиуми, методичні об'єднання за фахом, проблемні творчі групи, пошукові групи, тимчасові творчі колективи, школи молодого викладача-початківця, школи передового педагогічного досвіду, наставництво, творчі лабораторії, вивчення зарубіжного досвіду, стажування, самоосвіта, самовдосконалення, самовиховання, проходження дистанційних навчальних курсів з використанням сучасних електронних науково-методичних комплексів за фаховою спеціалізацією здобувачів тощо.

Відтак, інноваційні навчальні технології та сучасні методи викладання формуються як постійне прагнення до переоцінки цінностей, збереження тих із них, які мають незаперечне значення, і відкидання тих, що вже застаріли. Інновації у навчальній діяльності пов'язуються з використанням сукупності оригінальних способів і прийомів спільної діяльності суб'єктів освітнього процесу, активним процесом створення, поширення нових методів і засобів (нововведень) для вирішення дидактичних завдань підготовки фахівців у гармонійному поєднанні класичних традиційних методик та результатів творчого пошуку, застосування нестандартних, прогресивних технологій, оригінальних дидактичних ідей і форм забезпечення освітнього процесу, спрямованих на досягнення мети навчання, розвитку особистості та креативно-фахового здобуття знань і компетенцій відповідно до завдань підготовки [2].

До переваг інтерактивних форм організації освітнього процесу, на нашу думку, можна віднести їхній високий потенціал щодо забезпечення високого рівня взаємодії суб'єктів освітнього процесу. В основі організації інтерактивного навчання лежать певні варіанти доцільної узгодженої діяльності суб'єктів навчання, які визначаються особливостями композиційної побудови процесу засвоєння змісту освіти, засобів, методик підготовки, проведення навчальних занять і виховних заходів та їхній педагогічний аналіз. Тому педагогічним, науково-педагогічним працівникам професійної (професійно-технічної) освіти необхідно не тільки знати, а й цілеспрямовано застосовувати різноманітні форми інноваційного інтерактивного навчання, технологічні прийоми і способи їх реалізації, які складаються на основі вивчення науково-теоретичних та методичних джерел, а також аналізу і узагальнення інноваційної практики.

Передусім, результатом і продуктом творчого пошуку повинні стати нові технології, оригінальні ідеї, форми та методи навчання, нові підходи в публічному управлінні та адмініструванні професійної освіти і навчання,

провадження освітньої політики та політики зайнятості. Важливими при цьому є авторські ідеї, що не використовувались раніше, і які забезпечуватимуть ефективний та результативний поступ у педагогічних технологіях та розвитку систем освіти і зайнятості.

Відбувається входження професійної (професійно-технічної) освіти в єдиний інформаційний простір, яке здійснюється системно й цілеспрямовано шляхом підключення до мережі «Інтернет», розробки вебсайтів закладів та установ професійної (професійно-технічної) освіти, створення електронного інформаційного ресурсу та впровадження комп'ютерно-орієнтованих технологій в освітній процес. Серед найбільш ефективних джерел отримання інформації для підвищення професійної компетентності виокремлюється інтернет (85%), фахова та психолого-педагогічна література (69%), фахова та психолого-педагогічна періодика (50%), вивчення досвіду роботи колег (40%).

Саме навчання через інтернет розглядається і як зручна можливість для навчання, і як підвищення кваліфікації та є серйозною альтернативою здобуттю освіти традиційним шляхом, що надає можливості набутти відповідних знань в різних умовах викладу навчального матеріалу.

Таким чином, створення єдиного інформаційно-освітнього середовища, наявність у навчальних планах і програмах професійної підготовки впровадження інноваційних педагогічних технологій сприятимуть модернізації системи науково-методичної, навчально-методичної роботи щодо формування професійної готовності менеджера професійної (професійно-технічної) освіти до освітніх змін.

Отже, узагальнюючи викладене, наголосимо на необхідності для успішного формування професійної готовності менеджера освіти досягнення таких характеристик цього процесу: мотиваційна скоординованість, змістова визначеність і цілісність, інтегрованість теоретичних та практичних набутоків, перспективність зростання професіоналізму в практичній діяльності. Оптимальним шляхом їхнього досягнення вважаємо актуалізацію засобами аудиторної, позааудиторної та самостійної роботи внутрішнього потенціалу майбутнього менеджера як суб'єкта особистісно-професійного саморозвитку.

Результатом і продуктом творчого пошуку педагогічних працівників професійної (професійно-технічної) освіти повинні стати нові сучасні технології навчання, провадження оригінальних ідей, форм та методів навчання, нових підходів в публічному управлінні та адмініструванні освіти, зайнятості населення, провадження освітньої політики та політики зайнятості.

Безперечно, постає завдання створення абсолютно нових навчальних планів і програм підвищення кваліфікації керівних кадрів професійної (професійно-технічної) освіти, які мають бути модульними, гнучкими,

технологічними. Їхню основу мають становити сучасні вимоги до посади керівника, його професійних категорій та компетентності.

Необхідно передбачити заохочення педагогічних працівників до запровадження інноваційних педагогічних технологій, розроблення електронних підручників і навчальних посібників, здійснюючи відповідний моніторинг.

Застосування інноваційних освітніх технологій стає необхідною умовою досягнення позитивних результатів у навчанні та професійному розвитку і самореалізації кожної особи, здатної навчатися протягом життя, шляхом практико-орієнтованого характеру навчального процесу зі створенням сприятливих умов для цього.

Список використаних джерел:

1. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: монографія / П. Ю. Саух та ін.; ред. П. Ю. Саух, Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 443 с.

2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. №2145-VIII. Дата оновлення: 28.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 06.02.2023).

3. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України від 17.04.2002 р. №347/2002. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/347/2002> (дата звернення: 20.03.2023).

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В РОБОТІ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Танасійчук Андрій Андрійович,

майстер виробничого навчання

Державного навчального закладу

«Подільський центр професійно-технічної освіти»,

м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області

Реалізація освітніх завдань в умовах воєнного стану зумовлює переосмислення підходів до професійного навчання молодого покоління, визначення особливостей формування необхідних компетентностей через призму реалій сьогодення.

Життя висунуло суспільний запит на виховання творчої особистості, здатної самостійно мислити, генерувати оригінальні ідеї, приймати сміливі і

нестандартні рішення. Головним завданням сьогодення є підготовка випускника ЗП(ПТ)О такого рівня, щоб потрапляючи в проблемну ситуацію, він міг знайти кілька способів її вирішення, вибрати раціональний спосіб, обґрунтувавши своє рішення.

Реалізація нових векторів розвитку освіти потребує використання інноваційних педагогічних технологій, творчого пошуку нових або вдосконалених концепцій, принципів, підходів до освіти, суттєвих змін у змісті, формах і методах навчання та виховання. Таким чином, інноваційність є однією з домінуючих тенденцій сьогодення.

Всі погодяться, що неможливо навчитися чогось на все життя, а отже, у нас, освітян, виникла потреба постійно поглиблювати й оновлювати свої знання, уміння, навички, шукати активні форми навчання з метою підвищення мотивації до нього, підвищення рівня успішності.

Підвищити мотивацію до навчання можна лише тоді, коли посиляться на справжні потреби тих, хто навчається, і створити умови для їхнього забезпечення. Здобувачі освіти повинні думати, розуміти суть речей, осмислювати ідеї та концепції і вже на основі цього вміти шукати потрібну інформацію, трактувати її та застосовувати в конкретних умовах, формулювати й відстоювати особисту думку. Саме цьому сприяють інтерактивні технології, використання яких не є самоціллю, а лише засобом для досягнення такої атмосфери в групі, яка найкраще сприяє співробітництву, порозумінню й доброзичливості, дає можливість дійсно реалізувати особистісно-орієнтоване навчання, виховати компетентну особистість.

З досвіду роботи можна сказати, що використання інтерактивних методик сприяє підвищенню мотивації учнів до навчання, інтересу до даної професії, придбанню практичних умінь та навичок, до вирішення спільних завдань на уроках виробничого навчання. Для майстра виробничого навчання це постійний стимул для підвищення свого фахового рівня, оволодіння практичним досвідом, замислення над постійним самовдосконаленням і вдосконаленням якості навчання. Тільки той майстер виробничого навчання, якого поважають і якому довіряють учні, здатний зацікавити, повести за собою.

Інтерактивні форми допомагають побудувати і провести урок так, щоб глибоко схвилювати учня. Використовуючи ефективний метод колективного обговорення, пошук рішень «мозковий штурм», що спонукає учасників проявляти свою увагу та творчість, яка досягається шляхом вільного вирішення думок усіх учасників і допомагає знаходити кілька рішень з конкретних завдань під час виготовлення заданого виду продукції. Наприклад: майстер виробничого навчання називає тему (питання) дискусії «Зварювання металевих конструкцій». Оголошується завдання: виготовити віконні секції (розмір секції

заданий). Шляхом «мозкового штурму» учні обговорюють дане завдання:

1) Пропонують ідеї щодо розв'язання висунутої проблеми.

2) Записують (замальовують) на дошці всі ідеї, що пропонуються.

3) Коли кількість поданих ідей достатня, їхнє подання припиняється.

4) Усі подані ідеї аналізуються, вдосконалюються, доводяться до оптимального вигляду всією групою (різні варіанти).

5) Вибираються варіанти, що допоможуть вирішити проблему (завдання), враховуючи економію матеріалів, електроенергії, складність виготовлення і затрати робочого часу.

Правила під час «мозкового штурму»:

- зібрати якомога більше ідей щодо вирішення завдання в цілому;
- стимулювати учнів працювати над своєю уявою, не відкидати жодної ідеї, хоча вона суперечить загально прийнятій думці;
- можливість подання декількох ідей одним учнем;
- можливість розвивати ідеї інших учнів;
- не критикувати висловлювання інших та намагатися дати оцінку запропонованим ідеям.

Це дає відповідний поштовх для вирішення власних проблем, реалізації власних думок і сподівань. Важливим виховним моментом в підготовці майбутніх електрогазозварників є те, що виробниче навчання здійснюється в майстерні з сучасним обладнанням. При цьому майбутні зварники бачать практичну значущість своєї кропіткої праці, розуміють необхідність якісного використання всіх видів робіт у чіткій відповідності з технічними і технологічними вимогами.

Під час виробничого навчання електрогазозварників із застосування інтерактивних методів навчання забезпечується формування таких видів мислення, як діалектичного, логічного, абстрактного, узагальненого, категоріального, теоретичного, індуктивного і дедуктивного алгоритмічного, технічного, системного і творчого. Саме творче мислення забезпечує високий результат нелегкої, кропіткої роботи. Так поступово вдосконалюються уміння та навички майбутніх конкурентоспроможних робітників. Під час проведення уроків виробничого навчання виявляються приховані здібності, таланти здобувачів освіти. Це проявляється з перших уроків виробничого навчання, з перших проблемних рішень і завдань. А коли вже є набуті певні навички і вміння можна пропонувати завдання з різними проблемними ситуаціями.

Професійна спрямованість розумового виховання зварників реалізується під час проведення нестандартних уроків виробничого навчання, на яких розглядаються самостійно розроблені творчі проекти, що дозволяє розвивати розумові сили, їхнє мислення, здатність до оволодіння основними

технологічними операціями, умінням і схильністю до якісного виконання робіт. Особливо важлива спільна діяльність майстра виробничого навчання та учнів у процесі пізнання нового. Опанування новим навчальним матеріалом означає, що кожен учень робить внесок у навчальний процес, відбувається обмін знаннями, ідеями, способами виробничої і розумової діяльності.

Досвід роботи показує, що стимулювання інтересу учнів до певних проблем, які забезпечать оволодіння певною сумою знань через проєктну діяльність, що передбачає розв'язання однієї або цілої низки проблем, через демонстрацію практичного застосування придбаних знань є вирішальним у формуванні висококваліфікованого робітника. Слід зазначити, що проєктна технологія навчання – це інноваційна форма роботи організації освітнього середовища, в основі якої лежить комплексний характер діяльності колективу здобувачів освіти в умовах активної взаємодії з навколишнім середовищем.

З досвіду роботи можна зазначити: активне мотивоване оволодіння учнями системою знань і способів діяльності визначається значною мірою тим, як майстер виробничого навчання організовує їхню освітню діяльність, які її структура і характер. Вважаю, що серед форм і методів активної моделі навчання найбільш продуктивними є: дискусія, робота в групі, проєктна діяльність, рольові ігри, розв'язання проблемних ситуацій, презентування власної думки у розв'язанні проблеми.

Перевага всіх розглянутих методів технології активного навчання очевидні. Розумне і доцільне використання цих методів значно підвищує розвиваючий ефект навчання, створює атмосферу напруженого пошуку, викликає в учнів і майстра виробничого навчання масу позитивних емоцій і переживань.

Інтерактивні методи навчання – це навчання, відповідне силам і можливостям здобувачів освіти. Переслідуючи освітні цілі, активні методи навчання впливають в комплексі на особистість молодого людини, формують компетентну особистість.

Список використаних джерел:

1. Інтерактивні методи навчання як засіб успішної навчальної діяльності учнів / С. Решетченко, Т. Скубарєва. 2021. URL: <https://periodicals.karazin.ua/pbgok/article/view/17713> (дата звернення 18.03.2023).

2. Концепція розвитку професійної (професійно-технічної) освіти в країні та шляхи вдосконалення навчально-виховного процесу у професійній школі. URL: https://pidru4niki.com/1417012055041/pedagogika/kontsepsiya_rozvitku_prof_esiyno-tehnichnoyi_profesiynoyi_osviti_ukrayini_shlyahi_vdoskonalennya (дата звернення 18.03.2023).

3. Тронь Р.О. Переваги і недоліки інтерактивних форм і методів роботи на уроці. URL: https://urok.osvita.ua/materials/edu_technology/34765/ (дата звернення 18.03.2023).

4. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко; за ред. О.І Пометун. К. Видавництво А.С.К., 2004.

5. Чумак Т.І. Сучасні підходи до організації проведення уроку виробничого навчання. К. 2020. URL: <http://kplt.in.ua/wp-content/uploads/2020/05/> (дата звернення 18.03.2023).

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ХАРЧОВОЇ ІНДУСТРІЇ

Тарасюк Ірина Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної та вищої освіти

Центрального інституту післядипломної освіти

ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ

У сучасних умовах, для того, щоб стати успішним фахівцем, необхідно мати не тільки високу кваліфікацію, але й бути людиною, яка може швидко адаптуватися до потреб ринку праці. Це вимагає мобільності, комунікативних навичок, креативного мислення, здатності до самопрезентації, толерантного ставлення до оточуючих та бажання до особистого і професійного розвитку. Таким чином, сьогодні важливим є розвиток «м'яких» навичок.

М'які або гнучкі навички (англ. soft skills) – це вміння, які виробляються впродовж життя людини. Це її особистісні якості, які не піддаються вимірюванню, зокрема: соціальні навички, сила волі, завзятість, креативність, вміння протистояти стресам, знаходити спільну мову з оточуючими, спроможність адаптуватися до життєвих змін, здатність до навчання тощо. Але головний складник таких навичок – готовність до подальшого саморозвитку. Розвиток soft skills передбачає високий рівень емоційного інтелекту (EQ – emotional quotient), тобто вміння індивіда усвідомлювати свої емоції та керувати ними, а також розуміти почуття інших людей. М'яким навичкам протиставляються тверді або професійні навички (англ. hard skills). Результати дослідження, проведеного в Гарвардському університеті та Стенфордському дослідницькому інституті, говорять про те, що частка hard skills в успішності фахівця становить усього 15%, тоді як soft skills – 85% [5].

Формування soft skills є важливим елементом підготовки майбутніх

фахівців харчової індустрії. Soft skills охоплюють широкий спектр навичок, які допомагають розвивати ефективну комунікацію, керування часом, управління емоціями, співпрацю та роботу в команді.

Основні soft skills, якими повинні володіти майбутні фахівці харчової індустрії, включають:

- комунікаційні навички – вміння ефективно спілкуватися з клієнтами, колегами та партнерами з бізнесу, адже майбутні фахівці повинні вміти чітко та конкретно висловлювати свої думки, слухати та враховувати думки інших людей, розуміти різні культурні контексти та використовувати невербальну комунікацію;

- тайм-менеджмент – вміння ефективно планувати свій час, приймати рішення та визначати пріоритети;

- управління емоціями – розуміти, як емоції впливають на роботу та взаємини з іншими людьми, та використовувати емоційний інтелект;

- співпраця та робота в команді – вміння працювати з іншими людьми, виявляти толерантність та співчуття, бути емпатичним та допомагати іншим членам команди.

Щоб формувати soft skills у майбутніх фахівців харчової індустрії в закладах фахової передвищої та професійної освіти варто використовувати різні методи та підходи, зокрема:

- проведення курсів та тренінгів з розвитку м'яких навичок, які допоможуть здобувачам освіти отримати необхідні навички та досвід для успішної роботи в галузі;

- залучення студентів до практичної діяльності, де вони зможуть набувати досвіду роботи в команді, а також розвивати навички керування часом та управління емоціями;

- співпраця закладу освіти з стейкхолдерами, підприємствами харчової промисловості надає здобувачам освіти можливість спостерігати за роботою фахівців та засвоїти необхідні soft skills;

- доступ до віртуальних курсів та онлайн-ресурсів може допомогти студентам самостійно вдосконалювати свої м'які навички та отримувати корисні поради від професіоналів.

Отже, перелічені методи можуть допомогти майбутнім фахівцям харчової індустрії вдосконалити свої soft skills та набути практичного досвіду. Окрім цього, важливо надавати можливості для самостійного вдосконалення навичок, наприклад, шляхом залучення до проєктів або завдань, що вимагають розвитку soft skills. Такі підходи допоможуть підготувати конкурентоздатних фахівців, здатних ефективно працювати в команді, комунікувати з клієнтами і партнерами, а також вирішувати конфлікти та проблеми, що виникають у

процесі роботи.

Список використаних джерел:

1. Горіна Ю.М. Формування компетентностей майбутніх фахівців з харчової промисловості в контексті розвитку інноваційного підприємництва. *Сучасні технології, матеріали та обладнання*. 2019. № 1(1). С. 59-65.

2. Корнієнко Л.В. Формування соціально-комунікативних компетентностей майбутніх фахівців з харчової промисловості в умовах професійної підготовки. *Професійна освіта: проблеми та перспективи*. 2019. №12. С.48-53.

3. Маркіна Н.С., Данильченко Ю.В. Формування інтерактивних компетентностей майбутніх фахівців з харчової промисловості. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2020. № 2(7). С.45-52.

4. Полева, О.М., Борисенко Т.В. Формування соціально-психологічної компетентності майбутніх фахівців харчової промисловості у процесі вищої професійної освіти. *Інноваційні технології та науки про харчування*. 2020. №3(1). С.97-108.

5. Які компетенції є важливими для професійного розвитку? URL: <http://surl.li/fotuk> (дата звернення 17.03.2023).

ПЛІТУВАННЯ КУРСУ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ «ДЕМОКРАТІЯ: ІДЕЇ НА ПРАКТИЦІ» У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Терновецька Ангеліна Миколаївна,

викладач історії та правознавства

Державного професійно-технічного навчального закладу

«Чернівецький професійний ліцей залізничного транспорту», м. Чернівці

Протягом усієї історії людства її найбільш піднесені представники намагалися створити теорію ідеального суспільства, в якому панували б соціальна справедливість, мир і щастя, а люди були б вільними та рівними. Головне – знайти соціальний механізм, який дає змогу суспільству справедливо розподіляти суспільні блага між громадянами. Ця ідея багато в чому узгоджується з демократичною теорією. У зв'язку з цим актуальною проблемою є дослідження такого надзвичайно складного явища, як демократія.

Процес становлення незалежної демократичної України та прагнення до повноправного членства в Європейському Співтоваристві передбачає повне утвердження суспільного та особистого буття цивілізованого життя,

заснованого на загальнолюдських цінностях та духовних, моральних і культурних засадах життя українського народу. Тому метою сучасного освітнього процесу є не лише формування необхідних компетентностей, що забезпечують ґрунтовні знання з різних предметів, а й розвиток громадянина, патріота, інтелектуально розвиненої, духовно та морально зрілої особистості, готової протистояти антигромадським впливам, вирішувати особисті проблеми, творити себе та світ навколо себе.

Більшість держав цивілізованого світу на сьогодні запровадили вивчення громадянської освіти як запоруку до розвитку та поширення демократичних засад серед людей, що сприяє покращенню життя суспільства.

Україна довгий час йшла до незалежності та демократизації своєї нації. Саме тому підписавши «Хартію Рад Європи з освіти для демократичного громадянства і освіти з прав людини». Ця Хартія розглядає питання освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини відповідно до пункту 2. Вона безпосередньо не стосується таких споріднених сфер, міжкультурна освіта, освіта з питань рівності, освіта для сталого розвитку та освіта, спрямована на просування загальних людських цінностей (освіта з питань розбудови миру), за винятком випадків, коли вони перетинаються і прямо взаємодіють з освітою для демократичного громадянства та освітою з прав людини [1]. Цей документ надає людині можливість на території власної держави отримати знання, які покращать її обізнаність з питань демократії.

На сьогоднішній день професійно-технічна освіта має відповідати потребам економіки своєї держави та надавати здобувачам освіти знання, формувати у них навички для особистого розвитку та активного громадянства. Наше завдання випустити не тільки конкурентоспроможного працівника, але й активного громадянина з активною громадською думкою, тому програма громадянської освіти має містити більш поглиблене вивчення окремих тем: трудові права, гендерна рівність, механізм громадської участі, вибори і т.д.

Курс «Демократія: ідеї на практиці» для здобувачів освіти ЗП(ПТ)О базується на глобальній методології SEED (Strengthening Engagement through Education for Democracy), розробленій IFES (Міжнародною фундацією виборчих систем) для зміцнення світової демократії через освіту. SEED спрямовано на формування у студентів розуміння демократичних процесів та ролі і відповідальності кожного громадянина у їх творенні. Навчальна програма курсу, розроблена за методологією SEED, забезпечує засвоєння студентами знань та формування навичок і ставлень, необхідних для ефективного та поінформованого демократичного громадянства у цифрову епоху [2].

Головна мета курсу - сформувати у здобувачів освіти необхідні навички, знання та ставлення, які сприятимуть вихованню демократично свідомого

громадянина.

Предмет «Демократія: ідеї на практиці» належить до вільно обраних предметів здобувачами освіти, рекомендований обсяг варіюється від 35 до 70 годин, але запропонована програма може виконуватися за потребами учнів, викладача/ки та навчальними планами ЗП(ПТ)О.

Головними компонентами курсу є: знання, навички та ставлення. Знання учні зможуть отримати під час лекційних занять та опанувавши курс «Демократія: ідеї на практиці» на онлайн платформі. Навички здобувачі освіти застосовуватимуть під час інтерактивних методів викладання у форматі інтерактивних завдань. Ставлення – це вже засвоєння та обробка матеріалів лекцій курсу і застосування їх у громадськості, це є учнівський проєкт.

Структурно курс поділено на 5 розділів («Вступ до демократії», «Права людини», «Конституціоналізм», «Громадянське суспільство», «Громадянська участь») та 15 модулів («Знайомство з курсом», «Демократія: коли і як все почалось», «Як працює демократія», «Права і обов'язки людини», «Захист прав у разі їх порушення», «Конституція України», «Демократія на державному та місцевому рівні», «Вибори в Україні», «Громадянське суспільство», «Громадська участь», «Актуальність Громадського суспільства в Україні», «Громада», «Корупція», «Медіаграмотність», «Підсумки. Робота з проєктом»), кожний розділ вміщує по 3 модулі.

Проєктна робота – це команди здобувачів освіти по 4-6 учасників, які досліджують проблему суспільства, громади, регіону та намагаються її вирішити можливими способами.

Підсумовуючи, зазначимо, що курс «Демократія: ідеї на практиці» потрібний у закладах професійно-технічної освіти для формування у здобувачів освіти громадських компетентностей, які сформуєть демократичне суспільство і процвітаючу державу.

Список використаних джерел:

1. Демократія: ідеї на практиці. Путівник для викладачів. 621с.
2. Хартія Ради Європи з освіти для демократичного суспільства та освіти з прав людини. К.: Основа, 2017. 44с.

ЛОГІСТИКА ІННОВАЦІЙ. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ТА КАДРОВОГО ПОТОКІВ ЦЕНТРУ ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ ЗП(ПТ)О

Ткач Людмила Іванівна,

заступник директора з виховної роботи

Державного професійно-технічного навчального закладу

«Чернівецький професійний ліцей сфери послуг», м. Чернівці

Сьогодні освіта є основою інтелектуального, культурного, духовного, соціального та економічного розвитку особистості, суспільства, нації і держави.

За підтримки НМЦ ПТО у Чернівецькій області та відповідно до наказу МОН України наш заклад став учасником і долучився до наукової та дослідницької роботи експерименту всеукраїнського рівня за темою «Управління розвитком ЗП(ПТ)О на засадах педагогічної логістики», який розпочався у червні 2019 року і завершився у грудні 2022 року.

Одне з багатьох загальних визначень логістики на наше переконання, вказує на те, що її застосування в системі освіти вкрай необхідне та допоможе наблизити освітню логістику за рівнем управління до економічної системи. Освітня (педагогічна) логістика – це наука про планування, контроль і регулювання руху матеріальних та інформаційних потоків у просторі і часі від їхнього первинного джерела до кінцевого споживача.

Необхідність своєчасного реагування на виклики суспільного розвитку вимагає не лише модернізації змісту освіти, а й реформування системи її управління. Модернізацію механізму управління закладами професійної (професійно-технічної) освіти та підвищення їхньої конкурентоспроможності допомагають здійснювати технології управління розвитком закладу на засадах педагогічної логістики. А це значить – вміння планувати, контролювати, управляти освітньою діяльністю, яка здійснюється в процесі формування освітньої послуги, доведення готової продукції до споживача відповідно до інтересів і вимог.

Педагогічна логістика допомагає нам розкрити тактику урахування взаємодії ресурсів і реалізацію моделей управління, яка спрямована на оптимізацію та підвищення ефективності освітнього процесу в цілому. Педагогічна логістика є системою, яка містить функціональні області, кожна з яких вирішує певні проблеми:

- інформація – планування освітнього процесу, обробка замовлень, прогнозування попиту;

- навчально-лабораторна база – це вибір виду та засобів надання освітніх послуг;

- кадри, які обслуговують здобувачів освіти.

Педагогічна логістика займається менеджментом різних педагогічних потоків. Сьогодні хочу ознайомити з організацією інформаційного та кадрового потоку, показати модель управління Центром професійної кар'єри, який був створений за ініціативи НМЦ ПТО у Чернівецькій області з метою визначення та легітимізації основних параметрів нормативно-правових, організаційно-методичних вимог до змісту, форм, результатів консультування з професійної кар'єри здобувачів освіти, окреслення пріоритетних напрямів та механізмів їхньої реалізації у Чернівецькому професійному ліцеї сфери послуг.

Діяльність Центру професійної кар'єри забезпечує інформаційне функціонування логістичного потоку, інтегрованого з сервісним: безперервне консультування здобувачів ліцею з професійної кар'єри, розвиток кар'єрної компетентності, ефективну роботу щодо сприяння працевлаштування випускників, сприяння реалізації права здобувачів освіти і випускників на працю й забезпеченню випускників першим робочим місцем, підвищення кваліфікації або перепідготовці у разі потреби, активізацію власних зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості, формування активної життєвої позиції, сприяння розвитку підприємницької ініціативи, опанування навичками самопрезентації, розширення спектру методів пошуку роботи, забезпечення відповідного психолого-педагогічного супроводу, узгодження координування діяльності щодо профорієнтаційної роботи, підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці.

Центр професійної кар'єри Чернівецького професійного ліцею сфери послуг запроваджений в дію відповідно до наказу ліцею №112 від 30.06.2021. Положення про Центр розглянуто й схвалено на засіданні педагогічної ради (протокол №8 від 07.06.2021) та затверджено наказом ліцею. Положення містить: загальні положення, порядок створення, основні завдання та напрями роботи, порядок роботи, структура Центру, фінансова діяльність.

Укладений Меморандум про співпрацю між Центром професійної кар'єри, який є структурним підрозділом Державного професійно-технічного навчального закладу «Чернівецький професійний ліцей сфери послуг» та Чернівецьким обласним центром зайнятості (28.08.2021).

Всі нормативно-правові документи Центру висвітлені на сайті навчального закладу у вкладці «Центр кар'єри». Інформація про проведені заходи висвітлюється не тільки на сайті ліцею, а й на соціальних сторінках закладу в Instagram, Facebook, TikTok.

Відповідно до законодавчої бази Центру у нас існує модель управління, яка спрямовує кадрові потоки. Забезпечують діяльність Центру 8,5 кадрових штатних одиниць: 1 керівник, 3,5 координаторів, 2 консультантів, 2 спеціалістів

із загальних питань. До складу Центру професійної кар'єри ліцею входять:

керівник – Цимбал О.В., директор ліцею;

координатор з питань працевлаштування та зв'язків з роботодавцями – Лакатуш А.В., заступник директора з навчально-виробничої роботи;

координатор з питань профорієнтаційної роботи – Ткач Л.І., заступник директора з виховної роботи;

координатор з питань організації виробничої практики – Мироник Ю.І., старший майстер;

консультанти з професійної кар'єри – Харівська С.В., практичний психолог, Корнійчук І.В., соціальний працівник;

спеціалісти із загальних питань – Федорак Г.М., інженер з ОП, Мороз Є.В., юрисконсульт.

Штатний розпис Центру професійної кар'єри затверджений директором ліцею та погоджений Чернівецький обласним центром зайнятості.

Інтегруючи кадровий, інформаційний, сервісний, цифровий потоки, координатори та консультанти Центру брали участь у тренінгу «Кар'єра і підприємництво», який організував та провів НМЦ ПТО у Чернівецькій області. Ми підвищили свій освітній рівень з таких тем: «Розвиток SOFT SKILLS – основа успішності здобувача освіти ЗП(ПТ)О», «Методика організації системи кар'єрного консультування зі здобувачами ЗП(ПТ)О та розвиток їхніх підприємницьких навичок», «Розвиток підприємницьких навичок», «Розвиток навичок самозайнятості майбутніх кваліфікованих робітників за методологією BIZ-UP: Навички самозайнятості для молоді. Підприємницькі навички. Бізнес-ідеї та можливості. Аналіз ринку».

Троє здобувачів освіти ліцею протягом квітня-травня 2022 року були залучені до участі у Відкритому освітньому кафе для учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти України та Фінляндії в рамках проекту «EU4Skills: Кращі навички для сучасної України», організованого Міністерством освіти і науки України спільно з Національним агентством Фінляндії з питань освіти (EDUFI).

Роботодавці вважають, що найбільш важливими якостями висококваліфікованого робітника є практично-професійні навички, уміння вирішувати проблемні ситуації та навички роботи з клієнтами. І саме цих навичок, на їхню думку, найчастіше бракує молодим робітникам.

Означене було підтверджене результатами опитування роботодавців відповідних галузей, що проводилося у межах «EU4Skills: Кращі навички для сучасної України». Тому питанню працевлаштування та зв'язків з роботодавцями приділяється велика увага. Відповідно до Плану роботи координатором Центру професійної кар'єри організовано та проведено ряд

заходів, а саме:

- участь у Ярмарці професій та Ярмарці вакансій;
- зустрічі у рамках проекту «Планування кар'єри – запорука успішного майбутнього» з представниками Чернівецького обласного та міського центрів зайнятості;

- проведення заходів з теми: «Моя формула успіху» із залученням роботодавців та успішних амбасадорів ЗП(ПТ)О: Стецюк Людмили Миколаївни, начальника відділу кадрів Чернівецької міської ради; Мінтянської Тетяни Сергіївни, спеціаліста I категорії Трудового архіву при виконавчому комітеті Чернівецької міської ради; Буряк Олесі Миколаївни, менеджера Готельно-ресторанного комплексу «Буковина»; Цибуленка Олександра Миколайовича, директора сервісного центру DUST; Харюк Марини Віталіївни, директорки ДНЗ №48 комбінованого типу «Гніздечко», Сивачук Аліни Василівни, директорки Брусницького закладу дошкільної освіти (ясла-садок); Грицуник Інесси Едуардівни, помічника вихователя дошкільного навчального закладу №41 «Центр розвитку дитини», Ткач Анастасії Юріївни, помічника вихователя дошкільного навчального закладу комбінованого типу №43 «Вербиченька»;

- здійснення моніторингу пошуку вакансій на підприємствах, організаціях, установах;

- організація систематичної роботи з розширення мережі роботодавців.

Проведені заходи сприяють зменшенню дистанції між ЗП(ПТ)О і роботодавцями, а також підготовці фахівців, затребуваних на ринку праці.

Відповідно до Плану роботи координатором Центру професійної кар'єри організовані та проведені низку заходів, які дозволили інтегрувати вже названі потоки, а саме: інформаційний, цифровий, кадровий, матеріальний, які впливають на потік знань та потік здобувачів освіти:

- проведення профорієнтаційних заходів з популяризації робітничих професій у 8-11 класах закладів загальної середньої освіти міста та районів та налагодження тісної взаємодії з об'єднаними територіальними громадами(ОТГ);

- створення та розповсюдження у соціальних мережах профорієнтаційних матеріалів з професій: «Помічник вихователя», «Соціальний робітник», «Секретар керівника», «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення», «Канторський службовець», «Електромеханік з ремонту та обслуговування ЛОМ», «Діловод», «Адміністратор», а також «Організація виховного простору у Чернівецькому професійному ліцеї сфери послуг». У 3-х хвилинних сюжетах вступник ознайомиться з історією професії, кваліфікаційними вимогами, порине у буденне життя здобувачів освіти та переліком базових підприємств, де у перспективі зможе працевлаштуватися;

- проведення діджитал-майстер-класів з робітничих професій на теми:

«Реєстрація вхідної та вихідної документації» (секретар керівника; діловод); «Заповнення форм первинних документів під час реєстрації гостя в готелі» (адміністратор); «В'язання схемних джгутів, кабелів, шнурів» (електромеханік з ремонту та обслуговування ЛОМ); «Заправка картриджа для лазерного принтера» (електромеханік з ремонту та обслуговування ЛОМ); «Обжимка мережевого кабеля» (електромеханік з ремонту та обслуговування ЛОМ); «Заправка картриджів у багатофункціональну пристрої» (оператор з обробки інформації та програмного забезпечення); «Масаж шийно-комірцевої області» (соціальний робітник); «Оплата комунальних послуг через термінал» (соціальний робітник); «Очищення системного блоку ПК та підготовка його до роботи» (оператор з обробки інформації та програмного забезпечення); «Виготовлення атрибутів до рухливих ігор» (помічник вихователя); «Заява про прийняття на роботу» (діловод); «Проектування робочого місця адміністратора» (адміністратор); «Оформлення довідки бібліографічного характеру» (секретар, діловод); «Заправка картриджа» (оператор з обробки інформації та програмного забезпечення); «П'ять типів скрутки проводів» (електромеханік з ремонту та обслуговування ЛОМ); «Як вдало пройти співбесіду при прийомі на роботу»;

- організація та проведення онлайн-трансляцій на офіційному Instagram-каналі ліцею у рамках заходів Днів відкритих дверей (у ході підготовки до заходу здійснювалася попередня робота з висвітленням оголошень, пропонувалося заздалегідь під постом поставити актуальні для вступників запитання, відповіді на які озвучувалися під час онлайн-заходу майстрами в/н і викладачами спеціальних дисциплін), при цьому онлайн-трансляції проходили в один і той же час протягом тижня;

- оновлення та наповнення інформації на сайті ліцею у вкладці «Вступнику»;

- створення та розповсюдження відеоролика «Віртуальна екскурсія по ліцею», де відображено навчально-методичну та матеріально-технічну базу закладу;

- у зв'язку із карантинними обмеженнями та введення в дію воєнного стану вступник може скористатися вкладкою «Онлайн-вступ», заповнити онлайн-заяву в Google Формі. З даними заявки працюють члени приймальної комісії та протягом дня встановлюють зв'язок з вступником;

- створення профорієнтаційних банерів та розміщення на території навчального закладу і поблизу;

- виготовлення магнітів з логотипом ліцею;

- співпраця з рекламною агенцією «Крок»: розповсюдження профорієнтаційних матеріалів у 60 транспортних засобах приміського

сполучення, демонстрація відеоролика у 25 транспортних засобах міського сполучення.

Виробнича практика це невід'ємна складова частина освітньо-професійної програми підготовки кваліфікованого робітника. Відповідно до Плану роботи координатором Центру професійної кар'єри організовано та проведено ряд заходів, а саме:

- організація проходження виробничої практики (протягом навчального року);

- організація екскурсій на виробництва, підприємства, установи: Відділ кадрів Чернівецької міської ради (секретар керівника); Чернівецький міський архів (діловоди); Готельно-ресторанний комплекс «Буковина» (адміністратор); ТОВ «Аутомобіль Електрик Україна» (електромеханік з ремонту та обслуговування ЛОМ); Чернівецький обласний центр науково-технічної творчості учнівської молоді (оператор з обробки інформації та програмного забезпечення); Сервісний центр DUST (оператор з обробки інформації та програмного забезпечення); Чернівецький комунальний територіальний центр соціального обслуговування «Турбота» (соціальний робітник); ТОВ «АНТ ЛТД друкарня (оператор з обробки інформації та програмного забезпечення); Дошкільний навчальний заклад №48 комбінованого типу «Гніздечко» (помічник вихователя); Навчально-тренінговий центр стимуляційної медицини при Буковинському Державному медичному університеті (помічник вихователя; соціальний робітник).

Консультантами професійної кар'єри та спеціалістами із загальних питань відповідно до Плану роботи організовано та проведено ряд заходів, а саме:

- організація участі в обласному проєкті «Підвищення рівня обізнаності молоді Чернівецької області щодо безпечної міграції та працевлаштування»;

- надання консультацій з питань професійної кар'єри;

- проведення тематичних заходів, виховних справ, годин спілкування, бесід;

- організація участі здобувачів освіти в онлайн-тестуванні «Обери професію свої мрії» в рамках Всеукраїнського проєкту.

З метою формування компетенцій у випускників ліцею для розвитку власної кар'єри у здобутій робітничій професії у наступному навчальному році планується впровадження в освітній процес факультативного курсу «Навички для успішної кар'єри» (30 годин), матеріал якого розроблені ГО «Центр «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності» за підтримки Фонду ООН у галузі народонаселення та Міністерства освіти і науки України в рамках проєкту «Skills Lab».

Кадровий потік Центру професійної кар'єри, який інтегрований з іншими потоками, дає можливість запроваджувати інновації, новітні ідеї, технології, які, у свою чергу, забезпечують потік здобувачів освіти та логістичний потік знань.

Змістовна організація та ефективна інформаційно-кадрова діяльність Центру професійної кар'єри допомагає вирішити одне із основних завдань закладів П(ПТ)О – підготувати висококваліфікованих робітників, які володіють необхідними знаннями та навичками, компетенціями не тільки з обраної професії, а й мобільних, конкурентоспроможних, думаючих, ініціативних, творчих робітників.

Список використаних джерел:

1. Педагогічна логістика в управлінні професійним розвитком педагогічних працівників закладів освіти. URL: <http://umo.edu.ua/news/pedagoghichna-loghistika-v-upravlinni-profesijnim-rozvitkom-pedagoghichnikh-pracivnikiv-zakladiv-osviti> (дата звернення: 20.03.2023).

2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. №2145-VIII. Дата оновлення: 28.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 20.03.2023).

3. Сергєєва Л. М., Микитюк С.М. Управління розвитком закладу професійної (професійно-технічної) освіти на засадах педагогічної логістики: методичні рекомендації. Чернівці. «Букрек», 2022.

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ П(ПТ)О

Ткачук Ганна Едуардівна,

кандидат педагогічних наук, методист

Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти

у Вінницькій області, м. Вінниця,

викладач Державного професійно-технічного навчального закладу «Вінницьке міжрегіональне вище професійне училище», м. Вінниця

Освітній процес в Україні в умовах воєнного стану кардинально змінився. Заклади професійної (професійно-технічної) освіти почали активно впроваджувати технології змішаного навчання, які передбачають поєднання традиційної очної форми навчання та технології дистанційного навчання.

Метою змішаного навчання виступає прагнення поєднати переваги

очного навчання (емоційність особистісного спілкування) та електронного навчання, що здійснюється за підтримки освітніх ресурсів (гнучкість, індивідуалізація, інтерактивність, адаптивність). Дійсно, змішане навчання дозволяє індивідуалізувати освітні траєкторії учнів (починаючи від темпів засвоєння навчального матеріалу та закінчуючи сукупністю виконаних завдань), автоматизувати контроль та діагностику навчальної діяльності учня (з метою своєчасної корекції його навчальної діяльності та навіть оперативної корекції навчальних дій), фіксувати результати його навчально-професійної та творчої діяльності (наприклад, завдяки цифровому сліду).

Проблеми вдосконалення організації змішаного навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти відображені у працях А. Кобисі, Г. Романової, Л. Романова, О. Шамралюк та інших, які відносять до переваг змішаного навчання гнучкість (забезпечується незалежність освітнього процесу від часу, тривалості), модульність (можна планувати індивідуальну освітню траєкторію відповідно до освітніх потреб), доступність (досягається незалежність від географічного положення здобувача освіти), мобільність (завдяки налагодженому зв'язку між здобувачем освіти та педагогом) [1], [2], [3]. Більшість авторів сходяться на думці, що змішане навчання забезпечує розвиток здобувача освіти як суб'єкта самоосвітньої діяльності, з одного боку, та формування його готовності до реалізації даної моделі у майбутній професійній діяльності – з іншого.

Досвід застосування однієї з технологій змішаного навчання – «перевернутий клас» – у ДПТНЗ «Вінницьке міжрегіональне вище професійне училище» дає підстави погодитися з цією думкою та стверджувати, що інтеграція традиційного та електронного навчання відкриває нові перспективи для підвищення якості викладання дисциплін професійно-теоретичного циклу, оскільки значно розширює можливість варіювання способів розв'язання дидактичних завдань.

Передаудиторна робота передбачає самостійне опрацювання здобувачами освіти теоретичного матеріалу та на цій основі підготовку до практичних занять. Теоретичний матеріал розміщений в електронному освітньому середовищі на базі системи Google Classroom та дозволяє учню в інтерактивному режимі оперативно здійснювати самоконтроль за допомогою супутніх тестових завдань. Отримана інформація дозволяє на практичних заняттях розставити правильні акценти в осмисленні навчального матеріалу.

Аудиторна робота присвячена практичним аспектам розділу (модуля), який вивчається, виконанню лабораторно-практичних завдань, опануванню роботи з інструментами та матеріалами.

Післяаудиторна робота передбачає самостійне узагальнення та

систематизацію здобувачами освіти навчального матеріалу в рамках розділу (модуля) навчальної дисципліни за допомогою виконання творчих завдань різного рівня складності.

На нашу думку, підвищенню якості освітнього процесу у закладі професійної (професійно-технічної) освіти можуть сприяти такі особливості змішаного навчання, як:

- використання технології «перевернутого класу» (Flipped Classroom), суть якої полягає у перестановці ключових складових освітнього процесу;

- використання спеціальної технології проєктування освітнього процесу, що дозволяє оптимально інтегрувати аудиторний та електронний компоненти в єдину систему;

- забезпечення відкритості освітнього процесу (наявність достатньої кількості вказівок, рекомендацій, інструкцій з опрацювання навчальних матеріалів, виконання завдань, взаємне оцінювання робіт, організація групової взаємодії та ін.).

Отже, досвід реалізації моделі змішаного навчання показує, що поєднання аудиторної та електронної компоненти в єдину дидактичну систему дозволяє проєктувати освітнє середовище, що забезпечує розвиток творчого потенціалу здобувачів освіти та сприяє розвитку їхніх особистісних професійно важливих якостей.

Список використаних джерел:

1. Кобися А. П. Інформаційне освітнє середовище як платформа для реалізації змішаного навчання у вищих навчальних закладах. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. №57. С. 75-82.

2. Шамрالیук О. Технологічна культура майстра виробничого навчання аграрного профілю як актуальна проблема професійної освіти в умовах інноваційних перетворень. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2016. №45. С. 89-93.

3. The application of blended learning technology in the development of technological culture of masters of industrial training of agrarian profile / O.Shamraliuk, G. Romanova, L. Romanov, H. Tkachuk. // *Zhytomyr Ivan Franko state university journal. Pedagogical sciences*. 2022. №3. С. 282-298.

ПРОГРАМИ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Токар Тетяна Миколаївна,

викладач-методист

Професійно-технічного училища № 8 м. Чернівці

Професійно-технічна освіта має фокусуватися на розвитку особистих здібностей і тих життєвих компетентностей, які дозволяють швидко адаптуватися до умов швидкоплинного світу та забезпечувати повну реалізацію своїх здібностей та навичок.

Європейський Союз визначає ключовими компетентностями ті, які необхідні всім людям для підвищення особистого потенціалу і розвитку, розширення можливостей працевлаштування, соціальної інтеграції та активного громадянства. Такі компетентності розвиваються в процесі навчання упродовж усього життя, починаючи з раннього дитинства шляхом формального, неформального та інформального навчання.

Для підготовки кваліфікованого робітника в умовах розвитку сучасного суспільства першочерговими компетентностями є: цифрова, мовна, особиста, соціальна та навчальна.

Для успішного навчання важливо навчити здобувачів освіти організовувати взаємозв'язок своїх знань і впорядковувати їх, організовувати власні прийоми вивчення з метою самонавчання. Важливо також навчити їх шукати та думати, тобто запитувати різні бази даних; одержувати інформацію; уміти працювати з документами, класифікувати їх та оцінювати соціальні звички, пов'язані зі здоров'ям, споживанням, а також із навколишнім середовищем.

Важливими також є технології співробітництва та адаптації, що розвивають уміння співпрацювати та працювати в колективі; уміти розробляти та виконувати проєкти, використовувати нові технології інформації та комунікації; доводити гнучкість перед викликами швидких змін та вміти знаходити нові рішення.

Однією з важливих проблем є дисбаланс між професійною підготовкою кваліфікованих робітників та їхнім попитом на сучасному ринку праці. Роботодавець сьогодні де-факто віддалений від процесу формування та контролю такого суспільного інституту як «державне замовлення», неактивно бере участь у формуванні змісту освіти. У силу цього, ринок не доотримує певних необхідних йому кваліфікованих фахівців, або їхня кваліфікація не відповідає вимогам роботодавців. Саме тому забезпечення академічної

мобільності здобувачів освіти закладів професійної та професійно-технічної освіти України є запорукою розв'язання проблеми підготовки конкурентоспроможних фахівців на сучасному ринку праці.

Академічна мобільність здобувачів освіти є одним з пріоритетних напрямів міжнародної та освітянської діяльності ЗП(ПТ)О, мета якого – покращення якості освіти, підвищення ефективності викладання спецдисциплін, удосконалення системи управління та підвищення конкурентоспроможності випускників на вітчизняному і міжнародному ринках освітніх послуг та праці, а також вивчення і впровадження передового досвіду зарубіжних закладів професійної освіти. Формами академічної мобільності є навчання за програмами обміну здобувачів освіти в партнерському закладі освіти, іншомовні стажування, навчальна та виробнича практики.

Міністерство освіти і науки України затвердило правила внутрішньої академічної мобільності здобувачів освіти закладів професійної (професійно-технічної) освіти під час воєнного стану (наказ від 20 квітня 2022 року за №437/37773).

Академічна мобільність здобувачів освіти є важливою складовою процесу інтеграції ЗП(ПТ)О у міжнародний освітній простір. Відтепер здобувачі освіти можуть продовжити навчання в інших ЗП(ПТ)О, водночас отримавши документ про професійну освіту того закладу, де вони навчалися. Для цього потрібно укласти угоду про співробітництво між закладами.

На сьогодні однією з найбільш дієвих моделей реалізації академічної мобільності є освітня програма Європейського Союзу «Erasmus+». Ця програма спрямована на активізацію міжнародного співробітництва та підвищення мобільності серед здобувачів освіти, викладачів ЗП(ПТ)О.

Беручи до уваги досвід роботи Латвійських колег в рамках програми Erasmus+ для розвитку компетентостей здобувачів освіти необхідно підвищити рівень цифрової грамотності, іншомовних та мовленнєвих навичок.

Латвійські колеги активно застосовують у своїй роботі платформу Padlet. Дана платформа дає можливість здобувачам освіти організувати так звані портфоліо та допомагає упорядкувати свої напрацювання як з виробничого, так і теоретичного навчання.

Здобувачі освіти можуть створювати свої особисті портфоліо та під'єднуватися до сторінки викладача або майстра виробничого навчання і прикріплювати там свої напрацювання.

Mentimeter – інструмент миттєвого зворотного зв'язку, який заслуговує уваги як сервіс з широкими освітніми можливостями. Він допомагає взаємодіяти всім учасникам освітнього процесу. Розроблений шведською компанією, інструмент є популярний та успішно використовується

працівниками різних сфер життєдіяльності з метою створення презентацій зі зворотним зв'язком у режимі реального часу. Mentimeter є електронним освітнім ресурсом, з яким можна блискавично опитати весь клас, отримати миттєвий зворотний зв'язок і продемонструвати отримані результати цільовій аудиторії. На відміну від сервісу Kahoot, який має на меті створення тестувань та опитування аудиторії для формульовального чи підсумкового оцінювання знань слухачів, Mentimeter – це інструмент, за допомогою якого спікер може дізнатись, що думає аудиторія з того чи іншого приводу за допомогою онлайн-голосування через мобільні телефони, планшети або комп'ютери. Mentimeter – новий сучасний та інтерактивний спосіб взаємодії з аудиторією на заняттях, конференціях, зборах, під час роботи гуртків або психологічних тренінгів. Це анонімний додаток, тому не потребує введення імені та прізвища учасника опитування – і в цьому теж є його особливість.

Цікавим досвідом стало знайомство з використанням QR-кодів нашими латвійськими колегами від адміністрації закладу.

Таким чином, основними завданнями академічної мобільності здобувачів ЗП(ПТ)О є:

- підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки, проведення досліджень з використанням сучасного обладнання й технологій, опанування новітніх методів дослідження, набуття досвіду проведення науково-дослідної роботи та впровадження її результатів;

- набуття професійного досвіду під час проходження навчальних та виробничих практик;

- підвищення рівня володіння іноземними мовами;

- посилення інтеграції освіти та науки, поглиблення знань національних культур інших країн, а також поширення знань про мову, культуру, освіту та науку України;

- підтримка соціальних, економічних, культурних, політичних взаємовідносин та зв'язків з іншими країнами.

Як результат, академічна мобільність відкриває такі можливості:

- підвищити якість професійної освіти, конкурентоспроможність випускників ЗП(ПТ)О на вітчизняному і міжнародному ринках освітніх послуг та праці;

- залучити світовий інтелектуальний потенціал до вітчизняного освітнього процесу на основі двосторонніх та багатосторонніх угод (договорів) між закладами-партнерами.

Список використаних джерел:

1. Вертегел В. Проблема академічної мобільності в контексті підготовки

конкурентоспроможних фахівців. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2014. № 10 (Ч. 2). С. 256-261.

3. Згуровський М. З. Болонський процес – структурна реформа вищої освіти на європейському просторі. URL: <http://www.idn.polynet.lviv.ua> (дата звернення: 19.03.2023).

4. Коваліско Н. В. Трудова мобільність в умовах регіонального ринку праці: дис. ... канд. соціол. наук: 22.00.07. Львів, 1999. 184 с.

2. Про професійно-технічну освіту: Закон України від 10.02.1998 р. №103/98-ВР. Дата оновлення: 06.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 19.03.2023).

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НА УРОКАХ КРЕСЛЕННЯ

Трещова Вікторія Вікторівна,

викладач вищої категорії

Державного навчального закладу

«Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти

Харківської області», м. Харків

Креслення в умовах виробництва є головним носієм конструкторсько-технологічної інформації. З їхньою допомогою відбувається відображення технічної думки та передача інформації про об'єкт виробничої діяльності. На основі креслень здійснюється планування виробничих процесів, здійснюється контроль за результатами виробничої діяльності. Без застосування різноманітних технічних креслень неможлива діяльність робітників на виробництві. Тому рівень професійної підготовки кваліфікованого робітника залежить від його уміння правильно виконувати та читати технічні креслення. Учні повинні усвідомити те, що для оволодіння сучасною технікою для того, щоб стати кваліфікованим конкурентоспроможним робітником, треба розуміти, читати креслення, тобто, володіти «мовою» креслення.

На уроках креслення потрібно розвивати розумові здібності учнів, вміння спостерігати, зіставляти і порівнювати, аналізувати геометричну форму і конструкцію деталі, виробу, вузла та їхнього положення у просторі. Тому в процесі навчання кресленню необхідно широко застосовувати наочне приладдя: плакати, деталі, моделі, різні вироби будівельного виробництва, креслення і діючі проекти сучасних будівель. Сьогоднішній потужний потік інформації, яку

викладач повинен донести до учнів у рамках обмеженого академічного часу, вимагає шукати нові і більш ефективні методи навчання, використовуючи сучасні інноваційні технології.

В основу таких пошуків покладено залучення різноманітних інтерактивних методів навчання, методів які стимулюють пізнавальну активність і самостійність учнів. При цьому учень, як суб'єкт, виконує творчі завдання, вступає в діалог з викладачем. Основними методами такого навчання є: самостійна робота, проблемні і творчі завдання (обмін запитаннями між учнями і викладачем, які розвивають творче мислення; мозковий штурм; проєкти з презентацією; ділові ігри (рольові, імітаційні); використання інформаційно-комунікаційних технологій, відтворення аудіо- і відеоматеріалів. Це можуть бути онлайн-тести, застосування навчальних сайтів, спеціальних програм або інтерактивного устаткування, призначеного для навчання [2].

Швидкі темпи розвитку комп'ютерних технологій, які все більш проникають у наше повсякдення та усі сфери діяльності, поступово стають також і невід'ємною частиною професійної діяльності викладача. Завдяки комп'ютерним досягненням уроки креслення стають більш інформативно наповненими, а самостійна робота учнів – більш творчою та оригінальнішою, що знаходить своє відображення у підвищенні якості освіти. Тому у своїй роботі викладач креслення повинен передбачати залучення інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес.

Сутність включення мультимедійних фрагментів в урок полягає у тому, що під час викладання матеріалу викладач використовує електронні варіанти малюнків, схем, фотографій тощо, які демонструє на мультимедійному екрані, супроводжує свій виступ мультимедійною презентацією, фотосесією. Такі уроки набувають більш динамічного і яскравого вигляду, ніж традиційний голослівний виступ викладача.

Презентації, як наочні посібники, допомагають викладачеві викладати навчальний матеріал, розвивають навички спостереження і аналіз форми предметів, забезпечують міцне засвоєння учнями знань, підвищують інтерес до предмета. Презентації набувають специфічного призначення на всіх етапах уроку при виконанні графічних і практичних робіт. Це допомагає скоротити час при перевірці домашніх завдань, повторенні і закріпленні старого та викладанні нового матеріалу, відвести більше часу на виконання практичних та графічних робіт, правильно зрозуміти мету і хід майбутньої роботи, попередити багато графічних помилок, прискорити процес виконання завдань.

Для ефективного застосування інтерактивних технологій викладач повинен старанно спланувати свою роботу, щоб: дати завдання учням для попередньої підготовки, прочитати, продумати, виконати самостійні підготовчі

завдання, відібрати для уроку такі інтерактивні вправи, які б дали учню ключ до опанування теми; під час інтерактивних вправ дати час подумати над завданням, щоб учні сприйняли його серйозно, а не механічно [1].

Застосування інтерактивного навчання на уроках креслення у професійно-технічному навчальному закладі – це, насамперед, діалогове навчання, в ході якого відбувається взаємодія викладача та учня. Під час діалогового навчання учні вчаться критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, зважувати альтернативні думки, приймати продумані рішення, брати участь у дискусіях, спілкуватись з іншими людьми. Для цього застосовується індивідуальна, парна, групова робота, дослідницькі проекти, рольові ігри, іде робота з документами й іншими джерелами інформації, використовуються творчі роботи. Сутність інтерактивного навчання на уроках креслення полягає у тому, що викладач організовує пізнавально-навчальну діяльність учнів таким чином, що вони самостійно розв'язують певні ситуації, проблеми, спираючись на свої потенційні можливості.

Отже, навчальна програма з креслення має передбачати певний рівень оволодіння учнями сучасними інтерактивними технологіями навчання. Нині необхідні гнучкі, прискорені і надійні технології навчання, які при оптимальних витратах забезпечили б гарантовану якість підготовки кваліфікованого фахівця та дозволили б значно підвищити якість навчання і зробили осмисленим процес отримання знань.

Список використаних джерел:

1. Гур'янова О.В. Педагогічні інновації в технологічній освіті. Кіровоград: ПП Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2014. 60 с.
2. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посібн. / авт. укл.: О. Пометун, Л. Пироженко. К.: АПН, 2002. 136 с.
3. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібн. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко; за ред. О.І. Пометун. К.: Вид-во А.С.К., 2004. 192 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Фурман Анжела Миколаївна,

викладач, практичний психолог

Вищого професійного училища №36 с. Балин Хмельницької області

Інноваційні методи активного навчання ми використовуємо для тренування та розвитку творчого мислення здобувачів освіти, формування в них відповідних практичних умінь та навичок. Такі методи стимулюють і підвищують інтерес до занять, активізують та загострюють сприймання навчального матеріалу.

При проведенні уроків спираємось на розвиток особливостей кожної дитини, також використовуємо засоби для її корекції та адаптації в соціумі. Педагогічну діяльність на уроках намагаємось побудувати так, щоб кожен учень зміг найбільш повно розкрити здібності й таланти, розвивати ініціативу та творчий пошук. Все це дуже добре вирішується за допомогою тренінгових технологій.

Що таке тренінг? Слово «тренінг» походить з англ. «to train», що означає «навчати, тренувати, дресирувати». Вільям Уордсворд висловився: «Задоволення і навчання рухаються пліч-о-пліч, але задоволення йде попереду».

Тренінг – це одночасно:

- процес пізнання себе та інших, який необхідно зробити цікавим і неповторним;
- неформальне, невимушене, конструктивне спілкування;
- ефективна форма опанування знаннями;
- інструмент для формування умінь і навичок;
- форма розширення власного набутого досвіду;
- спеціальна технологія, яка допомагає краще зрозуміти та усвідомити власний світ, зробити своє життя успішним;
- керівництво власними бажаннями та діями.

Тренінг – це форма групової роботи, яка забезпечує активну участь і творчу взаємодію учасників між собою та з тренером. Тому саме таку інтерактивну форму навчання вибрали для викладання деяких тем з предмета «Психологія та етика виробничих відносин». Позитивні можливості уроку-тренінгу:

- створює доброзичливе емоційне налаштування у групі.
- укріплює культурну ідентичність.
- дає можливість молодій людині відобразити свої почуття у соціально

прийнятній формі.

- розвиває почуття внутрішнього контролю.
- сприяє творчому самовираженню, розвитку уяви, практичних навичок управлінської діяльності.
- знижує негативні емоційні стани та їх прояви.
- джерелом тренінгу є педагогіка співробітництва і розвивального навчання.

Під час тренінгу створюється неформальне, невимушене спілкування учасників, яке відкриває перед групою безліч варіантів розв'язання проблеми, сприяє розвитку групової динаміки, міжособистісних взаємин і норм у групі, заради якої вона зібралася. Як правило, учасники в захваті від тренінгових методів, тому що ці методи роблять процес навчання цікавим, необтяжливим.

Здобувачі освіти навчаються у закладі по-різному: дехто краще засвоює матеріал, коли читає його, дехто – коли слухає, а дехто – в процесі практичних занять. Фасилітатор або тренер, який подає матеріали в різний спосіб (урізноманітнює форми й методи навчання), має більші можливості забезпечити потреби аудиторії і закріпити вивчене. Робочі місця для учасників тренінгу в приміщенні розташовуємо півколом – це сприяє створенню неформальної атмосфери, забезпечує можливість кожному бачити всіх учасників тренінгу, підкреслює рівнозначність позицій усіх учасників, атмосфери відкритості, настрою, розвитку довіри, уваги, пізнавального та особистісного інтересу, сприймання учасників один до одного.

Головне, що забезпечує сприятливу атмосферу для навчання у тренінговій групі, – це правила, яких має дотримуватися кожний учасник. Основні з них: цінування часу, ввічливість, позитивність, розмова від свого імені, добровільна активність, конфіденційність, «стоп», «піднята рука», зворотний зв'язок. Правила приймаються на початку тренінгу всіма учасниками групи і потрібні для того, щоб кожен учень зміг:

- працювати в комфортних умовах;
- отримувати інформацію самому і не заважати отримувати інформацію іншим у зручний для кожного спосіб;
- висловлювати відверто, без побоювань свої думки;
- дозволити собі спонтанні, попередньо не зважені вислови, що наближатиме тренінг до реального життя;
- бути впевненим, що надану ним інформацію використають тільки в інтересах учасників.

Тренінг сприяє інтенсивності навчання, результат якого досягається завдяки власній активній роботі його учасників. Знання під час тренінгу не подаються в готовому вигляді, а стають продуктом активної діяльності самих

учасників. У центрі уваги – самостійне навчання учасників та інтенсивна їхня взаємодія. Відповідальність за результативність навчального процесу несуть однаковою мірою як ведучий, так і кожний учасник тренінгу.

Інтерактивне навчання передбачає використання різних видів активності учасників тренінгу: фізичної (рухова активність), соціальної (активність у соціальному оточенні – комунікація, взаємодія, взаємосприйняття), змістовної стосовно тематики тренінгу.

Міні-лекції, мозковий штурм, об'єднання в групи, інсценування, рухавки, завдання, вправи є складовою проведення тренінгових занять. Лекції часто застосовуються як частина цілісної теми. Інформація надається по черзі кількома окремими сегментами (міні-лекціями), між якими застосовуються інші форми й методи навчання: періоди запитань – відповідей, вправи на перевірку засвоєння матеріалу, рухавки, робота в складі малих груп тощо.

Застосування презентацій допомагає змінити вид навчальної діяльності. Коли викладач багато говорить, це стомлює учнів, вони не можуть зосередитися, увага розсіюється, їм стає не цікаво. При перегляді презентації працюють інші органи сприйняття інформації. Наявність малюнків, схем, фотографій дають можливість краще запам'ятати матеріали уроку- тренінгу.

При проведенні тренінгу на тему: «Лідерські якості особистості» учні виконали випереджувальне завдання – підготувати презентації на тему: «Лідерські якості особистості», переглянули відео на тему: «Як стати лідером», а потім обговорили побачене.

Мозковий штурм, як метод тренінгового навчання, допоміг з'ясувати відповідь на питання: «Які якості характеру притаманні лідеру?» , «Лідер – це...?»

Мозковий штурм застосовується як для обговорення всією групою учасників, так і для обговорення в малих групах. Його мета – сформулювати якомога більше ідей на задану тему. Зазвичай використовується фліп-чарт, де один з учасників записує ідеї так, щоб усі могли їх бачити. Це стимулює мислення і зручно для відбору кращих ідей у ході оцінювання на другому етапі.

Вправи, як форма тренінгової роботи, надзвичайно ефективно допомагають тренеру вирішити основні завдання, що виникають у процесі групового навчання. Вони полегшують процедуру знайомства учасників тренінгу, дають можливість з'ясувати їхні очікування від тренінгу, сприяють досягненню згуртованості групи, полегшують міжособистісне спілкування, стимулюють взаємодію людей між собою, допомагають сформувати команду односторонців, дають можливість тренеру правильно діагностувати стан групи в кожний період часу, своєчасно попередити можливі конфлікти між учасниками, чергувати інтелектуальну працю з необхідним фізичним навантаженням,

загалом успішно розпочати, провести і завершити тренінг.

Викладач використовує вправи для досягнення найрізноманітніших цілей, наприклад, для заохочення слухачів до відвертого спілкування, оприлюднення ними перед групою набутого професійного та життєвого досвіду; вирішення специфічних навчальних завдань щодо закріплення тренінгового матеріалу та вироблення потрібних навичок тощо. Вдало підібрані вправи роблять тренінг приємним і цікавим, створюють атмосферу дружнього до учасників середовища навчання. Далі представлені найбільш поширені вправи, які неодноразово довели свою ефективність у практичній роботі проведення тренінгових занять.

1. Вправи: «Цікаве ім'я», «Моменти в житті», «Інтерв'ю», «Моє ім'я», «П'ять добрих слів» та ще багато інших, сприяють знайомству учасників та створенню доброзичливої атмосфери тренінгу .

2. Вправи для з'ясування очікувань учасників: «Незакінчені речення», «Чотири сфери», «Берег сподівань та очікувань» т.д. Кожна група коротко обговорює записані очікування/бажання.

3. Вправи для згуртування групи: «Прядіння пряжі», «Емоції та ситуації», «Щоб говорити правду» (дають можливість учасникам, які вже знайомі і були разом упродовж певного часу, дізнатися один про одного щось нове), «Щоб говорити правду», «Перетворення» (дають можливість членам групи виразити себе через різні асоціації, підкреслюючи елементи подібності).

4. Вправи для сприяння міжособистісному спілкуванню: «Спитай – відповім» (сприяють формуванню уміння учасників ставити запитання, долати почуття ніяковості, незручності, якщо вони не звикли вільно й чітко це робити), «Моє послання у світ» (надає можливість учасникам потренуватися у чіткому викладанні своїх думок, доброзичливому сприйнятті думок інших, навіть якщо вони не завжди зрозумілі), «Моє уявлення про час» (надає можливість учасникам відпочити, одночасно тренуючись у фантазуванні, нестандартному мисленні стосовно уявлення категорії часу).

5. Вправи, що сприяють засвоєнню знань: «Завершення речення» (для забезпечення зворотного зв'язку щодо основних моментів вивченого матеріалу), «Оцінювання» (для вивільнення творчої енергії групи, оцінки ефективності засвоєння матеріалу силами самих учасників), «Доріжки» (вправа дозволила повторити та закріпити знання про стилі лідерства та керівництва), «Незакінчені речення» (допомагає узагальнити і систематизувати знання учасників тренінгу про стилі керівництва).

6. Руханки: «Загальний ритм», «Порадуй мене», «Оплески», «Австралійський дощ», «Молекули» (дають можливість учасникам розім'яти м'язи і відпочити та об'єднатися в групи для виконання певного завдання).

Рухові вправи є обов'язковою частиною будь-якого тренінгу. Адже окрім

того, що вони активізують психофізіологічні процеси організму, підвищують увагу учасників, сприяють створенню невимушеної довірливої атмосфери тренінгу, певні рухавки демонструють людям форми й методи фізичної активності, які варто застосовувати в житті постійно. Рухові вправи можуть виконуватися в різних формах – у парах; усіма учасниками групи, які стоять колом; усіма учасниками групи, які хаотично пересуваються в приміщенні тощо. Основне завдання викладача-тренера щодо рухавок – дати учасникам чітку інструкцію та стежити за дотриманням умов безпеки під час виконання вправ.

7. Вправи для завершення тренінгу: «Минуле – сьогодні – майбутнє», «20 бажань» (дають можливість учасникам відпочити, набратися оптимізму).

Зворотний зв'язок – це висловлювання учасників щодо своїх міркувань стосовно сенсу та способів вирішення завдань, власного стилю діяльності, пошуку ефективних шляхів вирішення проблем тощо. Такі висловлювання дають можливість учасникам пізнавати унікальний досвід інших людей, бачити себе їхніми очима. Викладач-тренер стежить, щоб висловлювання були описовими, а не оцінювальними; конструктивними, мали позитивну спрямованість, не містили негативних вказівок тощо. За необхідності тренер повинен «вирівнювати ситуації», коригуючи висловлювання учасників, змінюючи акценти, наголошуючи на позитив. Зворотний зв'язок здійснюється безпосередньо по ходу обговорення.

Отже, інноваційне навчання у вигляді уроку-тренінгу має чітко структуровану основу. А інноваційні методи, що застосовують під час проведення тренінгу, передбачають використання системи прийомів, спрямованої головним чином не на повідомлення готових знань, а на організацію умов для самостійного одержання знань у навчальному закладі.

Список використаних джерел:

1. Технологія тренінгу / упоряд.: О. Главник, Г. Бевз; за заг. ред. С. Максименко. К.: Главник, 2005. 112с.
2. Туріщева Л.В. Психологічні тренінги для школярів. Х.: Вид. група «Основа», 2010.
3. Зимовець Н.В., Лещук Н.О. Методика освіти «рівний – рівному»: навч. метод. посіб. К. : Навчальна книга, 127 с.
4. Воронцова Т.В., Пономаренко В.С. Захисти себе від ВІЛ: методичний посібник для педагога-тренера. К.: Алатон, 2011. 208с.

СУЧАСНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Цюпак Ольга Володимирівна,

викладач вищої категорії, майстер виробничого навчання
Вищого професійного училища № 25 м. Хмельницького

У Державному переліку з підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах однією з професій є професія «Діловод. Адміністратор. Касир (в установі, організації, на підприємстві)». Наявність високої кваліфікації діловода, його професійна компетентність та професіоналізм тісно пов'язані з якістю освіти, яка, у свою чергу вимагає оновлення змісту, урахування державних вимог щодо якості й обсягу освітніх послуг на сучасному рівні досягнень науки й світового досвіду. Загалом орієнтація змісту підготовки майбутніх діловодів на потреби ринку праці та сучасні економічні виклики, удосконалення процесу формування їхньої професійної компетентності є актуальним завданням для модернізації й розвитку освіти, забезпечення її випереджального характеру та спрямованості на зростання економічного потенціалу держави. Особливим видом інноваційної діяльності є продуктивне навчання.

Серед сучасних праць, пов'язаних зі специфікою ПТНЗ, праці І. Лікарчука, Н. Падун, А. Селецького та ін. Науковці В. Бондар, Ю. Зінковський, С. Максименко, Н. Ничкало та інші розглядають аспекти методології, педагогіки, психології, методики професійної освіти і навчання на сучасному етапі, вказуючи на важливість реформування галузі професійно-технічної освіти, вибір змісту і форм професійної підготовки кваліфікованих робітників у зв'язку з глобалізацією, міжнародною конкуренцією, потребами ринку праці. У світлі сучасних підходів усі ці теорії пов'язані із поняттям «компетентність». Поняття «професійна компетентність» у багатьох випадках характеризують із погляду того, на що здатна компетентна людина (сукупність знань, умінь, навичок, досвіду і т.д.). У найбільш загальному вигляді компетентності можна визначити як цілісну й систематизовану сукупність узагальнених знань. Хоча професійну компетентність не можна ототожнювати із професіоналізмом, але вона є необхідною умовою його досягнення. Тому використання компетентнісного підходу у професійній освіті є перспективним напрямом її удосконалення та модернізації відповідно до вимог сьогодення. І саме Вище професійне училище № 25 м. Хмельницького є тим навчальним закладом, де формуються базові механізми формування кваліфікованих діловодів, котрі у майбутньому зможуть розвиватись та удосконалюватись

відповідно до власних потреб. Таким чином, використання компетентнісного підходу дозволяє забезпечувати високий рівень підготовки діловодів, ґрунтовне оволодіння ними уміннями професійної діяльності вже з перших днів роботи за фахом, високу гнучкість та професійну мобільність, підвищення їхньої соціальної активності, конкурентоспроможності в ринкових умовах. Впровадження компетентнісного підходу, як свідчить практика, допомагає співвіднести рівень підготовки у ВПУ з потребами ринкової економіки, забезпечити виробництво високопрофесійними й конкурентоспроможними кадрами. Компетентнісний підхід дозволяє майстру виробничого навчання реалізовувати ідеї безперервності, інтеграції, інтенсифікації, стандартизації, індивідуалізації освіти, що в подальшому надасть кожному члену суспільства можливість підвищувати свою кваліфікацію, розширювати коло професійних знань та умінь. Хоча використання компетентнісного підходу вимагає оновлення змісту навчальних дисциплін з орієнтацією на результат, варіативності освітніх програм, форм і технологій навчання, висуває певні вимоги використання методів навчання та організації навчальної і виробничої діяльності здобувачів освіти.

Формування професійної компетентності діловодів зумовлене не тільки реалізацією відповідного оновленого змісту освіти, але й адекватних методів і технологій навчання. Однією з найбільш дієвих, на мій погляд, для формування професійної компетенції діловодів у сучасних умовах є технологія продуктивного навчання. За І. Підласим «продуктивними назвемо знання, уміння, спираючись на які випускники ПТНЗ знаходять міцну опору для свого майбутнього. Продуктивні знання, уміння – необхідні, дієві, міцні, постійно актуальні». Саме такі освітні продукти затребувані у сучасному житті.

Продуктивна технологія виділяє головне, дає потрібне, програмує успіх і гарантує якість. Ця технологія надає можливість навчання на основі практичного життєвого досвіду, що допомагає молоді в їхньому професійному пошуку, розв'язанні їхніх соціальних, освітніх психологічних і культурних проблем. Продуктивне навчання спрямоване на набуття життєвих умінь, що ініціюють особистісне зростання та індивідуальний розвиток, міжособистісне спілкування та взаємодію, а також самовизначення його учасників, що є одним з ключових моментів під час виробничого навчання.

Сьогодні здобувач освіти за професією «Діловод» повинен повернутися з навчального закладу з певними результатами. Щоб результат дійсно був ефективним, необхідна більша інтеграція теоретичного навчання в практичний досвід. ПТНЗ має максимально реалізувати головні принципи продуктивної освіти. В основі продуктивного навчання діловодів, головним чином, лежать інтерактивні технології. Саме вони допомагають дитині реалізувати свій

потенціал, дають можливість працювати відповідно до своїх здібностей, в оптимальному темпі, сприяють виявленню індивідуальності, розвитку самосвідомості, підвищенню самооцінки та самоствердженню, що є важливим як для талановитого, так і для слабкого учня. Тому найбільш дієвими з інтерактивних вправ у системі продуктивного навчання діловодів вважаю групову та парну роботу діловодів. У процесі такої взаємодії у них розвивається бажання до творчої продуктивної праці, учні прагнуть до активних дій, досягають успіхів та мотивують власну поведінку, відпрацьовують найбільш наближені до життєвих ситуацій моделі поведінки, необхідні для успішного використання у майбутньому. Частіше всього у практиці роботи використовую фронтальну роботу малими групами. Пропонуючи діловодам активні форми роботи, я тим самим створюю умови для їхньої активної участі в процесі набуття знань і адекватного використання набутих знань у реальному житті. Використання групових та парних видів роботи на уроках виробничого навчання дає можливість створити комфортне навчальне середовище для кожного діловода, у якому він відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність, має змогу самостійно опрацьовувати навчальний матеріал та практично його застосовувати. Результат діяльності діловода, як продукт такої організації навчання, буде продуктом його думки й рук. І це, на моє глибоке переконання, є найважливішим досягненням, бо лише покоління, яке здатне відійти від механічного репродукування, матиме сили зробити новий крок вперед. Результативність продуктивного навчання, як одного з найважливіших шляхів формування життєвої і професійної компетентності, для мене очевидна. Я переконана в тому, що у процесі продуктивного навчання діловод: набуває досвіду практичної роботи, розвиває впевненість та відповідальність, формує здібності міжособистісного спілкування, набуває творчої самостійності.

Продуктивне навчання – це, насамперед, спільна діяльність майстра виробничого навчання та здобувачів освіти. Головна характеристика діяльності майстра виробничого навчання – його керівна роль у процесі навчання. Але формування знань, умінь та навичок, понять і мисленневих операцій можливе тільки внаслідок власної активності здобувача освіти. Таким чином, систематична, з уроку в урок, організація самостійної пізнавальної діяльності діловодів на основі інтерактивних завдань формує в них активну позицію.

Освітні цілі в продуктивному навчанні – це отримання конкретного продукту в результаті самостійної предметної діяльності діловода згідно із загальними вимогами навчання. В залежності від цього, мною були обрані й відповідні форми інтерактивної взаємодії за технологією продуктивного навчання:

1. Метод проєктів. Передбачає створення таких умов під час освітнього процесу, результатом якого є індивідуальний досвід проєктної діяльності здобувача освіти (усвідомлення мети, розробка організаційного плану, оформлення задуму, здійснення роботи згідно із планом, підведення підсумків у вигляді презентації). Це практика особистісно орієнтованого навчання в процесі конкретної праці діловода, на основі його вільного вибору, з урахуванням його інтересів. Навчальне проєктування орієнтоване перш за все на самостійну діяльність. Ця технологія передбачає розв'язання діловодом (групою) певної проблеми. Проєктування, з одного боку, використовує різноманітні методи та засоби навчання, а з другого – інтегрує знання, уміння з різних галузей науки, техніки, творчості. Результати виконання проєктів повинні бути «відчутні»: якщо це теоретична проблема, то конкретне її рішення, якщо практична – конкретний результат, готовий до впровадження. Таким чином, суть проєктної технології – стимулювання інтересу діловодів до певних проблем, набуття нових знань та вмінь і демонстрація практичного застосування надбаних знань.

2. Web-квести. Завдання технології web-квестів передбачають окремі блоки питань і переліки інтернет-адрес, де можна отримати необхідну інформацію. Питання формулюються так, щоб при відвідуванні джерела можна було послідовно перейти від виконання одного завдання до іншого. По завершенні web-квесту діловоди мають підтвердити свій професіоналізм, демонструючи фактографічні результати роботи (відео, презентації, друкована продукція).

3. Case study. Завдання кейс-технології – це індивідуальні теки завдань з вмістом теоретичного та практичного матеріалу, який має бути опрацьований за період, скажімо, виробничої практики. Питання сформульовані таким чином, щоб охопити весь пройдений навчальний матеріал діловодами упродовж року та розширити знання здобувачів освіти шляхом подачі практичних навичок роботи з програмами. По завершенні виробничої практики учні мають підтвердити свій професіоналізм, демонструючи напрацювання, набуті у результаті виконання кейсів (реферати, презентації, відеоролики, електронні довідники, інструкційні картки та ін.)

4. Навчальні блоги. Залучення інтерактивних технологій до навчального процесу та їх значення важко переоцінити, а тому дедалі частіше порушуються питання про використання колективних служб інтернету, зокрема блогів, у професійній підготовці здобувачів освіти. Але проблема використання блогів для розвитку професійної компетентності діловодів у системі освіти в ПТНЗ висвітлена недостатньо, тому це питання вимагає більш детального вивчення. Розглянемо можливості блогу для розвитку професійної компетентності

діловодів у навчально-виробничому процесі. Насамперед, форма освітнього блогу добре репрезентує професійну компетентність майстра. Дана технологія дає змогу здобувачам освіти спільно діяти, об'єднавшись в групи. Важливими складовими цього навчального ресурсу є: інтегративність, наявність мультимедіа, первісний авторський контент; технічно просте рішення. Блог може містити декілька тематичних рубрик. Навігація доступна і легка. Окрім того, в багатьох системах блогування можливо призначати категорії постам. Ці категорії відбивають тематику постів і за ними можна прослідкувати усі дописи з певної теми. У процесі роботи з блогом, обов'язковими є зворотний зв'язок й аналіз результатів. Педагог регулярно й обов'язково наприкінці кожного модуля має провести опитування серед діловодів за результатами роботи за відповідними тестами. Блогу притаманні наступні функції: дидактична, загальнокультурна (інтелектуальна), інформаційно-психологічна, соціальна та додаткові. Таким чином, освітній блог – це нова педагогічна реальність, завданням якої є забезпечення і супровід освітнього процесу. З його допомогою формуються професійні компетенції здобувачів освіти, здійснюється професійний розвиток педагога, спрямований на оволодіння ІКТ та на використання нового освітнього середовища, що постійно розвивається й удосконалюється, сприяючи розвитку, удосконаленню професійної компетентності загалом.

Підсумовуючи сказане, зазначимо, що в основі продуктивного навчання діловодів, головним чином, лежать інтерактивні технології. Саме вони допомагають здобувачам освіти реалізувати свій потенціал, дають можливість працювати відповідно до своїх здібностей, в оптимальному темпі, сприяють виявленню індивідуальності, розвитку самосвідомості, підвищенню самооцінки та самоствердженню, що є важливим як для талановитого, так і для слабкого учня. Продуктивність передбачає забезпечення чіткої націленості на реальний, конкретний, кінцевий продукт, створений учнем у рамках навчально–пізнавальної діяльності під час опанування професії. Продуктивне навчання відрізняється від відомих методів і форм навчання тим, що до процесу навчально-пізнавальної діяльності додаються завдання, що потребують від діловодів створення власного значимого продукту на підставі знань, якими вони володіють.

Список використаних джерел:

1. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, М.М. Козяр; за ред. член-кор. НАПН України Р. С. Гуревича. Вінниця : Планер, 2012. 506 с.
2. Кадемія М. Ю., Сисоєва О. А. Інтерактивні засоби навчання:

навчально-методичний посібник. Вінниця: Планер, 2010. 217 с.

3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: колект. моногр.; під заг. ред. О.В.Овчарук. К.: К.І.С, 2004. 112 с.

4. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : науково-методичний посібник. К. : А.С.К., 2004.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ ТА НАВЧАННІ

Червоняк Галина Володимирівна,

викладач інформатики та інформаційних технологій

Державного професійно-технічного навчального закладу

«Жмеринське вище професійне училище», м. Жменинка Вінницької області

Сучасні реалії України в освіті, науці, виробництві та, навіть, у побуті вимагають постійного розвитку та вдосконалення. Невпинно модернізуються виробничі процеси, проводиться безперервна автоматизація та діджиталізація. У цих реаліях безперервний розвиток та навчання працівників є необхідною умовою конкурентоспроможності підприємства.

Тому необхідним є розроблення нових підходів до підвищення якості професійно-технічної освіти, що мають на меті загальне підвищення рівня підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах на основі сучасних технологій і методик навчання. Такий підхід сприятиме підвищенню кваліфікації майбутніх фахівців у різних галузях виробництва та послуг.

Завдання професійно-технічного навчального закладу підвищити рівень кваліфікованих робітників, що поступають на ринок праці. Майбутній фахівець повинен володіти інформаційними технологіями, знаннями новітніх досягнень на рівні зі своїми функціональними обов'язками.

Умови сьогодення вимагають від викладачів та майстрів виробничого навчання пошуку ефективних форм та методів викладання загальноосвітніх та спеціалізованих предметів в умовах дистанційного навчання. Дистанційне навчання дає можливість впровадження новітніх методів та застосування інформаційно-комунікативних технологій у процесі навчання. Ефективне поєднання інтерактивних технологій навчання та освітніх платформ під час дистанційного навчання дозволяє розвинути комунікативні компетентності студента, забезпечити здобуття практичних знань й умінь та формувати здатність мислити критично і креативно. Інтерактивні технології навчання

стали невід’ємною частиною сучасного навчального процесу. Інтерактивне навчання передбачає активну взаємодію і залучення усіх учасників у навчальний процес. Це і взаємодія між викладачем та учнями, а також активна співпраця між студентами.

Слід зазначити, що інтерактивне навчання – це практичний підхід до вивчення не лише загальноосвітніх, а й спеціалізованих виробничих дисциплін. Інтерактивне навчання загальноосвітніх та спеціалізованих виробничих дисциплін може мати багато різних форм, коли здобувачі освіти зміцнюють свої вміння критичного мислення та вирішення проблем, використовуючи набагато більш цілісний підхід до навчання.

Використання інтерактивних методів у професійній освіті та навчанні, дозволяє навчити здобувачів освіти, як приймати рішення, вирішувати проблеми, що виникають у реальному житті, критикувати, висловлювати свою думку та робити вибір.

Інтерактивні методи навчання значно полегшують процес навчання, урізноманітнюють його, часто позитивно впливають на учнів, що є слабшими у навчанні, дозволяють налагодити взаємодію викладача та учнів, а також учнів між собою. Залежно від мети уроку та від очікуваного результату, рекомендовано використовувати одну з чотирьох груп інтерактивних технологій (рис.1).

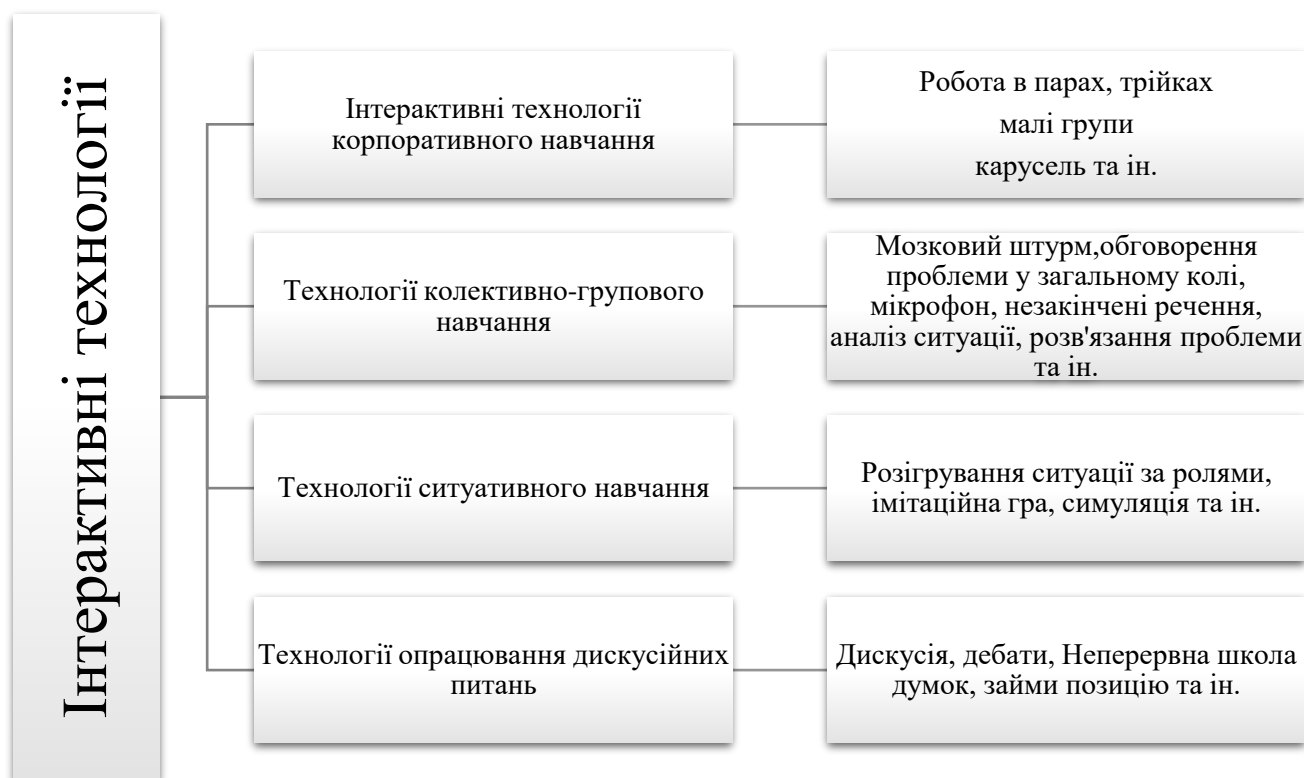

Рис. 1. Класифікація інтерактивних технологій

В умовах дистанційного навчання досить актуальне питання систематизації навчального матеріалу, збереження дискового простору, зворотного зв'язку та індивідуалізації освіти. Основу роль для покращення засвоєння теоретичного матеріалу відіграє саме інтерактивність навчання.

Активну допомогу у цьому нам надають онлайн-дошки, які дозволяють якісно підготуватись до будь-якого уроку. За допомогою застосунку онлайн-дошки викладач може накопичувати навчальний матеріал, систематизувати його та організовувати зворотній зв'язок з учнями як під час навчальних годин, так і поза ними.

Наведу декілька прикладів зручних у роботі онлайн дошок.

Padlet – це універсальна онлайн-дошка (онлайн-стіна) з інтуїтивним інтерфейсом, яку нескладно опанувати та легко застосовувати в навчальному процесі. Вона може бути використана для проєктної роботи, пірінгової взаємодії, індивідуальних завдань чи як інструмент збору інформації від всіх учасників процесу в одному місці.

Trello. Спільні проєкти, що вимагають командної роботи школярів і вчителя, потребують створення певної системи взаємодії. Цей зручний сервіс дозволяє чітко розподілити обов'язки між учасниками групи. А спеціальні маркери дозволять візуалізувати важливі аспекти роботи. Спільна робота навчатиме учнів нести відповідальність за свої дії, дотримуватися встановлених термінів і оперативно розв'язувати будь-яку проблему.

IDroo – інтерактивна онлайн-дошка з повним набором інструментів для введення математичних формул і малювання. Можна писати від руки, малювати лінії, прямокутник, еліпс. Також присутня можливість на онлайн-дошці друкувати текст, змінюючи його колір або шрифт.

Онлайн-дошок є достатня кількість і кожен викладач може обрати для себе ту, яка зручніша за інтерфейсом, інструментарієм та доступністю. Перелік декількох дошок ви можете переглянути, відсканувавши QR-код. На цьому сайті є докладний опис кожної з них.

Але в умовах нестабільності зв'язку, інтернет-підключення та нестачі дискової пам'яті телефонів, здобувачі освіти не завжди мають змогу відкрити додаткові застосунки для перегляду та опрацювання навчального матеріалу. У цьому нам можуть допомогти Google-застосунки.

У кожного учня уже є створений Google-профіль, тому не потрібно скачувати зайві застосунки, які обтяжують телефон та вимагають додаткового трафіку. Достатньо зайти у власний Google-профіль та відкрити розділ Інструментит та працювати з Google-застосунками, навіть, якщо вони збережені

на комп'ютері викладача.

Як це може допомогти? Наприклад, викладач створює у власному профілі Google-документ та надає до нього доступ учням за посиланням. При цьому, викладач обирає які саме можливості матимуть здобувачі освіти при роботі з цим документом. Це може бути або лише перегляд, або перегляд і коментування, якщо виникнуть питання у процесі роботи з документом, або редагування документу, якщо це має бути колективна робота.

Наприклад, застосунок Google-презентації зручно використовувати при роботі у групах, для надання учням індивідуальних завдань або при роботі зі спільним творчим проектом. Приклад використання Google-презентації при роботі над творчим проектом у групі 15, що навчаються за професією «Електромонтер контактної мережі», зображено на рис 2.

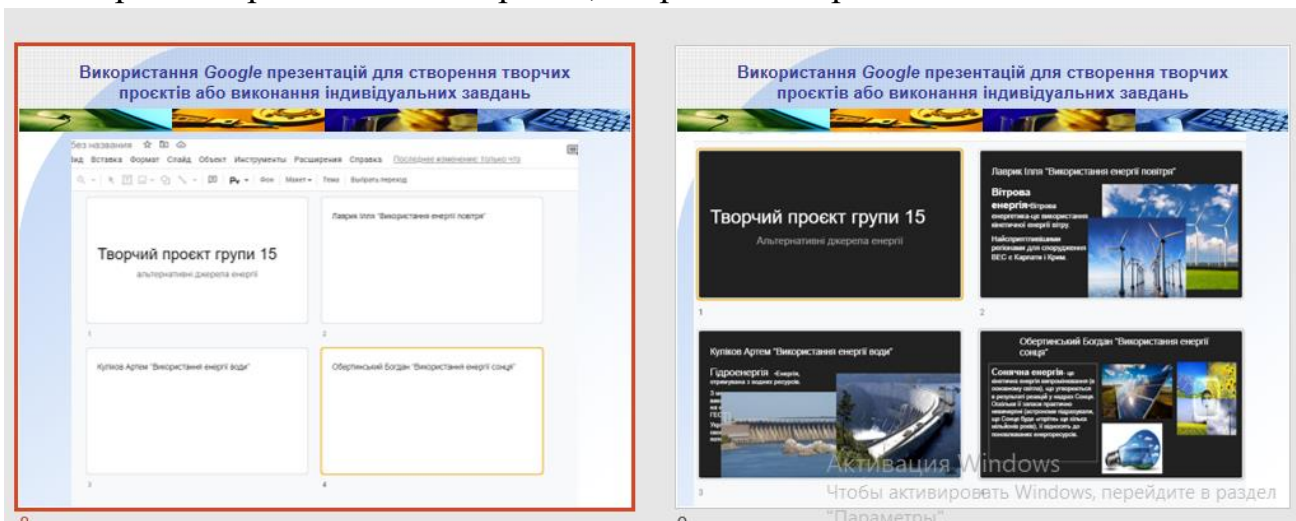

Рис. 2. Використання Google-презентації при роботі над творчим проектом учнів, що навчаються за професією «Електромонтер контактної мережі»

У цьому проекті учні працюють над однією темою: «Використання альтернативних джерел енергії». У презентації можуть бути викладені орієнтовні питання, які потрібно розглянути і учні, що отримали доступ до документу, створюють новий слайд, у якому зазначають питання та своє прізвище та розміщують на ньому усю необхідну інформацію. В процесі роботи викладач має змогу слідкувати за ходом дослідження, корегувати інформацію або надавати певні рекомендації. Робота у такому форматі виконується з постійним діалогом учнів з викладачем або учнів всередині групи. Результат такої роботи успішно можна демонструвати при проведенні Meet-конференції, на якій кожен учасник проекту може продемонструвати та захистити результати свого дослідження.

Для довгострокових проектів зручно використовувати Google-сайти. Викладачу достатньо створити сайт, додати індивідуальні сторінки для кожної

групи та відкрити спільний доступ. На Google-сайтах зручно розміщувати не лише документи, зображення та відео, учні можуть там розташовувати свої презентації, Google-форми з опитувальниками тощо

Наприклад, за допомогою Google-сайту був проведений професійно-орієнтовний захід з професії «Електромонтер контактної мережі» на тему «Освітлення оселі». Матеріали заходу додаються нижче.

Професійно-орієнтовний захід з професії «Електромонтер контактної мережі»

Тема заходу: «Освітлення оселі»

Основна мета заходу:

Розширити діапазон знань з монтажу освітлювального обладнання.

Визначити основні види освітлювального обладнання.

Вміти розрізняти освітлювальні елементи, класифікувати їх та використовувати відповідно до побутових потреб.

Вчитись працювати у команді, оцінювати свої можливості, отримувати та надавати допомогу.

Самостійна робота здобувачів освіти.

Організації самостійної роботи здобувачів освіти під час дослідницької роботи приділено дуже велику увагу. На всіх етапах дослідження здобувачам освіти були надані змістовні та доцільні рекомендації пов'язані з їхньою самостійною діяльністю, було детально описано завдання та послідовність дослідження кожної теми. У підсумку проходження інтерактивних вправ та різнорівневі тестові завдання дозволяють ефективно закріпити отримані знання.

Тривалість проєкту: 5 жовтня-21 грудня.

Етапи планування та реалізації проєкту

I етап. Організація проєкту

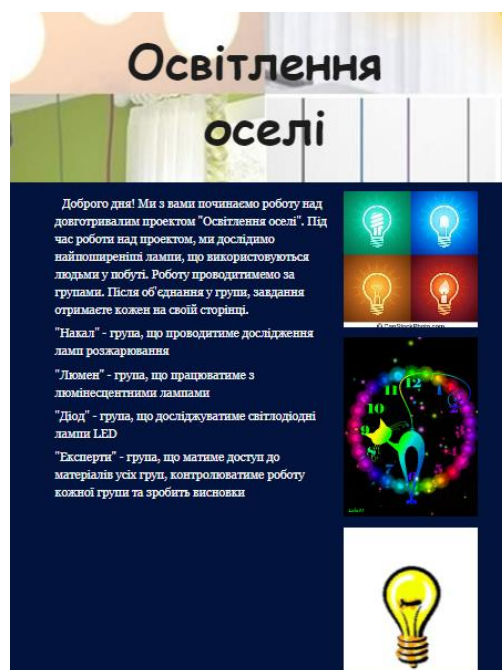
Тема проєкту та об'єкт дослідження дозволяє суб'єктам реалізації проєкту визначити основні переваги та недоліки досліджуваного об'єкта, в даному випадку – освітлювальних елементів.

Тривалість проєкту була визначена, виходячи з об'єму досліджуваної інформації

II етап. Планування проєкту

➤ Керівник проєкту ознайомив учасників проєкту з темою та метою дослідження.

➤ Було проведено жеребкування та сформовані групи, відповідно до об'єктів дослідження. На цьому ж етапі був

визначений режим доступу до загальної інформації.

Експерти

Вітаю!

Ви стали учасником групи "Експерти" Ваша група слідкуватиме за проведенням дослідження у кожній з дослідницьких груп. Ви матимете доступ до всіх матеріалів, з якими працюватиме кожна група. Ваше завдання складається з кількох етапів:

- 1. Перевірити, чи інформаційні презентації дослідницьких груп дійсно відображають повну інформацію про об'єкти дослідження?
- 2. Визначити, чи рекламний продукт групи є привабливим для потенційних користувачів?
- 3. Створити перевірочні завдання та вправи для усіх дослідницьких груп, з метою перевірки їх уважності під час презентацій інших груп.
- 4. Завдання розмістити на цій сторінці.

➤ Здобувачі освіти отримали посилання на сайт з темою дослідження. Кожній групі була чітко сформована форма презентації результатів та надані змістовні питання щодо об'єкту дослідження.

➤ Контрольній групі експертів також видані інструкції щодо контролю процесу та оцінювальних завдань.

III етап. Реалізація проєкту

➤ Керівником проєкту був рекомендований перелік інформаційних джерел для кожної групи згідно предмету дослідження.

➤ Проведені організаційні заняття з кожною групою та здійснено розподіл обов'язків щодо пошукової діяльності між учасниками проєкту.

➤ Кожна дослідницька група отримала посилання на персональну сторінку сайту із завданням.

Накал

Вітаю!

Ви стали учасником групи "Накал" Ваша група проведе дослідження ламп розжарювання. Ваше дослідження рекомендуємо провести за наступним планом:

- 1. Що таке лампа розжарювання?
- 2. З чого складається лампа розжарювання?
- 3. Чим наповнюють колбу у лампах розжарювання?
- 4. Яка основна класифікація ламп розжарювання?
- 5. Цікаві відомості про лампи розжарювання.

Результат вашого дослідження пропонуємо оформити у вигляді інформаційної презентації та створити рекламний флієр про лампи розжарювання. Електронний варіант результатів розмістити на своїй сторінці цього сайту.

Люмен

Вітаю!

Ви стали учасником групи "Люмен" Ваша група проведе дослідження люмінесцентних ламп. Ваше дослідження рекомендуємо провести за наступним планом:

- 1. Що таке Люмінесцентні лампи?
- 2. З чого складаються люмінесцентні лампи?
- 3. Що всередині колби люмінесцентної лампи?
- 4. За якими критеріями класифікують люмінесцентні лампи?
- 5. Цікаві відомості про люмінесцентні лампи.

Результат вашого дослідження пропонуємо оформити у вигляді інформаційної презентації та створити рекламний флієр про люмінесцентні лампи. Електронний варіант результатів розмістити на своїй сторінці цього сайту.

➤ Самостійна пошукова робота здобувачів освіти.

➤ Аналіз та обробка інформації.

➤ Виготовлення освітнього продукту (кожна дослідницька група виготовила інформаційну презентацію відповідно до свого об'єкту дослідження та рекламний продукт свого об'єкту, а група експертів після моніторингу процесу роботи над проєктом кожної групи, виготовила міні-квест з інформації, над якою працювали усі

Діод

Вітаю!

Ви стали учасником групи "Діод" Ваша група проведе дослідження світлодіодних ламп. Ваше дослідження рекомендуємо провести за наступним планом:

- 1. Що таке світлодіодна лампа?
- 2. З чого складається світлодіодна лампа?
- 3. За якими критеріями класифікують світлодіодні лампи?
- 4. Цікаві відомості про світлодіодні лампи.

Результат вашого дослідження пропонуємо оформити у вигляді інформаційної презентації та створити рекламний флієр про світлодіодні лампи. Електронний варіант результатів розмістити на своїй сторінці цього сайту.

групи).

IV етап. Підсумок проєкту

➤ Постійна співпраця керівника проєкту з групою дозволила оформити результати дослідження відповідно до мети проєкту.

➤ Групи підготувались до презентації та представлення проєкту (підготовлено мультимедійні презентації та рекламні продукти).

➤ В рамках тижня професії «Електромонтер контактної мережі» проведено захист проєкту.

➤ Міні-квест дозволив учасникам проєкту оцінити власний рівень засвоєння матеріалу.

➤ Проведено аналіз роботи груп та зроблені висновки.

Основні посилання на проєкт та вебквест:

Головна сторінка сайту «Освітлення оселі»

Початок вебквесту

V етап. Результативність застосування проєктної діяльності

➤ У ході реалізації навчального проєкту «Освітлення оселі» здобувачі освіти навчилися орієнтуватись у інформаційному просторі (інтернет-енциклопедії, довідники, науково-популярні видання).

➤ Робота над проєктом сприяла набуттю навичок самостійності (Індивідуальна робота, робота в парах, в групах).

➤ Відбувся процес формування навичок мислення високого рівня.

➤ У ході реалізації проєкту загальна атмосфера сприяла розвитку творчості, креативності та самореалізації кожного суб'єкту дослідницького процесу.

Спираючись на результати роботи учнів як із загальноосвітніх, так і з спецдисциплін, можна зробити висновок, що використання інтерактивних методів навчання у системі ПТНЗ значно покращує рівень підготовки висококваліфікованих робітників, зокрема, при вивченні інформаційних технологій, дозволяє не лише оволодіти сучасними інформаційними технологіями, а й конкретизувати роботу, прив'язуючи її до обраної професії.

Завдяки таким методам роботи випускники ПТНЗ навчаться креативно мислити, якісно, на сучасному рівні виконувати функціональні обов'язки своєї професії, швидко адаптуватись до виробничих змін та постійно підвищувати свій професійний рівень.

Список використаних джерел:

1. Кухарьонук С. Ефективне застосування інтерактивних технологій в умовах дистанційного навчання. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/60.pdf> (дата звернення: 07.03.2023).

2. Інтерактивні методи навчання. URL: <https://oplatforma.com.ua/article/2316-interaktyvni-metody> (дата звернення: 07.03.2023).

ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТЕОРЕТИЧНОГО НАВЧАННЯ

Чорний Олександр Володимирович,

викладач інформатики

Державного навчального закладу

«Подільський центр професійно-технічної освіти»,

м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області

Вперше термін «кейс-стаді» було використано на початку ХХ століття. Case-study, як метод, було вперше застосовано в навчальному процесі Гарвардської школи бізнесу (Harvard Business School) у 1921 році. Саме в Гарварді було розроблено перші кейсові ситуації для навчання студентів бізнес-дисциплін. У 1910 році декан Гарвардської школи управління бізнесом у Бостоні Дін Донхем порадив викладачам ввести в навчальний процес крім традиційних уроків додаткові, що проводяться у формі дискусії зі студентами. Перші збірники кейсів були опубліковані у 1925 році у Звітах Гарвардського університету. У вітчизняній освітній практиці застосування методу аналізу ситуацій – на початковому етапі. Проте спеціалісти Центру інновацій та розвитку, серед яких Ю. Сурмін, А. Сидоренко, В. Лобода, А. Фурда, активно працюють над цією темою. Під редакцією Ю. Сурміна у 2002 році було видано фундаментальну працю «Ситуаційний аналіз, або анатомія кейс-методу».

Сучасний урок з використанням кейс-технології, відповідно до останніх досліджень, будується за таким алгоритмом:

1. Вступ.

2. Загальні знання чи інформація про предмет.
3. Опис проблеми.
4. Заключення.
5. Додаток.

Обов'язковими складовими кейсу є такі:

1. Назва кейсу.
2. Опис основної ідеї кейсу (огляд кейсу).
3. Мета кейсу (чого навчає).
4. Місце кейса у навчальному плані (для самостійного планування навчального процесу).
5. Формулювання проблеми та план вивчення матеріалів кейса. Поетапне завдання для виконання.
6. Питання для обговорення.
7. Вимоги до оформлення результатів роботи з кейсом.
8. Опис ситуації.
9. Довідкові матеріали.
10. Посилання на додаткові інформаційні ресурси (для самостійного вивчення).

Процес пошуку та прийняття рішень, який учні проходять під час роботи над кейсом, можна представити шістьма фазами (таблиця 1).

Таблиця 1.

Фази процесу пошуку та прийняття рішень під час роботи над кейсом

Фаза	Мета
1. Знайомство з конкретним випадком	розуміння проблемної ситуації і ситуації прийняття рішень
2. Інформація, яка отримується з наданих матеріалів і здобувається самостійно	навчитися здобувати і оцінювати інформацію, необхідну для пошуку рішень
3. Обговорення можливостей альтернативних рішень	розвиток альтернативного мислення
4. Резолюція. Прийняття рішень в групах	співставлення і оцінка варіативних рішень
5. Диспут. Окремі групи захищають свої рішення	Мета: аргументований захист рішень
6. Співставлення результатів. Порівняння рішень, прийнятих в групах, з рішенням, прийнятим в дійсності	оцінити взаємозв'язок інтересів, в яких знаходяться окремі рішення

В результаті аналізу таблиці можна виділити такі основні етапи створення кейсів, наприклад, для теми з основ галузевої економіки «Підприємство в системі ринкових відносин»:

1-й етап. Визначити мету створення кейсу, наприклад, при вивченні

питання навчання ефективним комунікаціям всередині організації (установи). Для цього можна розробити кейс, взявши за приклад добре відоме підприємство галузі, описати його комунікації, які використовуються адміністраторами для організації роботи. Розробити питання та завдання, які дозволять учням засвоїти різні види комунікацій (наради різного рівня, щорічний звіт, внутрішня газета, оголошення, брифінги тощо).

2-й етап. Ідентифікувати конкретну реальну ситуацію згідно з відповідною метою.

3-й етап. Провести попередню роботу з пошуку джерел інформації для кейсу. Можна використати пошук за ключовими словами в інтернеті, аналіз каталогів друкованих видань, журнальних статей, газетних публікацій, статистичних даних.

4-й етап. Зібрати інформацію та дані для кейсу, різні джерела, в тому числі і контакти з підприємством, яке описується в кейсі.

5-й етап. Підготувати перший варіант кейсу. Цей етап включає макетування, компоновання матеріалу, визначення форми презентації (відео, друк тощо).

6-й етап. Отримати дозвіл на публікацію кейсу у випадку, якщо інформація містить дані з конкретної організації.

7-й етап. Обговорити кейс, залучаючи якомога ширшу аудиторію, і отримати експертну оцінку колег перед його апробацією. Як результат такої оцінки – можна вносити необхідні зміни та покращити кейс.

8-й етап. Підготувати методичні рекомендації з використання кейсу. Розробити завдання для учнів і можливі питання для дискусії та презентації кейсу, описати передбачувані дії учнів і викладача в момент обговорення кейсу.

З досвіду роботи можна сказати, що ефективне використання кейсу потребує ретельного планування. Така підготовка складається з двох частин – змісту та процесу. Зміст означає вибір питань (проблем), на яких акцентується увага через застосування обраних технологій. Кейси можна використовувати у завданнях при вивченні матеріалу, роботах у групі, рольових іграх та демонстраційних методах.

Підготовка змісту кейсів. Застосовується метод «кроків» щодо ідентифікації та вибору питань (проблеми) у окремому кейсі. Для здобувачів освіти даються такі завдання:

Крок I. Проаналізуйте зміст (сутність) кейсу. Прочитайте його декілька разів. У ході читання запишіть проблеми, які підіймаються, ситуаціями чи подіями.

Крок II. Перегляньте список зафіксованих проблем. Можливо, треба щось додати, поновити. Переконайтеся, що охоплено весь спектр проблем. Цей

список має відображати ваш досвід, освіту, особистість. Пам'ятайте, що немає «правильного» чи «неправильного» списку.

Крок III. Перегляньте фонд бібліотеки, зверніться до однокурсників, використайте власний досвід тощо. Знайдіть статті, книги, доповіді, які пропонують теоретичний матеріал (узагальнення, розповіді тощо) щодо питань (проблем), які ви обрали. У цьому випадку ви будете повністю готові до виконання кейсу. Це також допоможе вам обрати техніки щодо використання кейсу.

Зв'язок з обраною літературою для читання. Ретельно відібраний матеріал збагатить та сфокусує навчальний потенціал кейсів. Один і той самий кейс можна використовувати з різними цілями, з різними завданнями для навчання.

Підготовка кейсів для обговорення. Готуючи кейс до використання в освітньому процесі, необхідно визначитися з цілями; використовуючи свій власний стиль, не забувати про можливості, закладені у кейсі. Це може бути технічний чи інтуїтивний підхід. Природно, можуть виникнути питання: наскільки зручно викладач почувається серед слухачів? Веде викладач слухачів до специфічних висновків кейсу, чи навпаки надає групі можливість зробити власні «відкриття»? Викладач – прихильник невизначеності, постійно ставить запитання, чи у нього чіткі та специфічні цілі курсу? Викладач визначається з питаннями і розробляє власну стратегію використання кейсів в контексті свого курсу. Той чи інший кейс передбачає мету використання: одні розкривають етичні питання чи міжособистісні проблеми, інші закликають до проєктування поведінки героїв (подій), є й такі, що вимагають ретельного аналізу. Деякі кейси передбачають рольові ігри: учні та викладачі можуть безпосередньо розіграти героїв кейсу. Є кейси, які представляють собою діалог між героями, інші надають слухачам змогу підготувати повідомлення, є й такі, що стимулюють формальні дебати в групі учнів.

Загалом, кейси розробляються і використовуються з огляду на різноманітні інструкційні цілі та цілі курсу. Вони включають:

- непряму соціалізацію через використання реального досвіду;
- розвиток особистісних правил реагування та поведінки на складні ситуації;
- розвиток навичок відокремлення фактів від припущень;
- практикум у висловленні цілей та формулюванні стратегій із залученням особистісних, організаційних та міжорганізаційних відносин;
- досвід ретельної аргументації своїх суджень та опору спокусі відразу робити висновки щодо фактів, вміння вислухати різноманітні думки одногрупників;

- вдосконалення здатності застосування «книжної» теорії у практичних цілях;
- досвід вирішення проблем та прийняття рішень у групі;
- вдосконалення діагностичних навичок та навичок проектування ефективного втручання в управлінські справи;
- перевірку особистісних цінностей та цілей;
- розвиток та перевірку меж власної поведінки;
- співвідношення «великої картини» з «малим прикладом»;
- виховання почуття особистого залучення до досягнення поставлених цілей.

Наприклад, викладач може запропонувати здобувачам освіти дати відповіді на такі питання:

Які факти згадуються у кейсі?

Які передбачення зроблені у кейсі?

Які висновки ви зробили з цих фактів та передбачень?

Які теорії, загальні положення чи правові доктрини присутні у кейсі?

Якого досвіду ви набули під час читання кейсу та чого навчилися з цього досвіду?

Які пропозиції (рекомендації) можна зробити? Для кого і чому?

Техніка стимулювання застосування знань, отриманих під час роботи над кейсами – дати учням можливість вести заняття чи написати кейс самим та поділитися ним з одногрупниками. Якщо викладач вибирає цю технологію, важливо забезпечити учнів інструкціями (вказівками) щодо написання кейсів. Серед найважливіших: 1) зробіть кейс таким, який зорієнтований на рішення, а не на опис ситуації чи легкої проблеми; 2) пишіть кейс з точки зору якоїсь особи, навіть якщо ця особа не з'являється безпосередньо у кейсі; 3) надайте у кейсі достатньо відповідної інформації для використання її як основи прийняття рішень чи рекомендацій.

Існує ціла низка спроб розрізнити та типологізувати метод кейсу.

Типологія кейсів як педагогічного інструменту, який використовується для досягнення певних навчальних цілей, представлена в монографії П. Шеремета та Г. Каніщенка і має такий вигляд:

- кейс, що вимагає прийняття рішення;
- кейс, що вимагає визначення проблеми;
- кейс, що вимагає застосування теоретичних понять.
- кейс, що вимагає розробки стратегії;
- описовий кейс.

Стосовно відображення матеріалу, виду отримання й обробки інформації, процесу прийняття рішення, вирішення проблеми й оцінки рішення

розрізняють чотири варіанти кейс-методу:

- метод навчання за допомогою ситуаційних вправ (Case-study method);
- метод проблемних ситуацій (Case-problem method);
- метод ситуацій-випадків (Case-Incident Method);
- метод визначених проблем (Stated-problem method).

Ефективність навчання за допомогою кейс-методу очевидна. Здобувачу освіти надається можливість перевірити теорію на практиці, активізував свої здібності, творчо мислити. З іншого боку, практична ситуація викликає інтерес до процесу навчання, оскільки стає ясно, яких теоретичних знань не вистачає для вирішення проблеми. З досвіду роботи можна зазначити, що головне – знаходити різноманітні сюжети для кейсів і наповнити їх необхідним змістом – використання цього методу відразу принесе відчутні плоди. Кейс-метод розвиває уміння аналізувати проблему, висловлювати свою думку чітко, спілкуватися, сприймати і оцінювати інформацію.

Список використаних джерел:

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття). Освіта. 1993. грудень. № 44–46.
2. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н. П. Наволокова. Харків: Вид. група «Основа», 2012. 176 с. URL: https://educator.at.ua/enciklopedija_pedagogichnikh_tekhnologij.pdf (дата звернення: 27.02.2023).
3. Основи кейс-технології в освітньому процесі школи. URL: <https://oplatforma.com.ua/article/1203-qqq-17-m2-08-02-2020-osnovi-keys-tehnology-v-osvtnomu-protses-shkoli> (дата звернення: 28.02.2023).
4. Журавко С. Кейс-технологія як форма інтерактивного навчання. URL: <https://genezum.org/library/keys-tehnologiya-yak-forma-interaktyvnogo-navchannya-molodshyh-shkolyariv-v-umovah-nush> (дата звернення: 27.02.2023).
5. Осіна Н. Кейс-метод як спосіб формування життєвих компетенцій. URL: <https://naurok.com.ua/keys-metod-yak-sposib-formuvannya-zhittevih-kompetentnostey-uchniv-13118.html> (дата звернення: 28.02.2023).
6. Шеремета П. Каніщенко Г. Кейс-метод: з досвіду викладання в українській бізнес-школі. Київ: Центр інновацій та розвитку. 1999.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ДО ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Шамралуєк Леонід Васильович,

викладач, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Плужненського професійного аграрного ліцею,

с. Плужне Хмельницької області

Перехід до ринкових відносин вплинув на зростання інтересу до бізнесу і підприємництва з боку всіх верств суспільства і особливо підростаючого покоління. У зв'язку з цим виникає необхідність формування у майбутніх кваліфікованих робітників якостей особистості успішного підприємця та навичок для здійснення підприємницької діяльності.

У сучасній науковій літературі особлива увага дослідників зосереджується на ключових умовах, необхідних для успішної підприємницької діяльності, визначенні основних рис, джерел мотивації та ділової активності підприємця. На основі аналізу існуючих точок зору можна виділити риси характеру, що становлять основу професійного успіху (впевненість в собі, комунікативна компетентність, здатність до самоствердження, врівноваженість, висока мотивація до досягнення успіху, готовність до співпраці, об'єктивність); моральні принципи (дотримання зобов'язань і договорів, готовність до інновацій, позиція партнерства); успішні техніки (самоконтроль, саморозвиток особистості, інтелектуальна активність, мистецтво висловлювати свої думки, опанування способів прийняття рішень, планування кар'єри) [1].

У контексті зазначеного процес навчання підприємництву учнів ЗП(ПТ)О необхідно здійснювати у напрямі формування професійно важливих якостей підприємця [2], таких як організованість – здатність сформулювати трудову діяльність в певну систему, яка забезпечує досягнення максимально можливого корисного ефекту з урахуванням конкретних умов цієї діяльності; працездатність як характеристика наявних або потенційних здібностей особистості виконувати доцільну діяльність на заданому рівні ефективності протягом певного часу; готовність до співпраці як інтегральна якість особистості, що характеризується наявністю прагнення постійно розширювати спільну діяльність з метою ефективного вирішення поставлених завдань; комунікативність як комплекс індивідуальних особливостей особистості, які сприяють побудові особистого і ділового спілкування з людьми; воля як здатність особистості діяти в напрямі поставленої мети, долаючи при цьому зовнішні і внутрішні перешкоди;

саморегуляція як система свідомих актів, дій, спрямованих на підтримку, досягнення необхідного психічного стану, управління своєю психікою; пошукова активність як властивість особистості, яка проявляється в позитивному ставленні до процесу дослідження нового, до ефективного оволодіння способами діяльності за оптимальний час, в мобілізації морально-вольових зусиль на досягнення поставленої мети.

Виходячи з цього основне завдання щодо навчання учнів основам підприємництва в процесі професійної підготовки полягає у формуванні знань про підприємництво як сферу людської діяльності і початкові вміння застосування цих знань у повсякденному житті; вихованні поваги до власності, відповідальності; розвитку економічного мислення, культури споживання; підготовці учнів до виконання ролі споживача, виробника, громадянина [3].

Для цього при відборі змісту навчання підприємництву з однієї сторони необхідно вибудувувати цілісне інваріантне ядро як основу єдиного освітнього простору, а з іншої – забезпечити можливість варіативності навчання з урахуванням індивідуальних потреб учнів.

Як засвідчує практика, в процесі оволодіння основами підприємницької діяльності традиційні форми і методи навчання недостатньо ефективні, оскільки не завжди відповідають внутрішній структурі підприємницької діяльності. Використання активного навчання більшою мірою сприяє адекватному вивченню майбутніх професійних ситуацій, завдань і проблем – від розгляду реальних протиріч професійного характеру до моделювання реальних ситуацій на основі системи дидактичних ігор, проблемного та проєктного навчання. При цьому особливо важливим є набуття досвіду організації і проведення професійних ситуацій, коли учні можуть виступити в ролі підприємця, пройшовши через різні етапи становлення малого підприємства.

У процесі навчання учнів основам підприємництва важливими умовами також є конструювання взаємодії викладача і учнів в ході реального навчального часу для визначення цілей, завдань, змісту і методів навчально-пізнавальної діяльності учнів, застосування таких форм організації колективу учнів, які забезпечували б розвиток їхньої самостійності в прийнятті та реалізації підприємницьких рішень для досягнення значущих цілей, а також більш ширше застосування проєктних, дослідницьких, проблемних методів, які не обмежуються тільки навчальним часом, а передбачають і позанавчальну діяльність учнів.

Список використаних джерел:

1. Базиль Л. Індивідуально-особистісні якості щодо успішної підприємницької діяльності. *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи*: тези доп. X міжнар. наук. практ. конф. (м. Хмельницький, 7-8 листоп. 2019 р.) / редкол.: Н.Г. Ничкало, М.Є. Скиба, В.О. Радкевич та ін. Хмельницький: ХНУ, 2019. С. 111–112.

2. Проценко О.С. Підприємницькі уміння як складник життєвої компетентності учнів професійно-технічних навчальних закладів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2013. Вип. 30 (83). С. 298–301.

3. Шимановський М. М. Вовковінський М. І. Підготовка учнівської молоді до підприємницької діяльності в процесі допрофесійної та професійної підготовки: методичні рекомендації. Київ : ППО НАПН України, 2015. 90 с.

АКТУАЛІТЕТИ ДІЯЛЬНОСТІ МЕТОДИЧНОЇ СЛУЖБИ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Шамралуk Олена Леонідівна,

кандидат педагогічних наук, методист

Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області,
м. Хмельницький

В сучасних соціально-економічних умовах якісні зміни в системі професійної (професійно-технічної) освіти неможливі без цифрової трансформації освітнього процесу, яка передбачає максимально повне використання потенціалу цифрових технологій. Цифровізація освітнього процесу полягає у технологічній та цифровій модернізації інфраструктури закладу професійної (професійно-технічної) освіти, створенні безпечного цифрового освітнього середовища, розвитку цифрової компетентності педагогічних працівників, які здатні ефективно використовувати цифрові технології в професійній діяльності. Водночас, як наголошується в науковій доповіді «Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи», одним із першочергових завдань цифрової трансформації є методичне забезпечення освітньої діяльності [1]. Тобто зусилля методичних служб закладів професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О) мають бути спрямовані на формування інформаційно-цифрової компетентності педагогічних працівників; створення цифрового освітнього

контенту з професій; здійснення методичного супроводу організації навчально-виробничого та виховного процесів в умовах віртуального освітнього середовища [3].

Зауважимо, що у цифровому середовищі трансформується все, починаючи від педагогічної системи, її методологічних основ до психологічних позицій, установок суб'єктів освітнього процесу: учнів, педагогів, керівників ЗП(ПТ)О. У цьому процесі видозмінюються освітні цілі, засоби, форми, методи і прийоми вирішення навчальних завдань та способи їхнього визначення. На разі цифрове середовище стає новим об'єктом професійної педагогічної діяльності, що характеризується високим рівнем алгоритмізації та автоматизації освітніх взаємодій в досягненні поставлених цілей. Тому важливим є не лише процес формування цифрового освітнього середовища як сукупності цифрових засобів навчання, онлайн-курсів, електронних освітніх ресурсів, а й зміна підходів до організації освітнього процесу.

У зв'язку з цим розширюється сфера діяльності методичної служби ЗП(ПТ)О, яка має забезпечити перехід педагогічного колективу до роботи в умовах цифровізації. Це зумовлює зосередження уваги методичної служби на вирішенні таких основних завдань:

1. Методичний супровід процесу цифровізації освітнього процесу:

- створення і забезпечення функціонування цифрового освітнього середовища як сукупності цифрових освітніх ресурсів, технологій і засобів: інтеграція, розроблення, підбір і застосування навчально-методичного забезпечення освітнього процесу (електронних освітніх ресурсів, відкритих онлайн-курсів тощо) та організація навчальної діяльності в цифровому середовищі.

- упровадження сучасних підходів до методики навчання: проектування індивідуальної освітньої траєкторії кожного учня, використання активних та інтерактивних технологій, їх адаптація до цифрового середовища;

- підтримка та функціонування вебсайту як дієвого засобу для налагодження ефективних зовнішніх і внутрішніх комунікацій та інтеграції закладу в соціальний та інформаційний простір.

При реалізації цього завдання закладам варто активно використовувати уже наявні спеціалізовані цифрові ресурси, зокрема всеукраїнську платформу для дистанційного та змішаного навчання «Професійна освіта онлайн» <https://profosvita.online/>, що створена на основі «Всеукраїнської школи онлайн» спеціально для учнів закладів професійної освіти, педагогічних працівників та незалежних здобувачів професійних кваліфікацій та забезпечує рівний, вільний і безоплатний доступ користувачів до якісних і актуальних навчальних матеріалів у сфері професійної освіти. Для педагогічних працівників платформа

надає можливість створювати онлайн-контент або доповнювати освітній процес сучасними інтерактивними онлайн-інструментами та методиками.

У межах Програми ЄС «EU4Skills: Кращі навички для сучасної України» за підтримки Міністерства освіти і науки України Національною агенцією освіти Фінляндії (EDUFI) у консорціумі з Omnia Education Partnerships (OEP) розроблені короткострокові онлайн-курси за напрямками, затребуваними на ринку праці й актуальними для відбудови України. Здобувачі освіти, педагогічні працівники, а також дорослі особи можуть підвищити свою кваліфікацію у таких ключових сферах: охорона здоров'я, будівництво, інформаційно-комунікаційні технології, соціально-психологічна робота, педагогіка, підприємництво та менеджмент. Вказані курси розміщено безкоштовно у відкритому доступі (<http://surl.li/etcyv>). Водночас педагогічні колективи ЗП(ПТ)О мають активніше працювати у напрямі створення авторських онлайн-курсів з набуття часткових професійних кваліфікацій та мікрокваліфікацій і просувати їх у інформаційному просторі.

2. Підвищення рівня цифрової грамотності педагогічних працівників.

Зміни в соціоекономічному просторі зумовлюють трансформацію вимог до педагога, зокрема його готовності до роботи в цифровому середовищі. Педагогічні працівники мають розуміти, як цифрові технології можуть підтримувати комунікацію, співпрацю, творчість та інноваційність, усвідомлювати їхні функціональні особливості, обмеження, наслідки та ризики використання [2].

У цьому випадку при проведенні різних форм методичної роботи в закладі (курсів, семінарів, школи педагога-початківця, майстер-класів, творчих груп, віртуальних співтовариств тощо), спрямованих на удосконалення цифрової грамотності педагогів, найбільш прийнятним є організація такого навчання в умовах цифрового середовища з використанням системи дистанційного навчання, хмарних технологій, відкритих онлайн-курсів тощо. Також методисти ЗП(ПТ)О повинні відслідковувати інформацію про уже наявні онлайн-курси з розвитку цифрової компетентності, які пропонуються різними провайдерами послуг із підвищення кваліфікації, щоб кожен педагогічний працівник міг вибрати програми, які відповідали б його індивідуальним запитам. Варто зауважити, що упродовж 2020-2022 рр. у межах Програми ЄС «EU4Skills: Кращі навички для сучасної України» для педпрацівників ЗП(ПТ)О було проведено низку тренінгових занять з розвитку цифрової компетентності провідними вітчизняними і зарубіжними фахівцями у цій галузі, що сприяло підвищенню ефективності організації освітнього процесу у дистанційному та змішаному форматах. На разі педагоги ЗП(ПТ)О мають можливість пройти безкоштовне навчання на онлайн-курсах за темами «ІТ-підтримка»,

«Інформаційно-цифрова компетентність: створення цифрового контенту» (<http://surl.li/etcyv>), розроблених в рамках програми EU4Skills.

3. *Цифровізація методичної роботи* (перенесення напрямів діяльності та функцій методичної роботи ЗП(ПТ)О у цифрове середовище).

У зв'язку із збільшенням потоків інформації, необхідності оперативної роботи актуальною стає проблема цифровізації діяльності методичної служби. Значимими стають програмні продукти, призначені до створення різноманітних баз даних: бази нормативних, методичних матеріалів; бази даних про педагогічні досягнення; наявного навчально-методичного забезпечення освітнього процесу тощо. Методисти ЗП(ПТ)О повинні вміти організовувати навчально-методичні заходи в цифровому режимі з урахуванням сучасних педагогічних технологій, налагодження групової взаємодії тощо. Вибір цифрових форм роботи та освітніх технологій у більшості випадків залежить від творчого підходу фахівця методичної служби та має ґрунтуватися на потребах педагогів, необхідності вивчення певної платформи, цифрових інструментів та подальшого їхнього використання в освітньому процесі з учнями.

Таким чином, в умовах, коли професійна (професійно-технічна) освіта знаходиться на етапі цифрової трансформації, визначаються нові пріоритети діяльності методичної служби ЗП(ПТ)О: розроблення і використання електронних освітніх ресурсів, створення цифрових освітніх середовищ закладів освіти та використання цифрових технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників, розвиток цифрової культури учасників освітнього процесу та цифровізація методичної роботи, аби своєчасно забезпечити перехід трудового потенціалу в цифрову епоху, орієнтовану на інші інструменти праці, інше середовище життєдіяльності та підготувати не тільки молодь, а й людей середнього й старшого віку до нових типів і видів праці.

Список використаних джерел:

1. Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи: наукова доповідь загальним зборам НАПН України. URL: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4223> (дата звернення: 17.03.2023).

2. Ткачук Г. Е. Розвиток ІКТ-компетентності педагогів у системі методичної роботи професійно-технічного навчального закладу. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка*. 2015. С. 104–109.

3. Шамралюк О.Л. Формування навчального інформаційного середовища як показник розвитку технологічної культури педагогів. *Інформаційно-*

ЗАСТОСУВАННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ ЯК ОДНОГО З ПОТУЖНИХ МЕТОДІВ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНОГО РОБІТНИКА

Шара Ірина Михайлівна,

викладач української мови та літератури

Державного навчального закладу

«Знам'янський професійний ліцей»,

м. Знам'янка Кіровоградської області

Українська мова та література є одними з основних засобів професійної підготовки, майстерності й досконалості майбутніх кваліфікованих робітників.

У нашому сучасному світі мало мати високорозвинений інтелект, вихованість, досконало володіти обраною професією. Нинішнє покоління повинно ще й вміти систематично самостійно підвищувати фаховий рівень, бути готовим працювати в різних місцях, відповідати ринковому попиту. Змішане навчання поєднує в собі дистанційне та очне навчання, що сприяє розвитку знань, умінь та навичок учнів. За допомогою складної багатопланової взаємодії, що бере краще з двох систем, під час дистанційного навчання змінюються структура уроку, акценти під час навчання, роль викладача.

Плануючи дистанційні заняття, я продумую як групові, так і індивідуальні завдання, добираючи відповідні моделі змішаного навчання. Найбільш часто використовую гнучку модель, яка дає можливість регулювати вміст дистанційних елементів згідно з потребами учнів. Впроваджую проєктні та дослідницькі методи, тестові технології, ділові ігри, навчання у групах, консультації.

Щоб допомогти здобувачам освіти ефективно і швидко адаптуватися в освітньому й робітничому середовищах, на уроках української мови та літератури поєдную традиційні, перевірені часом, методи навчання з інноваційними, здебільшого інтерактивними.

Один з них – робота з підручником. Тільки тепер під час дистанційного навчання більш ефективним став електронний. Учні охоче виконують різні справи і завдання, працюють зі схемами, складають опорні конспекти. Але для сучасного учня цього замало. І тому вже обов'язковою стала робота в інтернеті.

Проте не увесь матеріал має наукову основу. Тому ми з учнями навчаємося працювати зі словниками різного типу (фразеологічним, синонімів, антонімів, тлумачним тощо).

Традиційною є робота з тестами. Але тепер мої вихованці після опрацювання необхідного матеріалу виходять на платформи «На урок» чи «Всеосвіти». Їхні тести для здобувачів освіти незнайомі, а, отже, цікаві. Зручно, що виконана робота відразу оцінюється. Це стимулює учня ґрунтовно опрацьовувати навчальний матеріал, тому що отримує подвійне оцінювання (викладача і «Всеосвіти»).

Подобається моїм здобувачам освіти робити презентації. Із великого об'єму інформації вони навчаються вибирати найголовніше, логічно й зжато висловлювати основну думку, складати бібліографію, порівнювати матеріал з різних джерел тощо.

Дуже важливе для учня усвідомлення, що опрацьований матеріал буде потрібним у повсякденному житті, в обраній спеціальності, що витрачений час на вивчення української мови та літератури – ще один крок до професійної майстерності.

Останнім часом, опрацьовуючи нові інтерактивні методи, застосовую STEM-технології (поєдную матеріал природничо-математичного циклу, професійної підготовки з українською мовою та літературою). Наприклад, у слюсарів з ремонту рухомого складу, помічників машиністів тепловозів у регламенті переговорів та у навчальній програмі закладені вимоги до мовної компетентності. Спеціалісти повинні вміти чітко і лаконічно виконувати регламент переговорів при передаванні інформації через поїзний радіозв'язок, спілкуватися з керівництвом і колегами, з диспетчером, черговим по станції, машиністом. Цей матеріал я використовую під час вивчення риторики, лексики, діалогічної мови, числівника. Створюючи різні робочі ситуації, за допомогою рольової гри учні складають діалоги, записують речення, пояснюють вживання розділових знаків у них, записують числівники словами.

Рольова гра у групі помічника машиніста тепловоза сприяє свідомому швидкому запам'ятовуванню регламенту основних переговорів машиніста та його помічника при виконанні поїзної та маневрової роботи. Працюючи у парах, вони, граючи ролі машиніста й помічника, складають діалоги на основі регламенту та заданої ситуації. Крім того робоче місце учня забезпечується необхідною документацією. Виконання таких завдань сприяє розвитку навичок комунікації та інформаційної культури, стимулює кожного учня до дії.

З метою професіоналізації навчального матеріалу беру інструкції з техніки безпеки для слюсаря, для провідника пасажирських вагонів, тексти з підручників чи опорних конспектів професійної підготовки. Не менш важлива і

словникова робота: розгляд написання слів-професіоналізмів.

У групах фермерів на допомогу приходять прайси з описом останніх видів техніки чи порід тварин. Під час таких робіт опираюся на хмарні технології.

Практикую проведення «Хвилинок-цікавинок». Наприклад, у групі кулінарів за індивідуальними випереджувальними завданнями («перевернутий клас») учні дізналися, що для Івана Франка до дня народження випікали його улюблений пиріг з м'ясом, Ольга Кобилянська любила смакувати пишними пиріжками зі сливами, а її подруга Леся Українка – з яблучним повидлом. У хмарі та на парті учням було підготовлено і розкладено інструкційно-технологічні картки вироблення цих хлібобулочних виробів. А вже під час очного навчання на уроках виробничого навчання учні разом з майстром випекли пиріжки з різними начинками, пирога, зробили виставку й скуштували самі. Під час дистанційного навчання виходжу з проханням допомоги в організації випічки до батьків.

У нашому професійно-технічному ліцеї готують спеціалістів для залізниці, тому для учнів важливо розвинути функцію спілкування. У першу чергу комунікативна функція життєво необхідна провідникам пасажирських вагонів. Розігруючи різні виробничі ситуації, учні по чергово грають ролі пасажирів та провідника пасажирського вагона. Вони здійснюють посадку до вагона пасажирів похилого віку, з дітьми, з тваринами тощо. Складають монологи для характеристики вагонів різного типу, а помічник машиніста тепловоза – для характеристики світлофорів. Виконуючи такі завдання, учні спираються на знання з математики, біології, фізики, будови пасажирського вагона, тепловоза, охорони праці тощо.

Робота учнів з онлайн-матеріалами дозволяє їм рухатися у власному темпі.

Працюю зі своїми здобувачами освіти в зумі та вайбері. Використання сервісів Гугл для безперервного навчання сприяє забезпеченню оперативного, поточного та підсумкового контролю; обліку результатів діяльності учасників освітнього процесу та дає можливість здійснювати аналіз і результативність отриманих знань.

Сервіси Гугл дають можливість користуватися вебдодатками, онлайн-сервісами для освітнього процесу, системи дистанційного навчання, проведення відеоконференцій.

Отже, застосування змішаного навчання на уроках української мови та літератури є одним з потужних методів для підготовки висококваліфікованих робітників.

Список використаних джерел:

1. Державний освітній стандарт ДООС 8311.Н. 49.20 - 2021. URL: <https://mon.gov.ua> > media (дата звернення: 06.03.2023).
2. Змішане навчання: шлях до змін. URL: <https://naurok.com.ua/post/zmishane-navchannya-shlyah-do-zmin> НУШ. (дата звернення: 06.03.2023).
3. Змішане навчання. Як вчителі працюють і офлайн, і онлайн. НУШ. URL: <https://nus.org.ua>>СТАТТІ (дата звернення: 06.03.2023).
4. Презентація «Елементи STEM на уроках української мови та літератури». URL: <https://vseosvita.ua/library/prezentacia-elementi-stem-na-urokah-ukrainskoi-movi-ta-literaturi-418571.html> (дата звернення: 06.03.2023).
5. Про затвердження Інструкції з руху поїздів і маневрової роботи. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0507650-05#Text> (дата звернення: 06.03.2023).
6. STEM-освіта. URL: <https://stem-osvita> <https://imzo.gov.ua> (дата звернення: 06.03.2023).
7. Як організувати якісне змішане навчання в умовах війни. URL: <https://osvita.sckoola> . (дата звернення: 06.03.2023).

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ПРОФЕСІЇ «КУХАР»

Шатських Наталія Сергіївна,

викладач, спеціаліст вищої категорії, старший викладач
Державного професійно-технічного навчального закладу
«Шосткинське вище професійне училище»,
м. Шостка Сумської області

Проектна діяльність є специфічною та ефективною формою навчально-виховної роботи, дієвим та ефективним способом організації, виявлення та збільшення ресурсного потенціалу учасників освітнього процесу шляхом взаємодії з іншими закладами освіти, науково-дослідними установами, органами влади, іншими інституціями та партнерами.

Найбільш уживане в сучасному науковому середовищі тлумачення поняття «проект» пов'язане з його використанням у контексті проектних технологій у навчальному процесі. Але більш широке тлумачення цього поняття розглядає проєкт як інструмент для здійснення інноваційних змін [1].

Проектна діяльність забезпечує активне залучення учнів, викладачів та

керівників закладів професійної освіти до вирішення власних життєвих і професійних завдань. При цьому об'єкт проектування постійно змінюється, розвиваючись від ідеї до матеріального втілення або продукування конкретного інтелектуального продукту.

Метод проектів широко відомий і здавна використовується в світовій педагогічній практиці [2.] Тривалість проекту може бути короткотривалою та довготривалою.

До створення проекту «Використання нетрадиційної сировини в кулінарії: мікрозелень» спонукала актуальність питання здорового харчування. Проект передбачає вирощування мікрозелені, вивчення харчової цінності та смакових властивостей продукту, приготування інноваційних страв з мікрозеленню, створення нового продукту з нею.

Рис. 1. Вирощування мікрозелені, вивчення смакових властивостей учнями школи

Проект «Використання нетрадиційної сировини в кулінарії: мікрозелень» включає в себе:

- вирощування мікрозелені, вивчення харчової цінності мікрозелені, дослідження смакових властивостей мікрозелені, приготування страв з мікрозеленню, створення смузі з мікрозеленню; оформлення звіту;
- створення навчального посібника;
- апробація навчального посібника в закладі освіти розробника;
- подання на розгляд навчально-методичної ради;
- апробація навчального посібника та ефективне висвітлення її результатів за допомогою технології SMART;
- ухвалення результатів апробації навчально-методичною радою;
- упровадження матеріалів навчального посібника в освітній процес: внесення до навчальних планів і програм, факультативних курсів, курсів перепідготовки населення;
- створення навчально-виробничих ділянок по вирощуванню мікрозелені;
- участь у міжнародних конкурсах;
- висвітлення в засобах масової інформації.

Список використаних джерел:

1. Проектна діяльність у системі професійної (професійно-технічної) освіти: практичний посібник / В. О. Радкевич, О. В. Бородієнко, Л. П. Пуховська, О. А. Самойленко, О.П. Радкевич, Н. В. Базелюк. Житомир: Полісся, 2020. 236 с.

2. Проектне навчання. Дослідницька діяльність. URL: <https://chemeducation.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/14/2020/03/%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B0-1.2.pdf> (дата звернення: 09.03.2023).

ВПРОВАДЖЕННЯ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Шевчук Євген Ігорович,

викладач спеціальних дисциплін, спеціаліст I категорії
Вищого професійного училища №11 м. Вінниці

Рудик Любов Тимофіївна,

головний спеціаліст

відділу загальної середньої освіти, дистанційної освіти та впровадження ІКТ
Департаменту освіти Вінницької міської ради, м. Вінниця

В основу концепції дистанційного навчання покладені принципи, які необхідні для побудови форми організації освітнього процесу. Здобувачі освіти віддалені один від одного і взаємодіють за допомогою сучасних цифрових технологій.

Дистанційне навчання буває синхронним (вебінари чи відеоконференції) та асинхронним (чати та форуми).

Є п'ять складових для забезпеченні дистанційного навчання (рис. 1):

- нормативно-правова;
- кадрова;
- навчально-методична;
- технічна;
- фінансова.

Нормативно-правовий аспект прописаний в Законах України «Про освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту».

Кадровий склад закладу повинен бути підготовлений до правильного подання матеріалів дистанційної освіти, а також потрібно підготувати і самих здобувачів освіти до дистанційного навчання.

Основою навчально-методичної складової є дистанційний курс який передбачає автоматизовану інтерактивну взаємодію всіх здобувачів освіти. Досвід показує, що не можна покласти на викладачів створення дистанційного курсу. Адже потрібно створити педагогічний програмний комплекс, який забезпечує повноцінне навчання та базується на дидактичних принципах з урахуванням специфіки мережевої взаємодії здобувачів освіти. Таким чином, курс повинен бути цікавим, зрозумілим, ефективним та простим у користуванні для здобувачів освіти.

Рис. 1. Складові для дистанційного навчання

Дистанційний курс є близьким до терміну педагогічний кейс, який складається з освітньо-змістової, процесуальної, технічної та мультимедійної частин. Для того, щоб електронний курс був якісним, потрібно залучити низку спеціалістів, а саме: для освітньо-змістової частини – майстра виробничого навчання або викладача спеціальних дисциплін. Щоб забезпечити коректність педагогічних процесів потрібен фахівець з певної галузі. Для програмування структури курсу потрібен фахівець з програмного забезпечення, який зможе перевести всю інформацію в цифрову форму. Ще одним штрихом для забезпечення дистанційного курсу є мультимедійні елементи, які дозволять здобувачам освіти легше сприйняти інформацію – тож потрібне залучення дизайнера цифрового контенту.

Специфіка дистанційного навчання полягає в тому, що його здійснюють за допомогою комп'ютерних технологій. Це є технічною складовою і потребує контролю за доступом всіх здобувачів освіти до КТ.

Ще одним елементом дистанційного курсу, який впливає на весь комплекс, є фінансова складова.

Комплексна взаємодія всіх ланок допоможе створити якісний, цікавий та зрозумілий дистанційний курс.

Безперечно, найбільш поширеними є види дистанційного навчання, що ґрунтуються на:

- інтерактивному телебаченні;
- комп'ютерних телекомунікаційних мережах (регіональних, глобальних), з різними дидактичними можливостями в залежності від використовуваних конфігурацій (текстових файлів, мультимедійних технологій, відеоконференцій);
- поєднання технологій компакт-дисків та мережі «Інтернет».

Перевага навчання, що базується на інтерактивному телебаченні, полягає в його можливості безпосереднього візуального контакту з аудиторією, що знаходиться на різних відстанях від викладача.

Недоліком такого навчання є те, що практично тиражується звичайне заняття з використанням сучасних педагогічних технологій. Це може бути допустимо тільки при демонстрації унікальних методик, лабораторних дослідів, коли викладачі і здобувачі освіти можуть стати свідками і учасниками використання нових знань, методів у тій чи іншій галузі, нових інформаційних технологій, взяти участь у дискусії. Дана форма дистанційного навчання інтерактивна і може вважатися досить перспективною в системі підвищення кваліфікації та підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня.

Безперечними перевагами дистанційного навчання є:

- більш висока ефективність професійної підготовки в порівнянні з вечірньою та заочними формами навчання при більш низькій вартості освітніх послуг;
- скорочення термінів навчання;
- незалежність здобувачів освіти від географічного розташування освітнього закладу.

Варто відзначити, що якість і структура навчальних курсів, так само як і якість викладання при дистанційному навчанні, часто набагато краща, ніж при традиційних формах навчання. Адже нові електронні технології можуть не тільки забезпечити активне залучення здобувачів освіти у навчальний процес, але і дозволяють керувати цим процесом на відміну від більшості традиційних навчальних середовищ. Інтерактивні можливості дозволяють налагодити і навіть стимулювати зворотний зв'язок, забезпечити діалог і постійну підтримку, що є неможливим у більшості традиційних систем навчання. Сучасні комп'ютерні телекомунікації здатні забезпечити передачу знань та доступ до

різноманітної навчальної інформації іноді набагато ефективніше, ніж традиційні засоби навчання.

У ході дослідження ми зіткнулися з рядом основних проблем організації дистанційної форми навчання. Ефективність дистанційного навчання безпосередньо залежить від викладачів, які ведуть роботу зі здобувачами освіти в інтернеті. На нашу думку, це повинні бути викладачі з універсальною підготовкою, які володіють сучасними педагогічними та інформаційними технологіями, психологічно готові до роботи з молоддю в новому навчально-пізнавальному мережевому середовищі. На жаль, у нашій країні недостатньо ведеться підготовка фахівців з даного питання. Інша проблема – інфраструктура інформаційного забезпечення здобувачів освіти в мережах. Поряд з цим ставиться питання про умови доступу до курсів дистанційного навчання, організацію та проведення оцінки знань «дистанційних» здобувачів освіти. Для вирішення цих питань необхідне створення нормативно-правової бази оцінки знань.

Основою будь-якого віддаленого навчання є електронний контент, який складається з:

- дидактичних та методичних навчальних матеріалів;
- презентацій, відеоелементів та мультимедіа;
- термінологічних словників;
- віртуальних лабораторних робіт;
- тестів;
- бібліотек;
- навчальних посібників;
- різних методичних рекомендацій.

Найпоширенішим контентом є презентації та відеоматеріали. Вони дають змогу краще засвоїти навчальний матеріал. Найпростішою і популярною програмою для створення презентації серед викладачів є програма Power Point. Тестові завдання є одним з найважливіших елементів в системі дистанційної навчання. Тож треба пам'ятати, що тестування – не сама ціль, а ефективна форма повторення вивченого матеріалу, яка допомагає впорядкувати знання.

Розглянемо шість етапів роботи електронного контенту:

- аналіз освітньої програми дисципліни чи компетенції;
- визначення логічної структури та збирання матеріалів;
- накопичення електронних текстів;
- збирання графічних матеріалів в електронній формі;
- накопичення аудіо-, відео- і мультимедійної інформації;
- систематизація навчальних матеріалів.

Виконавши всі етапи, можна створити якісний дистанційний курс.

Застосування технологій – це важлива складова для дистанційного навчання.

Отже вибір використовуваної платформи має бути спільним для всього ЗП(ПТ)О. Існують критерії вибору освітньої платформи:

- 1) відповідність поставленим методичним цілям;
- 2) зрозумілий інтерфейс для здобувачів освіти;
- 3) адаптивність.

Після вибору певного сервісу потрібно розробити інструкцію з користування даним сервісом, щоб здобувачі освіти могли легко працювати з ним.

Для ЗП(ПТ)О однією з кращих платформ є Moodle, яка має широкий спектр інструментів, зручна у користуванні, а також є безкоштовною для здобувачів освіти та викладачів.

Таким чином, можна підсумувати, що для успішного впровадження дистанційного навчання за допомогою спеціальних платформ заклади П(ПТ)О повинні серйозно ставитися до нововведень та постійно працювати над удосконаленням дистанційного навчання. Тільки в цьому випадку буде постійне покращення результатів дистанційного навчання в ЗП(ПТ)О.

Заслугове на увагу застосування технології СМС-розсилки в поєднанні з навчальними платформами. Новинкою технології є те, що модератор об'єднує всі номери телефонів здобувачів освіти та викладачів в одну глобальну базу, через яку здобувачам освіти відправляються повідомлення про завантаження тестових завдань, розробок уроків, відео або будь-якої іншої інформації на навчальну платформу. Технологія СМС-розсилки відправляє повідомлення, лише тим здобувачам освіти, які підв'язані до цього чи іншого курсу. Зворотний зв'язок працює аналогічним чином. Викладачеві після виконання здобувачем освіти тестового завдання чи відкриття розробок уроків або відеороликів тощо, приходить повідомлення про те, що здобувач освіти заходив на навчальну платформу і працював з певним його елементом.

Якщо здобувач освіти виконував тест, то йому приходить повідомлення з відсотком правильних відповідей, а викладачу приходить додатково прізвище та ім'я здобувача освіти, номер групи та кількість часу проведеного над тестуванням. Це дає можливість полегшити роботу як викладачу, так і здобувачам освіти, адже не завжди виходить постійно бути в мережі «Інтернет».

Зважаючи на те, що у ЗП(ПТ)О навчається 38% здобувачів освіти, які не мають постійного доступу до інтернету, дана технологія дозволяє не чекати і не бути постійно в мережі або на навчальній платформі. Слід лише очікувати СМС-повідомлення, а далі вже заходити і виконувати те чи інше завдання.

Працюючи з технологією СМС-розсилки, яка підв'язана до навчальної

платформи, педагогічні працівники та здобувачі освіти заощаджують час та інтернет-ресурс.

Використання інформаційних технологій в освіті вносить зміни у навчальну діяльність, які стосуються багатьох процесів, зокрема емоційно-мотиваційних, пізнавальних та процесів, пов'язаних з впливом на поведінку людини. Одним із найбільш позитивних наслідків використання інформаційних технологій є посилення пізнавальної мотивації. Використання інформаційних технологій у навчанні сприяє збільшенню частки самостійної навчальної діяльності і активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, формуванню у них таких позитивних рис, як самонавчання, самовиховання, що також дозволить у майбутньому доцільно використовувати такі засоби у їхній професійній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Биков В.Ю. Відкрита освіта і відкрите навчальне середовище. *Теорія і практика управління соціальними системами*. Харків: НТУ «ХП». 2008. № 2. С.116-123.
2. Буряк В. Умови та засоби самоосвіти. *Вища школа*. 2002. №6. С.18-27.
3. Полат Е. С. Петров А.Є. Дистанційне навчання: яким йому бути? *Педагогіка*. 1999. № 7. С. 29-34.
4. Підкасистий П.І. Тищенко О.Б. Комп'ютерні технології в системі дистанційного навчання. *Педагогіка*. 2000. № 5. С. 7-12.
5. Смульсон М. Л. Середовище дистанційного навчання: психологічні засади проектування URL: http://www.psyscience.com.ua/department/oklad.php?mova=ua&scho=zasady/smuls_on_sreda (дата звернення: 05.03.2023).

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Шиптей Анна Володимирівна,

викладач, майстер виробничого навчання

Державного навчального закладу

«Миколаївське вище професійне училище технологій та дизайну», м. Миколаїв

Стрімке розповсюдження цифрових технологій на ринку праці та в суспільстві робить цифрові компетентності громадян не менш важливими серед інших життєвих компетентностей. Цифрова компетентність передбачає

впевнене та критичне використання цифрових технологій у професійній діяльності, повсякденному житті та спілкуванні. Повною мірою це стосується і системи освіти. Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта вимагає певних змін щодо способів, форм і методів проведення занять, що дозволить уникнути розбіжностей між характером та змістом матеріалу і глибиною розуміння його здобувачем освіти. Засоби сучасних інформаційних і комунікаційних технологій не можуть замінити викладання матеріалу педагогом, але можуть допомогти зробити його гнучкішим, більш насиченим. Завдяки розвитку технологій можна адаптувати інформацію до більш візуального, інтуїтивно зрозумілого та веселого формату.

Теперішнє покоління не уявляє свого життя без гаджетів, а багато хто з підлітків – і без комп'ютерних ігор. Боротися з цим сенсу немає, а от використовувати деякі ігри для навчання можна цілком успішно.

Це засвідчує закордонний досвід: у Швеції навчання за допомогою гри Minecraft практикують з 2013 року, в Австралії її використовують для вивчення природничих предметів, у США – для вивчення історії. Вона дозволяє учасникам потрапляти в різні світи й, досліджуючи їх, здобувати необхідну інформацію.

Сьогодні існує безліч безкоштовних інструментів для проведення навчальних вікторин, тестів. З їхньою допомогою можна не тільки перевірити знання здобувачів освіти з вивченої теми, але й трохи «освіжити» тестування, додавши елемент змагання.

Kahoot! – це навчальна платформа, за допомогою якої можна проводити інтерактивні заняття та перевірку знань здобувачів освіти за допомогою онлайн-тестування. Отримати доступ до неї можна через веббраузер або додаток Kahoot! у Google Play або App Store.

Kahoot! є інструментом для створення інтерактивного контенту: вікторин, опитувань, обговорень. У сервісі є можливість розробки завдань – «кахутів» українською мовою. Доступна браузерна і мобільна версії. Сервіс пропонує два режими проходження тестових завдань: класичний (кожен грає сам за себе) і командний (від трьох гравців у команді). Додаткові налаштування дозволяють обрати мову вікторини, рівень її складності – від простого до складного, запланувати рандомізацію питань і автоматичний перехід між питаннями тощо.

Можливості сервісу Kahoot! дозволяють подавати у форматі інтерактивних ігор, тестів і опитувань значну частину навчального контенту. Для налагодження зворотного зв'язку зі здобувачами освіти, нові теми навчального предмета можна розглядати у формі простих питань-відповідей. Для узагальнення та закріплення інформації – застосувати детальне тестування. Тривалість гри залежить від кількості питань, темп проходження вікторини

регулюється таймером із встановленим зворотним відліком. Алгоритм гри дозволяє здобувачам освіти відстежувати свої результати у спеціальній таблиці, а нарахування балів у вікторині Kahoot! відбувається автоматично та залежить від двох показників: правильності та швидкості відповіді. Завершується ігрова вікторина подіумом чемпіонів, де показуються Nickname трьох переможців та кількість набраних ними балів.

Kahoot! має базовий безплатний та платний варіанти реєстрації.

Базовий доступ до платформи дає педагогу досить великі можливості:

- дозволяє залучати до тестування до 50 здобувачів освіти;
- запитання можна створювати самостійно або використовувати вже готові з банку питань;
- можна включити функцію для автоматичного перемішування відповідей у питанні;
- для візуалізації питання можна користуватися банком зображень, додавати їх до запитань чи використовувати як відповіді;
- є можливість обмежувати час, що дається здобувачу освіти для відповіді на питання;
- можна визначати кількість балів за кожну правильну відповідь;
- дозволяє дізнатися як відповідав на запитання кожен здобувач освіти або будувати діаграми успішності академічної групи.

Платний доступ до платформи дає значно ширші можливості. Вони виявляються, зокрема, у кількості студентів, яких можна залучати до опитування («плюс» – 100, «професійний» – 200, «преміум» – 2000), можливості отримувати розширений звіт про результати опитування, створювати командний віртуальний простір для закладу освіти, використовувати у повному обсязі бібліотеку зображень, отримувати пріоритетну онлайн-підтримку (тарифи «професійний» і «преміум»), використовувати логотип і кольори закладу освіти («преміум») та ін.

Платформа дозволяє проводити тестування двома способами:

1. Віртуальний клас (virtual classroom) – тестування можна пройти разом зі здобувачами освіти в аудиторії. У цьому випадку питання та варіанти відповідей з'являються на екрані проєктора або комп'ютера педагога, а відповідають здобувачі освіти зі своїх мобільних телефонів або комп'ютерів.

2. Самостійне навчання (for self placed learning) – здобувачі освіти проходять тестування самостійно, питання та варіанти відповідей з'являються на екрані їхніх комп'ютерів чи смартфонів. Обравши цей спосіб, педагог має можливість встановити дату та період часу, протягом якого тестування буде відкритим.

Дослідники слушно зауважують, що дидактичні матеріали, підготовлені

за допомогою цього сервісу, можна використовувати на всіх етапах заняття: для актуалізації набутих знань, створення проблемних ситуацій, пояснення нової теми, у процесі вивчення нових слів та понять, під час первинної перевірки рівня засвоєння знань, сформованості умінь, для контролю тощо.

Під час вивчення предмета «Перукарська справа» на заняттях здобувачам освіти професії «Перукар (перукар-модельєр). Манікюрник» ДНЗ «Миколаївське вище професійне училище технологій та дизайну» були запропоновані нові форми перевірки матеріалу за допомогою тестів, де учні за короткий час можуть продемонструвати свій рівень засвоєних знань. Одним зі способів підвищення активності учнівської молоді на заняттях та їхньої зацікавленості є організація атмосфери змагання. За допомогою сайту Kahoot! також можна організовувати вікторини (рис.1, рис.2). Ідея цих вікторин полягає в тому, що здобувачі освіти одночасно відповідають на одні і ті ж запитання, змагаючись один з одним. Підсумком є рейтинг найкращих результатів.

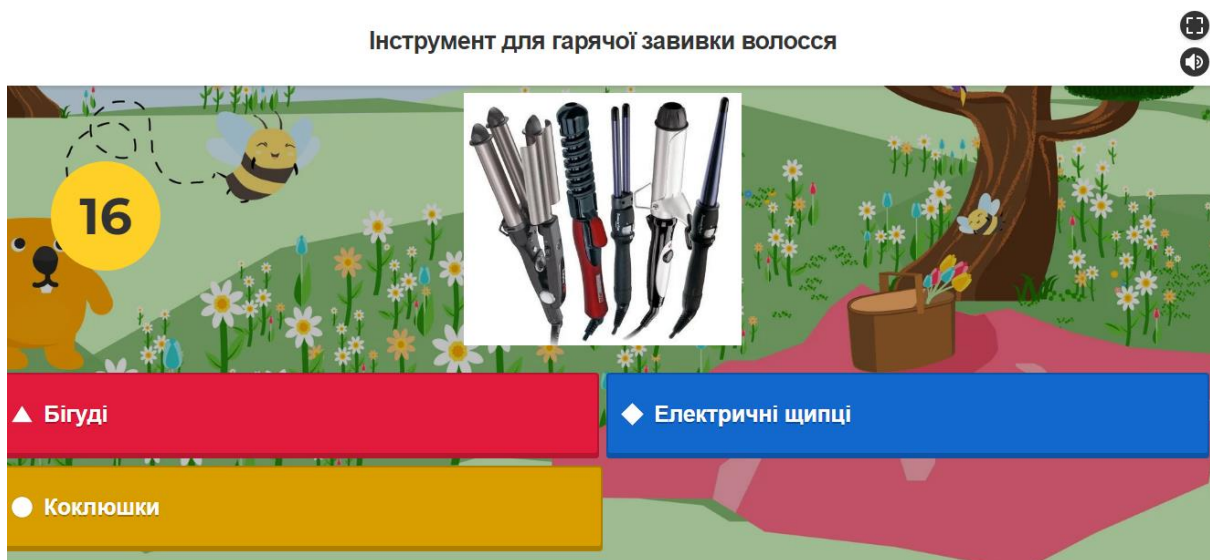

Рис.1. Проведення вікторини з предмета «Перукарська справа»

Також такі тести можна використовувати для самостійного опрацювання. Адже не всім підходить такий метод тестування, щоб уникнути стресу здобувач освіти може обрати власний темп проходження тесту або навіть обрати окрему гру.

Kahoot! можна використовувати не тільки для проведення вікторин та опитувань в режимі реального часу, а також на сайті передбачено завдання для вікторин тривалості (в днях) їхньої активності, що дозволяє використовувати Kahoot! як домашнє завдання (рис.3).

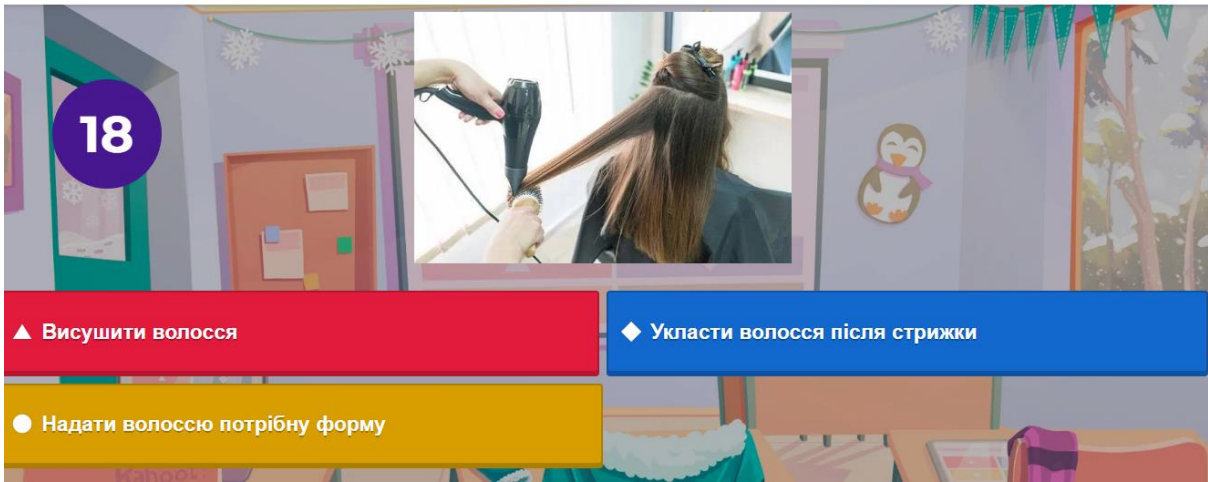

Рис.2. Проведення вікторини з предмета «Перукарська справа»

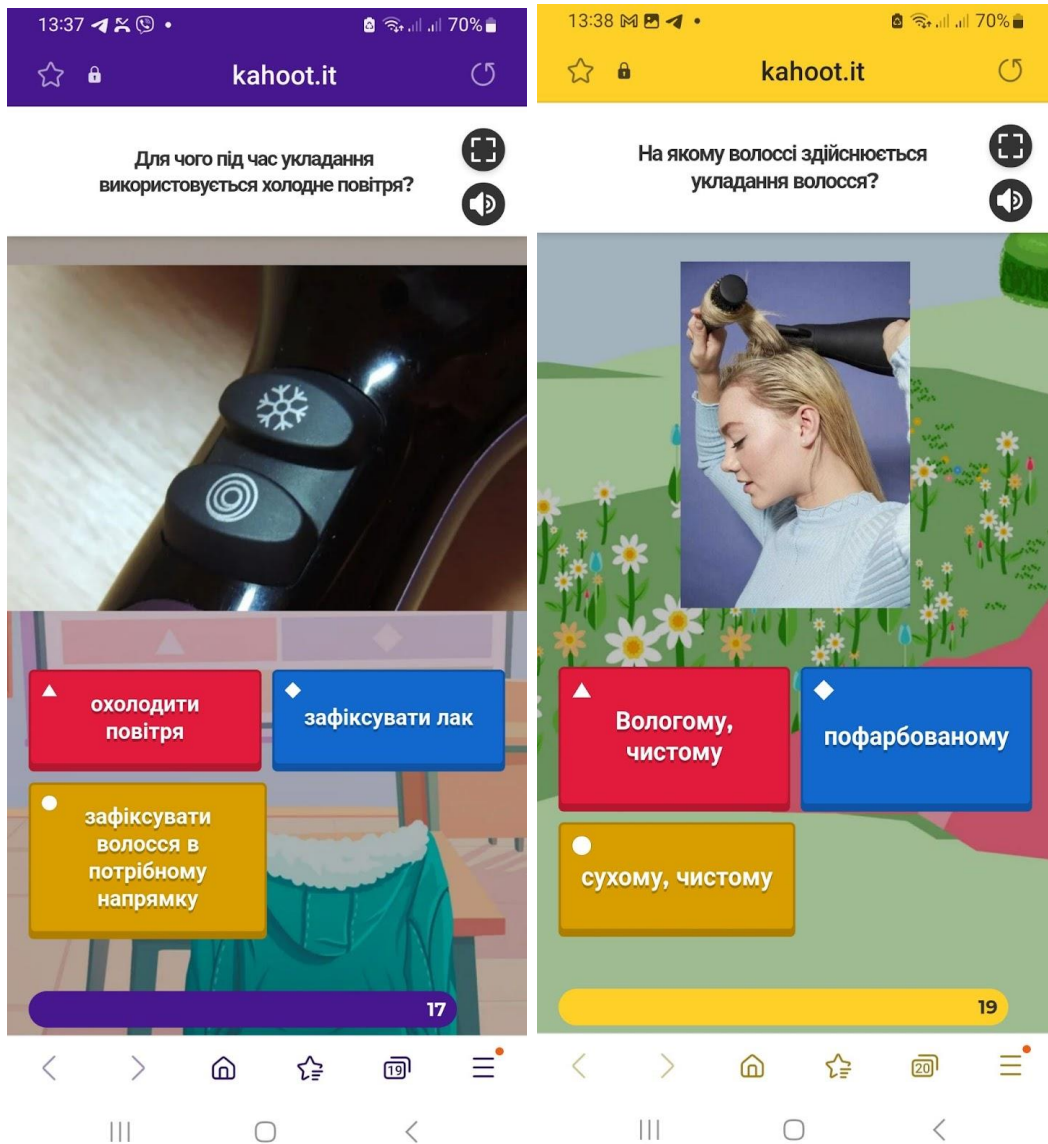

Рис.3. Виконання домашнього завдання у сервісі Kahoot!

Платформа є зручним інструментом для створення навчальних матеріалів, які можна використовувати для:

- поточного та модульного контролю знань;
- самостійного навчання та самоконтролю;
- підготовки до модулів та іспитів;
- опитування думки здобувачів освіти та ін.

Спосіб опитування «віртуальний клас» можна використовувати не лише для аудиторних занять чи дистанційного навчання. Його можна також використовувати під час конференцій чи інших заходів, коли є потреба залучати учасників до обговорення освітніх питань.

На уроках предмета «Перукарська справа» здобувачам освіти пропонуються нові форми засвоєння нових знань та закріплення отриманих знань із залученням інструментів середовища Kahoot!. Завдяки інтерактивній формі процес навчання можна здійснювати в ігровій формі, що підвищує мотивацію здобувачів освіти до навчання за рахунок ефективного способу подання нової інформації та допомагає закріпити матеріал під час лекційного заняття. На прикладі інтерактивної вправи (рис.1, рис.2) учнівській молоді була запропонована вікторина на визначення правильної відповіді на поставлені питання. У ході гри здобувачі освіти були об'єднані у команди по 10 осіб, їм потрібно було за короткий час дати правильні відповіді та зробити це швидше, ніж інша команда. Таким чином, за допомогою інтерактивної гри був закріплений новий теоретичний матеріал під час заняття, це допомогло зробити освітній процес більш новітнім та інтерактивним.

Використання командного режиму Kahoot! для поточного і проміжного контролю дає змогу активізувати колективну діяльність, розвинути навички міжособистісного спілкування і згуртувати колектив. Вікторини розширюють кругозір та ерудицію, сприяють формуванню пізнавального інтересу, розвивають вміння користуватися додатковими джерелами інформації, формують критичне мислення.

Перевагами Kahoot! є:

- дуже простий сервіс у використанні;
- дозволяє створювати ігри з великою кількістю питань;
- є інтеграція з гугл-таблицями;
- можна отримати детальний звіт щодо успішності кожного здобувача освіти;
- одна з «фішок» – музичний супровід і звукові ефекти (варто відзначити, що через музику і дизайн Kahoot! вважається більш неформальним, ніж інші сервіси).

Ігрове середовище, яке створюється за допомогою використання сервісу,

сприятливо впливає на робочу атмосферу, а процес тестування в ігровій формі викликає позитивні емоції. Це означає, що Kahoot! володіє унікальним психозбережувальним потенціалом, зменшує психологічний дискомфорт у процесі тестування, знімає психічну напругу і фізичну втому. Kahoot! мінімізує наслідки перевтоми та стресу, властиві проведенню контролю й оцінки результатів навчання.

На мою думку, недоліками можна вважати:

– здобувачі освіти не бачать питання на телефонах, воно відображається лише на екрані педагога;

– є обмеження щодо кількості учасників (у безплатній версії – максимальна кількість 50 осіб);

– можна помилитися з необхідною кількістю часу, який відводиться на кожне питання, через що учнівська молодь може не встигнути відповісти на них.

Використовуючи різні інструменти для організації освітньої діяльності, наша педагогічна скарбничка поповнюється сучасними додатками та програмами, які цікаво вивчати та впроваджувати у свою роботу.

Список використаних джерел:

1. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник / Н.П. Волкова. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.

2. Ковбасюк Т. Використання сучасних освітніх інструментів для підвищення рівня цифрової компетентності педагога НУШ, 2020.

3. Лещенко Т.О., Жовнір М.М. Використання електронного сервісу Kahoot під час вивчення предмета «Українська мова як іноземна» у вищому медичному закладі освіти. URL: <https://core.ac.uk/reader/289329440> (дата звернення: 25.02.2023).

4. Литвинська Т. Ю. Використання інтерактивних платформ QUIZLET І КАНООТ для вдосконалення граматичних навичок студентів юридичних спеціальностей. URL: <https://enquir.npu.edu.ua/handle/123456789/34752> (дата звернення: 25.02.2023).

5. Сабліна М.А. Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 2017. № 3. URL: <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu> (дата звернення: 25.02.2023).

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Щербаков Олександр Євгенійович,

майстер виробничого навчання

Черкаського навчального центру №62, м. Черкаси

Літня відпустка – чудовий час, коли варто не лише відпочивати та набиратися сил на новий навчальний рік, але й присвятити його навчанню та саморозвитку. Якщо ви готові знайти кілька годин на тиждень, аби навчитися новим технологіям, складіть власний план дій на відпустку, користуючись цими порадами!

Інструменти для створення власного сайту чи блогу.

Якщо ви й досі не маєте власного сайту чи блогу, саме влітку під час відпустки варто розпочати цю роботу. Вебресурс учителя дозволяє презентувати свою роботу, заявити про себе як про фахівця високого класу, отримати зворотний зв'язок з колегами, батьками учнів, фахівцями з різних галузей, впроваджувати елементи дистанційного навчання та багато чого іншого.

Корисні лінки:

- стаття «На якому ресурсі створити сайт-портфоліо вчителя?».
- сайти Google – один із найпростіших інструментів для створення сайтів.
- Blogger – найпопулярніший інструмент для створення блогу.
- Tilda – сервіс для створення сайтів.

План дій на літню відпустку:

Зареєструватися на одному із ресурсів для створення сайтів та створити власний сайт-портфоліо. Це не повинен бути сайт на кільканадцять сторінок з купою інформації. Достатньо інформації про вас як про досвідченого фахівця, фото, напрямів діяльності та сторінки обговорення важливих питань. Пізніше ви зможете доповнити його потрібною інформацією.

Якщо самотужки створити сайт складно, зареєструватися на дистанційний курс «Персональний бренд вчителя: створення та просування» або «Створення персонального сайту-портфоліо» та створити свій сайт, користуючись підтримкою тьютора.

Зв'язати публікації сайту з профілями в соціальних мережах, аби можна було обговорювати цікаві питання з колегами.

YouTube – популярний відеохостинг, що надає послуги розміщення відеоматеріалів. Користувачі можуть додавати, продивлятися і коментувати ті чи інші відеозаписи. Можливість додавати субтитри та робити відеопримітки

дозволяє без перешкод переглядати відео іноземною мовою, що разом з можливістю ведення прямих трансляцій робить його незамінним у навчанні.

Корисні лінки:

- довідка YouTube для новачків й не тільки (інструкції);
- YouTube Авторам (курси та відеоуроки).

План дій на літню відпустку:

Знайти канали цікавих людей (проектів) та підписатися на них. Ось декілька з них: YouTube Освіта, Цікава наука, Лепетуни (від проекту «Мова – ДНК нації»), Наука та Всесвіт, ToBeUkrainian (переклади наукового відео українською), Artscribe – все про мальоване відео в стилі артскрайбінг, Твоя полиця (огляд книг) та багато інших.

«Лайкати» та коментувати відео, яке сподобалося. Задавати в коментарях запитання, обговорювати побачене.

Створити власний канал, оформити його. Не обов'язково відразу його наповнювати (краще це зробити тоді, коли виникне потреба), але додати зображення та налаштувати потрібно.

Інструменти для скорочення гіперпосилань

Користувачам хмарних сервісів (і не тільки!) відома проблема надто довгих посилань на онлайнві документи, презентації, форми, сайти та інші продукти, а тому вміння використовувати інструменти, що дозволяють скорочувати гіперпосилання, є необхідним для сучасного вчителя.

Найбільш популярним в світі на сьогодні інструментом для скорочення посилань, є сервіс <https://bitly.com/> (до речі, має також мобільний додаток!). Є також і альтернативні: <http://fbi.pp.ua/>, [Ow.ly](http://ow.ly), <https://tinyurl.com/> та багато інших.

План дій на літню відпустку:

Додати в закладки браузера, який найбільше використовується, посилання на один із сервісів для скорочення посилань (встановити на смартфон мобільний додаток).

Періодично скорочувати довгі посилання аби навчитися це робити швидко та невимушено.

Інструменти для створення скрайбінгу

Скрайбінг – це процес пояснення сенсу за допомогою простих малюнків, при якому промальовування елементів відбувається безпосередньо в процесі розповіді. Скрайбінг-презентації допомагають доступно пояснити складні теми, оскільки залучають обидві півкулі головного мозку, дозволяють довго тримати увагу аудиторії, сприяють запам'ятовуванню ключових моментів.

Корисні лінки:

- Кен Робінсон. Новий погляд на систему освіти.

- метод «Скрайбінг»: яскраве подання навчального матеріалу;
- як вчителю намалювати свою розповідь;
- <https://www.sparkol.com/en/> – потужний інструмент для створення відеоскрайбінгу;
- <https://www.powtoon.com> – інструмент для створення скрайбінг-презентацій.

План дій на літню відпустку:

Створити добірку цікавих скрайбінгів (створених іншими), які можна використовувати в навчанні учнів.

Опанувати один із сервісів для створення скрайбінгу та створити скрайбінги до уроків.

Якщо самотужки опанувати цими інструментами непросто, записатися на дистанційний курс «Як намалювати розповідь або основи відеоскрайбінгу».

Інструменти для створення навчальних матеріалів

Онлайнві навчальні матеріали допомагають вчителю додатково вмотивовувати учнів, урізноманітнювати уроки та робити їх більш сучасними. Більшістю з них можна користуватися на мобільних пристроях учнів, а ще вони містять бібліотеки готових вправ.

Корисні лінки:

- <https://learningapps.org/> – найбільш простий та зручний у використанні сервіс;
- <https://app.wizer.me/> – інструмент для створення онлайнвих робочих аркушів;
- <https://quizlet.com> – сервіс для створення інтерактивних вправ;
- <http://rebus1.com/ua/> – генератор ребусів;
- <https://www.studystack.com/> – сервіс для створення інтерактивних ігор.

План дій на літню відпустку:

Зареєструватися принаймні на одному-двох ресурсах.

Знайти готові вправи, які можна використовувати у вашому класі, та додати до своєї онлайнвої бібліотеки (якщо ресурс дозволяє це робити).

Обрати хоча б одну тему предмета, який викладаєте, і самостійно створити декілька вправ.

QR-коди

QR-коди дозволяють залучити учнів до навчання, організувати ігрову та дослідницьку діяльність учнів, організувати QR-квести та багато іншого!

Корисні лінки:

- Що таке QR-код та як його використовувати вчителю?
- <http://www.qr-code.com.ua> (інструкція);
- <http://ua.qr-code-generator.com> (інструкція).

План дій на літню відпустку:

Встановити на свій мобільний пристрій додаток для зчитування QR-кодів та зчитувати їх всюди: на вивісках, рекламних щитах, в інтернеті, газетах тощо.

Створити QR-коди з побажаннями для гостей на вечірку у вас вдома (як варіант – на найближчий шкільний захід).

Створити QR-коди-посилання на свій сайт (блог, профіль в соціальних мережах) та роздавати усім охочим.

Розробити урок (проект, QR-квест) з використанням QR-кодів.

Інструменти для опитування та тестування

Ці сервіси набувають своєї популярності, оскільки вони допомагають зекономити свій час, об'єктивно оцінити рівень знань учнів, візуалізувати результати опитування та багато іншого.

Корисні лінки:

– чотири незамінних онлайн-інструменти для створення тестів та анкет;

– <https://kahoot.com/> – один із найбільш захоплюючих для учнів сервісів;

– <https://www.plickers.com/> – онлайн-сервіс, що не вимагає використання учнями телефону чи комп'ютера;

– <https://quizizz.com/> – зручний інструмент для створення вікторин.

План дій на літню відпустку:

Зареєструватись на одному із сервісів.

Знайти готові тести (анкети), які можна використовувати у вашому класі, та додати до своєї онлайн-бібліотеки (якщо ресурс дозволяє це робити).

Створити 1-2 тести (анкети) для учнів (батьків, колег).

ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Яковлева Олена Миколаївна

викладач спецдисциплін електротехнічного напрямку

Державного навчального закладу

«Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти

Харківської області», м. Харків

Освітній процес у закладі професійної освіти має забезпечувати всі необхідні умови для формування нового, професійного та соціально-компетентного типу робітника, здатного до творчого вирішення професійних

завдань.

Пріоритетним напрямом розвитку освіти України сьогодні є модернізація її змісту з метою інтеграції до європейського та світового освітнього простору, а саме – організація навчального процесу та способи контрольних заходів, зокрема таких, які б відповідали сучасним поглядам на європейську систему оцінювання.

В останні десятиріччя тестова система оцінки досягнень учнів стала частиною нових технологій навчання, вона знаходить все більше прибічників у навчальних закладах України, що підтверджується численними публікаціями, а в поєднанні з іншими видами перевірки є ефективним інструментом, що стимулює підготовку учнів до кожного заняття і підвищує мотивацію до вивчення предмета. Також важливо відзначити, що відсутність оцінювання питання, заданого під час заняття, знімає психологічний тиск боязні неправильної відповіді і дозволяє проводити урок у творчій атмосфері.

В умовах реформування системи освіти проблема оцінювання навчальних досягнень учнів набуває особливої актуальності. Якість освіти безпосередньо пов'язана з моніторингом усіх складових навчально-виховного процесу, тому чим об'єктивнішим буде оцінювання, тим якіснішою ставатиме освіта.

Єдину дидактичну та методичну систему перевіркової діяльності, спрямованої на виявлення результатів навчального процесу й на підвищення його ефективності називають педагогічним контролем.

На думку Н. Ігнатенко, класифікуючи види педагогічного контролю, відокремлюють такі його форми: поточний, тематичний, рубіжний або поетапний та підсумковий або вихідний.

1. Поточний контроль відслідковує перебіг процесу навчання. Проведення поточного контролю є найпростішим для викладача засобом отримання оперативної інформації про відповідність знань учнів щодо еталонів засвоєння, які плануються. Ця інформація допомагає проведенню своєчасної корекції засвоєння знань, умінь та навичок та допомагає викладачу правильно побудувати навчальний процес.

2. Тематичний контроль виявляє ступінь засвоєння розділу чи теми програми. Базуючись на результатах тематичного контролю викладач робить висновок про необхідність додаткового опрацювання даної теми, якщо результати контролю негативні, або переходити до вивчення наступної теми, якщо результати позитивні. У тематичному контролі найціннішою є інформація щодо результативності засвоєння учнями змістового модуля.

3. Рубіжний контроль полягає у виявленні результатів певного етапу навчання. Оцінювання рівня підготовки учнів зазвичай відбувається у формі заліків, іспитів або тестування.

4. Мета підсумкового контролю – оцінювання навчальних досягнень учнів за змістом певного навчального курсу. Звичною формою такого контролю є оцінки, які вони отримують на іспитах або під час заключного тестування. Один з варіантів підсумкового контролю – державна підсумкова атестація, яка встановлює відповідність рівня та якості підготовки випускників навчальних закладів.

Ми бачимо, що контроль або перевірка навчальних досягнень тлумачиться як завершальний компонент оволодіння певним змістовним блоком кожним суб'єктом навчального процесу.

Як свідчить світовий досвід, найефективнішим методом контролю навчальних досягнень є запровадження тестового контролю, який дає можливість викладачеві протягом досить обмеженого часу перевірити якість знань у значної кількості учнів, за його допомогою стає можливим контроль знань на необхідному, заздалегідь запланованому рівні. Варто зазначити, що у процесі тестування увага учня фіксується не на формуванні відповіді, а на осмисленні її суті, у зв'язку з чим створюються умови для постійного зворотного зв'язку між учнем і викладачем. Також на відміну від суб'єктивного оцінювання, тестові технології відкривають нові можливості: забезпечують обґрунтованість, об'єктивність і можливість для порівняння результатів навчальної діяльності. Педагогічні оцінки часто помилково ототожнюють з балами, які є числовими аналогами оціночних суджень. У тому випадку, коли контроль здійснюється традиційними методами, вони не дають об'єктивної кількісної характеристики відповіді учня. Бальна оцінка – суб'єктивна, і хоча існують рекомендовані загальні критерії оцінювання, кожен викладач користується своїм «мірилом». На оцінку впливає попередній процес спілкування з учнем, особисте ставлення до нього тощо

Натомість обґрунтованість тестових оцінок досягається надійним відображенням вимог стандартів у змісті тестів. Специфікація тесту дозволяє перевести опитування у площину об'єктивного ряду оцінок, завдяки чому тести дозволяють включити завдання на всі чи майже всі вимоги стандартів і тим самим підвищити обґрунтованість атестаційних оцінок [1].

Тестові завдання можна використовувати не лише для перевірки знань при тематичному контролі, а й при закріпленні теми уроку, під час корегування семестрового балу, проведення підсумкової та кваліфікаційної атестації.

Але треба пам'ятати що забезпечення і реалізація переваг тестової технології може бути виконана лише за умови врахування вимог сучасної тестової теорії. Тому для задоволення потреби в якісно розроблених тестах нового покоління необхідно здійснювати велику роботу, спрямовану на підвищення тестологічної грамотності педагогічних кадрів; підготовку і

підвищення кваліфікації викладацьких кадрів в галузі теорії та практики педагогічних вимірювань; видання спеціалізованої науково-методичної літератури з тестової методики. Лише грамотна організація контролю навчально-пізнавальної діяльності за допомогою тестів дає змогу підвищити результати діяльності викладача [4].

В «Енциклопедії освіти» зміст поняття «тест» (англ. test – перевірка, випробування, перевірна контрольна робота) тлумачиться О. Ляшенком, як сукупність завдань з певної галузі знань або навчального предмета, яка дозволяє кількісно оцінити знання, вміння, навчальні досягнення, компетентність учнів в одній або кількох сферах знань, тобто тест розглядається як інструмент, за допомогою якого проводиться процедура педагогічного тестування [5].

У педагогіці тестування виконує три основні взаємозалежні функції: діагностичну, навчальну й виховну.

Діагностична полягає у виявленні рівня знань, умінь і навичок суб'єкта освітнього процесу. Це основна функція тестування. За об'єктивністю, широтою й швидкістю діагностування тестування перевершує всі інші форми педагогічного контролю.

Навчальна функція тестування полягає в мотивуванні суб'єкта освітнього процесу до активізації роботи із засвоєння навчального матеріалу.

Виховна функція виявляється в періодичності й неминучості тестового контролю. Це дисциплінує, організує й спрямовує діяльність суб'єктів освітнього процесу, допомагає виявити й усунути прогалини в знаннях, формує прагнення розвинути свої здібності [5].

Зазвичай тести складаються з двох частин: інформаційної та операційної.

Інформаційна частина має включати чітко і просто сформульовану інструкцію (що і як слід виконувати учаснику тестування). Бажано, щоб інструкція починалася із дієслова та супроводжувалася прикладом виконання.

Операційна частина тесту складається з певної кількості тестових завдань. Під завданням у тестовій формі розуміють одиницю контрольного матеріалу, яка варіюється за елементами змісту й за рівнем складності та сформульована у вигляді речення у стверджувальній формі з невідомим компонентом.

Підстановка правильної відповіді замість невідомого компонента перетворює завдання в дійсне висловлення, а підстановка неправильної відповіді приводить до утворення помилкових висловлень [2].

До завдань у тестовій формі пред'являються такі вимоги:

- правильність змісту й форми;
- логічна форма висловлення;

- стислість;
- наявність певного місця для відповідей;
- правильність розташування елементів завдання;
- однаковість правил оцінки відповідей;
- однаковість інструкцій для всіх випробовуваних;
- адекватність інструкцій формі й змісту завдань [2].

Не менш важливі вимоги до підбору відповіді, їх теж необхідно дотримуватися:

1. Відповіді повинні містити не більше 2-3 ключових слів за умовою питання. Бажано будувати відповіді однакової форми і довжини. Кількісні відповіді бажано впорядковувати за зростанням або спаданням, а якщо відповіді легко визначити, то першою не повинна бути вказана правильна відповідь.

2. Неможливо включати відповіді, неправильність яких на час тестування не може бути обґрунтовано студентами.

3. Необхідно виключити можливість вибору правильної (або неправильної) відповіді інтуїтивно й асоціативно, здогадкою, вербально, а місце правильної відповіді вибрати випадково.

4. Відповіді повинні бути незалежні, однаково привабливими для вибору, а вплив вірогідності вгадування правильної відповіді на загальний результат тестування повинен бути якомога менше.

5. У кожному завданні кількість дистракторів повинна бути від 3 до 5. Усі дистрактори повинні бути підбрані грамотно, вміло, без каверз, але не довільно, а відповідно до типових помилок, що можуть бути припущені (прогнозованими) за поданим завданням.

6. Відповідь на одне тестове завдання не може бути відповіддю на інше завдання.

7. Правильні відповіді з-поміж усіх інших відповідей повинні розміщуватися у випадковому порядку. Тест повинен складатися з мінімальної кількості завдань, достатніх для повного визначення рівня навчальних досягнень. Рекомендується уникати непотрібного дублювання знань, умінь і навичок, що перевіряються, а також передбачити всі необхідні.

За В. Аванесовим для створення тесту необхідно провести його специфікацію, яка передбачає такі кроки:

- визначення мети тестування, вибір способу проведення (бланкове чи комп'ютерне);
- аналіз предметної галузі знань, що підлягає контролю, конкретизації елементів знання, які підлягатимуть оцінюванню;

- визначення структури тесту й принципу розміщення завдань (від найпростіших до найскладніших, змішане подання, формування субтестів);
- побудова матриці тесту, за допомогою якої визначають обсяг матеріалу, що репрезентує конкретну галузь знань, когнітивні вміння або складники компетентності студентів, рівень засвоєння ними навчального матеріалу;
- вибір форматів завдань і відповідей;
- визначення процедур проведення тестування та їхня регламентація, підготовка інструктивних матеріалів;
- конструювання попередніх варіантів тестів, які апробуватимуться за обраною методикою;
- пілотне тестування, збір емпіричних даних та їхній психометричний аналіз;
- добір тестових завдань і конструювання варіантів тестів, визначення його тривалості;
- інструктаж і контрольне тестування;
- оброблення результатів контрольного тестування, їхнє шкалування;
- аналіз та інтерпретація одержаних даних [1].

Під час створення самих завдань викладач може скористуватися вже виданими збірниками тестів або самому підготувати їх, спираючись на власний досвід створення тестів, а щоб уникнути монотонності, підібрані завдання повинні бути різноманітні за змістом і формою. Тестові завдання повинні відповідати дидактичним принципам науковості, доступності, наочності, а також ряду специфічних вимог, що пред'являються до завдань такого роду: кожне питання і відповідь до нього повинні формулюватися так, щоб правильну відповідь змогли дати тільки ті учні, які володіють знаннями на необхідному рівні засвоєння. Необхідно щоб кожна з наведених відповідей могла бути отримана в процесі міркування.

Зміст тестових завдань має залежати переважно від етапу, на якому здійснюється навчання – поточне, тематичне, рубіжне, підсумкове. Правильно розроблені тестові завдання перевіряють всю пізнавальну сферу, яка містить (відповідно до рівня складності): знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінювання.

Тестові завдання для поточного оцінювання доцільно застосовувати на різних етапах заняття не більше ніж на 10-15 хв. На виконання завдання з однією правильною відповіддю рекомендують відводити 1 хв, на завдання інших типів – 1,5 хв. Розподіл завдань за складністю доречно здійснити у такому співвідношенні: 25 % легких завдань, 50 % – оптимальних, 25 % – складних [4].

Сьогодні роль тестового контролю у навчанні зростає. Зокрема, впровадження у навчальний процес закладів освіти дистанційного навчання вимагає застосування тестового контролю для оцінки знань учнів, а сучасні технології забезпечують доставку інформації в інтерактивному режимі за допомогою використання ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) від тих, хто навчає (викладачів), до тих, хто навчається (слухачів).

Важливою відмінністю тестування від інших форм контролю є охоплення всіх учнів під час перевірки засвоєння ними матеріалу за обмежений час за розробленими критеріями і заздалегідь підготовленими бланками та формує в учнів відчуття власної причетності до всього, що відбувається на уроці. Систематичне проведення тестів у формі невеликих за обсягом контрольних завдань стимулює активність та увагу учнів на заняттях, підвищує їхню відповідальність під час виконання домашньої роботи.

Загалом переваги тестів над іншими формами контролю є найсуттєвішими, оскільки суб'єкти навчальної діяльності та ті, хто навчає чи контролює, на перше місце ставлять саме об'єктивність та ймовірність тесту як форми контролю й оцінювання знань, умінь, рівнів сформованості компетентності майбутніх фахівців.

Однак тести мають і безліч суттєвих недоліків, які можна поділити на три групи:

1) змістові (ймовірність випадкового вибору правильної відповіді або здогадка про неї);

2) психологічні (стандартизація мислення без урахування індивідуальних особливостей особистості, відсутність умов для розвитку мовлення);

3) організаційно-методичні (велика затрата часу на складання необхідного «банку» тестів, їхніх варіантів, трудомісткість процесу, необхідність високої кваліфікації викладачів та експертів, що розробляють тестові завдання) [4].

Отже, тестування – не панацея. Тестові завдання не замінюють і не відміняють традиційних форм педагогічного контролю, ґрунтованих на безпосередньому спілкуванні викладача із учнями, а лише доповнюють традиційно визнані технології навчання і контролю успішності. Їх доцільно використовувати тільки в тому діапазоні, який відповідає їхнім можливостям. Застосування тестових технологій для контролю знань учнів може бути максимально ефективним тоді, коли вони відбуваються систематично в оптимальному співвідношенні з іншими методами. Тестові матеріали повинні проходити кваліфіковану експериментальну перевірку, а розробники – здійснювати відповідне навчання.

Список використаних джерел:

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: методичний посібник (для студентів магістратури). К.: Центр навчальної літератури, 2003. 325 с.
2. Гринник Б.С., Пилипенко О.Г. Тестування як ефективний інструмент вимірювання рівня знань студентів. *Психолого-педагогічні науки*. 2013. №3. С. 97.
3. Енциклопедія освіти / головний ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
4. Ігнатенко Н. Тестування в системі моніторингу навчальних досягнень студентів з історії у вищому навчальному закладі. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/25585/1/Ignatenko.pdf> (дата звернення: 03.03.2023).
5. Шкавро В.В. Методика тестового контролю навчальних досягнень майбутніх учителів української мови і літератури з мовознавчих дисциплін. Київ, 2019. 267 с.

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ- 2023**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Укладачі:

Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»,
відділ науково-методичного забезпечення професійної освіти
03035, м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 36,
profosvita@imzo.gov.ua

Науково-методичний центр професійно-технічної освіти та підвищення
кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області
29016, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 10,
hm_nmc@ukr.net